

Ploiești

Căutând pete albe
pe harta aurului negru

Sînt ani buni de cînd tineret studios, cel universitar în primul rînd, își manifestă pînă la dispoziție pentru invenție, pentru creație, contribuind la implementarea unor soluții economice. Aceste roade ale gândirii sînt reunite în cadrul conferinței naționale a cercurilor științifice studențești, manifestare ajunsă la cea de-a XVIII-a ediție.

Programul manifestărilor desfășurate la Ploiești între 7 și 9 noiembrie, ar fi greu de prezentat în cîteva rînduri. Aici s-au întîlnit, studenții inventatori de la facultățile de mine, petrol, geologie, Gazdă — Institutul de Petrol și Gaze. Invitați — studenți, absolvenți, cadre didactice din șase centre universitare, specialiști din diverse întreprinderi prahovene. Au fost pregătite 113 lucrări, împărțite pe cinci subsecții. Marea majoritate a celor ce s-au prezentat au dovedit prin nivelul înalt de pregătire pe care și l-au însușit, că pot să înceapă lupta cu noul.

La sfîrșitul programului ne-am văzut siliți să apelăm, cu sprijinul specialiștilor la o riguroasă selecție. Inginerul Avram Lazăr, asistent la catedra „Foraj extractiv”, șeful Comisiei profesionale a Consiliului Uniunii Asociației Studenților Comuniști de al I.P.G. Ploiești s-a oprit la cîteva lucrări prezentate în subsecția V — Forajul sondelor și exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze.

Se pare că steaua norocului, care a suris petrolului cîteva decenii de-a rîndul, n-a apus încă. Aceasta, pentru că mai sînt posibilități de cercetare a „marei necunoscute” care este adîncul pămîntului, posibilități care vizează forajul de mare adîncime, forajul marin și creșterea factorului final de recuperare. În cadrul acestui scop final — recuperare — se încadrează și tema „Cercetări privind capacitatea de adîncire a rocilor colectoare” utilizîndu-se aparatura proiectată și construită la I.P.G. Ploiești. Problema este veche, încă de la începuturile cercetărilor din domeniu au evidențiat importanța fenomenului de udare selectivă în eficiența exploatarea zăcămintelor de țitei. Autorii, cîștigători ai premiului I, își propun să fundamenteze alegerea, dintre metodele cunoscute, a celei mai adecvate pentru zăcămintele pe care le-au luat în studiu. În cadrul lucrării care a fost cîștigătoare a premiului II — „Influența exotermiei cimentului asupra stării de tensiune dintr-o coloană cu diametrul mare” — este atacat un domeniu nou al forării sondelor și anume forarea sondelor

cu diametre mari. În trecut fie spus, deși sîntem la început, rezultatele de pînă acum se situează alături de ultimele noutăți pe plan mondial. În cadrul multiplelor necunoscute care au apărut la aceste foraje și care-și așteaptă rezolvarea, influența exotermiei cimentului (degajare de căldură la prepararea pastei de ciment) este una dintre ele. În cadrul lucrării sînt examinate teoretic, pe baza ultimelor noutăți din domeniu, variațiile de temperatură și implicațiile lor asupra stării de tensiune din coloană. A fost, de asemenea, conceput și realizat un dispozitiv de măsurare a temperaturilor simultane în mai multe puncte. Prin aplicarea în practică a rezultatelor acestor cercetări se vor obține economii deloc neglijabile și, mai ales, se va aduce un plus la partea calitativă a lucrărilor, mărindu-se și siguranța în exploatare. S-a remarcat în cadrul Conferinței și lucrarea cu tema „Înlocuitori ai baritei cu materiale de înghețare a fluidelor de foraj”. Titlul, ca atare, spune multe specialiștilor, cunoscut fiind faptul că barita este o substanță deficitară. O altă temă de actualitate se referă la plasarea centrilor în sonde deviate. Pentru nespecialiști se cuvine să explicăm sumar termenii. Centrii sînt niște lamele de arc dispuse pe suprafața exte-

Cluj-Napoca

Motoare electrice
de mare randament

Asocierea mașinilor cu electronică de putere și comandă cu sistem de microprocesoare a permis realizarea unor performanțe notabile, atît din punct de vedere al randamentelor cit și al regimurilor staționare și dinamice. Calculatoarele electronice au un dublu rol: proiectarea optimă și comanda mașinilor pentru obținerea unor performanțe ridicate. Utilizarea metodelor moderne de calcul de cîmp magnetic a elementului finit și de frontieră permite proiectarea optimă a mașinii, atît la încărcări electrice și magnetice, cit și a regimurilor termice. Asta înseamnă, mai simplu spus, o mașină mai ieftină și mai bună. Progresele electronicii de putere se reflectă în comanda acestor mașini. Introducerea microprocesoarelor pe partea de comandă (generația II-a și a III-a), de mare viteză, permit comanda în timp real a acestor mașini și sis-

care-și găsesc largi aplicații în acționarea roboților industriali și a mașinilor unelte, este cea a motoarelor de curent continuu fără perii, motoare la care comutatorul mecanic a fost înlocuit cu un comutator electronic cu tranzistor de putere, o astfel de soluție oferind lucrarea „Motoare de curent continuu fără perii”, autori studenți ai Institutului Politehnic București: Mihail Parbu, Horia Barbul, Attila Mathe, Radu Cavaropol: conducătorii științifici, conf. dr. ing. Răzvan Măgureanu și ing. Grigore Danciu.

— Sesiunea de astăzi — m-a informat conf. Răzvan Măgureanu — anticipează în bună măsură viitoarele motoare ce vor fi construite de industria electrotehnică națională. Motoarele de curent alternativ vor lua locul motoarelor de curent continuu în cele mai diverse aplicații, în acționări de la puteri de ordinul miliwatilor la puteri de ordinul miilor de kilowati. Toate acestea vor fi comandate prin semiconductoare de putere, fie tranzistoare cu efect de cîmp, bipolare, tiristoare cu stingere pe poartă sau cu aprindere optoelectronică prin fibre optice și radiații laser. Comanda acestor mașini va fi de neconceput fără unul sau mai multe microprocesoare. Din punct de vedere al Conferinței, ne-am convins că tineretul universitar are pregătirea necesară atît în domeniul teoretic al matematicii

mașini electrice din cadrul I.P. București.

Dacă această lucrare, distinsă cu premiul I a abordat domeniul transportului și distribuției energiei electrice, lucrarea cîștigătoare a premiului II — „Modelarea matematică a circuitului termic al turbinelor de 50 MW pentru realizarea protocolului de exploatare cu ajutorul microprocesoarelor”, este legată de construcția turbinelor. În vederea îmbunătățirii randamentelor centralelor termoelectrice o contribuție importantă o aduce introducerea informaticii în supravegherea și conducerea acestora.

O secțiune care a stîrnit un larg interes a fost cea intitulată „Microelectronică și materiale pentru electronică”, domeniu interdisciplinar care funcționează la granița altora: mecanică, implementarea roboților, inteligență artificială etc. Fiecare centru universitar a prezentat cîte un robot, dar fiecare a fost destinat altei aplicații.

— Robotul este un echipament complex — îmi spunea la sfîrșitul întîlnirii prof. dr. ing. Arpad Kelemen de la Facultatea de Electrotehnică din Cluj-Napoca. El solicită diferite specialități și tocmai de aceea integrarea studenților în astfel de echipe este foarte interesantă și eficientă. Deținătoarea premiului I la această secțiune „Automatizarea flexibilă a operațiilor de tăiere a maselor pieselor turnate din oțel” (autor — Mirela Tisu de la Institutul Politehnic Timișoara) este o lucrare experimentală, una din curajoasele aplicații în industrie. La actuala Conferință, cred că am avut cu toții de învățat unii de la alții, atît studenții cit și cadrele didactice și asta cred că este cea mai mare realizare. În ceea ce mă privește, am constatat cu bucurie că toate centrele universitare au preocupări serioase în domeniul roboților și, cu toate acestea, nu ne suprapunem ci ne completăm. În actuala conjunctură a crizei energetice și de materii prime, singurul element care ne va permite să ieșim din impas este accelerarea creativității.

Lucrările prezentate la „Conferința Națională a Cercurilor Științifice Studențești” de anul acesta ne-au oferit informații nu doar asupra preocupărilor studenților, ci și a cadrelor didactice care-i conduc, oameni cu un înalt nivel științific, recunoscut atît în țară cit și peste hotare. Aceasta, datorită faptului că studenții lucrează cot la cot cu dascălii lor și, deseori, ceea ce iese din laboratoarele inteligenței poartă semnături comune, fiind greu de comparat contribuția studenților și a profesorilor. În momentul terminării facultății, tîrînd absolvent nu mai este un necunosător al tehnicii în producție, ci un factor de aducere a noului, de promovare a modernizărilor. Nu sînt puține cazurile cînd proiectele de diplomă sînt preluate imediat în producție, ceea ce asigură implementarea directă a cercetării universitare în realizarea de bunuri materiale de înaltă performanță, semn că în laboratoarele inteligenței se lucrează intens.

LIANA MOLNAR

LUMEA DE MÎINE A INVENTATORILOR

rioară a burlanelor de tubaj, în scopul menținerii acestora în centrul sondei. Ideea de bază se referă la posibilitatea utilizării unor centrii mai ieftini, plasați conform unei metodologii proprii de calcul.

Forajul sondelor, domeniu care caută să descifreze tainele adîncurilor pămîntului, apelează la mai toate disciplinele tehnice (mecanică, hidraulică, rezistență, electrotehnică etc.). Lucrările prezentate în cadrul „Conferinței naționale a cercurilor științifice studențești” de anul acesta, interesul stîrnit în rîndurile specialiștilor din producție, demonstrează că unul din atributele esențiale ale învățămîntului modern este conținutul său bogat în știință, pe care specialiștii de mîine îl pun încă de pe băncile școlii în sprijinul producției. Au învățat multe, mai au multe de învățat. Pentru asta au nevoie de liniște, au nevoie de pacea pe care o cere lumii glasul națiunii române. Cel care are vocația creației, nu poate concepe că ceea ce a clădit mintea și mina lui va dispărea în neant. Fără pace, toate aceste lucrări, gânduri, visuri, proiecte ale studenților, ale specialiștilor, pot rămîne doar utopii. Pentru ei, ca și pentru întreaga suflare omenească, viitorul întreg este cuprins într-un singur cuvînt — pace. Doar astfel concep ei viitorul pentru care au învățat să creeze.

teme de acționări, astfel încît să se lucreze în permanentă în condiții de eficiență maximă.

Acesta a fost domeniul abordat de secțiunea „Mașini și acționări electrice”, una din cele zece care si-au prezentat lucrările la Institutul Politehnic din Cluj-Napoca în cadrul celei de-a XVIII-a ediții a „Conferinței Naționale a Cercurilor Științifice Studențești”, profilul „Tehnic-electronic”.

Noțiunea de mașină electrică este mult mai largă decît cea folosită de noi pînă acum. În afara mașinilor rotagive cu care eram obișnuiți, au apărut motoarele liniare utilizate pentru tracțiunea electrică, servo-motoarele liniare de poziționare folosite în construcția echipamentelor ceramice de calculatoare și, în aceeași categorie, pompele pentru metale lichide din industria metalurgică sau cele utilizate în transferurile de căldură ale echipamentelor nucleare.

Din ultima categorie face parte lucrarea studenților brașoveni „Studiul curgerii turbulente la metalele topite în igheburile electromagnetice”, lucrare cu largă aplicație în tehnologia de realizare a aluminiului. Realizarea studenților clujeni — „Plotter acționat cu motoare pas cu pas liniare”, cu aplicații aparent diferite, se bazează pe același principiu de funcționare folosit de colegii lor din Brașov în lucrarea anterioară amintită.

O altă categorie de motoare

aplicate și a utilizării calculatoarelor în rezolvarea celor mai complicate probleme electrotehnice, cit și a domeniilor aplicative, a construcției mașinilor și sistemelor de acționări electrice, a electronicii și programării echipamentelor cu microprocesoare.

La secțiunea „Producerea, transportul și distribuția energiei electrice”, lucrările, deși nu foarte numeroase, au determinat discuții interesante privind problemele acute cu care se confruntă energia românească: producerea și transportul, pe de-o parte, iar pe de altă parte, economisirea de energie electrică. S-au distins preocupările unor studenți și absolvenți pentru realizarea echipamentelor moderne folosind microprocesoare, fapt ce a condus la ridicarea nivelului științific al sesiunii. În acest context s-a înscris lucrarea studentei Mihaela Albu-Solacolu din anul V de la Institutul Politehnic din București „Modelarea și simularea implementării unei protecții de distanță cu microprocesor”.

O asemenea cercetare — remarcă dr. ing. Mircea Eremia, șef de lucrări — se înscrie pe linia creșterii siguranței în funcționare a rețelelor electrice pe de-o parte, iar pe de altă, reducerea importurilor la asemenea echipamente, fiind rodul unei colaborări între colectivele interdisciplinare de la Catedra de centrale și rețele și Catedra de

O idee care prinde viață

CORTUL PE CAPOTĂ

Doctorul George Petrescu este un om prevăzător. Atît în scrișoarea trimisă redacției, cit și în timpul vizitei la Cluj-Napoca, prin care răspundeam invitației sale, ne-a rugat să dăm încă de pe acum tiparului rîndurile care urmează, chiar dacă obiectul invenției sale este destinat sezonului cald.

Turistii cu experiență vor aprecia cum se cuvine invenția medicului clujean, mai ales cînd vor afla că aceasta n-a fost brevetată decît după serioase testări, de-a lungul și de-a latul a trei continente.

Obligat să parcurgă zeci de mii de kilometri în cadrul unei misiuni medicale în Africa, doctorul George Petrescu și-a construit un sistem de pat-cort rabatabil. În prima sa fază arată cam rudimentar, dar timpul și experiența căpătîată în cei cinci ani cit a durat misiunea medicală, mai mereu departe de hoteluri sau campineuri confortabile, au adus toate perfecționările și avanta-

jele pe care le prezintă acum. În drumurile sale peste Alpi sau Pirinei, în Gibraltar, de la Atlantic la Nil, la Marea Mediterană și Marea Egee, în Munții Parnas și în Bosfor, peste tot pe unde a înnoptat, a stîrnit interesul și admirația turiștilor.

Este vorba de un pat de dormit montat pe mașină, cu puncte de sprijin pe capotă, analog unui portbagaj obișnuit, prezentînd două puncte de sprijin pe baza posterioară de direcție. Patul este prevăzut cu o foaie de cort ce se ridică cu ajutorul unor arcuri la o înălțime convenabilă pentru a permite intrarea în interior, putînd fi lărgit pe ambele laterale cu un sistem de dispozitive de îndepărtare, astfel ca două persoane să se poată odihni comod. Stringerea cortului se face prin scoaterea arcurilor înălțătoare — 3 bucăți — și a celor 6 dispozitive de lărgire care au un loc stabil de depunere. Cortul se pliază peste pat și se fixează cu dispozitive elastice, după

Breviar
științific

acoperirea sa cu o foaie de material plastic. Timpul de înălțare și stringere este de circa 15 minute. În timpul odihnei de noapte ușile volante ale cortului se închid ermetic printr-un sistem de trei fermoare, ventilația fiind asigurată prin ferestre cu sită contra țîntarilor.

Sînt sigur că există mii de iubitori de turism care vor aprecia faptul că nu trebuie să se simtă legați în excursiile lor de hoteluri, campinguri sau cabane. Pentru cei care vor să-și petreacă zilele și nopțile concediilor în sinul naturii, Întreprinderea de profil CAM-PING din Urziceni pregătește acum, încă din iarnă, această realizare a tehnicii de relaxare și de igienă a călătorilor de lung, sau scurt parcurs. La primăvară se vor afla în circuitul comercial și, sînt convinși, mulți o vor aprecia.

M. LIANA

Un grup de ingineri și farmacisti de la Întreprinderea de produse cosmetice „Nivea” din Brașov au inventat o nouă loțiune tonică pentru păr. Loțiunea este constituită din principiile active din tinctura de salvie și din extractul de licivrițe, asociate cu sulfacetamidă sodică și condiționate sub formă de loțiune hidroalcoolică.

La Universitatea „Al. Ioan Cuza” din Iași a fost realizat un dispozitiv electronic pentru comanda automată a acționării stergătorului de parbriz la vehicule. Dispozitivul, conform invenției, realizează comanda stergătorului funcție directă de vizibilitatea prin parbriz. Autorul lui este fizicianul Florin Mihai Tufescu.

O veste bună pentru posesorii de autoturisme. Centrul de cercetări pentru protecția anticorozivă, lacuri și vopsele la Întreprinderea de lacuri și vopsele „Policolor” din București au pus la punct o compoziție peliculogenă metalizată pentru finisarea autoturismelor formată dintr-un email de bază și un lac incolor. Compoziția are o rețetă complicată și, deci, nu poate fi realizată decît în unități specializate.

Instalația pentru recuperarea produselor petroliere din stratul freatic, realizarea specialiștilor Combinatului petrochimic Borzești, județul Bacău, colectează și extrage din stratul freatic produsele petroliere, nemiscibile cu apa, obținîndu-se astfel de

poluarea pinzei freactice și recuperarea produselor petroliere.

Elementul de etanșare atașabil armăturilor instalațiilor sanitare prezintă avantajul prelungerii duratei de funcționare a robinetelor de lavoar și grupurilor sanitare. Autorul lui este Petre Dăneț de la Întreprinderea de radiatoare, echipamente metalice, obiecte de armături sanitare București.

Nicolae Mitroi de la Întreprinderea de aparataje și accesorii, Alexandria a brevetat de curînd o instalație solară individuală. Instalația, dotată cu serpentină, este destinată preparării apei calde menajere necesară în gospodăriile individuale. Instalația cuprinde un captor solar, un rezervor de stocare a apei calde izolat și conducte de circulație a apei prin termosifon, în scopul reducerii gabaritului cu posibilitatea rotirii și orientării captorului solar sub unghi de pînă la 270 grade. Conductele de circulație a apei calde și reci sînt prevăzute cu racorduri flexibile. O balama permite rabatarea întregii instalații la orizontală pentru efectuarea lucrărilor de întreținere.

În curînd în farmacii o nouă gamă de preparate medicamentose cu efect hepatoprotector, utilizate în tratamentul hepatitei cronice și acute, cirozei hepatice, în boala de iradiere și ateroscleroză. Preparatele vor fi fabricate de Întreprinderea de medicamente „Terapia” din Cluj-Napoca.

OPREA GEORGESCU

Cu gindul la picătura de apă

Pînă la începutul secolului nostru sursele de existență și de energie ale civilizațiilor anterioare erau suficiente. Progresul științei și tehnicii, lupta omului de a domina natura, de a-i smulge bogățiile a influențat multilateral fiecare aspect al vieții. Caracteristic etapei actuale de dezvoltare a societății este neconcordanța dintre resurse și disponibilități. Omenirea cunoaște crizele de materii prime și de energie. Ar putea cunoaște, afirmă specialiștii, o nouă criză: aceea al componențelor esențiale ale vieții, apă. Explozia demografică și tehnica a epocii noastre au dus la creșterea permanentă a consumului și necesității de apă. Nu trebuie omis nici modul de repartizare al resurselor de apă. Din acest punct de vedere, al potențialului hidrografic, România se situează pe locul nouă în Europa, adică printre țările cu potențial mediu, spre slab.

Ca urmare a proprietăților fizico-chimice, apa își are rolul său — printre cele de primă mînă — în agricultură, ceea ce a dus la acordarea unei atenții deosebite necesității de apă. Programul național pentru creșterea potențialului productiv al solului, prevede un volum de lucrări în urma cărora amenajările de irigații vor ajunge în anul 1989 la suprafața de 5,5 milioane hectare. Se vor folosi în medie 35—45 la sută din resursele de apă exploatabile, estimate la 50 miliarde metri cubi pe an. Una din măsurile care contribuie la folosirea rațională a apei și la acoperirea necesității este reprezentată de perfecționarea echipamentelor și procedurilor de udare existente, paralel cu introducerea unor metode noi. Specialiștii din cadrul Direcției generale economice de îmbunătățiri funciare și construcții în agricultură, se gîndesc, fără nici un fel de exagerare, la fiecare picătură de apă. Un exemplu concret va fi de natură să susțină afirmația anterioară. Este vorba de invenția cercetătorului științific principal dr. ing. Constantin Nicolescu de la Laboratorul „Irigații I” — I.C.I.T.I.D. Băneasa. Constantin Nicolescu a pus la punct un procedeu de udare localizată a viței de vie și a unor culturi pomicole. „În principal, ne spune cercetătorul, o instalație de udare trebuie să garanteze aplicarea numărului

maxim de udări și să păstreze proprietățile solului”.

Literatura de specialitate menționează o serie de cercetări menite să ducă la metode de udare a solului cit mai avantajoase. De exemplu, în Franța era brevetată în urmă cu cîteva ani o metodă de udare cu tuburi perforate, într-o variantă care prevede distribuția apei în brazde, divizate în compartimente de lungime crescătoare din amonte, alimentate cu conducte așezate pe fundul brazdei.

În urma cercetărilor întreprinse în laborator, dr. Constantin Nicolescu a pus la punct metoda sa de udare, recent brevetată, care elimină o serie din dezavantajele procedurilor folosite anterior. Sînt folosite brazde neocompartimentate și conducte cu distribuitoare avînd diametrul pînă la 2,5 mm, plasate la 8—10 m. Se păstrează toate avantajele caracteristice udării localizate față de metodele clasice. Economia de apă la vița de vie este cca 30 la sută, ceea ce înseamnă o valorificare superioară a apei de irigații. Se realizează, de asemenea, o economie de îngrășămint chimic ușor solubil distribuit cu ape de udare, de la 30 la sută și o economie de energie de pompare de 20 la sută. Instalația oferă condiții de muncă mai bune pentru personalul de exploatare și permite aplicarea udării și pe timp de noapte. Se poate folosi apa izvoarelor de coastă și se valorifică mai bine precipitațiile. Cea mai mare parte a materialului folosit în construcția instalației este ușor (material plastic) prezența metalului fiind de doar 10 la sută. Suprafața udată se poate întinde pînă la 25 hectare.

Procedeu de udare localizată prin tuburi perforate, ea însăși o noutate, mai include și trei inovații, al căror autori sînt C. Nicolescu, I. Biolan, R. Căpriță, R. Leonanu, G. Șovăilă. Cercetătorul Constantin Nicolescu nu este pe deplin mulțumit de realizările sale drept pentru care, se gîndeste la noi perfecționări. Multiplele sale avantaje, au stîrnit însă interesul specialiștilor la recentul Salon de invenții de la Sibiu care, după ce s-au documentat asupra principiilor de funcționare, au declarat că noua instalație „poate face o treabă foarte bună”.

LIANA MOLNAR

Întreprinderea „Flamura Roșie” din Sibiu, a cărei marcă — FLARO — este binecunoscută tuturor celor care tin în mînă un stilou sau un pix cu pastă, este astăzi, unitate de frunte în ramura industriei ușoare. Pe lângă producția de articole de scris și bunuri de larg consum, FLARO realizează peste 15 000 de repere — piese de schimb și accesorii pentru alte întreprinderi. Anual se asimilează aici în jur de 100 noi produse. Desfășurarea unei astfel de activități obligă la tehnici de virf, la organizare care să permită o rapidă replicare la necesitățile beneficiarilor, la căutarea permanentă a unor soluții noi, originale. Singura modalitate de existență a industriei ușoare este nu numai să țină pasul cu noul, ci să-l și creeze. Dovadă că lucrurile stau tocmai așa sînt cabinetul tehnic dotat cu brevetotecă din domeniul tangente cu activitatea întreprinderii pe plan mondial, nenumărate mașini și utilaje realizate prin autoutilare, cele aproximativ 20 de cereri de brevet care se înregistrează anual în întreprindere. Cîteva din ele, prezentate și premiate la recentul Salon de invenții și inovații de la Sibiu au vizat reducerea și înlăturarea importului, recuperări și înlocuiri de materiale deficitare, îmbunătățirea calității, avînd și avantajul că pot fi generalizate și în alte întreprinderi.

Prima din ele, „Procedeu de obținere a plăcilor și a pichetelor”, permite recuperarea spanului și a resturilor rezultate din croirea, frezarea și fîurirea plăcilor din polietilenă cu masă moleculară foarte mare, din import. Plăcile se prelucerează doar prin procedee mecanice cu utilaje specifice industriei lemnului, ceea ce explică și procentul ridicat de pierderi. Conform procedurii propuse, resturile rezultate din procesul tehnologic se macină și se dozează într-o ma-

trită, unde se sinterizează la temperaturi și presiuni specifice, rezultînd plăci care pot fi reintroduse în procesul de fabricație. Anual se economisesc 10 tone de material procurat din import. Procedeu se materializează cu ajutorul unor prese realizate prin autoutilare. Gama de utilizare se poate extinde: plăci pentru captușirea rezervoarelor tehnologice, mese de carmangerie, piese solicitate intens la socuri. Autorii brevetului sînt Ioan Blaga, Emil Hădăreanu, Ioan Toncean și Dumitru Roman. O a doua invenție pe care do-

economii de energie. Invenția, autori Ioan Toncean, Iosif Nemety și Emil Hădăreanu, realizează o economie anuală de 30—50 tone copolimer ABS.

O a treia invenție al cărei titular este FLARO rezolvă problema virfurilor de carioca. Autorii Lucian Ghindea, directorul întreprinderii, Emil Hădăreanu, Ioan Toncean, Mihai Mărușcă, Teodor Cernătescu și Zosim Schiopotă propun o soluție originală care elimină importul. Autorii au rezolvat și întreaga linie tehnologică de realizare a virfurilor de carioca.

Inginerul Emil Hădăreanu, ați observat că este prezent în toate cele trei colective de inventatori, președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor din întreprindere, ne spune că poate cea mai mare realizare a tehnicienilor, muncitorilor și inginerilor din întreprindere este aceea de a fi familiarizați cu activitatea de inovații și invenții, obișnuința cu care folosesc brevetoteca, modul de abordare a problemelor pe care le au de rezolvat, participarea la acțiunea de introducere a noului, a unui număr mare de tineri, care sînt inovatori și inventatori cu vechi state de serviciu. Sau, am completa noi, mentalitatea nouă de abordare a problemelor tehnice.

La cabinetul tehnic, la loc de cinste se află portretul lui Petreache Poenaru, românul care a inventat stiloul, sau cum l-a numit el atunci „Condeiu portăret”, în fapt primul brevet de invenție acordat unui român. Să recunoaștem că apariția acestuia a schimbat în mare măsură fața lumii. Poate că mulți au uitat cine a fost primul din lume care a avut ideea unui stilou. La FLARO, Petreache Poenaru este la loc de cinste. Inventatori mai mici sau mai mari îi calcă pe urme.

OPREA GEORGESCU

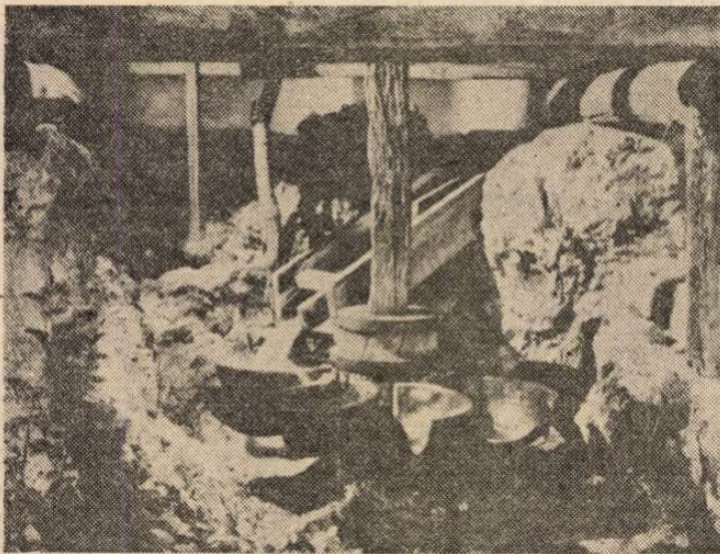
De la „Condeiu portăret” la stiloul modern

rim s-o prezintăm este „Compoziția pe bază de deseuri de copolimeri ABS”. Se poate extinde la toate întreprinderile care prelucerează mase plastice. Deseurile tehnologice provenite de la sudarea PVC se sortează pe culori, se macină și se amestecă în proporție de o treime deșeu și două treimi copolimer ABS. Rezultă un tehnopolimer cu proprietăți superioare copolimerului și care se poate injecta la o temperatură mai mică cu 20—30 de grade față de temperatura de injecție a copolimerului ABS. Proprietățile noului material sînt: flexibilitate mărită, rezistența la soc și alunecarea la rupere superioare celor ale copolimerului ABS. PVC este aproape de două ori mai ieftin decît copolimerul ABS. Prin reducerea temperaturii de injecție se obțin și importante

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Civilizația lemnului

Geniul tehnicii populare românești s-a manifestat în mod deosebit în prelucrarea lemnului, care se realiza în satele noastre cu o măiestrie uimitoare, în forme de o mare originalitate. Exclusiv din lemn erau făcute pînă și astfel de obiecte fine ca „încuetoarele cu căței”, lacăte secrete pentru uși și porți, create de meșteșugarii rurali. Sînt cunoscute și mori de vînt construite la noi numai din lemn, inclusiv roțile dințate de mare diametru, care constituie angrenajul ce face să

se rotească palele. Din același material erau confecționate „strușițele”, strunguri de lemn de diferite tipuri, puse în mișcare cu o manivelă, cu ajutorul unui fus rotit de un arc sau acționat cu piciorul (călcător). Poate cele mai uimitoare sînt construcțiile pe care specialiștii străini le-au denumit admirativ „catedrale de lemn”. Este vorba de lăcașurile din lemn din Maramureș și din Bihor, monumente nu numai artistice, dar și tehnice, ale căror turnuri se înalță pînă la aproape 60 me-

tri înălțime (date de etnograful Ion Vlăduțiu din secolele XII și XIII). Acești coloși de lemn, realizați de obicei fără nici un cui sau o scoabă de fier, prin îmbinări solide și în același timp elastice între elemente la colțuri, rezistă cu succes la vînturi puternice, la alunecări de teren, la cutremure; adesea sînt în așa fel făcute, încît să poată fi mutate pe distanțe destul de mari, atunci cînd se schimbă vatra satului; pentru ele, meșteșugarii au creat bolți semicilindrice, bolți din panouri curbe și chiar cupole cu nervuri, soluții constructive deosebit de pretențioase.

Să ne mirăm că mari istorici, ca Vasile Părvan și Nicolae Iorga, vorbesc despre o adevărată „civilizație a lemnului” în vechiul sat românesc? Desigur, dezvoltarea excepțională a acestui meșteșug s-a datorat în mare măsură lipsei sau puținătății metalului la sate, dar în strădania de a-l înlocui, țărani și meșteșugarii din mediul rural au realizat performanțe unice. Presele de ulei cu berbeci cu bătaie laterală, foarte eficiente, teascurile de struguri cu pirghie și surub, butiile ale căror doage sînt legate cu cercuri de alun sau de carpen, instrumentele muzicale construite și ele (într-o mare varietate de tipuri) de cele mai multe ori din lemn, de la fluier și pînă la buciom — stau mărturie priceperii și inventivității poporului. Fiecare dintre acestea pretind o tehnică specială de construcție. În cazul buciomului de pildă, se pornește de la „doage” de brad, paltin, alun sau frasin, care se obțin prin despicarea lemnului uscat și curățirea miezului; lipite apoi laolaltă, cele două jumătăți alcătuiesc un tub înfășurat pe toată lungimea lui în coajă de tei, mesteacăn sau cires, ori legate cu inele de lemn. Chiar și construirea unor unelte agricole relativ simple cerea multă iscusință; pentru o furcă de lemn, lemnul trebuia ales cu grijă din pădure și existau mai multe tehnici pentru îndoirea coarnelor furcii. Plugurile de lemn cu corman

schimbător erau și ele de o construcție ingenioasă — așa încît nu trebuia să ne surprindă faptul că o astfel de uneltă a fost expusă în Muzeul German al Capodoperelor Științei și Tehnicii din München, după cum aflăm din revista „Natura” nr. 9 din 1929.

Aceasta nu înseamnă că țărani nu năzuiau spre un plug de fier sau măcar cu brăzdă de fier (pe care adesea nu și-l puteau procura), iar uneori se plîngeau de unelte lor, (mai ales la munci de destelenire) spunînd cu amărăciune că „s-au izbit de-un os de rimă / și s-au făcut mii și fărîmă”; oricum, după o statistică din 1897, în Moldova și Muntenia mai existau 98 353 pluguri de lemn.

Cu o deosebită măiestrie era folosit lemnul în construirea locuințelor și a instalațiilor industriale casnice. Sistemele de îmbinare ale elementelor de construcție („în căței”, „în cheotori” etc.) sînt foarte variate și de o mare trăinicie. Fiecare birnă are crestată pe ea semnul care indică locul în care trebuie așezată, iar la mutarea casei sau la montarea ei într-un muzeu aceste „semne” sînt cu succes folosite. Cît despre porțile de lemn, de felul celor maramureșene sau gorgene, adevărate opere de artă și simboluri ale trăiniciei căminului, ele constituie creații de virf ale meșteșugului lemnarilor. Să adăugăm la aceasta faptul că o experiență seculară făcea ca, pentru construcții, să se prefere lemnele tăiate iarna, cînd în tulpinile arborilor erau cantități mai reduse de sevă; se evita, în același timp, folosirea în acest scop a arborilor la care sub coajă fibra apăsătoare roșie, căci aceasta însemna că lemnul este îmbibat cu apă, deci sortit să putrezească de timpuriu.

Mai trebuie cel puțin să amintim extraordinara varietate a meșteșugurilor de prelucrare a lemnului, cum sînt dulgheria, tîmplăritul, rotăritul, strungăritul, butnăritul, văsăritul, lădăritul, construcția caselor de lemn, construcția de instrumente muzicale etc., etc.

Existau sate întregi speciali-

zate în anumite direcții, de pildă în realizarea de module de construcții (fie de locuințe, fie de acareturi), care se vindeau la diferite țiguri, veritabile precursore ale prefabricării în construcții.

Cît despre ornamentarea obiectelor din lemn (prin incizie, crestare, pirogravare etc.), și aci tehnica și arta se întîlneau la un nivel dintre cele mai înalte. Feciorii din unele zone ale Transilvaniei de Sud lucrau și decorau furci de mare finețe și frumusețe (relatează sociologul H. H. Stahl), pe care le dăruiau fetei pe care o iubeau; dacă fata primea furca, însemna că acceptă să-i fie feciorului logodnică — în timp ce refuzul de a o primi sau ruperea ei echivala cu un răspuns negativ. Civilizația lemnului vibra astfel și pe coardele delicate ale iubirii, căci ea făcea parte și din sufletul țăranelor române.

Să amintim, în încheiere, că elementul principal al morilor cu ciutură — această „regină” a instalațiilor hidrotehnice populare —, ne referim la „roata cu făcea”, este alcătuit tot din lemn, așa cum se vede din fotografia pe care o reproducem. Butucul (axul) este vertical, iar paletele sînt scobite, în formă de căug. Apa unor căderi de 1—3 m înălțime acționează asupra roții cu mare eficiență, la o cantitate de 20 l/sec. obținîndu-se circa 0,5—1,0 CP. Astfel de mori, curenți în trecut mai ales în Muntenia și Oltenia, sînt expuse nu numai în muzee românești, cum este Muzeul Tehnic „Dimitrie Leonida” din Parcul Libertății din București sau Muzeul Tehnic Populare din Dumbrava Sibului, ci și în mari muzee tehnice străine, ca cele de la Viena și München, aci arătîndu-se că această „Rumanische Mühle” (moară românească) este precursora turbinei moderne create de inginerul american Alten Lester Pelton; desigur că inginerul american n-a știut de creația românească, dar, în căutarea eficienței, a ajuns, ca și meșterii noștri lemnari, la același principiu constructiv.

L. M. ȘTEFAN

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ În această toamnă excesiv de secetoasă, mai mulți meri din livada C.A.P. „23 August” din Cimpulung-Muscel au înflorit și au rodit a doua oară. Vă trimitem, iată, azi 15.XI.86, două crenguțe de măr cu noua producție, a doua a anului 1986, recoltată în punctul numit Aldești, de sub dealurile Mătaului. E o adevărată incintă să se privești. Intregul măr avea dispuse în coroană numeroase astfel de buchete de fructe încă necoapte, crude. După cum se poate vedea din mostra ce v-o trimitem, merlele au crescut de mărișoare. Această surpriză oferită de natură este și un semn că toamna va fi lungă. (Ioan Dobrescu din Cimpulung-Muscel, str. P. Zamfirescu nr. 13 B).

■ Mă numesc Adriana Constantinescu și sunt elevă în clasa a XII-a la Liceul de chimie industrială nr. 5 din municipiul Craiova. În puținul timp liber de care dispun îmi place să desenez. Subiectul meu preferat este pacea. Însă gândurile mele de pace nu se oglindesc numai în desenele pe care vi le trimitem, ci și în scrisorile pe care le scriu. Am ales pentru prima oară, în cadrul referendumului, pentru înflorirea patriei și pentru pace în lume, laolaltă cu toți tinerii chemați să se pronunțe și ei asupra reducerii unilaterale, cu 5 la sută, a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. Am spus un DA hotărât și din toată inima pentru pace pe Pământul albastru.

N.R. Fiind colorate și trase doar în creion, regretăm că nu am putut reține pentru publicare nici unul din cele 6 interesante desene trimise.

■ De la Ministerul Educației și Învățământului, Direcția personal, învățământ, organizare și control: Referitor la scrisoarea inginerului Tica-Horvat Ion, înregistrată la dv. cu nr. 12883/1986, prin care solicita schimbarea locului de muncă, al său sau eventual al soției, pentru efectuarea stagiului de producție, vă comunicăm că cererea sa a fost supusă spre analiză Biroului Comisiei Guvernamentale care a dispus transferul soției sale într-o unitate de profil din localitatea unde petentul a fost repartizat.

■ Un caz într-adevăr ciudat cel al pensionarei Magdalena Rusea din Satu Mare, str. Partizanilor nr. 1. Părăsind Spitalul din Baia Mare, unde fusese internată pentru tratament — ne spune femeia —, pe 12 august a.c. am apelat personal la Oficiul de pensii Baia Mare ca să-mi trimită pensia înapoi la Satu Mare, unde am domiciliul stabil. De atunci și până acum, când vă scriu, umblu fără nici un rost cînd pe la oficiile de poștă și pensii din Satu Mare, cînd pe la cele din Baia Mare. Poșta din Baia Mare zicea că a trimis pensia, poșta din Satu Mare și oficiul de pensii sîmărean răspund că nu au primit nici dosarul, nici pensia. Între Satu Mare și Baia Mare distanța-i doar de 70 de kilometri, iar eu din iulie n-am mai primit pensia. Vă rog să mă ajutați.

■ Tot de la Ministerul Educației și Învățământului, de astă dată de la Direcția învățământ superior, cercetare științifică, studenți străini și relații externe, primim o veste bună pentru Nicolae Balcan din comuna Tîbănești, județul Iași: Reanalizându-se situația, în urma prezentării de noi documente, petentului N. B. i s-a aprobat reluarea studiilor în anul II, secția de medicină veterinară din cadrul Institutului Agronomic Iași, începînd cu anul universitar 1986/1987. Aprobarea a fost comunicată și Institutului Agronomic ieșean.

■ Cu aproape doi ani în urmă, cetățeanul Vasile N. Stănilă din satul Condrea, județul Galați, a fost victima unui furt în urma căruia a rămas fără o vacă gestantă și un tauras, ambele animale fiind sustrate din gospodăria proprie de numitul Rusu Marcel. Lazăr Georgică, Ion Matei și Marin Vasile, care au fost descoperiți și judecați de Judecătoria Tecuci. Respectivii infractori au fost condam-

nați și obligați la plata despăgubirilor legale (în sumă de 16.000 lei) și a cheltuielilor de judecată prin sentința penală nr. 325/23.04.1984, rămasă definitivă. De la pronunțarea sentinței și pînă în prezent însă — așa cum ni se plînge Vasile Stănilă — au trecut aproape doi ani de zile, dar n-a putut intra încă în posesia despăgubirilor cuvenite. Cu toate că are de predat o însemnată cantitate de produse animale contractate cu statul, împlinindu-se astfel condițiile în îndeplinirea acestor îndatoriri cetățenești, intrucît cei patru hoți de animale ignoră hotărîrea justiției și se sustrag sistematic de la plata despăgubirii.

Este de datoria tribunalului județean să intervină.

■ Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Hunedosra răspunde la scrisoarea adresată nouă de Olga Popa din Simeria: Sus-numita a fost încadrată inițial ca muncitoare necalificată la C.F.R., Secția L9 Simeria, pe durată determinată. Începînd cu data de 10. X. 1986, a fost încadrată pe durată nedeterminată, tot ca muncitoare necalificată, însă cu posibilități de calificare la locul de muncă. Tot de la această dată primește și alocația de stat pentru copii.

■ Uniunea Județeană a cooperativelor agricole de producție Teleorman, ca răspuns la scrisoarea petentei Lina Tudor din Purați: În anul 1986, C.A.P. Purați și-a propus să obțină producții mari în zootehnie, producții pentru care în 1976 a fost distinsă cu „Meritul agricol” clasa I. Sore a menține stăchea ridicată, pe lângă asigurarea condițiilor materiale — adăposturi corespunzătoare, instalatii de muls și o puternică bază furajeră etc. — este necesară și o disciplină fermă în sector. Or, conducerea cooperativei în repetate rânduri a cerut lucrătorilor din zootehnie, și nu numai lor, să respecte programul, să execute toate lucrările conform tehnologiilor. Cu toate rezultatele bune obținute și pe această linie, au mai fost și îngrijitori care nu au înțeles să se integreze în ritmul și exigențele stabilite, aceștia fiind înlocuiți cu alți cooperatori competenți și disciplinați. Cum în ziua cînd s-a efectuat controlul la care se referă petenta, animalele îngrijite de dumneaei erau neadîpate, se înțelege de la sine că măsura luată de înlocuire a acestora din muncă era pe deplin justificată. Totuși, conducerea unității a făcut o ultimă încercare: a revenit asupra înlocuirii petentei și în prezent aceasta lucrează tot în zootehnie în speranța că se va coria și își va lichida datoriile. S-a declarat multumită că a fost reprimată să lucreze în sector și s-a angajat că în viitor își va face pe deplin datoria.

■ Primim de la pensionarul Mihai Gîrca din Craiova, str. Vrancei nr. 11, o scrisoare prin care sintem sesizați că strada pe care locuiește, pe o porțiune de mai bine de 100 metri, este mereu inundată după fiecare ploaie mai mică sau mai mare, cu apa refulată din cele două canale aflate în preajmă. Neputînd fi preluate de canale, care probabil din construcție n-au putut corespunde de scurgere, apa se revărsă și formează bălți întinse, cu adîncimi între 50-60 cm, periclitînd grav temelile caselor din zonă și făcînd de-a dreptul imposibil accesul oricărui vehicul sau pieton. Toate demersurile repetate făcute către EGO și I.J.G.C.L. au rămas fără rezultat, respectivele unități nici măcar nu s-au ostenit să-i trimită un răspuns.

■ Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Sibiu, ca răspuns la scrisoarea unui grup de locatari din Sibiu, str. Intrarea Siretului nr. 2, scara A, prin care solicita sprijin pentru repararea hidroizolației la terasa blocului în care locuiesc, ne face cunoscut că lucrarea a fost executată. Fenomenul de infiltrare a apei a fost stopat, iar apartamentele imobilului au fost puse în afara oricărui pericol.

■ În numele unui grup de călători cu trenul ne scrie Horea Barbu din Alba Iulia, str. Buiorului nr. 3, bl. 15, ap. 7: Noi, ca abonați ai cefereului, respectăm strict regulile călătoriei, dar C.F.R. nu-și respectă datorile elementare ce îi revin. Ne referim atît la starea de curățenie a trenurilor locale de navetiști care circulă pe ruta Alba Iu-

lia — Zlatna, stare destul de jalnică, cit și la celelalte aspecte pe care le pretinde civilizația transportului. Șeful de tren sau controlorul, dacă sînt întrebați, motivează că situația se datorește impedimentului că distanța de călătorie e prea scurtă, doar de 37 km, dar dumneaei uită că această distanță se parcurge într-o oră și douăzeci și patru de minute, că în tren sînt și bătrîni, sint și mame cu copii. (Urmează semnăturile a 40 de cetățeni).

■ Mă numesc Pleșu Fănică și îmi desfășor activitatea la I.E. Rovinari-Gorj, ca electrician în cadrul secției P.R.A.M.-A.M.C. Fiind absolvent al unui liceu agro-industrial, doresc foarte mult să urmez cursurile Facultății de horticultură. Pentru a mă înscrie și urma la fără frecvență această facultate, care este un vis al meu mai de demult, prima condiție prevăzută în regulamentul de admitere e aceea de a lucra nemijlocit în agricultură. Asta și vreau să fac, am și găsit locul corespunzător, însă îmi împin mări greutăți cu transferul. La toate rugămintele mele de a mi se da voie să plec în agricultură îmi împin tot felul de neazuri. Nimeni nu vrea să mă înțeleagă; nici chiar tovarășii din conducerea întreprinderii nu binevoiesc să-mi dea drumul. De aceea, vă rog pe dumneavoastră să mă sprijiniți. Doresc și vreau cu tot dinadinsul să devin inginer horticol.

■ Solicitîndu-mi-se sprijinul, în urma demersurilor făcute către cei în drept, o serie de cetățeni, tineri sau mai vîrstnici, au fost încadrați în muncă sau și-au rezolvat problema locuinței. Astfel, D.P.M.O.S. București ne înștiințează că Monica Diurea din București, str. Mihai Bravu nr. 366, a fost repartizată ca muncitoare la I.C.T.S.C.F.; Consiliul popular al județului Vaslui, prin D.P.M.O.S., a repartizat-o pe Flavia Florescu din Birlad la Cooperativa „Progresul” din localitate pentru calificare la locul de muncă în meseria de confecționer îmbrăcăminte; Consiliul județean al sindicatelor Dolj îl sprijină pe Virgil Marica să se încadreze pe post de economist la Regionala C.F.R. Craiova; Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 al Capitalei, în sesiunea de birou permanent din ziua de 30 septembrie a.c., i-a aprobat lui Mircea Savescu din București repartizarea locuinței din str. Mihai Eminescu nr. 122, iar Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 3 i-a atribuit petentului Alexandru Cristea spațiul din str. Labirint nr. 179.

■ Cetățeanul Viorel Popa din Brașov, str. Urziceni nr. 1, ne scrie în numele mai multor părinți cu copii mici și ne avengează o propunere. „Locuim — zice dumnealui, printre altele — într-un cartier foarte frumos, cartierul Timiș-Triaj, dotat cu blocuri moderne și zvelte, cu magazine la parter, cu tot ce trebuie pentru ca cele peste 11 mii de familii, cite îl populează la ora actuală, să se simtă cit mai bine. Pentru că totuși să fie totul foarte bine am face propunerea să se studieze posibilitățile și, eventual în locul unuia din restaurantele de care nu duce lipsă cartierul Timiș-Triaj, să se înființeze o grădiniță de copii pentru a fi mai la îndemîna tinerelor mame.

■ Refinem din răspunsul trimis de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Galați la scrisoarea Mihaelei Postelnicu din Tulucești că I.J.G.C.L. Galați nu a refuzat încadrarea petentei în locul de muncă în care a fost repartizată după absolvirea școlii profesionale, însă la data repartizării efectiv nu dispunea de un astfel de loc. În urma unei mai atente analize efectuată pe linia corelării numărului mediu scriptic de personal planificat cu cel existent, s-a găsit posibilitatea și, începînd cu 22 octombrie a.c., înăra Mihaela Postelnicu a fost încadrată la I.J.G.C.L. ca instalator sanitar cu o retribuție tarifară de 2.033 lei pe lună, co-

respunzătoare categoriei a II-a, bază.

■ Spicuim din răspunsul trimis de Consiliul popular al municipiului Brașov la scrisoarea cetățeanului Mihai Hașu: În cartierul „Bartolomeu-nord”, unde locuiește petentul, au existat și încă mai există unele probleme generate de neachitarea de către asociațiile de locatari a facturilor pentru agentul termic din cauza unor răp-platnici care refuză să-și plătească cheltuielile comune. Din acest motiv, în conformitate cu prevederile art. 67 din Legea nr. 4/1981, după trecerea a 40 de zile de la neachitarea facturii către ICRAL Brașov, această întreprindere a sistat furnizarea agentului termic. Pentru a curma cu starea neplăcută de lucruri, s-a intervenit la ICRAL și a fost reluată livrarea agentului termic către asociațiile în cauză. Deocămdată sînt însă ceva greutăți în livrarea apei calde menajere și datorită deficitului de apă rece. Au început lucrările de aducțiune a apei potabile din sursa Prejmer, cu termen de dare la funcțiune la 15 noiembrie a.c. În ce privește locatarii răp-platnici, s-au luat măsuri de acțiune a lor în justiție, iar pentru cei care cu rea credință nu și-au achitat debitele, s-a cerut evacuarea, conform prevederilor art. 24, lit. d, din Legea nr. 5/1973.

■ Nicolae Berciu din București, sos. Giurgiului, bl. G., sc. 2, ap. 71, își exprimă nedumirea pentru faptul că, ori de cite ori se duce să-și ridice retributia de la casieria întreprinderii unde lucrează, i se dă lunar cite un bilet de spectacol reținîndu-i-se direct contrăcostul. „Nu-i problema de cei 10-15 lei ce mi se rețin automat — ne spune N. B. — cit mai ales de lipsa de corectitudine a organizatorilor de astfel de spectacole, care mai întotdeauna uită să treacă pe bilet de aducțiune a spectacolului sau denumirea acestuia. De altfel, cred că aceste bilete sînt mai mult formale, intrucît din ele nu-ți poti da seama nici de cine sînt organizate, nici data și nici unde au loc eventualele spectacole. Cred că organizatorii vor să se dea mai mult dumnealor în spectacol. E drept că, probabil, nu fără folos. Întrebarea e: pentru cine? Spre mai deplină edificare, iată, vă trimitem și dv. un asemenea bilet.”

■ Consiliul popular al municipiului Galați: Urmare a verificării celor semnalate în scrisoarea dv. nr. 1969/1986, a reieșit că minorul D. Rafael, în vîrstă de 15 ani, este orfan din anul 1985, după decesul mamei, în prezent locuind la bunica sa în vîrstă de 72 de ani. Datorită faptului că este handicapat psihic, a fost înscris pentru a urma cursurile la o școală specială din județul Galați, însă, după absolvirea clasei a II-a, mama l-a reținut acasă. Reanalizînd situația minorului D. R., comisia de tutelă a consiliului popular municipal, cu sprijinul D.P.M.O.S., a stabilit întocmirea actelor de curatelă pentru bunica acestuia. Totodată, s-a procedat la întocmirea dosarului pentru internarea minorului într-o școală specială în scopul absolvirii școlii generale și pregătirii sale într-o meserie.

■ Printre-o adresă semnată de ing. Constantin Oprea, în calitate de președinte, și Mioara Ciolac, în calitate de administrator, Asociația locatarilor blocului E7 din București, alea Ornamentului nr. 2, ne semnalează că nici pînă acum nu a fost rezolvată mult disputata problemă a alimentării cu apă și a incălzirii corecte a consumului real. În pofida asigurării că facturarea consumului de apă rece se va face numai în baza citirii contorului, care este în stare de perfectă funcționare, I.C.A.B.-ul a facturat în regim pausal cite 5 mc apă/lună chiar și pentru cele 48 de familii în cauză, pînă în luna octombrie a. c. luîndu-ne în plus din cont cite 500 lei pe lună — se spune în respectiva adresă. În toată această perioadă, și chiar și pînă acum, cînd vă scriem, în cîminul apometrelor încă n-a intrat nimeni să schimbe, să curețe sau să repare contorul și nici să citeas-

că corect consumul, ceea ce înseamnă că, din cauza unor angajați care nu înțeleg să-și respecte îndatoririle de serviciu, în blocul nostru se face multă risipă de energie termică, iar apa în sine e folosită în mod nejudicios.

■ Referitor la scrisoarea Asociației locatarilor din sos. Colentina nr. 2, Consiliul popular al sectorului 2 ne informează următoarele: O echipă a întreprinderii „Electronica” a verificat întocma instalatie a antenei colective a blocului 3 și a efectuat remediile cuvenite. În prezent instalatia funcționează normal. De menționat că suma solicitată de tehnicianul depanator pentru cablu coaxial a constituit suplimentare de deviz consensată în bonul de reparatii nr. 1732/16.07.1986, în valoare de 356 lei, astfel încît omul nu poate fi învinuit de însusirea vreunui material sau a vreunei sume incasale în plus.

Pagină realizată de MIHAI STANESCU

Poșta redacției

■ Constantin Vasile — București: Alocația pe care o primim este stabilită legal. Clavac Ion — Craiova: Orientativ după știrile primite de la cititori și aparute chiar în această pagină — Vasile Mariana — București: Am aflat, pentru dv. și pentru alți cititori, adresele unor unități ale cooperativei „Arta încălțămîntului” și „Încălțămîntul manual” ai căror meseriași încaputează cizme: str. Tunari 85, Șos. Iancului bl. 106, Șos. Mihai Bravu bl. P15, Bd. Bucureștii Noi 64, Șos. Colentina bl. 59, Calea Moșilor 84 și 127, Piața Moghioroș. ■ Duma Dorin — Dorohoi: Teatrul Giulești din Capitală. ■ Budău Octavian Vlaicu — satul Suncuș de Beius (Bihor): 1. Absolvenții școlilor profesionale se încadrează în meseria respectivă în categoria a II-a; 2. Conform Legii 26/1967, concediul legal neefectuat într-un an urmează să-l luăm separat sau împreună cu cel din anul următor. Dacă nu vi se mai poate acorda, aveți dreptul la compensare în bani. ■ Buncianu Pantelimon — Baia de Aramă: Persoanele încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată au dreptul la ajutoare în cazul incapacității temporare de muncă. Dacă aceasta este provocată de un accident de muncă sau în legătură cu muncă, o boală profesională sau de tuberculoză, cuantumul ajutorului este de 85% din retributia tarifară, indiferent de natura contractului de muncă și de vechimea neîntreruptă în muncă. ■ Dinescu Gheorghe — București: Autorizati de demolare se eliberează numai pentru construcții executate legal. Cînd acestea au fost ridicate contravențional, demolarea se hotărîște prin decizie de demolare. ■ Bădescu Vasile — com. Priponesti (Galați): Tinerii cuprinși în planul de școlarizare al CENTROCOOP pentru calificare la locul de muncă în specialitatea frizeri nu se încadrează în normele M.E.I. și nu primesc bursă. ■ Mihai Vasile — satul Cornu de Jos, com. Drăgănești (Prahova): Pensia de urmaș se acordă copiilor de cooperatori orfani pînă la 16 ani sau pînă la terminarea studiilor, fără a depăși 25 ani, cu condiția ca părintele decedat să fi fost pensionar sau să fi îndeplinit condițiile pentru obținerea pensiei. ■ Grup de oameni ai muncii din Pitești: Unitatea la care lucrăți trebuie să întocmească tabele care se aprobă de către I.C.S. Alimentara și se arondează la un centru de distribuție pe două perioade de detașări. ■ Roșioră M. Dumitru — com. Tătăraști (Teleorman): Nu aveți dreptul pentru că nu se află în îngrijirea dv.

REGHINA VÂRVICI

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11-14.

„Priza” la cumpărător

Revista noastră a mai scris despre realizările Institutului de Cercetări Textile, despre adierea proaspătă care se simte în munca celor de aici, care atacă cu aplomb domenii de noutate, de o diversitate deosebită. Tesăturile concepute în institut, având cele mai diferite calități, pot constitui implanturi în organismul omenească cind acesta este în suferință, sint „grefate” și în industrie, alcătuiesc materialul pentru îmbrăcăminte noastră. Mai ales în această ultimă direcție, în care moda, capricioasă cum este, aleargă dintr-o extremă în alta, trebuie mereu să ai pașul sincronizat cu ea, pentru că o haină o îmbraci cu plăcere cind are o linie modernă, cind nu miroase a naftalină. Se poartă tricourile cu desene, inscripții, embleme! Ușor de spus, ușor de purtat, nu ușor de realizat! Însă cercetătorii textilești, obișnuiți ca diferitele lor cercetări să nu plutească în domeniul vag al teoreticului, ci să răspundă cerințelor imediate ale vieții, și-au îndreptat ochii competenței lor și în această direcție. Pentru a asigura o producție de serie a acestor modele, pe măsura solicitărilor tinerețului, și pentru a se pune o frână celor care le produc artizanul cu prețuri „piperate”, inginerii Radu Radu și Mircea Pop au pus la punct o tehnologie de imprimare locală a tricourilor prin transfer de puf. Pe tricoul tip bumbac se aplică cu ajutorul gablonului o rășină specială apoi, puful de viscoză, tratat antistatic, este obligat să salte într-un cimp electrostatic, implantându-se în rășină conform desenului. „Procesul de antistatizare a pufului, cheia tehnologiei, este absolut original — ne spune inginerul Radu Radu — iar aparatul respectiv am realizat-o cu forțe proprii prin autodotare”. Simplitate la prima vedere, procedeul îl au puține firme. Și iată că specialiștii noștri au finalizat procedeul românesc, absolut competitiv. Nu numai că tricourile cu desene vesele, inspirate, splendide armonizate coloristic, rivalizează cu frumusețe cu mostre-

le firmelor străine, dar rezistă la spălări dure și repetate. Tânărul Radu Radu este un om de ardere puternică pentru meseria lui. După ce a fost catalizatorul echipei, nu s-a mulțumit să confecționeze câteva mostre de produs și să redacteze o documentație în scoarțe frumoase. Se luptă să aplice procedeul la scară industrială. Împreună cu întreprinderea de Tricotaje Moldova — Iași a scos în serie mică o gamă de tricouri cu desene, care au avut succes la o expoziție în străinătate. În acest fel, se valorifică superior la export și bumbacul, pentru că la un preț se vinde un produs monocolor și la aproape triplu unu imprimat cu gust. În plus, în țară se poate stopa și proliferarea kitsch-ului ce-ți violentăză retina prin culori stridente, și bunul simț prin aglomerarea de „y-uri” din cuvintele alese snob să aibă rezonanță străină. Să facem tinărul să poarte tricoul românesc avind imprimată panorama plajei Mării Negre cu hotelul Topaz și nu desenul tipător al nu știu cărui bar nocturn de aiurea. De ce să aibă pe pieptul mamei, de la git pînă la curea scris stingaci „Marlboro” și nu un cuvint cu semnificație culturală, educativă? De ce figura dură a nu știu cărui bătaș de aiurea și nu zîmbetul lui Nicu Vlad sau bucuria lui Ducadam cu Cupa Europei în brate? Este pînă la urmă și o nuanță de educație, punindu-se la colț cosmopolitismul zgometos și agresiv. Dar pentru aceasta, tricoul imprimat după procesul tehnologic românesc trebuie să fie în toate rafturile magazinelor. Prin efortul conjugat al I.M.A.C.O.N.-Turda, producătoarea pufului, al întreprinderii de Piele Sintetică — București și al întreprinderilor din Centrala de Tricotaje se poate concretiza această cercetare cu „priza” la cumpărător. Dacă nu lansăm operativ calitatea necesară în acest domeniu, în loc de desene viu colorate pe tricouri, vom vedea cum moda virează și procedeul nu va mai interesa.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Audiențele

A sta de vorbă sau a rezolva

brie. De la 15 octombrie n-au trecut multe zile. Numai că, tot cu tovarășul Constantin Georgescu, sunăm la ușa locatarului. El ne spune că respectivele fisuri au apărut de vreo doi ani. Au crescut. Prima oară a fost în audiență în primăvara anului trecut. A tot așteptat și în august a.c., a mers iar în audiență la E.G.C.L. Ceea ce arată altfel de receptivitate și cu totul alt ritm de rezolvare a solicitării decît se părea din caietul tovarășului director. Apoi, în blocul respectiv, există fisuri îngrijorătoare în plăci de beton. Mesgerii care au luat la remedieri le-au văzut pe palier, la toate etajele și au trecut peste ele ca să intre în apartamentul 13. Nimeni nu le dă vreo importanță, deși ele arată că un capăt al acestui bloc este desprins pe toată înălțimea de restul clădirii. Acest „segment” are cîte două apartamente la fiecare etaj. Foarte celor de la E.G.C.L. li se pare puțin. Poate așteaptă o sesizare

scrisă. În acest caz, li rugăm să considere aceste rînduri drept sesizare și scrișă și semnată.

Revenim la primărie tocmai la timp pentru ca tovarășul Constantin Georgescu să-l înlocuiască la audiențe pe primarul chemat urgent de alte probleme. Între cei veniți în audiență este și Georgel Burtescu, rectificator la Întreprinderea Textila, unde lucrează și soția lui. Spune că Întreprinderea i-a dat de două ori repartiție pentru casă. Repartiția recentă n-o poate folosi pentru că apartamentul respectiv este ocupat de cineva în mod abuziv. Ne convingem că din august se tot întocmesc hîrtii pentru evacuarea aceluia, dar el refuză. Tovarășul Ioan Gheorghiu, directorul Întreprinderii „Textila” ne spune că respectivul se ascunde și nu se poate vorbi cu el. Tovarășul vicepreședinte Constantin Georgescu nu poate da nici dînsul o soluție pe loc. Zice că, din păcate, în oraș „sînt cetățeni care au făcut focul pe parchet în apartamente, unul a distrus trei locuințe pînă acum, alții se ceartă cu părinții, își găsesc gazdă, primesc apartament, ca apoi să-l părăsească, pentru că se împacă iar cu părinții și se întorc la ei”. Or, din toate acestea nu se întrevăde decît o inadmisibilă lipsă de informare a celor ce semnează unele repartiții sau dau abuzul la moară celui ce ocupă abuziv un apartament, așa cum a făcut Constantin Falcă, omul care stă — nici măcar nu se știe de cînd, nu s-a hotărît încă nimeni să afle!?! — în apartamentul repartizat lui Georgel Burtescu. Ni se vorbește de faptul că Falcă ar fi dat bani fostului locatar ca să-l lase cheia și acum rămîne pîgubaș. Plutește în aer o stranie nehotărîre de a se vedea, însă, că traficearea în acest chip a locuinței, ca și ocuparea ei abuzivă rămîn fapte stridente ilegale. Acum ni se spune că, probabil, se va aștepta o hotărîre judecătorească — într-un proces care nici n-a început și nu se hotărîre nimeni să-l înceapă — pentru evacuarea lui Falcă. Pînă la acea hotărîre, totul plutește într-un nor de indecizie, pe care n-o egalează decît graficea numelui urbei, care apare pe firme și pe străzi în mod diferit, pentru că la ușa primăriei să fie afișat, la distanță de doi metri, o dată Roșiori de Vede, a doua oară Roșiori de Vede.

DORIN GHERGHINESCU ■

Din gara numită falnic Roșiori Nord, pornim spre centru. Ajungem la primărie. E miercuri și este ziua de audiență a tovarășului Petre Badea, primarul orașului. În holul de la parter, la ora opt și zece minute, o grămadă de oameni. Sosim tocmai cînd sînt poștiți să iasă afară, să aștepte în fața clădirii. Biroul primarului e la etaj. Acolo, pe palier, așteaptă cei care au reușit să se strecoare pe scară. O a treia categorie o formează cei care se află deja în anticameră. Nu figurează pe nici un afiș, dar se simte clar o anumită nehotărîre în tratarea celor ce au venit pentru audiență. Tovarășul Petre Badea ne spune că sînt înscrși 28 și li va asculta, ca de obicei, începînd de la ora nouă. Una din cele mai frecvente solicitări este legată de locuințe. Unii fac propuneri de interese mai larg. Lina Dițoiu a cerut găsirea unei soluții pentru 12 familii de lângă PECO: nu mai puteau folosi apa din fîntini fiindcă erau infestată cu produse petroliere. Toate aceste case au fost legate la rețeaua de apă curentă. Pentru cine nu este de aici nu pare nimic deosebit, dar în orașul Roșiori alimentarea cu apă e una din marile probleme, ne spune primarul. Alții au propus amenajarea unui parculeț pe strada Căpitan Corlătescu. „Noi n-am dus decît materialele și doi mesieri care au fixat bordurile, adăugă tovarășul vicepreședinte Constantin Georgescu. În rest, locatarii din jur au făcut totul. Este parculețul lor. Au pus flori, au pus și pomi”.

Împreună cu tovarășul Constantin Georgescu mergem la Exploatarea de gospodărie comunală și locativă unde, așa cum ni se spune, „în fiecare dimineață, la șapte și jumătate sînt oameni la audiență”. Tovarășul director Dumitru Mitrahe ne primește bucurios, mai ales că n-are pe nimeni în audiență. Ne spune că majoritatea audiențelor le ține dînsul. Cum nu există nici un program de audiență afișat — nu s-a hotărît nimeni la așa ceva! — ne asigură că primește pe oricine, oricînd. Ne arată un fel de caiet studentesc în care își extrage din registrul de audiențe problemele importante, ca să le urmărească personal. Dar registrul de audiențe nu-l poate arăta. Tovarășul director se hotărîre greu la o anume explicație, întrebă prin alte birouri și ne spune, pînă la urmă, că este însciat în dulapul

moasă răsplată pentru tot ce fac ei ca eu să am ce-mi trebuie, este să învăț bine. Cînd află de notele mele bune, chipul lui ostentiv se luminează iar mama se îmbujorează la față. Mare e mulțumirea mamei și cînd o ajut la treabă. Nu că așa face eu ceva extraordinar. Spăl vasele, le șterg, tai zarzavatul pentru supă, pun masa. În asemenea momente, cînd sîntem alături la bucatărie, mă simt atît de mulțumită că pot s-o ajut în măsura puterilor mele pe mama mea, pe cea care mi-a dat viață...”

Aici Oana își ridică ochii umeziți de lacrimi de pe coala de hîrtie și rămîne pe gînduri repetînd „pe cea care mi-a

geam bine și ne iubeam ca în prima zi. Singurul nostru motiv de mîhnire era faptul că nu aveam copii. Soția mea urmasse tot felul de tratamente. Zadarnic însă.

Cînd a văzut copilul, Oana a rămas înmărmurită. În primele minute n-a reușit să rostească nici un cuvînt o încercu sentimente contradictorii, umire, milă, teamă. Mă privea întrebător. „L-am găsit la marginea satului Lunca Verde, în niște bălării. Nu-l puteam lăsa acolo”. „Da. Ai făcut bine. E omenesc cum ai procedat. Trebuie însă văzut de un medic. A stat pe jos în frigul ăsta. Ne asumăm o mare răspundere”. Puil de om s-a dovedit rezis-

toată viața, de mina copilului era legat un bilețel pe care scria doar atît: „Fetița se numește Olivia”. Cînd am îmbrățisat-o pe Oana care ținea copilul în brațe, soția mea a început să plîngă. Plîngea de bucurie. Cu ochiișorii ei albaștri Olivia se uita neîmămurită, cînd la mine cînd la Oana. Nici nu bănuia puil de om că din acel moment soarta îi hărăzise să aibă și el părinți. Copilul nu ne-a dezamăgit. Nu-i vorbă că și noi am căutat să facem totul pentru ea. Nu numai din punct de vedere material. Ne-am străduit să-i formăm deprinderi frumoase, s-o învățăm numai de bine. Am avut, zice ea așa, și noroc. Glumind,

tandă, sensibilă. O iubim neșpus ca și cum ar fi copilul nostru.

Anul trecut povesteste în continuare Mihai, Oana o aștepta pe fetița ca de obicei, cînd vremea era frumoasă, în poarta casei noastre. O vede venind cu căpsorul în pămînt, tristă, plînsă. „Ce ai, fata mamei, ai pătît ceva, ce s-a întimplat, ai luat vreo notă rea, dă-o încolo de notă, o îndreptă tu. Olivia o îmbrățează pe Oana și izbucnește în plîns. O asemenea scenă nu s-a petrecut niciodată în cei trei ani de școală. Oana tot mai îngrijorată. „Spune, iubita mea, te s-a întimplat, ai încredere în mămică ta”. „Da, mamă, îți spun” și în cîteva cuvinte, printre hohote, i-a povestit mamică-si. „Aurelia mi-a spus că eu nu sînt copilul vostru, că voi nu sînteți părinții mei adevărați. Dacă-i așa de ce nu mi-ai spus nimic pînă acum?” Oana a rămas înlemnită. Vorbele fetitei au fost pentru ea ca o lovitură de trăsnet. În asemenea cazuri cea mai bună soluție pentru ieșirea din situația delicată este un răspuns calm, firesc „și tu crezi ce spune Aurelia? Nu-ți dai seama că a vrut să te necăjească. Nu lua în seamă asemenea prostii. Nu mai plînge. Șterge-ți ochiișorii, spală-te pe mîini și să nergem la masă. Mă speriasem, credeam că ai pătît ceva”. „Te cred, mamică, tu nu mi-ai spus niciodată nimic care nu mi se adevărat. Stau și mă gîndesc, ce trist e să nu ai părinți, ori să-i ai și să nu-i cunoști. Mi-nerva stă la bunici, părinții ei au murit cînd ea avea abia un anșor. Are tot ce-i trebuie, dar totuși adesea surprinzi în ochiișorii ei mîhnire, amărăciune. Chiar cînd ride ochii ei tot trîști rămîn”. „Așa-i, Olivia, e tare greu cînd crești fără părinți. Prietenia ta pentru Mi-nerva să completeze măcar o parte din suferința fetitei”. „Da, mamă, buna mea mamă, îți promit să o iubesc și s-o ocrotesc pe Mi-nerva. Și îi voi fi cea mai bună prietenă”. Iată deci cum la kilometrul 10, găsind-o pe Olivia, am avut norocul să devenim părinți. Sîntem mîndri de actualul nostru statut, conchide Mihai.

VICTOR BEDA ■

Cronica șoselei
„Lucrare scrisă despre părinții mei”

„Bineînțeles că vreau”. Emoțiile mamei cresc pe măsura lecturii lucrării. E prima impresie exprimată în scris a Oliviei despre părinții ei. Cuvintele sînt scrise puțin tremurînd însă cîet. Rînduri după rînduri de un paralelism aproape perfect, cu o ortografie de invidiat, pentru clasa III-a, ele exprimă naiv, simplu, simțămîntele curate ale copilului. Fără infiorituri, fără exagerări. „Părinții mei sînt buni și mă iubesc nespus de mult. Și eu la rîndul meu le întorc dragostea cu dragoste. Fac totul să nu-i supăr. Ei nu mă ceartă niciodată. Cînd fac cîte o năzdrăvănie, le citesc mustarea în ochii lor care devin trîști. Îmi pare apoi atît de rău că i-am supărat, încît încep să plîng. Atunci intervine mama. „Nu plînge fetița mamei, sînt convinsă că n-o să se mai repete. Tata muncește din greu. Pleacă dimineața devreme și vine seara tirziu. E șofer. O muncă plină de răspundere. Mă lupt eu mine să nu adorm pentru a-l vedea din cînd în cînd seara, tirziu, și a-i spune veștile bune despre învățătura mea. M-am convins că cea mai fru-

dat viață, pe cea care mi-a dat viață”. Parcă o vede mică, mică, congestionată la față și plîngînd cu o furie de nedescris. Înfășurată în niște cirpe murdare. Nu se știe cît timp stătuse în bălăile acelea unde fusese abandonată. Era sfîrșit de toamnă, vremea se răcise simțitor. Copilasul era vinăt de frig. Mihai, soțul ei, o învelise în seurtă lui îmblănită, dar puil de om nu reușise să-și revină și plîngea întruna. „Opriserăm la un loc de parcare, nepovestea șoferul. Cam la 10 km de oraș. Voiam să verific luminiile, cînd aud un plîns de copil, nu departe de locul unde opriserăm. M-am îndreptat repede spre fundul grădini de unde se auzea plîngînd copilul. De cînd zăcea acolo pe jos, în frig, nu se știe. Nu-l puteam părăsi, era în pericol de moarte. După ce l-am ridicat de jos, înfășurîndu-l în haina mea, am rămas pe loc descumpănit. Unde să-l duc la ora aceea tirzie, ce să fac, cum să mă descurc într-o asemenea situație în care n-am fost pus niciodată? Bine, îl duc acasă, dar ce va spune soția mea? Cu nevasta mă împăcam bine. Căsnicia noastră nu cunoscutese în aproape zece ani ce e ceartă, supărarea. Ne înjele-

tent. Medicul l-a ascultat, l-a dat omului niște medicamente pentru a i le administra preventiv. Copilul avea 2-3 luni, cam așa ceva. Cînd după vreo cîteva zile de îngrijire și-a revenit și a început să gîngurească și apoi să ridă, în casa soților Lerescu parcă a răsărit soarele.

Oana își amintea cum s-a născut în ea dorința de a adopta copilul. „Ce zici, dragă Mihai?” „Am stat la îndoială, ne povestea el. Nu i-am răspuns nimic. Oana a interpretat tăcerea mea ca o nehotărîre”. „Va umple un gol în casa noastră, ne vom putea numi și noi, într-adevăr, o familie. M-ar întrista tare un refuz din partea ta”. „Nu vreau să te supăr, scumpă mea, dar sînt o serie de riscuri. Știm noi din ce familie s-a născut acest copil? Ce caracter, ce temperament va avea, ce complicații s-ar naște mai tirziu din asemenea cauze? Cînd e al tău știi măcar că te moștenește pe tine. Dar așa? Citeam atîta tristețe în ochii Oanei”. „Să nu erezi că nu-ți dau dreptate, Mihai. Așa-i, ne asumăm multe riscuri, dar eu zic să avem curaj. Am omis să vă povestesc că în seara aceea pe care nu o vom uita

AL. CRIHANA ■

Campionate mondiale

HANDBALISTELE vor lupta pentru medalie

Începând de săptămîna viitoare, în mai multe orașe din Olanda se vor desfășura întrecerile Campionatului Mondial de handbal feminin, grupa A. Participă 16 formații, împărțite în patru grupe preliminare în care se va juca sistem turneu (fiecare cu fiecare). Reprezentativa României face parte din grupa D, alături de formațiile R.F.G., Franței și Coreei de Sud. Organizarea campionatului este concepută astfel încît, teoretic, un loc fruntaș în ierarhia handbalului feminin mondial se poate obține numai cu minimum șase victorii din șapte jocuri. După epuizarea jocurilor din grupele preliminare, primele trei clasate în grupele A și B vor alcătui o grupă semifinală, după cum primele trei clasate în grupele C și D vor alcătui o altă grupă semifinală. În aceste două grupe de câte șase echipe vor conta rezultatele directe din faza anterioară, astfel încît fiecare echipă va mai disputa numai trei meciuri. Ocupantele primului loc în cele două grupe își vor disputa finala, cele de pe locul doi — medalile de bronz ș.a.m.d. Miza suplimentară a acestor campionate o constituie calificarea la Jocurile Olimpice din 1988, unde vor putea merge doar primele trei clasate la aceste mondiale (eventual, și echipa de pe locul IV, dacă printre medaliate se va afla țara gazdă a viitoarei Olimpiade).

Obiectivul reprezentativei noastre este tocmai de a obține o medalie și, implicit, dreptul de participare la Olimpiadă. „Este un obiectiv ambițios, dar trebuie să fim ambițioși, ne spune antrenorul federal Pompiliu Simion. Vom încerca să-l realizăm pentru că este posibil de realizat. Pe ce vă bazați? „Pe salturile calitative însemnate realizate de naționala noastră în ultimii ani. E vorba, în deosebi, de victoriile asupra echipelor R.D.G., Ungariei (în „Trofeul Iugoslaviei“) și Iugoslaviei (în recentul „Turneu Carpați“) și de egalul obținut în fața reprezentativei U.R.S.S. la campionatul mondial — grupa B, desfășurat anul trecut“. Ce v-a relevat câștigarea „Trofeului Carpați“ din perspectiva apropiatelor mondiale? „Faptul că echipa se află pe un drum ascendent al formei și pregătirii sportive, evoluția ei fiind încurajatoare pentru ceea ce ne-am propus la mondiale. Dorința noastră, hotărîrea și convingerea de a lupta pentru o medalie sînt clare și ferme, dar, ca înaintea oricărei competiții, nu

putem avea de pe acum și certitudini. Un singur gol primit ne poate îndepărta de medalii, după cum este știut că în handbalul actual nu mai există apriori favoriți cerți sau învingători siguri“.

Primul meci al reprezentativei noastre va fi pe 4 decembrie, la Leeuwarden, în compania Coreei de Sud; apoi, pe 6 decembrie, la Groningen, cu formația R.F.G., și pe 7 decembrie, cu Franța. Nu se poate spune de vreunul din aceste meciuri, și nici din cele ulterioare, că va fi ușor. Un astfel de campionat mondial cere evoluții de mare regularitate și la un nivel valoric și competitiv ridicat, fără nici o secundă (nu este deloc exagerat) de relaxare. De pildă, la campionatul mondial — grupa B de acum trei ani, un singur meci pierdut la o diferență de un gol (în fața R.D.G.) le-a împiedicat pe handbalistele noastre să joace finala, obținînd doar locul trei. „În fiecare meci trebuie să jucăm de la foarte bine în sus. Fără argumentul valorii noastre efective demonstrate în joc nu putem avea șanse. În handbalul de azi nu se mai poate să joci slab și, totuși, să învingi. De aceea vom trata acest campionat mondial drept ceea ce el și este, de fapt, adică o competiție extrem de dură, în care ierarhiile preconceptuate nu-și mai au locul, fiind date peste cap de noi și noi formații care au progresat foarte mult, lărgind sfera valorilor handbalului feminin mondial“. Luciditatea antrenorului Pompiliu Simion nu poate fi decît de bun augur pentru apropiatele campionate mondiale, lăsînd să se întrevadă o stare de spirit propice, de ambiție și realism, în care întregul nostru lot abordează dificila întrecere. Printre sportivele în care cei doi antrenori, Pompiliu Simion și Eugen Bartha, ca și toți iubitorii handbalului din țara noastră își pun mari speranțe se află jucătoare valoroase și cu multă experiență competițională, cum sînt Viorica Ioniță (Hidro-tehnica Constanța), Mariana Tîrcă, Elena Ciubotaru și Filofteia Danilov (Știința Bacău), Maria Verigeanu și Edit Török (Chimistul Rîmnicu Vilcea), Eva Mozi și Angela Bloj (Mureșul Tîrgu-Mureș), Cristina Tașche, Rodica Marian, Valentina Cosma și Rodica Covaliu (Terom Iași). Lor și colegelor lor din lotul național de handbal feminin le adresăm calde urări de succes în aspra întrecere sportivă care le așteaptă.

Derbiurile restante

Fotbal în nota obișnuită

Steaua, singura echipă neînvingătoare, își pregătește moralul pentru Cupa Intercontinentală ■ La Craiova, o remiză în pragul iernii ■ Etapa viitoare: două întîlniri de vîrf

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Derby-urile restante de miercuri au avut înfățișări și epiloguri diferite. În Ghencea, Steaua a luat o convingătoare opțiune pentru titlul neoficial de campioană de toamnă, în urma unui joc în care ambele echipe au etalat virtuți tehnice și tactice pe măsura așteptărilor și a ambițiilor care însoțesc aproape fiecare întîlnire directă dintre aceste frunze ale fotbalului nostru. Echipa campioană a evoluat la nivelul maxim al posibilităților ei, demonstrînd aceleași virtuți care au propulsat-o în ierarhia fotbalului european: viteză, tehnicitate, alternanța jocului combinativ cu atacurile directe și, nu în ultimul rînd, o exemplară dorință de victorie. Dinamo a răspuns cu strategii succesive: inițial a căutat să frîngă elanul gazdelor, apoi, în a doua jumătate a primei reprize, și-a impus jocul de pase, pentru ca în final să încerce o revenire ofensivă, inclusiv prin schimbări de jucători ce vizau acest lucru, fără, însă, să-l reușească. „Cheia“ scorului o dă raportul inegal între atacul Stelei și apărarea dinamoviștilor. Cu Nicolae prea nesigur pentru un astfel de meci („erou“ al celor două penalty-uri și al unei faze ce era

să se soldeze cu autogol) și cu Andone prea neglijent față de postul de „închizător“ ce i s-a încredințat (superficial și la faza golului doi, marcat de Pițurcă) frontal central al apărării lui Dinamo s-a dovedit mereu vulnerabil în fața unor atacuri în trombă, purtate adesea dinspre ambele laturi ale terenului. În atac, aportul mai redus al lui Cămătaru (care a avut un veritabil „meci în doi“ cu Bumbescu) n-a fost suplinit îndeajuns, astfel că numai cîte o dată Damaschin (în urma unei pătrunderi în viteză) și Movilă (în urma unei lovituri libere) l-au pus „în formă“ pe Stingaciu, care a salvat senzațional goluri ca și făcute.

De partea cealaltă, toți jucătorii steliști au evoluat întreg meciul aproape de nivelul lor maxim, demonstrînd și în absența lui Băluță virtuțile unui ansamblu omogen și corect articulată în toate variantele tactice pe care le impunea jocul — de la pasele „dintr-una“ în propriul teren, la diagonalele ce-i angajau pe Lăcătuș, Balint sau Bălan. O notă în plus pentru Belodedici, care s-a ridicat cu distincție și eleganță peste miza deosebită a partidei, pentru Stingaciu, care începe să fie tot

mai mult o certitudine și pentru spiridusul Bălan, o mică rotită importantă într-un angrenaj ce avea și alte variante.

Arbitrajul lui Ion Crăciunescu (venit la centru spre surprinderea generală — Dan Petrescu era pe tușă, dar indisponibil medical să arbitreze) s-a străduit în așa măsură să nu supere pe nimeni încît autoritatea obiectivă și necesară a cartonașelor a fost înlocuită adesea cu autoritatea personală, afirmată în contacte „corp la corp“ cu jucătorii. Mișcarea grea, dar dusă cu bine la capăt.

La Craiova, un derby al amintirilor din vremea cînd cele două echipe studentești erau titulare în cuartet. Universitatea este preocupată mai mult de viitor, iar Sportul studențesc n-a scăpat încă de neliniștile prezentului. Toamnele sînt dintotdeauna neprielnice studenților, astfel încît fiecare din aceste două îndrăgite echipe își pune de pe acum mari speranțe în pregătirile de iarnă.

Proxima etapă ne rezervă alte două „întîlniri la vîrf“: Dinamo — Sportul studențesc și Victoria — Steaua, un patruleu al candidaților la ediția viitoare a cupei europene.

Odată cu sfîrșitul anului, pentru sport, ca și pentru toate domeniile de activitate, se apropie momentele de bilanț. Tumulul stadiionelor, lupta cu secunde de centimetri, tensiunea marilor întreceri sportive, biruința și eșecul, triumful și dezamăgirea — mă rog, întregul cortegiu de trăiri și sentimente care însoțesc startul în orice competiție se retrage în amintire, fiind absorbit într-o formă rece, distilată și implacabilă de tabelele statisticienilor. Cifrele rămîn, n-avem ce să facem, singura expresie concentrată și comprimată a unor eforturi și simțămînte prin excelență necuantificabile. Din tot ceea ce presupune acest complex fenomen social care este sportul, din toate articulațiile vizibile și invizibile ale acestui angrenaj tentacular pe care-l reprezintă în prezent competițiile sportive internaționale, singura mărturie perenă care se supune analizelor, comparațiilor și interpretărilor de tot felul este rezultatul — primul și fundamentalul act de identitate al oricărui participant la viața tumultuoasă a sportului.

Anul 1986 a fost unul din cei mai importanți pentru sportivii de pretutindeni. Situat în centrul intervalului olimpic, acest an sportiv era menit să dea seamă de valorile care se pierd și de valorile care se nasc, în perspectiva acestei impresionante sărbători sportive a umanității care sînt și trebuie să rămînă Jocurile Olimpice. Este anul după care pregătirile sportivilor vor intra în linie dreaptă, în vederea marelui start al viitoarei Olimpiade, 600 de zile „active“ mai sînt pînă atunci, un interval poate mare pentru oamenii obiș-

nuiți, dar în mod sigur mic pentru sportivii aflați deja în „numărătoare inversă“.

Referința pentru activitatea sportivă de performanță din 1986 o constituie participarea la campionatele mondiale și europene. În întreceri de nivel mondial, sportivii noștri au luat startul la 17 ramuri sportive pentru seniori și la 7 pentru tineret și juniori, rezultatele fiind dintre cele mai bune în ultimii ani, atît ca număr de medalii cît și sub aspectul „paletelor“ de ramuri sportive la care ele au fost obținute.

Vlad, trei medalii de aur, la haltere; Angelin Velea și Daniel Stoean — medalie de aur la canotaj dublu; Olga Homeghi și Rodica Arba — medalie de aur la canotaj; echipajul Lucia Toader, Chira Stoean, Marioara Trască, Doina Bălan și Viorica Iojă — la canotaj; cuplul Iosif Tismănar, Stelian Boafiu — la poică, perechi; Maria Sava — la canotaj; Tamara Costache — la națatie și, în sfîrșit, o însoțită campioană mondială, Natalia Făget, la radio.

Medaliile de argint au fost ob-

dium, cum se impunea) de lupte (două medalii față de 5 pe cîte se scenta) și chiar de tir și scri-dica Arba — medie de aur la Stoean — medalie de aur la canotaj, unde performanțele sînt la nivelul obiectivului propus, dar sub cel la care aceste sporturi se afirmă cu nu prea multă vreme în urmă.

La campionatele europene de seniori, din nou halterele salvează palmaresul sportivilor noștri „ridicînd“ nu mai puțin de 10 medalii (4 de aur și 6 de bronz) dintr-un total de 21; restul au

via. În urma căruia a ratat și calificarea pentru turneul final al campionatului mondial de anul viitor.

Speranțe pentru perspectiva care ne interesează se pare că vin dinspre juniori și tineret, pentru care anul 1986 a fost unul dintre cei mai fructuoși la mondiale și europene: cum arătam, 8 medalii de aur, 6 de argint și 7 de bronz obținute în întreceri mondiale la șase ramuri sportive, și 15 de aur, 15 de argint, 24 de bronz la întreceri europene în 15 ramuri sportive pentru aceste categorii de vîrstă.

Cam aceasta ar fi, văzută din-spre vîrf, piramida succeselor sportive românești la orizontul anului 1986. Fiecare din aceste medalii își are, desigur povestea ei existînd, nu ne îndoi-m o odisee a acestei ascensiuni spre greul drum al performanței. Despre avaturile marii performanțe, despre universul de sacrificii și trudă, de dăruire și renunțări pe care-l incumbă trăirea acelor cîteva clipe de supremă împlinire și satisfacție vor continua să relateze cei în cauză, sportivii noștri exemplari, acești tineri minunați cu visurile lor înaripate. În paralel cu aceasta, însă, vom încerca să detaliem bazele obiective ale performanței, să configurăm acele teren anonime de preocupări și strădăni, singurul de pe care pot răsări marile valori sportive. Pe scurt — care este situația la baza piramidei? Despre aportul iudețelor la cristalizarea unor performanțe sportive de rezonanță internațională, în numărul viitor al revistei noastre.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU

Olimpiada, la jumătate de drum ATENȚIE, CRONOMETRUL LUCREAZĂ!

Astfel, pînă în prezent (excep-tînd întrecerile de sah și handbal feminin, care sînt în curs de desfășurare), la campionatele mondiale organizate în acest an sportivii noștri au obținut 12 medalii de aur, 10 de argint și 11 de bronz (la seniori) și 8 de aur, 6 de argint și 7 de bronz (la tineret și juniori).

Este o datorie de onoare să amintim încă o dată, cu elogiile cuvenite numele campionilor lumii din acest an 1986, al acelor sportivi prin străduința cărora tricolorul românesc a fost ridicat pe catargul cel mai înalt al diferitelor arene de concurs. Deci: Aurel Macarencu, două medalii de aur la canoe simplu; Nicu

ținute — cîte una, la poică, canoac, scrimă și lupte greco-romane și cîte două — la haltere, canoac și canotaj; iar medalile de bronz — cîte una la poică, canotaj, înot și lupte greco-romane, cîte două la tir și caiac și trei la haltere (toate, prin Andrei Socaci). Dacă halterele, caiac-canoea, canotajul, înotul și poicile și-au îndeplinit sau chiar depășit obiectivele stabilite pentru mondiale, reprezentanții altor ramuri sportive s-au situat sub nivelul așteptărilor și ale propriilor estimări dinaintea concursurilor. Este vorba de box (nici o medalie, față de 1-2 planificate), de handbal masculin (locul 9 față de un loc pe po-

mal fost obținute de lupte (2 argint, 2 bronz), atletism (2 argint și 3 bronz, dar numai cîte una din fiecare în aer liber) și tenis de masă (2 de argint). După cum s-a mai scris la vremea respectivă, dezamăgirea cea mai mare a produs-o atletismul prin comportarea sub așteptări a sportivilor noștri la europenele de la Stuttgart. La judo, din 2 medalii planificate nu s-a obținut nici una, la tir — din patru nici una, la lupte — din cinci, patru, la modelism — din două, nici una. În plus, este cunoscută evoluția echipei de rugby în campionatul european, ca și eșecul naționalei de fotbal-juniori la turneul final din Iugosla-

Un om blind, glumind cu multa stăruie, aproape timid. Are o mașină albă, albă pe care o conduce încet și cu grijă, „ca pe o pasăre”. Stă cuminț în coloana și nu depășește decît troiebuzele și camioanele oprite. Cînd vede o gîfă de circulație face doar o grimasă, duce un deget la temple și trece mai departe, lin, fără scîrțit de cauciucuri la curbă, fără frînări care să te arunce în parbriz. Atinge schimbătorul de viteze, ambreajul și frîna de parcare și confectionate din ceară. Nu arată bătrîn, deși oamenii în toată firea îi știu numele încă din vremea copilăriei. Mulți au auzit de el de atîtea decenii încît acum îl cred pensionar sau un fost pilot trecut pe linie moartă. Și cu toate acestea Ștefan Iancovici are încă 25 de ani. În 1985 a cîștigat titlul național la viteză iar în acest an, după ce conducea detașat, l-a pierdut la mustață din cauza unei defecțiuni la motor, petrecute în cursa de la Galați. La 54 de ani Ștefan Iancovici, multiplu campion național și internațional de automobilism nu și-a spus ultimul cuvînt, nu e un capitol încheiat și încă mai are locuri libere în lăzi, pe dulapuri și în vitrinele în care ține cele 200 de cupe, medalii și trofee de campion al șoselelor.

— Dacă ar fi să-i adunați, cam cîți kilometri ați făcut la volan?

— Eu alerg din anul 1947. Nouăsprezece ani am făcut motociclism și apoi am trecut pe mașină. De douăzeci de ani alerg pentru Dacia. Și dacă ar fi să socotesc antrenamentele, recunoașterile și cursele ar să tot iasă 100.000 de kilometri pe an. Deci cam două milioane de kilometri cu automobilul, plus cîteva sute de mii pe două roți.

— Sînt niste distanțe cam galactice! Presupun că nici prin cap nu v-a trecut cînd ați încălecat prima motocicletă?

— Da de unde! Era prin 1947, cînd terminasem liceul de arte și meserii din Timișoara. Normal ar fi trebuit să mă țin de fotbal, pentru că aveam talent. Ajunsesem și-n echipa națională de pitici cu care am jucat și un meci internațional, cel cu Iugoslavia. Dar doctorul mi-a interzis să continui, zicînd că am inima mărită. Așa am ajuns să urc pe motocicletă.

— Cum e motociclismul față de concursurile pe patru roți?

— Dur, foarte dur! Noi, cei de la moto, eram clienții constanți ai ortopedilor. E un sport de tinerțe și are farmec nebun. Parcă zbori. Dacă aș fi fost lucid, atunci aș fi spus că meseria mea e riscantă.

— Care a fost primul concurs de moto pe care l-ați cîștigat?

— Cel la care am participat, organizat la Timișoara în 1947.

— Și ce concursuri și titluri ați mai dobîndit în cei 19 ani de motociclism?

— Toate cite se puteau lua! Campion național la motocros, la viteză, la circuit. Am avut ani în care am cîștigat cite trei titluri, și viteză, și circuit (Turul de 6 zile al României) și motocros, plus concursurile internaționale cîștigate, campionatele țării în care am fost invitat. Nu vreau să par lipsit de modestie, realitatea nu mai știu cite titluri și concursuri am cîștigat. Într-o vreme le mai puteam ține evidența numărînd cupele și trofee, dar la cîntărmul din 1977, multe fiind din cristal sau din porțelan, s-au spart și nu v-a mai putut spune cu exactitate.

— Acum ați mai avea curajul să urcați pe o motocicletă de curse?

— Motociclismul este un sport al formei fizice maxime, al curajului nemărginit, al riscului. Poți să-l faci cum trebuie pînă pe la 27 — cel mult 30 de ani.

— Vorbiți de motociclism ca de cursele iadului.

— Nu vreau ca oamenii de bună credință sau necunosători să creadă că automobilismul e sportul morții, al riscurilor fatale. E drept că și automobilismul are victimele sale, mai ales cele de formula unu. Dar în cel de raliu lucrurile stau altfel, deși nici acolo nu-i chiar pe roze.

— De ce?

— Pentru că organizatorul îți dă un desfășurator al traseului, te duci și în recunoaștere, îți faci o schemă, cu fiecare punct de reper, cu fiecare curbă, copac, piatră, groapă sau denivelare. Dar e vorba de un drum accidentat și peste două zile, cînd începe concursul, el poate să arate cu totul altfel. De aceea nici eu n-am fost scutit de accidente, în ciuda faptului că sînt un temperat. La un raliu desfășurat în Munții Tatra, colegul meu de echipaj, regretatul Petre Vezeanu, care era pe post de navigator, omul care după hartă și după desfășuratorul traseului îți dictează manevrele, mi-a spus la un moment dat, dreapta plin. Am accelerat în ideea că urmează o curbă lină la dreapta și putem intra peste sută. Era o curbă la 90° și am intrat în parapet, l-am rupt și am zburat într-o prăpastie de 120 de metri. De atunci am mai participat la un singur raliu și am spus adio. Am rămas doar la proba mea favorită, cea de viteză.

— Care-i viteză cea mai mare pe care ați atins-o cu o Dacie?

— 190 kilometri la oră, pe o pistă din R.D. Germană. Cu Porsche am atins și 280, dar prefer să nu-mi aduc aminte!

— Cum poți fi necîștit în-

tr-o cursă de automobilism?

— Nu știu, pentru că n-am fost niciodată. Am auzit de mii de trucuri, dar nu mă interesează. Eu am preferat să pierd concursuri ca să rămîn om. Uitați-vă, am chiar cîteva cupe primite pentru fair-play.

— Pentru ce le-ați primit?

— În raliul Raid-Polski din 1979, avînd o poziție foarte bună, dacă nu chiar cea mai

Patruzeți de ani în cursă

bună, m-am apropiat de o mașină în flăcări. Era a adversarilor mei, piloți vest-germani. Am oprit, pierzînd cursa, i-am scos pe brațe pe cei doi și i-am salvat. Vezeanu zicea că nu mai poate, că i se face rău, iar eu îl încurajam și-i promiteam că scoatem pîrleala și în numele celor accidentați cîștigăm următorul concurs. Tot eu am preferat să pierd concursul dar să-l salvez pe pilotul Doru Gîndu, victimă a unui accident tehnic petrecut în fața mea. Am pierdut concursuri dar am cîștigat oameni.

— Dar concursuri, cite ați cîștigat?

— Sînt peste o sută cincizeci, poate chiar două sute.

— Cele mai importante, măcar?

— Cele mai frumoase și mai importante rămîn titlurile de campion național. Dar am cîștigat Raliul Acropole și Turul Europei cu echipa, concursuri

la care am invins echipele aflate pe mașini celebre: Mercedes, Toyota, Porsche, Audi, BMW, Renault etc. Au fost prieteni în care marca Dacia s-a bucurat de o publicitate impresionantă. Faptul că am cîștigat raliul Acropole a generat un interes deosebit pentru Dacia noastră și așa se explică în mare parte și miile de mașini pe care le-a exportat în această țară. La acel raliu am fost socotit un erou!

— De ce?

— Pentru că echipa noastră se afla, detașat, pe locul întâi, și, cu 40 de kilometri înainte de sosire, pe un drum accidentat, am avut un incident tehnic. Mi s-a rupt roata din dreapta spate. În mod normal eram descalificat și echipa pierdea puncte extrem de prețioase. M-am întins pe spate la soare ca să aștept depănarea, cînd mi-a venit o idee. Am luat o birnă solidă dintr-un gard, am spart podeaua mașinii și am scos-o sub roată, cum fac țărani noștri cînd li se rupe osia căruței. Și așa am mers 40 de kilometri, pînă la sosire, unde mă aștepta vacarmul. Eram singura echipă fără nici un abandon.

— Cum se comportă Dacia în concursurile de viteză și în cele de raliu?

— Nu trebuie să uitați că în 1970, la Salonul automobilistic de la Paris, acest tip de mașină a fost socotit regina șoselelor. Are un motor accesibil, sofisticat, puternic, rapid, e spațioasă și prin măiestria pilotilor noștri ne-a adus multe premii internaționale, în fața unor mărci cu nume celebre.

— Cu cine sînteți în echipa întreprinderii de autoturisme Pitești?

— I.A.P.-ul are două echipe, una de viteză și una de raliu. Eu sînt în cea de viteză cu Nicu Grigoraș și Victor Nicoară. Cea de raliu e formată din trei echipe: Ludovic Balint — Dan Zărnescu, Ștefan Vasile — Ovidiu Scubaș și Nicu Grigoraș — Dacian Banco.

— Care e omul nostru de viitor?

— Ștefan Vasile! Merge îngrîjit, menajează mașina, are talent, reflexe și știe unde și cît e de tras. Și Balint e foarte bun, dar el ori cîștigă detașat, ori abandonează! Rupe mașina.

— Cum adică?

— Am colegi care rup într-un an cîteva manete de la schimbătorul de viteze. Eu sînt mai blind. Într-o viață de pilot am rupt una singură.

— Cît rezistă o pereche de cauciucuri la cursele de viteză?

— O cursă, cu antrenament cu tot înseamnă 200 de kilometri. După două curse, trebuie schimbate.

— Cine vă pregătește mașina de concurs, cine o repară?

— Eu singur, după ce timp de 10 ani m-a ajutat un om deosebit, un fost alergător de motociclism și impecabil mecanic de Dacie, nea Traian Macarie. În rest, tot eu, singur, nopți întregi în boxă, lipsind mereu de acasă. Adevărul este că nu poți să faci automobilism de performanță dacă n-ai și un partener de viață care să te înțeleagă. Eu am o soție care înaltea fiecarei plecări la concurs mi-a făcut cu mina din balcon și după două, trei săptămîni, la întoarcere, indiferent de rezultat, am găsit-o așteptîndu-mă tot în balcon, sau chiar în parcare.

— Cîți ați condus cel mai mult fără întrerupere?

— În 1979, la Raliul Europei! Am plecat de la București, am mers fără oprire pînă la Baad Pirmund în R.F.G., unde am ajuns înainte de start și imediat după efectuarea formalităților, am plecat în cursă. Am condus pînă la Poiana Brașov, unde a fost prima pauză, cînd am putut dormi 10 ore după cele 72 petrecute la volan. Și cînd m-am sculat am pornit în următoarea etapă care a durat alte 48 de ore. Asta e o nebunie, și sper că un amator își dă seama că după 5—6 ore de mers trebuie să se odihnească.

— Ce greșeli facem noi, amatorii, în mod frecvent?

— Uitați că în automobilism nu se greșește decît o singură dată, că o defecțiune pe care o amini de azi pe mîine aduce după sine altele, că mașina nu e tractor, e un mecanism fragil cu care trebuie să te porți frumos, atent, civilizată.

— Cînd îi văd pe piloții de curse cum accelerează și cum iau curbele în concurs am sentimentul că nu toți sînt zăbraveni. Nu vă supărați, dar chiar așa pare.

— Nu-i corect! Sînt oameni deosebiți, modesti, și mari pasionați de ceea ce fac. Progresul în construcția mașinilor se datorează și lor. Poate nu știți, dar și noi, după fiecare concurs, înaintăm uzinei o fișă tehnică în care prezentăm toate observațiile referitoare la comportamentul mașinii, la solicitare, maximă. Pe lingă asta, mai este frumusețea concursului, neprevăzutul, întrecerea cu tine și cu ceilalți.

— Nu vă bate gîndul să vă lăsați?

— De ce? În Raliul Europei am întîlnit piloți de 60, chiar de 64 de ani care alergau în draci. După o viață trăită pe patru roți nu poți spune adio decît atunci cînd nu te mai ajută reflexele, cînd te lasă sănătatea.

CORNEL NISTORESCU ■

INTILNIRE LA PARIS. Două mari momente fotbalistice trăiește, de regulă, Parisul de-a lungul unui an: decernarea trofeelor „Gheata de aur” (pentru golgeterul Europei în sezonul precedent) și „Balonul de aur” (pentru cel mai bun fotbalist european al anului). Cei mai de seamă oaspeți ai hotelului parizian „Lido” au fost, zilele trecute, reprezentanții firmei „Adidas” și ai revistei France Football, care organizează și subvenționează aceste premii, și, desigur, jucătorii care au primit cele două trofee: Marco Van Basten (Ajax Amsterdam), cîștigătorul „Gheatei de aur”, și respectiv Hugo Sanchez (Real Madrid). Alte două distincții în premieră, prilejuate de ultimul campionat mondial: „Gheata de aur a mondialului '86”, oferită lui Gary Lineker (Barcelona), autorul celor mai multe goluri în Mexic, și „Balonul de aur Mexic '86”, înmînat, se putea altfel?, lui Diego Armando Maradona, jucătorul care a sucit mințile atîtor iubitori ai fotbalului în această vară fierbinte. O laureată în grup a fost echipa Real Madrid, considerată a fi cel mai merituos club al sezonului fotbalistic '85—'86. La Paris, crema fotbalului a trăit în aceste zile de noiembrie momente fericite care, cine știe, poate nu se vor repeta niciodată. Pentru mulți, bucuriile încep să se prefacă încet în amintiri.

NOUL CRUYFF. Astfel e botezat de admiratori Van Basten, născut la 31 octombrie 1964 în Utrecht, la patruzeți de kilometri de Amsterdam, și care de la 16 ani, e legitimat la Ajax. La 17 ani a pătruns în prima echipă și la scurtă vreme avea să devină cel mai eficient jucător din campionatul olandez, cu 28 de goluri (1984), cînd a și cucerit „Gheata de argint”, cu patru goluri mai puțin decît Jan Rush (Liverpool), deținătorul „Gheatei de aur”. După aceste 37 de goluri, înscrise în campionatul trecut în 34 de partide, Van Basten este considerat o mare pro-

misiune în materie de recorduri, olandezii punîndu-și în el chiar speranța de a-l întrec pe deținătorul performanței supreme, Yazalde (Sporting Lisabona), cu 46 de goluri, cîștigător al trofeului în 1974. Din păcate, Van Basten nu este tocmai în formă în acest sezon și e puțin probabil că va reedita victoria de anul trecut. În clasamentul european al golgeterilor, jucătorului olandez îi urmează Profasov (Dniepr/U.R.S.S.), cu două goluri mai puțin, Polster (Austria, Viena), cu 33 de goluri, Colak (Samsunspor/Turcia), tot cu 33, și jucătorul nostru Gheorghe Hagi (Sportul), cu

Toată lumea face sport

31 de goluri. Șase goluri l-au despărțit, așadar, pe fotbalistul român de „Gheata de aur”, pe care ar fi putut-o cîștiga, dacă ar fi înscris de mai multe ori așa cum a făcut-o în ultima etapă a campionatului trecut, cu F.C. Olt! Printre ceilalți cîștigători ai „Gheatei”, se numără, de-a lungul timpului, Eusebio (1968, 1973), Gerd Müller (1970, 1972), Dudu Georgescu (1975, 1977) și Van den Bergh (1980). Cei mai modesti cîștigători ai trofeului au fost Kieft (Ajax) și Jan Rush (Liverpool), ambii cu cite 32 de goluri (1982 și, respectiv, 1984), iar cel mai spectaculos, argentinianul Yazalde, cu 46, neîntrecut pînă în prezent. După cum arată performanțele din ultimii ani, e însă puțin probabil că Yazalde va fi egalat vreodată.

REEDITARE. După ce a mai fost declarat o dată cel mai bun fotbalist european, în 1985, mexicanul Hugo Sanchez cîștigă iar simpatia și prețuirea revistei France Football și ale firmei „Adidas”, care i-au acordat și anul acesta „Balonul de aur”. Anul trecut a obținut trofeul în calitate de jucător la Atlético Madrid, iar acum Sanchez îi bucură pe cei de la Real, unde

joacă în clipa de față, dovedindu-le și convingîndu-i că alegerea lor n-a fost lipsită de inspirație. A fost prezent la decernarea trofeului și președintele clubului madrilen, Ramon Mendoza, minat de bucuria succesului. Și fericirea se împarte...

CEL MAI BUN CLUB.

După Everton, considerat anul trecut cel mai bun club european, Real Madrid e acum cîștigătorul trofeului, reușind astfel să reediteze performanța din 1980. Dublul succes al madrilenilor e însă departe de acela al jucătorilor de la Ajax și Liverpool, ambele cluburi cîștigătoare de cite patru ori. Dacă la aceea, colectivă, adăugăm și performanța individuală a lui Hugo Sanchez, precum și izbînda de a cuceri Cupa U.E.F.A. anul acesta și de a ieși învingătoare în turneul cu Steaua, Dinamo Kiev și Anderlecht, trebuie să concedem că Real Madrid e un club fericit. Dar și mai fericit sînt parca cei din conducerea clubului, care-și văd acțiunile înflorind.

MEXICO, MEXICO! Prezența lui Maradona la Paris îi eclipsează pe toți ceilalți premianți, afirmă revista spaniolă Marca, imaginînd o atmosferă incendiară pe malurile Senei. Două mii cinci sute șazeci și patru de voturi au văzut în argentinian cel mai bun jucător al mondialelor trecute, cu trei sute patruzeți și patru mai multe decît a obținut Schumacher și cu două sute cincizeci și șase în plus față de danezul Elkjaer Larssen. Alături de echipa sa, Napoli, lider în campionatul italian, Maradona și-a recăpătat surisul, mai spun reporterii, și asta, probabil, și datorită victoriei în fața lui Juventus, de curînd, care i-a făcut pe torinezi să „înebunească de ciudă”. Prin Maradona și Hugo Sanchez, fotbalul latino-american cucerește, iată, Europa, așa cum altădată europenii cucureau, cu corăbiile lor, țărimurile îndepărtate.

RADU G. TEPOSU ■

Civilizația sportului

Motive de reflecție

Stelian Ionescu — str. Saturn 7 — Brașov: „Este o iluzie că vom putea găsi căi spre corectitudine, atîta timp cît sportul, sporturile — unele într-o măsură mai mare, altele într-o măsură mai mică — sînt legate de recompensa materială și de profesie (N.n. — intervenim între paranteze, pentru a preciza că profesionistul, peste tot în lume, este acel om care își face foarte bine meseria pentru care s-a pregătit și că aceasta nu exclude corectitudinea în relațiile cu ceilalți, „meseriași”, indiferent cît de mare ar fi recompensa pentru calitatea muncii lor). Cu cît interesele pe care sportul le implică sînt mai mari, cu atît căile spre corectitudine devin tot mai puține și mai inaccesibile, iar „desfălenirea” lor devine o problemă de mare profunzime a educației individuale și colective. O astfel de întreprindere nu este ceva care se poate realiza — „deus ex machina” — de la o zi la alta, printr-o pledoarie izolată, ci printr-o acțiune largă, corepunzătoare, concertată. Aici ar trebui să se ajungă! Va fi greu? Imposibil? Poate!... Dar așa cum avem datoria să facem zîlnic, ceas de ceas, pasul mai mic sau mai mare ce ne poartă înainte pe drumul împlinirii fiecăruia dintre noi, tot astfel fiecare dintre noi, cei care socotim că iubim sportul și credem în nobletea sa, avem obligația morală de a ne aduce contribuția, mai mică sau mai mare, la eradicarea sportului de tot ce-i compromise esența...”

...La începuturile sale, întrecerea sportivă nu recompensa pe cîștigător decît cu gloria și laudele contemporanilor. Așa cita — pentru toată lumea — o discuție purtată între filozoful scit Anacharsis și prietenul său Solon, legiuitorul de atunci al Atenei, în timpul unei vizite pe care scitul a făcut-o în acel oraș, socotit la vremea respectivă drept o cetate-model. Arătîndu-i modul de pregătire fizică a tinerilor în cadrul unui „gimnasiu”, Solon îi spunea că, urmare a acelor pregătiri, tinerii vor lupta între ei, celor mai buni acordîndu-li-se premii. „Și în ce constau aceste premii?” s-a interesat scitul. La care Solon a spus: „La Olympia, o coroană de măslin sălbatic; la Isthm, o coroană de pin; la Nemea coroana e de felină; la Pytho se dau fructe din arborii lui Apollo, iar la Jocurile Panathenee, măslina culesă din măslinii Atenei”. Filozoful scit s-a amuzat și a întrebă dacă toți concurenții capătă asemenea premii. „Nu, numai învingătorul!” a răspuns Solon. Anacharsis s-a distrat copios: „Cum adică, pentru o izbîndă îndoielnică își dai osteneala un așa de mare număr de oameni și asta cînd ei știu că la urmă nu va fi decît un singur învingător?...” Naivitatea întrebării scitului ne face și pe noi să zîmbim, fără ca asta să ne împiedice să desprîndem că adevăratul spirit al sportului și al întrecerii sportive a fost acesta și nu altul...

...Vechile Jocuri Olimpice erau prezidate de un grup de nouă magistrați care se bucurau de un mare prestigiu și aveau dreptul de a pedepsi sever orice tentativă de corupție sau altă abatere de la regulile jocului, ajungînd uneori pînă la excluderea atletului.

Aveți multă dreptate, stimată Stelian Ionescu. Aceste exemple din antichitate ar putea constitui motive de reflecție pentru toți cei ce se află în contingentă cu sportul, de la sportivii înșiși pînă la cei ce gustă spectacolul sportiv. Pot să vă răspund tot printr-un citat: „În serviciul sportului, banul este un element de progres, dar este de neadmis dacă el devine... stăpîn!”

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Comentariul
săptămânii

Pace și dezarmare (XXX)

Începutul a fost făcut

Inițiativa României de a reduce cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare a intrat deja în istorie. Devenită lege prin votul Marii Adunări Naționale, această inițiativă a fost pe deplin validată prin pronunțarea populară de duminică. Punându-și în unanimitate semnătura sub „Da”, cetățenii țării noastre și-au demonstrat înalta responsabilitate politică, grija deosebită pentru viitorul patriei, pentru soarta întregii omeniri. „Hotărârea României de a reduce unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — demonstrează cu putere voința nestrămutată a întregii noastre națiuni de a se angaja cu toate forțele și de a participa activ la lupta pentru dezarmare, pentru pace, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră, fără arme și fără războaie, a unei lumi a înțelegerii și colaborării pasnice între toate națiunile”.

Despre importanța măsurilor luate de România pentru reducerea potențialului și a cheltuielilor militare s-a scris la noi și peste hotare, și se va scrie și de aici înainte. Fiindcă e vorba de un moment de referință pe plan mondial. Astronautul care a făcut primul pas pe Lună și-a apreciat el însuși performanța cu următoarele cuvinte: „Un pas mic pentru om, dar gigantic pentru omenire”. Care omenire a înțeles atunci că în istoria ei începea o eră nouă, întrucât până în acest moment istoria se petrecuse exclusiv pe Terra, iar acum începea să se desfășoare la scară cosmică. Se poate asemui hotărârea românească de a trece la măsuri unilaterale de dezarmare cu prima debarcare pe Lună. Deci, un (prim) pas mic dacă îl apreciem doar după dimensiunea lui materială, însă uriaș pentru orizonturile pe care le deschide. Până acum potențialele militare și cheltuielile de război au evoluat, timp de mai bine de 41 de ani, într-un singur sens, al sporirii lor. Este pentru prima dată când se pornește în sens invers. Românii au pornit-o.

Este limpede că actul țării noastre pornește de la necesități stringente. Actuala situație internațională este deosebit de gravă. Conflictele militare din diferite zone ale globului persistă, apar conflicte noi. Arsenalele militare, nucleare și convenționale, sporesc, cantitativ și calitativ, periclitzând însăși existența vieții pe Pământ. Pornind de la teza că problema fundamentală a epocii noastre este dezarmarea, asigurarea păcii pe planeta noastră, România a propus un amplu program de dezarmare, în centrul căruia se află dezarmarea nucleară. Propunerile țării noastre privind angajarea tuturor statelor nucleare în oprirea experiențelor nucleare și eliminarea totală a armamentelor atomice din Europa și din întreaga lume corespund pe deplin năzuințelor de pace ale poporului român, dezideratelor întregii omeniri. De aceea, poziția țării noastre este icrg apreciată în întreaga lume. Pornind de la realitățile menționate, șeful statului român aprecia că împrejurările internaționale sînt de așa natură încît astăzi nimic nu poate fi mai important decît trecerea la acțiuni concrete de dezarmare, la elaborarea unor măsuri care să ducă la eliberarea omenirii de pericolul unui război nimicitor. România a dat exemplu. Este necesar ca acest exemplu să fie urmat de celelalte state, de ceilalți membri ai comunității internaționale. În acest fel, punându-se de acord declarațiile cu faptele, s-ar micșora treptat, pînă la anulare, pericolul unei conflagrații mondiale, s-ar economisi uriașe mijloace bănești și materiale, s-ar întări încrederea, punindu-se astfel bazele unei păci solide și definitive.

ION D. GOIA ■

Se pare că orașul luminii, Parisul viselor noastre turistice, este locul preferat al invadatorilor. Înarmați sau nu, aceștia simt o plăcere nebună să hădăduască cu maniere de stăpîni în edificiile mai noi sau mai vechi ale milenarei capitale. Termitele, ele sînt invadatorii de acum, insecte pe care parizienii le credeau proprii doar țărilor tropicale și ecuatoriale. Termitele, un flagel care se întinde lent dar sigur, pătrunzînd pînă și în arhivele Sorbonei, măcinînd cu fălcile lor puternice structurile de lemn ale celebrei universități. Jumătate din oraș este atins, explica Michele Fabre, responsabilul comitetului de igienă a Parisului, dar este dificil să se inspecteze imobilele unul cîte unul și să se determine cu certitudine prezența lor. Inamicul lucrează în liniște și întineric. Termita franceză, numită „de Saintogne”, după numele vechii provincii din sud-vestul Franței unde a apărut în secolul XV, este o varietate de furnică albă care nu măsoară decît 5-7 milimetri, care are un apetit devorant căruia nu-i rezistă nimic. Lemnul este metodic cercetat și rontăit de milioanele de lucrători invizibili și mereu neobosiți. Acțiunea lor insidioasă se manifestă asupra cartanelor, hîrtiei, țesăturilor. În drumul lor de nestăvilit, furnicile traversează cu ușurință tencuielile, tapetul, lambruriile, perforază plasticul și plumbul, distrug îmbrăcămintea cablurilor electrice, adică fac tot răul

posibil. Capitala nu este singură în fața invaziei, aproape 30 de departamente sînt atinse de flagel. Departamentul Charente-Maritime, situat pe malul Oceanului Atlantic, are tristul privilegiu de a deține recordul distrugerilor: 30.000 de case „termitate”, adică una din cinci. Clădirea oficială a autorităților departamentale din orașul Saintes, complet ciuruită de micile bestii, a trebuit să fie reconstruită. Un puhoi de termite au fost identificate la porțile celebrului castel al lui Ludovic al XIV-lea de la Versailles. Constatînd că acțiunile întreprinse

Parisul invadat

pînă acum sînt individualizate și dispersate, 28 de deputați au propus să fie adoptată o lege pentru organizarea luptei împotriva termitelor. Ea presupune obligativitatea prospectării și a combaterii pe front larg a dăunătoarelor insecte. Se pare că termitele s-au acomodat unor condiții de viață mult mai dure decît cele din țările de baștină, notează deputații în expunerea de motive. În ultima vreme au fost descoperite termite pariziene la Hamburg, în R.F.G., ceea ce-i îndreptățește pe specialiști să afirme că încălzirea cliimei din ultima vreme a favo-

rizat proliferarea fără margini a acestei specii extrem de dăunătoare. Textul prevede, de asemenea, adoptarea de măsuri urgente pentru prevenirea intrării în țară a termitelor și, în special, profilaxia aplicată materialului lemnos care se importă. Termitele se disimulează în crăpăturile bustenilor, în îmbinările mobilei și oamenii le transportă fără să știe, implantîndu-le în toată țara. Pentru Michele Fabre, chiar dacă acest proiect de lege va fi într-o zi adoptat, el nu constituie o rezolvare a problemei. Trebuie, afirmă ea, să se aloce sume importante pentru combaterea termitelor, căci proprietarii, deși alarmați de invazie, dau înapoi cînd aud cît costă o operațiune de dezinsecție totală, care înseamnă tratamentul lemnului, zidurilor și solului care înconjoară edificiul. S-a constatat că implantarea termitelor în sol — care constituie mediul lor natural — trebuie combătută cu aceeași atenție ca și pătrunderea lor în case pentru că familiile distruse lasă în urma lor milioane de ouă care, peste un timp, aruncă în mediu, într-o neostoită goană după mîncare, alte milioane de mandibule puternice.

Trebuie să învățăm să trăim împreună cu termitele, admitea resemnată Marie Madeleine Serment de la Centrul tehnic al lemnului, căci nimic nu le poate alunga sau distruge.

IOAN ROȘCA ■

Termenul se poartă, fiind desprins din locul fixat în dicționare și pus să slujească fel de fel de curioase alcătuirii în scurțarea evenimentelor. Dar nu la logodna politice de ocazie ne gîndim acum ci la acel ceva care se impune atenției în vatra preluării și transmiterii imaginii născute din alăturarea statiei-dinamic. Producătorii de aparate fotografice au mai comis un pas surpriză prin scoaterea la lumină a utilajului hibrid în stare să facă și poze obisnuite și fotografii magnetice. Cînd Minolta 7000 este folosit în stare naturală, vreau să zic lipsit de alte zorzoane, el decupează, în dulcele stil clasic, chipuri și imagini. Prin atasarea unor dispozitive speciale, devine posibilă înregistrarea fotografiei pe discuri de 6 cm. Mult a fost pînă s-a prins gustul. O firmă franceză, „Bealieu Industrie” a dus gîndul mai departe: de aparatul de fotografiat au fost agățate un magnetoscop și un modul video și, astfel, se poate filma pe peliculă sau pe bandă magnetică ori pe amîndouă în același timp. Magnetoscopul și modulul video pot fi adaptate direct la camera de luat vederi formînd

ceea ce sună pentru noi cel puțin parfumat — camescopul. Modulul se pune în legătură și cu un monitor, devenind posibil controlul înregistrării făcute. Sistemul poate fi folosit ca telecine, pentru trecerea pe micul ecran a fotografiilor filmului clasic și diaporitelor. Apar, pe la evenimentele de interes larg, unde se aglomerează telereporteri de pretutindeni, camere de luat vederi

Coabitare

mereu mai altfel decît le stiam noi, preocupate parcă de a se dezice neastente de tradiție, de deja-stiut. Camescoapele intră în această grupă miscătoare. Mici, tot mai ușoare, tot mai diverse. Au în jurul a două kilograme, unele coborînd vertiginos spre jumătate, ceea ce aduce liniște în sufletul operatorilor chemați să le țină pe umeri.

Spectaculosul se plasează însă mai degrabă în perimetrul științei de a lucra. Un aparat

pus pe masă în acest an permit cercetarea rapidă a planurilor înregistrate, onirea pe imagine, secvență cu secvență, inserții și montajul. Se dovedește o realitate faptul că aparatele pe 8 mm traversează o vîrstă furișoasă, cînd nimic din ce le este accesibil nu dorește să rămînă pe dinafară. Dovadă modelele numeroase, dovadă subansamblele venind să lărgescă unghiul de întrebuințare. Între acestea — aparatele de montaj comandate prin microprocesor pentru realizarea de programe video complete, dispozitivele de transfer și conversie dintr-un sistem în altul (PAL/SECAM, de exemplu, sau cinema/video). Poate fi văzut cum arată la față magnetoscopul cu înregistrare numerică stereofonică a sunetului. Și altele din aceeași familie, la care, poate, vom avea ocazia să ne mai referim, dintr-o dorință ce nu credem că scapă prietenilor rubricii noastre: nimic altceva decît relevarea, pe cît ne stă în putere, a unor reușite tehnice, de interes, cu deosebire de pe traseul informației scrise, auditive, vizuale.

NEAGU UDROIU ■

În vizită, cu
cuțitul propriu

Astăzi europenii nu-și pot imagina vreo masă, oricît de neprotocolară ar fi ea, la care să nu se folosească lingura, cuțitul și furculița. Dar n-a fost întotdeauna așa. În fapt, cele trei ustensile datează, în forma în care le cunoaștem în prezent, de numai 300 de ani. Dar cum a fost mai înainte?

Dacă facem abstracție de lungă perioadă în care în locul oricărui tacim se utilizau gospodărește cele două mîini, este clar că strămoșii tuturor „instrumentelor” de luat masă, adică al tacimurilor, este cuțitul. El se folosea chiar și în epoca de piatră, fiind făcut, atunci, din cremene. Din fericire pentru știință, înaintașii noștri din paleolitic și neolitic pierdeau cuțitele la fel de des ca și noi, astfel că arheologii au avut ce găsi. Se considera că primele cutite de fier au fost meșterite încă din epoca timpurie a acestui metal, pe o arie întinsă, care tinea din nord-estul Franței pînă în nord-vestul regiunii balcanice. Se pricepeau la făcut cutite și vechii egipteni, precum și romanii. În concepția acestora din urmă, priceperea de-a te folosi de cuțit în timpul mesei era o dovadă de bune maniere. În evul mediu, oamenii se duceau, de regulă, în vizită cu cuțitul propriu, și numai începînd din secolul al XV-lea s-a instituit regula că asigurarea cu cutite, precum și cu linguri și furculițe a oaspetilor cade în sarcina gazdei.

Prima furculiță din lume a fost făcută dintr-o cracă de copac bifurcată, fiind utilizată

doar pentru a scoate carnea din oală și a o așeza pe farfuria oaspetilor. Furculițe de acest fel se aflau în dotarea călugărilor din Monte Cassino încă din anul 1023. În ceea ce privește lingura, ea are cam aceeași vîrstă ca și cuțitul de piatră. Dar lingura de metal a apărut cu mult mai tîrziu și a avut la început o funcție tînd strict de ceremonial. Începînd din secolul al XIII-lea, lingura de cositor se transformă treptat într-un „instrument de luat masă”. Totuși, ea își ocupă definitiv actualul loc la masă cître anul 1650, cînd bucătăria franceză începe să fie adoptată pretutindeni. Practic, omenirea este datorată Franței nu numai pentru scoala ei de înaltă măiestrie culinară, care se menține și în zilele noastre, ci și pentru civilizația comportării la masă, bazată pe curtenia reciprocă a comensalilor. Astăzi e greu să ne imaginăm că în anumite vremi rigiții cu zgomot constituia un omagiu adus stăpînului casei.

Trebuie să amintim însă că modul de folosire a tacimurilor diferă de la continent la continent. Astfel, pe europeni îi poți recunoaște imediat datorită faptului că în timpul mesei țin furculița în mîna stîngă, iar cuțitul în dreapta. Nord-americii procedează altfel: la începutul mesei, cu ajutorul cuțitului și al furculiței, taie carnea în bucăți mici, ținînd ustensilele ca și europenii. După ce au terminat însă tăiatul, pun cuțitul deoparte și mîncînd doar cu furculița, pe care o țin în mîna dreaptă, în timp ce stînga se odihnește pe cuțit, în așteptarea următoarei reprize de tăiat. Acestui fel de a proceda i s-a dat următoarea explicație (neconfirmată însă prin nimic): cuceritorii vestului sălbatic trebuiau să fie în permanență gata de luptă, pentru a putea riposta la timp atacurilor indienilor sau ale dusmanilor

albi. De aceea, chiar în timpul mesei, trebuia să aibă cuțitul la îndemînă.

ION CODRU ■

Asaltul
„Urișului Alb”

„Domnul Horace-Bénédict de Saussure din Geneva acordă un premiu important celui care va descoperi calea de acces spre virful Montblanc”. Acest anunț putea fi citit, în vara anului 1760 de către locuitorii sătucului din valea Chamonix, aflat la loc vizibil în curtea unui han. Autorul anunțului era un străin, de aceste locuri, un tînar student la filozofie ce tocmai împlinise 20 de ani. Tînarul hotărîse să-și petreacă vacanța dînd tirocoale acestui munte, cel mai înalt din Europa, fascinat, „de la prima vedere” de uriașul de piatră cu creștetul înzăpezit. Dar primele sale încercări nu s-au soldat cu succes.

Primii curajoși au urcat pe Montblanc, la începutul anilor '80 al secolului XVIII, pînă la o înălțime de circa 3.600 metri. În 1784, pentru prima oară s-a ajuns pînă la 500 de metri de virf. Pas cu pas, drumul spre virf a fost găsit și la 8 august 1786, munteanul Balmat și medicul Paccard au reușit, după 15 ore de cățărare, să ajungă pentru prima dată în istorie pe virful înalt de 4.810 metri al Montblancului. A doua zi, cînd s-au reintors la Chamonix, erau morți de oboseală, cu fețele arse de soare, medicul suferînd de fenomenul orbirii temporare, datorat strălucirii zăpezii.

Un an mai tîrziu de Saussure își realiza și el vi-

Practici învechite

În plină eră a electronicii, cînd se fură elegant, computerizat, făcînd „plinul” contului personal din bancă pe baza unui simplu telefon, iată că la Paris a fost descoperită, de curînd, o rețea de falsificatori de bani. Departele de imaginea clasică a artistului plastic ratat, cel în cauză lucrau la scară industrială. Ei aveau ca paravan o librărie, „Les Lettres Libres” (ce nime!) care beneficia și de o mică tipografie. Mai mult, patronul, Serge Livrozet, care, ce-l drept mai trecuse prin închisoare, se consacrase literaturii. În mica tipografie, în momentul descinderii poliției, s-au găsit vreo 70 de milioane de bancnote false de 100 de franci, cîntărind cam 750 de kilograme. Accesul la aparatura ultramodernă de copiat și multiplicat,

la hîrtie, făcea din falsificarea banilor o simplă bagatelă.

Se pare însă că Italia este locul unde se realizează 80 la sută din falsurile monetare europene. Și asta pentru că aici carabinieri și judecătorii nu-l deranjează prea mult pe falsificator care dispune de aparatură electronică modernă ce le permite să reproducă exact pînă și nuanțele culorilor. Alchimistii moderni nu-și mai bat capul să caute secretul transformării plumbului în aur.

Oricum, dacă acum cîțiva ani se falsificau monezi de 5 fr., astăzi „comenzile” se îndreaptă către bancnotele de 100 fr. Să aibă vreo legătură cu devalorizarea, cu inflația?

DAN DĂNUȚ DORU ■

sol, urcînd pe virf, ocazie pe care a folosit-o pentru a-și măsura cu precizie și a-și descrie din punct de vedere științific. Începea era alpinistici. Curînd, și alte virfuri de munți au fost cucerite, iar alpinistii au devenit tot mai îndrăzneți. Prima femeie care a ajuns pe Montblanc a fost o tînară din Chamonix, pe nume Maria Paradis, în anul 1809. În 1820, au fost înregistrate primele victime ale acestei noi pasiuni: o avalanșă i-a îngropat pe trei temerari aflați în ascensiune spre virf. Din nefericire, an de an sînt înregistrate noi jertfe din rîndul celor ce și-au propus să învingă obstacolele spre marel munte alb. Unii dintre aceștia însă au stabilit adevărate recorduri. Astfel, călăuza

alpină René Claret-Tournier a urcat pe Montblanc de nu mai puțin de 500 de ori. În 1980, a fost organizată o „ascensiune în masă”, 350 de alpinisti ajungînd pe acoperișul Europei. Cel mai rapid traseu dus-întors a fost de circa opt ore. În 1975, un grup de copii în vîrstă între 8 și 15 ani, condus de un alpinist încercat, a reușit să uros pe Montblanc. „A fost greu, dar odată ajuns sus ne-am bucurat mult, declara unul din copii. Era grandios. Te uital în jur și nu era nimic mai mare”. Această perspectivă fascinantă a fost și cea care i-a atras aici, în urmă cu 200 de ani, și pe primii alpinisti ai Europei.

În urmă cu câțiva ani, un circimar belgian pe care îl frământa misterul originii lumii, a creat o sectă ale cărei principii le-a enunțat într-o filozofie îndrăznească și originală a cărei esență constă în a face dovada că noi toți ieșim din ou, că Universul a fost la origine un ou ouat de Dumnezeu, care, el însuși de altfel, este un ou. Circimarul cu pricina se numește Robert Vandellannote.

În vremea aceea, presa s-a interesat îndeaproape de teoriile circimarului-filozof și numeroase articole au fost scrise, este adevărat unele mai cu răutate, pe această temă.

Eu însumi, mințat de dorința de a înțelegi un filozof atât de ciudat am mers la Menin, unde se găsea circimara-laborator a ovo-biologiei. Domnul Vandellannote m-a primit cu bunăvoință și o flămândă cordialitate într-o cameră decorată cu tăieturi de ziare care relatează descoperirea sa, de grafice și de scheme explicând crearea lumii, toate acestea aflându-se pe același perete pe care se afla și portretul regelui Belgiei.

Incredințat de aerul meu de reculegere, domnul Vandellannote scoase dintr-un sertar un dosar.

— Știința sectei noastre, stimate domn, este atât de complexă că numele pe care i l-am dat inițial este: „cosmo-geopedo-micro-fizico-chimo-termoradio-magneto-electro-atomico-etnografico-hidro-aero-ovo-biologie”. Dar acest nume era atât de dificil de utilizat în conversație și chiar în scris încât a fost necesar să-l simplific la numai două cuvinte: ovo-biologie. Aceste două cuvinte desemnează știința științelor pentru că ea poate reînvia morții, poate să creeze o nouă umanitate, poate să explice originile omului și să furnizeze cheia tuturor problemelor teologice...

Apoi, domnul Vandellannote m-a luat de braț.

— Sistemul meu începe cu Dumnezeu-oul inițial, care a umplut vidul.

Am clătinat capul în mod afirmativ, cu un aer de înțelegere. Văzându-se înțeles, filozoful-circimar intră în detalii.

— Toate legile lumii, domnule, se găsesc rezumate în această formulă a cărei descoperire, mi se datorează:

Citește: (+0) + (-0) = 0

Apoi, domnul Vandellannote, al cărui discurs nu avea nici o logică, mi mai spuse cu jumătate de glas:

— Ovo-biologia va salva omenirea!

Dacă filozofia domnului Vandellannote avea susținători entuziaști, care se adunau la sediul sectei numit „Ovo-club”, filozoful-circimar trebuia să lupte în același timp și împotriva ostilității majorității compatrioților săi. Într-o seară, la sfârșitul unei conferințe pe care o ținuse la clubul său, studenții din Louvain îl bombardaseră cu ouă. De parte de a fi ofensat, el părea chiar încântat.

— Este un omagiu, spunea el. Dacă m-aș fi ocupat de flori, mi s-ar fi aruncat flori.

Circimarul se ocupa în același timp și de politică. El a trimis la toate personalitățile politice belgiene o pro-

— Eu însumi sînt un ou... Mă convinsesem deja de acest fapt.

Au trecut de la această înțelegere cinci ani. Astăzi domnul Vandellannote, al cărui cap era mai fragil decît o coajă de ou, se afla într-un ospiciu la Corbeek-Loo, în apropiere de Louvain iar laboratorul său din Menin a redevenit o circimă obișnuită.

Totuși ovo-biologia nu a murit. Pe rue de Grenelle din Paris, există un centru unde adepții sectei continuă să adore oul. Am mers și eu într-o seară acolo. Un bărbat de vreo 60 de ani, după ce i-am explicat că m-a atras filozofia ovo-biologiei și că sînt interesat să aprofundez această doctrină, m-a primit cu blîndețe.

— Intră, prietene, mi spuse el. Toți sîntem născuți din același ou.

locul său meritat: pe altar!”

Apăru atunci în încăperea tinăra cu un coș de ouă, pe care îl așeză pe o masuță, în mijlocul celor prezenți. Apoi, aprinse trei luminări așezate în triunghi în jurul coșului.

Pastorul ingenuche. Cei prezenți l-am imitat imediat.

— Să adorăm oul, principiul vieții, spuse el, continuînd: Ovo! Ovo! Ovo! Glorie marelui Ou care timp de secole, timp de mii și mii de ani a ținut lumea în putere! Glorie marelui Ou din care toți sîntem născuți! Glorie marelui Ou care a dat viață galaxiilor, stelelor și sistemelor solare! Glorie marelui Ou din care totul s-a născut!

Ajuns aici cu rugăciunea sa, el se prosternă cu capul pe covor în fața coșului cu ouă și gemu:

— Oh, mare Ou din care au ieșit Homer, Alexandru cel Mare, Virgiliu, Cezar, Napoleon și alții ca ei, dă-ne nouă și alte ouă la fel de frumoase, de înălțătoare...

Apoi, el intonă o cantată din care îmi mai amintesc cîteva versuri: O mare Ou inițial / ouat în aurora veșnicilor / Într-un Univers te adoră și te proslăvește!

Tinăra ne distribuă atunci cîte un ou, și, în acordurile unei melodii cîntate de o doamnă în vîrstă la un pian dezacordat, asistența a dansat un fel de horă, în sensul rotației planetelor sistemului nostru solar.

În sfîrșit, pastorul ne-a rugat să ne reaşezăm și și-a continuat predica sa ovo-biologică.

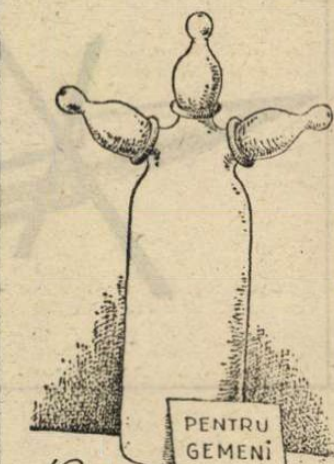
— Nu trebuie numai să adorăm oul, spuse el. Fiecare din noi trebuie să ne gîndim permanent că el însuși este un ou și că va deveni din nou ou. Trebuie să înaintăm în viață alături de o coajă ideală care ne va feri de cei răi și de greutățile vieții. Fiți în viața voastră ouă perfecte, pentru a putea să construim orașe-ou, în țări-ou, într-un Univers-ou, guvernați și păziți de Dumnezeu, care a clocit pentru noi această lume.

Apoi, adoratorii oului s-au ridicat și au plecat ducînd cu ei oul primit de la tinăra ovo-biologă.

Îl păstrez și astăzi într-o vitrină în amintirea acelei seri năucitoare din rue de Grenelle.

I. G. VULCĂNEANU

RACUL

VIRGIL MILITARU PITEȘTI

Accente în lume

În afara legii

Consiliul de Miniștri Italian a adoptat un proiect de lege care pune tututul în afara legii, stabilindu-se totodată pedepse severe contra-

venienților. Fumatul va fi din oficiu interzis în toate localurile sanitare, săli de sedințe cinematografe, teatre, muzee, biblioteci, transporturi pu-

blice, restaurante. Proiectul cuprinde de asemenea restricții în ceea ce privește publicitatea făcută tutunului, insistîndu-se asupra obligativității fabricanților de-a face să apară pe produsele lor și continutul de nicotină și gudron.

Proiectul, care a suscitat o polemică aprinsă mai are de trecut un hop — votul parlamentului unde fumătorii reprezintă majoritatea.

Rujul de buze

Se pare că rujul de buze nu este

numai un accesoriu indispensabil din trusa cochetelor, ci și un excelent tamăduitor. Acest lucru este susținut de către profesorul american Charles B. Higgins, laureat al Premiului Nobel pentru medicină în 1936. El a descoperit

că un colorant roșu, folosit pe scară largă în fabricarea ruiului de buze, se dovedește extrem de eficient în prevenirea leucemiei. Profesorul Higgins, care și-a publicat la Chicago rezultatele experimentelor sale efectuate asupra co-

bailor, afirmă că produsul cunoscut sub numele „Sudan-3”, un colorant ce derivă din azobenzen, a împiedicat apariția leucemiei la o mie de cobai, cu un coeficient de reușită de sută la sută.

ELENA GRECESCU

Expuși disprețului și umilinței

Purtarea stelei galbene devenise o problemă centrală a vieții politice a Ungariei. Guvernul, Ministerul de Interne au revenit de cîteva ori cu precizări, cu avertisuri și îngrădiri suplimentare. În cele mai diverse cercuri nu se discuta decît despre stigmatizarea evreilor.

De steaua galbenă s-a ocupat și Eichmann personal. La 31 martie 1944, după ce hotărîrea guvernului horthyst devenise publică, a chemat la el conducerea restrînsă a „Consiliului Evreiesc” din Budapesta cerîndu-i să se îngrijească de confecționarea stelelor. Obiectîndu-se că în 4 zile nu se poate asigura, el a spus: „În acest caz, ea poate fi înlocuită cu un însemn provizoriu”; în orice caz, începînd cu 5 aprilie portul stelei galbene este obligatoriu. Steaua galbenă provizorie va trebui schimbată apoi cu cea oficială asigurată de Consiliul Evreiesc. A indicat să se intre de urgență în contact cu o fabrică, deoarece este vorba de confecționare a circa trei milioane de stele. Și-a exprimat dorința ca steaua să fie unitară în întreaga țară. A cerut să se intervină la Ministerul Aprovizionării, căci după calculele lui, va fi nevoie de circa 70 000 m² de material.

Dr. János Gábor, procuror, membru al conducerii Judenrat-ului s-a ridicat și a spus că el este disperat de introducerea stelei galbene. Tatăl său a participat la primul război mondial ca judecător militar, avînd gradul de maior, iar buciul său a luptat ca simplu soldat la 48. Purtarea stelei galbene va încuraja derbedeii să-i atace și să-i umilească pe evrei în plină stradă. Eichmann a declarat cu cinismul lui caracteristic, că nu va permite ca evreii să fie insultați din cauza stelei galbene și dacă s-ar petrece un astfel de caz, să i se aducă la cu-

noștință, căci el va ști să se socotească cu atacatorii.

La 9 aprilie, Baky László a fost înțrebat de ce a fost nevoie de steaua galbenă. Răspunsul s-a publicat de ziarul „Magyarság”, într-un amplu interviu sub titlul: „Declarațiile de mare însemnatate ale secretarului de stat de la interne, Baky László, despre problemele la zi”.

În introducere se arată că după ce în ultimele două săptămîni a apărut un șir de ordonanțe, acum sînt în curs de elaborare altele noi care de asemenea vor atinge grav pe evrei. În legătură cu noile ordonanțe, ziarul a cerut secretarului de stat de la interne informații preliminare. Baky László a primit în

Trimisul ziarului, încheie patetic: „Am fi dorit să adresăm mai multe întrebări secretarului de stat Baky László, dar timpul de primire s-a scurs. Cînd am dat mina cu acest soldat viteaz, cu un fizic de uriaș și cu o inimă la fel de puternică, despre alte cărui acte eroice în războiul trecut, cătanele povesteau legende, am simțit că problema evreiască — care de secole preocupă maghiarimea — acum, în cîteva zile, va fi definitiv rezolvată”.

Înspăimîntat, total ingenucheat, Consiliul Evreiesc din Budapesta recomandă, cerea mereu cititorilor să nu se abată nici măcar cu un milimetru de la prevederea ordonanței guvernamentale. „Atragem din nou și cu pregnantă atenția

colt al poșetei ținute subsoară”; elevi care-și ascunseseră însemnul cu ghiozdanul; tinere care purtau rochii sau pulovere galbene estompînd astfel contrastul ce trebuia să-l provoace galbenul de canar al stelei și culoarea îmbrăcămîntei.

„Ellenzék” din Cluj revenea mereu cu știri „senzationale”: 13 aprilie, „Steaua galbenă trebuie purtată și cînd se merge în adăpost”. „Politia a pornit procedura împotriva celor care nu și-au confecționat steaua din material de culoare prescriasă — galben de canar”. 21 aprilie, „Tribunalul a condamnat evrei pentru că n-au purtat steaua galbenă”. 27 aprilie, „Noi sentințe grave pentru nepurtarea stelei galbene” printre condamnați: Markus Löwinger, Aron Hartman, Zoltan Leibovici.

La 4 mai, ziarul Consiliului Evreiesc din Budapesta revine obsesiv: „Continuă să se găsească cîte unii — bărbați și femei deopotrivă — care, din neatenție sau în necunoștință de cauză, n-au suficientă grijă să respecte reglementarea severă și să poarte semnul distinctiv, steaua galbenă de culoarea ordonată, de mărimea precizată și — ceea ce este cel mai important — în locul prescriș, adică pe partea stîngă a pieptului, pe îmbrăcămînta exterioară, și astfel încît să nu poată fi acoperită de nimic, nici permanent, nici provizoriu. Deci, să nu purtăm sub brațul stîng geantă, carte, poșetă, pachet sau altceva asemănător; să nu se țină țigara în mină stîngă; peste tot, în afara locuinței, să purtăm steaua, deci și în adăpost”.

Socul purtării stelei galbene în loc să se atenueze se amplifică. Nu mai îndrăzneam să deschidem radioul de teama unor noi măsuri luate împotriva noastră. Ziarul îl luam cu mîini tremurînde: nu era zi care să nu ne aducă o nouă veste și mereu mai proastă, mai amenințătoare. Pe străzi, vinzătorii de ziare se întreceau să anunte în gura mare titlurile noilor legi și ordonanțe anti-evreiești.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingurat

ziua de Vinerea-Mare, în orele tîrzii ale serii, pe trimisul ziarului în biroul său ministerial și a răspuns: „scurt, militar, cum îl este obiceiul”.

„Prima întrebare: ce a determinat guvernul să însemneze și exterior pe evrei cu steaua galbenă?”

„Faptul că, spre deosebire de slabele reglementări de pînă acum, împotriva evreimii am decis noi reglementări mai severe se explică prin aceea că, însemnîndu-i pe evrei ca elemente periculoase pentru națiune, a trebuit să-i diferentîm de maghiarimea care servește cu dăruire și însuflețire cauza națiunii. ...Eliminarea evreimii din munca internă constructivă s-a făcut fără perturbări și nu mai există nici un obstacol pentru a rezolva sută la sută problema evreiască. ...Față de acei evrei care vor încerca să eludeze dispozițiile vom acționa cu o severitate necruțătoare...”

ca, toți să respecte cu cea mai mare strictețe prevederile referitoare la purtarea stelei galbene. Nici reverul hainei, nici fularul sau alt obiect vestimentar, nici geanta din mină ori tocul unui obiect muzical să nu acopere steaua galbenă. Să avem grijă ca steaua galbenă, mărimea ei să corespundă dispozițiilor”.

Dacă un evreu — auzind sirena — în graba cu care alerge spre adăpost își pune pe el o haină fără steaua galbenă era arestat pe loc. Pe străzi, poliștii încercau să introducă un creion sub stea. Dacă ața ceda și reușeau să desprindă fie și un colț al stelei omul era înghet. Se măsurau la milimetru dimensiunile, se verifica nuanța culorii etc.

Erau prinși, duși la arest printre tilhari și prostituate și pedepsiți cu amenzi grele sau trimiși în lagăre: muncitori și funcționari găsiți în magazii sau ateliere, în halate fără stea; femei care-și acoperiseră steaua cu un

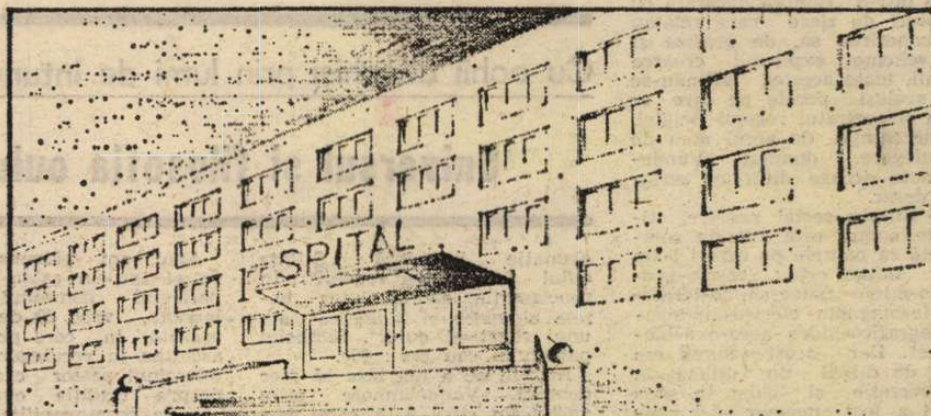
Dacă toate țările lumii ar urma EXEMPLUL ROMÂNIEI

de reducere cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor
și cheltuielilor militare, ar însemna
Reducerea arsenalelor europene cu: Realizarea de obiective social-culturale:

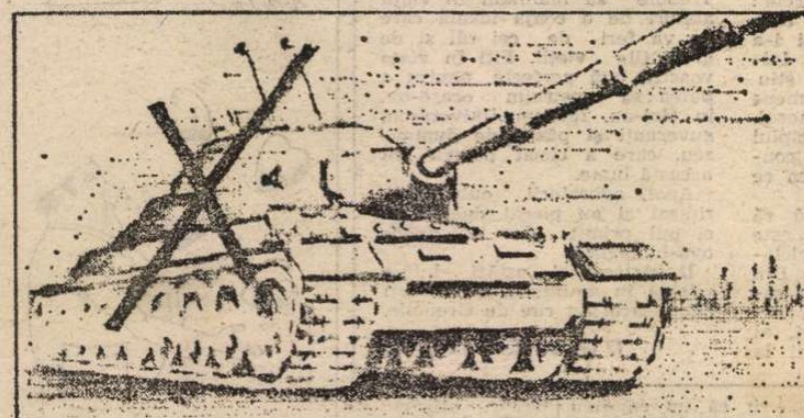
1200 AVIOANE DE LUPĂ

120 000 DE SPITALE

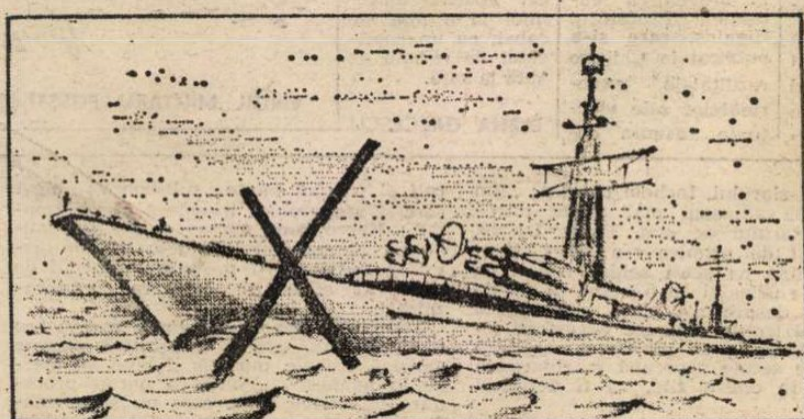
5000 TANCURI

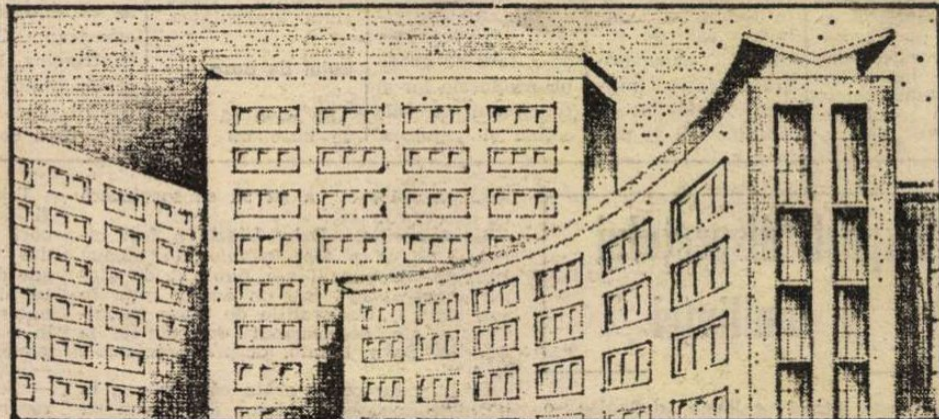
DOTĂRILE PENTRU 2,6 MILIOANE ȘCOLI

225 NAVE DE RĂZBOI

11 MILIOANE DE APARTAMENTE

Grafice reproduse după ziarul „Scintela”

Noul demers de pace al României, Referendumul de duminică, a fost trăit de întregul popor ca un eveniment istoric.

Este prima oară în lume când o țară, România, este consultată în problema arzătoare a păcii și ea, în unanimitate, a sprijinit inițiativa strălucită a președintelui Nicolae Ceaușescu.

Un DA din toată inima, cu toată responsabilitatea, pentru ca să reducă cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile militare.

România reduce forțele armate cu 10 000 de militari, de ofițeri, de mașini militare, de subofițeri și soldați, precum și armamentele cu circa 250 de tunuri și mașini blindate, 130 de tunuri și aruncătoare de mine, 26 de avioane și elicoptere de luptă. Cheltuielile militare vor fi reduse la nivelul anului 1987 cu circa 1 350 000 000 lei.

Pe glob cheltuielile militare au un curs nesăbuit, amănunțit. De la 455 miliarde de dolari în

1980 la 1 000 de miliarde în 1985. Potrivit statisticilor Institutului de Cercetări în Problemele Păcii de la Stockholm, producția de arme a țărilor lumii a treia, de pildă, a sporit între 1950 și 1985, de 600 de ori, iar numărul producătorilor de arme de la 2 la 54. „Urișele resurse materiale, tehnico-științifice și umane, care se cheltuiesc astăzi pentru înarmări trebuie să fie puse în slujba vieții, a progresului, a soluționării unor probleme care afectează profund viața multor popoare ale lumii” a spus președintele Nicolae Ceaușescu.

Ne putem închipui, și nu îndăjuns, ce dezastru, ce orașe nimicite, pot lăsa în urma lor 1200 de avioane de luptă, dar dacă Europa nu ar mai investi bani în producția lor, cu ei s-ar construi 120 000 de spitale. Niciodată nu e destul când e vorba de viață, de sănătatea oamenilor, mai ales când sint atâtea nevoi în Europa. Intotdeauna se va găsi o așezare umană, cineva care să aibă nevoie de un con-

sult calificat, de medicamente, de salvatoare sală de operații.

5 000 de tancuri, scoase din arsenalul european, scoase de sub puterea distrugătoare a morții, echivalează cu dotările pentru 2,6 milioane de școli. Revăd cifrele, le recitesc, mă adâncesc în semnificația lor. 2,6 milioane de școli în orice societate, deschid drumul către minunata lume a cunoașterii. De acolo, pornesc către centrul vital al societății, milioane de forțe. Să stăm pe gânduri?

Da! Pare incredibil, dar semnele de egalitate se pot pune între 225 de nave de război și 11 milioane de apartamente. Prima analiză, deloc superficială, e sentimentală. În 11 milioane de apartamente vor trăi zeci de milioane de oameni. Se vor naște copii frumoși și sănătoși, care cimentează familiile. Generațiile se vor așeza, în bună înțelegere, în jurul mesei. În cea mai lungă noapte a anului se va cînta, lângă bradul împodobit sârbătoresc.

Preiau textul din pagină: „Mai puțini militari în lume înseamnă mai mulți constructori, mai multe fonduri de dezvoltare civilă”.

Și cite nevoi vitale sint în lume! Citi copii mor înainte de a fi trăit! Analfabetismul nu cruță zonele geografice! Milioane de oameni rătăcesc în căutarea unui loc de muncă, a unei bucăți de piine! Atît de mult sint nefericiți, în loc să-și dezvolte aptitudinile, talentele, trebuie să se mărginească cu o viață la voia întâmplării!

Prin reducerea pe glob cu 5 la sută a efectivelor militare, cu banii destinați înarmării s-ar putea crea locuri de muncă pentru aproape toți șomerii din țările capitaliste dezvoltate.

Anul 1986 va rămîne în istoria omenirii prin inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu. Într-o lume în care se aude, din ce în ce mai puternic, zăngănit de arme, în care se vorbește tot timpul despre rachete și distrugătoarea energie nucleară, un

popor întreg a spus DA pentru pace, un popor întreg este exemplu pentru umanitate. Nu uităm cuvintele de duminică ale președintelui nostru, cînd înconjurat de ziaristi străini, a declarat: „Puteți să spuneți președintelui Statelor Unite, Ronald Reagan, și secretarului general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov, că tinerețul, copiii și poporul român doresc cu toții pacea. Copiii — și sovietici și americani — toate popoarele doresc pacea și așteaptă să se facă un gest, în această direcție, în acest an sau în anul viitor, să se renunțe la armele nucleare, să se ajungă la înțelegere. Să facem ca Europa, America, Africa, toate continentele, toate popoarele să trăiască în pace, fără arme nucleare”.

Duminică 23 noiembrie în România a fost Referendum... Cum spune poetul, „Schimbați arma morții pe o creangă de măsline”.

CARMEN DUMITRESCU ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESILA TELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Grivitei nr. 64-66.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a examinat noile mașini destinate lucrărilor de reconstrucție a pământului

Comentariul în pagina 3

flacăra

anul XXXV
49
(1942)
- VINERI
5 DECEMBRIE
1986

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRATIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Ziua și fapta pe măsură

Măsurarea tuturor forțelor în vederea realizării la termen, și în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan constituie imperativul de bază al acestor zile de intensă activitate economică. Recentă constatare de lucru de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român a constituit încă un prilej cu care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu înalt spirit de răspundere pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pentru pregătirea temeinică a planului pe anul 1987. În acest sens, a fost subliniată nevoia de a se acorda întreaga atenție încheierii, în cel mai scurt timp, a contractelor economice restante pe acest an, precum și definitivării contractelor privitoare la producția anului viitor. Interdependența sarcinilor de plan, faptul că de respectarea termenului de livrare într-o întreprindere depinde modul în care alte unități economice pot duce la îndeplinire sarcinile pe care le au, aceasta conferă termenelor de livrare, recuperării întârzierilor și respectarea normelor de calitate valoare de condiție fundamentală a unei desfășurări a activității în economie. Existența unei puternice baze materiale, organizarea unei aprovizionări ritmice, introducerea modernizării, a progresului tehnic, concomitent cu găsirea de noi modalități în vederea reducerii cheltuielilor de cost, a economisirii de materii prime și

materiale, a reducerii consumului de energie, toate acestea reprezintă căi de mare eficiență în atingerea cifrelor de plan. În ele se regăsesc nevoile altor întreprinderi, ele sunt temelii pentru valorificarea superioară a unor noi produse, iar întârzierile unora perturbă, la modul cel mai serios, activitatea altor unități. Iată de ce nevoia de a respecta sarcinile de plan, termenele de livrare, constituie un fapt hotărâtor pentru bunul mers al întregii activități. Realizarea integrală a planului și chiorarea la termenele prevăzute în contractele încheiate reprezintă o datorie de onoare dar și o obligație profesională a fiecăruia, stabilită prin sarcinile concrete ale fiecărui loc de muncă. Economia nu are nevoie de motivații, de justificări, ci de promptitudine în livrare, de ingeniozitate și creativitate, de efort și dăruire în parcurgerea dificultăților ivite, în atingerea obiectivelor propuse. Din acest punct de vedere, calitatea, emblema a performanțelor tehnice, rămâne o oglindă și pentru disciplina, pentru spiritul de ordine și organizare, pentru deschiderea spre nou. Dar dincolo de acestea, calitatea a devenit o obligație stabilită prin lege și nerespectarea ei, livrarea de produse sub normele de calitate admise, reprezintă o încălcare gravă a legilor în vigoare. Cu atât mai mult, problema calității privește

(Continuare în pagina 2)

C. NISTORESCU

Drumurile deschise ale minerilor din Mehedinți

(pagina 2)

Descoperirea de la Amara

(pagina 7)

Treptele performanței

De curând s-a încheiat faza zonală a Festivalului Artei și Creației Studențești, la Timișoara și Cluj-Napoca, unde s-au întâlnit numeroși artiști tineri din centrele universitare Craiova, Petroșani, Timișoara, Cluj-Napoca și Tîrgu-Mureș, fază ce urmează a fi completată cu alte două întâlniri, la București și Iași, în urma cărora vor fi desemnate formațiile calificate pentru etapa finală din primăvara anului viitor. O relatare despre etapa recent încheiată — în pagina 9 a revistei.

Ca un Everest de beton

De la înălțimea de 200 de metri, cît măsoară noul coș de dispersie a gazelor, constructorii privesc înapoi cu mândrie, admirând natura și frumusețea Zlatnei aurifere

Fotografie de ELENA GHERA

Gînd

Vin în fața ta și ingenunchez
Pentru că tu ești mai puternică decît
moartea
Atît de curată și atît de înaltă în cele
pămîntești
Ca un trîznet de primăvară care arde
zăpada
Vin în fața ta și ingenunchez,
binecuvîntată fii patrie
Pulbere voi fi, cenușă voi fi, nume scris
pe o floare de tablă
Dar tu mă ții pe brațe și sternul meu
ară cîmpiile singelui
Tu mă atingi pe umăr și inima mea
clatină munții
Om sint, trecător sint, în tine îmi găsesc
nemurirea.

MIRCEA FLORIN ȘANDRU

Fotografie de ELENA GHERA ■

Pe platoul bazinului carbonifer al Mehedinților zilele și nopțile vin subit, prin explozie, ca prin răsucirea unui comutator electric gigant. Într-un peisaj în care carburile scoartei au dispărut ori sînt pe cale de dispariție, în care coline și dealuri au fost dislocate, aplatizate, tesite, ferăstruite, ca să facă loc abatajelor subterane și marilor cariere sau „mine la zi”, soarele, diminețile, se suprapun violent pe întreaga întindere, ca printr-un contact sumar de fitil aprins. L-a aprins un miner și s-a făcut ziua. Seara, la fel: a suflat un miner în uriașă lampă de carbid, care altminteri luminează întreg universul, și s-a făcut întineric. Totul, sub golul vast al cerului, încremeneste, într-o tăcere deplină de univers care se regenerează. Așa trebuie să fie ziua și noaptea în Cosmos.

În afara acestui grandios al rotației și al revoluției universale, locurile și oamenii își trezesc un sentiment delicat și fragil. Întreprinderea minieră Mehedinți e foarte tină, actul ei de constituire s-a semnat abia în 1981. Sediul central, ridicat în marginea satului Valea Cupcii, miroase încă a tencuială, zidurile scilpesc într-un șofranu deschis, încă neatacat de pigmenții zgurii carbonifere. La Zegujani, la Husnicioara și la Prunișor-Livezele minele și „minele la zi” sovăie încă între a fi și a deveni. În primele două locuri lignitul izvorăște de acum, și încă bogat, în valuri ce cresc succesiv, adesea amestecate, de la zi la zi, în ultimul el e încă în stadiul cercetărilor geologice, hidrogeologice și tehnologice.

Tineretea năvalnică, setoasă de afirmare, vestind o maturitate precoce, robustă. Creșterile producției se măsoară în cifre spectaculoase, care împing mineritul mehedințean tot mai aproape de prima linie a bătaiei energetice naționale. Planul anului 1987 va fi, ni se spune, de trei ori mai mare decât cel al anului în curs (care nu-i nici el de colea: 1,7 milioane tone de lignit!), ceea ce, firesc, impune celor de-aici foarte multe rețușuri, completări, reveniri, redimensionări ale demersului productiv, făcute cu grija ca balanța negării hazardului și a confirmării faptelor certe, datorate de perspectivă, să funcționeze fără cusur. Nu-i ușor de atins pragul abrupt al anului care vine, în condiția cînd, pe primele trei trimestre ale lui '86, datele către țară, neonorate, ale minelor Mehedinților s-au ridicat la peste 220 000 tone de lignit. Nu-i ușor, și totuși datele bătaiei în care sînt cuprinși cei ai locului, atent cercetați și riguros puși în ordine, spun, limpede, că „se poate”, că totul

depinde de ei, de mineri, de modul în care știu să fructifice capacitățile tehnice și materiale, marile și dinamicele resurse de care dispun. Un important detașament muncitoresc al bazinului, colectivul sectorului Zegujani, coordonat de ing. Alexandru Mitucă, a dat, recent, o revelantă probă în acest sens, raportind la 22 noiembrie, în ajunul referendumului păcii, integrala îndeplinire a sarcinilor de plan ale anului. În ziua referendumului — declarată „zi-record” — din abatajele Zegujanilor ieșeau primele din cele 65 000 de tone de carbune înscrise, peste plan, în angajamentul minerilor.

În biroul inginerului Dumitru Gheorghe, directorul întreprinderii, domnește o atmosferă de comandament. E un dute-vino de oameni, de la șefi de

care pretind rezolvări. Probleme care, întrerupem noi, tin încă de greutatea începutului, nu? Scurt schimb de priviri între cei doi, clipă de ezitare, directorul se decide: tin și nu prea mai tin. Adică este vorba de o seamă de greutate ce s-au prelungit în timp, nepermis de mult, peste limitele oferite de scuza „sovăielilor inerente” (sau, mă rog, a „căutărilor inerente”, parcă sună mai bine) ale debuturilor. Este vorba, de pildă, de utilaje care s-au vădit alături, ca să nu zicem la distanțe considerabile, de condițiile zăcămintului, silite de această nepotrivire să lucreze greoi, sub capacitățile stabilite de cartea tehnică. Lucrurile, la acest capitol, s-au mai dres, le-au dres constructorii respectivelor utilaje, lămurindu-se cum stă treaba cu zăcămintul,

cînd au îmbrăcat salopetele de mineri, ca să poată perfora ierarhiile pregătirii profesionale pînă la culmea pretinsă de ultramodernele utilaje pe care le minuesc. Și totuși...

Și totuși, cu ei, cu acești tineri și foarte tineri mineri, s-a obținut victoria de la Zegujani, cu ei s-au pus la punct utilajele sovăielnice, cu ei s-au dobîndit o serie de robuste întemeieri ale muncii, vizibile nu numai la Zegujani, ci la scara întregului bazin (101 la sută, indicele general al realizării productivității pe primele trei trimestre!), ceea ce dovedește, zădărnice directorul Gheorghe, că se poate vorbi, și nu cu jumătate de gură, de existența, în Mehedinții carbunelui, a unui detașament de muncitori și specialiști apt să trăiască și să acționeze la nivelul de exigență

crătoare la lămpăria minei. Un Mihai Gheorghe, tot de la Husnicioara, intră în abataj însoțit de băieții lui, Gelu și Nicolae, proaspăt convertiți la o meserie dintre cele mai prețioase pentru viața și forța țării. Unul din cei doi a fost șofer, celălalt este absolvent al unui liceu de marină, dar amîndoi au renunțat la niște rosturi constituite de profesie și de existență ca s-o ia de la început, cu fervoarea pionieratului.

Am întîlnit aceeași fervoare, concretizată în fapte ce poartă adesea pecetea unicității, și la specialiștii tinărului bazin. Au fost 7 specialiști la început, azi sînt 250, din care 160 încă n-au atins deceniul de trudă în mine ori cariere. I-am găsit, în evasitotalitatea lor, nu în birouri, ci în producție. Tinărul inginer Alexandru Braia lucrează pe un excavator cu rotor. E primul excavator din țară alcătuit exclusiv din piese „made in Romania”, iar tinărul inginer, după știința noastră, e primul, sau printre primii specialiști cu studii superioare care lucrează pe asemenea mașini, asumindu-și „pe viu” contactul cu tehnica de cea mai înaltă clasă, răspunzînd direct de transferul virtuților ei în producție. Un alt tinăr specialist, subinginerul Cristian Arvat, „își face mina” de as și de comandant al tehnicii dirijînd o mașină de haldat. Sînt utilaje care costă zeci și zeci de milioane de lei, utilaje complexe, sofisticate, veritabile utilaje-uzină, răspunderea circuirii lor nefînd cu nimic mai prejos decît cea a unui director sau a unui inginer-șef de fabrică. Cei numiți aici, ca și alții ca ei, au înțeles acest lucru și îl aplică în practică, cu beneficii consecvente și asupra producției și asupra propriei lor pregătiri.

Tinerii bazinului minier al Mehedinților trăiesc într-o lume deschisă, cu reliefulurile deschise (vezi marile cariere!), cu orizonturile deschise. Ies din sut, negri de noapte, odată cu noaptea, suflă în lampă de carbid a soarelui, și peste vastele platouri deschise sub cer cade, brusc, întineric. Atunci oamenii se spată, se odihnesc (în blocuri moderne, unde-i lasă la scară autobuzele întreprinderii), învață (în săli de cursuri și în ateliere-scoală dotate cu toate subtilitățile tehnice ale unui învățămînt eficient), rid, petrec, fac planuri de viitor, iar cînd vine ceasul sutului aprind din nou lumina cea mare și scot la ziua carbune.

Toate drumurile vieții lor — și ale vieții tinărului bazin — sînt drumuri deschise. Drumuri ce duc — cert și amplu — spre viitor.

ILIE PURCARU ■

Drumurile deschise ale minerilor Mehedinților

mine la constructori și instalatori de utilaje, telefoanele zbirnile, lumina fluorescentă desființează nopțile pînă tîrziu. Sedințele de analiză ale fiecărei zile se prelungește cu ceasurile, cuvintele vin greu, oamenii sînt obosiți, solicitările zilei au fost mari, țigările aprinse ard uitate la colțuri de buze, fiindcă gesturile sînt lungi, nesigure, parcă proiectate cu incetinitorul, ca și cuvintele. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți ține cuvintele drepte. Pînă la urmă se ridică toți, căci toți pică de osteneală, dar toți se vor trezi.

Discutăm, într-o clipă de liniște, despre problemele la zi ale întreprinderii. Interlocutori ne sînt directorul Dumitru Gheorghe și directorul tehnic, ing. Vasile Teulescu. Împreună cu alți cinci specialiști ei au constituit, în anii '80-'81, „nucleul de bază” al mineritului mehedințean (flancați, desigur, și de mineri cu experiență, nu mulți, veniți aici din bazinele Motrului, ale Prahovei, ale Comăneștilor), și, de atunci, se tot bat cu „problemele”. Probleme multe, complexe, diverse, disperse. Cu înfățișare adesea criptică (prin confuziunea de noutate, de neprevăzut geologic sau minieresc, neîntîlnit în alte bazine carbonifere), altele labirintice (prin incapacitatea unora, de fapt a multora, pră-tineri în meserie, de a se orienta în ele), totdeauna presante, sufocante (prin iminența cu

cu specificul lui geologic și minieresc. Și lămurindu-se, în același timp, cu cei ai locului, colaborînd cu ei, definitivînd împreună starea ideală a tehnicii și tehnologiilor destinate minelor Husnicioarei sau Zegujanilor. Este cazul celor două mari complexe mecanizate, utilaje de extrem randament, care funcționează în abatajele tinărului bazin, rod al schimbului de idei între constructorii craioveni și inginerii mehedințeni. Dar mai este vorba și de unele utilaje, și încă de maximă importanță, a căror apariție în Mehedinții tot întîrzie. Și nu cu zilele, ci cu lunile. Încă din semestrul I ar fi trebuit puse în funcțiune două mari excavatoare cu rotor, dar, pînă la ceasul de față, nu prea sînt semne că măcar sîrșitul de an o să le vadă la lucru. Mai sînt și alte probleme ce dau de furcă, una dintre ele este cea a nisipului acvifer care ascunde filoanele de lignit. Un nisip pe care apele îl dizolvă cu ușurință, desfăcînd coerența de eră a rocilor, lăsîndu-le într-un echilibru atît de precar încît, cel puțin în clipa de început ale săpării minei, ți-e frică să spargi de peretele subteran un ou. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, este vorba de oameni. Vreo 2500 dintre ei, adică peste 80 la sută din totalul personalului muncitor, s-au calificat aici. Cei mai mulți, oameni tineri și foarte tineri. Prea tineri și ei, prea scurt și răstimpul de

al marilor sarcini ce-l stau în față.

Lîngă localnici sînt și înși veniți din alte județe, din nouă județe. Toți, ni se spune, s-au constituit de-acum într-o familie, o mare familie muncitorească, în care s-au adus particularități, culori, accente, turnate toate într-o calitate nouă. Toți sînt mehedințeni, indiferent de locurile de obîrșie. Toți sînt legați de tinărul bazin energetic, cu niște legături ca de rudenie. Amintirea începuturilor, cu întreaga-i încălțură de bărbăție și de fraternitate, este prea proaspătă și prea puternică pentru ca oamenii să se mai poată despărți în familii, cu capi de familie, în familie sau neamuri. E mai simplu și mai util să se păstreze vechea și nobila solidaritate a trudei cot la cot din vremea străpungerii primelor mine, a luptelor cu apele și cu nisipurile. O asemenea familie n-are nimic de-a face cu familiile de pionieri din vestul american, deși un reporter a riscat apropierea. Raportul este mai curînd invers, fiindcă acești desțelenitori de pămînturi virgine n-au venit aici, precum ceilalți, ca să-și dureze fiecare, pe cont propriu, o „situație”, ci, dimpotrivă, ca să ridice această mîndrie a tuturor care e noul sediu al energiei țării. Au venit aici ca să rămînă, nu ca să plece. Un Petre Medinceanu, brigadier la Husnicioara, și-a adus cu el și nevasta, azi lu-

(Urmare din pag. 1)

produsele pentru export, prioritare ca termen și performante tehnice. Colectivele de oameni ai muncii raportează în aceste zile realizarea producției pentru export prevăzute pentru întregul an, dovadă a condițiilor create, a preocupărilor sporite de a răspunde prin fapte exigențelor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sute de întreprinderi lucrează din plin la acoperirea cu contracte pentru export în vederea pregătirii în bune condiții a producției pe anul 1987. E în această spiritul revoluționar al bunilor gospodari,

eliberarea de presiunea realizării la zi a sarcinilor de plan pe care aceste întreprinderi, prin eforturi susținute, printr-o mai

gram de perfecționare a organizării și modernizării producției în toate unitățile economice se află într-o perioadă de de-

a productivității muncii, reducerea consumului de materiale și de energie, ridicarea eficienței economice la un nivel supe-

impune recurgerea la mijloacele organizării științifice a producției, introducerea tehnologiilor moderne și aplicarea de noi soluții.

În curînd se apropie ultimele file de calendar. Luna decembrie, o lună hotărîtoare în realizarea sarcinilor de plan prevăzute pentru acest prim an al cincinalului, fapt care presu-pune eforturi suplimentare, îmbunătățirea organizării muncii și găsirea de noi resurse în vederea pregătirii temeinice a producției pe anul 1987, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a tuturor obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

bună organizare, au reușit să le asigure în devans.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, amplul pro-

plînă înfăptuire. Aplicarea măsurilor elaborate cu acest prilej își arată din plin roadele. Unități economice de vîrt anunță creșterea cu procente grăitoare

rior. În unitățile economice în care se integrează o tendință de creștere a cheltuielilor de producție și, implicit, o diminuare a eficienței economice, se

Ziua și fapta pe măsură

Asigurarea cu mașini pentru îmbunătățiri funciare

Recent, în cadrul unei expoziții amenajate la Complexul din Piața Științei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat modul în care se acționează pentru realizarea sistemelor de măsuri necesare înlăturării programului de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului. În expoziție au fost prezentate utilaje speciale de săpat canale, mașini de săpat și transportat pământ, utilaje de încărcat și ridicat, mijloace de transport. Expoziția pune totodată în evidență preocuparea țării noastre pentru folosirea în scopuri pașnice a unor categorii de mașini și instalații de tehnică militară devenite disponibile prin transpunerea în viață a măsurilor inițiate de președintele României cu privire la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării noastre.

În timpul vizitării expoziției și în cadrul analizei desfășurate cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele obținute și a cerut cadrelor de conducere, tuturor specialiștilor prezenți să acționeze în continuare cu fermitate pentru urgentarea fabricației de serie a noilor utilaje, instalații și echipamente, pentru realizarea în cele mai bune condiții a sistemului de mașini destinate înlăturării programului de îmbunătățiri funciare. Participanții la întâlnirea de lucru au asigurat pe secretarul general că vor face totul pentru traducerea în faptă a indicațiilor primite, pentru asigurarea, la un înalt nivel calitativ, a tuturor mașinilor și utilajelor necesare pentru înlăturarea amplului program de îmbunătățiri funciare, program de importanță esențială pentru creșterea potențialului productiv al pământului în vederea obținerii unor producții agricole tot mai mari, în concordanță cu hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului, cu obiectivele noii revoluții agrare.

Întru pe poarta întreprinderii de confecții din Satu Mare cu trac, întocmai unui actor înaintea premierei. N-am fost acasă la ea niciodată, dar am rivnit mereu să port haine de la „Mondiala”, o marcă a eleganței, o garanție că poți fi în ton cu „moda zilei”, o firmă a calității. Cum a ajuns aici și cum se menține?, este ceea ce vreau să aflu ca reporter.

Directoarea comercială Amelia Sălăjan, deși doar de 12 ani în fabrică, deși economiștii — și astfel se ocupă, în principal, de contracte și desfășurare — știu tot.

— Lucrați cu zeci de furnizori iar arta, ca și dificultatea, este să poți să-i corelezi, să ai tactul și diplomația necesare pentru a-ți da concomitent ceea ce ai nevoie, astfel încât fabrica să nu-ți stea, ori să-și schimbe sortimentele odată lansate în fabricație, ori să ajungă în situația de a nu fi promptă față de beneficiari. Să-i corelezi, deci, după nevoile tale, nevoi dictate de comenzi și contracte, de pretențiile clientului, și cind te poți lăsa de alte fabrici beneficiare cu aceleași pretenții ca ale tale, cind te poți lăsa de greutățile și dificultățile furnizorilor într-o similară corelare a materiilor prime (trebuitorilor lor). Moda este un personaj suveran, nu ține seamă de „culise”, nu ține seamă de motive, pe ea trebuie să o servești la timp, altfel pierzi piața...

Trebuie să spunem, căci ea se opune cu insistență, din reacția firească a specialistului capabil, că Amelia Sălăjan a fost promovată în această funcție tocmai pentru virtuțile de a fi știut să „joace” admirabil, cu iscusință și inteligență, cu persuasiune și talent șahul aprovizionării. A fost singura care a rezistat mai mult de 3 ani ca șef al acestui serviciu complex.

— Calitatea este — continuă dialogul — emblema fabricii noastre, ceea ce ne-a făcut cunoscuți și căutați pe piața externă. Din 1987, vom lucra aproape în exclusivitate export, solicitările partenerilor noștri de peste hotare ne acoperă integral capacitățile de producție. Este o satisfacție, desigur, pentru întreg colectivul; am ajuns chiar la stadiul de a ne alege noi comenzile avansate de firme străine. Dat fiind calificarea colectivului, am preferat produse cu grad mare de complexitate, e adevărat, și corespunzător plătit. Steilmann din R.F.G., una din cele mai mari firme de confecții din Europa, iar mai recent Elex din S.U.A., ne preferă și ne solicită produse de modă cu o complexitate aparte.

În câteva ateliere, de sub „vitrine” din folie de polietilenă sau din tifon, se etalează, pe umărșă și stendere, rochiile lungi

și vaporoză, din tuluri și voaluri diafane, în culorile model 1987 cu volane, cu drapaje, cu funde spectaculoase, rochiile de seară și rochiile pentru marile ocazii, imposibil să crezi că pot fi executate în marea industrie, unde suverană este banda și productivitatea. Ele emană mîgala, meșteșugul unei singure mîini. În toate atelierelor e primăvară și vară, deși afară abia a început să se anune iarna, se lucrează și e gata de livrare, moda următorului sezon...

Repet întrebarea de la început: — Cum ați ajuns aici, Amelia Sălăjan?

— Foarte complicat și foarte simplu — să ai o producție de calitate îți trebuie, în primul, și în ultimul rînd, oameni de calitate. Firește, nu ți-i dă nimeni „de-a gata” ți-i formezi pe cei care îi ai. Și este imposibil să nu fie și propria lor dorință,

„Mondiala” sinonim al calității

cind le acorzi încredere, cind le solicite capacitatea, ideile, sfaturile, devotunea și atașamentul față de întreprinderea căreia îi dau din prestigiul lor și, la rîndu-le, se alimentează din prestigiul ei. S-o spunem deschis, este o mîndrie să lucrezi la „Mondiala”, dar se și transpiră pentru o asemenea mîndrie.

— E admirabil ce spuneți, e o filozofie a muncii industriale, dar cum se petrec lucrurile în viață, la „Mondiala”?

— Creierul unei întreprinderi este, fără nici o îndoială, creația, și cu atît mai mult într-una de modă. Nu înțelegi prin asta doar pe creatorii de modele, pe designeri, puneți-i alături neapărat pe tehnologi, pe modelieri, pe cei care execută prototipurile. Avem, de pildă, 50 de creatori de modele, modelieri și executanți și 60 de tehnologi, dintre cei mai buni ingineri și maștrii. Orice model, cind s-a constituit în primul produs, este studiat în amănunțime cu calculatorul în față și îmbrăcat pe om. Numai îmbrăcat, cum s-ar spune, pe viu, ne putem da seama de unele deficiențe ale modelului. Se calculează consumurile specifice, se calculează dificultatea de execuție, timpul pentru manopera fiecărei operații, se calculează totul, nu se pierde nimic din vedere. La introducerea acestuia în fabricație, după ce ies de pe bandă primele 3 exemplare, se trece la răsă la testare și verificare. Asta duce la evitarea unor remedieri

ulterioare ce înseamnă timp și bani, materii prime irosite, energie, cheltuieli de producție... O confecție recondiționată nu mai este ceea ce trebuie să fie. Cind modelul a fost lansat în producția de serie se știe totul despre el.

— Supuse mereu unui ochi de Ciclop. Și totuși, privind realist lucrurile, seria industrială se execută de către cîteva mii de muncitori, cum reușiți ca toți să-și execute impecabil operațiunile ce le revin?

— Muncitorii noștri au o calificare corespunzătoare, iar cei care nu reușesc să se încadreze unui anumit parametru, ori nu-și realizează norma, sînt supuși la teste privind calitățile profesionale cit și la teste de cunoștințe, fiind ajutați, după caz, să se perfecționeze.

— Ați atins, de cîteva ori, problema productivității, acest element esențial al rentabilității în industria modernă. Cum stă ea la dumneavoastră, în raport cu calitatea?

— Este un barometru urmărit zilnic și ne preocupă major. Ne încadrăm în indicii de productivitate planificați. Îndrănesc să spun, că tot ceea ce ține de organizare am realizat. Prin organizare însă, nu poți să dai muncitorului două mîini în plus și chiar mai multe mîini în plus.

— Dar, prin ce?

— Nici un secret, prin mașini de înalt nivel tehnic și de calitate, ceea ce nu mai depinde chiar de noi. Așteptăm, în a doua etapă a actualului cincinal, conform prevederilor din planul centralei, să ni se acorde investiții pentru modernizarea dotării tehnice. În acest sens, așteptăm mai mult de la constructorii de utilaje, să ne asigure mașini aliniate nivelului mondial. Avem încercări reușite. „Balanța” — Sibiu, de exemplu, ne-a furnizat prese de călcat foarte bune, similare cu ceea ce se realizează în Europa, facem însă apel către proiectanții și constructorii de mașini de cusut.

— Am scris despre o invenție românească în acest sector, premiată cu Aur, anul trecut, la Expoziția mondială a tinerilor inventatori de la Plovdiv. Era mi se pare, un sistem electronic pentru capul mașinii de cusut, menit să asigure o productivitate impresionantă, mai multe operații și sisteme de cusături fiind executate automat, pe baza cartei perforate, anterior programate.

— Ar fi fantastic să o avem. O așteptăm cu nerăbdare.

— Iată, am și lansat chemarea dumneavoastră către centrala și ministerul de resort. Pasul model se ține, desigur, cu pasul științei.

CICI IORDACHE-ADAM

Fotoreportajul numărului viitor :

Cu primul tren între Copăceni și Alunu

În aceste zile de muncă fierbinte, cind colectivele de oameni ai muncii raportează în devans îndeplinirea sarcinilor de plan, constructorii magistralei feroviare Copăceni-Alunu au dat cale liberă pentru primul tren care va transporta cărbunele din bazinul întreprinderii miniere Horezu spre termocentralele țării. La ora cind mijloacele de informare transmiteau această știre și-n momentul apariției revistei, fotoreporterul nostru Victor Rădulescu însoțea primele convoaie de cărbune și reținea pe peliculă spectaculoasele rezultate ale constructorilor. Mărturia în imagini despre nașterea și funcționarea unei noi artere de cale ferată pe harta economică a țării o veți putea găsi în paginile numărului viitor al revistei Flacăra.

Reporterul recunoaște că s-a înșelat, când îndreptându-se spre întreprinderea Industria Tehnico-Medică, a intuit finețea domeniului de producere a aparatului medical, dar nu și amploarea lui. Se aștepta să găsească aici niște ateliere de mai mică anvergură, unde precizia cu care se lucrează să amintească de bijutieri și ceasornicari, și nu niște hale cu fizionomie de mare industrie. Colectivele poartă atât denumiri clasice pentru o întreprindere industrială: strungărie, turnătorie, montaj etc., cit și altele cunoscute pentru o uzină: aparatură pentru chirurgie, pentru diagnostic-terapie, instrumentar uman și veterinar, tehnică dentară. Aceste produse sunt destinate unor spitale, policlinici, și până la urmă chiar organismului nostru. Important este că aceste realizări sunt tot mai competitive pe plan mondial, că au la bază o concepție proprie după o tehnică de vîr, că țara a fost scutită de plata unor sume grele în valută pentru importul lor. În sălile de chirurgie, ortopedie, cabinetele dentare se înfruntă aparatură pe care se poate distinge din ce în ce mai des emblema: I.T.M. — București. Nici nu stii la care din aceste realizări să te oprești. La incubatorul automatizat pentru prematuri, un „leagăn” ciudat cu bloc electronic pentru reglarea și supravegherea temperaturii, umidității, ventilației, care asigură climatul optim de dezvoltare spre normal a sugarului născut în condiții dificile? La fa-

milia de băi terapeutice (cu duș subacvatic, cu „duș de lumină” etc.) în fruntea căreia, baia galvanică pentru miini și picioare cu electrostimulator condus electronic nu pierde în trecerea cu „surorile” fabricate de marile firme? La aspiratoarele automatizate de curățat plăgile în chirurgie? Sau la setul de elemente de implant și instrumentar pentru ortopedie și osteosinteză, finisate ca o bijuterie pentru a deveni „suban-

depășit, datorită performanțelor de excepție, destinația inițială de sterilizatoare instrumentar și eu „pășit” și în alte industrii — ne spune inginerul șef Mircea Iliescu. Ca mostre de tehnică de top sint: autoclava cu microprocesor utilizată în recuperarea cerii din turnătorile de precizie ale industriei aeronauticii și în viitor, etuva cu afișaj numeric pentru furnizorii de echipamente destinate centrelor nucleare. La toate a-

tecul anestezic de oxigen și protoxid de azot, mixat și proporționat de aparatul de anestezie românească NC-4, trebuie tot timpul vehiculat prin plămînu „adormit” și deci lipsit de reflexul respirator. Ridicările și coborîrile burdufului aparatului, care obligă plămîntul la inspirația și expirația anestezicului sint comandate automat printr-un circuit adiacent de aer cu un tempo de suprapresiune și unul de presiune atmosferică. Cir-

în cînd la „robotul” respirator. Sub îndrumarea profesorului George Litarczek, cunoscut în întreaga anestezie și terapie intensivă mondială, colectivul tinăr de la I.T.M., compus din inginerii Radu Gruia, Nicolae Tene, Sorin Stănescu, Mihaela Nicolescu au pus la „bătăie” tot profesionalismul și talentul lor în această acțiune. La „premiera” noului produs, cînd profesorul Litarczek a trecut la pupitrul a ceea ce veritabile orchestre de aparate și anestezisti avînd ca „prim solist” pe AVA, inginerii au stat la ușa sălii de chirurgie ca „elevii emoționați la un examen de absolvire. Dar la sfîrșit, l-au văzut ieșind surizători și calm. Ca orice specialiști care se respectă, ei nu s-au oprit la jumătatea drumului, ci au perfecționat produsul lor. Așa s-a născut unitatea multifuncțională de ventilație de lungă durată, cu reglaje rafinate, cu avertizări și alarmări, care poate funcționa fără supraveghere timp îndelungat în sălile de terapie intensivă. Mezinul familiei, dar și cel mai inteligent, va fi aparatul de ventilație cu microprocesor și afișaj pe display a curbelor respiratorii, precum și cu alte subtilități tehnice de ultimă oră. Medicul modern, se bazează pe lingă simțul clinic, experiența și instruirea continuă și pe o aparatură la nivelul științei anilor noștri.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Performanțele unui cascadeur electronic

sambluri” artificiale ale unei articulații, care se exportă împreună cu tehnica operatorie ce poartă numele celui ortoped de excepție Andrei Firică? La foliul dentar electrohidraulic însoțit de unitatea cu turbine și braț mobil IOR, care face ca unei carii să i se vină de hac numai cu „utilaje” românești? Sau la seringile automate de vaccinat păsări și animale ce nu se mai încarcă de fiecare dată, ci, printr-un sistem continuu de alimentare, pentru a se lucra ca pe bandă rulantă, seringi cu succes în Europa datorită exactității dozajului și productivității lor? „Este interesant de arătat că etuvele și autoclavele noastre de diverse capacități, cu reglare electronică fină a temperaturii și-au

ceste produse ideea, cercetarea, proiectarea și fabricația au avut sediul aici în Berceni, la I.T.M. „Să ajungi aici, cu aceeași oamene care făceau pînă nu de mult doar seringi și cutii metalice pentru sterilizări nu este o treabă ușoară — adaugă inginerul Traian Pop, șeful pregătirii tehnologice a fabricației”.

Ne vom opri la una din realizările acestor mecanici și electroniști ai medicinei, pentru spectaculozitatea și soluția de noutate ce o aduce. Este vorba de aparatul de ventilație artificială a plămînilor pentru anestezie adultă AVA-1. Să vedem cum se sprijină medicul pe acest „cascadeur electronic” al plămînilor în momentul delicat și tăios al operației. Ames-

culte integrate logice preiau în locul creierului „somnolent” reglajele de finețe ale procesului vital al respirației, adică frecvența și volumul respirator, raportul duratelor de expir și inspir. Ce aduce nou pe plan mondial brevetul I.T.M.-ului? Acele „oftături” ale aparatelor ce se aud în sălile de operație erau reglate pînă acum pneumatic sau cu componente electronice lineare. Pentru prima dată în lume, specialiștii noștri fac reglajul cu circuite digitale care aduc avantajele fiabilității mărite, ușurinței în manevrare și reglare, prețului mai mic. În sălile de operație, cu o asemenea aparatură care nu creează nici un suspans, medicii sint mai liniștiți, trebuind doar să arunce ochii din cînd

Acești oameni minunați

La închiderea ediției. La ora la care revista noastră pleca la tipar, aveam să aflăm că harnicul colectiv al celor aproape 10 000 de oameni ai muncii de la I.A.M.R.C.T. București, printr-o muncă plină de abnegație și dăruire, raporta realizarea tuturor indicatorilor de plan pe anul 1988, a planului de export al întreprinderii și, totodată, onorarea tuturor contractelor cu beneficiarii externi. Pînă la sfîrșitul anului 1988, ei vor realiza un plus de lucrări de montaj în valoare de peste 100 milioane de lei. De asemenea, cota beneficiilor suplimentare va depăși, valoric, 10 milioane lei. Prin aceste realizări de prestigiu ei consfințesc bunul renume de care se bucură.

Întreprinderea Antrepriză, montaj și reparații centrale termice din municipiul București s-a desprins, cu ani în urmă, dintr-o secție a grupului de uzine „Vulcan” din Capitală. Actualmente are munca organizată în 4 mari antreprize din țară, în funcție de zona pe care o deservesc: antreprizele Nord, Sud, Est și Vest, respectînd, parcă, o definire a punctelor cardinale. Este cit se poate de limpede că amintitele antreprize acoperă — prin lucrări specifice de montaj și reparații centrale termice — aproape întreg teritoriul țării. Căci de la prozaicele crescătorii de porci și pînă la Centrala termoelectrică de la Cernavodă energia electrică și termică se utilizează în mai toate domeniile de activitate, iar unde se repară și montează centrale electrice și termice, cazane și utilaje electrice, e nevoie de mina de lucru a acestor constructori și cazangii. Ei și-au pus amprenta minilor lucrătore — aveam să aflăm — pe marile centrale termoelectrice de la Călan, Hunedoara, Făgăraș, Lupeni, Oradea, Negrești-Oaș, Reșița, Timișoara, Borzești, Galați, Suceava, Rovinari, Turceni, Isănița, Giurgiu, Alexandria și altele.

Ca o dovadă a maturității lor profesionale este și faptul că I.A.M.R.C.T.-iștilor, cum li se spune, li s-au încredințat sarcini de a pune repede în funcțiune — în cursul verii abia încheiate — centralele termice de la mai multe fabrici de zahăr, fabrici care au lucrat și lucrează și în actualul sezon la o capacitate de 1 000 pînă la 2 000

tone de sfeclă de zahăr în 24 de ore. Pentru ilustrare vom nota că 33 de cazane au fost montate în acest scop în lunile iunie-iulie a.c., înlocuindu-se astfel centralele pe cărbune cu cele care funcționează cu gaze naturale. Așadar, constructorii, cazangii, electricienii, sudorii, turbinierii au trecut cu brio proba profesională la care au fost puși. Iar proba a fost și de timp. Chiar și un profan își da seama însă că de la cazanele locomobile, de tipul acelor care erau pe vechile locomotive, s-au făcut mari progrese pînă la agregatul complex de azi, cu toată țevăria și sistemul de comenzi. Principalul vorbind, de la cazanul simplu în care se fierbea apa, la colosul de azi este progresul înregistrat ca de la energia solară la aceea atomoelectrică. Cazangii și turbinierii minuiesc de-acum agregate rotative complicate.

Sintem la Combinatul siderurgic Călărași, însoții de inginerul Vlad Bădulescu, directorul I.A.M.R.C.T. București. Ne sint prezentați cîțiva ingineri care conduc formațiile de lucru la montarea cazanelor. Ingerul Vasile Pășăreanu este șef de brigadă. El a mai lucrat pe șantier la Galați, Hunedoara, Capul Mîdia, Teleajen, Tîndărei, Slobozia și Centrala nucleară de la Cernavodă. Domeniul său este acela al termoelectricității. Ingerul Gheorghe Ostafi este adjunctul șefului de brigadă, a muncit efectiv la protecția anticorozivă a ecluzelor de la Năvodari și Cernavodă. A venit la Călărași să dea o mîină de

ajutor. Și el și inginerul Pășăreanu ne spun că au devansat într-un anumit fel alte lucrări de construcții din șantier. Prin compensație, inginerul Gheorghe Ostafi adaugă că de numele inginerului Petru Popescu se leagă un procedeu numit efectul „Corona”, procedeu cu privire la ionizarea particulelor de cenușă ce rezultă din ardere. Îmi place această modestie a inginerilor. Vasile Pășăreanu adaugă imediat că meritele maestrilor Căărășu, Coja, Bădică, Neagu — pe care li vom găsi în traseul nostru prin șantier — nu sint cu nimic mai prejos, ba dimpotrivă.

Face ce face maestrul Florea Bădică și se apropie de mine: are 28 de ani de muncă grele, de șantier, a lucrat pe șantierele din Călan, Hunedoara, Ianca, Babadag, iar acum la Călărași. Peste tot a lăsat o parte din sufletul lui. Marele șantier de la Călărași însumează cîteva miliarde de lei dar, mai cu seamă, însumează un extraordinar volum de muncă de specialitate. Oamenii care conduc formațiile de lucru dar și muncesc cot la cot pe marele șantier din Călărași se numesc: Petre Căărășu, Constantin Neagu, Nicolae Coja, Dumitru Mindruță, Ion Mihai Mindruță, Constantin Căărășu, Vasile Ciocea, Vasile Talpitz și alții. Sigur că muncitorii din subordine mai au cîte un „of” cu privire la condițiile de masă și cazare, de transport și timp liber, aspecte inerente vieții de șantier. Cîștigă excelent dar unele trebuințe sociale sint necesare de rezolvat din

mers. În sensul acesta inginerul Vlad Bădulescu, directorul I.A.M.R.C.T. București, sugera grupului de ingineri și maiștri să găsească posibilitatea construirii rapide a unui bloc de garsoniere pentru muncitorii. Fonduri există. Într-un combinat siderurgic urias, aflat la început de drum, vor mai fi desule probleme de rezolvat, inclusiv pentru cazangii. În total vor fi sute de cazane pe platforma industrială de la Călărași. Ingerul Constantin Cerbureanu, inspector principal în cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, sosit între timp în șantier, făcea cîteva remarci îndreptățite cu privire la diversificarea industriei de cazane. Am aflat, de asemenea, că energia termică produsă de acest sistem de centrale va asigura în viitor termoficarea municipiului Călărași.

Ne-am dat seama, pe șantierul din Călărași, dar ne-am dat limpede seama și la sediul unității din Calea 13 Septembrie din București, că în cîteva ani „firma” și-a cîștigat nume și prestigiu. Pornind dintr-o secție a uzinelor „Vulcan”, în multe privințe acum I.A.M.R.C.T. București egalează sau chiar depășește unitatea-mamă, să spunem așa, din care s-a desprins. Excepțional ni s-a părut grupul de ingineri și specialiști aflați în preajma directorului Vlad Bădulescu. Om altfel modest la vorbă ca și la port. Prin tactul și înaltul său profesionalism stie locul potrivit al fiecăruia. Cînd am văzut sirgul cu care se preocupă de rezolvarea cererii pen-

tru un apartament destinat unui sudor cu doi copii, mi-am dat mai deslușit seama de ce li înconjoară oamenii cu atîta prețuire și dragoste. Aceleași înalte calități omenesti le-am îndîlnit și la Dumitru Meculescu, director comercial și tehnic al mai sus amintitei unități bucureștene. Aș putea spune, fără teamă de a greși, că împreună cu inginerul Vlad Bădulescu realizează un bun cuplu: ei nu uită nici un moment că sint reprezentanții acestor cazangii și turbinieri. A uita de toate acestea înseamnă a uita de rădăcină, iar rădăcinile inginerilor de care v-am vorbit sint adine implantate în solul acestor profesii de constructori și cazangii. Căci între viața cazanelor și viața oamenilor există o strînsă interdependență.

Meșterii români au lucrat efectiv și au lăsat o bună impresie — am în fața ochilor cîteva decupaje din zările străine — în Siria, Iordania, R. D. Germană, Republica Centraficană, Nigeria, R. D. Vietnam, R. P. D. Coreeană, Filipine, Egipt, R. S. Cehoslovacia, India, Turcia. Că, în genere, beneficiarii străini de instalații au fost mulțumiți de lucrarea meșterilor români reiese și din faptul că sint chemați din nou să-și aducă contribuția profesiei lor într-o serie de țări cu care colaborăm.

DORIN SALAJAN ■
Fotografie de
VICTOR RADULESCU ■

Realizarea planului este opera tuturor

Pe ce se bazează un cuvânt

Într-o bună zi din luna martie a acestui an s-au pomenit cu japonezii în curtea combinatului chimic din Rm. Vilcea. Erau mărunti, politicoși, zimbitori și misterioși și subinginerul Dumitru Stănescu se tot uita la ei întrebându-se: „Care o fi șeful?”

„Nu i-am lăsat înăuntru să vadă cum facem noi soda, ci le-am dus „marfa” afară: un butoi de tablă plin de sodă solidificată. În butoi am tăiat o fereastră ca să poată privi ceea ce îi interesa. Ei făcuseră înainte probele și soda noastră se dovedise a fi de o calitate deosebită, acum îi interesa numai modul de ambalare. Au făcut poze color „la minut”, din care ne-au dat și nouă, ne-au strâns minile multumiri și au plecat. De atunci, le livram sodă solidificată, fără întrerupere, îmi spune bărbatul de statură mijlocie cu-n început promițător de chelie care ru i se vede decit atunci cind își dă casca albă de protecție de pe cap să-și steargă fruntea de sudoare.

„Vrei să știi cum arată soda pe care o dăm la japonezi? mă întrebă el. „Cum să nu” îi răspund curios. Cu o tijă lungă avind prins la capăt un vas în formă de cilindru scoate din cazanul de dedesubt o soluție pe care apoi o varsă într-un fel de farfurioară de metal. Văd cu uimire cum soluția începe să se gelatinizeze și apoi capătă un aspect ca și gheața prinsă pe un fund de tigare uitată în ger. „Parcă ar fi un disc bun de aruncat la olimpiadă” îi spun, stind ghemuit în genunchi. „Nu știu care sportiv din lume ar putea arunca discul asta măcar doi metri”. „De ce?” îl întreb. „Pentru că lipia asta care arată ca o răcitură are o temperatură de 330-340° C, îmi răspunde subinginerul, deschizându-se la pufoaică.

Coborim pe niște scări parcă inepente într-o brumă de calciu. O flacăra care suieră 21 de ore din 24 asmute limbile albastre de gaz metan la tuburile de metal prin care curge soda lichidă. Dacă flacăra se stingea se întâmplă o nenorocire: soda se întărește în tuburi. Jetul de căldură face ca ea să curgă în două butoaie. Cind butoiul este plin este tras afară pe cărucior, i se pune capăcelul. Un alt om îl mandrinează ca să fie închis ermetic și cu o macara mică ridică butoiul și-l pune în cuva de apă să-i treacă fierbintele. Un fel de bandă rulantă împinge câinel butoalele grele de 400 kg la capăt unde un dispozitiv automat le culcă pe orizontală și un alt om le împinge de-a dura lingă alte câteva sute care așteaptă în ordine să fie încărcate pentru lungul drum către Japonia.

„Ce talpă aveți pe pantofi?” mă întreabă, brusc, fără nici o legătură, subinginerul. „Are vreo importanță?” îl întreb uimit. „Păi, dacă aveți pantofi cu talpă de piele s-ar putea să ieșiți desuși pe poarta combinatului”.

„Astea-s riscurile meseriei” încerc eu să glumesc și ride și el, dar precaut, rămân mai la urmă, cu ochii-n patru și mă feresc să calc în locurile ce mi se par mai umede. Mă opresc dintr-o dată care se învarte încet, parcă cu maiestate, ca o piesă înălțându-se dintr-o dată. „Axul care pornește din butucul roții învarte niste palete în soluția de carbonat de calciu, aflată în rezervorul de deasupra, îmi explică el. Prin martie, două din aceste agitatoare de nămol, c-asa le spunem noi, mi-au făcut figura: s-au oprit. Am fost chemat de șefu’, de acasă, în tolu noptii. Mi s-a dat destep-tarea ca-n armată: orice clipă era prețioasă. Am ajuns aici. Am încercat să le pornesc. N-am reușit. Îmi venea să urlu de necaz. Parcă și vedeam, ca si într-un cosmar cum, încetul cu încetul, soluția se solidifică. Si dacă se solidifică, te-ai ars! De ce? îl întreb. Păi, trebuie să intri pe deasupra în pitecele tatorului asta de rezervor și să-l golești manual, cu lopata de câteva sute de tone de carbonat de calciu. Ce era să fac? Timpul mă presa, era o cursă contracronometrul, curgea apa pe mine de parcă cineva îmi aruncase o găleată plină în cap să mă desmeticesc, dar eu nu

reuseam și nervii îmi zbîrniiau ca și coarda într-un arc care trimite mereu săgeți fără să nimerescă ținta. Într-o clipă de inspirație, am schimbat sensul de rotire al agitatorului. S-a clintit nite. Atunci, înainte! Parcă a mai prins ceva viață. L-am dat înapoi. Roata uriasă s-a clătinat cu un geamăt și a înaintat pret de un dinte. Înainte! Roata a trecut doi dinți. Parcă s-a însuflețit din nerăbdarea mea! Ca să pot urni nămla din loc îmi trebuia jumătate de rotație ca să agit soluția. Am înaintat pas cu pas, dinte cu dinte, pină cind am învins rezistența care se încuibase în burdihanul rezervorului. Apoi roata a început să se învartească. Si atunci am căzut lat de emoție și oboseală și mi s-a părut că în aceeași clipă au început să se învartească toți sorii din univers.

Drumul lui Dumitru Stănescu nu a fost de pe băncile facultății în combinat, ci exact invers. Era cel mai mare dintre cei trei frați Stănescu și trebuia parcă nu știu căror canoane ancestrale să se „sacrifice”. Astăzi, cind își aduce aminte, suferă cu îngăduință: „dacă m-aș mai naște odată, tot chimia as alege-o!”.

În 1954, la 17 ani, după absolvirea școlii profesionale de operatori chimisti de la Ocna Mures, la drumul Moldovei să pună mîntea și brațul în slujba uzinei de fire și fibre sintetice Săvinești. „Stăteam cu directorul la masă așa cum stau cu dumneata”, îmi spune el, mă simțeam bine în Moldova, dar părinții mi-au trimis depeșă urgentă să mă întorc acasă, să le fiu sprijin la bătrînețe: eram tot cel mai mare dintre frați. Ce era să fac? Îmi plăcea la Săvinești, dar îi-e mai aproape pielea decit cămașa, nu? Directorul nu voia să-mi dea drumul, așa că m-am dus prin lichidare și cu ochii în lacrimi. A fost singura mea întrerupere în carnetul de muncă că de atunci lucrez la combinatul de produse sodice Govora: non stop. Dumitru Stănescu și-a plătit iubirea „fatală” pentru profesie cu multă trudă: și-a făcut facultatea de chimie la seară, după ce venea de la lucru frint de oboseală, cu pufoaică captivă de mirosuri de amoniac, acizi și baze. Dar venea cu experiența uriasă și de neînlocuit a omului din producție. Si astăzi, tot lui i se încredințează stagiarii. Anul asta are patru: Stoian Carmen, Andrei Sorin, Dragan Ana și Natim Constanta, care învață de la el toate complicațiile meseriei de chimist. „A fi chimist”, îmi spune el cu sfială, înseamnă a fi poet. Chimia este epopeea elementelor, nu orice se combină cu orice, după cum un cuvînt nu se potrivește decit cu un alt cuvînt într-o reacție pe care voi o numiți „armonie”. Cind am ieșit pe poarta combinatului, portarul nu m-a găsit cu nimic, dar la primul colt de stradă m-am oprit și m-am uitat să văd cită soluție de natriuohas am luat pe tălpile încălțărilor.

De dincolo de zid, l-am mai văzut, doar o clipă, pe interlocutor suind iar treptele acelea acoperite cu brumă de calciu. Cu doi copii minori, dar nădrăvani, Florin și Dorian, crescuți în tură inversă cu soția care lucrează la compartimentul desfacere. Dumitru Stănescu s-a prezentat și el, dis de dimineată, ca-ntr-o zi de lucru, la referendumul din 23 noiembrie a.c. Are mereu în ochi imaginea acelor japonezi: mărunti, politicoși, zimbitori și misterioși. S-a ăscălit în numele copiilor săi, a oamenilor de bună credință cu un „DA” hotărît în dreptul rubricii, cu propunerea de reducere de către țara noastră cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, pentru dezarmare generală în lume, ca să nu se mai repete istoria pe care au trăit-o părinții sau rudele japonezilor care au venit la combinat să vadă soda solidificată la care lucrează și acest pasnic cetățean român, împreună cu alte milioane care semnează la referendum ca tragedia de la Hiroshima și Nagasaki să nu se mai întimplă niciodată.

PAȘCU BALACI

Fotografie de ELENA GHERA

La sfîrșitul unui an lunile, trăite sint privite cu distanțare și încet, încet, trecute la amintiri.

Lucia Cazan revede cu emoție fiecare lună, în parte, și o cred. Din decembrie 1985, cind a fost numită director la Intreprinderea de pielărie și încălțăminte „Flacăra Rosie”, stia că o zi nu va semăna cu cealaltă. Nu mai lucrase în asemenea funcție, era preocupată de colaborarea cu necunoscutul colectiv, o mare parte dintr-o comandă importantă, pentru export, era mult întîrziată.

Ileana Ciobanu păstrează o altă imagine despre anul care mai are câteva file în calendar. Nu avea de ce să se teamă de necunoscut pentru că de 30 de ani semnează condica la „Flacăra Rosie” — maistrul, șef de atelier, acum secretarul Comitetului de partid. O apăsa și pe ea scandalul livrării comenzii pentru export, dar, cunoscute forțele colectivului, despre fiecare muncitor putea să spună cum va reacționa, dacă i se poate încredința o răspundere.

Avea mare încredere în noua directoare pentru că din prima clipă, aceasta, i-a spus deschis: „Mă tem să nu fiu stingace”. Numai oamenii puternici, care sint stăpîni pe meserie și deciziile lor, pot avea îndoeli.

Anul începea atît de diferit pentru cele două femei, care își impart răspunderea unei mari întreprinderi, cum este „Flacăra Rosie”. Pentru amindouă scadența, termenul de predare al comenzii era neliniștitor. Si-au adunat energiile, experiența, tactul și au restudiat cauzele mersului ca mlecui. Explicații au găsit multe, dar nu de scuze aveau nevoie. Din 500 de mii de echipamente, doar 100 de mii fuseseră livrate în 12 luni. Rămîneau cinci luni pentru 400 de mii de articole. Oricine ar fi fost înclinat să creadă că, după ce s-a bătut pasul pe loc, nu mai este posibilă o recuperare a timpului. Cele două femei sustineau, sus și tare, (oare și în sinele lor credeau?) că toate cele 500 de mii

de articole vor ajunge la timp, la partenerul extern. Ca la o partidă de șah se studiază, prelungit, mutările. Inventivitatea nu putea veni decit din hărnicie, din aplicarea corectă a tehnicii, din exemplaritatea gestului individual și colectiv. Și a început bătălia contra cronometru. Fără să fie obligați, muncitorii intrau în ture înainte cu jumătate de oră. Minutele erau „exploatare” la maximum. Nu s-a mai admis nici o întîrziere, indiferent de motivele furnizate. Papa Constantin, directorul general al Centralei, controla în fiecare zi dacă cei 23 de furni-

zut, dar posibil prin voință și unitate, importanta comandă pentru export a fost gata cu câteva zile înainte de termen. Din această înclăstare pentru lucrul bine făcut, pentru organizare desăvîrșită, pentru respectarea cuvîntului dat, s-a născut o prietenie și o înțelegere, nu doar pentru un an.

Citeodată, seara, tirziu, Lucia Cazan și Ileana Ciobanu găsesc timp de vorbă și despre altceva decit împlîrările de la „Flacăra Rosie”. Ileana Ciobanu a fost, acum cîteva săptămîni, invitată, de Casa de creație nr. 5, la discuția scenariului unui viitor film, care se va petrece într-un colectiv muncitoresc. Cu tact, să nu încalce „teritoriul necunoscut”, cum se exprima, și-a spus totuși deschis punctul de vedere. Secretarul de partid din film e sovietic, „timiditatea” lui nu ajută la clarificarea situației unui om într-un moment critic.

Directoarea ride pentru că o cunoaște pe Ileana Ciobanu. Promite să spună pe ocolite și din primele vorbe se dezvăluie. „Nu e bine, tovarăși”.

— Si dacă începe cu... „e bine”?

— E ca și o decoratie, înseamnă că am lucrat de nota 10.

„Sint bine dispuse și destinate. 1986 trece în amintirea lor, dar rămîne anul marelui efort, al puterii de cunoaștere, de autodepășire, cind fiecare om de la „Flacăra Rosie” a arătat că poate fi... de 10 ori el. Preocupările actuale se impart între evaluarea exactă a posibilităților pentru '87, în întregime an al exportului, și zecile de mici planuri, omenești, pentru noaptea... noptilor din 31 decembrie. Ori, două femei, cu toată bărbăteasca răspundere a unei întreprinderi cu plan de sute de milioane, nu se dezic. Își descriu rochiile, din cea mai lungă noapte a anului, ca niste desăvîrșite femei, cu mii de detalii.

Le văd frumoase, fericite, alături de cei pe care-i iubesc și cu care (oftează amindouă) stau atît de puțin într-un an.

CARMEN DUMITRESCU

Două femei se pregătesc de revelion

zori livrează accesoriile necesare pentru „Flacăra Rosie”. Au fost puși să facă dovada capacității lor stagiarii, dezvăluind adevărate talente organizatorice. Anca Andrei și Tudor Olga s-au remarcat, astăzi fiind două personalități ingineresti. Serviciul TESA, în afara obligațiilor curente, i s-au repartizat munci foarte migăloase, de inventariere și evidență a numeroaselor piese componente. În fiecare dimineată, ca pe front, „comandamentul” analizează cit s-a înaintat, cum se mai poate impulsiona viața din ateliere. Speranțele renășteau, scepticii băteau în retragere, pentru că, senzațional, se constata o creștere a producției de 10 ori. De unde înainte, lunar, erau gata 8000 de bucăți de echipament, în cele cinci luni decisive, citiți atent, se produceau 80 000, în 30 de zile. În acest ritm de nece-

Acum cităva vreme, să tot fie o lună și ceva, într-un spațiu special amenajat al uneia din unitățile I.F.E.T.-ului din Piatra Neamț, mi-a fost dat să admir (cuvântul admir nu vrea să fie — și veți vedea de ce — doar un simplu compliment) ci-teva din zecile de produse, toate de excepție, realizate de gindirea tehnică a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor din mai sus amintita întreprindere.

Recent, foarte recent, tocmai lângă Hunedoara, mai exact spus la Bîrcea, mi-a fost dat să asist la probele tehnologice ale citorva utilaje ce-au intrat de curind în dotarea Centrului de sortare și preindustrializare a lemnului.

Două reportaje, deci, despre oameni și lemn, despre ipostazele arborilor în drumul lor dinspre păduri spre noi.

Cronică de expoziție la Piatra Neamț

Pentru cei mai mulți dintre noi lemnul este un material oarecare. Atît de tandru ne înconjoară de pretutindeni și atît de modest respiră în preajma noastră, încît arareori îi descoperim prezența, o prezență caldă, aproape omenească. Abia cînd îl asociem cu locul său de băstinaș, cu pădurile, sau cu arborii din care provine, abia atunci lemnul se încarcă de-o măreție și-o frumusețe aparte, înconfundabilă, a lui și numai a lui. Pentru alții, însă, foarte puțini la număr, cum ar fi de exemplu sculptorii, lemnul este o dragoste continuă măturisită. Dăta lor descoperă în inima sau fibra lemnului acel gînd și-aceia intensă trăire pe care doar ochii lor o poate zări într-o lume încă de nezărit. Dar ce este, ce vrea să-nsemne oare lemnul pentru cei ce doboară arborii în pădure ?!

Pentru ei lemnul este, firește, mai întîi și-ntîi, o materie primă. Este, după zeci și zeci de prelucrări, produsul însuși al muncii lor. Și cum orice produs, oricare ar fi el, include în sine și ceva din pasiunile și neîn liniștea celui ce l-a creat, am încercat să aflăm un anume răspuns la întrebarea de mai sus. Interlocutori, sau, mai exact spus, ghizi într-o expoziție de

lucru, cu caracter permanent, organizată la sediul secției „Bistrita” a I.F.E.T.-ului din Piatra Neamț, inginerii Gheorghe Pavel și Aurel Ciora. Ne-am oprit în fața unor produse ale căror nume le transcriu doar pentru ciudătenia lor: lonjeroane pentru fațade, lezane pentru bufete onix, profile cu nut și feder, sau, mai popular, cu lambă și uluc, zeci și zeci de semifabricate cu tot atîtea tipodimensiuni, bocali pentru nave, lemn de mină impregnat, bînale pentru ferestre cu trei rînduri de geam, sarpanță pentru acoperis, în care, în loc de lemn rotund

ușoară. Pe lângă muncă, multă muncă, se cere și multă pasiune, ba chiar dragoste pentru meseria aleasă. De la simpli muncitori, sau maiștri, ori tehnicieni, și pînă la inginerii atelierelor de cercetare, toată gindirea tehnică de care dispune întreprinderea se află într-un permanent contact cu realitatea, cu munca de zi cu zi. A fi unitate etalon înseamnă a-ți asuma o responsabilitate de care nu te-achiți cu una, cu două. Aș putea să vă ofer zeci și zeci de cifre, mai grăitoare decît toate frazele, dar ceea ce neapărat țin să spun este faptul că întreprinderea noastră se bucură

parchetele județului Neamț, precum și în incinta sectoarelor de exploatare forestieră, o cifră impresionantă, aproximativ 40-45 mii de metri cubi. Din acest deosebit se obțin astăzi cantități însemnate de îngrășămint organic, un fel de compost pentru culturile de seră și din pînă, compost din care se realizează... supracompostul. În compoziția căruia intră o serie de substanțe nutritive speciale. Tot din coajă, care, e bine să o spunem, reprezintă cam 10 la sută din volumul unui arbore, se fabrică o sumedenie de plăci termoizolante, inclusiv suporturi și izolatori pentru parchet,

buture, despicioarele mecanice, hidraulice, macaraua portal, cu o sarcină de 12 tone la cilindrul, care depozitează trunchiurile de arbori, gaterul, unde am început să realizăm o serie de semiprofile și, dacă o fi să fie, probele tehnologice la transportoare. „Și asta, după părerea voastră, avea să intervină inginerul Ștefan Dăscăliță, ar fi aproape nimic, adică nu înseamnă mare lucru ?!”. Apoi, același, către mine: „Să spună seful depozitului din Bîrcea, maistrul Viorel Rădos, ce era acolo înainte de-a începe noi lucrările la Centrul de sortare”. Maistrul Viorel Rădos: „Cel mai bine e să mergem acolo, la fața locului”.

Urcăm într-o cabină de comandă, unde, aplecîți peste un pupitr cu zeci de butoane și manete, citiva oameni discută cu aprindere. „Acum, la probele tehnologice, intră de-a dreptul în subiect inginerul Ion Metea, avem ocazia să verificăm absolut toate manevrele celor două transportoare”. Într-adevăr, ceea ce a urmat a fost o veritabilă lecție și demonstrație. „De-aici, din cabină, avea să adauge inginerul Ștefan Dăscăliță, operatorul, care neapărat trebuie să știe ce înseamnă a sorta un trunchi de arbore, poate efectua o sumedenie de operații în urma cărora arborele să ajungă la fierăstrăul de debitare la punct fix exact în poziția dorită. Din păcate, însă, presint că vom avea destule necazuri cu lama fierăstrăului și cu lanțul care îmbracă lama. Spun asta întrucît răspund de toate problemele de mecanizare ale Sectorului din Hunedoara. Dar pînă la urmă le dovedim noi!”.

Era prima zăpadă a acestui ierni care, iată, bate cu nădejde la ușă. Ne-am reîntors la Hunedoara, la Sector, după cîteva ore. Voiam să le spun inginerilor Liviu Hodor și Mihai Tarnovschi că erau cit pe-acum să mă deturneze de la un reportaj pe care de multă vreme voiam să-l scriu. Mi-au zîmbit cu subînțeles. „Dacă azi, pe frigul ăsta și pe ninsoarea asta a fost bine, la anul, la vară, va fi și mai bine, a adăugat unul din ei”. Așa să fie!

VICTOR NIȚĂ ■

De la Ceahlău la Poiana Ruscă

sau plan, se folosește cu deplin succes, sarpanța cheroso-nată, tambururi pentru cabluri, reproiectate, astfel încît cantitatea de lemn să se reducă substanțial, fără a afecta, însă, calitatea și funcționalitatea tamburului. Și lista ar putea continua. Dar, dincolo de ciudătenia numelor ce definesc aceste produse, în spatele lor se află o muncă îndrăgită, un efort continuu, pentru că nu e simplu să oferi economiei naționale nu doar chereștea, ci mai ales produse finite și semifinite. „De altfel, avea să ne declare ceva mai tirziu, după vizitarea expoziției, inginerul Emil Marcoci, directorul întreprinderii, nu puțini sînt cei care cred că I.F.E.T.-ul nostru a „beneficiat” de o şansă majoră prin acordarea acestui titlu de unitate etalon pe ramură. Nouă nu ni s-a acordat acest titlu, ci l-am cucerit prin, ca să le zic așa, antecedentele noastre în ceea ce privește setea pentru nou. Și-apoi, să se știe, a căuta noul, a cerne dintr-o mie și una de idei doar pe cele pe care, deocamdată, le poți duce, din punct de vedere tehnologic, pînă la sfîrșit, nu este o treabă tocmai

de un colectiv în care calitatea de proprietar, producător și beneficiar se manifestă din plin și în mod concret”. Celălalt „ghid” al nostru, inginerul Aurel Ciora, avea să ne ofere zeci și zeci de explicații în legătură cu valorificarea resurselor auxiliare ale pădurii, sau, mai tehnic vorbind, resursele auxiliare oferite de biomasa forestieră. Ne-am oprit, mai întîi și-ntîi, în fața uleiului de cetină. „Sintem, după știința mea, primii producători de ulei de cetină din țară. Alții, însă, prin dotări tehnice de ultimă oră ne-au cam luat-o înainte, în sensul că au reușit fracționarea uleiului de cetină. Dar și noi sintem pe drumul cel bun și în curînd vom fracționa acest ulei extrem de valoros. Ceea ce ne-a preocupat, însă, la modul cel mai serios cu putință, a fost prelucrarea materialului rămas după extragerea uleiului. Am obținut din aceste zecile de deseuri o excelentă făină cu calități proteice, un furaj și nutreț pentru păsări”. Un alt „deseu”, rezultat în urma lucrărilor forestiere, este coaja de răsinoase. Volumul total al coajei de răsinoase atinge în

drept pentru care produsele respective sînt antiseptice, ignifugate și hidrofugate, aidoma suporturilor clasici.

Lemn, fier, zăpadă timpurie și oameni

De sus, dinspre Poiana Ruscă, atefeurile, adică autocamioanele pentru transport forestier, vin încărcate cu cîte 25-30 de tone de arbori. În special trunchiuri uriașe de fag. Vor aduce, de-acum încolo, de-a lungul unui an aici, la Centrul de sortare și preindustrializare a lemnului de la Bîrcea, unitate a Sectorului forestier din Hunedoara, aproximativ 100 000 metri cubi de masă lemnoasă. Cifra în sine vrea să ne spună că C.S.P.L.-ul din Bîrcea face parte din centrele mari înființate de curînd în diverse I.F.E.T.-uri ale țării. La Hunedoara, la sediul Sectorului, pînă să plec spre Bîrcea, inginerii Liviu Hodor și Mihai Tarnovschi m-au avertizat că mare lucru n-am ce să văd acolo, la C.S.P.L.-ul din Bîrcea. Oameni care decojesc lobbele

Citiva bărbați se asază în jurul unei mese, de parcă s-ar pregăti să înceapă o sedință. Reporterul stă pe un scaun, mai într-o parte și-și pregătește carnetul de însemnări. O clipă lungă de tăcere planează deasupra încăperii. E curmată de cuvintele lui Alexandru Șoriceanu: „mîndrețe de uzină !”. Cel care a vorbit nu e un turist în trecere pe la întreprinderea de Mecanică Fină Sinaia, ci unul dintre cei care au lucrat aici preț de patru decenii. Acum e pensionar, dar nu poate ca, din cînd în cînd, să nu treacă pe la uzină. O știe de pe cînd producea cuie. Și, deși a parcurs etapele creșterii și modernizării ei, nu conțenește să se mire, pentru că de fiecare dată e ceva nou de văzut aici. Devenirea întreprinderii nu este totuși cel mai important lucru petrecut, zice Ion Grama, președintele C.O.M.-ului, și el printre cei mai vechi lucrători din unitate. Importantă sau cum vreți să-l spuneți, chiar emoționantă este transformarea oamenilor. Nu, n-am de gînd să teoretizez sau să spun ceea ce s-a tot spus despre alte colective muncitorești. Eu știu povestea colectivului nostru. Și, în baza cunoașterii ei pe viu, îndrăznesc să afirm că, noi, mîile de oameni de la MEFIN, putem aduna, din spusele acestei povești, material pentru un roman. Ce fel de roman ? — nu mă pot opri să întreb. Roman de familie, desigur — răspunde Victor Gheorghită, director adjunct tehnic și de producție.

Aici se cuvine oprit, pentru scurt timp, firul discuției pe care începusem s-o relatez. Ea a avut loc de curînd, după ce am stat o zi întreagă printre oamenii întreprinderii din Sinaia, o întreprindere cu adevărat modernă și, mai mult decît asta, frumoasă de-a dreptul. Construită cu grijă pentru funcționalitate, dar și pentru aspectul exterior și pentru ergonomia fiecărui loc de muncă în parte, bine dotată tehnic și foarte curată, cu extrem de mulți oameni pe care i-am văzut zîmbind, plini de bucuria omului care știe că face un lucru bun și folositor. Nu e vorba de vreo exaltare de circumstanță în fața unei unități economice așa cum mai sînt foarte multe altele în țară, ci de o apreciere realistă a unui mod anume — nou, inteligent și îndrăzneț — de a concepe și realiza o muncă de mare precizie (se lucrează, în anumite sectoare, la fracțiuni de mi-

cronii) și de mare utilitate (aici se realizează toate pombele de inecție necesare motoarelor diesel din țară). Totul — se știe foarte bine — începe și se continuă (fără de sfîrșit) prin oameni. Despre ei și cu ei, oamenii acestei întreprinderi, am stat de vorbă pînă tirziu, dincolo de lăsarea serii. Am avut de ascultat o mare și adevărată lecție de morală comunistă, prefirată, fără îngroșări sau mentouri didactice, deasupra unor veritabile acte de eroism a unor simple fapte de viață capabile să vorbească singure, fără savante sau întortocheate comentarii și nuanțări.

„Pentru că ne-am oprit la cuvîntul „roman” — continuă inginerul Victor Gheorghită —, mărturisesc deschis că sînt împotriva unei prejudecăți după care inginerii și, în general, personalul tehnic nu și-ar prea găsi timp pentru componentele clasice ale culturii. Cunoscuți mulți,

tez dialogul de atunci. Un inginer, băiat tînr și dotat, apreciat cum se cuvine de toți cei din uzină, avea o singură hîlbă — o anumită neglijență în îmbrăcăminte și o lipsă de interes evidentă pentru felul cum se prezenta la lucru. Îi întilnise într-o zi prin secție și-l iau deoparte, ca muncitor mai vîrstnic al întreprinderii. Zic: tovarășe inginer, vă sfătuiesc prietenește să mergeți să vă rađați, să vă îmbrăcați curat și abia apoi să reveniți la lucru. Nu credeți cumva. Îmi răspunde el, că de felul în care apar în unitate depinde randamentul meu ? Nu sînt și așa un bun inginer ? Ba da, i-am spus, dar la o altă întreprindere. Aici trebuie să arătați ca un om al Mecanicii Fine din Sinaia. Și ? Și. De-acum totul poate să pară o poveste moralizatoare. A plecat privirea și, de-atunci, este, din punct de vedere exterior, alt om. Chiar tipic în ceea ce privește alege-

zează un colectiv. Din sesizarea unor aspecte care, îndreptate pe făgașul cel dătător de bune rezultate, au în timp efecte nebănuite. Știți cînd am simțit eu cea mai adîncă emoție de-a lungul tuturor anilor petrecuți aici ? — întrebă Victor Gheorghită. Într-o noapte din '77. Imediat după încetarea cutremurului m-am îmbrăcat automat, din reflex, și am pornit-o spre întreprindere. Pe drum mă întilneam cu alți oameni de aici. Ne adunam, fără să schimbăm vreo vorbă unul cu altul, într-un marș mut, grăbit, spre unitate. Nu vorbeam, dar ne simțeam aproape unul de altul. Simțeam, tineri și bătrîni, cum se face predaarea acelei ștafete nevăzute, cum se zicea pe vremea cînd am devenit eu inginer. O noapte ca aceea apropie oamenii mai mult decît ani întregi de lucru, dar fără adevărată participare afectivă. Sau nopțile petrecute în

ment. Da, da ! O uzină poate fi și un sentiment. Sentimentul apartenenței la o mare și nobilă familie muncitorească, la o industrie modernă, de vîrf. Haideti să vă mai dau un exemplu, zice Ion Grama. Se știe că, în multe locuri gazetele de perete sînt considerate forme cam desuete de propagandă. Și, ca atare nu prea sînt luate în seamă, rolul lor scăzînd treptat. La noi nu e așa. Cînd apare cite o caricatură — și apar des, nu din an în paște — omul ironizat vine și zice: scoateți-mi caricatura de acolo ! Prefer să mi se la cîteva procente din salariu, dar să nu fiu făcut de ris. Nu, de tăiat din retribuție nu e cazul și nu avem în intenție ca, pentru o abatere minoră, să-ți privăm copiii de ciocolată pe care o dorec și o merită. Atunci, pentru a i se lua caricatura, muncitorul respectiv aduce, spre a fi pus în locul desenului, un angajament, care e afișat și păstrat acolo un timp. E o metodă care, într-un colectiv de exigență celui al nostru, nu dă greș. În fine, pentru a oferi o altă pildă, un fizician, Bebe Burlacu, venit din București acum 17 ani, cu gîndul de a sta o vreme și a reveni în Capitală, e tot aici, șef de laborator. Cine știe meserie și e dornic să se realizeze ca om și ca specialist, nu mai părăsește această întreprindere decît sîrbătorit ca tînor pensionar, ca nea Sandu Șoriceanu, primind din partea noastră un baston și o pălărie de paie, alături de întreaga iubire, de a cărei sinceritate se convinge ori de cîte ori vine în vizită prin uzină. Producția întreprinderii se va dubla pînă în 1990. Cum, dacă nu prin superioara utilizare a tehnicii de care dispunem, dar care nu este posibilă decît prin intermediul unor ași în profesie, dublați de oameni pentru care spiritul revoluționar nu este o simplă formulă, ci însuși sensul cel mai înalt al vieții, o stare de spirit dominantă, călăuzitoare în tot ceea ce întreprind.

Indiferent de generația din care fac parte, toți sînt mîndri că alcătuiesc marea familie a oamenilor muncii de aici. Familie care merită cu prisosință un roman de familie, scris de mîna unui scriitor care să-și înțeleagă perfect și să-și iubească subiectul.

DAN MUCENIC ■

SUBIECT PENTRU UN ROMAN DE FAMILIE

foarte mulți ingineri avizi de lectură și cititori avizați, oameni pentru care ceasurile de lectură zilnice reprezintă principala sursă de îmbogățire a puterii de muncă, metoda cea mai sigură de refacere, de luptă împotriva stresului. Un colectiv nu se sudează numai stînd umăr la umăr într-o hală sau într-un laborator, ci mai ales conversînd și aflînd subiecte comune de discuție, comentînd cele citite, aflînd ori gîndite. E vorba, înaltele de toate, de o civilizație aparte, pe care cultura nu face altceva decît să o adîncească. Civilizația de care vorbesc — și în afara căreia un colectiv cu adevărat sudat, un colectiv de elită (în accepția cea mai generoasă a termenului) nu poate fi conceput — pornește de la înfrățirea vestimentară de la intrarea în schimb și se sfîrșește (doar aparent) dincolo de porțile uzinei, pentru a reîncepe în zorii zilei următoare. Spuneți, tovarășe Grama, despre episodul cu tînarul inginer care... Da, a trecut ceva vreme de-atunci și aproape că-l uitasem pentru că nici n-am avut prilejul să reedi-

rea cămășilor, cravatelor și costumelor. Dar asta e, să spunem, o situație care merită mai puțin comentariu, deși numai la prima vedere-i așa. Dar, iată, s-a întîmplat odată ca unul dintre oamenii noștri să se îmbolnăvească grav și să fie nevoie de singe. S-a apelat, cum e firesc, la colectivul din care făcea parte. Asemenea acte de prietenie se cunosc și din alte părți. Chiar și din cîtele mai știu cite ceva. Dar aici, la noi, a fost efectiv demn de filmat. Zeci, poate sute de oameni au pornit spre spital. A fost nevoie de intervenția celor de acolo, care ne-au anunțat că nu mai au recipiente pentru colectarea singelui pentru ca tovarășii lui de muncă să se îndure și să plece acasă. Vedeti dumneavoastră, intervine Alexandru Șoriceanu, tot ce spunem noi aici poate că nu l se pare ieșit din comun tovarășului reporter, care a mai auzit istorisiri din acestea prin locurile pe unde a umblat. Dar, pentru noi, astea sînt viață trăită și învățăminte care au dat roade. Din astfel de amănunte se clădește și se omogeni-

hala cea nouă, pe cînd se construia... Și cite, și cite amintiri... Au zis unii, la început, că Sinaia, oraș turistic, nu are nevoie de o uzină de asemenea proporții. Dar cînd au văzut-o cum se înalță, cînd au văzut ce înseamnă ea și oamenii ei au conținut cu comentariile nefavorabile. Dintre un asemenea colectiv muncitoresc s-au ridicat oameni cu responsabilități serioase la nivelul urbei noastre. Primarul orașului, Constantin Neagu, tot din acest colectiv provine. Și încă din '44 — zice primarul. De cînd eram un copil-landru. Colectivul de aici m-a format și ca muncitor și ca activist de partid. De aceea, acum, atrag atenția tuturor conducătorilor de unități economice asupra modului în care trebuie primit un nou încadrat. Asupra responsabilității pe care o încumbă o asemenea investiție de încredere. Nu e puțin lucru să lucrezi la MEFIN Sinaia ! E o onoare. Întreprinderea noastră, a devenit, cu încetul, un simbol al noii industrii, ajungînd un senti-

Aşa e viaţa, uneori îi pune pe om în situaţia de a descoperi şi lucruri ce-l sînt bine cunoscute.

În cazul de faţă, descoperirea a fost că la Amara creşterea animalelor nu este o îndelungată nouă şi că, pînă la urmă, cel care ştie mai bine cum se creşte o vacă este chiar acela care o creşte.

Se întîmplaseră la ferma zootehnică a C.A.P.-ului oarecare fapte împotriva firii, dacă se nimerea ca o vacă să cadă pe-o parte mai cădeau cîteva la rînd, erau slabe că abia se ţineau pe picioare, le bătea vîntul, zice şeful de-atunci şi de astăzi al fermei, Ştefan Budu, şi înţelegem că ele se înfăţişau, dacă poate fi imaginată o asemenea arătare, ca nişte stafii de vaci. Ştefan Budu este ţăran de meserie, nu inginer, fiindcă nu s-a găsit nici un inginer hotărît să răspundă de această fermă care în mod vădit se profila nu pe producţia de lapte ci de coarne, copite şi piel.

Ingrijitorii dădeau şi ei să plece, lăsînd la o parte mindria de a lucra într-una dintre cele mai mari ferme de vaci, în sistem cooperatist, din judeţul Iaşi. Conducerea comunei şi a cooperativei îi ruga frumos să mai rămînă şi pe unii a reuşit să-i înduplece, pe alţii nu. Adevărul întreg fiind că prea puţini oameni la Amara mai credeau din toată inima că o să se producă vreo schimbare atît de însemnată încît ferma de aici să ajungă a se impune ca orice loc în care simţi că se munceşte.

Dar a venit şi vremea acestei schimbări, prin '83, îşi aminteşte Ştefan Budu, şi ea a

fost rodul unui „complex de măsuri sănătoase”. Dacă am sta să arătăm pe îndelete care au fost aceste măsuri, desigur că n-am avea cum să enunţăm lucruri senzaţionale şi impresionante prin ineditul lor, fiindcă este de aşteptat ca permanentizarea forţei de muncă, ordinea şi disciplina sau asigurarea bazei materiale să alcătuiască reperele oricărei discuţii interesante de zootehnie.

În 1981, producţia medie a fost de 1118 litri. Iar dacă astăzi există certitudinea că anul 1986 se va încheia cu o producţie medie de 4800 de litri,

dar, că baza furajeră insuficientă a dus cu vremea, la C.A.P. Amara, o anume indisciplină a celor ce lucrau în zootehnie, şi nici că ordinea şi disciplina au fost instaurate iarăşi de cînd problema furajelor a fost cit se poate de serios reconsiderată.

„Interesant este, zice şeful fermei, că pe vremea cînd aveam vite mai puţine, 1450 cu totul, din care 630 vaci şi junici, suprafaţa furajeră era mai întinsă, cuprîndea 350 de hectare. Acum avem 1600 de vite, din care vaci şi junici sînt 700 şi cu toate că suprafaţa furajeră este de 280 de hectare reuşim să asigurăm hrană pen-

tră în leslea vitelor grosierele, palele şi cocenii, aşa cum le luăm de pe cîmp, de cîteva ani s-a schimbat optica, le tocăm, le melasăm, le saramurăm”.

În cadrul fermei la aşa-numita bucătărie furajeră, două mori DI 53 funcţionează zi şi noapte, supravegheate pe rînd de mecanicii Nicolae Costache, Constantin Ghiţă şi Albert Alexe. Pe aceştia îi ajută cînd e cazul, şi electricienii Dumitru Munteanu şi Nicolae Gheorghie. De maşinile de muls se ocupă un alt mecanic, Paul Stanciu, iar de maşinările mult mai giganşe, ca să le spunem aşa, care nu doar muls se ocupă alţi

Dintre acestea, trei şi-au adus şi copiii la lucru iar asta ne bucură, dacă ţinem seama de viitor, de nevoia de-a întineri forţa de muncă. Da, sistemul de retribuţie şi de cointereseare a oamenilor a făcut ca ei să obţină cîştiguri frumoase, cîteva mii de lei pe lună, plus nişte drepturi pe care în altă parte nu le-ar avea, de exemplu locul în folosinţă, iar hotărîrea unor tineri de-a veni să lucreze în zootehnie reprezintă un argument semnificativ al redresării acestui sector la Amara. N-a fost deloc uşoară această muncă de redresare şi trebuie să spunem că ea s-a făcut cu sprijinul Comitetului judeţean de partid, la început eram vizitaţi şi de cîteva ori pe zi, pînă ce lucrurile au intrat în făgaşul lor. Aproape un sfert din numărul vacilor erau sterpe iar înlocuirea lor a fost una dintre măsurile stabilite atunci şi de care n-aş putea să nu amintesc, mai cu seamă pentru că este ştiut, plata oamenilor se făcea şi se face tocmai după felul cum ştiu să îngrijească vacile în aşa fel încît ele să aibă vişei şi deci să dea lapte”.

Ştefan Budu are 65 de ani. Şi pentru că ferma zootehnică pe care o conduce el a ajuns fruntaşă pe judeţ — în aceeaşi an în care Iaşiul a devenit un judeţ fruntaş pe ţară la producţia de lapte — în cazul lui începe să se adevărească o vorbă veche: de locul în care omului îi merge bine, el nu se desprinde uşor. Zice: „Ca să rămîn deodată acasă, dintr-o muncă atît de mare, n-aş putea. Treptat, nu altfel, o să trebulască să fac trecerea în partea cealaltă”.

DUMITRU ELIADE ■

Descoperirea de la Amara

explicaţia constă în faptul că măsurile despre care vorbeam au şi fost aplicate în mod sănătos, adică toate deodată, fiindcă nici una nu-i lipsită de importanţă.

Oricine, dealfel, îşi poate da seama cu uşurinţă că atunci cînd o fermă are furaje suficiente dar oamenii sînt neglijenţi şi delăsători se ajunge la acelaşi rezultat ca şi cînd oamenii sînt, cu siguranţă, disciplinaţi, dar nu există furaje pentru vite.

Nu trebuie să ne mirăm, aş-

tru vite în aşa fel încît la sfîrşitul iernii să mai şi rămînă. Cum reuşim? Muncind mult, bineînţeles, dar în nişte condiţii pe care am izbutit să ni le asigurăm tocmai pentru că munca noastră să fie spornică. Întreaga suprafaţă cultivată cu furaje este irigată! Acesta e un lucru foarte important pentru noi, şi înţelegem oricine de ce. Iată, în acest an, chiar dacă a fost secetă, am luat patru coase de lucernă şi am strîns 700 tone de fin. Pentru iarna aceasta mai avem 6000 tone de siloz, 2100 tone de pale de grîu şi orz, 800 tone de cocenii de porumb. Dar dacă înainte aşezam

oameni de încredere, vreo cîteva zeci cu toţii.

„Am ajuns s-o putem spune şi pe-asta, adaugă Ştefan Budu, că avem oameni tot unul şi unul. Ce n-a fost bun, am eliminat, s-a terminat cu beţia şi lenea, astea fac uneori casă bună iar temelia unei astfel de case nu poate fi pusă pe banii cooperativei. Am ţinut, şi în parte am reuşit, ca ingrijitorii din zootehnie să lucreze aici cu familiile, alături de soţia ori soful lor. Exemple: Stela şi Constantin Ivan, Dumitra şi Nicolae Radu, Frusina şi Ghiţă Munteanu. Avem 11 familii.

Toţi sînt tineri. Cine alţii decît ei să se măsoare, în definitiv, cu ziua de mîine? Pretutindeni, lumea caută soluţii pentru ca una din marile resurse de hrană — piscicultură — să fie dirijată de om. Să se obţină mai mult şi mai bun peşte pentru toţi. În ameliorarea speciilor şi raselor, se urmăreşte, de pildă, ca peştele să nu mai aibă grăsimea sub piele ci în fibra cărnii, căci, dezagreabilă la gust, omul de regulă, o aruncă, în schimb, valoarea ei nutritivă este inestimabilă. Raci, ni se spune, la concurenţă cu langusta şi homarul, sînt tot mai căutaţi şi nu doar dintr-o excentricitate culinară, ci, pentru că noi cercetări au pus în lumină conţinutul într-o proteină extrem de importantă. În schimb, pescuirea fără milă şi dezvoltarea modernă a pisciculturii, metamorfozînd mediul lor natural de viaţă, îi fac să fie tot mai puţini. De unde, numeroase strădani pentru adaptarea în cultură.

Aşa începe convorbirea noastră în laboratorul dintre ape. La Ferma piscicolă de la Sarinasuf a Institutului de cercetare, proiectare, producţie pentru Delta Dunării, la care ajungem, în fine, ca un punct terminus, după îndelungul periplu printre noutăţile din spaţiul de la vîrsarea Dunării în Mare. Cu cîteva dintre cercetătorii care împlinesc aici o muncă tenace a căror efecte au şi început a se resimţi în ştiinţa domeniului, ca şi pe mesele noastre. Le privim din nou feţele tinere, cu admiraţie.

Mircea Staras, director tehnic de producţie. Născut pe aproape, în satul unde mulţi dintre noi poposim, verile, în vacanţe, în comuna Crişan de pe canalul Sulina. Din copilărie, gîndul i-a fost să-l ajute pe truditul apei sărăte în oase, pîndind zbaterea peştelui, şi, nu odată se întorceau — iar unii, în zilele de furtună nu se mai întorceau —, cu o recoltă abia întrezărită pe fundul lotcii negre, căptuşite cu stuf. Pentru asta a ajuns inginer piscicol, pentru toate acestea se străduieşte să stăpînească tainele domeniului.

Radu Suciu, absolvent al aceleiaşi facultăţi din Galaţi, în 1976. În 10 ani de profesie, care în cercetare pot însemna cit o clipă, a pus la punct o tehnică de ameliorare din prima linie în piscicultura modernă, concomitent cu primele realizări pe plan mondial.

Ilm Leonov, un alt bărbat al Deltei născut printre pescari şi întors printre ei pentru a le schimba destinul. Este de fel din Mahmudia şi se preocupă, în principal, de producţia fermei din Sarinasuf, aceea care testează la „scară industrială” rezultatele cercetării, aceea care, în primul şi în ultimul rînd, finanţează toate încercările colegilor săi. El însuşi cercetător, a pus la punct o tehnologie pro-

prie, lefînă şi de mare randament, pentru reproducţia artificială a crapului de cultură. Are în grijă o complicată linie de bazine, pentru cercetare sau pentru producţie, cu o colecţie de reproducători comparabilă cu cele mai bune din Europa, cu o staţie de incubaţie de mare capacitate, ce furnizează anual, numai pentru crap, o populaţie de 70 milioane de alevini destinaţi amenajărilor piscicole din Delta, cu o pepinieră de alevini, cu o crescătorie pentru consum...

Rodica Dumitru. O tinăra femeie cu ochii albaştri, născută pe asfalt, dar lingă sufletul Dunării, la Galaţi. A părăsit oraşul, în 1972, la absolvirea facultăţii, fără nici o umbră de regret, pentru a se dedica profesiei cu adevărat şi pe care n-o putea împlini mai bine în altă parte decît în împărăţia de ape a Deltei. După cîteva ani de mun-

menţi care l-au adus. Atunci, Sarinasuf era o biată şi anonimă baltă; prin miinile lui s-au construit multe dintre bazine şi laboratoare. Staţia de incubaţie a luat-o de la cota zero. Are ochi, îi iese totul la millimetru, n-are nevoie de topometrist. Acum, Sarinasuf este viaţă şi dragoste sa. Ca a tuturor celor care transformă Sarinasuful, locul unei bălţi şi baltă unei localităţi, într-un centru de primă linie al cercetării în domeniul pisciculturii din ţara noastră, ce se măsoară cu îndrăzneală şi curaj, ca realizări pe măsura celor mai reputate din lume.

Începem astfel, cu marker-ul biochimic. Din cunoştinţele noastre de genetică ştim ce treabă de finete este acest marker biochimic la om. Descoperirea lui a fost o revoluţie în medicină. Să aflăm dintr-o picătură de sînge, prin studiul chimic al celulei

dominante moştenite de la ascendenţi şi astfel să se poată afla cu exactitate cine sînt aceştia. Deci, achiziţii de cea mai mare importanţă în opera de ameliorare, de creare a noi linii, specii şi rase cu performanţele dorite de om. Tehnica a progresat, a fost perfecţionată, simplificată în perfecţiunea ei. Dacă la început se sacrificau peştele, se extrăgea singele necesar analizelor prin secţionarea unei porţiuni de branhie, acum totul pare extrem de simplu şi de uşor, cu o suferinţă minimă pentru peştele care rămîne viu, se întoarce înapoi în bazine, să crească nestîngerit şi ocrotit. O seringă, o mică întepătură (în branhie), o picătură de sînge, două lame de sticlă pentru frotiu, un microscop, un reactiv chimic şi un biochimist competent. Simplu, la capătul unui drum complicat. Simplu, ca

superioare, voite de om. Se urmăreşte întii eliminarea caracterelor descendente de la mascul, se ştie, în lumea peştilor, chiar în condiţiile reproducerii artificiale dirijate, e, practic, imposibil să stabileşti, să reţii exact remonţii de la care provin alevinul, puii de peşte. Astfel, într-un anumit moment bine stabilit şi calculat, icrele sînt supuse unui şoc termic de o anumită factură iar prin asta se provoacă o mutaţie a codului genetic din ou. Perechea de cromozomi XY se transformă în XX, de unde rezultă numai pui-femele, (spus simplificat, desigur). Mai departe, se intervine cu o altă tehnică pentru ca alevinii femele să fie metamorfozaţi în masculi. Pare incredibil un asemenea „joc” cu viaţa, dar ingineria genetică îl stăpîneşte azi nebanuit de exact. Sînt masculii care, de data aceasta, posedă numai caracterele genetice ale mamei. Ei reprezintă prima bază pentru încrucişările următoare. Bine stăpînită şi condusă cercetarea genetică în piscicultură poate să aducă servicii imense omenirii. Aşa s-a ajuns la peştele fără solzi, la crapul cu carne albă şi slabă ca şalaul; programat şi programatic se cresc toate elementele calitative pe care cercetătorul şi le propune. S-a şi trecut, de altfel, la încrucişările între linii pure, la realizarea de hibridi cu creşteri rapide şi adaptări mai bune la condiţii de mediu diferite, care altădată nu le era propice unor specii, dar la cite altele... Tehnica marcajului biologic, această „armă” pasnică pentru hrana planetei permite repetarea experienţei în funcţie de scopurile propuse. Spulberă teoriile acelor economişti care propăvăduiau, şi mai propăvăduiesc prin unele colţuri ale globului, că sfîrşitul lumii, la acest sfîrşit de mileniu, va surveni prin infometare, în urma secăturii resurselor de hrană. Cit există oceanul planetar, dacă acesta, ca şi întreg Pămîntul, va fi cruţat, va fi eliberat de noxele experienţelor cu arme atomice, de un război nuclear, va exista şi hrană pentru oameni. Cercetătorii români o confirmă, iată, şi ei odată şi încă odată.

Inginerul Mircea Staras, de pildă, a definitivat un studiu, rodul a cîteva ani de minuţioase cercetări extensive, prin care demonstrează, şi propune soluţii corespunzătoare, că producţia de peşte, în regim natural de creştere chiar, din mările noastre bazin lagunar Razelm-Sinoe poate fi dublat. Pînă nu demult, multe voci au afirmat că a dat maximum, că mai mult nu se poate. Şi, totuşi, se poate! Aşa cum se poate, conform cercetărilor şi experimentelor tinerei inginer Rodica Dumitru, ca dificilii raci să fie produşi în crescătorii. Ştiinţa în vremuri de pace oferă încă multe răspunsuri la întrebările de azi ale unui imens rezervor de hrană pentru locuitorii planetei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Laboratorul dintre ape

că într-un îndepărtat punct de pe harta ei, la Perisor şi Popina — preocupată de a crea condiţii mai bune de mediu pentru peştisorii abia ieşiţi din ou, făcîndu-i să supravieţuiască într-un procentaj mai mare chiar şi în cele mai capricioase primăveri, încălzindu-le apa cu panouri solare —, a preluat marea necunoscută a culturii racilor în crescătorii.

Campusta Roman. El nu este cercetător. Nu face parte din personalul cu studii superioare al fermei, el are, cum spune inginerul Staras, o calificare superioară şi un suflet superior. Nimic nu se face la Sarinasuf fără să treacă prin miinile şi priceperea lui. Este mecanicul de întreţinere al fermei. Are grijă de staţiile de pompare, de tractoare, de moara şi bărcile pentru furaje, de cositorile acvatice, de utilajele din staţia de incubaţie, de cel mai mic şi de cel mai mare mecanism ori aparat de laborator. Se pricepe la toate, are miinile de aur şi o minte de diamant. Din 14 ani de muncă şi 38 de viaţă, 10 i-a dedicat acestei ferme. Adică, de la începuturile ei. De la ţăruş. A lucrat la „Alumină” în Tulcea, ca buldozerist, unde cîştiga 7000 pe lună, a venit aici, doar să dea o mînă de ajutor. Sentimental sau, mai curînd, disciplinat, n-a putut să se mai despartă de oa-

codul genetic înscris în ea, caracterele dominante ale cărui părinţi le moştenim! Dacă în domeniul medicinii umane a devenit, de cîteva decenii, un fapt curent, pentru piscicultură este încă un lucru extrem de nou şi puţine ţări detin asemenea tehnici de o extremă dificultate şi complexitate, dar absolut necesare în lanţul la fel de complicat al ameliorării speciilor. Punctul de pornire, suportul ei ştiinţific, prima literă dintr-un alfabet şi mai complex. Medicul veterinar I. Clupecescu, alături de biochimista Corina Baboianu au dus la capăt, în decursul a 3 ani, o veritabilă victorie. Lucrînd cu pasiune, lucrînd cu dăruire, lucrînd cu asceză. Medicul a plecat în ţară, în centrele universitare, oriunde a aflat că există ceva, că există preocupări, că există vreo experienţă în această direcţie. A pus-o în vreme la facultatea de medicină veterinară din Cluj-Napoca, apoi a plecat la specializare în Anglia. Biochimista a luat în stăpînire o imensă literatură, microscopul şi nesfîrşite experienţe, probe, analize, tehnici biochimice. Pînă la urmă au găsit, au aflat, au reuşit, ca pe baza analizei unei fracţiuni proteice, a transferinelor din singele peştelui să-l poată descifra codul genetic, caracterele

punct de pornire pentru drumul nu mai puţin complicat al inginerului Radu Suciu. Un la fel de împătimit al ingineriei genetice în piscicultură. Începe, în anul 1980, să pună în practică structura unei construcţii alcătuite de gîndirea sa: o tehnică de ameliorare a crapului de cultură prin încrucişări succesive şi repetate pentru a ajunge să modeleze linii pure, mai rezistente la boli, înalt productive, cu creşteri în greutate mai bune, la aceeaşi hrană, faţă de speciile existente, cu o carne gustoasă, cu grăsimea în musculatură, bogată în proteină de valoare, calităţi gustative deosebite şi, în ajutorul consumatorilor, fără înveliş solzos. Obiective îndrăzneţe, nu-i aşa, pînă la care se munceste enorm! O tehnică similară a fost încercată pentru prima dată în lume, în Franţa, la păstrăvi, iar cercetătorul nostru a transferat-o, cu adaptări şi idei noi, cu un aport original în multe aspecte, asupra speciei cu cea mai largă arie de răspîndire în toată lumea, ce poate fi adaptată în orice ochi de apă dulce, şi, desigur, în mări, ca şi în eleştii şi crescătorii amenajate, asupra crapului de cultură. Tehnica este a genogenezei induse, preluată, de fapt, din tehnicile de ameliorare a păsărilor, pentru a obţine caractere genetice stabile, fireşte, pe cele

Se știe că romanii au cucerit Dacia mai ales pentru bogățiile sale. În vederea exploatarea resurselor noii provincii au fost aduși, după spusele lui Eutropius, numeroși coloniști din toate părțile imperiului. Unii dintre aceștia au primit terenuri pentru agricultură. Alții au fost aduși ca specialiști în exploatarea minelor de aur (Pirustae, Beridustae). La aceștia se adaugă funcționarii, negustorii atrași de bogățiile Daciei, meșteșugarii și numeroasele trupe, ai căror veterani se vor stabili în provincie. În ciuda numărului mare de coloniști romani veniți în Dacia, etnicul de bază al provinciei va continua să-l reprezinte populația locală dacică. Informațiile lui Eutropius referitoare la o distrugere a geto-dacilor în timpul celor două războaie de cucerire, preluate fără o analiză prealabilă de unii istorici, sînt intru totul infirmate de rezultatele cercetărilor arheologice, epigrafice și numismatice. De altfel, niciun izvor antic nu vorbește de o exterminare a tuturor geto-dacilor.

În favoarea continuității dace în cadrul provinciei pledează o gamă variată de argumente. Pe unele scene de pe columna lui Traian sînt înfățișate grupuri de daci care fac act de supunere învingătorului și reînnoirea populației pasnice la vetre, după terminarea războaielor. Cu o singură excepție (Romula), toate orașele din Dacia au imprumutat nume autohtone de la vechile așezări geto-dace (Apulum, Napoca, Porolissum, Potissa, Ampelum, Tibiscum, Drobeta, Dierna, Sucidava), unele fiind înfățișate chiar pe vetrele acestora din urmă. Pe bază de documente epigrafice s-a constatat că începînd cu domnia lui Hadrian, imperiul a recrutat numărul cel mai mare de corpuri de trupe auxiliare de daci din provincie.

Principalele dovezi privind prezența populației dace în cuprinsul întregii provincii sînt furnizate de descoperirile arheologice. Mărturiile directe și de netăgăduit, urmele de cultură materială dacică (așezări, necropole) au fost depistate pe tot teritoriul Daciei romane. Întreg acest ansamblu de descoperiri se prezintă nu sub forma unor urme izolate, ci ca o cultură unitară și generală, de tradiție geto-dacică, îmbinată cu elemente romane. Această nouă cultură de tip daco-roman este cunoscută prin descoperiri de genul celor de la Soporul de Cimpie, Obreja (Transilvania), Locusteni (Oltenia) și Enisala (Dobrogea). Aici se remarcă o componentă dacică majoritară, reprezentată prin tipuri ceramice, ritul de incinerare și ritualuri tradiționale, și alta romană, prezentă prin unele categorii de vase originale, sau trecute prin filieră locală. Aceste dovezi arheologice, sub forma unui nou aspect cultural, domină în mediul rural, unde se masa populația dacică. Aceleași mărturii arheologice demonstrează că dacii au pătruns treptat și în mediul urban și în așezările civile din preajma centrelor militare. Urme de cultură specific dacică s-au descoperit, fără excepție, în toate orașele din Dacia, precum și în castrule și așezările înființate în apropierea acestora. Potrivit tuturor datelor arheologice, ca de altfel și a celor numismatice, literare și epigrafice, populația autohtonă se înfățișează ca principal etnic al Daciei romane, fiind răspîndită pe tot întinsul provinciei.

Măsurile generale luate de imperiu pentru organizarea provinciei și exploatarea bogățiilor acesteia au avut în vedere și pe autohtoni. Ei au intrat imediat în contact cu coloniștii și cu militarii, ca urmare a utilizării lor în tot felul de activități economice. Se știe, de pildă, că populația dacică avea obligația de a aproviziona armata cu produse agricole, de a presta muncă pe terenurile distribuite diferitelor trupe auxiliare stabilite în castru sau în alte servicii publice și de a participa la exploatarea minieră. Drept urmare a contactului direct cu coloniștii și militarii, dacii încep să-și însușească treptat unele forme ale culturii romane și limba latină, limba oficială a provinciei, ajungînd prin a se romaniza.

În urma celor două războaie daco-romane (101-102 și 105-106), Traian a cucerit și a transformat în provincie a Imperiului doar o parte a Daciei. Noua provincie includea Oltenia, cea mai mare parte a Transilvaniei și a Banatului. Au rămas în afara granițelor romane geto-

atestă o dată în plus originea dacică a costobocilor.

Atît izvoarele scrise cit și cele arheologice îi prezintă pe carpii ca pe cea mai dezvoltată și mai puternică ramură a dacilor liberi. Ei se remarcă printr-o cultură bogată și variată, de esență dacică, și printr-o solidă organizare politică unional-tribală. Carpii au dominat din punct de vedere cultural și politic întreaga regiune de la est de Carpați și au contribuit la întărirea tradiției dacice, la frații lor din nord și din sud, precum și la cei din provincie. Ei sînt în relații cu sarmații, de la care vor primi unele influențe culturale, dar mai ales cu imperiul roman, cărui îi va pricinui deosebi neajunsuri la granița sa de la Dunărea de Jos.

Puterea carpiilor începe să se afirme îndată după decăderea costobocilor. Ei atacă deseori provinciile romane de la Dunărea de Jos, fie singuri, fie în alianță cu sarmații și mai ales cu goții. Cea mai mare incursiune carpică în imperiu va suferi-o fașura între anii 245-247. De pe

sec. III e.n. Este zona cea mai bogată în descoperiri numismatice din toată Dacia, unele tezaure depășind adesea numărul de o mie de monede și în mod excepțional ajungînd pînă la 28.000 piese (Măgura, jud. Bacău). Se consideră că cele mai multe din aceste tezaure reprezintă stipendii plătite de romani populației carpice pentru a-și asigura liniștea în provinciile de la Dunărea de Jos.

Cultura carpică datează în perioada cuprinsă între începutul sec. II e.n. și primele decenii ale sec. IV e.n. În sec. III, partea de nord-est a Munteniei se integrează în aria culturii carpice. Ea va contribui la formarea culturii Sîntana de Mureș - Cernăvoda din sec. IV e.n. După retragerea aureliană, o parte din carpi pătrund în provincie, unele infiltrări sau transplatare fiind chiar mai timpurii. Ei au contribuit la refacerea și întărirea unității lumii dace, precum și la forța continuității acesteia și a principalelor tradiții geto-dace.

Teritoriul geto-dacic dintre

din provincie.

Regiunile de vest și de nord ale Daciei, pînă dincolo de Tisa, au fost locuite de geto-daci și au făcut parte din statul lui Burebista și Decebal. După instalarea sarmaților iazigi între Dunăre și Tisa, în prima jumătate a sec. I e.n., geto-dacii sînt nevoiți să se concentreze la est de Tisa. Ulterior cuceririi Daciei de către romani, între hotarele provinciei și Tisa va rămîne o zonă neocupată, locuită în continuare de populația autohtonă dacică. Deși strimtorată la vest de iazigi, iar la est și sud de romani, dacii din această regiune nu vor întîrzi să se afirme, atît pe plan politic, etî și pe plan economic și cultural, menținînd și dezvoltînd mai departe vechile tradiții.

Ei sînt pomeniți adesea de izvoarele scrise sub denumirea de daci sau daci mărginași, acționînd împotriva imperiului roman, de multe ori împreună cu iazigii. Cele mai multe ciocniri cu romanii sînt semnalate în timpul împăraților Marcus Aurelius, Commodus, Caracalla, Maximin Tracul etc. Biograful lui Commodus vorbește de o victorie romană asupra dacilor. Istoricul Dio Cassius povestește că Sabinianus, guvernator al provinciei traiane în anul 180, „a supus 12.000 de daci mărginași, făgăduindu-le că le va da pămînt în Dacia noastră”. Este posibil ca unele lupte cu dacii liberi din această zonă și cu iazigii să fi purtat și Maximin Tracul și Constantin cel Mare. Dintr-o inscripție descoperită la Brigetio (Pannonia Superior) aflăm că în vremea lui Caracalla exista un interpret de limbă dacică (interpret Dacorum) utilizat de romani pentru înțelegerea cu dacii liberi de la est de Tisa.

Grație ultimelor cercetări arheologice s-a ajuns la o mai bună cunoaștere a comunităților de daci din această parte a Daciei libere. Aspectul cultural prin care ei sînt identificați este cunoscut sub denumirea de Sîntana (Arad) - Medieșu Aurit, fiind datat în sec. II-IV e.n. S-au descoperit urme de acest fel în peste 20 așezări și necropole, cele mai importante provenind de la Medieșu Aurit și Lazuri (jud. Satu-Mare). În aceste importante centre arheologice s-au găsit 20 cuptoare de olari. În necropolele cercetate la Sîntana-Arad, Medieșu și Sălonța s-a utilizat numai ritul de incinerare de tradiție dacică. Ceramică, elementul cultural principal, păstrează în esență sa, trăsăturile și formele caracteristice vechii lumi a geto-dacilor. Alături de tipurile tradiționale își fac apariția și unele forme ceramice noi, realizate sub influența romană, precum și importuri din imperiu, printre care se remarcă vasele de lut, monedele și o serie de obiecte de metal. După retragerea stăpînirii romane din Dacia, unele grupe de daci liberi din vest pătrund pe teritoriul fostei provincii. Dovada o fac descoperirile arheologice și numismatice de la Cîpău-Girila (jud. Mureș).

Întreaga populație a dacilor liberi, indiferent de nume și de regiune, a reprezentat pe parcursul sec. II-III e.n., elementul principal de continuitate. În ciuda unor particularități culturale regionale, toți dacii liberi au păstrat tradiția veche în toată esența ei. Cultura lor, indiferent de zonă, este unitară și comună în trăsăturile sale principale.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Continuitatea dacică

dacii care locuiau la est și sud de Carpați (Moldova-Muntenia) și în părțile de nord-vest ale Daciei (Crișana și Maramureș). Aceștia sînt pomeniți în izvoarele antice și în inscripții sub denumirea tradițională de daci sau geți, la care se adaugă aceea de carpi, pentru regiunile de la est de Carpați, și cea de costoboci, pentru părțile de nord și nord-est ale Daciei. După cum o dovedesc în mod limpede cercetările arheologice din ultimul sfert de veac, întreaga populație a dacilor liberi s-a dezvoltat nestingherită, cultura lor însemnînd de fapt o nouă etapă a vechii civilizații geto-dace. Dacii liberi au avut legături permanente cu lumea romană din provincie și de la sudul Dunării. Deseori ei au pătruns în imperiu, în special carpii, reușind să obțină chiar plata unor stipendii.

Dacii liberi din nordul și nord-vestul Daciei, apar în izvoarele antice sub denumirea de costoboci sau variante ale acestui nume. Confirmarea certă a originii lor dace s-a făcut pe cale arheologică. Cultura Lipița, prin care se caracterizează costobocii pe plan arheologic, este în esență ei o cultură dacică. Pe baza răspîndirii urmelor arheologice de tip Lipița s-a stabilit că neamul dac al costobocilor a locuit în bazinul superior al Nistrului și al Prutului, în perioada de timp cuprinsă între sec. I î.e.n. și începutul sec. III e.n. Ei atîng maximum de dezvoltare economică și politică în cursul sec. II e.n. cînd se remarcă printr-o mare incursiune întreprinsă în anul 170 e.n. în provinciile sud-dunărene. Cu acest prilej ei pătrund și devas-tează Moesia Inferior, Tracia și Macedonia, ajungînd pînă în Grecia, unde incendiază templul de la Eleusis. Intr-o inscripție descoperită la Roma este pomenit un rege al costobocilor, cu numele de Pieporus, a cărui soție Ziais moare la Roma, ajunsă acolo probabil ca ostatică, împreună cu nepoții ei Natoporus și Drilgisa. Toate aceste nume

urma acestui mare atac va avea de suferit în primul rînd Provincia Dacia. Cu acest prilej sînt forțate cele două linii de apărare din zona de sud-est, limesul Transalutanus și limesul Alutanus, primul fiind definitiv abandonat de romani și retras pe linia Oltului. O inscripție găsită la Intercisa (Pannonia) pomeneste de moartea unui ostaș din suita imperială în Castellum Carporum, neidentificat încă. În anul 248 e.n. este consfințită victoria asupra carpiilor, cînd Filip Arabul primește titlul de Carpius Maximus și se emit monede cu legende Victoria Carpica.

Carpii s-au remarcat și pe plan economic și cultural în mod cu totul deosebit. Cercetările arheologice au identificat peste 250 de așezări și necropole carpice și au scos la iveală bogate și variate elemente de cultură materială. Ei au dezvoltat una dintre cele mai de seamă culturi materiale, considerată a fi o formă evoluată a Latene-ului geto-dacic, îmbogățită cu unele elemente străine de origine romană și sarmatică. Numeroasele moșteniri culturale geto-dace, reprezentate prin ceramică, ritul de incinerare și o seamă de ritualuri de înmormîntare, reprezintă dovezi certe ale originii dace a carpiilor.

Aspectul cultural carpic, cunoscut mai întîi sub denumirea de Poienesti-Virticșol, se întinde în regiunile de la est de Carpați, centrul lui principal fiind localizat în părțile de mijloc ale Moldovei.

Atît în așezări, cit și în necropole s-a găsit o mare cantitate de vase de lut. Cele mai multe sînt tipuri de tradiție dacică, la care se adaugă vase realizate sub influența romană și sarmatică. Ceramică și obiecte de import roman vin să completeze seria descoperirilor din aria culturii carpice. În zona principală de locuire carpică a apărut un număr impresionant de tezaure de denari romani-imperiali din a doua jumătate a sec. II și primele decenii ale

Dunăre și Carpați (Muntenia), ocupat parțial și temporar de romani, va fi o regiune permanent supravegheată și puternic influențată de imperiu. Populația locală din această regiune, ale cărei rînduri fuseseră rîrite în părțile sudice cu prilejul celor două strămături la sud de Dunăre în sec. I e.n., este documentată arheologic în zona colinară a Munteniei încă de la începutul sec. II e.n. De la mijlocul sec. II daci se extind spre cimpie, ajungînd ca la mijlocul sec. III e.n. să ocupe din nou întreaga regiune dintre Dunăre și Carpați.

Faciesul cultural dacic din Muntenia este cunoscut sub denumirea de Chilia-Militari. Și în acest caz este vorba de o dezvoltare, în condiții economice și social-politice noi, a Latene-ului vechi geto-dacic, îmbogățit cu elemente romane, carpice și sarmatice. Se cunosc pînă în prezent aproape 50 puncte cu arme de cultură de tip Chilia-Militari, unele dintre acestea fiind identificate la vest de limes Transalutanus. Printre acestea se numără cîteva așezări importante (Mătasaru, Udeni, Mădăru, Militari, Străulești-București, Dulceanca etc.) și o serie de necropole (Chilia, Mătasaru, Scornicești, Tirgșor, București-Tei, etc.).

Datorită relațiilor și influențelor romane puternice încep să pătrundă la dacii liberi din Muntenia și unele elemente de limbă și scriere latină. Semnificative în acest sens sînt fragmentele ceramice locale cu inscripții în limba latină descoperite la Mătasaru (RAT sau BAT), Curcani (MITIS) și la Soceta (AVRELIVS SILVANVS FECIT PATAELAM). Inscriptiile respective, numeroasele importuri din imperiu, produse locale de tip roman, prezența de castru și trupe imperiale în Muntenia, sînt tot atîtea dovezi ale procesului de romanizare a dacilor liberi dintre Dunăre și Carpați. Din acest punct de vedere ei sînt mai avansați față de carpi și destul de apropiați de daci

Cartea de istorie

stătuie și explică izolarea în care s-a aflat România în tragica vară a anului 1940. Așa cum se arată la 26 august 1940 într-un studiu întocmit de Secția de operații din Marele Stat Major asupra situației politico-militare în care se afla România: „Ne considerăm complet izolați și lipsiți de sprijinul material și politic al oricărei puteri străine” (23 August 1941, Documente, vol. I, București, 1984, p. 94). Vioreica Moisuc dezvoltă, în studiul citat, originile acestei tragice realități și îi urmărește — cu remarcabilă competență — geneza.

O cercetare imagologică

Cel de-al doilea volum al marii serii proiectate de Dan A. Lăzărescu, *Imagina României prin călători* (București, Ed. Sport-Turism, 1986, 350 pag.), îmbrățișează perioada 1789-1821, adică, cum lesne se poate constata, de la Marea Revoluție Franceză la Revoluția lui Tudor Vladimirescu, anii ce se întregesc în istoria poporului român fazei de tranziție de la feudalism la capitalism

Regăsim și în acest volum, aceeași eruditie, aceeași pătrundere, aceeași claritate, care, laolaltă, fac deliciul lecturii acestor ample lucrări. Autorul a expilat, încă din primul volum, că investigația sa este o cercetare de imagologie, adică „ea urmărește, pe etape cronologice, modul în care s-a făcut, în mentalitatea europeană, icoana, mai mult sau mai puțin corectă, de la autor la autor, a poporului român și a înclinatei lui poziții la hotarele a două lumi. Tensiunea imagologică este urmărită dinlăuntru în afară. În speță, de la realitățile românești, așa cum s-au oglindit ele sub formă de imagini în mintea diferiților călători sau publicisti și au fost puse pe hîrtie în volumele tipărite de ei, pentru a comunica aceste imagini opiniei publice europene” (vol. I, p. 15).

De astă dată, autorul urmărește imaginea românilor și a țării române în scrierile lui William Eton, William Martin-Leake, Thomas Thornton, William Wilkinson, Adam Neale, William McMichael, Constantin Daponte, Athanasie Comnen Ipsilanti, banul Mihai Cantacuzino,

Dimitri (Daniil) Philonide, Dionisie Fotino și alții.

Dan A. Lăzărescu știe să surprindă elementele definitorii și, grație orizontului său enciclopedic, să le raporteze la cadrul istoric, stabilind filiații și amintind posterități. Operele selectate sînt analizate într-un larg cadru de istorie universală, autorul făcînd ample incursiuni în marile capitole de istorie europeană, precum, în cazul celor două volume apărute, Problema orientală. Redarea în note a pasajelor caracteristice în limba originală înlesnește cunoașterea directă a textelor cu sesizarea nuanțelor de rigoare.

Alături de marea corpus în curs de editare *Călători străini despre țările române* (font volume publicate din 1968 pînă acum) lucrarea lui Dan A. Lăzărescu se înscrie, încă de la primele două volume, prin amploarea informativă și soliditatea analizei între lucrările de referință ale domeniului și invită la continuarea cercetărilor în noua direcție, atît de fecundă a imagologiei.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Independența și integritate

Unul dintre cele mai cunoscute periodice de istorie din lume — „Revue d'histoire de la deuxième guerre mondiale” — a publicat recent (1985/nr. 140) studiul Vioreicăi Moisuc *L'écroulement des alliances de la Roumanie à la veille de la deuxième guerre mondiale* (Prăbușirea alianțelor României, în ajunul celui de-al doilea război mondial). Autoarea este specialistă recunoscută în domeniul istoriei contemporane, contribuțiile ei privind politica externă a României în perioada interbelică fiind elozios primite în țară și peste hotare (la Congresul internațional de științe istorice de la Stuttgart, din anul 1980, a fost aleasă secretară a Comitetului internațional de istorie a celui de-al doilea război mondial).

Studiul publicat în prestigioasa revistă menționată este o excelentă privire sintetică asupra eforturilor făcute de România, de-a lungul celor două decenii care separă primul de cel de-al doilea război mondial, pentru

a-și apăra independența națională și integritatea teritorială, amenințate de puterile revizioniste și expansioniste. Perfect informată asupra literaturii de specialitate și pe temeiul utilizării unui valoros material documentar inedit, autoarea a urmărit politica de alianțe a României atît în cadrul alianțelor regionale (Mica Înțelegere, Înțelegerea balcanică) cit și a celor bilaterale (Franta, Polonia), investigația ei desfășurîndu-se în permanență, cu urmărirea contextului internațional cărui i s-au integrat aceste alianțe.

Autoarea pune în lumină caracterul nefast al divizării țărilor în state cu interese generale și state cu interese limitate, al drepturilor arogate de cele dintîi de a nesocoti interesele celor din a doua categorie ca și urmările tragice ale politicii de conciliere față de Germania hitleristă, care a constituit o incurtare pentru politica acesteia de aservire a statelor aflate în zona de desfășurare a lui *Drang nach Osten* sau *Drang nach Süd-Osten*.

Studiul Vioreicăi Moisuc recon-

POEME PENTRU PATRIE

Tara

Avem o țară milenară
Sintem un minunat popor
Muncim să ducem mai departe
Mesajul scris în tricolor

Dacă vom fi lumina lumii
Sau doar o creangă în puhoi
De noi depinde soarta noastră
De lumea-nțreagă și de noi

Sintem datori să facem totul
Pentru ca veșnic să rămână
Acest popor frumos și tânăr
Stăpîn în țara lui bătrînă

Prezentul ne dă veșnicie
Istoria ne stă temei
Ființa noastră este țara
Noi sintem viitorul ei

ION ZUBAȘCU

Arta studențească a trăit în zilele sfîrșitului de noiembrie câteva momente de febrilitate, firește într-o competiție care înseamnă în primul rînd un filtru valoric. Festivalul Artei și Creației Studențești, aflat acum la cea de-a XVII-a ediție, și-a consumat de curînd două din fazele sale zonale, la Timișoara și Cluj-Napoca, în fapt un moment preliminar pentru confruntarea finală din primăvara anului viitor, cînd, cu siguranță, pe scenele caselor de cultură studențești se vor afla cele mai autorizate reprezentante ale artei tinere din toate centrele universitare din țară. Deocamdată, fazele zonale (ce vor fi completate peste câteva zile de alte două, la Iași și București) au arătat că, alături de probitatea artistică, elanul întrecerii a fost strîns în fața juriilor și că, în ciuda inegalității valorice, firește de altfel, pasiunea studenților pentru cultură continuă să rămînă un fenomen real, reprezentativ pentru mentalitatea tineretului nostru. În fața unor membri ai juriului de incontestabilă competență (pro-

fesori universitari, cercetători, artiști plastici), la Timișoara și Cluj-Napoca, așadar, arta studențească s-a confruntat în zilele de 28, 29 și 30 noiembrie cu exigența și spiritul critic.

La Timișoara, în sălile Casei de cultură a studenților, s-au întîlnit tineri din centrele universitare Craiova, Petroșani și

celul și tradiții din zonă. Spectacolul intitulat *Vatră și piine* a reprezentat, în acest sens, o imagine emblematică a tradițiilor fundamentale bănățene, stilizate atît cît să nu-și piardă autenticitatea. Grupul vocal din Birchiș și suita de dansuri bărbătești *Sorocuri din Seceani*, regizate de profesorul Emilian

prezentat de grupul timișorean „Thalia”, s-a desprins de celelalte manifestări similare, datorită profesionalității sporite arătate de artiștii studenți.

Orașul de pe Someș, Cluj-Napoca, a strîns pe scena Casei de cultură a studenților artiști amatori din Tîrgu Mureș și din localitate, care, din diver-

și talentați în tot ceea ce fac, după o tradiție care durează de mai mulți ani. Cu spectacolele Școala lădică de Ioan Groșan (jucat de politehniciștii clujeni), cu „momentele” caragialene (interpretate de filologii din localitate), cu *Secera de aur* de Radu Stanca și cu *Anotimp* (în versiunea scenică a studenților tîrgmureșeni), teatrul studențesc a trecut de faza zonală în așteptarea confruntării finale, așa cum dansul, mai sărac în manifestări decît la Timișoara, a trecut examenul prin spectacolul tîrgmureșenilor, intitulat *Vraja dansului*. În ritmuri insolite, s-a manifestat formația „Nova” (de la Facultatea de construcții din Cluj-Napoca), autoarea unui dans desprins de canoanele obișnuite.

Ca orice etapă intermediară, și acelea de la Timișoara și Cluj-Napoca au dovedit efervescență creatoare, interes pentru arta adevărată și, mai cu seamă, seriozitate în pregătirea pentru momentul final din primăvară.

RADU GHEORGHIU

Treptele performanței

din orașul-gazdă, angajați în toate formele și genurile artistice promovate în creația tină, asistați de un public numeros și curios de stadiul actual al disponibilităților artistice ale studenților. În centrul atenției s-a aflat formația „Doina Timișului”, de la C.C.S. Timișoara, care a prezentat un spectacol aproape complet cuprinzînd cîntece, dansuri și muzică instrumentală, cărora li s-au asociat și fragmente de obi-

Dumitru, au completat manifestările studenților din Craiova (ansamblul „Jianul”) și Petroșani. Dacă tradițiile folclorice au intrunit sufragiile publicului și specialiștilor, brigăzile artistice, colajele și montajele literare au fost privite cu mai multă intransigență, intrucît sub bunele intenții s-au strecurat și unele facilități. Totuși, printre performanțele genului, montajul literar-muzical *Requiem* (după Domokos Geza),

sitatea manifestărilor, au oferit publicului mai ales momente de delectare spirituală prin spectacolele de umor și satiră. Grupurile „M.S.” și „Hazz” din Cluj-Napoca ori brigada I.M.F. din Tîrgu Mureș au arătat, prin textele prezentate și prin jocul scenic al interpreților, că studenții continuă să aibă nu doar umor, ci și un ochi vigilent, neconcesiv. Acestor formații li s-a alăturat și brigada mediciniștilor clujeni, de asemenea probi

N-am mai văzut-o pe scriitoarea Cella Serghi de doi ani. Ultima oară vorbise de o donație pe care intenționa să o facă Muzeului de artă din orașul natal. 22 de tablouri de Iser, Tonitza, Magdalena Popa, Șirato, Petrușcu, innobilează acum sălile din Constanța. Eram curioasă dacă Cella Serghi păstrează semnele tablourilor pe pereți ca o amintire perpetuă. Nu, casa e aceeași și totuși alta, pentru că Cella Serghi nu mă mai privește din unghiuri diferite. Magdalena Rădulescu i-a pus pe pînă chipul din tinerețe, care acum este în muzeul din Constanța. Cum se transformă un om al justiției, trăind în agitația tribunalelor, mistuit de interpretarea riguroasă a legilor, într-un analist al iubirii, al metamorfozelor sublimă din viața omului? Cella Serghi este uimită că după atîta ani nu mai scapă de întrebarea „cum ați devenit scriitoare”, desi a trecut peste o jumătate de secol de cînd semnează cărți.

— Am fost o avocată mediocră. N-am pledat deloc. Spuneam numai „vă rog să lăsați procesul mai la urmă pentru că maestrul este acum la secția a III-a”. Pentru aceste stupide cuvinte, aveam emoții îngrozitoare și cînd mi-am dat seama că nu voi depăși această stare, că nu voi putea sustine dezbaterile unui proces, am început să mă gîndesc la altceva.

— Erați conștientă că aveati talent, că vă puteati îndrepta către literatură?

— Nu mă preocupase niciodată gîndul de a ajunge scriitoare.

Eram prietenă cu Camil Petrescu și cu Mihail Sebastian. Luam masa în fiecare zi împreună, după ce ieșeam de la tribunal, și le povesteam, foarte amuzant, întîmplări de acolo. De unde la procese nu deschideam gura, cu ei turuiam într-una. Camil Petrescu se infuria. De ce pierd

am talent pentru cronici de teatru, pentru reportaje, credea că pot fi ziarist. Și-a dat seama că nu-mi plăcea avocatura și n-a vrut să fiu în vînt. Pe vremea aceea era foarte la modă să fii ziarist, cu talent, fără talent, nu conta... Așa am început, ca să-i fac pe plac...

deanu, cu George Vrăca, cu cei doi prieteni, la meciuri. Eu, pentru spectacolul uman, pentru că nu înțelegeam nimic din ce se întîmplă pe stadion, dar asta nu m-a împiedicat să scriu reportajul „Un meci de fotbal”, care s-a și publicat în ziarul condus de Ion Fas. Pentru mine era

Așa am început să fiu colecționară, sînt de atunci vreo 60 de ani. După ce am ieșit din expoziție, pentru că la 16 ani fusesem îndrăgostită de pictor, fără ca el să știe, am început să construiesc o poveste. Am presupus, pe drum, că el mă însoțește și discutăm. Am ajuns acasă și am spus, iată subiectul romanului. Am scris toată noaptea, am lăsat să mă răcoresc citeva ore, după, și cînd am citit mi s-a părut o catastrofă. Nu mi-am putut închipui că poți să ai în cap un lucru foarte frumos și să lăși mizerabil. Ce-i lipsea, pentru că desore ce vă vorbesc, va fi după aceea în „Pinza de păianjen”. Lipsea Mangalia, lipsea aerul, lipsea soarele, lipsea plaja, lipsea tinerețea.

— Aveati deja intuiția scriitorului, dacă v-ați dat seama că lipseau aceste elemente, care fac farmecul romanului dumneavoastră de debut.

— M-am gîndit la anumite cărți care — dar foarte simple, scrise dintr-o răsufare și care au înfruntat citeva generații. Ce are „Cuore” că a fost citită de străbunica, de bunica nu, pentru că nu știa carte? Ce are „Micul Lord”, că e o carte pe care o citește toată lumea? Unde este secretul? Atunci am luat-o de la început și am scris așa, și așa a rămas: „Am avut o copilărie tristă, fără jucării, nimeni n-a luat în seamă existența mea, doar rar de tot, observă mama că-mi curge nasul

(Continuare în pagina 15)

CARMEN DUMITRESCU

CELLA SERGHI:

„Fiecare om e dator să-și caute adevărul”

vremea, de nu nu mă adun, de ce nu pun pe hîrtie ceea ce trăiesc, ceea ce sînt?!

— Și la ce vîrstă ați început să vă „adunați”?

— Pe la 23 de ani. N-a fost o primă carte, desi am scris-o dintr-o răsufare, se numește „Pe firul de păianjen al memoriei”, pe care am publicat-o mai tîrziu, și în care nu fac decît să povestesc cum am început să scriu, tîrziu și încet. Camil Petrescu nu știa dacă e o carte bună, el voia să scriu, credea că

— Cîți n-ar vrea să-l facă unui om drag pe plac, dar e destul să vrei?

— I-am povestit o excursie la munte, care a ieșit un reportaj. După ce l-am scris a spus: „Al spontanitatei, al dialog, al tot ce trebuie”. M-am chinat îngrozitor pentru această spontanitate. Am refăcut de 30 de ori.

— N-ați scris-o dintr-o răsufare?

— Toti mă întrebau la fel și spuneau: „Te pomenesti că ai talent”. Mergeam cu Elvira Go-

foarte greu și am renunțat iar, dină într-o zi...

— De cînd ați început să colecționați tablouri?

— E o altă poveste, tot așa surprinzătoare. Am trecut din întîmplare, într-o zi, pe lângă o expoziție de pictură. Am intrat, îl cunosteam pe pictor, am acoperit tablourile, să nu văd ce reprezintă ele și m-am uitat numai la preturi. L-am ales pe cel mai ieftin și am spus că-mi place, fiindcă nu voiam să se știe că n-am mai mulți bani.

Focul și vatra

Dacă vii dinspre Săliștea Sibului trecind prin satul Vale, peste dealurile spiritualizate de grădini ca-n picturile lui Viorică Mărginean, te trezești dintr-o dată în vatra satului Sibiel în fața unei clădiri care, chiar dacă n-ai fi fost așezată pe malul râului în cheia de boltă a peisajului, tot ți-ar fi atras atenția în mod absolut inevitabil.

Construcția de pe malul râului contrasta puternic cu restul: spre deosebire de celelalte case a căror arhitectură presimțea parca și apăsătoare de o primejdie, construcția aceasta degaja un calm imperturbabil și o liniște statornică asemenea unui element natural. Inconjurată de un briu de geamuri accesibile privirii de la înălțimea statului de om, clădirea chema în felul ei liniștit prezenta trecătorului, incitându-i curiozitatea tocmai prin misterul blind și luminos al unui stil vândind solide cunoștințe istorice și apartenența la civilizația arhitectonică românească.

Într-un sat mic ca Sibiel (unul din cele vreo nouă sate ale comunei Săliștea), fără instituțiile adunate în centrul comunei de care aparține, prezenta acestei clădiri masive te solicita exact în măsura în care justifica funcția unui sediu a ceva extrem de important în comparație cu dimensiunea localității și tocmai datorită acestei aparente disproporții nu găseai decamdată destinația care să-l încorporeze.

Cum aproape toti oamenii erau în acea zi de toamnă la culcușul cimpului, un tărân de pe virful unei cărute încărcate m-a sfătuit să mă adresez pentru amănunte persoanei care, în Sibiel, are mai toate funcțiile, inclusiv pe aceea de director de cămin cultural. Am bătat asadar la una din acele porți mari ale satului, în spatele cărora poți bănuși că vei găsi orice înafara unei curți liniștite în care o femeie spăla borcane iar doi bărbati potcoveau caii. Cum bărbatii păreau prea absorbiți în munca lor ca să-mi acorde vreo importanță, m-am adresat femeii despre care aflasem că este factorul cultural al satului. Realizând că am căzut într-un moment nu tocmai potrivit, am îndrăznit totuși să solicit cu toată bunăcuvința câteva minute pentru două-trei întrebări referitoare la satul Sibiel, întrebări cu caracter pur turistic, pe care mi le-ar fi putut da orice om cu minimă bunăvoință. Spre surprinderea mea crescândă, desi am făcut precizarea că vin de departe și sint interesat să aflu cîte ceva despre sat și oamenii lui, mi s-a răspuns invariabil: „nu știu, nu sint de pe aici”, spălatur borcanelor rămînînd în continuare o necesitate mai presantă decît prezența mea în acel loc.

În aceste împrejurări am ajuns la casa profesorului pensionar Manoliță Achim, nu înainte de a înconjurarea de cîteva ori construcția care mă ținea în loc și căreia i-am descoperit în plus cîteva geamuri sparte, realitate ce mi-a îngăduit să privesc în voie înăuntru: ceea ce era însă depozitat acolo amintea mai degrabă a pînă și sau pod de primărie veche decît a unui chiar a prund de riu care și-a mutat demult albia în altă parte. Un scolar a adăugat acestei imagini informația prețioasă că geamurile au fost sparte de un alt copil care s-a strecurat într-o noapte înăuntru și... a făcut ceea ce probabil demult nu mai văzuse satul la căminul cultural: și-a proiectat un film. Deci, dincolo de mormanele cu care se bariadasera uritul și singurătatea, se aflau pe undeva dosite de cineva niște aparate de proiectie.

Profesorul Manoliță Achim, om de mare cultură și omenie, mi-a adevărit nu numai presupunerea că așezarea avea o istorie temeinică asemenea tuturor satele noastre de munte, dar că participase, în ciuda aparentei sale izolări montane, la toate marile momente ale istoriei naționale. Clădirea care îmi atrăsese atenția (și bănuiesc că nu numai mie, Sibiel are statutul de „sat turistic” fiind vizitat de nenumărați turiști) nu era altceva decît căminul cultural al satului. Construcția acestui cămin începuse în 1923, în puternica atmosferă patriotică de după realizarea Marii Uniri, pe temeiurile solidelor tradiții culturale statornicite de „Astra” pe aceste meleaguri, și a fost terminată în 1925, funcționînd ani mulți și rodnic sub numele de Casa Națională, înzestrată fiind de fiii satului cu o bibliotecă renumită în județ și cu o sală de lectură unde sîtenii aveau la dispoziție diverse colecții de ziare, reviste și cărți de popularizare a științei.

ION ZUBAȘCU

Trecind peste considerațiile de ordin istoric care s-ar putea face pe marginea acestui subiect, simplul fapt că la clădirea căminului au muncit un număr apreciabil de oameni aproape trei ani de zile, că au ridicat deci această frumoasă construcție care a rămas la fel de frumoasă după 60 de ani de la terminarea sa, prin muncă patriotică, e un argument suficient de puternic pentru a-i găsi o destinație mai vrednică decît aceea de actual depozit al deriziumii. Trecînd și peste acest aspect, am încercat să mă situez în celălalt punct de vedere, căutînd să găsesc o justificare situației de acum a Căminului cultural. Mi-am spus astfel că satul Sibiel, fiind o așezare din preajma unui mare oraș, numărul ridicat al navetistilor ar putea pune serioase piedici unei normale activități culturale. Numai că, în aceeași situație, se află și satul Sebeșul de Jos, de exemplu, la fel de mic, la fel de aproape de muntii Făgărașului, la fel de solicitat de focarele industriale din preajmă. Dar, spre deosebire de Sibiel, satul Sebeșul de Jos se poate mindri cu una din cele mai înfloritoare bunătăți culturale din județul Sibiu: cine n-a auzit de renumitul artist popular Gheorghe Cercel, a auzit cu siguranță de ansamblul artistic al Sebeșului de Jos, invitat deseori la televiziune și laureat al tuturor edițiilor *Cîntării României*, ansamblu în care activează peste 120 de dansatori din cinci generații, de la copiii de 7 ani pînă la vîrstnici de peste 70 de ani, și care însușitește festivalul folcloric județean „Hora din Rusca”.

Am bățut, la un interval de numai o zi, la poarta directorului Căminului cultural din Sebeșul de Jos, cămin care aici se numește PALAT CULTURAL și își are înscris acest blazon, întru totul acoperit de fațte, chiar pe frontispiciul său. Desi Stoica Dina avea curtea plină de musafiri, auzînd că e vorba de prestigiosul satului în care activează, s-a metamorfozat în numai cîteva clipe din gospodina care încearca să facă față unei gospodării asaltate, în direcția de Cămin cultural care m-ar fi însoțit peste tot, din casă în casă, de la om la om pînă as fi adunat atîtea informații referitoare la satul în care trăia și muncea, încît puteam realiza o voluminoasă monografie culturală dacă pînă și acest lucru nu l-ar fi făcut un om pasionat al locului. Cîtă diferență față de atitudinea celorlalte direcții care se consideră încă o „străină” în satul Sibiel, desi trăia de suficienți ani aici, devreme ce și ridicase o impunătoare casă chiar în vecinătatea părăginită a Căminului cultural.

Iată deci două sate situate la fel de aproape de muntii cit și de puternicele centre industriale, cam cu aceeași compoziție demografică și cu aceleași probleme sociale, două sate aparținînd aceleiași zone etnografice a Mărginimii Sibului, unul la o margine de Mărginime, altul la o margine de Margine, dar cît de departe unul de altul în ceea ce privește viața lor culturală: unul fiind cu siguranță printre cele mai vii sate din punct de vedere spiritual ale județului Sibiu și ale României contemporane, celălalt pînă în prezent paranteze nemeritate o construcție încă demnă de mulți viitori și de acum înainte. Dacă adăugăm celor de mai sus faptul că și în Sibiel au activat cu cîteva timp în urmă un cor bărbătesc pe patru voci, formații de teatru și de dansuri, brigadă etc., activitatea Căminului cultural de aici concurend cu aceea a marilor comune din județ, dacă precizăm că și aici se putea face cu oarecare timp în urmă ceea ce în Sebeșul de Jos se face în continuare, singura explicație plauzibilă pentru actuala stare a Căminului cultural din Sibiel e că acestui loc cu totul potrivit pentru cea mai fertilă efervescență culturală nu i s-a găsit momentan un om pe măsură.

Satele noastre, mai cu seamă cele de munte, au fost dintotdeauna adevărate vetre de continuitate și civilizație românească. Vatra satului este ea însăși o metaforă, una din puținele metafore în care realitatea vie a sensului propriu o întrece pe aceea a sensului figurat. Nu întru totul, cred, atît ideea de vatră cit și aceea de cămin include semnificația arderii, a dărurii de sine, a căldurii și luminii. Căminul cultural din vatra satului trebuie să devină, la Sibiel, ca în toate satele noastre, o flacără puternică și luminoasă.

Vitrina cărților

Noul volum de povestiri al lui Teodor Parapiru — a patra carte publicată, după *Copacii de cristal* (Ed. „Junimea”, 1981) și cele două romane polițiste: *Medalionul* și *Suspiciune* (Ed. Albatros, 1979 și, respectiv, 1984) — confirmă și, în același timp, îmbogățește imaginea cunoscută a prozatorului. Exploatarea convenția narativă, bocacesc-sadoveniană, a povestirilor „în ramă”, *Copacii de cristal* configurau un tip de „roman” al existenței prin limbaj: relatarea, povestirea, „discursul” realizau justificarea (rațiunea), „ontologică” a eroilor săi, — ce constituiau totuși mai mult o funcție decît un personaj, povestea fiind existența lor adevărată, iar povestirea (actul de a povesti), — capacitatea de a da formă (structură, semnificație, sens) propriei lor existențe. Această autodeterminare prin limbaj (s-ar putea spune că, de fapt, limbajul este personajul predilect, protagonistul prozelor lui Teodor Parapiru), mișcarea permanentă, curgător-amețitoare a acestuia, nu în ultimă instanță spectacolul de un pitoresc premeditat al relațiilor făceau ca, în ciuda solidei adevărate la real și a pregnanței realiste, proza lui Teodor Parapiru să degaje un aparent inexplicabil, un inefabil sentiment de... irealitate.

Tendința devine manifestă și programatică în prozele volu-

mului *Relief cu metamorfoze*. În primă instanță, Teodor Parapiru probează din nou vocația sa de prozator realist: simț sigur al realului, viziune clară și distinctă a situațiilor epice, discurs dens și atent motivat, pitoresc și culoare... Producerea „efectului de real” pare însă insuficientă acestui scriitor tentat de paradox, insolit și straniu. În universul *Reliefului cu metamorfoze*, întâmplări aparent banale schimbă brusc chipul și

Vocația realului

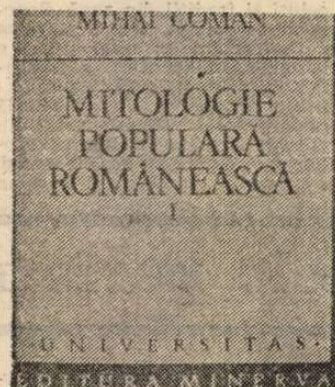
semnificația lucrurilor, nasc sentimentul neliniștii, perplexității, spaimii, al iraționalului chiar. Între miraculos și straniu, Teodor Parapiru alege (ilustrînd parca definiția lui Tzvetan Todorov) această din urmă modalitate a „fantasticului” și relatează întâmplări „neverosimile” ce acceptă, finalmente, explicații raționale. Efectul de „ireal” e obținut fie prin exacerbarea datelor realului, fie prin intensificarea funcției unor elemente ale acestuia ori prin schimbarea discretă a rolului lor. Un personaj preferat, Ilie

Păsărin, e tratat în maniera eroului de basm: justițiar (Amintire neclară), „filosof” și... pedagog (Fintina), „nemuritor” (Cum n-a murit Ilie Păsărin). Altul, Călin Nandu (din familia „sucitorilor” lui Nicolae Velea), comportament „anormal” pentru concetățeni, își trăiește, de fapt, la modul absolut, pasiunea (pentru o pasăre — Om la cîmpie). Alte proze (de esență paradoxului) exprimă diferite tipuri de fabule (și drame) ale identității (Prietenul din copilărie, Doi, Farsa, Anii și culorile). Astyanax, de pe ziduri e o înscenare (punere în scenă) cu ecou mitic, dar în registru emnamente profan, anodin chiar, — o „metaforă” a artei, în spiritul (și stilul) din *Copacii de cristal*, *Livada lui Ad* încearcă o îndrăzneată replică „pozitivă” la *Metamorfoza* lui Franz Kafka. Prozelor celor mai consistente (pentru că ambigui și profund neliniștitoare — Ziua lungă de vară, Înainte de vinătoare), le corespunde însă „gluma” alegorică, exterior-mecanicist motivată, *Refuzatul Călin Petrovanu*.

Volumul *Relief cu metamorfoze* de Teodor Parapiru revelă un univers narativ dinamic și un original prozator în căutarea propriei teme, adevărate și profunde.

TUDOR MUȘAT

De mai mulți ani, Mihai Coman (*Mitologie populară românească*, I, Editura Minerva, colecția „Universitas”, 1986 — cea de a treia carte a autorului) ține sus un steag căruia i

se alătură totuși prea puține condeie tinere: cercetarea folclorică, în speță cea de nuanță antropologică. Reunind studii publicate, în cea mai mare parte, în diverse reviste (*Vatra* fiind una dintre gazdele cele mai consecutive), acest prim volum se autodefineste ca „o prezentare analitică a unui sector aparte al mitologiei populare românești”: *vietuitoarele pămîntului și ale apei*. O introducere pe cit de serioasă, pe atît de spirituală (avertizînd mai mult asupra a ceea ce nu este cartea) lămurește premisele cercetării, clarifică terminologia, anunță criteriile și intențiile, pregătind o lectură competentă la toate nivelele, fiindcă — trebuia spus — cartea lui Mihai

Coman este un titlu de destinație specialiștilor, dar și unul larg cultural. Ambițioasă, întreprinderea este în același timp necesară, binevenită și, în plus, garantată de calitățile cercetătorului: admirabila cunoaștere a domeniului, buna măsură a argumentației, respectul în fața adevărului științific.

În seria „Poezii române contemporane” a Editurii Eminescu a apărut un amplu volum Virgil Gheorghiu — *Poezii*, îngrijit de Elis Bușneag și prefăcut de Valeriu Răpeanu. Antologia cuprinde și o secvență de inedite postume (*Cartea rondurilor*). Sub semnătura lui V. Răpeanu, cîteva date bibliografice, absolut necesare pentru readucerea în actualitate lecturii a poetului remarcat încă de la primul volum de

G. Călinescu, Streinu, Perpessiciu, Cioculescu, sealătură unui generos portret al omului de

cultură care a fost autorul *Cin-tecelor de faun*, muzician și poet deopotrivă. Poemele lui Virgil Gheorghiu restituie istoriei literare o biografie creatoare ce merită să locuiască în lumină.

„Împătorești ziarul. Faci ravagii cu unghia / în carnea albă, proaspăt tipărită. / Îți pui ochelari fosforici, îți îndesi în urechi spalturi de lîniste. / În tranșee roz de cerneală înveți să fii singur, / în tranșee roz de

cerneală înveți să fii fericit.” Am citat din cel mai nou volum al tinărului poet Traian T. Cosovei — *În așteptarea cometei*, Editura Cartea Românească 1986. La a patra carte, poezia sa măturăseste o vîrstă mai calmă. Ceea ce s-a schimbat nu ține atît de natura desenei lirice, ci de lumină. Semnalăm, la o primă răsfoire, un excelent poem: Robinson.

TANIA RADU

Iată un fapt remarcabil: Ansamblul *Doina Timișului* al Casei de Cultură a Studenților din Timișoara nu a obținut decît premiul întâi la toate concursurile naționale și internaționale la care a participat, performanță care datează din anul 1969, anul înființării sale, cu toate că, așa cum se întâmplă cu toate formațiile studentești, componenții se schimbă mereu, vin oameni noi, cei vechi iau calea producției și e greu de presupus că, în orice moment al său, ansamblul are aceeași sumă de valori. De bună seamă că secretul succesului e altul și că el nu ține neapărat de valorile individuale aflate, în joc, ci de o anume viziune asupra spectacolului folcloric, asupra folclorului în general. *Doina Timișului* poate fi considerat un deschițător de „pîrtie” pentru că atunci cînd, cu ani în urmă, se simțea nevoia unui suflu nou în procesul de valorificare spectaculară a culturii populare, a adus în spațiul scenic un folclor profund, autentic, esențializat de la sursă. Orice nou spectacol al acestui ansamblu pornește de la o etapă preliminară: cercetarea fenomenului folcloric în dinamica lui, în spațiul care l-a generat, în aria largă a Banatului, o cercetare interdisciplinară făcută cu toată seriozitatea. De aceea, spectacolele au o idee

unitară, un scenariu cu o anumită coerență, nu alta decît coerența pe care o are „pe teren” cutare fapt folcloric. Senzația de firesc și de autenticitate rezultă chiar din firescul și autenticitatea originare; efectele „sceneice” facile nu există pentru realizatorii spectacolelor de la *Doina Timișului* și cu atît mai puțin „falsurile” pe care alte ansam-

Firesc și autenticitate

bluri profesionale le trimît cu dezinvoltură pe diferite scene. Cei de la *Doina Timișului* cred că pot lupta cu factorii poluanți ai climatului folcloric, ei vor să repună în drepturi adevărata armonie, adevăratul echilibru al manifestărilor culturii populare. Cele peste 1600 de spectacole susținute în țară sau în străinătate (R.P. Ungară, R.S.F. Iugoslavia, Franța, Tunisia, Italia, R.F. Germania, S.U.A. etc.) au avut și o anumită nuanță polemică la „încorpelle” care deser-

vesc folclorul nostru și care continuă să se manifeste scenic.

Jaloarele activității de la *Doina Timișului* sint cîteva spectacole-document care reconstituie cu o adevărată rigoare științifică realități ale folclorului bănățean străvechi. *Omule-pomule* aduce în scenă obiceiuri carnavaleschi din zona Almăjului în vreme ce, *Pe aș plai curat* cuprinde rituri de construcție, de durare iar *C-așa-i viața omului* se raportează la ceremoniile familiale. Ultimele spectacole realizate la Casa studenților din Timișoara sint *Amiaza jocului*, în care se insistă pe funcția socială a ludicului și *Vatră și piine care urmărește diverse ritualuri* legate de piinea ceremonială.

În afara sutelor de studenți care au alcătuit sau alcătuiesc ansamblul *Doina Timișului*, echipa constantă de realizatori este formată din Emilian Dumitru (coregrafia și regia artistică), Achim Ciucurel (conducerea muzicală) și lector doctor Vasile Crețu, titularul disciplinei de Folclor de la Facultatea de Filologie din Timișoara, care asigură nu numai acuratețea științifică a fiecărui spectacol, dar se află și la originea înființării și ființării acestui excelent ansamblu.

IOAN T. MORAR

Mihaela Ursuleasa are 8 ani, Sorin Rainer Cioianu numără 9 primăveri, Duica Antonio are 11 ani, iar Irina Mureșanu abia a implinit 14 ani; ei sunt exponenți ai unui mare număr de tinere mlație ale școlii muzicale interpretative românești care, de cîțiva ani buni încoace, au irumput furibund pe estradele de concert. Sigur, generațiile mai vechi, cu virtuțile lor, au avut și ele multe prilejuri de manifestare. Dar, poate, niciodată condițiile de verificare a talentelor și cunoștințelor dobândite nu au fost atât de generoase ca astăzi. Pe primul loc în acest adevărat mecenat se situează Filarmonica „George Enescu”, apoi Radioteleviziunea, urmate de multe alte instituții din Capitală și din țară. Seară de seară există manifestări cu diferite denumiri: „Gala tinerelor speranțe”, „Tineri talentați”, „Laureați ai concursurilor internaționale”, „Gala tinerilor concertisti” etc., iar protagoniștii lor sînt, desigur, copii, elevi și studenți. Normal, România nu este singura țară care naște neconținut talente muzicale; dar tot atât de cert este faptul că tineretul are astăzi la dispoziție, în anii noștri, pe lingă condițiile excepționale ale unui învățămînt artistic de o complexitate și severitate greu de imaginat (să ne gîndim doar la faptul că absolutul unui liceu de muzică trebuie să aibă în repertoriul său cîteva concerte, în afara lucrărilor camerei) și posibilități aproape nesfîrșite de etalare a virtuozității, ele constituind adevărate examene sustinute chiar în fața publicului! Acestea sînt, probabil, cîteva dintre motivele principale care au concurat la sușul neconținut al tricolorului nostru în marile confruntări artistice internaționale de gen, România surclasind — într-un clasament alcătuit ad-hoc — numeroase alte țări cu o îndelungată tradiție în materie. Plecîndu-se, deci, în fața dascălilor și promotorilor acestor concerte.

Revenind la cei patru copii-soliști amintiți, să arătăm că primii trei dintre ei fac parte din clasa de pian a merituoasei profesoare Stela Drăgulin, de la școala nr. 26 din Brașov; iată, încă o dată, orașul de la poalele Timpei își dovedește dragos-

tea veche pe care o are față de arta sunetelor, înconjurînd cu atenție și deplină seriozitate tinerele talente, veghînd la creșterea și formarea lor. Căci Ursuleasa, în pofida vârstei fragede, a demonstrat însușirea unei foarte bune tehnici, exprimată prin siguranța „întrării în pian”, a atacării acordurilor, gamelor și arpeggiilor cu dezinvoltură, scripînd în „Sonata” de Scarlatti, medînd în „Sonatina în Mi bemol major” de Beethoven, atîngînd gîngăș clapele pianului în „Valsul liric” de Șostakovič, jucîndu-se în „Micul negru” de Debussy, familiarizîndu-se cu disonanțele „Piațetei” lui Silvestri, sau precipitîndu-se în atît de românescul „Cîntec” al lui Bartok. Și, toate acestea,

Copii — muzicieni

ogîndite în această păpușă vie, o fetiță plină de ritm și prospețime care — încă — nici nu poate atinge pedalele pianului... Aceleași însușiri tehnice, dublate însă de o gîndire a ideilor tematice, le-am întîlnit și la Cioianu; cu un an mai „bătrîn” decît colega sa, „Sonata în Si bemol major” de Mozart a avut stil, cele două Sonate ale lui Scarlatti s-au bucurat de o mai mare finețe a țesutului, iar „Toccata” de Bughici a fost abordată într-un stil modern, plin de vitalitate și vîlcitate.

În sfîrșit, în ceea ce îl privește pe Antonio Duica, el a avut un program mult mai pretențios decît colegii săi: ce vrei, are deja 11 ani! „Preludiu și fuga în Mi bemol major” de J. S. Bach, „32 de variațiuni în do minor” de Beethoven, „Balada a III-a” de Chopin și — în special — „Allegro barbaro” de Bartok și „Baccanala” lui Silvestri demonstrează, doar prin titlurile lor, însușirile pe care trebuie să

le aibă cel care are curajul să le înfrunte: tehnică minuoasă, aplomb, cunoașterea tradiției respective și, nu în ultimul rînd, muzicalitatea. Spre satisfacția noastră, Duica a trecut cu bine acest greu și sever examen, a biruit multe dificultăți, inerente chiar marilor interpreți, etalîndu-și marele său talent, dublat — probabil — de o siguranță ieșită din comun; trăsături care amîndouă îl vor duce și în viitor la izbînzii sigure chibzuindu-și însă, mai bine, forțele și experiența în alcătuirea programelor.

Cu Irina Mureșanu, elevă a Liceului de Artă „George Enescu” din București, lucrurile stau puțin altfel. La 14 ani ai săi, a trecut prin diferite concursuri locale și școlare, naționale („Lira de aur”) și chiar internaționale, are un premiu obținut în Cehoslovacia, la Nasti ud Orlici. Rămînd, însă, interiorizată, posedînd și un instrument bun, agocică interpretativă și stilistică (vezi „Ciaccona” de Vitali), tinăra violonistă s-a ridicat la înălțimea cerințelor unui recital pretențios, din care „Sonata în sol minor” de J. S. Bach pentru vioară solo a răsunat plin, cu o expunere judicioasă a subiectului și contrasubiectului (Fuga), cu nuanțări deosebite (Siciliana), acurateță și ritm debordant (Presto) în care dubbele și triplele corzi nu stau chiar la îndemîna oricui. Dubla surpriză și în „Rezonanțele mioritice” ale lui Nicolae Coman, mai rar observat de noi în ipostază de neoromantic și perfect interpret ca meditatie (în Doină) și glumă (în Joc). În sfîrșit, zvîcnitul ritmului și buna stăpînire a tehnicii flagioletoare au fost remarcate atît în „Poloneză” de Wieniawski, în dansul din suita „Rodeo” de Aaron Copland și mai ales, în bisul oferit, „Ragtime dance” de Scott Joplin; mai rar ca un violonist să bată și din picior, în timp ce trage cu arcușul...

Patru copii talentați din multitudinea altor alora. Patru copii fați în fața cu marea Muzică și adine implantati în ea. Patru copii care, sîntem convinși, ne vor aduce multe bucurii!

CLAUDIU NEGULESCU

Sala mare a galeriei Orizont găzduiește în aceste zile o amplă și incitantă expoziție a sculptorului Mihai Marcu, artist al cărui demers plastic se află, iată, pe făgașul unei evidente maturizări. Lucrările sale, alcătuite din trei sugestive cicluri (Iluziile lui Icar, Fata Morgana și Rusaliile), configurează un univers de factură abstractă, fără a exclude, însă, în totalitate, aplecarea artistului spre un figurativ ce face dovada însușirii uneia din cele mai mari lecții de sculptură contemporană, cea brăncușiană. Și e firesc să fie așa, întrucît Mihai Marcu face parte din generația acelor foști tineri sculptori ce n-au prețuit, în urmă cu aproximativ 15—20 de ani, să urmeze cu fidelitate și, mai apoi, cu un spor de originalitate și personalitate, drumul deschis de ilustrul lor înaintaș. Cele cinci portrete ce compun ciclul Rusaliilor probează, de exemplu, inteligența artistului care a știut să confere marmurei o senzorialitate filtrată de o profundă meditație poetică asupra aceluia străvechi și pînă ritual dedicat fetelor primăverii, rusaliilor. Personajele, venite din negura

vremurilor, reînviute sub chipul unui gînd abia mărturisit, nu au, în afara grației, nici un semn distinctiv, de individualizare. Doar simple forme umane, contururi suave, desăvîrșit desprins din marmură, un fel

Indepărtarea de poezie

de blînde, domoale și visătoare flăcări albe. Împrejurul lor aerul se încarcă de cîntece și ritmuri de legendă. Aceeasi intensă notă lirică răzbate și din piesele celui alt ciclul, Iluziile lui Icar, care și-a propus să povestească plastic epopeea înălțării și căderii eroului mitologic. Dar, spre deosebire de personajele din Rusaliile compozițiile icariene au în ele suficientă forță și expresivitate

pentru a se îndepărta de fabulația propriu-zisă. Faptul că formele sugerează ideea unui trup ce se înalță sau se prăbușește (superbe ni s-au părut cu deosebire lucrările intitulate Jertfă, Sacrificiu și Cădere, dar mai ales Apoteoză, care este o prăbușire și o înălțare în același timp), pare să fie o pură întîmplare, un simplu pretext adecvat temei. Pe verticală sau pe orizontală, compozițiile lui Mihai Marcu tind spre o autonomie pe care adeseori o și dobîndesc, mai ales cele din ciclul Fata Morgana. Fragmente ale unui real din care au fost extrase, sau în care pot fi incluse, lucrările acestui ciclu, plus alte cîteva din Iluziile lui Icar, alcătuiesc ipostazele unui echilibru construit cu savantă și rafinată migală. Deslușim în energia reținută a acestor lucrări, în care volumele au fost parcă brusc oprite în expansiunea lor spre spațiu, semnele unei evoluții ce va abandona definitiv figurativul în favoarea unei abstractizări în care registrul liric va opera tot mai stîna.

VICTOR NIȚĂ

Cronica literară

de Al. Piru

Poezia românească de la 1914 la 1930

Al treilea volum din Istoria poeziei românești de Mircea Scarlat (Minerva, 1986) are ca obiect „perioada” care n-a fost însă o perioadă, nici măcar o epocă, dintre anii 1914—1930, cînd s-ar fi produs o radicalizare a manifestărilor reformatoare în trei ipostaze: una zisă a modernismului doctrinar (de programe), a doua a modernismului moderat și a treia a modernității inocente, ingenuue. Modernismul doctrinar corespunde avangardei, mai importantă prin manifeste decît prin creație, în vreme ce modernismul temperat e reprezentat de creatori prin excelență, desigur, în grade diferite (Vinea, Fundoianu, Maniu, Philippide, Camil Petrescu, George Magheru, Eugen Ionescu) și de clasiți precum Arghezi, Ion Barbu și Blaga. Modernitatea ingenuă a lui Bacovia (cărui i s-a analizat în volumul al doilea doar „convenția poetică simbolistă”) va fi prezentată în volumul al patrulea.

Observăm că termenul lovinescian de modernism este împins de Mircea Scarlat (după Dumitru Micu, cf. cartea acestuia despre Modernismul românesc, I—II, 1984—1985) înapoi pînă la Alexandru Macedonski, că avangardistii lui Mircea Scarlat (Vinea, Fundoianu, Voronca) apar la E. Lovinescu în capitolul „Poezia extremistă”, că Adrian Maniu și Lucian Blaga sînt încadrați la „poezia tradiționalistă”, că Philippide e trecut la poezia „de concepție”, Camil Petrescu la poezia de război „realistă”, Gh. Magheru la poezia de „fantezie”, Arghezi la capitolul „sinteza poeziei moderne și tradiționale”, iar Ion Barbu la „poezia cu tendință spre ermetism”. Nu numai Hugo Friedrich ignoră structura whitmaniană a poeziei moderne în care viața e preferată artei, dar și E. Lovinescu. O remarcă G. Călinescu, dar numai la Aron Cotruș de care Mircea Scarlat nu se ocupă acum.

Ca și în volumul anterior, autorul se servește de termenii saussuriene semnificat și semnificant, nu în alt înțeles decît acela de fond și formă, ignorînd unitatea lor, faptul că numai scriitorul se definește față de universul exterior și față de limbaj, pe cînd criticul se definește față de un univers structurat de semn (opera, în care semnificatul e inanalizabil, a devenit semnificant). Ce poate să însemne deci că în vremea avangardei „semnificatul este tradițional, în vreme ce semnificantul este revoluționar”, că linștea e „un semnificat predilect al poeziei lui Fundoianu”, că Adrian Maniu „manifestă o predilecție pentru semnificatul ce tocmai se impunea la noi: tăcerea”, că și la Philippide „semnificatul dominant” (în Aur stîrp) e tot tăcerea, că Blaga, între marii poeți interbelici „este cel care a acordat cea mai mare atenție semnificatului”? Dacă „tăcerea apare în toată lirica blagiană”, asta va să zică, în logica lui Mircea Scarlat, că Blaga e un poet nu doar al inefabilului, ci al neantului pur.

Limita de timp impusă de critic cercetării sale nu este întotdeauna respectată. Alexandru Philippide e analizat de la Aur stîrp (1922) pînă la Vis și căutare (1979), Arghezi pînă la Una sută una poeme (1947), Lucian Blaga cu toate postumele, deci în întregime, ca și Philippide, probabil în convingerea că acești poeți sînt neschimbăți pînă la sfîrșit. Ni se și spune că volumul lui Philippide Monolog în Babilon (1967) „nu mai contribuie cu ceva la primenirea liricii noastre”, că poemul titular e „destul de prolix”, minimalizări evidente. Sînt de părere că Philippide e mereu pe o linie ascendentă și că e cel mai clasic (exemplar) din modernității moderate, meritînd din pînă să figureze alături de Arghezi, Blaga și Ion Barbu. Sub motiv că ar fi o constantă alexandrină, un element de stabilitate și nu de ruptură din perioada de după primul război mondial, Ion Pillat e de asemenea disociat de Blaga și Adrian Maniu, fiind amînat pentru cel de-al patrulea volum al Istoriei. Circa 40 de alți poeți, figurînd la alți istorici literari, la E. Lovinescu sau G. Călinescu, sînt eliminați de Mircea Scarlat, deoarece „nu au reușit să dureze în istoria poeziei noastre” (Călinescu înserează totuși pe Ion Al. George, V. Demetrius, Alfred Moșoiu, Ion Valerian, Virgiliu Moscovici, Ignat, G. Rotici, Emil Dorian, Al. Rally, George Gregorian, Ștefan I. Nenițescu, Eugen Rolgis, Barbu Solacolu, Sandu Tudor).

În alte împrejurări, nu este clar dacă judecățile de constatare sînt la Mircea Scarlat și judecări de valoare. Este oare Sasa Pană un poet, fiindcă are la un moment dat „vocație neroniană” sau este Stephan Roll poet din cauză că e „un excepțional creator de secvențe”? „Extraordinară capacitate de senzualizare a livrescului” face marea poezie a lui B. Fundoianu? Ce rezultă din faptul că Ilarie Voronca „are o mare capacitate asociativă, probabil cea mai mare din întreaga noastră literatură”? Ce statut de poet i se poate atribui lui George Magheru, autor de inventare autentic moderne?

Nu ni s-a părut că discursivitatea alterează lirismul vizionar în primele două volume ale lui Alexandru Philippide, că M-atîrn de tine, Poezie din volumul Visuri în vîietul vremii sună „învechit”. Se poate vorbi la Arghezi de o „transcendere a perceptibilului”? Desigur, dar ce poet nu transcende ceea ce percepe cu simțurile, cine rămîne la datul senzorial? Se risipește multe rînduri pentru a se demonstra că la temelia desprinderii de simbolism ar sta refuzul nostalgiei, ca și cum simbolismul (chestiune de artă poetică) ar fi condiționat de un sentiment (chestiune de psihologie). Arghezi nu face, ce e drept, poezie cu sentiment, dar principiul universalei analogii, al corespondențelor baudelairene, poate fi identificat și la el. Acesta se află la baza așa numitei estetici a uritului, sintagmă improprie, prin care trebuie să se înțeleagă ideea baudelaireană a recuperării în poezie a frumuseții corupt.

Nepotrivite ni se par la Mircea Scarlat apropiările pe care le face între unele versuri de Adrian Maniu și „celebra tînguire a lui Neagoe Basarab” (în realitate o cunoscută etopee de Ioan Crisostomul), între poezia lui Al. Philippide și aceea, slabă, a lui Hasdeu, între Tîra piticilor de Arghezi și Tiganiada lui Budai Deleanu, între Florile Bosforului (exotice) ale lui Bolintineanu și Flori de mucigai (autohtone) de Arghezi, între poezia lui Adrian Maniu și pictura lui Matisse, între caligrafiile acestuia din Salomeea și desenele lui Aubrey Beardsley la Salomeea lui Oscar Wilde, între poezia lui Philippide și pictura lui Munch și Van Gogh, între poezia lui Arghezi și pictura lui Henri Rousseau, Camille Bombois și Louis Vivin, toți trei naivi, nerealiști, „primitivi”, în grade coborîtoare ca valoare, niciunul nefiind asemănător prin ceva cu Arghezi.

Multe din observațiile lui Mircea Scarlat repetă formulelî anterior ale criticilor devenite aproape locuri comune. Credeam că-mi aparține una în legătură cu poezia Mirabilă sămîntă de Lucian Blaga. Am scris în Poezia românească contemporană, I, 1975, că semintele vor fecunda „mindra grădină de crini și trandafiri. Eutopia cea visată de poetul Francis Turner Palgrave (The Visions of England, 1881), grădină pacifică unde intră numai inocenții copii spre a se ilumina”. Citesc acum la Mircea Scarlat că semintele vor incolți în „mindra grădină de crini și trandafiri visată de poetul Francis Turner Palgrave (Eutopia), grădină pacifică unde intră numai inocenții copii spre a se ilumina”, probabil o falsă memorie.

CAP LIMPEDE

● Manifestare de anvergură. Recent a căzut cortina peste una din complexe manifestări, devenite tradiționale la Buzău și circumscrise, de altfel, Festivalului național „Cîntarea României” — „Toamna culturală buzoiiană” — ajunsă la cea de-a XIX-a ediție. Derulată sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă, în colaborare cu Consiliul județean al sindicatelor, „Toamna culturală buzoiiană” a însemnat, în fond, o punere în valoare a resurselor artistice locale existente prin prezentarea unor spectacole, al căror

protagoniști au fost tineri artiști amatori și formați de pe aceste meleaguri, a unor genuri muzicale diferite — cu soliști instrumentaliști și vocali. Dar unul dintre cele mai apreciate momente ale manifestării, l-a constituit concursul de interpretare a muzicii populare, deschis soliștilor vocali și instrumentaliști din toate județele țării. „România, plai de dor” — „rampa de lansare” a unor nume consacrate ale genului popular.

Sesiunea tradițională anuală a etnografiei și folclorului, des-

fășurată cu colaborarea Institutului de cercetări etnologice și dialectologice, spectacolele orchestrel „Dorulețul”, dirijată de maestrul Constantin Arvinte, dar și ale unor invitați de prestigiu cum ar fi tîrăgostitul Dumitru Fărcaș, pianista Ileana Horculescu, toate acestea au integrat ediția din acest an a unei manifestări de anvergură. (Dan Stroe).

● Evocare. Muzeul Literaturii Române a organizat în cadrul Rotondei 13, o seară de amintiri și evocări literare consacrată personalității regretatului scriitor Lauren-

țiu Fulga, de la nașterea cărui s-au implinit de curînd 70 de ani.

Au luat cuvîntul: Ștefan Augustin Doinas, Ion Horea, Mircea Iorgulescu, Radu Theodoru, Romulus Vulpescu și Nicolae Ciobanu, director al Muzeului Literaturii Române.

În încheiere actorul George Paul Avram de la Teatrul Național a citit fragmente din creația lui Laurențiu Fulga.

Cu acest prilej a fost organizată și o microexpoziție, cuprinzînd manuscrise, ediții prime, fotografii și documente ale scriitorului omagiat.

Dintre toate iubiurile, dintre toate marile iubiri, cea mai stăruitoare și mai caldă este, și trebuie să fie, iubirea de patrie — acest miez, nestins al bucuriei din care am crescut generații după generații și care ne-a luminat cu strălucire aparte ca un adevăr unic și răscositor de la Marea cea Albăstră până în virfurile diaphane ale Carpaților. Iubirea de patrie este această cronică luminoasă ajunsă până la noi din rădăcinile de doină și dor, din timpla de vechie, de luptă și jertfă a strămoșilor, pocetindu-ne un nume și un singe, adunându-ne într-un singur legământ — notar de arpi și idealuri, brazdă de pământ în care sînt înscrise adine cinstea demnității, omnia și vitejia, — forță a unității noastre de nezdruncinat.

Din această iubire se desprind de mare în jertfă și strălucire, în înțelepciune și iluminare orașul BLAJ — atestat documentar cu aproape o mie de ani în urmă, „această fîntină a darurilor și a românismului”.

Acolo unde Tirnavele își împletesc apele într-un caier de argint, aducînd cu ele respirația plină de rod a lanurilor, podurilor și grădinelor cu pomi fructiferi, rînduindu-se printre cîmpii și coline cu nume de Jidvei, Cetatea de Băltă, Sona, Sincel, Pîndă, Bălcuț, Valea Lună, vetre și stilpi ai statorniciei românești — se află orașul luminilor, sub formă de inimă, acest răsărit de soare pe Cîmpul Libertății de care se leagă ființele strigătoare al mîilor de români din acel neuitat an 1848 și anume: „Noi vrem să ne unim cu Tara”, amintind mereu de marii bărbați ai neamului deontivă, cărturari și luptători pentru slujirea poporului, pentru eliberarea națională și socială.

Ori de unde ai privi această așezare milenară — de pe dealul vîitor dinspre Crăciunel, de la Hula Sincelului, sau dinspre Mănăradă și Tiur aceeași senzație te stăpînește: ai în fața ta un muzeu în aer liber, o localitate cu cea mai mare decorație pe km² de plăci comemorative, de locuri și evenimente culturale și istorice. Este suficient să te afli în Piața 1848 și să privești în jur ca să ai în fața ta o clădire care să privești mai înalt la ea. Scripții de pe pereții acestora, monumentele de arhitectură ridicate mai cu seamă în secolul al XVIII-lea ca să rămîna pentru totdeauna pilde ale iubirii de moșie.

Aici, în aceste scoli, au predat corifeii Școlii Ardelene, creatori de grai, de manuale școlare, promotori ai celor mai înalte idei despre formarea poporului și a limbii române. Iată, bunăoară, la dreapta catedralei „Sfînta Treime” (proiectată după planurile lui E. Martinelli, arhitectul curții imperiale de la Viena și a cărei zidărie a început în anul 1741 și în interiorul căreia se păstrează unul dintre cele mai frumoase iconostasii din țara noastră, după spăciunea lui Nicolae Iorga, unde la 21 mai 1848 Simion Bărnuțiu a ținut una dintre cele mai inflăcitate cuvîntări despre dreptul poporului român la emancipare politică, națională și socială.) se află clădirea care adăpostește astăzi Liceul agroindustrial. Pe perețele exteriori, încadrate pe omulul, ale de marmură albă, se află următoarea inscripție:

„La data de 18 octombrie 1754 s-a deschis în această clădire cursurile cea dintîi școală elementară din țara noastră în care învățămintul s-a predat în limba română: ȘCOALA DE OBȘTE DESCHISĂ tuturor și de toate vîrstele pentru a se deprinde în cetăție, cinste și scrișoare, nici o plădă de la necinici așteptîndu-se.”

Mai jos, pe o altă plăcă de marmură, de dimensiuni reduse stă mărturie eternității o altă inscripție:

„În această clădire au funcționat ca profesori Samuil Micu Clain, Gheorghe Sincel, Petru Maior, istorici și luministi români din Transilvania, fruntași ai Școlii Ardelene.”

La stînga catedralei, pe un perete curat, alburii, aproape de penultima seamă de la parterul unei alte clădiri stă scris cu litere mari:

„Aici a fost găzduit ca elev marele poet Mihail Eminescu în anul 1866 cînd a venit în Transilvania minsat de dorul de a cunoaște această parte a țării și a vedea Blajul, vechea cetate a culturii românești.”

Stai fată în fața cu inscripția și parci vezi pe Eminescu coborînd dintre Muștii Bucovinei, scîldind cu privirea și umirea sa, cu pașii de tînar visător, cu o dragoste enormă în suflet pentru aceste meleaguri, școlile Blajului citind și recitind poeme inflăcîrînd conștiințe. De sus, de lingă tei parci-ăsteptă să spună spîrit sau cu voce tare „Te salut, Mică Româ!”

„Dacă te încumeti să faci încă o duță de pași, pe str. Lenin, la colțul unei alte clădiri, din același sir monumental al săi întîlniș, vei vedea la orașulul, îngrîșit, pigmentat cu trandafiri și brazi, cu lărbă și-un lăcăs de cult, în care își dorm somnul de veci Cipariu Timotei, Axente Sever, Alexandru C. Sterea, Saluțiu, Ion, Micu Moldovan, Augustin Bunea, Ioan Rus. La poalele lor o grădină cu pomi fructiferi și Tirnava Mare își leagă o oglindă înălțată de fructe și ser, iar mai departe, în linie dreaptă se vede Muzeul de istorie, adăpostit într-o clădire ridicată în 1935 și care deține colecții bogate de colecționari și principile din Blajului, sau a tipografiei de aici, lupta revoluționară din Transilvania culminînd cu anul 1848, și 1918; toate sînt mărturie ale unui timp de adînc patriotim.

O vitrină specială îți redă pentru o clipă un tabel urias cu elevii ai școlilor Blajului dintre care transcriu pentru rememorație: Samuil Micu Clain, Gheorghe Sincel, Petru Maior, Ioan Budai — Deleanu, Ioan Molnar Pivariu, Vasile Aron, Ioan Barac, Vasile Pop, Timotei Cipariu, Ion Măgureanu, Aron Florin, Simion Bărnuțiu, George Baritru, Andrei Mureșanu, Aron Pumnul, Alex. Papiu Ilariu, Simion Balint, Axente Sever, Vasile Moldovan, Ioan Micu Moldovan, Iacob Mureșanu, Aron Densușianu, Nicolae Densușianu, Augustin Bunea, Ioan Bîanu, Tiberiu Brediceanu, Ioan Aghebeanu, Iuliu Hațieganu și mulți alții.

Alături pe un stativ cu pinză roșie sînt înscrise ziare și reviste aparute la Blaj ca: „Mîlaș”, „Avînt tîrziu”, „Revista de literatură”, „Unirea”, „Revista politică”, „Musa Română”, „Comora satelor”, „Anuarul Institutelor de învățămînt”, „Blajul”, „Proia școlastică”, „Cultura creștină”.

O lume a cărții, alături de documente de piatră și bronz, o lume a cuvîntului scris sau cioplit ca să ajungă pînă la noi cu însemnele Blajului.

O fîntină a darurilor

Inaugurată în luna mai 1973 cu prilejul aniversării a 125 de ani de la revoluția din 1848 din Transilvania, în prezența conducerii superioare de partid și de stat, biblioteca documentară „Timotei Cipariu” a devenit o

nouă fîntină a darurilor cu peste 26.000 volume, punînd la dispoziția publicului cititor și a cercetătorilor un impresionant număr de cărți și colecții provenite din bibliotecile blăjene și donații. Sînt de amintit, după cum ne arată profesora Monica Anton, directoarea acestei prestigioase instituții (O femeie de o cultură vastă, de o modestie uimitoare al cărei nume a aparut deja pe copertile unor cărți ca „Antologia”, „Noi vrem să ne unim cu Tara” și „Cîntece și tradiții populare despre Horia și Avram Iancu” alături de un alt remarcabil publicist, Ioan Buzasi și poetul Ion Mîrșineanu). Ponderile ei sînt: ale bibliotecii centrale din Blaj, cel gimnazial, „Timotei Cipariu”, bazilican, Ioan Micu Moldovan pe scoli normale, Reunirea învățătorilor, Ioan Vancea, Ladislav Valda, Vasile Suciu, Al. Miclescu, Iuliu Maniu, Al. Luculescu.

„De aici a răsărit soarele româniilor”, la rîndul său Nicolae Iorga afirma: „Acum, în sec. al XVIII-lea școlile din Blaj erau fără îndoială cele mai bune școli care puteau să existe pentru români. Tirziu de tot am împurmat și noi de dinsele o multime de lucruri care ne-au folosit.” Elevii formați la Blaj au predat mai tirziu la școli și facultăți din București, Iași, Craiova, Focșani, Vîlcea, Pitești, Galați etc. Combătînd cu tărie teoriile migraționiste ale lui Suizer, Engel, Engel, Rössler etc. la Blaj se organizază primele spectacole de teatru române (1761). În tipărițele Blajului se tipăresc: „Arhivă pentru filologia și istoria”, prima revistă de specialitate, „Icoana pămîntului”, primul tratat de geografie universală în limba română (Ioan Rusu), „Invatîtorul poporului”, cea dintîi gazetă pentru popor, „Economul”, primul organ periodic de economie al românilor din Transilvania „Musa Română” prima publicație de acest gen din țările române, aici, la 315-517 mai 1848 a avut loc Marea Adunare de pe Cîmpia Libertății: În 1868 aici se țin conferința cunoscută ca „Pronunciamentul de la Blaj” (act de protest împotriva Incorporării Transilvaniei în Ungaria), festivitățile din 1911 dedicate sărbătoririi a 50 de ani de la înființarea ASTREI, la 4 noiembrie 1915 aici se formează Consiliul Național Român în vederea pregătirii Unirii de la Alba Iulia; la 28 noiembrie 1918 pe Cîmpia Libertății a aterizat avionul pilotat de locot. Vasile Niculescu care aducea vestea apropiată Unirii; în 1891 profesorul Alexandru Uliacan întemeiază prima grădina botanică școlară din Europa condusă apoi de Ambrosiu Schattianu și Alexandru Borza; în 1851 prof. Simion Mihail — Mihalescu pune bazele primului muzeu de științe naturale; în 1926 Blajul devine Capitala județului Tirnava Mică.

Asadar fapte și evenimente, clădiri și momente la Blaj — hrîsiv al neamului românesc într-o eternitate...

Noul ca biografic

Ora 6.45. Pare incredibil, dar pe oscarul Dionisie Hejloni se află la birou. Te privește mirat, apoi cu aceeași caldă ospitalitate te întreabă ce cauți la Blaj. Și nu e surprins cînd i-ai mărturisit că ai venit anume să te întîlnesci cu el pentru a completa cu noutăți fișa unui oraș pe care îl prețuiești atît de mult. „Deci noutăți la Blaj! Iovărașe primar.”

„Toate sînt legate de inima celor aproape 13.000 de muncitori care se află în fruntea luptei pentru îndeplinirea planului pe 1980 și pe întregul cîmpul în spiritul orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu secretar general al partidului. Dintre acestea se detașează omenii mun-

rale din oraș, canalizînd mai multe străzi. Să adăugăm la terminarea Complexului sportiv din parcul „Avram Iancu” (unde există atelierul multiseclar, de peste 600 de ani, confirmat specialiștii la care populația și-a adus totala sa contribuție. În curînd ne putem minădi cu o „Casă comercială blăjeană”. Care se adăugă Casei casătorilor!” „Exact! La I.A.S.-uri și Stațiunea viticolă s-au plantat noi suprafețe, s-au realizat noi surse de viață de vie, specifice zonelor Tirnavelor și Transilvaniei.

Am să adaug la cele relatate încă cîteva nume: „Înfrățirea”, întreprinderea de gospodărie comunală și locativă, Fabrica de cărămîi; S.M.A.; Complex comercial; Cofetării, plăcintării, carnamgerie; Fabrica de tuburi celulare din sticlă; Fabrica de brînzeturi; electrificarea căilor ferate, Stație PECO; Centrala telefonică automată; Cămin de nefamilisti; noi săli de clasă, grădinițe, laboratoare, librărie, spații comerciale.” „Toate acestea sînt sevele din noua biografie a Blajului, care vorbește de la sine despre marile prefaceri din anii socialismului și-n cel de al IX-lea Congres al P.C.R.”.

„Să ne întoarcem la Cîmpia Libertății, locul acela sfînt unde s-a ținut Marea Adunare Populară din înălțatul an 1848.” „Da. Se poate vorbi de acest Pantheon al românilor, nu numai prin că a fost dar și prin ceea ce este, aici au fost mari scriitori ca Gheorghe Cosbuc, Brebreanu, Caragiale, Goga, St. O. Iosif, Iorga, dar și avionul lui Aurel Vlaicu, numeroase serbări, pînde de patriotim. În anul 1973 cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la revoluția din 1848, s-a inaugurat „Aleea revoluției” prin dezvelirea unei suite de 24 de busturi din bronz, reprezentînd pe cei mai de seamă cărturari și revoluționari din țările române: între care Micu Clain, Aron Pumnul, I. Ionescu de la Brad și L. Roth, Bollic, I. Rădulescu, G. Mașheru, V. Alecsandru, M. Kogălniceanu, N. Bălculescu, Avram Iancu, Cuza, Bărbulescu, Andrei Mureșanu, Cîntin C. A. Rössler, și alții. În 1977, cînd s-a sărbătorit centenarul Independenței de stat a României a fost inaugurat Ansamblul monumental „Gloria” opera sculptorului Vlașiu. La baza monumentului stă scris:

„În țări cu o veche tradiție. Într-o pauză, cînd l-am putut dezveli de calculator, mi-a vorbit de ascultării centralizate, a noutate pe ramură, un fel de mare atelier ce execută lucrări speciale de ascultorii; mi-a arătat secția de croit centralizată prin care se valorifică pînde și integral masa lemnoasă, evitîndu-se pierderile; am trecut și pe la atelierul de proiectare — auto-utilare. În care lucrează peste 80 de specialiști, apoi pe la atelierul de drojdie furajeră care se bazează pe cultivarea unei ciuperci care folosește ca hrană polizaharidele, din apele reziduale din urma procesului tehnologic de fabricare a plăcilor fibrolemnoase. O altă lucrare importantă pentru noi este finalizarea construcției rezervoarelor de apă potabilă problemă foarte înaltă, de apă potabilă, care a apărut odată cu trecerea de la Valea Frumosei. În 1985 a fost dat în folosință un spital ultramodern. Cu acest prilej s-a schimbat rețeaua de gaze potabilă și cele de gaze natu-

rale din oraș, canalizînd mai multe străzi. Să adăugăm la terminarea Complexului sportiv din parcul „Avram Iancu” (unde există atelierul multiseclar, de peste 600 de ani, confirmat specialiștii la care populația și-a adus totala sa contribuție. În curînd ne putem minădi cu o „Casă comercială blăjeană”. Care se adăugă Casei casătorilor!” „Exact! La I.A.S.-uri și Stațiunea viticolă s-au plantat noi suprafețe, s-au realizat noi surse de viață de vie, specifice zonelor Tirnavelor și Transilvaniei.

Am să adaug la cele relatate încă cîteva nume: „Înfrățirea”, întreprinderea de gospodărie comunală și locativă, Fabrica de cărămîi; S.M.A.; Complex comercial; Cofetării, plăcintării, carnamgerie; Fabrica de tuburi celulare din sticlă; Fabrica de brînzeturi; electrificarea căilor ferate, Stație PECO; Centrala telefonică automată; Cămin de nefamilisti; noi săli de clasă, grădinițe, laboratoare, librărie, spații comerciale.” „Toate acestea sînt sevele din noua biografie a Blajului, care vorbește de la sine despre marile prefaceri din anii socialismului și-n cel de al IX-lea Congres al P.C.R.”.

„Să ne întoarcem la Cîmpia Libertății, locul acela sfînt unde s-a ținut Marea Adunare Populară din înălțatul an 1848.” „Da. Se poate vorbi de acest Pantheon al românilor, nu numai prin că a fost dar și prin ceea ce este, aici au fost mari scriitori ca Gheorghe Cosbuc, Brebreanu, Caragiale, Goga, St. O. Iosif, Iorga, dar și avionul lui Aurel Vlaicu, numeroase serbări, pînde de patriotim. În anul 1973 cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la revoluția din 1848, s-a inaugurat „Aleea revoluției” prin dezvelirea unei suite de 24 de busturi din bronz, reprezentînd pe cei mai de seamă cărturari și revoluționari din țările române: între care Micu Clain, Aron Pumnul, I. Ionescu de la Brad și L. Roth, Bollic, I. Rădulescu, G. Mașheru, V. Alecsandru, M. Kogălniceanu, N. Bălculescu, Avram Iancu, Cuza, Bărbulescu, Andrei Mureșanu, Cîntin C. A. Rössler, și alții. În 1977, cînd s-a sărbătorit centenarul Independenței de stat a României a fost inaugurat Ansamblul monumental „Gloria” opera sculptorului Vlașiu. La baza monumentului stă scris:

„În țări cu o veche tradiție. Într-o pauză, cînd l-am putut dezveli de calculator, mi-a vorbit de ascultării centralizate, a noutate pe ramură, un fel de mare atelier ce execută lucrări speciale de ascultorii; mi-a arătat secția de croit centralizată prin care se valorifică pînde și integral masa lemnoasă, evitîndu-se pierderile; am trecut și pe la atelierul de proiectare — auto-utilare. În care lucrează peste 80 de specialiști, apoi pe la atelierul de drojdie furajeră care se bazează pe cultivarea unei ciuperci care folosește ca hrană polizaharidele, din apele reziduale din urma procesului tehnologic de fabricare a plăcilor fibrolemnoase. O altă lucrare importantă pentru noi este finalizarea construcției rezervoarelor de apă potabilă problemă foarte înaltă, de apă potabilă, care a apărut odată cu trecerea de la Valea Frumosei. În 1985 a fost dat în folosință un spital ultramodern. Cu acest prilej s-a schimbat rețeaua de gaze potabilă și cele de gaze natu-

„La 15 mai 1848 pe Cîmpia Libertății, reprezentanții poporului român au roșii răscăpat doina așezătoare a rezolvării unității naționale, a statului național român, visul de aur al unor veacuri de suferință și luptă, prin istoricele cuvînte „Vrem să ne unim cu Tara”. Cele trei statui din bronz simbolizează cele trei provincii românești: Tara Românească, Moldova și Transilvania”. „Ce fenomene pot defini cel mai exact climatul cultural și spiritual de astăzi al Blajului”. „În oraș există așa cum spuneam un complex cultural: Biblioteca documentară orășenească, cu peste 50.000 volume, Muzeul de istorie, școlile generale și liceele de care aminteam, o casă a pionierilor, două societăți științifice, de științe biologice și de istorie, o casă de cultură orășenească, două biblioteci, un club al tîneretului, cu numeroase formații artistice de amatori o universitate cultural-științifică, reviste școlare, cercul artiștilor plastici. Cel mai important eveniment cultural rămîne cel intitulat „Zilele culturii blăjene”. „Festivalul Interjudețean de muzică „Jacob Mureșanu”, simpozionul, întîlnirile, lansările de carte cu reprezentanți la nivel național. „Se poate vorbi deci de un specific al Blajului”. „Desigur și în cultură. Și lingă elevii enumerați al Blajului de la Pavel Dan Iocoea să-i amintim pe Radu Brătescu, Manușel Albu, Iuliu Moga, pe mai tîrziu pe Ion Buzasi, Monica Anton, Aradzie Hinescu, M. Strău, Corneel Tata-Băltă, Octavian Jeian, Ioan Deva, Hăndrea, C. Bărbulescu, Nicolae Ștefan, Ioan Bole, Vasile Crisan, Emil Bochis, Vasile Blaga, Virgil Flores, și mulți alții, scriitori, poezi, esești, pictori, animatori ai vieții culturale-artistice, profesori care prin tot ceea ce fac adaugă tradiției noi valențe de statornicie. Tocmai acest specific ne îndreptățește să milităm pentru a face din Blaj un oraș muzeu, să-l reînălțăm în inimile noastre de astăzi: „Cum v-a ajutat studiul sociologic la care lucrați de aproape două decenii să consoportați unele probleme importante de legătură de specificul Blajului”. „M-am axat pe problemele mai joare ale tîneretului, și-n special pe orientarea și integrarea acestuia, stabilindu-l la marile noastre unități economice. Oare că vine?” „Care se desprind din cercetare?” „Desigur!” „Iată-le: valorificarea trecutului prin mărirea prezentului la redă prezentului adevăratele realități ale poporului așezarea timpului pe o viață reală din perspectiva viitorului...” „Stim că o mai veche doleanță a blăjenilor este legată de redarea în circuitul cultural al orașului și al patrimoniului național a unor clădiri din Blaj”. „Da. Și această doleanță îndreptățită se va realiza treptat; așa cum, de altfel, am și primit aprobarea de la Consiliul de Stat.

La ora 7.45, primarul Dionisie Hejloni pune capăt discutiilor. Pe Tirnava a început strînsul așteptărilor de pe cîmp. În Piața 1848 razele soarelui de toamnă luminează puternic ansamblul monumental de clădiri și fiecare în parte răspundea o aură anar și respirația lor nu era altceva și nici nu este decît acest nume de patrie roditor.

ION MARGINEANU

Cornet de scriitor

Zile fierbinți

Discutam deunăzi cu tovarășul Ioan Rusu, prim vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului popular al sectorului 4 din Capitală, om lucîndar, dar cu multă experiență și multe griji pe cap, despre realizările edililor-gospodăresci și urbanisti ale sectorului, atît de numeroase încît, oricît de mult ai sta la care să te oprești mai întîi.

Am reținut însă din discuția aceea o metaforă revelatoare care nu-mi aparține mie, ci întîlcătorului, și îi cer permisiunea de a folosi drept titlu la aceste însemnări, și anume: „Zile fierbinți”. Mi-a plăcut această metaforă pentru încărcătura ei afectivă și pentru acoperirea pe care o are în realitate, dar mai ales, pentru că ea veșea din partea unui om implicat direct în miezul evenimentelor, caracterizîndu-l astfel pe om pe care îl puteam bine, și cînd spunea asta se referea, în primul rînd, la amplerea acțiunii de sistematizare care au schimbat deosebit de mult orașul, acțiunii care intră în vîr, se desfășoară la temperaturi înalte. Este vorba de noile și modernele ansambluri de locuințe din zona Linăriei-Văcărești, Obștei-Nord și cele de pe B-dul Constantin Brîncoveanu. Este vorba, de asemenea,

S-a înălțat de asemenea de magistrala a doua a metroului care subtraversează sectorul de la I.M.G.B. la Piața Unirii, cu cele șase stații, lucrare de proporții, intrată de la marea circuit subteran al Bucureștilor, și de rețeaua zoroare de carosabil și a spațiilor verzi afectate de lucrările metroului: B-dul Dimitrie Cantemir, Soseaua Otopeniului, etc. S-au depus o muncă asiduă pentru utilizarea și darea mai grabnică în folosință a unor unități, numai știut de la parterul comerțului ridicîndu-se, pînă la sfîrșitul anului, la impresionantă cifră de 10.000 mp. De aceeași griji și atenție s-au bucurat pînde gospodării sectorului în Progresul de Soseaua Otopeniului, nu numai de extinderea și arondizarea lor, ci și de elemente de design.

Este cînd pînde de pe cuprîntul sectorului au beneficiat astfel de modernizării succesive, prin executia unor reamplasări, care sînt extinderea spațiilor de vinzare, pîndu-se astfel asigurarea de desfacere unor cantități de produse specifice sezonului de toamnă.

Deci, o activitate, febrilă de proporții cu o semnificație definită, leagată de viața oamenilor. O activitate realizată printr-o muncă neîntreruptă dusă la bun sfîrșit în colaborare cu concursul fiecărui cetățean de care parte, o activitate de care depinde armonia, buna funcționare și sănătatea a însuși mecanismului social. O activitate în care nimic nu este de neîndeplinit, în care de la un mare ansamblu de locuințe pînă la stratul cu flori de pe marșalele soselelor, de la rezolvarea lucrărilor de înaltă tehnologie la cele de strîngere a materialelor, la înălțarea blocurilor pe terasamente care le sporește monumentalitatea, au lăsat considerabil carosabilul și, cred, dintr-o dată vor reuși să facă dintr-o stradă de tradiție un bulevard în toată puterea cuvîntului, cu linii, în multe privințe, monumentale.

Cam așa stau lucrurile și în celelalte zone de activitate. Toate pînd în evidență una și aceeași idee, aceea a dezamîrîrii. Căci de înseamnă, de fapt, să te înalți pe verticală decît să privești la altă vîrșă, să te străduiești cu case mici, care au făcut cîndva bucuria bucureștilor noștri, dar care pentru noi au devenit neînălțătoare, sau înalte-măla insulă, și a vîrșă de cea aflată nu de mult în anoprierea abatorului, adiacentă Căii Văcărești, să ridici case demne de înălțarea omului, genului său.

Am amănății spații verzi sau

locuri de recreere și agrement etc.

Desigur, sarcinile gospodărilor sectorului sînt mari și extrem de diverse, și confruntîndu-se cu clipe de clipă cu o multitudine de probleme, pentru rezolvarea cărora este nevoie de un înalt spirit de organizare și perfecționare a muncii în teritoriu. Unele dintre aceste sarcini decurg, fără îndoială, din activitatea de administrare și întîrînere a domeniului public, a resurselor străzilor și aleor ca și din reînnoștrarea decorului peisajistic pe principalele artere, cum sînt B-dul Metalurgiei, Soseaua Giurgului, B-dul Pionierilor etc. plantări de arbori și arbuști, flori sau amenajări de spații verzi. În acest scop, s-a ținut o strînsă legătură cu comitetul public, leni și asociat de locatari, pentru a lărgi mobilitatea oamenilor la acțiunile gospodăresci. Și roadele nu au întîrziat să apară. Dînd dovadă de simț și o atitudine remarcabilă cetățenii din majoritatea cartierelor și mai ales din cele recent construite, ca Berceni-Otopeni sau Calea Văcărești, au participat la frumusețea zonelor adiacente blocurilor în care ei trăiesc, la cultivarea terenurilor virane, amenajarea unor terenuri de joacă pentru copii etc.

S-a înălțat de asemenea de magistrala a doua a metroului care subtraversează sectorul de la I.M.G.B. la Piața Unirii, cu cele șase stații, lucrare de proporții, intrată de la marea circuit subteran al Bucureștilor, și de rețeaua zoroare de carosabil și a spațiilor verzi afectate de lucrările metroului: B-dul Dimitrie Cantemir, Soseaua Otopeniului, etc. S-au depus o muncă asiduă pentru utilizarea și darea mai grabnică în folosință a unor unități, numai știut de la parterul comerțului ridicîndu-se, pînă la sfîrșitul anului, la impresionantă cifră de 10.000 mp. De aceeași griji și atenție s-au bucurat pînde gospodării sectorului în Progresul de Soseaua Otopeniului, nu numai de extinderea și arondizarea lor, ci și de elemente de design.

Este cînd pînde de pe cuprîntul sectorului au beneficiat astfel de modernizării succesive, prin executia unor reamplasări, care sînt extinderea spațiilor de vinzare, pîndu-se astfel asigurarea de desfacere unor cantități de produse specifice sezonului de toamnă.

Deci, o activitate, febrilă de proporții cu o semnificație definită, leagată de viața oamenilor. O activitate realizată printr-o muncă neîntreruptă dusă la bun sfîrșit în colaborare cu concursul fiecărui cetățean de care parte, o activitate de care depinde armonia, buna funcționare și sănătatea a însuși mecanismului social. O activitate în care nimic nu este de neîndeplinit, în care de la un mare ansamblu de locuințe pînă la stratul cu flori de pe marșalele soselelor, de la rezolvarea lucrărilor de înaltă tehnologie la cele de strîngere a materialelor, la înălțarea blocurilor pe terasamente care le sporește monumentalitatea, au lăsat considerabil carosabilul și, cred, dintr-o dată vor reuși să facă dintr-o stradă de tradiție un bulevard în toată puterea cuvîntului, cu linii, în multe privințe, monumentale.

Am amănății spații verzi sau

NICOLAE IOANA

Peisaj modern spre Cîmpia Libertății

În contextul discuțiilor actuale privind „poluarea” folclorului și, în consecință, denaturarea semnificației actului folcloric, se impun, de la început, câteva precizări terminologice, atât de necesare mai ales în domeniul folclorului, unde nu s-a ajuns, încă, în ciuda unor achiziții certe, teoretice și practice, la o atitudine „clasică”, decurgând dintr-o analiză științifică, profundă a fenomenelor respective.

Mai întâi, să precizăm că prin cultură vom înțelege ansamblul de creații și valori spirituale ale omenirii, în general, sau ale unui popor, în particular (Lucian Blaga, Simion Mehedinți au argumentat diferența ontologică între cultură, creația spirituală, și civilizație, creația materială a unei etnii).

Fără îndoială, răsfingeri ale culturii spirituale a unui popor pot fi surprinse chiar și în cele mai banale și elementare forme ale creației materiale, întrucât cele două tipuri de creații și valori nu sînt decît fațete ale universului unic, indivizibil, pe care omul și-l creează, în sensul utilului și al frumuseții, deopotrivă.

Prin cultură populară se are în vedere cugetarea, imaginația și creația poporului însuși, cultură primară, originară a unei etnii, a cărei formă de bază de existență (și de circulație, condiție sine qua non) este oralitatea.

Printr-un alt termen, poporan, a fost definită creația cultă, însoțită și asimilată de popor, în baza unor afinități evidente, de conținut și de expresie.

Dihotomia popular-cult se circumscrie, în linii mari, dihotomiei rural-urban și oral-scris.

Fără îndoială, creația populară este, cronologic, primordială, căci ea premerge creației culte, urmînd apoi epoca coexistenței lor și a întrepătrunderii reciproce.

În timp ce oralitatea asigură o selecție naturală, vrem să spunem socială, a creației populare, individuală la origine, în contemporaneitate, anulînd posibilitatea „relecturii”, a „recitirii” a ceea ce nu a fost acceptat, pe moment, de colectivitate, creația populară netrăind decît în măsura în care e sancționată și acceptată de colectivitate, scrisul conservă tot ce s-a creat (și s-a păstrat, în afara unor accidente materiale), acordînd, generos, prea generos chiar, poate, pînă a atinge, astăzi, limitele unei adevărate „crize” a tipăriturilor, fiecărei opere o șansă de a fi acceptată de colectivitate, imediat sau într-o perspectivă istorică mai îndepărtată.

O surprinzătoare „însotire” a oralității și a scrisului aflăm la Eminescu:

„Grăm, Doamnă, către Tine, / Nu din gură, ci din carte, / Că ne ești așa departe.”

Neputînd realiza comunicarea, cum era firesc, prin viu grai, feciorul de Domn se adresează prin carte „scrisoare”, menținînd, însă, termenul „a grăi”, ca o sugesie a dorinței de a fi aproape, dorință care declanșează mesajul poetic cunoscut, într-o clipă de răgaz a bălăielii burte de Mircea Voievod întru apărarea pămîntului Tării.

Exemple contemporane de „însotire” și completare a unor forme orale și scrise de creație folclorică aflăm în inscripțiile de pe monumentele de artă

populară de la Săpînta sau în caietele în care creatorii populari precum Pătru Vlad din Cărbălău Hunedorei notează cîtece populare și amintiri, documente etnografice, folclorice și dialectale, constituindu-se, alături de Arhiva fonogramică a limbii române, un Muzeu sonor al graiurilor românești, într-o adevărată Arhivă scrisă a graiurilor românești, a culturii populare, în ansamblu.

Evident, oralitatea, astăzi, este mult mai complexă decît altădată, căci prin unele forme tehnice de înregistrare (radio, televiziune, casete etc.) oferă și ea posibilitatea unor „relecturi”, „recitiri”, ca semn al unei „literaturi superioare” (Ovid Densusianu), marior al unei continuități de impresionare la factorul coroziv TIMPUL, care se traduce, în termeni sugestivi, în „dorul de a o reciti”.

Bineînțeles că în cadrul raportului între cele două tipuri de culturi și de literaturi pot fi studiate și modalitățile prin care literatura cultă, de exemplu, influențează pe creatorii populari, folclorul în general. Este, acesta, un aspect interesant de sociologie a literaturii culte, mai ales în epocile moderne, cînd variatele mijloace de difuzare a culturii, mass-media, favorizează aceste rapor-

le stridente ale costumelor, toate aceste elemente, sfîdînd parca dinadins armonia, sobrietatea discreției, vigoarea și săgălnicia profund atase gestului folcloric autentic, mărturisesc incompetența profesională și prostul gust al îndrumătorilor artistici respectivi, ale unor așezăminte culturale și conferă momentului respectiv toate atributele non-autenticului, non-semnificativului, non-folcloricului.

Deci, încă o dată, înregistrăm nu poluarea a folclorului, ci folosirea neadecvată a creațiilor folclorice în spectacole — folosirea „poluantă” pentru viața noastră culturală în ansamblu, pentru gustul artistic al masei largi —, care se vor „folclorice” numai prin cîteva elemente disparate, stridente și prost alese, de regulă. Cum poluantă, pînă la ridicol, este, de pildă, folosirea unor creații reprezentative din folclorul românesc — Colindele din Hateg, bocetele din Oltenia, melodii din Maramureș, Cîntecul bradului etc. — ca fundal și pretext muzical, în filmul Oedip Rege (în viziune modernă, aflat pe afișul Cinematocii).

Chiar numai prin faptul că agenții vehiculatori ai producțiilor poluante poartă „numb” vedetelor de radio, TV, ale casetelor, aceștia nu mai pot

tenesc sau moldovenesc etc., cînd, de regulă, românul cîntă de unul singur (chiar în doi, foarte rar), sau horile la care participă zone diferite folclorice, etnografice, dialectale, inclusiv grupuri ale naționalităților conlocuitoare?

Și apoi, de ce acest termen dans tematic? Orice dans, orice mișcare are o temă, mai mult sau mai puțin „ascunsă”, „codată”, pe care cel care asistă o decodază, în baza tradiției, căci ca membru al colectivității respective este un inițiat în tainele creației folclorice respective, dar această temă, această semnificație există, indubitabil.

Unele manifestări folclorice fiind organizate pe județe, transpar adesea neconcordanțele evidente, normale, între limitele administrative și ale arilor folclorice, etnografice, dialectale. Apoi, referitor la spectacolul în sine, limitat ca timp și obligat să cuprindă, mereu aceleași stiluri și forme — indiferent de zonă — acesta nu se ridică, adesea, nici măcar la nivelul satisfacător al unui rezumat sau al unei sinteze a disponibilității creațiilor a celui colț de țară.

Evident, piesele de factură „folclorică”, în stil „folcloric” etc., izvodite de „creatori” cu identitate precisă — marcată, uneori, chiar de o stare financiară înfloritoare, realizată pe baza creației folclorice autentice, dar anonime, deci neputînd solicita drepturi de autor — și puse în circulație pe calea undelor radio, a imaginilor TV etc., nu au nimic comun cu fondul de aur al folclorului românesc, creat după legile necrise ale Marelui Anonim, POPORUL, manifestîndu-se după aceleași legi, dintotdeauna, în ambianța sa originară și constituindu-se, totodată, ca izvor de inspirație mereu vie, pentru creația cultă.

Din panorama activităților cultural-artistice, abia schițată în cele de mai sus, rezultă, cu pregnanță, două direcții obiective, principale, care trebuie cultivate și afirmate, în contextul vieții noastre cultural-artistice contemporane, cu pasiune și competență: pe de o parte, păstrarea creației și trăirii folclorice, ambele autentice, în mediile lor originare, a căror manifestare socială urmează legile general-valabile ale creației populare anonime (inclusiv transmiterea valorilor numai celor inițiați, deci aparținători la mediul originar, la vatra folclorică respectivă), și, pe de altă parte, valorificarea acestora în spectacole folclorice propriu-zise sau culte, în creația în stil folcloric sau în creația cultă.

Este de la sine înțeles că în a doua direcție trebuie respectate, cu fidelitate, atât semnificația majoră, de bază, a creației folclorice, sensurile ei profunde, cît și linia stilistică, cu alte cuvinte, expresia.

Vom confirma, prin gestul nostru, intuiția vizionară a genialului Eminescu („Timpul”, 1879): „Trebuie să fim un stat de cultură la gurile Dunării; aceasta e singura misiune a statului român și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop pune în joc viitorul urmășilor și calcă în picioare roadele muncii străbunilor noștri.”

VALERIU RUSU

Constelația lirei

Zăpada

Se pune zăpada foșnind, sunet de orgă ascunsă-n podgorii.

Mă topesc flutur în oglindă. Cîinii se strecoară în săni, zăpada se pune muștrător.

Căi cîntă, se pierd în lumină.

Idila

Mă retrag în cuvînt să descopăr floarea sunetului.

Tonuri pe care le-am uitat mișcări rostuite în metafore.

Ingropat în cuvînt discern așezăminte solare.

Dragoste

Căi se îndură să mai aștepte toamna străbătînd apele înlemnite, iocana frumuseții tale.

În ochii supuși, fructele topite în iriși se coc; sămînță nașterea,

mîroase a dragostei proaspătă. Pornim îndulșii de toamna pianelor

Ploaie de stele

De voi întîlni amurgul o să-mi petrec clipele alături de el. Acest drum — corană de duiosă amintiri.

Visul ne spulberă, ploaie de stele...

Căi

Căi timp din tropot născutu-s-au la marginea drumului, Le e dulce somnul în solarli.

Căi straturi îndesați în orbite, bălăii pierdute.

Undeva, în grădină, dezbrăcați de zale, umbli încă, mihniți, cu măști de vinătoare.

FLORENTIN PALAGHIA

Impotriva prostului gust

Poluarea folclorului

turi. Sensul cel mai semnificativ și mai bogat în rezultate, însă, este influența culturii și a literaturii populare asupra culturii și literaturii culte.

Această influență se realizează la două nivele: la nivelul temelor, al acțiunilor, al eroilor, al conținutului, într-un cuvînt, și la nivelul expresiei (metrică, figuri de stil etc.).

Cercetări particulare sau de sinteză urmăresc, pe autori, pe curente și secole, epoci, modul concret în care se realizează această orientare și perspectivele acestui proces.

Să precizăm, în acest loc, că și spectacolul de folclor (folcloric) nu mai reprezintă un fapt folcloric, chiar dacă va reproduce aidoma conținutul și stilul acestuia (chiar dacă ar fi să trecem cu vederea peste stilizările, adesea ridicole, absurde, impuse de „organizatori” de spectacole, care răsăr precum ciupercile după ploaie, sau de regizori etc.), căci el este scos din ambianța sa populară originară și îi este amputată, în bună parte, funcționalitatea etică, socială și chiar estetică.

Iar dramul de funcționalitate estetică, atât cît mai rămîne este, cel mai des, înecat în tendințe exhibiționiste, de paradă, de operetă, de prost-gust.

Textele revăzute, „infrumusețate”, prin figuri stilistice non-folclorice, sau sărăcite prin eliminarea unor particularități dialectale (de grai) autentice, melodiile ajustate sau uniformizate, mișcările căutate, „super-elegante”, de balerin sau stereotipia acestor mișcări, culori-

introduce în circuitul folcloric „creațiile” lor, căci ei sînt marcați, definitiv, distinctiv, față de comunitatea originară folclorică drept outsiders.

Și nici grupurile exagerate de mari de muzicanți — depășind adesea cu mult numărul dansatorilor — nu reușesc nici pe departe să constituie un „punct” folcloric forte al spectacolelor respective, cu atât mai mult cu cît în numeroase zone românești cîntă 1-3 muzicanți, pentru a însoți un dans sau pentru a acompania un cîntăreț, iar în unele zone nu se cîntă decît din gură.

Spectacolele pe zone (județe etc.) sau pe genuri, la scară națională, presupun, în plus, o riguroasă și competentă selecție pentru a fi reprezentative și pentru a putea măcar sugera bogăția și varietatea zonei sau genului avute în vedere. Am asistat la o nuntă la Săpînta (Maramureș); grupul oșenilor prezenți la acest prilej folcloric, căci mireasa era din Oasul învecinat, Săpînta aflîndu-se la frontiera de vest a Tării Maramureșului, nu s-a amestecat — căci avea conștiința deplină a identității lui culturale — nici o clipă în dansul săpîntenilor, nici chiar în alaiul care însoțea pe tineri prin sat, rezultînd un dialog, o întrecere permanentă între cele două grupuri, în beneficiul spectacolului de ansamblu al nunții.

Cum să apreciem atunci grupurile folclorice formate din 5-7 cîntăreți, din Oltenia, Muntenia, Moldova, Ardeal etc., cîntînd, în cor, același cîntec, mun-

culinare”. Las’ că lucrurile nu stau tocmai așa (e menirea altor rubrici din revistă să se ocupe de acest aspect), dar mă întreb cum poate un „local” (confirm Dictionarul explicativ al limbii române acesta

Vorbiți și scrieți

românește

Pădurea și copacii

este „Clădire sau grup de încăperi de utilitate publică”; „Sală special amenajată unde se servește publicului mîncare sau băutură”) să „onoreze” (vezi bine!) comenziile noastre. Cît despre „preparate culinare” ce să mai vorbim! Le „consumăm” cu încredere...

Am admirat întotdeauna „cultură” celor care au scris în așa fel încît oricine poate pricepe: „Nu atingeți firele nici

chiar căzute la pămînt” și m-am întrebat cine ar mai fi înțeles despre ce este vorba dacă s-ar fi spus bunăoară: „Nu palpați conductorii electrici nici chiar descensionați la suprafața solului”.

Militez, cu alte cuvinte, pentru o „mediere” absolut necesară între limbajul, în mod normal strict specializat, specific unui anumit domeniu de activitate și, respectiv, celor care activează nemijlocit în respectivul domeniu și transpunerea acestui limbaj într-o formă pe înțelesul tuturor. Cîneva mi-a povestit că se făcuse vinovat de o întîrziere în depunerea unor chitanțe oarecare la un serviciu de contabilitate. Omul era grăcian, foarte priceput într-ale lui, dar lipsit de orice aptitudine contabilă. O funcționară de la respectivul serviciu l-a făcut cu ou și cu oțet spunîndu-i că, din cauza lui, va fi obligată să efectueze o „stornare”. Omul și-a cerut scuze — era de altfel deplin conștient de vinovăția sa —, dar a vrut să înțeleagă la ce efort o supunea pe funcționară, nu de alta dar ca să nu mai greșească altădată. I-a fost imposibil să afle altceva decît că a provocat o „stornare”. A plecat de acolo zdrobit. Cuvîntul îl apă-

sa, fi teroriza, i se părea monstruos. Biata femeie! Cîneștie la ce chinuri o silise el, altminteri om blind și amabil! N-a putut minca, n-a putut dormi. Avea un prieten lingvist. I-a dat un telefon. „Ești lingvist, zice, rogu-te, spune-mi ce înseamnă stornare?” „Stal o clipă, sună cineva la ușă” (de fapt lingvistul se dusese să tragă un dicționar din raft!); „Păi, e foarte simplu, dragă! Ascultă aici! E vorba de rectificarea unei înregistrări contabile greșit făcute în cartea sau în jurnalul de contabilitate al unei întreprinderi, prin adăugarea sau scăderea unei sume echivalente cu cea greșită. Vine din italianescul stornare... Stal puțin, iar sună cineva... Așa, în italiană, cuvîntul acesta înseamnă, printre altele, a expedia înapoi o sumă, dar sensul de bază este a întoarce înapoi. Cred că în italiană vine din latină... Extraordinar! Sună din nou!... A venit unul care mă ține de vorbă. Îți telefonez eu peste vreo jumătate de de oră”.

Graficianul s-a culcat liniștit deși amicul său, lingvistul l-a lămurit pe deplin abia a doua zi!

CEZAR TABARCEA

Ne-am referit adesea, în spațiul acestei rubrici, la ceea ce lingviști numesc registre de limbaj, adică la modalitățile de adaptare ale expresiei comunicării în raport cu situația concretă în care se produce comunicarea. Căci problema este de o importanță deosebită pentru formarea nu doar a deprinderilor corecte de vorbire și scriere, ci și de comportament social-cultural.

Într-adevăr, se mai întîmplă de multe ori să ne vedem pădura din cauza copacilor, cum spune o veche vorbă românească. Luate în parte, cuvintele sînt corecte, construcția gramaticală este de asemenea coerentă și, totuși, „ceva nu merge”. Ați avut, desigur, nu o dată această impresie...

Personal, o am de foarte multe ori, mai ales în contact cu un fel de limbaj administrativ care este menit în principiu să stabilească o comunicare cu publicul, deci care trebuie să găsească exact un registru potrivit scopului său. Din păcate, tocmai aici intervin dereglările, cel care redactează diferite anunțuri crezînd, nu știu de ce, că noi cei care le citim și trebuie să căpătăm o informație din ele sîntem obligați să intrăm în registrul lor și nu invers.

Iată, de pildă, soarta cuvîntului aces care a înlocuit pe nesimțite mai vechiul și de toți înțelesul intrare. De mai multă vreme „intrarea în clădire” a devenit „acesul în incintă”. Transcriu aici un anunț strict autentic: „Acesul vehiculelor cu tracțiune animală este permis numai pe la poarta B — în zona posterioară a incintei!”

Fără îndoială, textele legilor, instrucțiunilor, deciziilor oficiale sînt (și trebuie să fie) redactate în termeni cît mai lipsiți de echivoc, specializați pentru diverse domenii de activitate umană. Dar, atunci cînd conținutul acestor acte administrative trebuie să ajungă direct la cei cărora le sînt adresate, este normal (și deloc „înjositor”) ca registrul exprimării să se schimbe în așa fel încît să se apropie de limbajul „mediu”, comun tuturor vorbitorilor. Altfel, există riscul ca bietul căruș să stea multă vreme la... poarta nouă, întrebîndu-se ce vrea să spună „zona posterioară a incintei!”

Într-o braserie (era să spun „berărie”, dar m-am corectat la timp...) din inima capitalei, un afiș pompos ne atrage atenția: „Localul nostru onorează comenziile dumneavoastră cu cele mai gustoase preparate

atelier literar

G. Dumitrescu

M. Lăzărescu : Paginile debutului (prematur, după părerea noastră) aveau cel puțin o calitate, o oarecare coerență, claritate, pe lângă unele semne reale de perspectivă (mai vizibile în „Ghitară”). În paginile mai noi (inclusiv așa-zisele poeme în proză, pe care nu le-am putut descifra decât parțial) bătăie delirul verbal, o adevărată bătaie de cimpi, întreruptă din când în când de cite un vers sau o metaforă care arată că autorul ar putea scrie și poezie „ca lumea”. Vom vedea, în continuare.

S. Brădean : Cînd sprijiniți sensul poemului de o „cheie” (care rămîne opacă, ermetică — „al cincilea...”) lucrurile se rezumă la o confecție premeditată, fără poezie și fără semnificație. Piese „independente” („Citeodată”, „Intimplare”, „Copac”) capătă, însă, viață și semnificație, si frează, liric, (Trebuie să bătute la mașină).

Daniela Teodorescu : Ne așteptam să ne vorbim de lecturi, de poezii preferate, de probleme de creație, etc., nu de zecile de concursuri la care

participați neobosită (concursuri care de multe ori nu sînt decît improvizații periferice, fără competență și valoare). Sinteti la vîrsta acumularilor, a lecturilor ample și studioase („pentru toată viața”) și e trist s-o irosiți în acest mod. Încă nu se poate ști, din textele trimise, dacă aveți talent cu adevărat și dacă veți deveni cîndva poeză — deocamdată, ceea ce faceți e un fel de lucru manual, de serie, aduceți din condei „după ureche” niste compuneri simulind poezia (în realitate, fără miez și fără vibrație). Doar în „Colind la un copac” pare să fie și un zvon de poezie adevărată. Vom vedea, în continuare.

Rodica, George, Titel : Colegul dv. se pare că are într-adevăr talent. Textele trimise nu sînt, însă, suficiente pentru o edificare deplină. Reveniți.

R. Tall : „Am văzut”, „Text”, „Evenimente”, „Metamorfoze”.

R. C. Adrian („Versul”), V. Vancea, C. Vana, A. Young, C. Serediu, A. riadna, V. Angheliescu,

W. A. Gabond, T. Ma-
monu, V. Acatrinei, S.
Bots (scrisoarea indesci-
frabilă), **D. Marcu, V.**
Sraier, P. Sirbu, Adr. Io-
nescu, A. Bănică, Silvia,
St. Cirjan, R. Samarian,
I. V. Periam, Ela Boldea,
Ieronimus 45, L. Lăcraru,
Al. Pascu, Elvisian D.
(necitet), F. Lian, El. Al-
dea, D. Stărcu, Marinela
Iacob („Printre spice”,
„Ubicuitate”), **D. Plai,**
Gb. Mattei, Tr. Simpetru,
A. Vremir, Daniela Geo-
rgescu, M. Scinteioară, E.
Borsan, Donna Alba : Ni-
mic nou !

M. Costachi, Mălinu
Th., Nemo, V. Anastases-
cu, C. B., Lum. Paraschiv,
Aciou, Ad. Petrescu, K.
Mohaupt, N. Nidi, G.
Bianca R., Man. Panait,
Lum. Botez, I. R.-Sibiu,
D. Almăsan, M. Soimaru,
G. Moys, E. Ștefănică, M.
Popescu, Adrianna, G.
Iorga, I. Turel, N. Jan,
C. Mălaia, S. Iordache,
Martina S., Tdem, M. Ma-
nea, P. Babiu, M. Gliga,
S. Tocan, V. Alex, S. C.
Lahman, Cr. Toma, C.
Kapa, Gh. Ciulică, M. Să-
lăjan, Ad. Voicu, L.T. Iz-
vorilva : Încercări de ni-
vel modest.

GEO DUMITRESCU

Manuscrisele nu se înapoiază.

CERCUL

În fiecare zi
să-l reasezăm pe om
în om.

Cercul are căldura piinil.

Omul strînge-n palme
Cercul liniștii,
și-al cunoașterii.

EMANUEL SOARE

POPAS

Azi toamna-n prepeleacul lunii
Dă chiot peste via zării ;
Stelare torțe-aprind străbunii
În sfînta crâmă a-nserării
Miroase a pelin pe dealuri
Și a gutui ce rid în geamuri
Iar vîile albe de valuri
De miorițe pe sub ramuri
Doinind din fluier sub dește
De suflute la foc de inimă :
Și piinea-n miini solare crește
Și te aprinzî de-un dor de nimeni,
De-o dragoste de crini furată
Și de un must de gură dulce,
De sini de coarnă-nmiresmată
Și de-o tristețe ce te smulge
De lingă toți ca să te poarte
Pe drumul carelor greoaie
Ce vin cu cîmpuri de departe
Printre alice mari de ploaie,
Să vrei sub freacă de ariniști
Și prepelețe migratoare,
Să poposești pe-un cer de miriști
Ca puil din abecedare !

ION CRAIOVA

DESFRUNZIRE

E-afîta toamnă, incit
mi se desprind de pe ramurile
degelator
amintirile fostelor atingeri
de miini...

SIMONA MUREȘAN

PLUGUL

Bunicul meu
a murit
pe rînd
în cele două războaie
mondiale
și totuși
l-am zărit
și ieri
sezînd pe gînduri
lîngă hambarul
de griu
cu țigara
în gură
pirjolindu-i mustața
și cu privirea
înfiptă în pămînt
între coarnele
unui plug.

MIRCEA TĂLAN

DUPĂ LUPTĂ

apoi veniră să-și culeagă morții
într-un tîrziu
pe cîmpul de luptă rămăseră doar caii
uciuți,
nu părea să se fi petrecut un război între
oameni
pe cîmpul acela unde iarba creștea
adîncind încă o dată pămîntul
ei mai degrabă un război al cailor
cum încremeniseră neîngropați, cu boturi
cîscate
cu spumele insingurate pe zăbălă
cu burțile sparte de pînteni, cu gleznele
frînte
cu coamele smulse și amestecate cu iarba
cu tăcerile care le mai rămăseră dintr-o
viață tăcută
într-atît părea războiul acela, istoria aceea
o sfîșiere oarbă de cai.
unde, în orașe luminile scînteiară
din nou
vitrinele se tulburară, mașinile porniră
de-a valma
începu să plouă mărunt începu să ningă
începu să inmugurească
începu
la căpătîile cailor cîmpia flămîndă
aprinse păsări negre.

VARUJAN VOSGANIAN

CELLA SERGHI:

(Urmare din pagina 9)

și atunci mi-l freca distrat și
mă ustura...

— Era imaginație sau așa a
fost copilăria dumneavoastră ?

— Realitate sută la sută...
Vreau să vă spun acum altceva,
trece de la una la alta...

— Treceți, nu ne-am propus o
ordine cronologică !

— Mi se pare foarte curios,
toti criticii, mai de demult și cei
de azi, au vorbit de influența
literaturii lui Camil Petrescu a-
supra mea. Ori în literatura mea
au o pondere excepțională copila-
ria, o mare influență adoles-
centă, iar în literatura lui Camil
Petrescu nu există copilărie, nu
există adolescență. Eroi lui sînt
niste oameni maturi, Literatura
lui este plină de metafore, a mea
e lipsită de metafore, de aceea
am crezut că sînt lipsită de ta-
lent, de aceea am început cu o
mare timiditate. Literatura lui
Panait Istrati mi-a dat curaj, el
povestea ce i s-a întîmplat.
M-am gîndit că și eu voi fi în
stare, fără lucruri așa de extra-
ordinare, ca la el. Atunci am
luat-o încet, încet, încet și trep-
tat...

— Cit de încet, cit timp ați
lucrat la „Pinza de păianjen” ?

— Între 1933—1937. Manuscri-
sul a fost citit de Mihail Sebas-
tian, care l-a dat mai departe
lui Liviu Rebreanu.

— Rolul lui în viața dume-
neavoastră profesione a fost co-
virsitor...

— Am trăit trei momente fe-
ricite, fără egal în viața mea.
Acum pot fi sigură că nu mă în-
sel asupra lor. Primul cînd mi-a
spus Liviu Rebreanu „ești un
scriitor” ; al doilea, cînd am
auzit „Pace, pace”, era în noap-
tea de 23 August 1944 ; a treia
cînd mare am trăit-o nu de
mult, la inaugurarea donatiei
Cella Serghi, de la Muzeul de
artă din Constanta, cînd am fost
înconjurată de 500 de persoane,
care-mi cereau autografe.

— Dumneavoastră, obișnuită
cu atmosfera lansării cărților, de
ce ați fost atît de impresionată
abia acum, incit să treceti acest
moment printre cele trei, cru-
ciale, ale vieții ?

— Nu uitați, eu am plecat din
Constanta un biet copil amărît,
cu o boccelută, mama cu o boc-
celută mai mare, înghesuie în-
tr-un tren de marfă. Copilul
foarte sărac, peste ani, face o
donatie, 22 de tablouri de mare
valoare adunate din munca
lui, după ce la mine în
casă, în copilărie, nimeni nu
știa carte. Eram atît de săraci,
incit la noi în casă nu se auzea
decît despre somai, război, criză.
Tata lucra ce găsea și cînd gă-
sea, vă dați seama cum trăiam !

— Și cum ați putut învăța ?

— La 11 ani, cînd terminam
clasele primare, tata a spus :
Stop ! Știi să scrii, să citești, să
socotești, ajunge ! Am avut un

aliat puternic, mama, care a fă-
cut toate sacrificiile pentru ca eu
să învăț. De la 15 ani, au inter-
venit vointa și personalitatea
mea, am început să muncesc,
dădeam lectii unor copii mai
mici. Văd astăzi cum învăță ti-
nerii, în ce palate extraordinare,
și mă tot întreb, isi dau
seama ce minuni se fac pentru
ei ? N-ar trebui să le spunem
mai des cum am trăit foarte
mult dintre noi, care cum se
vede, n-am fost lipsiti de cali-
tăți, ci numai de bani și de un
loc privilegiat în societate ? Noi
împrumutam o carte și o putem
citi, alergăm după cele cu jumă-
tate de pret. Vă dați seama ce
dramă era pentru un om, care-si
va face din cărți scopul existen-
ței, să n-aibă în casa sa o bi-
bliotecă, o singură carte ? !

— Vă zbăteți să vă faceți rost
de cărți și ați „devalorat” bibli-
otecile întregi...

— Stăteam într-o casă, fără
lumină electrică... Tata a intrat
într-o noapte, a găsit lampa a-
fumată, camera afumată, eu ci-
team o carte împrumutată, a
luat-o și a aruncat-o pe geam.
Așa-si făcea cultura un copil
sărac. Și totuși anii aceia mi se
par neînchipuit de frumoși...

— Vă mai bate inima ca altă
dată cînd vedeți marea, orașul
copilăriei dumneavoastră ?

— A fost ceva fantastic cînd
am fost invitată să iau parte la
deschiderea colecției Cella Ser-
ghi din Constanta. După mica și
impresionantă solemnitate, am
regăsit orașul meu. Cum ? O ci-
titoare a venit cu mașina și m-a
întrebat dacă vreau să merg
prin oraș. Prin nu știu ce mira-
col, strada Mării, unde am copila-
rit, era neschimbată. Într-o
Constantă cu blocuri grozave, cu
drumuri prin care mă rățasesc,
străduia mea e acolo, așa cum
am lăsat-o. Casa mea e ne-
schimbată, frumos zugrăvită,
verde cu albastru. Am început
să le spun celor care mă înso-
teau că aici stătea cutare, aici
cutare, aici Cocuta. Deodată s-a
deschis o poartă, a lesit o bă-
trînă, cam de vîrsta mea, sim-
patică, „Eu sînt Cocuta”, tu
cine ești ? „Eu sînt Cella” !

Ne-am îmbrățișat. Tu tii minte...
Tu, tii minte...
— Ca-n romane !

— Nu, ca-n viață. O să scriu
în „Post-scriptum” despre aceas-
tă întîmplare. N-am avut în-
drăzneala să sun, să-i deranjez
pe locatarii de astăzi, dar poate
ar fi fost prea tulburător.

— Deci „Post-scriptum” se
numeste cartea pe care o scrieți
acum. Va fi o evocare a anilor
din strada Mării ?

— Cuvîntul înainte vrea să
spună ceva. Să vă citesc de aco-
lo. „Dacă deschizi un cufăr,
spune Jean Cocteau în Jurnalul
său, rămiți uimit de cite se
varsă pe margini. Drame uita-
te, fotografii din care nu mai
recunoști figurile, scrisori pe
care nu mai tii minte cînd le-ai
primit, prietenii moarte. Ce-ar
fi, m-am întrebat, dacă as strîn-
ge ce a căzut pe margini și as
scrie o carte ? Va fi un post-

scriptum la toate cele pe care
le-am scris pînă acum, comple-
tarea unei confesiuni care a în-
ceput cu 50 de ani în urmă.
Fiindcă, într-o scrisoare oricît
de lungă, scrisă de o femeie,
mai e ceva de adăugat și poate
esențial. Am căutat în toate că-
rțile mele un adevăr al meu, nu
știu cum l-am exprimat, dar
poate că în el se regăsesc citi-
torii. Parcă le-as pune în față
o oxlindă, lată cum esti, de ce
nu te bucuri că existi, că trăiești
? Nu sînt făcute din pasta
învînzătorilor, dar această voință
de a crea peste orice improvi-
zație, peste orice dilematism,
m-a ajutat să cistig în meciul
cu viața.”

— Va fi o carte biografică ?

— Eu n-am scris decît despre
întîmplări din viața mea.

— Vom recunoaște persona-
lități care au fost sau vor fi la
adăpostul altor nume ?

— Se va recunoaște încă o
dată un lucru care mă obsedează
de cînd am început să scriu.
Va fi o carte despre zrenutea
de a te realiza ca artist. Chiar
întîlnirea noastră așa a început.
Cum ați ajuns scriitoare ? Nu
pot să spun în două cuvinte că
ceea ce pare scris într-o joacă,
cu o ușurință extraordinară, este
foarte muncit, ca orice lucru
bine făcut. Vreau să vorbesc în
acest eseu despre voință, despre
renunțări.

— În ce stadiu vă aflați cu
„Post-scriptum” ?

— Am tot materialul adunat,
bătut la mașină, dar, sînt atîtea
stadii prin care trebuie să trea-
că o carte, incit, cred că mai
am nevoie de un an pentru ca
să fiu multumită de mine. Lu-
crez de doi ani și cum media
mea este de patru...

— Să ne întoarcem la dona-
ția dumneavoastră. Ați adunat
greu fiecare tablou, ați scris
cărți, ați putut să vă cumpărați
tablouri...

— Așa a fost, le-am adunat
de la pictori prieteni, emotionîndu-
se de emotia mea, indușîndu-
se de dorința mea de a le
avea, n-am dormit nopti gin-
dindu-mă la ele, adunînd bani,
plătindu-le în rate, numai să le
pot avea.

— Cum de v-ați „rupți” de
ele ?

— Am să vă dau un exem-
plu, mie așa-mi place. O citi-
toare din Focsani, care era ad-
miratoarea portretului meu, fă-
cut de Magdalena Rădulescu,
mi-a spus : „Cum vă îndurați ?”
„Crezi c-ar sta mai bine la dume-
neata acasă, în Focsani, decît
într-o expoziție permanentă ?”
Asta e. Tablourile mele sînt
laolaltă, le văd oamenii. Eu
sînt nevoia să supravietuiesc.
Nu vreau să mor, dar am să mor
și există o posibilitate de a fi
încă... Cea mai naturală, prin
copii, eu n-am avut bucuria să
o am. De aceea, sînt toată în
cărțile mele, prin ele sper să
mai trăiesc, și prin tablourile pe
care le-am adunat, cu chinul
zilelor și nopților de scris. Le-am
dat oamenilor, care intră în mu-
zeu, cu toată dragostea...

Drumuri de munte

Revăzînd, după mai bine de
două decenii municipiul Piatra-
Neamț, n-am recunoscut lesne
decît două repere muzeul me-
morial „Calistrat Hogas” și tur-
nul-clopotniță de pe colina unde
durează una dintre cititorile
marelui Ștefan.

Vechile clădiri cu valoare cul-
tural-artistică ori cu încălțu-
ră emoțional-istorică au fost în
mod remarcabil ocrotite și orin-
duite printre modernele cons-
trucții, într-un oras reînălțat din
temelii pe baza unui plan de
sistemizare foarte reusit, în
care se distinge pregnant grija
pentru valoare pentru durabil și
frumos !

Ocolesc de cîteva ori centrul,
ajung în cartierele Dărmănești
și Cîrtești și am bucuria să con-
stat că marelui înnoiri aduse
făcii de Congresul al IX-lea al
partidului, se regăsesc strălucit
și deosebit de semnificativ, în
noul înfățișare a urbei de odi-
nioară, conferindu-i Pietrei re-
flexii de Perla... a Moldovei !

După neîndeștătoarea plim-
bare de recunoaștere mă opresc
la muzeul omagial al părintelui
drumurilor de munte, cel care
a înfălăcat în mîntea tuturor
adolescenților școlari dorul de
drumetie, dorința de a lua plep-
tis stîncile abrupte și de a
dormi măcar o noapte în lînis-
tea adîncă „în care nu ești de-
cît tu cu singurătățile tale”. E-
ram nerăbător să văd universul
de creație al celui care ne-a
mijlocit posibilitatea de a afla,
la o vîrstă fragedă despre Taz-
lău, înainte de a putea să con-
sultăm dicționarele geografice
și de a citi prima cronică plas-
tică în descrierea picturii lui
Grigorescu, de la Agapia.

De cum intru în acest colț de
spirit, îmi scot pălăria nu nu-
mai pentru că mi-aflu într-un
lăcaș de cultură, ci în semn de
omagiu adus magistrului, ca
fost elev al gimnaziului de pe
strada Gării din Alexandria. În
aceste momente mă simt ca un
privilegiat al „celor hărăzite
mie de pronia întîmplării” de a
întoarce vizita, exact după 100
de ani, celui care în toamna lui

1886, neînteles de mărimea ple-
tore, părăsese liceul comunal
local, „unde funcționase ca pro-
fesor de parte literară” și-si în-
cepe activitatea pentru o peri-
oadă de cinci ani ca director
al gimnaziului din orașul de pe
malul Vedei.

Aflu de la AL. BOSTAN, ghid
instruit și cu har, că fostii elevi
cărora le-a închinat scrierile
sale „în semn de dragoste și
aducere aminte”, i-au multumit
după talentul și posibilitățile
lor. Unii i-au schitat portretul,
la loc de cinste în muzeul me-
morial, alții i-au dăruit bustul
în marmură al lui Homer căci,
„omul cu ochi de fier”, profes-
orul lor de greacă și latină,
după cum afirma Toporceanu, ar
fi, printre altele, de vecuri,
strănepot al marelui umanist al
antichității. În sprijinul afirma-
ției „depuneau mărturie” ochii
săi albaștri, care sub unele în-
flexiuni ale luminii se opăceau
aidoma celor al genialului orb
din Elada.

Mai aflu că Hogas s-a intitu-
lat întotdeauna profesor și nici-
odată scriitor, iar în 1912, cînd
s-a pensionat la 65 de ani, a
primit medalia — expusă într-o
vitrină — pe care se consem-
nează „Ca răsplătă a muncii
pentru învățămînt”. La cinci
ani după moartea lui Hogas,
Liviu Rebreanu, cîstind mo-
destia autorului, are inițiativa
de a-i „încorona cărțile cu cel
dintîl premiu literar al Socie-
tății Scriitorilor Români, cu
multumirea de-a îndeplini un
act de pietate față de un mare
și încă neprețuit îndeajuns
scriitor al neamului românesc”.

La plecare mă întorc spre
bustul din fața casei și as vrea
să-mi audă cuvintele de recu-
noștință și prețuire pentru scîn-
teia aprinsă de licărul care a
stîrnit nouă, strănepotilor fosti-
lor săi elevi din orașul din
întina Cîmpiei române, curiozi-
tatea, dragostea și dorul de po-
tecile de munte „care se tale și
se încreșează de nu le mai
dai de capăt”.

MARIAN TEODORESCU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Spicuim din răspunsul pe care ni l-a adresat **Consiliul popular al județului Vrancea** privind o problemă de mai larg interes cetățenesc, și anume, aceea a asigurării mijloacelor de transport în comun pentru un grup de muncitori navetiști din comuna Bordești: „Discutându-se cu conducerea Întreprinderii de transport auto Vrancea, în vederea rezolvării situației semnalate, s-a stabilit ca începând cu primele zile ale lunii decembrie a.c., cursa de călătorii Focșani — Guguști de la orele 19,30 să fie prelungită până la Bordești, urmînd ca aceasta să execute și cursa-convenție de noapte, la orele 22,00. Noul program va fi adus la cunoștința muncitorilor navetiști prin grija Consiliului popular al comunei Bordești și prin afișare în autogara Focșani”.

■ Din nou, un răspuns favorabil, de această dată, din partea **Consiliului popular al Sectorului 5 al Capitalei**, referitor la scrisoarea semnată de Eugenia Datcu din București, str. Dr. Toma Ionescu nr. 19, bl. A 5, sc. B, apart. 1: „Biroul Comitetului Executiv al Consiliului popular al Sectorului 5, analizînd din nou situația petentei, a dispus recalcularea contribuției sale bănești și în muncă”.

■ **Ecaterina Gheorghe din București, str. Băiculești nr. 13, bl. B 9, sc. D, apart. 122, Sect. 1**, și-a propus într-o bună zi să-i trimită nepotului său, Adrian Bala, aflat la Babadag, un colet conținînd alimente. Numai că, pachetul cu pricina, expediat din Capitală de la Oficiul P.T.T.R. nr. 52 în luna iulie, a ajuns la destinație abia în... septembrie, conținutul său fiind, desigur, total compromis. Din procesul verbal ce însoțește coletul revenit în București, care, după atîta vreme urmează a-i fi returnat (?!) expeditoarei, reiese că acesta a făcut un „popas” de o lună (!) la poșta din Tulcea, iar în rest, pe ici, pe colo... Firește, Ecaterina Gheorghe refuză să-l primească, solicitînd Oficiului 52 contravaloarea sa, dar fără ca pînă în prezent să fi ajuns la vreun rezultat. O fi, oare, situația chiar de nerezolvare?

■ **Consiliul popular orășenesc Mangalia**: „Referitor la scrisoarea nr. 7469, adresată redacției dumneavoastră de către Cristea Popa, vă comunicăm că, începînd cu luna noiembrie a acestui an, sus-numitul a fost trecut — la cererea acestuia, avîndu-se în vedere starea sănătății sale — la o altă formație de lucru, unde condițiile de muncă îi permit să-și desfășoare activitatea în bune condiții. Totodată, i s-a asigurat și indemnizația de transfer prevăzută de lege”.

■ „Vă adresez și eu o propunere: pentru că, de mai multă vreme, întregul carosabil al străzii Olănești — aflată în preajma Pietii Crîngasi din Capitală — a devenit albia unui riu ce-și revărsă lin apele pe bulevardul Ceahlău. m-am gîndit că acest nou curs de apă curată, potabilă chiar (doar e „izvorâtă” din spîrtura unei tevi!), ar permite I.C.A.B.-ului populara sa cu... păstrăvi” (**Radu Drăghia, Calea Giulești, nr. 42, Sect. 1, București**).

■ Primim, din partea **Întreprinderii de Transport București**: „Urmare articolului intitulat „Cine oprește taxiul”, apărut în revista dumneavoastră în cadrul rubricii „Etica de toată ziua”, vă facem cunoscut că fapta comisă de conducătorul taxiului 1-B-16422 în ziua de 24 octombrie 1986, în jurul orei 13,30 a fost prelucrată cu toți conducătorii auto din secția Exploatare-transport camioane-taximetre pentru a preveni pe viitor repetarea unor asemenea abateri. Pe linie administrativă, conducătorul respectiv a fost scos definitiv din funcția de șofer pe taximetre, fiind trecut în altă activitate. Vă mulțumim pentru sprijinul acordat”.

■ Cu cîtva timp în urmă, Sergiu Vănescu și Ovidiu Novacek, doi... inimoși ospădari de la restaurantul „Călugăreni”, situat pe Șoseaua Giurgiului la numărul 131, și-au propus, împreună cu șeful unității, să sporească „gama” serviciilor oferite „onor clienților”. Astfel, bucureșteanul Gavrilă Rus, care locuiește la apartamentul 218 în blocul la parterul căruia funcționează restaurantul, aceștia i-au facilitat, de pildă, o „trimiteră” pen-

tru 9 zile la Spitalul nr. 9, pentru tratament și refacere, în urma unei „terapii intensive” constînd din jigniri și brutalizări pînă la aducerea clientului în stare de inconștiență, „prescriindu-i” în cele din urmă și un popas în camera frigorifică, unde, de fapt, a și fost zăvorât. Desigur, omologarea unor asemenea servicii fiind necesară, ne-am adresat **Procuraturii municipiului București**, care, cu promptitudine, ne-a informat că dosarul privind pe făptuitorii S. Vănescu și O. Novacek, cercetați pentru săvîrșirea infracțiunii de purtare abuzivă, se află în curs de soluționare la Circumscripția 16 miliție, căreia i s-a fixat data de 7 decembrie 1986 pentru definitivarea cercetărilor. Cum rămîne, însă, cu... șeful unității?

■ „În luna aprilie, a acestui an, am vîndut I.A.S.-ului Tîrgoviște o cantitate de 12 tone de fin, prin intermediul celor doi delegați ai săi, care au transportat finul cu tractorul avînd numărul de înmatriculare 41-DB-559. Greu de crezut, dar în ciuda tuturor demersurilor întreprinse de mine de atunci și pînă în prezent, nu am primit în schimb finul decît... promisiuni, nicidecum banii ce mi se cuveau conform înțelegerii. Am 64 de ani, sint bolnav, conducerea I.A.S.-ului mă poartă pe drumuri și mă tot întreb dacă este firesc să se întîmple așa”. (**Dumitru Iova, satul Gemeana, județul Dimbovița**).

■ „În legătură cu articolul apărut în numărul din 25 octombrie 1986 în coloanele revistei dumneavoastră, sub titlul „Obrazul firmei”, referitor la calitatea unor servicii prestate la Complexul „Carpazi” din cadrul Întreprinderii noastre — se subliniază în răspunsul pe care ni-l adresează O.N.T. „Carpazi” — Brașov — vă informăm că, toate aspectele semnalate au fost analizate cu mult simț de răspundere de către conducerea Întreprinderii, fiind prelucrate în cadrul Consiliului șefilor de unități. Totodată, vă aducem la cunoștință că, împotriva celor vinovați s-au luat măsuri de sancționare în conformitate cu Regulamentul de ordine interioară și Codul Muncii, măsuri care vor contribui la eliminarea pe viitor a unor astfel de neajunsuri și vor conduce la instaurarea unui climat de muncă, ordine și disciplină în această unitate, cît și în celelalte unități subordonate”.

■ **Mariana Gherman din București, B-dul Iosip Broz Tito nr. 3, bl. A 13, et. 8, apart. 78, Sect. 3**, pare să ne amintească, prin „pătania”, sa, de cunoscutul... basm despre covorul fermecat! Asadar...

...A fost odată, ca niciodată, că dacă n-ai fi, nu s-ar povesti, nu chiar un covor, ci numai o mochetă, pe care M.G. s-a gîndit, într-o bună zi, să o dea la... curățat. A mers dînsa, cit o fi mers cu mochetă, și deodată — ce să vezi? — apărui în calea sa Centrul numărul 45 al Întreprinderii „Nufărul”. Bucuroasă foarte că drumul nu i-a fost în zadar, a intrat, iar o zîmbă bună cu ecuson i-a întocmit degrabă bonul nr. 297/1985... Dar nu mică îi fu mirarea, cînd, după ce se scursese o lună de zile, iar pașii au purtat-o din nou la acel centru cu numărul 45, Zîna cea Bună i-a dăruit mochetă fermecată... cu două asurii cam de o jumătate de metru fiecare! Și uite așa au început drumurile încoace și încolo, pînă cînd M.G. a ajuns tocmai în Castelul cel Mare al „Nufărului”, unde „mai-marii” Centrului 45 — după ce s-au gîndit și s-au sfătuit îndelung — i-au zis că nu o pot despăgubi, mochetă nefiind fermecată, așa după cum se așteptau, pentru a rezista la spălat. De-atunci au trecut anii — și ’85 și ’86 — dar misterul mochetei nu a putut fi dezlegat de nimeni nici pînă azi, întocmai cum se întîmplă în basme...

■ Ne bucurăm întotdeauna cînd avem posibilitatea de a transmite vești bune aceluia care ne scriu. Și iată, un nou prilej. **Inspectoratul școlar al județului Brăila**, referitor la scrisoarea educatoarei Mihaela David, care solicita detașarea în municipiul Brăila, ne aduce la cunoștință: „Pentru anul de învățămînt 1985/1986, petiționarul David Mihaela nu i s-a aprobat detașarea în Brăila, deoarece în anii anteriori beneficiase de acest drept, și po-

trivit precizărilor Ministerului Educației și Învățămîntului, detașările se pot aproba pentru un singur an. Ca urmare a fluctuației numărului de elevi cuprinși în procesul de învățămînt, la Școala generală nr. 4 s-a constituit încă o clasă întâi, pentru care nu s-au prezentat învățători, astfel încît i s-a aprobat tov. David Mihaela să conducă activitatea acesteia, cu obligația de a obține în prealabil avizul Inspectoratului școlar al județului Vrancea. Vă informăm că în clipa de față, situația petentei a fost rezolvată”.

■ Nu numai odată i-am elogiat pe șoferii autobuzelor I.T.B., care, incontestabil, fac parte din marea și harnică familie a bucureștenilor, subliniind conștiinciozitatea și eforturile lor, grație cărora ritmul activității noastre cotidiene se desfășoară normal. Și totuși...

Telefonul a intrat în obișnuința de zi cu zi. Ne dăm seama de utilitatea lui numai cînd nu-l avem la îndemînă. Dar, prin grija celor în drept, întîlniți la tot pasul telefoane publice. E adevărat că unele dintre ele, datorită „tratamentelor” la care sint supuse de așa-zisii oameni, nu pot fi folosite. Nu la acest aspect, foarte grav cel drept, vreau să mă refer, ci la un altul.

Necazurile m-au purtat, în ultimul timp prin mai multe unități spitalicești. Erau acolo montate aparate, cam puține față de solicitări, ba chiar și te-

din scrisoarea Elenei Vlad din București, b-dul Banu Manta nr. 18, bl. 28, et. 1, apart. 133, desprindem cu părere de rău un caz deosebit, care, din fericire nu poate umbri niciun strădanie multor oameni de bine. „În seara zilei de 28 octombrie, în jurul orei 18,30 — ne relatează Elena Vlad — mă aflam la Piața Științei în așteptarea autobuzului 105. Pentru că de citeva zeci de minute întîrzie să sosească vreo mașină, se adunase lume multă. Fiind cu copilul, în vîrstă de patru ani, avînd și o mulțime de bagaje printre care și o plasă cu ouă, la venirea autobuzului 36-B-2570 am traversat, împreună cu o altă femeie însoțită de un copil, pentru a urca, după coborîrea călătorilor la cap de linie. Greșală fatală, deoarece am devenit brusc ținta grosolanilor de nedescris proferate de șofer, care, pentru a ne oferi o „lecție”, a demarat în trombă, ca apoi să frîneze violent, astfel încît femeia cu copilul au fost făcuți într-o clipă K.O. la poartă, iar băiețelul meu, lovindu-se de o bară, și-a spart ochelarii și numai întîmplarea a făcut ca cioburile să nu-i rănească definitiv ochii. Am coborît, însoțită de risetele șoferului, căruia, „gluma” îi reușise din plin...”

■ **Direcția asistenței medicale din cadrul Ministerului Sănătății**, căruia ne-am adresat în vederea soluționării scrisorii semnate de Constantin Pop din Cluj-Napoca, str. Anina nr. 1, bl. A 2, sc. 3, apart. 25, ne înștiințează că în urma unei telefonice nr. 843/1986, adresată Direcției Sanitare a județului Cluj, s-a stabilit ca fiul acestuia să se prezinte, în vederea efectuării intervenției chirurgicale, la medicul solicitat de familia Pop.

■ „O experiență deloc plăcută m-a determinat să vă scriu aceste rânduri, fără a avea însă intenția de a acuza pe cineva, pentru că întîmplarea — lucru știut — face și ea parte din viața oamenilor. Asadar, am cumpărat în luna iulie a acestui an un acumulator auto, pe care m-am grăbit să-l încerc pentru formare-incărcare

re unui centru specializat. După ce am făcut mai multe drumuri pînă la acest centru, în sfîrșit, după mai bine de o lună totul parea să fie bine. Dar nu a fost să fie așa, pentru că, instalînd acumulatorul pe mașină am constatat că nu funcționa. Am revenit la meșterul care se ocupase de el, ca împreună să constatăm că era defect. Apoi, l-am dus într-o sacoșă — și credeți-mă, un acumulator este destul de greu — direct la întreprinderea producătoare, care mi l-a schimbat cu un altul bun. Cert este că am pierdut o mulțime de vreme ca să aflăm rezolvarea acestor probleme. Tocmai pentru acest motiv aș dori să propun înființarea în București a unui magazin de desfacere a acumulatorilor gata formați, studiindu-se în același timp și posibilitățile de livrare a acestora și în alte localități din

lefoane interurbane. Numai că... Multe dintre ele erau defecte, nu datorită modului de utilizare, ci pentru că sint folosite mai intens.

Tovarăși de la Telefoane gîndiți-vă că, într-un spital, pentru un bolnav, telefonul reprezintă legătura cu lumea („ce mai faceți?”), o clipă de uitare a bolii, de speranță („mîine imi dau drumul acasă!”), de nevoi („să-mi aduci adevărîța!”) etc. Pentru toate acestea faceți-vă timp și treceți mai des prin spitale!

DAN DANUȚ DORU

tară”. (Vergică Dinculescu, str. Partizanilor nr. 3, bl. M 10, apart. 3, Sect. 6, București)

■ Cu oarecare întîrziere, primim din partea **Direcției județene Telecomunicații** problema de muncă și ocrotiri sociale, un răspuns favorabil pentru Maria Sandu din comuna Grăția, care solicita sprijin în vederea încadrării în muncă a fiicei sale, Elena Sandu, absolventă a 10 clase, avînd calificarea de laborant în domeniul tratării apei tehnologice. Aflăm astfel că E.S. a fost repartizată ca laborantă la Șcheia de producție petrolieră Roata, de fapt, postul solicitat de petiționară de mai multă vreme. Nu ne rămîne decît să-i urăm succes în activitatea pe care a început-o!

■ „Mă numesc Zamfir Gheorghe și locuiesc în București, strada Ienupărului nr. 16, Sectorul-1. Lucrez de 27 de ani, mai întîi ca topitor, iar apoi ca macaragiu și nimeni nu mi-ar putea reproșa vreodată că munca nu mi-ar fi pe plac. Din păcate, însă, îmbolnăvind-mă, m-am văzut nevoit, la recomandarea medicilor, să solicit Întreprinderii LAROMET, unde imi desfășor activitatea, schimbarea locului de muncă. Fiind însă îndrumat greșit de către cel cărora m-am adresat în acest scop, în prezent mă aflui în situația de nou încadrat în cadrul Întreprinderii în care lucrez de fapt de aproape zece ani, în plus, deși dețin categoria a IV-a de calificare, acum figurez ca nefiind calificat, fără a mai socoti și efortul fizic susținut la care mă obligă noul meu loc de muncă. Cei din Întreprindere mă înțeleg, unii chiar mă compătimește că s-a greșit în privința mea, toată lumea imi dă dreptate, dar toți ridică din umeri afirmînd că actele nu mai pot fi schimbate. Să fie oare chiar așa?”

■ **Centrula de transporturi auto din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor**, ne comunică în legătură cu scrisoarea adresată nouă de Costache Popa din Șorțeni, județul Bacău, în care sint sesizate unele neajunsuri privind procurarea biletelor de

călătorie la autogara Bacău: „Din cercetările întreprinse a rezultat că, într-adevăr, a existat o perioadă cînd casierile de serviciu nu reușeau să facă față afluenței de călători, solicitărilor de bilete. Menționăm însă că toate cursele funcționează în sistemul de autotaxare, care oferă posibilitatea fiecărui călător să-și procure anticipat bilete pentru orice relație, de la orice unitate a cooperativelor de consum sau de la orice oficiu postal din județ. Ca măsură organizatorică, s-a hotărît ca la cursele ce nu depășesc 30 de kilometri să se renunțe la înscrierea biletelor în diagrame, obținîndu-se astfel o operativitate sporită în imbarcarea călătorilor, o economie de timp pentru aceștia și descongestionarea caselor de bilete din autogări. Menționăm că în prezent activitatea de transport călători se desfășoară normal, conform graficelor de circulație, aspectele de genul celor sesizate fiind eliminate”.

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACIU

Posta redacției

Gulie E. Vasile — com. Călinești (Argeș): Consiliul popular nu a luat în comasare suprafața de teren pe care o dețineți și pe care, în continuare, aveți datoria să o folosiți în mod corespunzător. ● **Radu Moise** — Buzău: Dacă pînă la 15.09.1987 fiica dv. nu împlinește 19 ani, se poate înscrie pentru a susține examen de admitere la școala profesională pentru meseriile care vor fi aprobate prin planul de școlarizare pentru anul viitor. ● **Gileă Mihai** — Craiova: Comitetul fostilor luptători și veteranilor de război împotriva fascismului, București, str. Cobălcescu nr. 28. ● **Rada Floarea** — com. Pantelimon (S.A. Ilfov): Dv. puteți hotărî, eventual printr-un testament autenticat la Notariatul de stat. ● **Popescu Ioana** — com. Dobreta (Olț): Din răspunsul Direcției generale a agriculturii Olț reiese că în luna decembrie a.c. va exista posibilitatea încadrării dv. la C.A.P. pe un post corespunzător calificării pe care o aveți. ● **Deu Niculae** — satul Negoiești, com. Soldanu (Călărași): Aveți dreptul la pensie numai pentru limită de vîrstă (62 ani) datorită vechimii incomplete pentru pensionare la cerere. ● **Ionescu George** — Buc.: Statutul asociațiilor de locatari aprobat prin Decretul 387/1977 și Normele cu privire la repartizarea cheltuielilor aprobat prin Hotărîrea nr. 30/1983 a Comitetului pentru problemele consiliilor populare, Buletinul oficial nr. 7/1984. ● **Baliu Elvira** — Buc.: Alegerea comitetului este de competența adunării generale a locatarilor, astfel că asupra componenței acestuia se poate pronunța numai adunarea generală. ● **Petra Neelae** — satul Dulcea, com. Ibănești (Mureș): Vă mulțumim pentru sugestii. Explicația constă în aceea că încercăm să economisim spațiul. ● **Drăgoiu Vasile** — satul Valea Voievozilor, com. Răzvad (Dimbovița): Potrivit Legii 5/1978, în unitățile socialiste funcționează o comisie pentru probleme sociale care are printre atribuții și analiza situațiilor în care unele persoane nu mai pot lucra în anumite condiții, pentru repartizarea lor în sectoare corespunzătoare stării sănătății. ● **Stălie M. Ilie** — com. Baldoșeni (Olț). Crisan Ioan — com. Lunca (Mureș): Trebuie respectate obligațiile ce vă revin conform Decretelor 69 și 70/1984. ● **Manole Gheorghe** — com. Pantelimon (S.A. Ilfov): Adunarea generală a C.A.P. a hotărît ca pentru pensionarii care nu mai locuiesc pe raza comunei Drăgoiești să acorde jumătate din cantitatea de cereale care se acordă membrilor cooperatori care locuiesc în comună.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Călina — viitoarea stafidă românească

Stafida, această delicată, cu aroma de copilarie și gust de sărbătoare, adusă în țara noastră de peste mări și țări, va fi recoltată și din livezile românești. De fapt cercetările autohtone cu privire la soiurile apirene sunt mai vechi și au scos în evidență posibilitatea cultivării lor în vederea obținerii de stafide.

În țara noastră există o colecție de peste 30 de soiuri de struguri fără semințe, dintre care cele mai răspândite sunt în producție: Sultanina, Kis Mîșnegru și Perletta. Dezavantajul lor este că dau producții scăzute și înconstante de la an la an.

Stafiunea de cercetare și producție viți-vinicola — Drăgășani, județul Vâlcea, a inițiat o serie de lucrări pentru obținerea de soiuri fără semințe încă din anul 1965, cu gândul de a corecta neajunsurile existente. Drept genitori s-au folosit soiurile locale, Braghina și Coarnă neagră, ca și soiul Sultanina. Din combinația Braghina și Sultanina a rezultat un nou soi, omologat în 1985 sub numele „Călina”, destinat în primul rând obținerii de stafide și în secundar compozițiilor și dulceturilor, fiind lipsit de semințe sau de rudimente ale acestora. Autorul noului soi, pentru care s-a obținut și brevet de invenție, inginerul Mircea Mărculescu, ne-a oferit câteva detalii în legătură cu calitățile „Călinei”.

Soiul este autofertil, având floarea hermafrodită normală,

cu ciorchinele mare (250 g), ramuroase, de formă conică, codită groasă și lignificată. Bobul, mic, de formă ovală, are culoarea roz, cu pielea subțire, este zemos dar lipsit de aromă, ca și de semințe. Fertilitatea butucilor este mare, procentul de lăstari fertili ajungând până la 60 la sută. Maturarea strugurilor are loc la sfârșitul lunii septembrie în majoritatea anilor, iar producția, constantă de la an la an, s-a dovedit foarte ridicată, înregistrând valoarea de 18 tone pe hectar (media pe 5 ani). Prezintă o vigoare de creștere mare (peste 2 kilograme de butuc lemn eliminat la tăiere) soiul are o rezistență mai scăzută la ger, ceea ce impune cultivarea lui pe terenurile în pantă, cu fertilitate mijlocie, având expozitie sud-estică sau sud-vestică, ferite de curenții de aer rece.

„Călina” are un conținut ridicat de zaharuri și este total lipsit de semințe, ceea ce înseamnă că se pretează foarte bine la dehidratare. Stafidele care s-au obținut din soiul „Călina” seamănă intrinsec cu cele aduse la noi din țările lor de bastină. Un kilogram de stafide se obține din dehidratarea a 3-4 kilograme de struguri, venitul la unitatea de suprafață (hectar) ridicându-se în medie la 225 000 lei.

Primul soi fără semințe omologat și brevetat în țara noastră, extins în producție, ne va oferi stafidele românești. „Călina” păstrându-le gustul, aroma și savoare pe care le-am iubit din copilărie.

Performanțe studentești

Învățământul nu mai este de mult doar un sistem de acumulare de informații. Creativitatea se învață astăzi din școală, iar viitorii ingineri sunt cunoscuți în întreprinderi încă înainte de a deveni absolvenți unei facultăți. Este și cazul studenților de la Universitatea

din Brașov, secția „Electrotehnică”. Mai important decât faptul că tinerii inventatori au prezentat la „Conferința națională a cercurilor științifice studențești” din această toamnă lucrarea intitulată „Studiul analitic și pe calculator electronic al funcționării Jgheabului elec-

tromagnetic”, ni s-a părut implementarea creației lor în procesul industrial. Jgheabul electromagnetic, primul din țară, proiectat și realizat la Brașov, funcționează la „Întreprinderea de prelucrare aluminului” Slatina. Autorii, un grup de studenți ai anului V, colectiv condus de dr. ing. Ovidiu Peșteanu. Tinerii specialiști, viitori ingineri, se numesc Viorel Vilcu, Daniel Drofte, Constantin Moldoveanu, Ioan Draga.

Jgheabul electromagnetic este o instalație utilizată în turnătoriile de aluminiu, cupru sau fontă, conducând la o creștere evidentă a calității produselor, a preciziei de dozare și turnare. Introducerea jgheabului electromagnetic în procesul de producție a adus și o importantă îmbunătățire a condițiilor de muncă din turnătorii. Elementele de noutate se regăsesc în studiul cimpului electromagnetic din instalație precum și în studiul distribuției de viteză în stratul de metal topit.

În momentul defață, pelinea febra examenului de diplomă care se apropie cu pași repezi, mai mare pară a fi tensiunea la care s-au conectat viitorii absolvenți în vederea proiectării și realizării unui nou jgheab electromagnetic. În urma performanțelor obținute în producție de prima lor instalație, a fost încheiat un contract între Universitatea brașoveană și Întreprinderea de Autocamioane — Brașov, pentru o linie automată de turnare. Noua instalație a studenților de la „Electrotehnică” îmbunătățește productivitatea muncii și precizia în turnare. În plus, se înalță importul de dopuri refractare utilizate în dozarea clasică. Ar mai fi de reținut — și nu în ultimul rând — faptul că viitorilor specialiști li s-a dat posibilitatea de a-și demonstra capacitatea creatoare, au câștigat încrederea celor ce le vor fi tovarăși de muncă și au căpătat curaj pentru a se avânta pe noul drum ce li se deschide acum, cel al producției, în care, cu siguranță — au arătat-o cu prisosință încă de pe acum — vor fi mereu căutători și înfăptuitori ai noului.

Surse inepuizabile de sănătate

Studiul modern al plantelor medicinale tradiționale a dus la concluzia că, în cea mai mare parte, acestea își justifică valoarea terapeutică. Nu este, deci, de mirare că specialistul contemporan apelează tot mai mult la farmacia naturii. Flora bogată și variată a țării oferă o serioasă bază de materii prime pentru industria de medicamente. În acest sens, cadre didactice din învățământul superior și-au propus să introducă în planurile de cercetare și studiere a unor plante care, prin tradiție s-au dovedit folositoare omului, pentru că pe baze științifice, acestea să fie puse la dispoziția industriei.

Cercetările întreprinse de dr. Viorica Hodisan, dr. M. Tamas, dr. G. Suciu, dr. M. Kory de la Facultatea de Farmacie, din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, cercetări completate de experimentări clinice competente, efectuate în clinicile universitare clujene, au condus la elaborarea și transpunerea în laboratorul de microproducție al facultății, a unor noi medicamente de extracție vegetală. Între acestea, câteva rețin atenția în mod deosebit. AFTOGERANIL, medicament realizat pe bază de extract de Geranium macrorrhizum (cunoscut popular sub denumirea „priboi”), eficient în stomatite de diferite etiologii, în gingivite, este foarte bun antiinflamator și antiseptic al cavității bucale. GERODONTOL, colutoriu pentru tratamentul paradontopatiilor, cu proprietăți cicatrizante și antihemoragice. VENAROL este un unguent indicat în afecțiunile venoase, spre exemplu varicele. CRIS-TOGAL II, sub formă de solu-

ție, dovedește proprietăți antiinflamatorii și antiseptice — la nivelul aparatului uro-genital. LOTIUNEA ANTISEBOREICA interesează vîrstă adolescentină, servind la tratarea seboriei. Conține în compoziție ulei vegetal de lavandă și extracte vegetale cu proprietăți astringente. În sfîrșit, ANETOFUNG, a fost considerat de specialiști o realizare deosebită, motiv pentru care i-a fost acordat premiul I la recentul Salon de invenții de la Iași. Medicamentul, antinfecțios, prezintă interes în domeniul dermatologiei, și este realizat pe bază de uleiuri volatile.

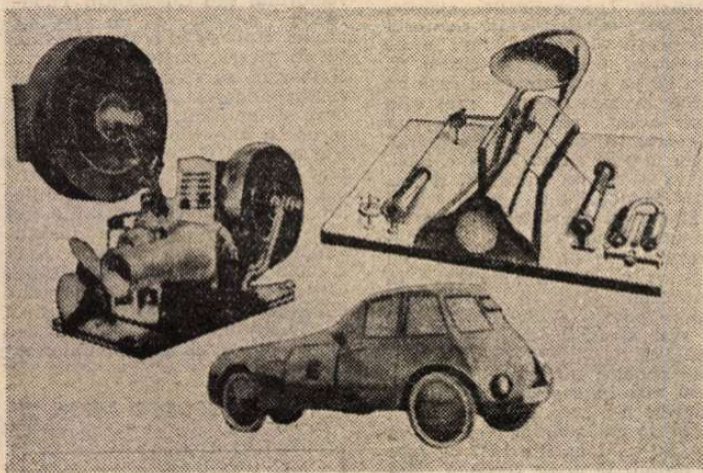
Sînt doar cîteva dintre realizările colectivului nostru — îmi spune dr. Viorica Hodisan — cele mai valoroase, pentru care, de altfel, ne-au fost acordate brevete de invenție. Ne continuăm cercetările, în laboratorul nostru se lucrează la elaborarea de noi preparate medicamentose pentru tratamentul celulei, pentru afecțiuni ale cavității bucale, unguento cicatrizante. Plantele care ne stau în atenție sînt: gîlbenelele (Calendula officinalis), speciile de tei, merisor (Vaccinium vitis-idaea), semințele de castan sălbatic (Aesculus hippocastanum), mărarul (Anethum graveolens) Salvia (Salvia officinalis). Avantajul acestor medicamente obținute din plante stă în faptul că sînt mai bine asimilate de organism și nu produc efecte secundare.

Cercetările științifice confirmă așadar un adevăr cunoscut de sute de ani: în plante aflăm o inepuizabilă sursă de sănătate.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Lucruri de zi cu zi în jurul nostru

Dintre lucrurile pe care le avem mereu în jurul nostru, nu puține (cîteodată obiecte sau mijloace de uz curent) cuprind în ele știința de inventivitate românească. Ne-am referit astfel, în cîteva articole anterioare, la chibriturile cu fosfor, pe care le utilizăm cu toții, inventate de bihoreanul Ion I. Irimie în 1836, am amintit de asemenea de „condeiul portărei fără sfîrșit” — locul rezervor, brevetat la Paris de Petru Petreanu în 1827 (cea dintîi invenție brevetată de un fiu al meleagurilor noastre).

Dar pe aceasta sîntem departe de a fi epuizat exemplele. Iată, spre pildă, circulația în mod curent cu autobuzul sau cu automobilul. Ei bine, în dezvoltarea acestui mijloc uzual de transport și-au spus și românii cuvîntul. Astfel, cel dintîi automobil aerodinamic, la care ro-

tile erau montate în interiorul caroseriei, a fost inventat, construit și experimentat cu succes (a parcurs peste 100 000 kilometri), în primii ani după întîlul război mondial, de către inginerul, profesorul și specialistul în mecanică Aurel Persu. Cu decenii înaintea lui, prin 1880, Dumitru Văscu, inventa și construia un automobil cu aburi, cel mai perfecționat din cele cunoscute; printre noutățile aduse de el, amintim că pentru prima dată roțile erau construite elastice, iar șoferul avea la îndemînă două frîne, una pe arborele roților și alta pe bandajul acestora, ca la mașinile moderne. Și Aurel Vlaicu, pionier al aviației mondiale s-a ocupat de perfecționarea automobilului, pe cînd lucra la fabrica „Opel” din Germania; el a adus perfecționări Carburatorului, pe care practica, și

mai ales un memorabil concurs de la Baden, le-au verificat cu succes. Să nu uităm nici de automobilul dotat cu convertizor sonic-mecanic, eliminînd necesitatea cutiei de viteze, inventat și experimentat cu succes de Gogu Constantinescu, creatorul științei sonice. Să nu uităm nici pe inginerul Ioan I. Puscariu, inventatorul în 1877 a stereometruului, în același timp rigla de calcul și ruleta de măsurat, brevetată în mai multe țări și produsă în serie în străinătate.

Trecînd de la tehnică la muzică, să amintim că magnetofonele și casetofonele de astăzi au un „precursor” român. Într-adevăr, în 1903—1906, Constantin Th. Mănculescu inventa și construia „electrografonul” pe care l-am descris încă din 1963 în lucrarea noastră *Focul viu*, scrisă împreună cu merituosul profesor Dinu Moroianu, inițiator al cercetărilor privind istoria invențiilor românești. Într-o vreme cînd se utilizau curent „fonografe”, de forme care astăzi sîntesc zimbete, Constantin Th. Mănculescu, licențiat în științe fizico-chimice, construiește „o mașină vorbitoare electrică, de o putere extraordinară și de o claritate absolută, îndepărtînd sunetele nazale și avînd avantajul de a cînta opere întregi fără întrerupere” (cum o caracterizează chiar inventatorul, în cererea sa de brevetare). Aparatul se baza pe înregistrarea electromagnetică a sunetelor pe un fir metalic. Ei bine, tocmai în acest domeniu al invențiilor din domeniul muzicii inventivitatea românească și-a spus din plin cuvîntul și din păcate lucrurile sînt încă prea puțin cunoscute, în ciuda strădaniilor unor eminenți muzicologi, printre care în primul rând profesorul Viorel Cosma. Cîți știu de pildă că chitara electrică și în general instrumentele de coarde electrice, utilizate de formațiile de muzică ușoară moderne, au și ele un înaintaș român? Este vorba chiar de cel dintîi instrument de acest fel, vioara electronică, brevetată și construită în 1930 de inginerul Gabriel Dimitriu. „Din păcate, constată profesorul Viorel Cosma, invenția i-a fost furată și comercializată de firmele străine”. Mai aproape de noi, în contemporaneitate, trebuie să amintim de instrumentele cu coarde (violoncel, viola, vioaba etc.) inventate de profeso-

rul Ion Delu, prezentate cu succes la Congresul Internațional de Istoria Științei de la București (1981).

Dar invenția muzicală românească ne obligă să ne întoarcem cu veacuri înăpoi. Într-adevăr, cărturarul umanist Ion Călanu (sec. XVII) a fost creatorul unei spinele, avînd 75 de clape pe care le-a realizat din lemn de carpen. Dimitrie Cantemir, la rîndul său, a inventat un sistem de notație muzicală, sistem în care a transcris diferite cîntece turcești (primul cunoscut în Imperiul Otoman), mult apreciat de muzicologii turci; și tot el mărturisește a fi „inventat și un instrument matematic [...] cu care instrument pot fi arătate vizibil, fără eroare și fără un ajutor al coardei, aplicate, ci numai prin compas, locurile de la care trebuie să provină tonurile pline și semitonurile etc.” (traducere: Virgil Căndea). Să-i mai menționăm, din secolul trecut, pe Grigore Sturdza (fiul domnitorului Mihail Sturdza), inginerul cu mai multe invenții, creatorul unei viole-harpă, străbună a violoncelului (menționată și de Teodor T. Burada) cu ajutorul căreia s-au dat concerte atât la Viena cît și la București, ca și pe C.M. Cordoneanu, care a adus perfecționări flautului, despre care relatează pe larg revista „Vatra” în 1894.

Privim adesea, cu interes, la televizor sau la cinematograful, filme sau seriale științifice. Dar puțini sînt cei care știu că în 1898 un român, medicul Gheorghe Marinescu, realiza primul film științific, concomitent cu chirurgul francez Eugène Doyen. Filmul lui Marinescu descria o serie de tulburări de mers, de origine neurogenă. Aceasta se întîmpla la numai doi ani de la prima demonstrație pe plan mondial a cinematografului de către frații Lumière. Precursori avem chiar și în domenii nici astăzi duse la desăvîrșire ale cinematografului, de pildă în acela al filmului în relief (Dimitru Daponte, C.I. Botez etc.).

În 1876, pe cînd lucra la crearea unui sistem de semne accesibil surdo-mutililor, inginerul american Alexander Graham Bell a inventat telefonul (nu mult timp după aceea introdus și în România), care cînd a cuprins de altfel întreaga lume civilizată, Extinderea sa ca mijloc de comunicație de masă

întîmpina însă o mare dificultate și anume aceea că pe un același circuit nu se putea transmite decît o singură convorbire. A început de aceea strădania unor oameni de știință, din mai multe țări, pentru fundamentarea telefoniei multiple. Au fost obținute chiar și primele brevete pentru diferite proiecte (în Rusia, Franța, S.U.A.), dar soluția practică se lasă așteptată, ideile, uneori ingenioase, nu deveneau „operative”.

Este momentul cînd, în primii ani ai veacului nostru, în bălălia pentru realizarea acestui obiectiv, își face apariția un tînar fizician și inginer român din Cluj, Augustin Maior, pe care problema l-a preocupat încă din vremea studenției. În 1906, la 23 de ani, el realizează o instalație telefonică prin care transmite, utilizînd curenți de înaltă frecvență, 5 convorbiri pe același circuit, lungimea acestuia fiind de 15 kilometri. În anul următor, cea mai importantă revistă de specialitate, „Elektrotechnische Zeitschrift” („E.T.Z.”) îi publică un studiu sub titlul *Über Mehrfach Fernsprechen*, iar revista americană „Electrical World” îl reproduce în rezumat. A. Maior are apoi posibilitatea să-și prezinte sistemul la prima Conferință internațională a inginerilor de telecomunicații (1908).

Cu toate că prioritatea este evidentă, în majoritatea tratatelor de telecomunicații invenția e atribuită maiorului american G.O. Squire. Acesta reușește și el să transmită mai multe convorbiri pe același circuit, dar... era vorba de numai 2 convorbiri și încă pe un circuit cu mult mai scurt, iar data experimentelor sale era 1911, deci la jumătate de deceniu după Maior. E drept, bucurîndu-se de subvenții masive, Squire a reușit să industrializeze rapid invenția sa, ceea ce i-a adus celebritatea. Revista „Electrician” l-a proclamat creatorul telefoniei multiple, pentru că ulterior să fie nevoită să revină asupra aserțiunii ei, recunoscînd înțelegerea lui A. Maior. Dar cum instalațiile telefonice „tip Squire” continuau să se răspîndească în toată lumea, noul sistem a fost și mai departe asociat numelui său, ceea ce este evident nejustificat și frustrant, nefiind primul exemplu de acest fel...

I. M. ȘTEFAN ■

Cineva a bătut la uşă. E poştasul!

Cine sînt factorii poştali, aceşti oameni minunaţi care ne ţin în legătură cu instituţiile, cu lumea, cu rudele şi prietenii noştri? Ce eforturi fac şi cum îşi organizează munca pentru ca un ziar să poată ajunge la timp şi într-un apartament de bloc şi la un consiliu popular, şi la o casă depărtată de pe coama unui munte, şi într-o aşezare muncitorească de pe lângă un mare şantier? Apoi comunicaţiile nu se reduc numai la clasică şi idilică imagine a poştasului cu geanta în spănare. Care sînt noutăţile acestui domeniu ce presupune şi calculatoare, şi electronică, şi staţii de telecomunicaţii la mare distanţă, şi clădiri noi, dotate cu toate cuceririle tehnicii? Beneficiind mereu de serviciile acestui departament, de munca zilnică a lucrătorilor din poştă şi telecomunicaţii, arareori ne-am apropiat mai atent asupra trudei şi strădanilor celor angajaţi într-un imperativ al civilizaţiei moderne — comunicaţii.

O echipă de redactori ai revistei noastre a descins în mai multe locuri, în centrale telefonice, la direcţii judeţene pentru poştă şi telecomunicaţii, a însoţit factorii poştali şi a discutat cu beneficiarii acestor servicii, oamenii muncii de pretutindeni, cei care, alături de sarcinile de serviciu cit şi acasă, au nevoie şi beneficiază din plin de eforturile şi rezultatele lucrătorilor din telecomunicaţii. Între ei, poştasii nu sînt decît personajele cele mai cunoscute, vestiarii bucuriilor noastre.

Pasul de ceasornic

Pas de om obişnuit cu muntele, egal, metodic, eficient. Constantin Petrea consideră că pentru un poştas, mai exact pentru un factor poştal (pentru a-l deosebi de poştasul telegrafist) două sînt oraşele care-i pun la încercare talentul şi condiţia fizică: Iaşiul şi Roma. Fireşte datorită colinelor străbătute cu piciorul, metodic, egal şi eficient, încît ar putea spune foarte multe lucruri nu numai despre fiecare din cele peste trei mii de familii pe care le are în „custodie”, dar şi despre soluţia oraşului, despre sistematizarea lui. Iată, Tîcău lui Creangă, chiar prin preajma bojdeucii, i-a mincat sufletul pînă acum doi ani. Cînd venea acasă, parcă era după o campanie agricolă făcută de unul singur prin ploale. Îl bătea gîndul, la un moment dat, să-şi găsească un loc sigur unde să-şi lase pantofii şi să-şi pună cizmele, un loc ca o haltă, cum are acum cînd îşi lasă pachetele cu ziare, pentru că el are şi acum peste 400 de abonamente pe zi, ziare şi săptămînale, başa scrisorile, şi toate odată doar cu macaraua le-ar putea căra. Şi Tîcău, fiindcă de aici am plecat, a scăpat de coşmar, dealul nu mai fuge, s-au băgat nişte chesoane la 30 de metri adîncime, s-a pregătit locul cu cheltuieli enorme, şi nimeni din blocul în care locuieşte nu mai face haz de Petrea că a fost mutat la ţară. Tîcău e azi curat, civilizat iar fără noroi stă mai bine şi în literatură. Ca să nu mai spună că nici de prima lui zi de poştărie nu-i mai aduce aminte. Zărită al dracului, cu noroiul pînă la briu. De fapt toate le-a început în Iaşiul acesta vechi de cînd lumea pe noroi şi le-a adus la asfalt. Prima zi a fost 15 august 1953 şi s-a datorat întâmplării. După război, ca după război: fraţi mulţi, şapte la număr, sărăcie, tatăl care pleca în Oltenia cu ţesături şi covoare ca să le schimbe pe pline, mama care tăiaşă perdelele, să le coasă cămăşi, pentru că feţele de plapumă le păstrase pentru pantaloni. Ani de secetă. Biografia obişnuită a multor moldoveni în acea vreme. Intimplarea a făcut să-şi aducă aminte de un unchi care lucra la poştă. Prima zi de poştas. Cămaşa albă, uniformă, leafă, adică om serios, slujbaş la stat, nu te mai trezeşte nimeni dimineaţa cu cana de apă, ca să-ţi amintească de vite. Dar prima zi tot de noroiul de pe coclauri i-a adus aminte. Avea „în tasă” cartierul Trancu, la doi paşi de Palatul administrativ, dar plin de praf sau noroi, după cum era timpul. Dăduse pascălul vacii pe plimbatul scrisorilor într-o broscărie. Tot cu unchiul s-a aranjat. A prins centrul, căra cite trei genţi pe zi, fiecare atîrnînd cite cincisprezece kilograme, ca se mira potetul Lesnea, căruia îi ducea ziare şi scrisori în fiecare zi, cit de grea e poştăria asta. A învăţat meseria în trei zile. La locul de muncă, adică pe străzile Iaşului, în casele în care intra. Asta-i talentul sau pasiunea, să înveţi din mers, fiindcă poştasii sînt ca actorii, schimbă decorul în fiecare zi. Dacă ai făcut treaba bine, te învaţă lumea. Să fii corect, punctual şi discret. Discret, fiindcă alii atîtea în casele cărora le treci pragul, că ai fi în stare să umpli cărţi întregi. Ani în urmă, era pe a începu-

mul meseriei, îl rugase o gospodină să bată la uşa unei vecine unde bănuia că-i este bărbatul. A bătut şi bărbatul era într-adevăr acolo. Cu vecina, în faţa unei mese încărcate cu bucate şi băutură. S-a dus înapoi şi i-a spus gospodinei să stea liniştită că omul nu-i era acolo. Ce să facă, să le strice casa? Anii au trecut, oamenii acela au acum nepoţi, nici oraşul nu mai seamănă cu ce era pe atunci, străzile sînt pe verticală, adică în blocuri, dar de bătut tot cu piciorul le bate. Uneori, cînd nu merge liftul. Fără bicicletă, bicicleta e pentru poştasii telegrafişti, cei ce vin mai mult pe nepusă masă, ca să-ţi vestească sosirea soarelui sau naşterea unui nepot sau... L-a întrebat odată pe unul: măi, cînd te duci tu noaptea cu o veste proastă (că bucuriile pot să aştepte şi dimineaţa), îţi mai mulţumeşte omul? Mai prost e că trebuie să-l pun să-mi şi semneze. Şi Constantin Petrea a dus poştă şi vesti proaste, dar a adus şi trei maşini cîştigate la pronexpres. A cîştigat şi el una, i-a adus-o un coleg, dar a vindut-o. I-a rămas pasul. Egal, eficient, de muntean, douăzeci de kilometri pe zi, nu forţează niciodată, nu iese din ritm, asta e secretul condiţiei fizice de maratonist: dacă merge încet, oboseşte, şi după ce vine din concediu, trei zile are febră musculară. Se gîndeşte ca, după ce iese la pensie, să facă turul României, pentru că e greu să te opreşti brusc după patruzeci de ani de mers pe jos. Vrea să poată şi atunci să bată la o uşă, să ceară o cană cu apă, să nu-l fie jenă s-o facă şi să fie primit cu un zîmbet de veste bună. I-a plăcut poştăria, chiar dacă tasca a făcut (îmi arată) ca minica dreaptă să-i fie mai lungă decît cea stîngă, iar umărul drept mai puternic decît stîngul, i-ar placea ca şi băiatul s-o îndrăgească, pentru că fetelor, orice s-ar spune, le-ar fi prea greu, i-a plăcut poştăria fiindcă s-a simţit liber ca pasărea, neîmpins mereu din urmă, ca să-şi strice cineva pasul.

RAZVAN BARBULESCU

Dacă am pentru cine, trec zece munţi

Cînd îşi scoate casceta, pîr-ul ud şi aricit pare dat cu briantină. Curge apa pe el şi obrazii împurpuraţi sînt semn de sfîrşit de cursă. Şi povesteşte cu o volubilitate molipsitoare. Cînd am venit la Alba Iulia fixam tocurile la pantofi într-o fabrică şi meşterul tot striga la mine, că nu-l bine, că-i prea încet, că se strică maşina! Mă omule, las-o mai uşor, nu te tot zborşi, pentru că eu mă dau cu capul de pereţi să fac tot ce pot. Aşa am fost învăţat. Să-mi zici una şi să mă laşi în pace. De-ala am şi plecat. Era un loc liber la poştă, curier de telegrame. Vreme de 13 ani, cum venea o telegramă, cum încălecam pe bişicu şi dă-i pedala spre casa omului. Trrr la uşă, o dădeam şi unii mă luau în braţe de bucurie, pe alţii i-am luat eu că leşinau după ce citeau vestea. Şi după 13 ani, m-or promovat factor pe distanţă de distribuire număr patru. Asta se întinde pe străzile Coşbuc, 30 Decembrie, Bănuţiu, Libertăţii, Eminescu şi cînd să am şi eu sectorul meu, lăcă necazu, nu mai puteam să umblu ca nu mă

mai ţineau picioarele. Mai mai să ologesc de reumatism. M-am dus la comisia şi doctoru mi-o spus, mă poştasule, eu te pensionează şi eu i-am zis, ba nu, că mă nenorociţi. Şi doctoru o zis, mă poştasule, nu fii prost, totuşi mă roagă să-i pensionează şi eu nu vreau şi pe tine te rog eu şi tu vrei să te îmbolnăveşti de tot. Da' am umblat în cirje pe la Cluj şi-am dat de un doctor cumsecade, şchiop şi el, care tot glumea şi zicea, mă poştasule, te-or blestema muierile adresaşilor, da' el s-o aruncat cu injecţiile pe mine şi dă-i şi dă-i, şi într-o zi mi-o zis, mă poştasule, vezi, şi eu la şchiop şi mergem amîndoi şi coborim cu liftul, eu mă întorc cu el da' tu vii pe scări, pe jos şi fără cirje. S-o dus şi m-o aşteptat sus şi mi-o fost ruşine să nu pot şi acolo mi-o zis, bravo poştasule, minne facem iar şi aşa, zi de zi, pînă cînd am plecat acasă ca un fecior. Cirjele i le-am lăsat lui la Cluj şi de atunci nu mă dau pe unul de douăzeci de ani. Eu am cîştigat toate concursurile pe judeţ în ultimii cinci ani şi nu mă taie nimeni la mers. Am de două ori mai multe abonamente decît ceilalţi, am omorît cinci biciclete pînă acum, le-am deşelat şi le-am dat la fier vechi şi stric trei-patru perechi de încălţări pe vară. Mi-i cam frică de cîini da' mă apăr cu geanta şi cînd trec prin sector merg din bună ziua în bună ziua, că-i cunosc pe toţi, şi pe cei minşii, le ştiu şi pisicile şi copiii. Într-o zi i-am văzut pe doi că se bat şi m-am oprit să mă uit la ei şi să-i despart şi iacă m-or chemat ca martor la tribunal. Judecătorul m-a întrebat, mă poştasule, de ce ai stat să te uiţi? De prost, am zis eu. No, să spui ce-ai văzut! Aşa spun, şi le-am zis că al care dădea tot el zberia mai tare şi vă rog să mă lăsaţi că oamenii mei din sector aşteaptă să le duc ziaarele şi corespondenţa şi de atunci, nu mă mai uit la certuri. Ioan Roşu, factor poştal în Alba Iulia are bătătură pe umăr de la purtatul genţilor de scrisori, ziare şi efecte poştale. Şi povesteşte totdeauna cu sentimentul că fără munca lui lumea s-ar incurca şi ar avea o viaţă mai complicată. El este unul dintre figurile cele mai cunoscute din galeria factorilor poştali din Alba Iulia. Au mai fost doi, acum pensionaţi, Stefan Magda şi Ioan Pleşa, oameni care au cărat peste două decenii tasca de factor. Veneau din satele vecine, distribuiau presa locală şi corespondenţa, decontau la amiază şi plecau iar în cursă cu presa centrală, de parcă n-ar fi fost şi preşedinţi de cooperativă pînă cînd n-a mai fost de ei la conducerea complicată a pămîntului. S-au pensionat şi vin pe la poştă ca să cumpere almanahuri şi zic, noi nu vrem să rămînă lumea cu o impresie proastă, că dacă ne-am pensionat nu mai sînt servicii ca înainte. Noi vrem ca oamenii din sector să ne primească totdeauna cu plăcere. Cornel Paşiu are şi el acelaşi sector de 20 de ani. Şi într-o bună zi, cînd fiul lui ezita, bătrînul poştas i-a zis, mă copile, hai şi tu la poştă şi ia geanta în spinare şi-ţi scoti plinea, şi acum, tată şi fiu bat zilnic două părţi din oraş, sunînd pe la uşi şi strecurînd în cutiile de corespondenţă micile mesaje trimise între oamenii separaţi de depărtare. Gheorghe Sabău are 36 de ani în slujba poştii române. E înalt, subţire, poartă o căciulă neagră de miel şi trei creioane chimice în buzunarul de la piept. Nu există poştasii graşi. E mai mult decît un nonsens. Poştasul e un om care aleargă mereu ca o punte vie între oamenii din lumea largă. Ştirile şi scrisorile vin şi pleacă. El aleargă pentru restul lumii, lăsîndu-şi viaţa sa pentru vremea înserării, cînd îşi

agată geanta goală în culerul în care-şi mai pune casceta şi mantaua şi apoi se pune la masă ca să cîneze, povestind alor săi cite se mai petrec pe aiurea. „La nunţi nu ne prea cheamă, dar cînd moare unul din sector, chiar dacă nu mă invită, trec pe acolo şi stau măcar cîteva minute. Mă doare sufletul cînd îmi pleacă un destinatar”, zice Sabău cu gîndul la pensie. De 34 de ani are acelaşi sector. Îi ştie pe toţi. Pe mulţi i-a văzut de la primele zile după naştere, i-a însoţit prin viaţă şi i-a văzut cum se căsătorec, cum au copii şi nepoţi şi cum le trece viaţa, trecînd şi el o dată cu ei, şi cum se schimbă lumea, cu oameni şi cu adrese cu tot.

Nu-i uşor să fii poştas. Într-un oraş în care factorii cel mai bătrîni sînt mai cunoscuţi decît primarul. Dar mult mai greu e să faci această meserie în Munţii Apuseni, pe sectoare întinse pe zeci de kilometri, călare pe cal, înfruntînd nămeţi şi vremurile grele, să sui munţii pentru o telegramă sau să cobori două dealuri şi o vale ca să duci un ziar pe care adresantul poate să nu-l citească.

CORNEL NISTORESCU

Un prieten discret

Astăzi, după ce va termina de împărţit corespondenţa, ziaarele, avizele telefonice în cartierul Mindreşti al Focşanilor unde locuieşte, poştasul Marinică C. Ion se va îndrepta spre casă cu toba în care se va mai afla doar acest număr din revista Flacăra, va spune „bună seară” celor dragi, se va face comod, se va așeza pe un scaun şi va citi următoarele:

„Poştasul Marinică C. Ion e un bărbat de 54 de ani, mai degrabă scund de statură dar cu mişcări vioale. E îmbrăcat în uniformă albastră iar în picioare poartă adidaşi care-l fac şi mai sprinten decît este, dovedind că de cîteva ori a cîştigat tradiţionalul marş al poştasilor. Deşi nici în copilărie şi nici în tinereţe n-a prea primit scrisori, la 35 de ani a hotărît să devină poştas. La 1 aprilie 1987 va face 20 de ani în acest serviciu. „De ce, nea Marinică, te-ai făcut poştas, la vîrsta aceea?” „Fiindcă îmi place să-i apropiu pe oameni între ei cu ajutorul scrisorilor. Atît şi nimic mai mult”. La început a mers cu predecesorul său, Dumitru Pleşa. „Ştiam cartierul cu ochii închişi. Doar aici stau de copil. Nu era vorba de a învăţa drumul”. „Dar de ce era vorba, nea Marinică?” „Zimbeşte uşor. „Ei, era vorba de felul cum trebuie să te porţi cu oamenii. Să nu nu fii rece”. „Cum adică?” „Să fii cit mai apropiat de ei. Chiar înainte de a deschide scrisoarea să simţi cum îţi cuprinde emoţia”.

Marinică C. Ion intră în clădirea Poştii din Focşani la 8.30. Pînă la 10 cartează corespondenţa, îşi fixează cel mai lesnicios traseu, îşi pune pe umăr geanta care cîntăreşte de obicei 15—20 kilograme şi o porneşte cu bicicleta la drum. Bicicleta e un Diamant din 1952. Pînă acum

a tocit 15 perechi de caucucuri, a schimbat lanţul de 5 ori şi de 6 ori pedalele. Îi cunoaşte pe toţi membrii celor 450 de familii pe care le vizitează de cîteva ori pe an pentru a le lega de lume şi mai mult prin intermediul presei sau al epistolelor. E primit întotdeauna cu drag, unii îl mai imbie cu cite un păhărel, dar Marinică C. Ion refuză politicos nu din ipocrizie ci fiindcă îi place să ajungă la ai lui cu mintea limpede. Auzit de romanul Poştasul sună de două ori dar zice că asta nu-i în regulă, un adevărat poştas sună de mai multe ori, pînă cînd i se răspunde, sau dacă nu i se răspunde revine pînă cînd poate să predea destinatarului ceea ce i se cuvine. El aşa procedează şi de aceea se este respectat şi se bucură de prestigiu în cartier, fiindcă îşi face datoria indiferent dacă trebuie să străbată nămeţi cit statul de om sau afară e o zăpuşală de se topeşte şi asfaltul. A început să-şi dea seama chiar şi după plîc cam ce veşti conţine o scrisoare. Sînt picurii posomorite, care cu siguranţă că anunţă lucruri, rele, chiar năprasnice, şi sînt picurii în culori vii, care poartă în ele veşti îmbucurătoare. O dată însă s-a păcălit. Şi-a adus lui însuşi o scrisoare într-un plic oficial trimis de la C.E.C. Nu l-a desfăcut nici la Poştă şi nici pe drum. De-abia acasă l-a deschis. Plicul conţinea o invitaţie la C.E.C. S-a dus acolo nedumerit, cu inima strînsă, ca pînă la urmă să afle că a cîştigat o Dacie.

În vară a fost în Bulgaria şi a trimis de-acolo mai multe vederi, printre care una şi directorului său Constantin Tudorache, pentru că un poştas, atunci cînd se află în concediu, tot la mersul poştii se gîndeşte şi visează să sporească volumul corespondenţei. A trimis o vedere şi familiei, da asta abia în ultimele zile ale sejurului la Varna, astfel încît el a ajuns mai înainte în ţară şi a avut bucuria s-o predea cu miinile lui celor mai scumpe fiinţe pe care le are. Mai înainte însă a împărţit scrisorile altora. Aşa a făcut şi cu această revistă pe care n-a deschis-o decît acasă, după ce şi-a terminat treburile, ca să poată s-o citească în linişte, cu sentimentul datoriei împlinite.

GEORGE ARION

„Ştii ce mi-ai
adus ieri? O Dacie
1300”

În viaţa unui om intervine întotdeauna o schimbare hotărîtoare. Pentru Vasile Herclu, schimbarea s-a numit P.T.T.R. În anul 1958, cînd Vasile Herclu se însurase cu o fată din satul Sălcău, judeţul Sibiu, tocmai se căuta un factor poştal care să deservească ruta Sălcău-Mihăileni — Moardăş — Răvăşel — Metiş. Vasile Herclu n-a

stat mult pe gânduri. Cal avea. Și-a făcut șaretă și de la 1 decembrie a început serviciul. Avea o leafă de 450 lei. Pentru întreținerea calului primea alți 225 lei. Pe atunci nu erau înființate agențiile poștale în fiecare localitate și poștașul bătea la porțile oamenilor cu scrisori, colete și mandate poștale. Oamenii îi așteptau cel mai adesea la Cooperativă sau la Consiliul popular. Se adăposteau pe unde puteau cînd vremea era urîtă ori în plină uliță, lingă șaretă, dacă vremea era frumoasă și se făceau chitanțele și formele de predare-primire. El era legătura cu lumea țăranilor din satele situate la kilometri de drumurile principale de calea ferată. Și astăzi oamenii de prin satele acelea îl mai țin minte pe Vasile Herciu, iar el, dacă ar fi să ducă acum o scrisoare prin acele locuri, ar face-o cu ochii închiși.

Drumurile erau grele, desfundate primăvara și toamna. Iarna, cînd se întorcea acasă, băga calul în grajd, îi puneă fin în iesle, apoi scotea roțile șaretei pe care se prinsese noroi și gheață. Le băga în pivniță să se dezghețe iar a doua zi de dimineață le puneă la loc și pornea din nou la drum.

În 1965 s-a crezut că se poate înlocui șaretă cu mașina. Unde putea pătrunde calul, nu putea pătrunde mașina și după vreo două luni s-a renunțat la această inițiativă. Timpul a fost suficient pentru ca postul lui Vasile Herciu să se desființeze. Vasile Herciu și-a luat înimă-n dinți și s-a mutat în Sibiu tot ca factor poștal. Aici muncește de mai bine de 20 de ani.

Indiferent de starea timpului, n-a existat o zi să nu îmi-lui, n-a existat o zi să nu împart poșta. Cum să i-o dai abia a doua zi? Dacă nu știu din ce motiv într-o zi nu poți să împarti poșta, a doua zi se duce la blează. Este o continuitate care ține de mersul vieții înainte și care trebuie să i te supui. În totdeauna am avut impresia că oamenii care lucrează la poșta sînt uniți între ei, se ajută, pot conta pe ei și ei pe tine. Cînd eram la Sălău, în ziua mea liberă venea un factor de la Bănești să mă înlocuiască. 24 de kilometri dus, 24 întors. Acum drumurile s-au asfaltat, altele sînt condițiile. Și astăzi e un poștaș la Sălău. Pe vremea mea, cînd ploua ori iarna cînd era zăpadă mare nu puteam să scot calul din pas. Plăcerea mare în murea noastră este cînd duci omului o veste bună. Citeodată, cineva mă întreabă: Stii ce mi-ai adus ieri? Ce? întreb eu. O Dacie 1300. Mi-au trimis scrisoare de CEC să mă duc s-o ridic. Din 1965 lucrez în același cartier, zona Pieții Republicii. Ajungi să cunoști pe toată lumea. În Sibiu sîntem 75 de factori poștali. Marea majoritate sîntem trecuți de prima tinerețe. Am impresia că tinerii se îndreaptă spre alte meserii. Unii vin dar nu stau prea mult. Trebuie să-ți placă meseria. Eu stau în aer liber și merg zilnic 6 ore pe jos. Și medicii recomandă pentru menținerea sănătății să mergi mult pe jos. La cei 54 de ani ai mei mă simt excelent cu sănătatea. După concediu, două-trei zile parcă nu mă ascultă picioarele. Fac febră musculară. După aceea intru în ritm. Față de trecut, numărul de scrisori parcă s-a micșorat. Lumea comunică mai mult prin telefon. S-a mărit numărul avi-

zeler telefonice. Presa este mult mai solicitată. S-a mărit numărul de mandate de pensii. De fapt, ritmul întregii noastre vieți s-a schimbat. Cu ocazia discuției noastre, lată că mi-am adus aminte de multe lucruri la care nici n-am mai avut timp să mă gândesc. Parcă acum citeva zile în urmă eram poștaș la Sălău. Am trei băieți și o fată și chiar doi nepoți. Ionel și Marioara sînt la casele lor. Vasile lucrează și învață la școală. Doar cel mai mic, Marcel, e încă la școală, în clasa a VIII-a. Ca să zic așa, sînt mulțumit. Dacă îți faci munca bine și reușești să ajuți copiii să-și facă un rost, e bine.

Dicția noastră cu Vasile Herciu a avut loc dimineața de vîine. În ziua aceea avea de împărțit 366 de ziare, 40 de mandate de pensii și un maldăr de scrisori. Picioarele îl ascultau și la ora opt și jumătate fix a pornit ca de obicei în cursă.

OPREA GEORGESCU ■

Pe-o bicicletă marca Griviță

A fost o toamnă frumoasă, la Grivița, dar cînd or veni ploile o să fie mai greu de intrat pe ulițele ce se desprind din șoseaua asfaltată. Chiar dacă roțile bicicletei or să se încarce cu lutul galben și lipicios, tot ar fi mai bine să plouă, decît să fie secetă, fiindcă de la pămînt și de la felul cum incolțește griul se trage toată nădejdea oamenilor din satul acesta aflat în nordul Bărăganului. Poștărița Georgeta Florea așa crede și știe ea bine de ce crede așa. Pînă nu de mult a lucrat și ea la pămînt, cum zice, a muncit la cooperativa agricolă, dar s-a ivit prilejul să-și schimbe meseria și pe 19 iunie în anul viitor se împlinește trei ani de cînd e factor poștal. Satul avea doi poștași iar unul dintre ei, Ion Bilbiie, s-a hotărît într-o bună zi să se întorcă la C.A.P. Atunci au fost lipite niște anunțuri la primărie și-n preajma restaurantului cum că se fac înscrieri pentru concurs dar spre norocul ei, zice Georgeta Florea, n-a avut concurenți și s-a prezentat singură în capitala de județ, la Slobozia, ca să dea examen. La geografie a fost necesar să arate că știe toate capitalele de județ, la matematică operațiile de adunare, scădere, înmulțire și împărțire, cu zecimale, iar la protecția muncii regulile de circulație pe drumurile publice.

Poștărița din Grivița are 37 de ani iar peste două zile va fi soacră mică. Fică-sa, Vasilița, s-a măritat cu un mecanizator iar preparativele pentru nuntă au obligat-o pe Georgeta Florea să facă și-un drum la București, unde a dat 15.000 de lei, cum zice ea, ca pe 15 lei. Alți 7.000 de lei au fost puși deoparte pentru lăutarii pe care i-a tocmnit bărbatu-său, Constantin, electromecanic la stația de pompă a sistemului de irigații. Acesta i-a făcut și bicicleta cu care ea umblă zilnic, o bicicletă marca Grivița, s-ar putea spune, o bicicletă de adunătură, dar

bună ca oricare alta, chiar dacă a fost înghesată peisă cu pieșă. Oricît de repede ar pedala Georgeta Florea, satul acesta cu 3.100 de familii e destul de mare ca să nu se aștepte nimeni la minunea ca un singur poștaș să poată munci cît doi. Al doilea, Florea Buga, cu toate că era mai vîrstnic decît Georgeta Florea doar cu un an, era mai vechi în meserie, era poștaș de vreo zece ani dar pe 24 septembrie a plecat, și-a făcut lichidarea, a zis că vrea să facă altă muncă. Încît Georgeta Florea

n-a avut încotro și-a împărțit satul în două sectoare: o zi duce scrisorile, mandatele poștale și ziarele pentru o jumătate a satului iar în ziua următoare, frățește, pentru cealaltă jumătate. Pînă una-alta, Georgeta Florea reușește și singură să distribuie în acest sat, în medie, pe lună, 2.700 scrisori simple și 275 recomandate, 100 de avize telefonice și telegrame, 200 de mandate poștale și peste 9.000 exemplare de ziare și reviste. Înminarea unei scrisori simple

durează, potrivit normelor stabilite de specialiști, 25 de secunde iar a unui ziar 24 de secunde. Ori că durează atît, ori mai mult, fiindcă secundele astea pot să treacă numai pînă ce se potolește vreun cîine rău, poștărița și-a făcut și își face datoria astfel încît, pentru munca ei, satul i-a acordat un calificativ mai bun decît toate: absența oricărei reclamații. De unde se vede că e bună și-o bicicletă marca Grivița.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Meseriași în concurs

Interviu cu Mircea Deac, directorul Direcției pentru poștă și telecomunicații a județului Hunedoara

— Se apropie ora 20 și abia am reușit să vă găsesc. Peste tot mi s-a spus că sînteți bolnav dar n-am reușit să aflui spitalul. Un director de direcție județeană pentru poștă și telecomunicații poate lipsi de pe baricade?

— Nu! Domeniul nostru e fără odihnă. Din păcate, plătesc tributul fracturilor din tinerețe!

— Cite ați avut?

— Am practicat sport de performanță și nici eu nu mai știu cîte au fost. Am avut dublă fractură de tibie și peroneu la piciorul drept, ruptură de ligamente la genunchiul stîng, menisc la genunchiul drept, fractură la încheietura mîinii drepte, alte traumatisme și operații, fractură de bărbie. Baschetul era un joc prea bărbătesc și dacă stau să număr toate accidentele ar fi...

— Nu e nevoie! Și cînd n-ați mai rezistat, v-ați retras la poșta și telecomunicații? Nu e un domeniu prea liniștit!

— As putea să mă consider fîgîn. Eu n-am aterizat în acest domeniu, nu l-am considerat o sinecură, ci pasiunea vieții mele!

— Sînt cuvinte cam mari. Ce vreți să spuneți?

— Că în 1957 am terminat la București școala de tehnician în telecomunicații și de atunci lucrez numai la Deva. Am lucrat ca muncitor la stația de telecomunicații la mare distanță, apoi am urmat Facultatea de electronică și telecomunicații din cadrul Institutului Politehnic București, ca din 1965 să preiau centrul de telecomunicații la mare distanță aparținînd regiunii Hunedoara de pe atunci. Apoi am fost inginerul șef al Direcției județene pentru poștă și telecomunicații a județului și, ulterior director. Că n-am muncit de pomana o constituie și rezultatele. Că am pus și pasiune o dovedește faptul că județul Hunedoara are cel mai mare număr de abonări la 1.000 de locuitori în mediul rural și ocupă locul doi pe țară la total, că avem cel mai mare grad de automatizare după municipiul București, că în județul Hunedoara sînt cele mai multe comune din țară cu centrale automate conectate la rețeaua automată interurbană, că...

— Vă mulțumesc, ajunge! Ce înseamnă cele mai multe comune conectate la rețeaua automată interurbană?

— Cu trei ani în urmă am dat un colectiv de specialiști din cadrul direcției o temă de lucru: cum se pot conecta cen-

tralele de comună la rețeaua automată interurbană. În așa fel încît să poată fi taxate și impulsurile locale și cele interurbane. Oamenii noștri au muncit pe brînci și au venit cu o soluție. Am vrut să o depunem la O.S.I.M. dar avem prea multă treabă. Poate că nu-i prea mare găselniță, dar noi am aplicat-o și am oferit-o și altor județe. Și în momentul de față, locuitorii comunelor Dobru, București, Certej, Teliuc, Rapolt pot forma prefixul oraselor țării și pot vorbi fără să mai apeleze la centralistă, după cum pot fi sunați de oriunde. La Ghelar am dat în funcțiune o centrală automată de 300 de linii care va fi racordată în curînd la aceeași rețea.

— Util și plăcut lucru. Asta înseamnă că aveți o echipă, un colectiv de nădejde, care contează în economia județului!

— Sîntem între primele cinci întreprinderi din țară ca pondere în domeniu. Deservim două zone de mare importanță economică. Hunedoara și Valea Jiului am construit clădiri noi pentru poșta în toate orasele județului, ba chiar și în comunele mai mari. Sînt peste 30 de clădiri noi în județul Hunedoara și mai lucrăm la altele la Uriani și Sălău de Sus.

— Pînă și la Geoagiu Băi am văzut o clădire nouă, modernă, care se întindează perfect în peisajul stațiunii!

— Pe lingă clădirea necesară serviciilor publice, am mai adăugat cîteva încăperi, dotate cu cele necesare, în care vin pentru recuperare și tratament numai oamenii noștri. Îi reparăm în serii de cîte 10 zile, își plătesc cheltuielile și urmează procedurile de recuperare a capacității de efort.

— Înțeleg că aveți multe lucruri cu care vă puteți lăuda?

— Poate că da, dar nu-i bine, cîne știe cîne se supără! Mai bine modestie și muncă.

— Nu e o laudă să vorbiți despre modernizare. E o obligație a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Ce înseamnă concret modernizare în cazul întreprinderii pe care o conduceți?

— În tehnica de calcul avem

Postașul nu este decît purtătorul de informație spre cetățeanul Român de azi. Nu numai spre el, ci și de la el spre semenii lui. Căci postașul de acum nu mai bate ulițele fugărit de cîini, traversează cartiere moderne de blocuri, pătrunde în apartamente cu un alt standard de viață. El este și martorul prefacerilor din viața oamenilor, din munca lor. Trece în fiecare zi prin aceleași locuri și realizează noi apar mereu pe traseul său. Factorul poștal este martorul direct al tuturor prefacerilor de azi. Iar lucrătorii din telecomunicații, aprigi luptători pentru introducerea noului, a progresului tehnic, a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii nu sînt decît comuniști la datorie.

BOGDAN NISPOIU ■

Nimic nu părea să tulbure liniștea șoselei în seara aceea de toamnă tîrzie. Cei mai mulți șoferi se grăbiseră să ajungă acasă înainte de lăsarea întinerii, iar piloții puținelor mașini grele care rula pe drum la acea oră, știind că mai au de mers doar cîteva kilometri pînă la bazele din orașul care se zărea în apropiere, cu blocurile viu colorate și spitalul recent terminat care fusese dat în folosință abia cu cîteva zile înainte, rula cu viteză moderată. Cum reușise Vasile să ajungă în șanț cu autocisterna pe un drum absolut drept, e greu de explicat. Acum, agitat, fistic, roșu la față, trece de la una la alta și nu poate da o lămurire cît de cît plauzibilă celor care s-au adunat în jurul lui și-l tot întreabă: „Vasile, nu cumva te-a lăsat direcția?” „Măi vere, eu cred că tu ai avut o explozie pe față sau o dezumflare bruscă, altfel nu se explică o asemenea figură. Ia să vedem cauciucurile!” „Nu cumva te-a surprins vreo denivelare mai pronunțată, vreo groapă și ai virat brusc la dreapta, nemaiputînd să-ți menții apoi direcția?”

Mai departe, la 10-15 metri de mașina răsturnată, doi șoferi discută între ei. „Drumul e făcut nu de mult, as-

faltul ca-n palmă, fără curbe, fără pante, absolut orizontal, lipsit pe margini de șanțuri adînci. Singura explicație e că a fost neatent. Uite cine sîdeea în cabină. Iară el!” „Și Gologan, șofer între două vîrstă, atrage atenția colegului său asupra unei femei cam de 30 de ani, înaltă, suplă, cu părul saten tuns scurt și ochii albaștri, îmbrăcată cu gust într-o rochie de lînă subțire, olive, care-i pune parcă și mai bine în evidență corpul ei de manechin. Femeia nu pare deloc speriată. Examinează curioasă uriașă cisternă și e prima care se apropie de grupul celor doi șoferi ce tocmai își îndreptaseră atenția spre ea. Își menține în continuare calmul. Cel puțin aparent, căci obraji i s-au îmbujorat ușor. „Sînt doctoriță, călătoream cu această mașină. Domnul a fost draguț și m-a luat în cabină. Am o sedintă la județ și n-am vrut să mă scol foarte dimineață. În plus, nu eram sigură că atît de devreme găsesc vreun mijloc de locomotie. Dar nu v-am întrerupt din discuție să vă vorbesc, mai ales neinvitată, despre mine. Altfelva doream să vă zic. Dumneavoastră se vede că sînteți șoferi. Așa se explică că discutați chiar lingă mașinile pe care probabil le conduceți. Vreți să vă uitați puțin la

cisterna lăsată pe o parte în șanț? N-aveți și dv. impresia că din ea se scurge un lichid?” „Gologane, să știi că doamna are dreptate. Din cisternă se prelinge motorină și încă din ce în ce mai multă pe măsură ce mașina se apleacă tot mai pronunțat într-o parte. Trebuie să facem ceva, altfel

Cronica șoselei

Oameni de suflet

băiatul ăsta își pierde repede de tot cel puțin o jumătate din conținut”. „Nu-i timp de pierdut, Martiane. Hai să-i dăm o mînă de ajutor, dar cît mai repede”. Cei doi fac semne și opresc toate autovehiculele care trec prin dreptul cisternelor răsturnate. Unii încep să vocifereze. „Pentru ce ne-ai oprit dom-le?” „Vrei să dăm de vreun bucluc? Să se zică apoi că am furat motorina?” „Eu sînt în întîrziere. Trebuia încă de la șase să ajung la bază!” „Noi nu vă putem obliga, vă rugăm doar... Spuneți și dv., nu-i păcat să se scurgă în pămînt sute de litri

de motorină? Vom nota cîte găleți, cîte alt mijloc de măsură n-avem, am pus în rezervorul fiecăruia, apoi vom recupera motorina și o vom preda unității respective. Uitați-vă în carnetul ăsta. Voi nota cît a primit fiecare”. Calmul atitudinea deschisă, buna intenție, franchețea celor doi șoferi e dezarmantă. Cei șase șoferi la care în curînd se mai aliază încă pe alții, nu mai comentează nimic și trec la treabă. Se organizează un lanț viu de oameni care transportă motorina cu gălețile, în rezervoarele mașinilor, în canistre, oriunde prețiosul lichid poate fi depozitat. Se aude: „Camionul cu număr de înalțimă cinci găleți, dubita de Buzău trei găleți, autobuzul de Vaslui șapte găleți...” Gologan trece în carnetul cu conștiințiozitate numărul mașinii și cantitatea primită. „Nu te supăra, colega, te rog să-mi dai acum un autograf. Pentru mai multă precizie. E bine și pentru noi cei care ți-am dat-o, e și în folosul dumitale care ai primit-o spre păstrare”. „Să știi că ai dreptate. În oala acoperită nu intră praful”. Operațiunea de transbordare a motorinei a durat două ore. Ore de muncă încordată. S-a angajat din plin, după ce s-a mai trezit din buimăceală și șoferul autocisternelor. Cînd motorina a în-

cetat să mai curgă din cisternă, cei doi șoferi înimoiși au tras linie în carnet și au făcut socoteala. „Deci, din totalul cantității îți lipsesc 1.260 de litri. Așa-i?” „Da, așa este”, răspunde șoferul cisternelor. „Am măsurat cu atenție ce a rămas în rezervor”. „Să adunăm acum ce am dat colegilor noștri în custodie”. Gologan adună cu migală, apoi repetă operațiunea, după care dă carnetul colegului său, Martian, care pronunță sentențios. „Am dat pe bază de semnătură 1.180 de litri. S-au pierdut 80 de litri. Dar vorba aia, una e să se risipească o mie și ceva de litri și alta nici o sută”. „Vă mulțumesc din suflet, tovarăși. Dacă nu erăți voi, se prăpădea o multime de carburant. Ați făcut totul dezințersat. Nu v-a obligat nimeni. Așa trebuie să se ajute între ei adevărații oameni”. „Nu ne mai mulțumim. Sîntem conștienți că și dumneata, dacă noi eram la nevoie, ne ajutai la fel. Cît privește cei 80 de litri risipiți ăsta să reprezinte prețul neantentei care te putea costa mai mult. Se pare că prea te-ai uitat îndelung la picioarele frumoase ale pasagerei, în loc să privești șoseaua”. Șoferul pune capul în pămînt și oftează.

VICTOR BEDA ■

— Felicitări pentru cîștigarea „Trofeului Carpați”, tovarăse Trofin. Să vedem în asta un semn al redresării handbalului nostru?

— E prematur să discutăm despre așa ceva. Turneul de la Craiova a constituit prima etapă de verificare mai serioasă după campionatul mondial din Elveția. Era important să testăm stadiul pregătirii și chiar să vedem cițiva din posibilitățile noastre adversari la campionatul mondial — grupa B care se va desfășura în Italia, în februarie.

— Și unde ne vom juca ultima șansă de calificare la Jocurile Olimpice, nu-i așa?

— Da, e o situație limită pentru noi, trebuie să ne clasăm pe locul unu sau doi ca să ne calificăm la Olimpiadă. Fiecare meci se va juca într-o tensiune fantastică, pentru că o singură înfringere este suficientă să compromită calificarea în finala competiției.

— Cum am ajuns în situația asta limită?

— Sunt lucruri care țin de trecut, dar care au și învățăminte pentru prezent și viitor. Acel loc 9 la mondiale, pragul cel mai de jos al handbalului nostru masculin, a fost un rezultat straniu. Ne-au luat-o înainte, fiind deja calificate pentru Olimpiadă, echipe care nu ne învinseseră niciodată... Acum trebuie să o luăm de la capăt.

— N-aveți o misiune prea ușoară. Cum a fost reînălțarea cu lotul?

— Firească, pentru că toți sint jucători care mi-au trecut prin mină de-a lungul ani-

lor. Media de vîrstă a lotului nostru este în jur de 30 de ani, vîrstă de la care capacitatea de performanță este în scădere. Este o generație foarte bună, dar care n-a ajuns, din păcate, la consacrarea deplină pe care au cunoscut-o cele precedente. În plus, în spatele lor este un gol valoric, avem doar cițiva jucători născuți în perioada 1956—1966. Un deceniu de sin-copă este foarte mult pentru

ani, și la fel a U.R.S.S., care poate schimba oricînd, din mers, echipa. Pe cînd noi, n-am mai fost la un campionat mondial de tineret de vreo 15 ani. Deținem cu aceeași jucători, dar o diferență de vîrstă de 6—8 ani se cunoaște în handbal, influențînd viteza, vigoarea, angajamentul fizic.

— Dar se spune că atuurile noastre erau îndeminarea și inteligența...

— Și cu toate astea, ați acceptat să preluați conducerea tehnică a lotului național...

— Am revenit la națională într-un context delicat, asumîndu-mi o sarcină de mare răspundere. M-am bizuit pe experiență, pe echilibru și pe dorința de a fi realiști, de a nu mai trimbița o stare de lucruri care nu corespund adevărului. În sport, în handbal nu poți trișa: adevărul, cit de aspru ar fi,

trebuie să facem din contraatac ceea ce acest procedeu trebuie să fie, de fapt. În sfîrșit, ne-a preocupat în acest răstimp lucrul pentru scurtarea combinațiilor, pentru un joc mai direct, mai ofensiv.

Am făcut cîte trei antrenamente pe zi, pregătirile au fost duse pînă aproape de nivelul maxim al posibilităților jucătorilor. Progresele sint însă lente la această vîrstă, nu mai sint explozive, ca la 20 și ceva de ani.

— Dumneavoastră sinteți eadru didactic universitar și antrenor emerit. V-aș întreba care mai este situația în școala noastră de handbal?

— Și aici este o moștenire nefastă de la vechea conducere a Federației, și anume că nu există o metodologie bine pusă la punct de pregătire a copiilor și juniorilor iar cea în uz este întoarsă pe dos. Cîrîtă prost din start, ea s-a impus așa la nivelele de masă și rezultatele s-au văzut. Apoi, selecția în loturi trebuie gîndită după normative mai elastice, adaptate la tipologia jucătorilor noștri, a tinerilor noștri. Un loc în echipă să se cîștige prin valoare nu prin recomandările unor instructori nerealiști.

— Să revenim la ce ne doare, tovarăse Trofin: ne calificăm la Olimpiadă, au ba?

— Avem nevoie de un climat de încredere în această tentativă de reabilitare a handbalului nostru. Sint conștient că oricît de bine ai munci și ai lucra, doar rezultatul este cel care contează...

OCTAVIAN ȘTIREANU

„Amăgirile au fost nefaste pentru handbalul nostru“

Interviu cu conf. univ. Eugen Trofin, antrenor principal al echipei naționale masculine de handbal

o echipă de handbal care se improspăta din mers. Tîn minte că în 1967 am cîștigat „Trofeul Carpați” cu echipa de tineret pe care o antrenam, învingînd multe echipe valoroase de seniori. Acum nu mai dispunem de un astfel de eșalon.

— De ce?

— Pentru că n-a existat interes pentru juniori și tineret. Fosta conducere a Federației a pierdut din atenție această mare și importantă categorie de jucători, nu s-a creat o emulație în rîndul acestora.

Media de vîrstă a naționalei R.F.G. este de 23 de

— Nu mai sint suficiente. Handbalul de azi cere o îmbinare de calități. Gabaritul a devenit o condiție și a jucătorilor de volei, care sint despărțiți de fileu, dar în handbal, unde lupta directă cu adversarii și viteza de reacție pe spații mici sint acum decisive. Starea fizică este cu atît mai importantă. Jucătorii din generațiile trecute erau niște competitori desăvîrșiți, pe cînd cei mai nou veniți nu mai au aceeași capacitate de dăruire. În plus, și la tehnică, și la rezistență psihică sintem sub ce-am avut.

trebuie spus. La Craiova am avut o întîlnire cu toți antrenorii din țară, la care am discutat deschis, inclusiv componența lotului și stilul de joc. Nimeni nu a oferit o soluție salvatoare, o minune peste noapte, pentru că nici nu este posibil așa ceva. Soluția este munca, pregătirea.

— Ce-ați urmărit pînă acum în pregătirea lotului național?

— Am lucrat mai ales la apărare — capacitatea fizică de a opri adversarul. Preconizăm un sistem defensiv mai avansat decît cu cîlcîiul pe semicerc, cum jucam înainte. Apoi,

nou prilej de afirmare a fotbalului românesc

Cupa Intercontinentală

Aflat mereu în imediata apropiere a tuturor pregătirilor efectuate de jucătorii Stelei, Ioan Alexandrescu, vicepreședintele clubului Steaua a intrat și el în priza meciului de duminică 14 decembrie. Iată rezumatul unei discuții purtate la Stadionul Ghencea: „Abordăm acest meci de pe poziția de campioană a României și a Europei și nu vom uita nici o clipă că sintem reprezentanții fotbalului românesc. De data aceasta Steaua va juca în formula completă, la potențialul maxim. Singurele probleme mai serioase vor fi cele legate de

fusul orar. Dar și argentinienii sîsesc în aceeași zi cu noi. Deci dificultățile vor fi aproximativ egale. Noi plecăm cu gîndul să cîștigăm și cu convingerea că la Tokyo Steaua va trebui să joace ca Steaua, calm, gîndit, cu o colaborare perfectă între linii și jucători și animată de un puternic sentiment de patriotism. În nici un caz Steaua nu va fi complexată că joacă în compania unei reprezentante a țării cîștigătoare a titlului mondial din acest an.”

— Care-i răspunsul pe care l-ar da Anghel Iordănescu celor care au spus că numirea sa la echipa Steaua a fost oarecum prematură?

— Cred că suprema judecată aparține numai timpului și el va proba cu rezultatele muncii noastre dacă s-a greșit sau nu. Oricum, în fotbal au mai fost asemenea exemple care sint deja cunoscute: numirea lui Mircea Lucescu la echipa națională și cea a lui Cornel Dinu la echipa Dinamo, cînd ei nu aveau încă mare experiență, dar posedau cunoștințe, talent și dorință de afirmare.

— Plecînd la echipa națională, Jenei v-a lăsat singur să vă descurcați, sau stă aproape de dumneavoastră și vă dă cîte o mină de ajutor în momentele mai grele?

— E alături de mine și de club atît cît îi permit sarcinile și obligațiile de la echipa națională. Dînsul a răspuns de echipa Steaua în perioada de pregătire a cupelor europene.

— Soldată cu un eșec în acest an! Nu țin neapărat să vi-l reamintesc, dar acum, după ce a trecut un timp, care ar fi explicația sau explicațiile, date la ree?

— Fără să sune a scuza, dar continui să cred că absența a patru titulari a contat enorm. Sint convins că și Anderlecht, fără 3 sau 4 din cei mai buni jucători, ar fi capotat la București mult mai sever decît a făcut-o. E teribil de greu să joci un meci de calificare cu un handicap de 3 goluri, cînd valoarea echipelor e sensibil apropiată, meciul putînd conta chiar ca o finală europeană.

— De obicei, cînd e numit un antrenor nou zice că totul trebuie schimbat, ce a fost a fost, dar cu el începe o altă viață. Dumneavoastră ce v-ați propus să aduceți la Steaua?

— În primul rînd să continui linia urmată de Emerich Jenei, asta pentru că am fost părtaş la ea. Eu nu veneam din afară, ci din interiorul lucrurilor și cunoșteam, pas cu pas, amănunt cu amănunt atît evoluția echipei cît și chestiunile legate de instruire. Iar linia aceasta trebuie continuată atîtă vreme cît ea ne-a adus satisfacții și performanțe, urmînd ca pe parcursul timpului, în rîndul cel mai delicat, să adaug cîte ceva.

— Ce?

— Să nu intrăm în amănunte!

— De ce să nu intrăm?

— Pentru că nu-i timpul. Să nu uităm că fotbalul e fotbal și cînd ți-e lumea mai dragă te poate pedepsi. Oricum, vreau să mulțumesc publicului Emerich Jenei, căruia îi atribui merite deosebite atît în performanțele obținute de echipă cît și în colaborarea cu mine, în afirmarea mea.

— Cum ați început pregătirile în vederea întîlnirii cu Club Atletico River Plate din cadrul Cupei Intercontinentale?

„Noi plecăm cu gîndul să cîștigăm”

Anghel Iordănescu
văzută de AL. CLENCIU

— Prin stringerea unei documentații adecvate în ce privește lotul, formația de bază, poziția în clasament și organizarea clubului.

— Cam puțin!

— Încă nu am primit casetele cu jocuri din campionat sau finala Cupei Libertadores. Apoi atenția noastră se îndreaptă spre acest final de campionat, scon-

tînd pe un crescendo și în acest ultim meci, cel cu Victoria București, urmînd ca data de 14 decembrie să însemne un vîrf de potențial.

— Și totuși, ce știți despre River Plate?

— Prea multe în plus față de zăire nu am avut timp să aflu. E o echipă de internaționali argentinieni și uruguayeni, rapidă, puternică, tehnică, Alonso, vedeta echipei, la debutul său promitea cel puțin cît Maradona.

— Sezuțați-mă că insiști, ce preconizați pentru acest joc?

— După ce vom vedea casetele vom întocmi fișele jucătorilor și observațiile tehnice, în virtutea cărora vom aduce sensibile modificări în jocul nostru. Ele vor fi de ordin tactic, pentru că în linii mari la Tokyo vom păstra aceeași idee ofensivă, cu accent pe pressing pentru recuperarea mingii în jumătatea adversarului și cu aceeași posesie a balonului pentru conservarea lui în scopul creării unor breșe în dispozitivul advers. La Tokyo Steaua nu va practica un joc de așteptare sau de tatonare. Acesta e un lucru cert.

— Cei care au văzut un rezumat al finalei cu America Cali spun că River aleargă în draci, că e o echipă puternică!

— Vom vedea.

— Nu vă e teamă?

— Cum să-mi fie? Am doar emoții. Acest meci e un unicat în viața mea și poate chiar și a fotbalului românesc căruia ar trebui să-i dorim cît mai multe prezențe într-o asemenea finală. La Tokyo, Steaua va fi steaua fotbalului românesc. Dar miza și popularitatea meciului nu sint de natură să ne copleșescă și-mi pun mari speranțe că jocul echipei noastre va fi la înălțimea exigențelor publicului japonez.

— Nu veți fi trecut pe foaia de arbitraj, ca rezervă?

— O iau ca pe o glumă. Răspund totuși, în nici un caz, sub nici o formă. Asta a fost și basta! Nici nu o mai accept nici ca idee.

— Începe să vă domine atmosfera meciului?

— Normal, pe zi ce trece am mai multe insomnii. E o mare șansă pentru fotbalul românesc, pentru echipa Steaua și pentru mine.

— În numele spectatorilor echipei Steaua, al tuturor iubitorilor de fotbal din România, vă dorim succes.

O echipă tipic argentiniană

Cu cîteva ore a fost mai lungă fișta care a cuprins Buenos Aires-ul după cîștigarea Cupei Libertadores de America, decît cea trîită după cîștigarea titlului mondial de către echipa națională a Argentinei. Timp de 24 de ore, pe Avenida 9 Julio nu s-a putut circula, suporterii lui River improvizînd veritabile spectacole de bucurie și muzică. După alte două tentative, cea din 1966, cîștigată de Penarol Montevideo și cea din 1976, cîștigată de Cruzeiro Belo Horizonte, în tentativa din acest an, River Plate și-a văzut visul cu ochii — cîștigarea Cupei Libertadores, echivalenta Cupei campionilor europeni pentru America Latină.

La C.A. River Plate au jucat de-a lungul anilor celebrii Alfredo Di Stefano, Omar Sivori și, nu demult, Passarella, Tarantini, Filioi, Ortiz și Luque, componenți ai naționalei argentinienne. Deci, după 27 de ediții a Cupei Libertadores, pentru prima dată prețiosul trofeu în posesia echipei Club Atletico River Plate, după ce în meciurile preliminare inscrieseră 13 goluri și primise 3, iar în grupa semifinale, în patru meciuri a inscries 7 goluri și a primit 3. În finala cu America Cali (Columbia), River Plate a învins în deplasare, la Cali, cu 2—1 (prin golurile marcate de Funes — min. 23 și Alonso — min. 26, pentru America inscriind Cabanas în min. 46) și în 29 octombrie, pe stadionul propriu, Estadio Monumental, în fața a 85.000 de spectatori, a cîștigat cu 1—0.

Ce știm despre River Plate 1986? Că noul ei antrenor Hector Vieira, supranumit Il Bambino conduce o echipă de forță, cu o impresionantă viteză de joc, cu tehnicieni de valoare. El a preluat echipa în 1985 de la Miguel Angel Lebruna, altă glorie a fotbalului argentinian, fost jucător la River Plate și mai apoi antrenor. A păstrat cîteva dintre titularii de bază (Alonso, Gordillo, Pumpido), dînd credit total lui Ruggeri și Enrique, care aveau să confirme și-n naționala argentiniană, victorioasă în Mexic, și acordîndu-i lui Funes sarcina de spărgător de blocaje cu mingile servite de un jucător extrem de limpede în joc, Enrique și cu cele create de un virtuoz — uruguayanul Alzamendi. Așa a cîștigat campionatul argentinian al anului trecut și acum Cupa Libertadores. Se pare că uzura programului încărcat de lupta pe multiple fronturi a început să-si spună cuvîntul. River Plate are o poziție modestă în clasamentul actuali ediții de campionat (la un moment dat, înaintea returului cu America Cali se afla pe locul 17), iar după

16 etape avea 14 puncte, cu 4 victorii, 4 meciuri egale și 6 înfrîngeri, cu 14 goluri inscrișe și 16 primite, ocupînd locul 16. Norberto Osvaldo Alonso „uno de los ultimos idolos que le quedan al futbol argentino” a fost o vreme accidental. La fel și „buidozerul” Juan Gilberto Funes, eroul finalei. Pe lingă accidentări, a mai intervenit și scandalul cu Ramon Miguel Centurion. A fost acuzat de dopaj, a avut loc și un proces care a ținut prima pagină a multor ziare. Tribunalul de disciplină al Federației argentinienne de fotbal i-a aplicat o amendă usturătoare și o suspendare de un an. Centurion a fost solicitat de Corinthians din Brazilia și antrenorul Vieira a fost obligat ca în unele meciuri să joace cu un fel de echipă alcătuită mai mult din rezerve. Cu Racing de Cordoba și cu Deportivo Italiano, în mijloc de noiembrie, Vieira a folosit echipa: Goycochea — Gomez, Perrone, Vittor, Miguez — Garosito, Saralegui, Hernandez — Saizberry, Morresi, Navarro. Ceea ce este foarte departe de echipa standard: Pumpido — Gordillo, Gutierrez, Ruggeri, Montenegro — M. Enrique, Gallego, Alonso, Alfaro — Alzamendi, Funes. Așa s-a ajuns la situația că zărele argentinienne au dat mai mult decît sigure cîteva transferări ce vor fi efectuate în vederea disputării Cupei Intercontinentale. S-a vorbit întii despre uruguayanul Enzo Francescoli, aflat în Franța, la Racing Paris, apoi de Sergio Batista de la Argentinos Juniors și de uruguayanul Gilmar Villagran de la Lanus. Ulterior, în ziarul Clarin, Hugo Santilli, președintele de la River a dezmințit, ca la cîteva zile să se discute din nou de achiziționarea de astă dată a lui Pablo Erbin, aflat la ora aceea fără angajament. Care vor fi noutățile cu care River Plate va apare la Tokyo? Cert este că după după cîștigarea Cupei Libertadores echipa urmează o perioadă de scădere de formă, de probleme și frămîntări. Și zărele argentinienne remarcă aceasta: „La Tokyo nu va mai intîlni o columbiană, ci pe Steaua București, campiona Europei, a cărei apărare sobră dă o mare forță unei linii de mijloc de excepție și care la rîndu-i oferă n variante surprinzătoare pentru două virfuri de atac penetrante” (Deportivo). „Dincolo de euforia generată de succesul ei în Cupa Libertadores de America, nu trebuie să uităm evoluțiile slabe din campionat care au adus-o pe o poziție mai mult decît modestă” (Clarin).

CORNEL NISTORESCU

Olimpiada, la jumătate de drum

Fondul valoric al sportului românesc

O trecere în revistă a reprezentării județelor în primele șasele sportive ale țării este semnificativă pentru calitatea și eficiența activității sportive locale de performanță. Ne punem această problemă în spiritul în care, în toate domeniile, societatea noastră a creat largi atribuții de dezvoltare unităților administrativ-teritoriale, existind chiar indicatori care cuantifică progresul echilibrat, armonios al tuturor județelor țării. Și așa cum s-au petrecut lucrurile în domeniul bazei economice, în care fiecărui județ i s-au creat posibilități de dezvoltare proporțională, de realizare, de pildă, a unui plan minim de producție globală industrială sau de producție-marfă pe unitatea de populație, tot astfel și sportul a beneficiat de o judicioasă orientare în profil teritorial a investițiilor, a resurselor umane și materiale, apte să asigure, cel puțin în principiu, condiții similare de competitivitate și participare la alcatuirea loturilor naționale și, deci, la afirmarea sportului românesc în confruntările internaționale.

Desigur, nici componenta loturilor nu poate fi nelimitată, după cum nici fiecărui județ nu i se poate cere o reprezentativitate de același nivel, ruptă de realitățile locale concrete, de tradiție, de potențialul sportiv existent. Dar tot la fel de adevărat este și faptul că aportul local la reprezentarea sportivă națională este proporțional cu intensitatea și consecvența muncii de selecție și pregătire, cu dorința de a face mai mult, cu perseverența eforturilor de instruire a noi și noi generații, cu folosirea la maximum de eficiență a bazei materiale disponibile și nu în ultimul rând, cu interesul organelor locale de a menține „în stare de concurs” un potențial sportiv cât mai amplu, creat prin truda unor eforturi îndelungate. Ne punem aceste probleme pentru că, se știe, o lărgire la nivel valoric ridicat a bazei sporturilor este singura în măsură să crească valorile de la vârful piramidei, să lărgască spectrul șanselor la medalii, să mărească, în general, competitivitatea sportului nostru.

Ani mulți, pe harta sportivă a țării au pulsant centre prestigioase, de mare productivitate, veritabile leagăne ale unor strălucite performanțe sportive. Gimnastica la Onești, scrima la Satu-Mare, handbalul la Timișoara, atletismul la Cluj-Napoca, canotajul în tinutul Deltei, luptele la Pitești sunt numai câteva din aceste „sinonimi” identificabile în biografia noastră. Unele din aceste centre se mențin, altele au înregistrat un reflux, după cum, la orizontul marilor performanțe s-au ivit altele noi, pe cale de a-și făuri o tradiție proprie: gimnastică și box la Reșița, atletism și gimnastică la Deva, natație la Bala Mare și Ploiești, haltere la Cluj-Napoca, lupte la Buzău, tenis de masă la Craiova etc.

În acest univers în plină mișcare, se cer căutate, totuși, condițiile de stabilitate, astfel încât noile apariții să fie cumulative și nu succesive, să adauge valori și nu să suplinească pe cele stinse în alte locuri, să mărească densitatea performanțelor sportive și nu doar să asigure continuitatea lor după un fel de „principiu al vaselor comunicante” („nu mai avem gimnastică la Onești, dar avem la Deva”, de pildă). În natație a irumpt la Ploiești o stea strălucitoare, Tamara Costache; asociată unor izbini din Baia-Mare și Reșița, în acest ultim oraș s-au creat condiții de pregătire pentru ceea ce se numește o școală de spirit în acest sport. Problema care se pune este dacă performanțele prahovenice Tamara Costache și ale maramureșencelor Stela Pura și Noemi Lung sînt suficiente pentru a justifica întregul efort de pregătire a tinerilor înotători din toată țara, pentru activitatea celor aproape 60 de bazine acoperite și peste 270 descoperite — anitități concepute și obligate să ființeze ca centre de producție sportivă de performanță? Aradul are 2 și, respectiv, 6 astfel de bazine, Brașovul 5 și, respectiv 9, Clujul 5 și 12, Constanța 9 și 1, Hunedoara 3 și 16, Timișul 3 și 36 — ca să enumerăm doar câteva din județele față de care pretențiile pot fi mult mai mari în privința furnizării de tineri performeri în natație.

Pe de altă parte, dacă nu ne putem aștepta să iasă schiori strălucitori din zonele de cîmpie,

cu aceeași îndreptățire ne putem întreba, de pildă, care este starea sporturilor nautice, a canotajului, a natației, în județele limitrofe Dunării — excepțind Delta, desigur? Și care, nu-i așa, starea sporturilor alpine în zonele de munte? — sporturi aflate, se pare, într-o prelungită hibernare, exprimată de cîțiva ani buni prin lipsa sistematică a oricăror performanțe revelatoare.

Situația diferitelor ramuri sportive o putem regăsi, cum spuneam, în imaginea pe care o oferă contribuția județelor cu sportivi în loturile naționale — un indicator care exprimă cit se poate de obiectiv eficiența muncii de pregătire și selecție desfășurată la nivel local. Un lot național este și trebuie să fie întotdeauna expresia concentrată a tot ce are mai bun sportul respectiv în toate zonele țării și, ca atare, dă măsura modului în care fiecare județ reușește să slujească această idee. Astfel, la începutul acestui an în loturile olimpice erau selecționați sportivi din: Brașov — 55, Timiș — 35, Cluj — 25, Maramureș și Prahova — câte 18, Dolj — 16, Constanța — 14, Bacău — 13, Suceava și Arad — câte 12, Iași — 11. Urmează: Hunedoara — 9, Sibiu și Argeș — câte 8, Vâlcea — 7, Olt, Caraș-Severin, Bistrița-Năsăud și Satu-Mare — câte 6; apoi: Tulcea, Covasna, Harghita, și Mureș — câte 4, Dimbovița și Galați — câte 3, Bihor, Buzău, Gorj, Ialomița și Neamț — câte 2, Giurgiu, Mehedinți, Sălaj, Teleorman, Vaslui și Vrancea — câte 1 și, în sfîrșit, Alba, Botoșani, Brăila și Călărași — cu nici un sportiv în loturile olimpice. Desigur, aceste cifre nu sînt imuabile, procesul selecției este continuu, configurația loturilor este în plină cristalizare și, pînă la ora Jocurilor Olimpice, sînt de așteptat modificări inclusiv în acest „top” sui-generis. Dar, oricum, oscilațiile nu vor fi de natură să schimbe radical imaginea de ansamblu pe care județele o oferă cu privire la reprezentarea lor în loturile olimpice ale țării. Această imagine devine și mai sugestivă dacă o judecăm în corelație cu o altă — a numărului total de baze sportive existente pentru diferite sporturi (nespecificarea acestora nefiind de natură să deturneze ideea corelației respective). Astfel, la începutul acestui an, Mureșul dispunea de 846 de baze sportive de diferite tipuri, Bucureștiul — de 828, Prahova 750, Brașov 625, Timiș 617, Argeș și Bacău — câte 577, Maramureș 546, Iași 515, Caraș-Severin 511, Teleorman 496, Cluj 453, Constanța 420, Arad 407 etc. Alăturarea celor două „clasamente” evidențiază că absența unei proporții între baza materială existentă și „producția” de performanță nu poate avea o altă explicație decît în munca depusă pentru folosirea acestei baze materiale, în eforturile de instruire și selecție desfășurate pe unitatea de timp și loc.

Potrivit unor estimări ale județelor există în prezent peste 1000 de sportivi cu perspectiva de a fi integrați în loturile olimpice — ceea ce, în principiu, reprezintă un lucru îmbucurător. Dar și aici, la nivelul „prognozelor”, prima problemă care se pune este aceea a credibilității. De pildă, în Constanța, Mureș, Dimbovița, Galați, Bihor, Vrancea și Botoșani n-ar exista nici un sportiv apt de o asemenea promovare într-un viitor apropiat! La polul opus, Alba, Brăila, Călărași, deși în prezent n-au nici un sportiv în loturi, estimează că, în perspectivă, vor avea 78,51 și, respectiv, 81!

Oricît de obiectiv ar fi, statistica nu poate cuprinde toate aspectele pe care le incumbă activitatea sportivă de performanță. Totuși, datele pe care le-am supus atenției sugerează o anumită stare de lucruri ce îndreptățește o mai mare exigență în analizarea modului în care fiecare organism județean de educație fizică și sport își îndeplinește atribuțiile referitoare la asigurarea fondului valoric al sportului românesc. Și pentru că imaginea de ansamblu schițată în aceste rânduri își are, desigur, lacunele și detaliile ei, vom continua această dezbateră la nivelul concret al citorva situații caracteristice.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Cel mai pușin tineri ne-aducem cu emoție aminte de acele zile de noiembrie, în urmă cu 30 de ani, cînd, urmînd evoluția sportivilor români la Jocurile Olimpice de vară din Australia, aveam să aflăm cu mare bucurie că boxerul român NICOLAE LINCA a cucerit medalia de aur. Tîra era în plină reconstrucție. Șantierul patriei realizau noi și noi platforme de dezvoltare a economiei naționale. Succesele tuturor compatrioților ne aduceau un plus de încredere și de entuziasm revoluționar în munca și dorința de a lupta pentru afirmarea ființei noastre naționale. Astfel Nicolae Linca, prin devoțiunea sa patriotică, integritatea morală, dirzenia și voința sa de a învinge, prin succesul său, ne-a adus o mare bucurie, împlinindu-ne un sentiment de înalt patriotism.

Ziarele comunicau: „Departate de patrie, în îndepărtata Australia, pe ringul arenei «West Melbourne Stadium», semimijlociul Nicolae Linca a reușit în seara zilei de 28 noiembrie 1956 excepțională performanță de a cuceri medalia olimpică de aur și de a înscrie pentru prima oară în istoria turneului Olimpiadei un nume românesc în palmaresul laureatilor centurilor cu cele 5 cercuri”.

MELBOURNE, 28 NOIEMBRIE 1956: În jurul ringului instalat pe stadionul marelui oraș australian, mii și mii de oameni urmăresc transfigurări de emoție finalele olimpice de box. Așa ai careului magic din întreaga lume și-au dat întâlnire aici, la Melbourne pentru a-i stabili pe cei mai buni zece dintre ei.

„S-a disputat și cea de a 6-a partidă a finalelor. Stadionul în picioare, clocotește. Aplauzele nu mai conțeneșc. Mecul semimijlociilor i-a scos pur și simplu din minți pe spectatori australian. Deodată se face o tăcere de pustiu. Din difuzoare vocea crainicului sparge liniștea încordată: „WINNER... NICOLAE LINCA, ROMANIA!”.

În aplauzele frenetice ale spectatorilor, Nicolae Linca ne

Un gospodar din comuna Jidvei

transmitea de la mii de kilometri depărtare de patrie, emoția de a-și fi înscris numele în cartea de aur a boxului românesc și mondial.

În presa timpului se mai spunea: „Evoluția celui de al treilea finalist român la Jocurile Olimpice de la Melbourne, Nicolae Linca, de numele căruia se leagă unul dintre cele mai mari succese din istoria pugilatului nostru, ne-a adus o imensă bucurie. Nicolae Linca este primul boxer român (și pînă în prezent unicul) care a reușit să cucerească titlul de campion olimpic. Drumul său spre medalia de aur nu a fost ușor. El a trebuit să învingă pe Hector Hatch (Insulele Fidji), Nicholas André (Sud-American), pe vice-campionul european Niki Gargano (Anglia) și în finală pe irlandezul Fred Tied”.

Înainte de a obține această mare consacrare în arena internațională Nicolae Linca, a obținut o serie de victorii remarcabile.

În anul 1950 în cadrul turneului jubiliar internațional de la Varșovia, obține medalia de aur, învingînd pe sovieticul Serghei Scerbacov iar în 1951, la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Berlin cîștigă titlul de campion mondial universitar.

Dar cum a ajuns Nicolae Linca la Melbourne?

Născut la 1 ianuarie 1929 în satul Cergăul Mare din județul Alba, pleacă la 14 ani (în toamna anului 1943) cu tatăl său la București pentru a învăța o meserie și se angajează ca ucenic mecanic la Uzinele Malaxa.

Călt în munca de cîmp și apoi în truda uzinei și a condițiilor grele de viață, contactul cu boxul stîrnește în sufletul său furtuni de voință, de auto-depășire, dorința de a învinge greul, proiectîndu-i energiile în sportul luptătorilor în ring. Antrenorii, cărora le poartă o deosebită recunoștință — primul, Nicolae Florescu, apoi Constantin Nour și pe urmă cel care a participat cu toată ființa sa de român, alături de el pentru cîștigarea titlului olimpic, IOAN POPA, mîile de ore de antren-

ament, zecile de meciuri cu succese, îl aduc în noiembrie 1956 în fața puținei de a deveni campion olimpic.

LACRIMI DE BUCURIE ȘI DE DURERE PE O MEDALIE DE AUR! Încă în prima rundă cu Hector Hatch, se accidentează, fracturîndu-și degetul mare de la mîna dreaptă. La hotărîrea de a boxa cu o singură mînă, cu stînga, hotărîre care pe antrenor îl impresionează dar îl și uimește în același timp!

Cu dureri cumplite, cu o anestezie cu punctii de novocaină care se pierde în timpul meciurilor, învinge rînd pe rînd boxeri reductibili ajungînd în finală. Aici după runda a doua, cîștigată de Linca, durerea brațului drept creșcuse năvalnic și-i răpunea puterea. Aude cuvintele pline de încurajare ale antrenorului Ioan Popa: „Doar o repriză Nicolae, doar o repriză... Poti să-l învingi! Tu ai fi primul român care...”.

Cu inteligență și luciditate și-a coordonat voința și forța, dirzenia și tăria morală, spiritul de sacrificiu. A luptat și a învins!

Astfel la 27 de ani Nicolae Linca a devenit primul român campion olimpic al careului magic! Acum după 30 de ani de la cucerirea medalia de aur — prilej cu care a fost distins cu Ordinul Munchi clasa a II-a, acordîndu-i-se titlul de maestru emerit al sportului, locuiește (de aproape zece ani) în satul FEISA, aparținînd comunei Jidvei din județul Alba. Împreună cu atatașata lui soție Elena, conviețuiesc aici ca gospodari alături de consătenii lor participînd la buna gospodărire a satului, cu experiența lor, le vin în ajutor sătenilor care li pretuiesc în mod deosebit. Astfel satul Feisa devine din ce în ce mai cunoscut, mai admirat, alături pentru hărnicia gospodărilor și a frumoaselor obiceiuri folclorice, cit și pentru că aici se opresc des mulți admiratori ai marelui campion, pentru a petrece cîteva clipe deosebite cu NICOLAE LINCA.

ELIAN MACA ■

Civilizația sportului

Educație și cultură

Un bobeur italian își ajută principalii adversari din concurs să-și repare bobul și acestia îl înving, cîștigînd titlul olimpic! O atletă americană cere arbitrilor probei de săritură în lungime să acorde o încercare suplimentară rivalilor săi din Anglia și cu această săritură, atletă britanică cîștigă proba. Un tenisman ungur cere întreruperea unui meci, sare fileul și se duce să-și ajute partenerul de întrecere, victimă a unor puternice crampe musculare, apreciînd că o victorie obținută pe temeiul suferinței altuia nu este o victorie demnă de el; adversarul își revine, reia partida, cîștigă setul și meciul! Un fotbalist spaniol în excelentă poziție de gol, observă că portarul din față se află la pămînt, zvircolindu-se de durere, cu un maxilar fracturat într-o ciocnire cu un fundaș; neadmișînd să marcheze în acest fel, trimite mingea în aut. Un ciclist polonez oprește mașina de asistență tehnică a clubului său și cere să se dea unui adversar, aflat în pană, bicicleta sa de rezervă; respectivul îl învinge la sfîrșit de etapă! O atletă din România — singura din lume participantă la 6 Olimpiade consecutive — este premiată pentru întreaga sa carieră sportivă pusă sub semnul fair-play-ului; această campionă a sportivității este tripla medaliată olimpică, Lia Manoliu, prima romîncă distinsă cu premiul internațional fair play.

Exemplele de mai sus ca și cele ale altor laureați, din 1964 pînă în prezent, sînt descrise și comentate cu un recunoscut talent gazetăresc — literar de unul din oamenii de bază în educația noastră sportivă, Victor Bănculescu, în recenta sa carte, a 17-a (1), intitulată „Mai mult decît o victorie”, cuvinte înscrise și pe medalia care se acordă celor ce au făcut dovada unui extraordinar spirit sportiv. Frazele pline de meșteșug, capacitatea de conexiune și culoare, bunul gust, echilibrul, simțul măsurii cu care autorul ne „transmite” fapte de viață și reflecții al căror tilc valorează cit o morală elocventă, fac din această lucrare un semn de cultură demn de laudă. Un sociolog spunea că „trebuie multă cultură ca să te mulțumești cu explicații simple”. Victor Bănculescu explică pe înțelesul tuturor cu o putere de sinteză care este una dintre marile calități în publicistica sportivă. Călda evocare a unor mari eroi ai confruntărilor demne și bărbătești din lumea sportului îl „prinde” pe cititor ca un film frumos, un film despre muncă, despre lacrimă și zîmbetul bucuriei, despre bătaia aspră a omului cu sine.

Undeva, pe la mijlocul volumului, este menționată, o inscripție aflată într-o mare bibliotecă, o splendidă transpunere a moralei sportive: „Învățăm să respectăm regulile jocului. Învățăm să nu rostesc, nici să primesc elogiuri nemeritate. Învățăm să înving dacă sînt vrednic. Iar dacă nu mi-e dat să pot, învățăm, mai presus de orice, să știu să pierd”. Ar trebui afișată pe toate stadioanele lumii. Pentru că prea mulți sînt cei care strivesc și rup, brutal, stupid, petalele sportivității. Fără să-și dea seama că astfel suferă și moare ființa sportului, tot ce este mai frumos în chemarea stadioanelor.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● În 1996 s-a disputat primul campionat mondial la polo pe apă feminin, pentru 1987 este prevăzută ediția inaugurală a C.M. de haltere pentru femei, competiții supreme și continentale la judo feminin au devenit ceva obișnuit, și lată că „sexul slab” cucerește acum un nou domeniu considerat exclusiv bărbătesc: hocheiul pe gheață! În aprilie 1987, la Toronto se va desfășura primul turneu internațional pentru hocheiste, cu echipe canadiene și europene.

● Englezii Mark Hateley și Ray Wilkins vor părăsi, fără indolal, AC Milan la sfîrșitul actualului campionat italian de fotbal, urmînd să fie înlocuiți de doi olandezi: „gheata de aur” 1986, Marco van Basten, și Ruud Gullitt, acesta din urmă fiind considerat, în special de compatrioții, mai bun decît fașuși Maradona. Spre clubul piemontez își îndreaptă privirile și Johan Cruyff (în prezent antrenor la Ajax Amsterdam), care a declarat că și-ar dori un post de tehnician în Peninsula. „Cînd eram jucător, a spus Cruyff, n-am putut evolua în Italia, pe vremea mea granițele fiind închise. Acum, însă, aș putea deveni antrenor în calcio”. A.C. Milan — și antrenorul Liendholm — păstrează însă tăcerea...

● Televiziunea italiană folosește la meciurile de fotbal, de aproape un an, un sistem computerizat pentru determinarea exactă a pozițiilor de ofsaid, a vitezei și lungimii suturilor, a vîșniei probleme a distanței zidului la loviturile libere. Recent s-a constatat că în partida Italia — Elveția, din preliminariile campionatului european, balonul n-a fost efectiv în joc decît 57 minute și 11 secunde. Și a fost un meci viol, încheiat cu 3-2!

LUCIAN OPREA ■

Comentariul
săptămâniiO ecuație firească:
Dezarmare — Dezvoltare

Potrivit estimărilor experților, în lume s-a consacrat, în ultimele patru decenii, între 4, 5 și 7 la sută din Produsul Național Brut total, în scopuri militare. Mai mult decât atât, în ultimii cinci ani, cheltuielile militare mondiale au sporit, în termeni reali — scăzând din rata de creștere rata inflației — cu aproximativ 5 la sută pe an, adică într-un ritm superior celui înregistrat în ajunul izbucnirii ultimului război. În pofida faptului că majoritatea acestor cheltuieli și cea mai mare parte a recentelor creșteri în acest domeniu sunt concentrate în țările dezvoltate, cursa înarmărilor afectează toate regiunile lumii. Și cum ar putea fi altfel, când risipa de mijloace financiare a ajuns la astronomica cifră de aproximativ o mie de miliarde dolari?

În plus, cursa nebunească a înarmărilor compromise în tot mai mare măsură securitatea la nivel global, deoarece într-un climat marcat de confruntări militare tot mai numeroase și tensiuni politice în creștere, cursa înarmărilor sporește posibilitatea ajungerii la conflicte armate majore, care riscă să ducă la folosirea armei nucleare, exacerbează tensiunile regionale și împiedică orice progres spre o ordine mondială mai stabilă. Chiar și neofosile, însă, armele nu rămân inofensive, ele reprezentând o risipă, pe scară largă, a materiilor prime, combustibililor, a resurselor umane și de alte genuri, impunând sustragerea celor necesare ameliorării condițiilor de viață și de bunăstare ale umanității.

Ce ar însemna dezarmarea, această noțiune devenită standard de luptă pentru orice om rațional al planetei, pentru orice iubitor al păcii și înțelegerii între popoare? În primul rând ar semnifica un proces vizând reducerea forțelor armate și cheltuielilor militare, distrugerea și dezafectarea armelor, desfășurarea sau stocarea în diferite părți ale lumii, eliminarea progresivă a capacității de producere de noi arme și eliberarea personalului militar pentru a-l integra în viața civilă. Experții au stabilit că există o relație strinsă între dezarmare, securitate și dezvoltare, concluzie care a fost înscrisă și în Documentul final al Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării (1978). Firește, deblocarea de resurse prin măsuri de dezarmare, domeniu în care România a întreprins, la inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu istorica ei inițiativă de a reduce unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare, ar fi extrem de benefică în primul rând pentru statele dezvoltate, care sunt principalii protagoniști ai cursei înarmărilor. Totodată, inițierea unor măsuri concrete în acest domeniu ar aduce folosese uriașe întregii omeniri. Și nu numai prin reducerea pericolului de izbucnire a unui cataclism, cu voie sau printr-un accident, nu numai prin îmbunătățirea, ca urmare a acestui fapt, a întregului climat internațional, ci și prin contribuția economică concretă la lichidarea subdezvoltării prin faptul că dezarmarea ar face să apară resursele necesare depășirii stării de subdezvoltare pentru multe dintre țările planetei. Terra are acum nevoie de dezarmare. Pentru ca secolul XX să constituie într-adevăr începutul unei noi istorii a umanității, o istorie a încrederii și cooperării între state, a păcii și progresului prin care să se contureze un chip și mai frumos al Planetei Albăstre. Fără lacrimi, fără cicatricele exploziilor, fără norii întunecați ai unui cataclism nuclear! Dezarmarea este, în clipa de față, cuvântul cel mai potrivit pentru a sintetiza existența unui viitor.

ION VIRGIL

Ne despărțim greu de sculele care, depășite de vreme, își apără anevoios un loc sub soare. O soluție a și fost găsită — trecerea în vitrinele de muzeu, de unde, în liniște, acoperite de venerația noastră, privesc cu demnitate scurgerea timpului. După această metodă, ziarele, alte instituții de presă, și-au încropit proprii amenajări muzeale. Stau acolo, cu sufletul împăcat că n-au trăit degeaba, liniștite care tipăreau reportaje pentru cuminții noștri bunici, telexurile începutului, mașini de scris străvechi, aparate de fotografiat curioase prin prezența de a fi crezute ce sînt.

Cum arată mașinile de scris abia ieșite din mina designerilor merită știut. Atins de aripa modernității, utilajul în cauză suportă cosmetica miniaturizării, atenuării zgomotului, sporirii poftei de muncă.

A fost abandonat sistemul purtător de caractere în favoarea unei role de imprimare. În cazul mașinilor de mai mică dimensiune a apărut așa-zisul cap termic cu comandă electronică. La o grosime de nici opt centimetri, mașinile funcționează prin alimentare cu pile și pot fi, deci, utilizate oriunde. Cit privește capul termic propriu-zis acesta constă într-un pachet de ace încălzite, al căror număr ajunge la 800 pe centimetru pătrat.

Apariția literel este urmarea

contactului fie cu o hirtie specială termosensibilă, fie cu o hirtie obișnuită, dar în acest caz, după ce acul a trecut printr-o panglică impregnată. Se elimină astfel prezența pieselor rotative în procesul de dactilografiere, acele fiind manipulate electromagnetic. Dar, ca și în alte cazuri, bucuria refuză să meargă pînă la capăt: caracterele imprimate nu reușesc o calitate pe măsura sistemelor tradiționale iar imposibilitatea

noile mașini de scris electronice este aceea că acestea fac cu plăcere treburi încredințate de regulă mașinilor de prelucrat text, putînd fi uneori asimilate echipamentelor periferice. Prin racordările de rigoare ele pot comunica cu sisteme informatice sau servite de acestea.

Cele mai multe modele au ecran de afișaj care face posibil controlul și, eventual, corectarea în avans față de momentul imprimării textului. O memorie de corecție permite schimbarea automată a diverse caractere greșite în frază. Memoria în cauză, ajungînd în cazurile cele mai bune la 1000—2000 caractere, asigură astfel de intervenții de corectură automată pe una sau mai multe pagini, dispunînd și de lejeritatea introducerii de inserturi. De regulă, mașinile electronice perfecționate sînt înzestrate cu o a doua memorie, de mare capacitate, ajungînd la 90.000 de cuvinte. Ea preia textul dactilografiat pentru stocare și ulterioară reproducere.

Și astfel, de unde pînă mai ieri mașina de scris se uita din vitrina rezervată ei, cu întreaga umilintă de care era în stare, către ordinatorul situat pe trotuarul de vizavi, iată-o acum trecînd strada, rîzîndu-i cu poartă drept în față și șoptindu-i la ureche: Facem o afacere, colega?

NEAGU UDROIU

Ce faci, colega?

de a folosi indigoul exclude obținerea mai multor exemplare. Se mai adaugă la aceasta prețul ridicat al hirtiei termosensibile și al panglicii termice, aceasta din urmă trebuind schimbată la fiecare 10—12 pagini. Inconveniente eliminate de mașina cu dispozitiv rotativ, care are și avantajul unei funcționări lipsite de zgomot. Numai că ea rămîne fidelă prizei de curent, de care nu se poate distanța.

Constatarea pe care o fac cel în măsură să observe la lucru

Imaginile ruinelor mai multor case din comuna Senise, situată nu departe de orasul Potenza (sudul Italiei), publicate de presa italiană au provocat emoție în întreaga țară. O enormă alunecare de teren a distrus, ca un uriaș bulldozer, toate noile construcții situate pe panta unei coline. Accidentul s-a soldat cu moartea a opt persoane și o multitudine de răniți. Cu numai cîteva zile mai înainte, la Roma se prăbușise un bloc de colț. Dintre dărîmături au fost dezgropate două corpuri umane neînsuflete. În cursul ultimului an este cel de-al șaselea accident de acest gen. Firește, opinia publică și-a pus întrebări cu privire la cauzele acestei serii de catastrofe.

Mai multe ziare și reviste au lansat adevărate anchete în această problemă. Unele au ajuns la concluzia că unele din aceste prăbușiri de case au fost cauzate de defecțiuni de construcție sau de calitatea slabă a materialelor folosite. Nu de puține ori, din considerente de profit, proprietarii nu acordă atenția cuvenită asigurării securității locuințelor. Și, avînd în vedere lipsa acută de spațiu locativ

dintr-o serie de orașe italiene, nu se manifestă deloc penurie de chiriași. Însă asemenea „omisiuni” sînt cu atât mai grave cu cît Italia se numără printre țările Europei unde, datorită configurației geologice a terenurilor există în numeroase

Alunecări
de teren

zone un risc sporit pentru orice construcție.

În afară de Sardinia și o parte a regiunii de nord-vest, întreaga Peninsulă italiană este expusă riscurilor. Anual se înregistrează în această țară al cărei teritoriu este în proporție de 73 la sută muntos și deluros, aproximativ 300 de alunecări

cărl de teren. Multe pante abrupte au suprafața afectată de eroziunea vîntului și a apei și nu de puține ori la baza lor se află, la mică adîncime straturi de stîncă sau de argilă. În cazul unor ploii intense de durată, apa nu mai are o circulație normală și se infiltrează în adînc, făcînd ca mari porțiuni de teren, uneori groase de mai mulți metri, să alunece și — așa cum s-a întîmplat la Senise — să formeze o adevărată avalanșă de pămînt și piatră ce distruge totul în calea ei.

Statisticile oficiale arată că 20 la sută din teritoriul italian îl constituie asemenea „zone de risc hidrologic”. Situația este agravată și de faptul că numai 1 la sută din suprafață este împădurită, ceea ce face să nu existe piedici naturale în calea unor catastrofe de acest gen. Avînd în vedere aceste riscuri nu este de mirare că la motivul-vul comentariilor de presă este cererea de a se elabora norme mai stricte cu privire la modul de executare și amplasare al noilor construcții sau cel puțin să se respecte cu scrupulozitate cele existente.

N. ROMEO

Infernul
în paradis

Asia de sud, un adevărat „corn al abundenței” pentru toxicomani și traficanții de droguri s-a transformat din paradis în infern. În această zonă unde zăpada, adică cocaina dar, mai ales opiumul, se puteau procura cu ușurință și transporta peste hotare fără probleme, de la New Delhi la Djakarta trecînd prin Rangoon și Bangkok, autoritățile au încetat să considere stupefiantele doar ca un rău american, simptom al decadentei occidentale. Confruntate cu extinderea alarmantă a acestui flagel în rîndul populațiilor autohtone, aflate în afara zonelor de cultivare a macului, guvernele au adoptat o serie de legi draconice care nu-i ocolesc nici pe străini, fie că este vorba de închisoare pe viață sau condamnare la moarte. Cea mai recentă ilustrare a dictonului „legea este egală pentru toți” o constituie condamnarea la moarte de curtea cu juri din Bangkok a francezului Jean Vendramini de 52 de ani care n-a reușit să explice ce căutau 20 de kilograme de heroină înediate în obiecte decorative din bronz cu care încerca să treacă frontiera. Francezul îi ține de urît în anticamera morții unui australian de 53 de ani, Donald Tait arestat anul trecut cu 1,3 kg heroină și ambii speră într-o comutare a pedepsei bazuîndu-se pe faptul că nici un străin n-a primit pînă acum în ochi pluto-nul de execuție thailandez. Se pare că nu întotdeauna vîrsta aduce și înțelepciunea. Pedepsa capitală pentru deținerea a mai mult de 100 grame heroină este în vigoare și în Birmania, primul producător mondial de o-

pium. Aici au fost pronunțate șase condamnări la moarte într-un singur an. În Malaysia, țară al cărei prim-ministru a declarat de la tribuna Adunării Generale a O.N.U. război total drogurilor, justiția este una din cele mai necrutătoare din lume. Și dacă tînăra franțuzoaică Beatrice Saubin a beneficiat de o comutare a pedepsei cu moartea, nu aceeași bucurie au avut-o doi australianii de 27 și 28 de ani, Kevin Barlow și Brian Chambers care, alături de 36 de malaesieni și singaporezi, au fost executați recent. Indonezia aplică de asemenea pedeapsa cu moartea, dar în materie de droguri această condamnare n-a fost pronunțată decît o singură dată. În această țară 35 de „mușafiri” străini se află după gratii pentru abuz de stupefiant. Printre ei, 10 australianii, 6 francezi și 4 japonezi. Aceeași severitate și în Sri Lanka unde un pakistanez și un olandez au fost trimiși la esafod. În Nepal, cei 30 de europeni și americani aflați în închisoare pentru trafic de droguri se așteaptă la maximum 20 de ani de detenție și, în cazuri speciale, la amenzi de pînă la 100.000 de dolari.

India și-a întărit arsenalul judiciar cu pedepse de pînă la 15 ani reclusiune, fără posibilitatea eliberării pe cautiune. Numai la New Delhi 3.000 de inculpați așteaptă să compară în fața judecătorilor pentru a-și afla durată „sejurului”. Dintre aceștia mai bine de jumătate sînt europeni.

În fața acestor delicate situații, cancelariile occidentale care ani de zile au făcut nenumărate presiuni pe lingă guvernele țărilor asiatică pentru a le determina să ia măsuri serioase împotriva producției și consumului de droguri, și-au modificat reacțiile. Acum, cînd o parte acționează drastic, alta face intervenții peste intervenții pentru a-și salva de la moarte cetățenii implicați. Presiunile au căpătat,

lată, alt sens. Tribunalele din țările menționate care aplică legea cu fermitate, adică moartea vis-a-vis de tot ce înseamnă peste 100 grame heroină, sînt determinate acum să folosească principiul proporționalității pedepsei cu gravitatea delictului. Recursurile de grație au din ce în ce mai mult succes. Convențiile judiciare permit delincvenților să-și ispășească vina în închisorile natale, ceea ce ajută nemaiomenit la refacerea filierelor distruse.

IOAN ROȘCA

Falsificatorii
lui Rembrandt

O concluzie extrem de neplăcută pentru multe muzee ale lumii: unele dintre tablourile considerate pînă în prezent a fi fost pictate de Rembrandt, și chiar unele dintre cele care-i poartă semnătura, nu sînt cu adevărat realizate de mîna maestrului. Și nu este doar o simplă opinie, ci rezultatul cercetărilor unor experți care au abordat opera marelui olandez al secolului al XVII-lea, utilizînd cele mai moderne metode științifice.

Recent, la Amsterdam a apărut al doilea volum al unui catalog al lucrărilor maestrului, care se referă la perioada 1631—1633, „prima perioadă Amsterdam” din cariera artistului. Dintre cele 102 de lucrări cunoscute ca fiind realizate de Rembrandt în anii respectivi, numai 65 au fost certificate ca fiind pictate de marele maestru. Pasiunile stîrnite au fost întrecute numai de decepțiile provocate posesorilor de lucrări a căror paterni-

tate a devenit incertă. Deja primul volum al catalogului intitulat „Corpus of Rembrandt Paintings”, apărut în 1982 și care cuprindea perioada 1624—1631, confirmase autenticitatea a numai 51 de lucrări din 95, iar alte 9 le considerase „indoielnice”.

Cine sînt autorii acestor surse de infarkt în lumea amatorilor de artă? Nimeni altcineva decît specialiștii faimoasei fundații „Rembrandt Research Project”, în cadrul căreia o echipă destul de numeroasă de oameni de știință, conduși de profesorul Josua Bruyn, se ocupă de la începutul anilor '60 cu cercetarea tuturor lucrărilor lui Rembrandt. Au fost stabilite pînă acum trei categorii: lucrări de categoria A (în mod sigur realizate de maestru), B (prezintă incertitudini cu privire la autor) și C (pictate de alții). Profesorul J. Bruyn releva că știința și tehnica modernă a ajutat foarte mult echipa sa. De pildă, prin raze Röntgen a fost radiografiată dispunerea straturilor de vopsea, una dintre concluzii fiind și că Rembrandt picta întotdeauna spate-față, adică realiza mai întîi fondul și apoi personajele.

Însă, examenul hotărîtor a fost cel stilistic, experții comparînd stilul unei lucrări cu ansamblul celorlalte. Specialiștii olandezi, deși se bazează pe instrumente moderne foarte sigure nu pretind că rezultatele cercetărilor lor sînt infailibile. În plus, ei și-au propus să militeze pentru creșterea prestigiului lucrărilor executate de elevii lui Rembrandt. Profesorul J. Bruyn releva că și Giotto îi pune pe elevii săi să execute numeroase lucrări pe baza unor șabloane și nimeni nu-i contestă autenticitatea tablourilor, la fel ca și în cazul lui Van Dyck, care le lăsa elevilor săi să execute culele îmbrăcămînții sau alte detalii ale tablourilor sale. Cercetările privind opera lui Rembrandt au cunoscut mai

multe etape. În 1930, se aprecia că marele olandez este autorul a circa 1.000 picturi. În 1935, catalogul Bredius reducea numărul „veritabililor Rembrandt” la 650, fără a-și defini prea clar criteriile de selecție. Profesorul Bruyn apreciază că din cele 420 de picturi ale lui Rembrandt cunoscute pe plan internațional circa 250 au fost pictate de maestrul însuși. Experții olandezi cutreieră acum întreaga lume pentru a cerceta tot ceea ce este prezentat drept operă a lui Rembrandt. Firește, activitatea lor nu provoacă entuziasmul proprietarilor de tablouri. Deocamdată, însă, lumea artei poate respira liniștită. Volumul trei din catalogul „Corpus of Rembrandt Paintings” va vedea lumina tiparului cel mai devreme abia în 1990.

ROMEO NĂDAȘAN

Lumea se amuză

După N.B.I.

— Mă întorceam acasă, imi spune Alain, un tânăr chimist de 26 de ani, fiul unor prieteni de-al mei din Strasbourg, și deodată aud în spatele meu o voce :

— Tu crezi în Dumnezeu ? Era o fată care mi se adresa; simpatică, cu un suris frumos. A început să-mi vorbească. Catolic, după părinți, continuă Alain, dacă atunci când eram copil mai mergeam la biserică, pe măsură ce au trecut anii, am renunțat la aceasta. Și acum dintr-o dată a apărut această fată.

— Eu fac parte dintr-o comunitate creștină, imi spune ea. Este formidabilă la noi. Ne simțim alți de bine. Dacă te interesează, vino la noi. Imi întinse apoi un prospect.

Acest scenariu se repetă în diferite țări, în orașe, pe străzi, de ani și ani. Sunt adepții secței Moon care, răspunzând în multe țări occidentale fac prozelitism atrăgând noi victime în angrenajul decăderii și al otrăvirii conștiințelor.

Ce se petrece însă într-o comunitate a așa zisei „biserică a unificării creștinismului” ?

Mai întâi, o primire călduroasă. Chitare, cintețe, grupuri de fete și băieți. Apoi urmează imediat intrarea în scenă a arsenalului de înrobire morală.

Lecțiile de catehism moon-ist durează între trei și șapte zile. Noul adept este „dotat” imediat cu un „tată” și o „mamă” ca „părinți spirituali”. El nu-l mai părăsește pe adept, îi creează acestuia un climat absorbant, îi ghidează pașii pe drumul spinos și sinuos al „principiilor divine” — biblia comunității moon-iste. Treptat, adeptul este convins că el are o „vocea divină”. El este chemat să salveze lumea. Și, orbiți de un asemenea fel, băieți și fete se supun unor exigențe care, dacă le-ar fi fost impuse de părinții lor nu le-ar fi acceptat nici-o dată.

Pentru adepți începe apoi o viață dură. Somn puțin : cinci ore pe noapte întrucât li se explică faptul că „maestrul” nu doarme decât trei ore. Pofta de somn, este un „atac al Satanei” careia trebuie să i se reziste. Dacă vrei să crești spiritual trebuie să te privezi de somn. Hrană insuficientă și numai pe bază de orez.

În același timp se muncește însă. Fie în uzinele secței, fie colindând pe străzi pentru a vinde prospecte, produse și materiale de colportaj : cărți postale ilustrate moon-iste, publicații ale secței etc. Cel mai dificil pentru noi, arăta un fost adept al secței, era când trebuia să convingem pe alții să vină în secță.

„Trebuie să fi psiholog, precizează manualul secței, să vorbești cu sentiment, să dai privirii o expresie care să impresioneze”.

Seara, după reîntoarcerea la Centru, începe meditația, studiul „principiilor divine” până aproape de miezul nopții. Astfel trec cele 18 ore de muncă într-o comunitate moon-istă.

Dar, poate cel mai greu nu

Dar să vedem cine este în realitate acest Moon pe care adepții săi îl mai numesc „profet”, „mesia” sau noul Dumnezeu.

El s-a născut la 6 ianuarie 1920 în provincia Pyong-An din Coreea. Părinții săi de confesiune luterană l-au trimis la o școală secundară la Seul. Începând însă de aici intrăm într-un domeniu de „înaltă spiritualitate” sau mai bine zis de fraudă mistică.

Moon, susține că la Pastele din 1936, a avut o revelație : „I s-a arătat Hristos în persoană și l-a rugat pe el să continue misiunea sa care a fost întreruptă din cauza răstăgîrîrii”.

— Cerul s-a deschis în fața mea, explică Moon la 20 octombrie 1973 la Auditorium Lis-

Acest personaj care după unele informații de proveniență americană, nu câștigă decât 6 milioane de dolari anual, este proprietarul unor importante firme. În Coreea de Sud : „Tongil Industrial Co”, o uzină de armament în apropiere de Seul, „Titanium Co”, „Ilwha Pharmaceutical Co”, „Ilshin Handcraft Co”, „Tonga Titanium Industrial Co”. În R.F.G. secța Moon conduce uzina Werner și Windkler care are monopolul importurilor de ging-seng al uzinei Moon din Coreea. Cifra de afaceri a acestora : 100 000 dolari pe zi. În Franța, secța deține o uzină de ging-seng la Cannes, o societate de import-export care comercializează ceramica de China, provenind de fapt din Co-

a conferit astfel „noi Eve”, titlul de „preoteasă moon-istă”. Așa se face că, acum toți discipolii lui Moon, recunosc în acesta pe „adevăratul tată” iar pe soția sa pe „adevărată mamă”, ei fiind de fapt „pilonii principilor divine” ale secței.

Dar care sînt aceste principii ? Greu de explicat. O curioasă doctrină, în care pasagi din Vechiul Testament, amestecate cu frânturi de taoism, stropite cu sos de gîndire moon-istă. Să rezumăm : în timpul făcerii lumii, Dumnezeu s-a arătat și a creat un cuplu uman după chipul și înfățișarea sa. Acest cuplu a păcătuit. Lucifer seducînd pe Eva, care la rîndul său l-a sedus pe Adam. Păcatul celor doi ce a avut loc înainte de momentul prevăzut de Dumnezeu, i-au aruncat pe cei doi în „împărăția satanică”. Pentru a restabili echilibrul primordial era necesar un cuplu ideal care să creeze o nouă umanitate. Acest rol ar fi trebuit să-l aibe Hristos pe care Dumnezeu urma să-l „doteze” cu o soție excepțională dar el nu s-a arătat demn de o asemenea misiune. Fapt pentru care de altfel, a și fost răstăgînit. Trebuia deci un nou „mesia” care să continue vrea lui Dumnezeu : instaurarea împărăției sale pe Pămînt care ar marca și sfîrșitul erei satanice. Apocalipsul, viziunile profetilor, au anunțat că acest ales al lui Dumnezeu va veni din Orient. Căci firește, nu e altul decît Moon.

„Eu sînt cel mai mare dintre sfinți”, eu sînt mai mare decît însuși Hristos, va veni timpul cînd cuvintele mele vor servi de lege, lumea întreagă este în mina mea”, susține Moon.

Dar dacă ceilalți profeti aveau în vedere să transporte umani-

tatea de pe plan terestru pe plan

celest, Moon procedează

invers : lupta între Dumnezeu

și Satan trebuie să aibă loc

pe Pămînt, între occidental

creștin — „binele” — și lumea

comunistă — „răul” — adică Sa-

tana.

Asadar, nu o „biserică a uni-

ficării creștinismului”, a dra-

gostei universale, ci o mișcare

esențialmente politică, cu o fa-

lădă religioasă.

I. G. VULCĂNEANU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Secta Moon: organizație anticomunistă sub fațadă religioasă

este aceasta ci absența totală a unor momente în care, adepții ar prefera să fie singuri. Tot timpul inconjurat, totdeauna încadrat, controlat. Adepții dorm în dormitoare comune de cinci sau șase paturi, uneori pe saltele, pe jos.

În secță este impusă castitatea. Căsătoriile sînt hotărîte pe bază de fotografii de către „maestrul”.

După indoctrinare, adepților li se permite să-și viziteze familia. Dar în ce scop ? Ajunși acasă, ei își iau obiectele ce le aparțin : radio-casetofoane, aparate foto, biciclete, bijuterii etc. pe care le vor oferi apoi comunității. În drum spre aceasta vor trece însă și pe la bancă să-și retragă economiile ce si le-au adunat. Intorsi apoi la comunitate mai dau o simplă semnătură, prin care donează secței bunurile prezente și viitoare.

Și, de acum înainte, copilul, pentru care părinții s-au străduit atîta să-l crească, să-l educe, să-i creeze un viitor, va servi un Dumnezeu care se numește Moon.

ner din Washington, și am avut privilegiul să discut direct cu Hristos și cu Dumnezeu.

După afirmația lui Moon, au urmat noi revelații, mai ales cînd frecventa biserică pentecostală din Pyong-Yong (Coreea de Nord). Dar paralel cu revelațiile sale, Moon desfășura și o intensă activitate anticomunistă care i-au creat unele „neplăceri”.

Ziarul „New York Times” din 16 septembrie 1974, pe baza unor declarații, mai menționează însă și faptul că Moon a fost arestat pentru adulter, bigamie și practici sexuale pedepsite de lege. Oricum, un fapt este cert : „profetul” a divorțat de trei ori pînă să descopere pe „noua Evă”, o studentă de 18 ani, cu care s-a recăsătorit. Acestea el i-a oferit un adevărat paradis terestru. Moon, care în urmă cu 20 de ani nu avea nimic, astăzi, are o avere evaluată la sute de milioane de dolari, ducînd o viață princiară. Mai multe vile luxoase în diferite țări, castele, lăcete, avioane personale, automobile blindate etc.

reea, o fabrică de piele la Morestel, o societate de import-export de bijuterii etc.

Si la acestea s-ar mai putea adăuga toate marile afaceri pe care le realizează în S.U.A. precum și bunuri funciare și imobiliare din S.U.A. și din alte țări occidentale.

Mina de lucru în toate uzinele și firmele secței : adepții acesteia. Ei au lucrat ani și ani fără nici o remunerație. Unele legislații de muncă sancționînd însă neremunerarea, secța a fost obligată să plătească adepților salarii, dar care, uimire ! sînt restituite „maestrului”, ca donații pentru biserică creată de el.

Dar Moon nu a oferit ultimei, sau mai cu precauție spus, actualei sale soții, numai o existență sumptuoasă. Înainte de a se dovedi un genial om de afaceri, să nu uităm că Moon a fost fondatorul încă din 1954 a unei „religii” și al unor „principii divine”. Asta a făcut ca adepții săi din lumea întreagă să privească cea de-a patra nuntă a sa ca o „uniune divină”. Și a fost o sacralitate care

Pustiire morală, materială și fizică

Obligativitatea purtării stelei galbene în teritoriile cotoprite de horthiști a intrat în vigoare în ziua de 5 aprilie. A doua zi, „Esti Lap” din Cluj anunță ordonanța guvernamentală care limita călătoriile evreilor. „Evreii obligați să poarte steaua galbenă n-au voie să folosească — nici pentru a călători nici pentru a transporta — autovehicule personale (mașină, motocicletă) : nu pot folosi și — fără autorizație scrisă — nu pot călători nici pe căile ferate, nici pe vapoare amenajate pentru transport, nici cu vehicule de transport în comun. În aceeași zi, Ministerul de Interne trimite ordina circular nr. 6138/1944, strict secret, către toți prefectii, căpitani poliției și șefii jandarmeriilor : „Sînt informat că evreii — în cadrul unor tranzacții formale — își predau în masă obiectele de aur, bijuteriile, valorile unor persoane neevrei pentru a li se păstra, a le pune în circulație și a împărți pe din două venitul... eventual le predau sub formă de cadou”. Ordinul precizează măsurile ce se cer întreprinse imediat pentru a anihila încercările evreilor de a-și ascunde și salva avutul.

La 7 aprilie, într-o ședință a Ministerului de Interne, Endre László este aplaudat pentru ideile pe care le debitează : „Evreii să nu primească untură. Ei dispun de rezerve de zahăr, deci nici zahăr. Să fie scoase cărțile scriitorilor evrei din biblioteci ; să li se desființeze telefoanele, să li se confisce aparatele de radio”.

La 8 aprilie 1944, Horthy îl numește pe dr. Vitéz Endre László secretar de stat la Ministerul de Interne. „Magyarság” îi consacră un amplu și elogios articol intitulat „Vitéz Endre László noul secretar de stat la interne. Vechi luptător pentru apărarea rasei ungare”. În articol se arată că Endre „este vechi combatant împotriva iudaismului, pentru apărarea rasei ungare ; pe lingă cartea sa „Despre evrei” a scris numeroase articole în revista „Scopul nostru — apărarea rasei”.

Darea în mod oficial de către Horthy a problemei evreiești, pe mîna lui Endre László echivala cu condamnarea noastră la moarte. Putini însă și-au dat seama de gravitatea acestei nămurii. Oare cîți dintre noi, dacă ar fi prins radio Kossuth — vocea comunistilor unguri — ar fi dat crezare cuvintelor lansate la microfon chiar a doua zi, 8 aprilie, din adîncă ilegalitate :

„Măsurile antievreiești se succed una după alta... Din ordonanțe se desprinde, cu evidență, că se urmărește extermina-

rea totală a evreilor. Sînt pustiiti moral, material și fizic (subl. ns). Noi, patrioții unguri trebuie să-i luăm sub protecția noastră pe concetățenii evrei”.

Eva Heyman notează în jurnalul său : „9 aprilie. Azi l-am arestat pe tata. Noaptea au venit după el și i-au sigilat apartamentul. De citeva zile știu că în școala de pe strada Crișului, au închis citeva sute. Dar pînă acum numai pe cei bogăți îi duceau acolo. Tata nu e bogat, numai bunica Luiza. Acum însă nici ea nu-i bogată, căci i-au luat cinematograful, iar comerciantilor evrei le-au închis prăvăliile. Arienii inventează totul. Evreii plătesc mai departe chirie, dar nu buncii Luiza, ci în altă parte, iar bunica trebuie să plătească în continuare imobilul... Bunica Luiza a trimis-o pe tanti Lili la noi deoarece au auzit că-i voie să-i trimită de mîncare tatii, și s-au gîndit să i-o duc eu, căci dacă merge un adult, polițiștii nu-l lasă să intre, ori îi răstoarnă, ca din greșală, oala sau cratița. Bunica Rácz întâi a tipat că nu mă lasă. Văzin-

meu Jurnal, că Mariska (femeia de serviciu), la 15 aprilie trebuie să plece de la noi. Evreii n-au dreptul să aibă personal de serviciu creștin. Imi pare enorm de rău că Mariska pleacă de la noi. Ea este extrem de bună cu mine, mai ales cînd pe bunica o apucă accesele.

10 aprilie. Am uitat să consemnez, micul meu Jurnal, ce s-a mai întimplat cînd l-am arestat pe tata. Pe el l-au dus în zori și au sigilat apartamentul uitînd înăuntru ciinele, pe Juno. Bietul cîtel a urlat de i-a înnebunit pe vecini, dar nu s-a putut face nimic : casa era sigilată și un astfel de sigiliu numai poliția îl poate rupe. Tanti Lili, sora tatei a înaintat o cerere la poliție. În sfîrșit, polițiștii au intrat în apartament și au scos ciinele. Juno stă acum la bunica Luiza „dar e tare trist și aproape că nu mîncă nimic. Ciinele acesta este mai devotat lui tătuc, decît mulți oameni, spune mama”.

La 14 aprilie a apărut în presă ordonanța guvernamentală privind anularea autorizațiilor de funcționare a farmaciilor

deși Berlinul încă din august 1941, a început — direct prin Manfred von Killinger, ministrul lui Hitler la București — să insiste pentru instituirea stigmatizării evreilor. Este adevărat că generalul Constantin Cernătescu, comandantul Comandamentului IV teritorial, a dispus — prin ordonanța nr. 3/23.VIII.1941 — că „toți locuitorii de origine etnică evreiască, de orice sex și vîrstă, aflați în trecere sau domiciliati pe teritoriul juridic al Comandamentului IV teritorial (județele Iasi, Baia, Botoșani, Roman, Soroca) sînt obligați, în 48 de ore de la publicarea prezentei, a purta, cusut în partea stîngă, un semn distinctiv, format din două triunghiuri echilaterale, cu baza de 7 centimetri, suprapuse în așa fel, ca să formeze Steaua evreiască și care se va confecționa din pînză galbenă”. Evident, în aceste județe, steaua galbenă a început să fie purtată.

La foarte scurt timp, Inspectoratul General al Jandarmeriei primește din partea Ministerului Afacerilor Interne ordinul nr. 8368/3.IX.1941, prin care se dispune „toți evreii (bărbați, femei, copii) de pe teritoriul dv. sînt obligați a purta ca semn distinctiv o stea cu sase colțuri (Steaua lui David)”. Ordinul a fost lansat imediat către autoritățile polițienești din întreaga țară.

Dispoziția Prefecturii Poliției Capitalei nr. 171013 din 5 septembrie 1941 preciza, referindu-se la ordinul de mai sus „Evreii vor fi obligați a purta acest semn pînă în 5 zile de la data primirii prezentului ordin”. Dar exact peste 5 zile, la 10 septembrie 1941, mareșalul Ion Antonescu semnează o Ordonanță care dispune că evreii nu vor purta „steaua galbenă”. Ca urmare, Gheorghe Radu, prefectul Poliției Capitalei, adresează o scrisoare doctorului Wilhelm Fieldermann, președintele Federației Uniunilor Comunității Evreiești. În această scrisoare, care poartă nr. 174002 din 10 septembrie 1941, se spune : „Avem onoarea a vă face cunoscut spre știință, că Dl. Mareșal Ion Antonescu, conducătorul statului român, a hotărît că evreii NU vor purta nici un semn distinctiv”.

Fără a intra în analiza factorilor care au determinat această stare de lucruri, mă simt dator să subliniez în numele acelor zeci și zeci de mii de evrei din România care au fost scutiți de a ieși în stradă cu însemnul pe piept, că, spre cîntecul poporului român, „prima țară din Europa — dintre țările aflate sub dominația Germaniei hitleriste — care a făcut să eșueze tentativele și presiunile naziste de a obține decretarea la nivel național a obligativității purtării de către evrei a stelei galbene, a fost România.

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingurat

du-mă pe stradă — zicea ea — își vor aminti că tatăl meu vitreg este nenea Béla și îl vor ridica și pe el. Mama însă a spus că neapărat trebuie să merg cu mîncarea că așa îl voi putea vedea pe tata și el se va bucura mult dacă mă va vedea. Ne-am înțeles că oricine mă va întreba pe stradă despre ea ori despre nenea Béla, eu le voi spune că se află în Budapesta. El nu s-a arătat pe străzi și numai prietenii cei mai apropiați știu că sînt aici, în Oradea...

Încă de pe pîd am văzut ce masă mare așteaptă în fața școlii de pe strada Crișului... Enorm de mulți băiețuși și fetițe stăteau în fața școlii cu suferetă. Așteptînd la rînd am aflat că tata este ostatec. Am zărit-o pe tanti Friedländer și m-am strecurat lingă ea. Și ea a adus de mîncare lui nenea Alexandru pe care din beciul primăriei l-au adus aici. Tanti Friedländer mi-a explicat că ostatecul este un fel de amanet. Deci tata a devenit amanet numai că eu nu înțeleg cum poate fi un om amanet... Stînd și așteptînd mi-a venit în minte că atunci cînd umblam eu la școala primară totdeauna noi, copiii, ne aflăm înăuntru, în incintă, iar părinții ne așteptau dincolo de gard să ne conducă acasă. Acum însă în curte sînt numai adulți, ebiar bătrîni, iar noi, copiii, așteptăm în stradă. Lumea întreagă s-a întors cu capul jos”.

10 aprilie. Abia acum am aflat, micul

deținute de evrei. În aceeași zi a avut loc o ședință a Consiliului de Miniștri. Procesul verbal întocmit atesta că măsurile antievreiești vor continua să constituie problema prioritară.

„Punctul 2. Domnul prim-ministru arată că ambasadorul german, imputernicitul marelui Reich, într-o convorbire a menționat că, potrivit stîrilor din cotidienele budapestane, evreii au fost pedepsiți pentru neputerea stelei galbene relativ cu foarte puține amenzi în bani.

Domnul ministru de interne declară că, în viitor, pentru neputerea stelei galbene, evreii vor fi internați. Se ia la cunoștință.

Punctul 3. La propunerea domnului prim-ministru se interzice ca evreii să poarte capela-levente, capela tip Bocskai și „uniformă de gală maghiară”.

La punctul 4 se hotărăște deservirea institutiilor financiare și întreprinderilor subordonate”.

În aceeași zi, inspectorul șef al poliției din Budapesta a interzis iastregului său personal ca pe stradă ori în localuri publice să discute cu evrei.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

*) Așa cum am reliefat într-o tablă anterioară în România obligativitatea purtării stelei galbene nu s-a instituit

Șahistele au urcat pe podium!

Cu deosebită plăcere consemnăm un rezultat sportiv de „ultimă oră”: echipa feminină de șah a țării noastre a obținut medalie de bronz la Olimpiada desfășurată timp de două săptămâni la Dubai, în Emiratele Arabe Unite. Este un rezultat care confirmă valoarea șahistelor noastre, premiate de cinci ori cu argint și de două ori (consecutiv) cu bronz la această supremă competiție șahistă care este Olimpiada. La recenta întrecere au participat reprezentative feminine din 50 de țări, dar sistemul elvețian adoptat pentru desfășurarea întinderilor a făcut ca, de pildă, echipa țării noastre să dispute 14 meciuri (la cite trei mese),

deci un total de 42 de jocuri, din care s-au obținut 28 de puncte. Aportul echipierelor noastre la acest punctaj final a fost următorul: **Margareta Muresan** 5 p din 9 partide, **Dana Nufu** 9,5 din 14 partide, **Elisabeta Polihroniade** 8,5 din 10 partide și **Gabriela Stanciu** 7 puncte din 9 partide. Pentru că în astfel de competiții meritele individuale se contopesc în izbînda colectivă, adresăm calde felicitări merituoaselor noastre șahiste, care au alcătuit o adevărată echipă, punindu-și talentul și pregătirea propriei în slujba unei cit mai bune reprezentări a țării la această prestigioasă întrecere. Aceleași felicitări se cuvin și antrenorilor lotului

feminin, **Serban Neamtu** și **Theodor Ghițescu**, pentru priceperea cu care au condus „din umbră” evoluția jucătoarelor noastre, alegînd de fiecare dată distribuția cea mai judicioasă la mesele de concurs, în funcție de forma sportivelor noastre, de forța de joc și calitățile adversarelor întâlnite.

Așteptînd, ca și dumneavoastră, reîntrearea în dispozitivul rațional a colegei noastre **Margareta Muresan**, mare maestră internațională și echipieră de bază la Olimpiadă, unde a evoluat numai la masa întâi, vom putea atunci, desigur, afla mai multe amănunte despre această palpitantă întrecere încheiată cu bine de șahistele noastre. (O. S.)

Sufiu nou în activitatea sportivă de masă a clujenilor. La Consiliul județean al sindicatelor (responsabil cu activitatea sportivă, Octavian Chichigan) sînt pe cale de definire câteva inițiative realiste și folositoare pentru ceea ce cu toții dorim să fie practica generală a sportului, ca mijloc de sănătate, vigoare și întreținere. Împreună cu cadre medicale de la Spitalul de recuperare și Clinica de boli profesionale (prof. dr. Nicolae Andronescu, conf. dr. Vasile Ilea, dr. Aristotel Cocirlă) au fost stabilite așa-numitele trasee ale sănătății, care traversează împrejurimile orașului, spre Făget și, respectiv, spre Iloa. Fiecare din aceste patru trasee (lungi între 2 și 8 km) este conceput pentru diferite afecțiuni sau predispoziții la efectiuni și amenajat în consecință (locuri de odihnă, puncte de asistență medicală acordată de medici pensionari etc). Intrarea pe traseu se face dintr-un loc accesibil tuturor zonelor dens locuite și va fi marcată corespunzător cu panouri instructive și atrăgătoare. Generul valorizează cit un indemn

— „Aleargă pentru sănătatea ta!” — și va fi, sîntem convinși, urmat de clujeni de toate vîrstele, mai ales că întreaga acțiune are atributele unei organizări civilizate, comode, accesibile și atrăgătoare. Trasee similare vor fi amenajate și în Turda și Dej.

Traseele sănătății

Tot la Cluj se are în vedere organizarea unei competiții între cîștigătorii celor 17 cupe pe ramuri de producție, ajungîndu-se astfel la o veritabilă ierarhie a tuturor sportivilor din unitățile economice clujene, înainte ca aceștia să se întrecă în finalele pe țară.

O altă pasiune a localnicilor ce urmează să fie cristalizată într-o competiție de sine stătătoare este aeromodellismul, cu aparate dirijate prin radio, sport la care clujenii dețin performanțe notabile: Pop Eugen, maestru internațional al

sportului, campion național și balcanic, maestri ai sportului și multipli campioni naționali **George Arghir**, **Benedek Stefan**, **Muscă Mihai**, **Gheorghe Nicodim**, **Stefan Rozman** ș.a. au cîștigat numeroase întreceri interne și internaționale, deținînd o adevărată supremație în acest sport. Pentru ei și numeroșii discipoli ce le urmează pasiunea se va organiza „Cupa Aviator Traian Dirjan” (numele vine de la un fost aviator clujean, erou al celui de-al doilea război mondial).

Alte competiții care vor da un sens oficial unor pasiuni deja existente la nivel de masă vor fi organizate la deltaplanism (un puternic cerc filintează la „Tehnofrig”), biciclete de semicursă („Cupa Feleacului”) și judo (pentru tinerii care practică acest sport în asociațiile sportive clujene).

Alături de celelalte acțiuni sportive tradiționale Clujului, aceste inițiative de dată mai recentă aduc un plus de dinamism și cuprindere în activitatea sportivă de masă organizată de sindicate. (O. Ști-re)

ULTIMA ORĂ

La întreprinderea de sere Floiești, secția Lipănești, e vremea crizantemelor. Vasile Năftandă, șeful unității, promite viitorilor cumpărători că, în pragul revelionului, vor putea oferi celor dragi frezii îngrijite de minile harnice ale lucrătorilor de aici. (VICTOR RADULESCU)

Cel mai bun fotbalist al anului

Conform tradiției fiecărui sfîrșit de an, revista „Flacăra” inițiază și de această dată o lărgă anchetă privind desemnarea celui mai bun fotbalist român al anului 1986. Așteptăm scrisorile dumneavoastră, stimati cititori, pînă în data de 20 decembrie a.e., pe adresa redacției: București, Piața Științei 1, căsuța poștală

3312, cod 71341. Pentru mai multă operativitate la trierea scrisorilor, rugăm să menționați pe plic „anchetă sport”. Nu uitați: opțiunile dumneavoastră, cuprinzînd ordinele primilor zece fotbaliști, vor conta numai dacă sînt însoțite de numele și adresa dvs. exactă.

De amicitia

Ioan are 17 ani, iar Valentin 23. Pe Ioan îl cheamă Maxim și este din satul Borca, județul Neamț, iar pe Valentin îl cheamă Kovacs și este din Borsec (Harghita). Cei doi se aflau cu vitele la pășunat pe un imas „Tinoave” din vecinătatea Borsecului. Tocmai minoaseră ceva lingă un pîrîș cu apă rece, la marginea unui mărînș, Cînele Haiduc, aflat undeva prin apropiere, făcea o gâlăgie infernală. Ce s-o fi întimplat? se întrebă cei doi tineri sîrînd să vadă despre ce este vorba. Ca din pămînt s-au trezit cu o namilă de ursoaică venind din spate. Cu două lovituri puternice ursoaica îl doborîră pe Ionuț la pămînt. În secunda în care ursoaica se pregătea să-l strivească pe Ionuț, Valentin, cu singe rece, o pleznește în ceafă puternic, cu un lemn de paltin, apucat în grabă. Fiara îl abandonează pe Ionuț și pornește val-virtej în urmărirea lui Vali. Cînele Haiduc, înțelept, hărțuiește puoi ursoaicei pentru a ușura astfel soarta celor doi tineri. Ursoaica se întoarce să-și apere puș și astfel îi scapă pe moment din vedere pe cei doi tineri aflați într-o grea cămpană. Timp suficient pentru ca Vali să-l cure în spinare pe Ionuț care bîne de la locul nefericitei întîmpări.

Sub semnul maximei urgențe au trebuit date ingrașări medicale lui Ionuț, seric asistentul principal Ioan Cristea de la Policlinica din Borsec (Harghita). Drept urmare, de la Policlinica

din Borsec, rînitul a fost transportat cu salvarea la Spitalul din Toplița. Starea gravă a lui Ionuț o determină pe doctorița Eva Racz să-l trimită la Spitalul din Tg. Mureș. După mari eforturi, depuse de medici, de acolo viața lui Ionuț este acum în afara de orice pericol. Practic, în halul în care ajunsese, rînit grav de ursoaică, putem spune că aproape s-a născut a doua oară!

Pe acest traseu uman purtătorii balatelor albe s-au comportat ireproșabil. Doar era vorba de viața unui tînar de 17 ani. Era vorba de un nou examen profesional — într-un caz

Frumoasă această demnitate tinerească pe fundalul aceleiași prietenii eterne. Te desparți cu emoție și dragoste de Ioan Maxim și Valentin Kovacs. Ei sînt prieteni la cataramă.

Inima este inimă și în Sahara

La sonda H-3 din Sahara libiană — cam la 1300 km de malul Mării Mediterane — se forțează de zor. Tiberiu Bogdan,

Nimeni nu spune nimic, dar toți sînt cu nervii întinși ca gumilasticul. Se vede asta limpede și din gestica și din mimica lor. Informațiile receptate la posturile de radio franceze și italiene cu privire la cutremurul din țară — par a fi contradictorii și nesigure. Au lăsat stația deschisă, să audă dacă apar vești din țară. Dis-de-dimineață s-a încercat o convorbire cu Bucureștiul, dar posta n-a reușit să prindă legătura. Desigur, distanța mare sporește dorul de casă, dar și temerea și o anume neliniște sporesc, neșpus, mai ales într-o țară si-

— Da, avem, de aceea v-am sunat! Chiar acum am primit comunicarea de la ROM-SEDIU. S-a recepționat un telex de la ROMPETROL București, care sună așa: „Comunicați specialiștilor care sînt pe șantieră că pe teritoriul patriei noastre nu au fost pierderi de vieți omenești!”. Comunicarea este semnală de directorul general al ROMPETROL-ului București, inginer C. Popescu.

La unison, un oftat de ușurare! Grupul de petroliști români se îmbrățișează. Pe obraji arși de soare, stîchiiți de vînt, pămînti de nisipul incins, s-au scurs lacrimi de bucurie. Este una dintre cele mai omenești clipe petrecute de noi la o distanță așa de mare de țară — ne scriu sondații români. Așadar, cineva s-a gîndit și la noi, transeriu ei din fulgurația gîndurilor lor acum îmbărbăta. Numai cine a cunoscut depărtarea știe ce înseamnă cu adevărat dorul.

Cu gîndul că aici, acasă la noi, urmările cutremurului au fost rapid remediate, semnatarii acestei emoționante scrisori venite de pe una din platformele petroliere românești din Libia, ne asigură că vor munci și pe mai departe cu același sirg, cu aceeași destoinicie și pricepere, pentru creșterea prestigiului petroliștilor români și a României în lume. Frumos exemplu. Nobil angajament solemn. Este ca o fotografie de grup, făcută undeva departe de țară sub flămarile acelorasi culori scumpe ale tricolorului, și expediată nouă pe aceeași lungime de suflor.

DORIN SALAJAN

Întîmplări din cursul vieții noastre

limită cu transplant masiv de piele.

Neagu Manole și Ioan Dadu, ei înșiși „păstori” de vite în timpul liber, ca și cei doi orotazoniști ai noștri în timpul vacanțelor, spun că Valentin a sosit disperat în urma nefastei întîmplări, cit și pentru că a căutat zile în sir vitele lui Ionuț și ale sale, răzlețite de ursoaica hămesită. Pe scurt, cam aceslea au fost faptele în desfășurarea lor nu tocmai prozacă. L-am întrebă pe Valentin: Nu-ți venea să fugi cînd ai văzut fiara dezlănțindu-se furibund? Cum era să fug? mi-a răspuns cu firească mirare pe chip. Eu știu că nici Ionuț n-ar fi fugit, și el ar fi făcut la fel.

sondă șef, este cu un ochi la panoul de control, iar cu altul pe podul sondei. Maistrul Ion Ene și mecanicul Gheorghe Enache treabăuiesc în compartimentul pompelor unde, de câteva zile bune se ivesc, ca din senin, tot felul de necazuri. Sonda este „grea”, cum spun specialiștii. Tot timpul trebuie să fi cu urechea la pîndă. În Sahara oamenii se luptă cu căldura sufocantă, cu furtunile de nisip dar, la urma urmei, se luptă și cu gîndurile. Gîndurile la familie și la cei dragi de-acasă. Așa că, dialogul dintre sondații români — așa cum ni-l reproduce Paul Ionescu, din Tripoli, ROMPETROL of Libia, ni se pare mai mult decît firesc, purtat ca pe oricare alt șantier.

tuație. În sfîrșit se aud câteva semnale în stația din platformă. Maistrul Ene este dintr-un salt pe podul sondei. În oasă iut îl urmează și alții, unul cite unul. Stau toți cu urechile ciulite, cu nervii întinși ca un arc.

— ROM-2, ROM-3, ROM-4, ROM-5, — mă auziți? Sînt ROM-1. Răspundeți dacă sînteți pe recepție!

— Da, ROM-1, sîntem pe recepție! Răspunde mai întîi ROM-3, apoi toate celelalte „surate”, ca la un semn. Aveți ceva vești despre cutremurul din țară?! Întrebă citeva voci în același timp, încît cuvintele reverberau pe aceeași lungime de undă, acoperindu-se unele pe altele.

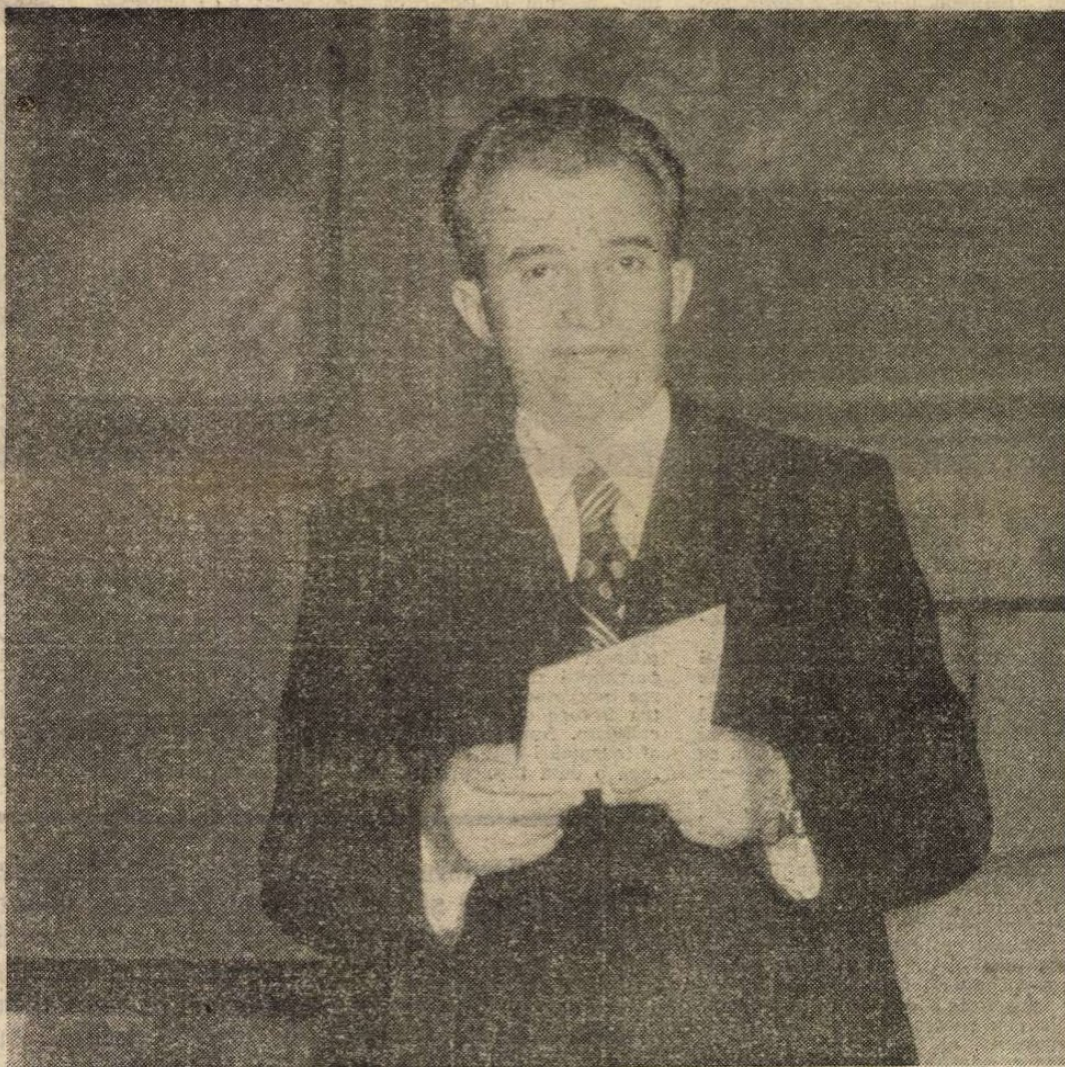

**Țara dezbate și adoptă cu angajament revoluționar
mobilizatorul program de muncă al unui nou an de rodnicie**

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

„Trebuie făcut totul pentru finalizarea tuturor proceselor de producție, pentru realizarea în cele mai bune condiții a producției și exportului, a producției necesare pentru investiții și pentru alte necesități ale patriei. Să facem astfel încât să încheiem acest an cu rezultate cât mai bune, să punem o bază trainică pentru a trece la îndeplinirea în bune condiții a planului pe anul viitor, din prima zi a anului 1987!”

NICOLAE CEAUȘESCU

(Comentariu în pag. 3)

**PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL
AL FRONTULUI DEMOCRATIEI
ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE**

Pagina 2

**Plenara
Consiliului Național
al Oamenilor Muncii**

Pagina 2

La închiderea ediției

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Ieri, în prezența Președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au reluat lucrările în plen ale sesiunii a patra a celei de-a noua legislaturi a Marii Adunări Naționale, care va adopta documente de mare însemnătate pentru dezvoltarea în continuare a României Socialiste. Asupra acestui eveniment vom reveni pe larg în numărul viitor.

Țara dezbate și adoptă cu angajament revoluționar

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL
AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI
ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Luni, 8 decembrie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut loc Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste pe a cărei ordine de zi au figurat: 1. Raport cu privire la modul în care au acționat consiliile F.D.U.S., organizațiile de masă și obștești componente pentru îndeplinirea sarcinilor planului de stat pe anul 1986 și măsurile ce se impun în vederea mobilizării oamenilor muncii la realizarea exemplară a obiectivelor privind dezvoltarea economico-socială a țării pe anul 1987; 2. Raport privind proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste

sistemul democrației noastre muncitorești revoluționare, pentru folosirea cât mai eficientă a tuturor formelor specifice de mobilizare și influențare.

Plenara a exprimat deosebita apreciere și deplină aprobare față de politica de pace și dezarmare promovată consecvent de țara noastră, față de strălucitele demersuri și acțiuni ale conducătorului partidului și statului nostru, în favoarea dezarmării, întăririi colaborării și înțelegerii între popoare.

În unanimitate participanții la lucrări au aprobat documentele supuse dezbaterii, precum și Hotărârea-angajament a Plenarei Consiliului Național al Frontu-

Plenara
Consiliului Național
al Oamenilor Muncii

Desfășurată marți sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe a avut următoarea ordine de zi: Raport asupra îndeplinirii Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe 11 luni ale anului 1986 și măsurile ce se impun a fi luate pentru realizarea tuturor indicatorilor de plan, și îndeosebi producția fizică, livrările la export, productivitatea muncii și investi-

selor materiale și financiare, a avuției naționale.

În cuvântarea rostită în cadrul plenarei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că pe baza rezultatelor de până acum se poate aprecia că vom încheia primul an al celui de-al optulea cincinal cu rezultate bune în dezvoltarea producției industriale — care va fi cu peste 7 la sută mai mare decât în anul precedent — cu o creștere importantă a productivității muncii, a venitului național și a altor indicatori importanți ai planului. Au fost obținute, de asemenea, — se arată în cuvântare — unele rezultate bune în agricultură, realizându-se cea mai mare producție de cerea-

România pe anul 1987; 3. Raport privind proiectele Planului financiar centralizat al economiei naționale și al Bugetului de stat pe anul 1987; 4. Raport cu privire la organizarea și desfășurarea dialogului cetățenesc în cadrul „Tribunei democrației”.

Au luat cuvîntul numeroși participanți care au dat expresie sentimentelor de dragoste și aleasă prețuire pe care întregul popor le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, înțelept conducător al partidului și statului, pentru neobosită sa activitate pusă în slujba fericirii națiunii române, precum și față de tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de largă recunoaștere internațională, pentru remarcabila contribuție pe care o aduce la dezvoltarea multilaterală a patriei. Vorbitoarii au subliniat că obiectivele Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul ce îl vom încheia curînd au constituit un amplu și însușitor program de muncă pentru toți cetățenii mobilizați cu întreaga lor capacitate creatoare în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor trasate de Congresul al XIII-lea al P.C.R., a obiectivelor reieșite din Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ei au reliefat, totodată, unele deficiențe manifestate în activitatea consiliilor F.D.U.S., a organizațiilor de masă și obștești componente, și au exprimat hotărîrea de a lua toate măsurile ce se impun pentru înlăturarea neajunsurilor. În ce privește proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 și proiectele Planului financiar centralizat și al Bugetului de stat pe anul următor, toți cei care au luat cuvîntul și-au exprimat deplinul lor acord cu obiectivele înscrise în ele, dînd o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și fundamentarea acestor documente. În numele celor pe care-i reprezintă, participanții la dezbateri s-au angajat să acționeze cu fermitate și în anul 1987 pentru îndeplinirea exemplară a tuturor sarcinilor și obiectivelor ce le revin, să contribuie cu toate puterile lor în dezvoltarea intensă a economiei naționale prin afirmarea necontenită a noii revoluții tehnico-stiințifice și a noii revoluții agrare, prin creșterea mai rapidă a productivității muncii, așa încît anul ce vine să constituie încă un pas hotărîtor pe drumul trecerii patriei noastre la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată. Aceasta impune — așa cum au subliniat mulți dintre vorbitori — ca, la toate nivelurile, consiliile F.D.U.S., comitetele O.D.U.S., organizațiile de masă și obștești să acționeze la rîndul lor cu toată răspunderea pentru creșterea rolului ce le revin în

lui Democrației și Unității Socialiste.

Întîmpinat cu vii și puternice aplauze, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, Magistra la cuvîntare rostită de conducătorul partidului și statului constituie un valoros îndreptar și instrument de lucru pentru fiecare om al muncii, pentru fiecare cetățean. Aprecierile făcute, noile sarcini și îndrumări date cu acest prilej dovedesc încă o dată înțelepciunea celui mai iubit

șef al țării; dezbaterile proiectului Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 în industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și măsurile ce se impun pentru realizarea exemplară a tuturor indicatorilor de plan; Raport privind proiectele Planului financiar centralizat al economiei naționale și al Bugetului de stat pe anul 1987. Cei care au luat cuvîntul au evidențiat acțiunile și măsurile întreprinse pentru dezvoltarea bazei de materii prime, combustibili și energie, utilizarea cu eficiență superioară a capacităților de producție

le din istoria țării. În același timp, s-au obținut rezultate importante în dezvoltarea științei și învățămîntului. Secretarul general al partidului a apreciat că tot ceea ce s-a realizat în acest an, ca de altfel în toți anii socialismului, este rezultatul muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, a tărînimii, a inteligenței, a întregului nostru popor, care, în deplină unitate, sub conducerea partidului, asigură mersul ferm înainte al patriei, ridicarea ei pe noi culmi de progres și civilizație, întărirea forței materiale și spirituale, a independenței și suveranității țării.

Referindu-se la Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 — al doilea an al cincinalului 1986-1990 —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că acest plan asigură condițiile necesare îndeplinirii neabătute a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Pentru îndeplinirea prevederilor planului pe 1987 — se spune în cuvîntare — trebuie să lucrăm mai bine, să acționăm cu și mai multă hotărîre în toate domeniile, pentru perfecționarea și îmbunătățirea întregii noastre activități. În mod deosebit, în atenția oamenilor muncii trebuie să stea problemele: dezvoltarea bazei de materii prime și energetice proprii, folosirea cu maximum de eficiență a materiilor prime și a energiei; recuperarea și refolosirea materiilor prime și surselor de energie; realizarea în timp cât mai scurt a reparațiilor; ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției; creșterea productivității muncii, pe baza organizării științifice a producției și a muncii, a automatizării și mecanizării proceselor de producție, inclusiv a robotizării; îndeplinirea programelor de modernizare în toate sectoarele; realizarea investițiilor; folosirea mai rațională a mijloacelor materiale și financiare; dezvoltarea cooperării în producție în cadrul C.A.E.R. și cu alte țări; activitatea de comerț exterior, producția pentru export; perfecționarea în continuare a sistemului de retribuție; perfecționarea formelor de conducere; dezvoltarea largă a democrației muncitorești revoluționare. În toate unitățile, în toate sectoarele, se spune în cuvîntare, va trebui să se acționeze pentru încheierea în cele mai bune condiții a anului, pentru îndeplinirea planurilor de producție, inclusiv a producției de export, pentru trecerea la pregătirea temeinică a planului pe anul 1987, astfel încît din prima zi a noului an să se asigure îndeplinirea obiectivelor celui de-al doilea an al cincinalului.

ION CODRU ■

„Am ferma convingere că toate organizațiile Frontului Democrației și Unității Socialiste vor acționa cu întreaga răspundere și vor face ca membrii organizațiilor respective, deci, de fapt, toți oamenii muncii și întregul nostru popor — pentru că Frontul Democrației și Unității Socialiste reprezintă, de fapt, unitatea întregii națiuni, sub conducerea partidului nostru comunist — deci întreaga noastră națiune, în deplină unitate, va face totul pentru a întîmpina noul an cu rezultate cît mai bune. Să facem ca cel de-al II-lea an al acestui cincinal să marcheze o dezvoltare cît mai puternică a patriei noastre!”

NICOLAE CEAUȘESCU

fiu al poporului, marea forță mobilizatoare a cuvîntului sale. Nu putem obține trecerea la o nouă etapă superioară de dezvoltare fără o nouă calitate, fără ridicarea nivelului tehnic al producției în toate domeniile! — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară. Trebuie să se înțeleagă bine că, în întrecerea existentă astăzi pe plan mondial — nu numai între socialism și capitalism, ci în întrecerea generală de dezvoltare în domeniul științei și tehnicii — vor progresa și vor merge înainte aceia care vor face totul pentru triumful științei și tehnicii celei mai avansate în toate domeniile de activitate. Poporul nostru a demonstrat, de-a lungul zecilor și zecilor de ani, că dispune de forța științifică și culturală și de capacitatea de a înțelege noul. Acum este necesar să demonstrăm cu tărie că ne angajăm cu toate forțele în noua revoluție tehnico-stiințifică, în noua revoluție agrară, în noua revoluție de dezvoltare a societății noastre socialiste!

MIHAI STĂNESCU ■

existente, pentru creșterea productivității muncii. Au fost, de asemenea, reliefate rezultatele obținute precum și problemele ce se pun în legătură cu îmbunătățirea organizării și modernizarea producției, a tehnologiilor, fluxurilor de fabricație și a produselor, sporirea nivelului tehnic și calitativ al acestora, reducerea consumurilor de materii prime și energie, creșterea eficienței economice în industria construcțiilor de mașini, metalurgie, chimie, petrochimie, în celelalte sectoare de activitate. Dezbaterile au relevat necesitatea ca organele de conducere colectivă, toți oamenii muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe să-și sporească exigența și spiritul de răspundere în îndeplinirea neabătută a prevederilor planului, a tuturor sarcinilor ce le revin, în soluționarea operativă și eficientă a problemelor de care depinde buna desfășurare a proceselor de producție, în buna gospodărire a resur-

mobilizatorul program de muncă al unui nou an de rodnicie

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Plenara C.C. al P.C.R., ale cărei lucrări au avut loc marți și miercuri, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a dezbătut documente de mare importanță pentru dezvoltarea țării: proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1987; proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodării apelor pe anul 1987; proiectul Planului financiar centralizat al economiei naționale și proiectul Bugetului de Stat pe anul 1987. În cadrul dezbaterilor au fost evidențiate realizările obținute în creșterea producției industriale și agricole, în onorarea sarcinilor la export, în modernizarea și organizarea științifică a proceselor tehnologice, în transpunerea în practică a programelor speciale privind extinderea bazei energetice și de materii prime, ridicarea calității produselor, reducerea

consumurilor, în finalizarea obiectivelor de investiții, în sporirea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței întregii activități economice. S-a relevat că, paralel cu acțiunile întreprinse în scopul realizării integrale a sarcinilor pe 1986, se acționează cu toată hotărârea pentru pregătirea temeinică a planului pe 1987, astfel încât încă din primele zile să se asigure îndeplinirea ritmică, la toți indicatorii, a producției prevăzute pentru cel de-al doilea an al actualului cincinal. A fost exprimată hotărârea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, de a face totul pentru ca anul viitor să constituie, așa cum a cerut secretarul general al partidului, un an al rezultatelor deosebite în îndeplinirea exemplară a planului de producție, în organizarea științifică a producției și în modernizarea tehnologică, în activitatea economico-financiară, în vederea creșterii permanente a productivității muncii, a eficienței și rentabilității întregii activități economico-sociale. A fost

subliniată marea însemnătate a planurilor și a programelor supuse dezbaterii plenarei, apreciindu-se că acestea asigură creșterea intensă, în ritm susținut, a industriei, agriculturii, a întregii economii naționale, dezvoltarea puternică a științei, învățămîntului și culturii, sporirea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul plenarei constituie o amplă și strălucită analiză a rezultatelor obținute în acest an, precum și a principalelor direcții de acțiune pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe 1987 și pe întregul cincinal. Pentru realizările obținute în 1986, secretarul general al partidului a adresat tuturor organizațiilor de partid, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor cele mai calde felicitări și urarea de a obține realizări și mai însemnate în cel de-al doilea an al cincinalului. În cuvîntare se subliniază că obiectivele pla-

nurilor și programelor de dezvoltare economico-socială pe anul 1987 corespund pe deplin bazei tehnico-materiale de care dispune societatea noastră, forței puternicele colective de oameni ai muncii din toate sectoarele de activitate, fiind deci create toate condițiile pentru ca aceste obiective să fie îndeplinite cu succes. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că este necesar să crească mai puternic răspunderea organelor centrale ale statului nostru, a ministerelor, a organelor de sinteză, a guvernului în ansamblu, în buna organizare a realizării planurilor și programelor, în repartizarea forțelor în sectoarele hotărîtoare, în controlul și urmărirea îndeplinirii zi de zi a obiectivelor în toate sectoarele. Noi acordăm o mare însemnătate — se relevă în cuvîntare — rolului planului național unic; nici nu este posibil să asigurăm dezvoltarea armonioasă a patriei fără a avea un plan general care să asigure dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor și sectoarelor, ridicarea generală a patriei. Acest plan trebuie să devină un instrument viu de stimulare a inițiativei creatoare, a tuturor organismelor statului nostru democratic, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, să asigure o bună folosire a mijloacelor de care dispune societatea noastră la un moment dat, atât în direcția dezvoltării, cit și în direcția ridicării generale a nivelului de trai al poporului.

Cuvîntarea subliniază că în prezent am depășit stadiul dezvoltării extensive; dispunem acum de o asemenea industrie și de o asemenea bază, în toate sectoarele, încît trebuie să facem totul pentru a folosi mijloacele de care dispunem în vederea realizării obiectivelor intensive, a modernizării tehnologiilor, a creșterii eficienței economice, a valorificării superioare a materiilor prime și a muncii poporului nostru. „În aceasta constă — se spune în cuvîntare — una din problemele fundamentale ale etapei noi în care se găsește țara noastră, și trebuie să facem totul ca acest cincinal, inclusiv anul 1987, să aibă un rol important, decisiv în realizarea obiectivelor întregului cincinal! Pentru că anul viitor trebuie să trecem cu hotărîre la aplicarea măsurilor stabilite privind modernizarea, îndeplinirea obiectivelor de a ridica nivelul economiei noastre, în toate sectoarele, la nivelul cerințelor celor mai noi ale științei și tehnicii pe plan mondial!”

Insufleții de cuvîntarea conducătorului partidului și statului, participanții la plenară au reafirmat hotărîrea noastră mutată a comuniștilor, a tuturor cetățenilor patriei de a acționa, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru transpunerea exemplară în viață a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru îndeplinirea hotărîrilor plenarei, pentru realizarea la un înalt nivel de calitate și eficiență a prevederilor planului pe 1987, a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

ION DUMBRĂVĂ

MODERNIZAREA

Cum a apărut... „Cupidon“

Sfîrșitul anului înseamnă realizarea planului și în plus și suplimentări pentru export

Toată lumea laudă în Oradea colectivul unit de la „Metalica“, ne spune inginerul Mirocea Petreanu. Dacă întreprinderea respectivă n-ar fi deținătoarea locului I pe țară în cadrul industriei articolelor casnice, fraza de mai sus ar suna a laudă, dar astfel stînd lucrurile ea nu face altceva decît să deconspire un secret, acela al posibilităților maxime de dezvoltare. Ori, ca un colectiv unit se poate încerca totul!

La această întreprindere, cu doi ani în urmă, ne spune în continuare inginerul Petreanu, eram începători în producția de vase: făceam veselele vase de pe vremea bunicii, și ne-am gândit că și gospodinele noastre merită să aibă ceva frumos în bucătărie așa că am proiectat vase cu accesorii de bachelită și cu decorațiuni florale. În '85 am preluat fabricația mașinilor de gătit cu gaz și am ieșit imediat pe piața externă. I-am adus unele îmbunătățiri și mini-gazul — mașina de gătit cu două ochiuri este foarte solicitată. Peste livrările efectuate, pînă în prezent ni s-au comandat, suplimentar, încă 11.000 de bucăți. Acest fapt nu demonstrează că ne-a fost ușor ci chiar contrariul. Dar ce să-i faci dacă sintem tot tineri și ambițioși. Eu, la 33 de ani sint considerat un om vechi în întreprindere. Tot în acest context am să amintesc doar două cifre care exprimă multe: în 1980 aveam 40 de cadre cu studii superioare și acum sintem 200 dintre care jumătate lucrează în proiectare-cercetare. Numai așa putem face pași uriași în organizarea și modernizarea producției — cheia îmbunătățirii tuturor parametrilor economici — și, în special, ai productivității muncii. La noi, ritmul de creștere a fost fantastic în ultimii ani. În '83 producția marfă era de 263 milioane lei, în '86, după 10 luni, am ajuns la 530 milio-

oane și pînă în '90 vrem să atingem un miliard! Cînd ne-am propus această cifră am fost cit se poate de conștienți. Programul OM — de organizare și mecanizare, după care ne desfășurăm activitatea, l-am alcătuit atît de amănunțit încît calculele preliminare la care am ajuns, cu toate că ar trebui să ne sperie, ne dau aripi. Aspiratiile

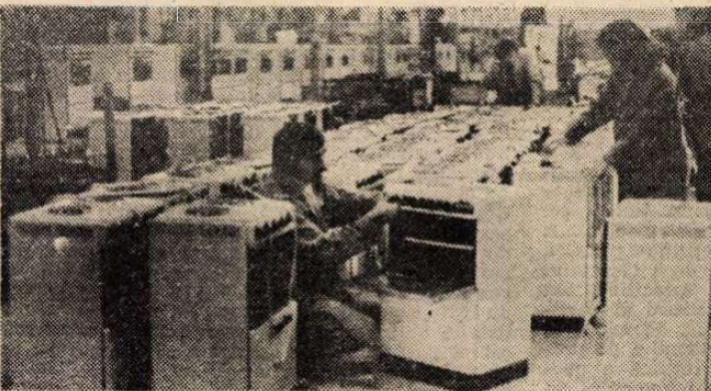
noastre sînt mari pentru că avem și un potențial ridicat de materie cenușie. Deja am pus la punct o tehnologie de pastare a discurilor electrice pentru reșouri cu urmări concrete: 6 milioane economie. Producem, de asemenea, limitatoare de temperatură și termostate pentru o gamă largă de aparate electrice și mai avem ceva de ultimă oră: experimentăm accesorii metalice pentru filtrele de motorină pentru tractoare: au trecut deja patru luni și bucele noastre pentru prese pe care le propunem pentru înlocuirea celor de bronz, rezistă. Am obținut folia de nichel atît de necesară în microelectronică. Încă nu produce nimeni în țară și încă se importă. La T.I.B. a fost prezentă „Cupidon“, mașina noastră de gătit cu cuptor, cu gaz și electrică echipată cu ceas programator.

Întreprinderea „Metalica“ din Oradea, la începutul cincinalului trecut, era, încă, o unitate de tip mesteșugăresc. Încă puț pe mina tinerilor cu minti iscoditoare care o compun, ea este în '86 o întreprindere prestigioasă cu posibilități nelimitate de dezvoltare.

ELENA GHERA ■

Beneficiile se conturează încă din fazele de proiectare

Tehnică de vîrf chiar și pentru mașinile de gătit

OPINII LA O MASĂ ROTUNDĂ

„Frumosul trebuie să-l găsim pretutindeni“

Sintem înconjurați de o mulțime de obiecte pentru a căror achiziționare optăm. Cumpărăm jucării pentru copiii noștri, facem cadouri prietenilor. Ne creem conform cu gusturile noastre și cu ceea ce găsim în magazine un mic univers. O facem în deplină cunoștință de cauză? Sintem sau nu informați în acest domeniu? În ce măsură ne influențează existența acestor numeroase obiecte care ne înconjoară? E suficient ca o jucărie să fie dragută sau trebuie să aibă și multe alte calități?

Iată cîteva din problemele pe care le-am adus în dezbaterile mesei rotunde la care au fost invitați cîteva specialiști ai Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru articole casnice. Participă la dezbateri ing. Mirocea Ionescu-Muscel, directorul centrului, sociologul Sorin Botnaru, responsabilul compartimentului marketing, sociologul Mihaela Botnaru și arhitectul Cristian Vasiliu.

Rep. — În sensul satisfacerii necesităților mereu crescînde ale populației, creșterea calității produselor a devenit o sarcină prioritară, care ne obligă să facem apel la multitudine de cerceri practice și teoretice ale epocii noastre. Cred că astăzi e inutil să mai demonstrăm necesitatea raporturilor strînse dintre frumos și util. Principiul clasic al imbinării plăcutului cu utilul este binecunoscut tuturor. Simplu vorbind, orice produs nou creat trebuie să satisfacă două aspecte însemnate ale sferei de interes uman: latura utilitară și latura estetică.

M.I.-M. — Problema funcționalității și esteticii a pătruns în sfera tehnico-productivă pe la

sfîrșitul veacului trecut. Funcționalitatea, acest termen folosit atît de des în ultimele decenii în limbajul nostru este unul din atributele actului creator, care împreună cu parametrii constructivi, tehnici și estetici, savant contopiți, conduc la crearea unui produs optim. Unii teoreticieni au susținut că, în mod automat, calitățile estetice decurg, dintr-o funcționalitate bine concepută. Factorii care au determinat apariția funcționalismului simplist au fost impuși de revoluția industrială, de necesitățile dezvoltării științei sau de creșterea fără precedent a populației.

Rep. — Noțiunile de funcționalitate și estetică au concurat

cu siguranță la progresul civilizației și au evoluat odată cu aceasta. Uneori sintem tentați, așa cum spuneți, să le confundăm, alteori să le despărțim net.

M.B. — Istoria ulterioară a designului a confirmat permanența esteticului prin părăsirea schematicului originar, prin admiterea liniilor curbe, a nuanțelor, a combinațiilor spațiale și în final prin recunoașterea nevoii general umane de continuă diversificare și înnoire.

Rep. — Înainte de a intra în miezul lucrurilor, să încercăm o definiție a designului.

M.I.-M. — Designul are ca principiu fundamental concordanța obligatorie între elementele de ordin funcțional, structural, formal, tehnic și estetic. Prin design trebuie să înțelegem că frumosul nu este un adaos al utilului, ci este expresia lui. Frumosul trebuie să-l găsim pretutindeni. Prin unitatea dialectică dintre funcțional și estetic în cadrul unui produs nu înțelegem niciodată acel hibrid care înglobează de obicei arta aplicată, reproducerea ori diverse kitschuri despre a căror utilitate se poate vorbi și pro și contra, dar nu în cadrul designului propriu-zis.

Rep. — Ce influență are universul ambiant asupra noastră?

M.I.-M. — Obiectele care formează universul ambiant, bu-

O INDUSTRIE CARE SE NAȘTE

„Un tren cu 60 de vagoane a traversat acum doi ani țara, de la Braila la Hunedoara, pline ochi cu metal. Fier vechi pentru metale noi, de care se simte atîta foame pretutindeni. Trenul purta un mesaj: „De la tinerii braileni pentru tinerii hunedoreni!“ și pe fiecare vagon mîini de adolescenți au prins câte un steag tricolor, ca simbol că această materie primă, ce va umple un cuptor siderurgic sau mai multe, a fost recisigată cu sîrg, prin munca practică a elevilor și muncitorilor din orașul de la Dunăre.

Această frumoasă inițiativă a fost transformată în tradiție. Anul următor, aceleași echipe de la Șantierul Naval, de la I.U.G. „Progresul“, de la „Laminorul“ au expediat iarăși, în același mod, spre străvechea vatră de foc din inima țării, vagoane de fier vechi. Orice rezervă, orice resursă este identificată, procesele tehnologice și procesele economice ale uzurilor fizice furnizează și vor furniza mereu metal ce nu mai poate fi folosit în condiția inițială, trebuind să reintre în circuitul unor noi tehnologii. Atunci, la Braila, s-a născut ideea — cum ne documentează Cristache Băluță, membru al Comitetului județean U.T.C. — a înființării unui șantier al tineretului unde bătălia principală a muncii să fie metalul. La ora de fată, o necesitate patriotică prin nimic mai puțin eroică ori mai puțin constructivă decît ceea ce, acum 40 de ani, părintii și bunicii noștri făceau la Salva-Viseu sau Bumbesti-Livezeni sau Agnita — Botorca... Locul șantierului — Combinatul de celuloză și hîrtie, timpul de lucru — dimineața de duminică, eroii lui — tinerii din combinat și elevii din liceele patronate de acesta. Ei sînt mina dreaptă a întreprinderii județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refozabile.

Prin urmare, specialiștii din I.J.R.V.M.R. sînt alături de ei. Le-au asigurat utilajele necesare, le-au asigurat vagoanele pentru transport. O organizare perfectă, ca oricare alt proces de producție, industria reciclării trebuie să se ridice la nivelul industriei moderne. Iată, la Braila s-a reușit. Deci tinerii acestia nu fac doar o muncă de colectare și apoi încărcare în vagoane a fierului vechi. În primul rînd, nu e vorba de fier decît într-o denumire generică. Este vorba despre cupru, aluminiu, oțeluri inox și alte metale și aliaje scumpe și deficitare pe întreaga piață mondială. Pe șantier au apărut, asadar, utilaje cu ajutorul cărora acești tineri dezmembrează piese, subansambluri, cabluri, sortează fiecare materie primă pe generații și categorii. Numai separarea din cablurile electrice a

fielilor de cupru de cele de aluminiu și toate din burile și manganice din PVC cită mîgă și cită munca înglobează! O iac cu pricepere, cu seriozitate, cu efort, în primele 5 luni ale anului au recuperat circa 20 vagoane de metal, din care numai inox-ul valorează peste 100.000 lei.

Se cuvine să mai adăugăm că acest șantier s-a constituit — și se încaarează direct — în contextul existenței la Braila a unui climat de concepție și experimentare privind recuperarea, refozirea și valorificarea materialelor secundare, în special a metalelor. Am văzut, la punctul de colectare unde lucrează, pe achizițioarea Petrica Minecă, ștergînd cu grijă buteliile de spray, învelindu-le pe fiecare în nărtie și așezîndu-le atent în cutii de carton, încît aveai impresia că te afli în magazia de expediție a unei fabrici de cosmetice. Nu-ți venea să crezi că sînt goale și sînt destinate să se reîntoarcă tocmă în fabricile de cosmetice pentru a fi reumplute. Sigur, dacă sînt ciobite și cu vopsea sărită se valorifică și așa, merg la rețopit, unde mai necesită cheltuieli de producție. „De ce să nu le refozăm mai rentabil?“ — întreabă afirmînd. Dealtfel, depozitul de metal al I.J.R.V.M.R. arată ca o modernă secție dintr-o mare uzină, prin mecanizarea operațiilor de prelucrare, sortare, încărcare-descărcare, acțiune de investiții ce a avut loc în ultimul cincinal. Într-o încălă de 20.000 metri pătrați (afiată în zona portului), o macara portal de 12,5 tone forță (cu placă electromagnetă și graifâr hidraulic), încadrată de alte cîteva macarale, au rentabilizat operațiunile de încărcare-descărcare a vagoanelor și mijloacelor de transport auto. Două prese tip „Unio“ Satu Mare balotează neferoasele și tabla, atent și minuțios sortate. Fiecare tip de metal își are organizată „gospodăria“ sa. În gospodăria de span se efectuează, după caz, sfărîmarea și brichetarea acestuia. Directorul Ionel Bratu e preocupat acum de găsirea unei posibilități menite să facă presa mai silențioasă, intrucît produce un zgomot asurzitor în preajma ei. De asemenea, atelierul de dezmembrări este bine dotat. Aici, din cutii de viteză, pompe de injecție, dinamuri care și-au trăit îndestul viața, se scot și se separă, prin operații succesive, oțelul, fonta, neferoasele.

Nimic nu se pierde, totul se adună gram cu gram și se expediază pentru ca întreg ciclul să continue, pentru ca totul să se transforme în alte și alte bunuri pentru economia națională ori pentru fiecare dintre noi.

REGHINA VĂRVICI ■

numesc, au o importanță nebanuită asupra populației. Prin funcțiuni ele ocupă aproximativ 60 la sută din existența noastră. Este extrem de important caracterul educativ al acestora problemă deosebit de complexă de care trebuie să ținem seama. O altă influență majoră este cea a conținutului economic, cu tot apanajul lui legat de consumurile energetice și de materiale, de preț de cost și de consumul de manoperă.

M.B. — De aici și importanța activității de concepție a acestor produse. Impactul lor se amplifică și prin seria mare cu care ele sînt oferite pieții.

M.I.-M. — Meseria de designer este asemănătoare cu cea de management. Implică decizie, opțiune. Echipa de designeri își asumă răspunderea lansării și introducerii în producție a unui nou produs. Din acest punct de vedere activitatea de concepție are riscurile ei. O eventuală nereușită poate avea urmări din cele mai neplăcute, îndeosebi într-o economie bazată pe concurență.

Rep. — În cadrul centrului în care vă desfășurați activitatea, și unde se creează articole de uz casnic și jucării, se cercetează produsul pînă la faza de prototip. Tot aici se definește și tehnologiile de fabricație ale produselor cercetate.

C.V. — Intervine și un alt aspect: obligativitatea ca unitățile producătoare să respecte documentația tehnologică. Este o chestiune de fair-play ca produsele propuse de noi să aibă fidelitatea asigurată și în producția de serie. Între noi și unitățile producătoare intervine un contract în acest sens care trebuie respectat. Schimbările teh-

nologice cu orice preț, rabaturile de la formă sau culoare, mergînd pînă la nuanță pot să schimbe aspectul unui produs, să-i diminueze calitățile.

M.B. — Ar trebui să facem o distincție în discuția noastră între articolele casnice și jucării. În cazul articolelor casnice funcționalitatea are o pondere mai mare. Între caracterul cultural și conținutul economic trebuie să existe o proporție optimă. Sint unele inițiative economice laudabile care pot avea repercusiuni asupra factorului cultural. Echilibrul optim între funcție, economic și cultural este asigurat de cercetare, de talentul designerului.

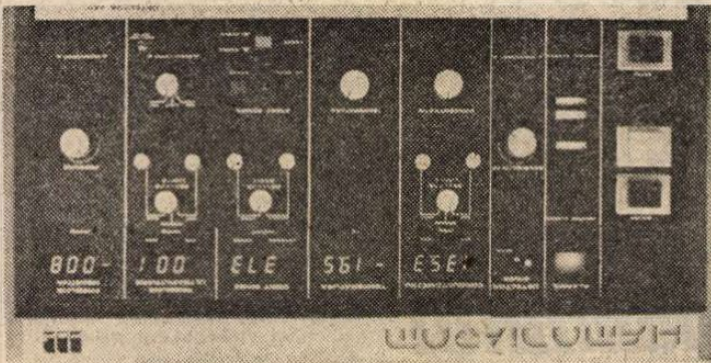
S.B. — O deosebire între ele se manifestă și în cazul dinamicii. La articolele casnice elementul funcțional este relativ stabil. La jucării dinamica funcției este schimbătoare și este dependentă de mentalitatea populației, de psihologia copilului. Astăzi se cere o nouă abordare a problemei, o nouă înțelegere a funcției jucăriilor. Jucăria nu mai este considerată un obiect de divertisment, ci unul cultural, cu funcții precise în dezvoltarea psiho-socială a copilului. Există o legătură strînsă între creația de jucării și psihologia copilului. Evoluția culturală a societății, explozia informațională pe care o traversăm, precocitatea cu care copilul asimilează cunoștințe dintre cele mai diverse impun și schimbarea concepției despre jucării. În lume, cîștigă teren firmele care au investit mai mult în cercetarea psihologică și antropologică.

Rep. — Care sînt funcțiile pe care ar trebui să le îndeplinească jucăriile?

M.B. — Dezvoltarea psiho-mo-

PERFORMANȚĂ LA NIVEL MONDIAL

Rinichiul marca FEA

„Să vă spun unul din argumentele care a făcut ca munca colectivului nostru să fie o adevărată cursă contracronometru, cursă care câștigată, avea la linia de sosire premii de o valoare inestimabilă: vieți omenesci salvate”. Și tânărul inginer Sorin Gurtavenco ne povestește o secvență tulburătoare. „Aflând că la noi, la Întreprinderea de Elemente de Automatizări-F.E.A., este în construcție primul hemodializor renal românesc, într-o dimineață ne-așteptat la poartă un bărbat, care ne-a rugat cu ochii scâldați în lacrimi să urgențăm realizarea aparatului, pentru a putea beneficia de el și tatăl lui, ce altfel ar mai fi avut de trăit câteva zile. În aceste condiții, a fost firesc să acționăm cu toată energia și priceperea noastră, să venim la fabrică pe întinerie și să plecăm acasă tot pe întinerie”. Acum, după ce s-a scurs ceva timp, cind deja 9 hemodializoare renale cu marca F.E.A. lucrează la capacitate maximă în spitale, redind familiilor și colegilor de muncă numeroși oameni, stigmatizați de boli cumplite, glasul tânărului specialist este încă voalat de emoție, iar privirea îi este adiată de o căldură aparte. Pătrunși de dramatismul unor astfel de situații, cărora aparatul lor le-ar fi dat o rezolvare favorabilă, inginerii români au impus ca motto al muncii lor principale: „cit mai repede, cit mai bine!”, căci miza în joc era viața unor bolnavi. Ei au scurtat fluxurile normale de fabricație, planșele nu mai erau frumos trase în tuș, ci se mergea cu o schiță de mină la banda de montaj și la strung pentru a prelua piesa „caldă” și a se cistiga timp. Atunci cind ultimele hirtii legate de prototip au fost finalizate, acesta deja funcționa, însușind viață celor în suferință. Căci hemodializa renală este colacul de salvare pe care știința l-a întins unor oameni atinși de afecțiuni fatale. Cind rinichiul, marele filtru al organismului, „mătura” care aruncă la cos re-

zidurile organismului nu mai funcționează din cauza unor boli (de la insuficiența renală la glomerulonefrită, de la intoxicații puternice la un anume tip de calcul) supraviețuirea este compromisă. Urgent trebuie apelat la un aparat de hemodializă renală care să „depolueze” el în locul rinichilor ce dau rateuri. La insuficiențele renale cronice se practică bolnavilor această operație la 2 zile, lucrindu-se în spitale în 3 schimburi, pe bandă rulantă. Ce miracol se petrece în intimitatea rinichiului artificial, incit „mașinăria” poate elimina toxinele și îndeplini și funcția de restabilire a echilibrului chimic al singelui? Aparatul se conectează la o arteră și o venă și preia o porțiune de sânge, care este obligată la o circulație extracorporeală, ajungind în dreptul unor membrane sub formă de tuburi capilare, unde pe partea cealaltă este vehiculat lichidul de dializă, apropiat de compoziția normală în săruri din formula sanguină. Datorită diferenței de presiune și de concentrație, între sânge și lichidul de dializă are loc, prin membranele speciale, un transfer osmotic în dublu sens, eliminându-se toxinele și apa din sânge și echilibrându-se acesta la compoziția chimică normală, operații ce trebuiau făcute efectuate de rinichi. Vă dați seama, că pentru a suplini un proces al naturii atât de delicat și complex, aparatul trebuie să aibă o „anatomie” complicată și o „fiziologie” dirijată de o multitudine de automatizări sofisticate. Cu o asemenea automatizare „bină-n dînti”, aparatul poate fi manevrat de un cadru medical mediu și nu trebuie în permanență supravegheat. Concepția aparatului este modernă, la zi, putind citi în acest sens rezolvarea cu 2 pompe de sânge, ce permite racordarea hemodializorului la pacient cu un singur ac, ceea ce practic dublează numărul de proceduri de dializă ce le poate suporta acesta. Fabricarea unei instalații de asemenea nivel

cere maturitate profesională, tehnică și altitudine științifică drăzneală, ingeniozitate. Inginerii de la F.E.A. le-au avut. Și iată că această fabrică, prezentă în orice unitate economică cu automatizările și buclele ei de reglare, de la combinatele chimice la centralele termoelectrice, de la extracția de cărbune la uzinele construcției de mașini, a păsît și în teritoriul luptei pentru sănătate. Cei de aici au găsit la calculatoarele de proces ECAROM, comenzile numerice pentru mașinile-unele NUMEROM, pe care le-au construit, o nouă rimă tehnică: HEMODIAROM — hemodializor românesc. Sub inițierea și îndrumarea profesorului dr. Nicolae Ursu de la spitalul „Carol Davila” și a ajutoarelor lui dr. Dumitru Capșa și inginerul Cristian Grigoriu, cu sprijinul permanent al directorului general al centralei C.I.E.A., Ion Geambașu și a organelor de partid, tinerii specialiști Sorin Gurtavenco, Vlad Constantinescu, Ana Hossu, Virgil Flori, Cristina Dumitrescu, în frunte cu șeful atelierului de proiectare și secretar de partid inginerul Ion Somandru au construit după o gîndire românească și cu forte proprii acest aparat de hemodializă renală, de performanțe competitive, fiabilitate mare, ușurință în exploatare și totodată siguranță în lucru. Ei au amestecat harul profesional, tenacitatea, munca lor cu un catalizator, fără de care nimic nu rodeste: cu suflul, cu mult suflet și eutuziasm. Construirea celor 9 aparate s-a făcut în timp record, prima experimentare a prototipului la spitalul Davila a însemnat de fapt și salvarea unui om iar acum se trece la a doua generație mai perfecționată cu microprocesoare. Nici un moment nu au considerat că unei munci, chiar finalizate, i se pune punct, că pînă aici este de competența mea, mai departe nu mă privește. Au înțeles că un om care vine să se „spele” singele din două în două zile se leagă și afectiv de aparatul devenit vitală pentru el. Cind la un hemodializor la spitalul Davila apăruse o mică dereglare și bolnavul refuza să fie dializat cu alt aparat, căci el avea încredere în cel românesc, inginerii de la F.E.A. s-au deplasat imediat, l-au deparat în câteva minute și au stat lîngă pacientul, acum liniștit, pînă în ceas de noapte, pentru a fi siguri că totul decurge normal. De altfel, încă din perioada de experimentări, ei au învățat să și conducă o dializă. Prin munca lor de angajament total și pasune arzîndă, specialiștii de la F.E.A. au construit primul aparat românesc de hemodializă renală.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

EXPORTUL

Unde au găsit texanii băncile cele mai frumoase

Mai întîi a lucrat la Buzău, într-o mare întreprindere, unde a fost șeful unei secții de cazangerie grea. Se făceau acolo și echipamente pentru centralele nucleare, prima piesă pentru centrala de la Cernavodă a fost făcută acolo, de oamenii cu care lucra el, ca și primii robineti de apă grea din țară. Inginerul Corneliu Rache nu face deloc efortul să-și ascundă mîndria de-a fi lucrat într-o astfel de întreprindere pînă de curînd, pînă în urmă doar cu cîteva luni, cind a venit să muncească la Rimnicu Sărat pentru bunul motiv și cel mai întemeiat dintre toate că este de fel chiar de-aici și aici își are casa. Ca președinte al cooperativei meșteșugărești „Progresul” răspunde de munca a 810 oameni și cel puțin două lucruri sînt sigure: că oamenii aceștia au de lucru în plin și că ei cîștigă bine. Dincolo de aceste realități stă adevărul care le explică pe-amîndouă: de mai mult timp, încă înainte de-a veni aici inginerul Corneliu Rache, meșteșugarii din această cooperativă și-au făcut o oarecare faimă prin modul inteligent în care-și organizează singuri munca, străduindu-se a ieși în întîmpinarea lumii cu produse de care lumea chiar are nevoie. Fie cetățeanul de rînd, fie vreo întreprindere industrială cu care se poate colabora, fie vreo firmă străină. Sectorul de mobilă, profilat pe confecționarea mobilierului mic, ar putea să ofere o sumedenie de exemple în această privință. Dar la fel ar putea și sectorul de construcții metalice, care colaborează cu întreprinderea „Vulcan” București sau cu alte întreprinderi din Buzău sau din Caransebeș. Cooperativa are meșteri atît de buni incit inginerul Corneliu Rache și maestrul Dumitru Botea pot să afirme fără nici o ezitare: sîntem în stare să facem orice fel de construcții metalice. Dar faima acestei cooperative a adus-o, poate, mai mult decit orice, turnăria de fontă și neferoase. Aflăm, bunăoară, că la Rimnicu Sărat se toarnă carcasele pentru o parte din compresoarele fabricate de întreprinderea „Timpuri noi” din București. Și lîngă o asemenea muncă nu trebuie să ne pară derizoriu faptul că tot la Rimnicu Sărat se toarnă, din fontă, și niște aparent banale picioare de bănci. Pentru obișnuitele bănci de pe aleile parcurilor.

Ca totul să fie limpede, din capul locului, va trebui să spu-

nem însă că picioarele de bănci turnate aici arată ca o dantelărie în fontă. De ce arată atît de complicat, de ce nu arată mai simplu, așa cum ar fi și mai ușor de făcut, aflăm de la maestrul turnător Constantin Lăzăroiu: „Într-o vreme am făcut fiare de călcat cu cărbuni. Chiar dacă eu cred că nu mai există casă unde să nu găsești fier de călcat electric, am făcut vreo 60.000 din cele bătrînești și le-am vîndut ca piinea caldă, cea mai mare parte în R.F.G. Le-au cumpărat colecționarii, le-au cumpărat cei care vor să-și recomună intruciva mediul de viață în care au trăit părinții sau bunicii lor. Apoi a scăzut cererea și-a trebuit să ne gîndim la altceva. Tocmai mă dușesem pe la București, la o întreprindere de comerț exterior, și acolo a venit vorba despre o comandă de picioare de bănci. Unii încercaseră să le facă și nu reușiseră. Nouă, celor de la Rimnicu Sărat, nu se gîndea nimeni să ne dea o mostră ca să încercăm și atunci n-am avut incotro, am spus că de aproape 30 de ani fac meseria asta și nu se poate să nu izbutesc, împreună cu colegii mei. Asta a fost tot. Ne-am făcut S.D.V.-uri și matrice și am executat toată comanda, am făcut patru tipuri de picioare de bănci lucrate artistic, cum a zis toată lumea, fiindcă într-adevăr arată frumos. Vreo 4.000 de bănci mari și aproape 20.000 de bănci mici am lucrat pentru două firme din S.U.A., una din „Georgia iar cealaltă din Texas”.

După executarea acestei comenzi pentru export, conducerea și meșterii cooperativei s-au gîndit că băncile acestea sînt „belle epoque” ar putea să aibă căutare și pentru parcurile noastre și au scris tuturor Consiliilor populare județene. Au reușit să dea la Tulcea 200 de bănci mari și 200 mici, la Deva tot vreo cîteva sute și încă vreo cîteva sute în diverse locuri din țară. Unii preferă să așeze în parcuri tot bănci cu picioare de beton, grosolane, și e păcat. Cooperativa „Progresul” are oricum de lucru și nu duce lipsă de comenzi. În acest caz, paguba poate fi acelor care nu cer, nu a celor care oferă. Pentru că sînt chiar foarte frumoase aceste bănci pe care le-am vîndut și noi în Parcul Central din Rimnicu Sărat, pe-aproape de pavilionul unde cînta odinioară fanfara militară...

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

torie accelerată la prima vîrstă, între zero și doi ani, esențială pentru dezvoltarea ulterioară. Asimilarea de limba-limba maternă, limbajele matematice, plastice, muzicale — lucru care se face cu maximum de randament între 2 și 5 ani. Acumularea rapidă de cunoștințe. Dezvoltarea afectivă a copilului. Jucăriile trebuie să stimuleze, să ajute la dezvoltarea armonioasă a copilului, trebuie să ofere posibilitatea unor scenarii proprii de joc, care să stimuleze inițiativa și imaginația, să dea copilului posibilitatea, după o schemă mentală proprie, să folosească simbolurile pe care le deține, să creeze universuri proprii de joc.

M.I.-M. — Lucrurile acestea ar trebui înțelese de toți factorii care concurează în apariția unei jucării în mina unui copil: cercetarea, industria, comerțul. La contractări ni se spune uneori: dați-ne pîpuși de 50 de lei și vindem cîte puțuți face. Problema este pusă greșit, simplist. Jucăria trebuie să fie atractivă, să trezească interesul copilului, să fie un mister pe care să fie tentat să-l descifreze. Ea trebuie să se integreze în mijloacele de informare ale copilului, să fie susținută de diapozitive și cărți pentru a nu da naștere la un haos al simbolurilor.

Rep. — Din cele spuse de dumneavoastră reiese necesitatea unei coordonări unitare a cercetării cu celelalte compartimente.

C.V. — Acest lucru este valabil și pentru articolele casnice. Industria de articole casnice atrage după sine dezvoltarea multor industrii orizontale, de

componente, accesorii etc.

M.I.-M. — Anumite lucruri trebuie impuse. Nu trebuie lăsate la latitudinea doar a unei părți a echipei care participă. Omologarea produselor trebuie făcută în prezența tuturor factorilor: coordonatorul concepției, producătorul, comerciantul. Comerțul este o verigă extrem de importantă. Comerciantul trebuie să fie un specialist care să aibă educația de produs. Toate etapele trebuie organizate într-o concepție unitară.

C.V. — Ar trebui făcut mai mult în ceea ce privește informarea. Mă refer deocamdată la informarea publicului. Apare, să zicem, un nou tip de aragaz, care costă 3.200 lei în loc de 2.800. Uneori aspectul exterior al acestora este identic. Publicul nu știe de ce s-a scumpit, are impresia că este păcălit. Aragazul conține o nouă tehnologie, aprindere electronică, program, dar publicul nu știe. Cine face informarea asta? Constatăm uneori că cei din comerț nici nu știu să descrie cum funcționează un aparat pe care-l vînd.

S.B. — La multe obiecte, comerțul aplică un singur criteriu: costul scăzut. Obiectul devine sărac material și tehnologic. Întreprinderea producătoare nu este interesată să-l execute. Apare o ruptură între creație și decizie.

C.V. — Dacă știm că nu se cer produse cu superdotare, dacă performanțele superioare nu sînt agreate nu le putem introduce în cercetare și deci există pericolul să batem pasul pe loc. Activitatea noastră trebuie să urmărească atingerea unei complexități a produsului.

Paleta largă pe care o obținem să fie asigurată ulterior prin simplificări. Plecînd de la un produs complex, care are înglobate noutăți tehnologice, prin simplificări se obțin cele mai bune variante.

S.B. — Am făcut testări pe un eșantion de familii. Achiziționarea obiectelor casnice nu este influențată atît de mult de vînturile populației, cît mai ales de stabilitatea locuinței. O familie care ocupă o locuință definitivă face investiții mai importante, preferă obiectele de calitate mai bună, cu o durabilitate mai mare, mai pretențioase. Aici ar trebui să mai facem o distincție. Sînt obiecte pe care le cumpărăm de mai multe ori în viață, atît pentru că durată lor de întreținere este mică, cît și pentru că oamenii simt nevoia de schimbare. Alte obiecte sînt achiziționate rar sau deloc într-o viață, fiind moștenite de la o generație la alta. În cazul primei categorii, aleatorul în concepție poate interveni mai mult. În cazul celeilalte categorii, greșeala în concepție poate avea implicații mari. Și aceste aspecte trebuie avute în vedere. Deci, din partea tuturor, inclusiv a comerțului, se cere o abordare corespunzătoare a acestui mecanism.

Rep. — Pentru ca un produs din sfera dumneavoastră de activitate să ajungă în minile noastre trebuie să parcurgă două faze obligatorii: omologarea și contractarea. Cum se desfășoară ele?

M.I.-M. — Se face omologarea prototipului și a seriei O, în cadrul căreia se definește tehnologia. Conform ordinului ministerului, la omologarea de

prototip trebuie să participe toți factorii: cercetarea, proiectarea, producătorul, delegatul M.C.I., controlul de calitate, delegații forului tutelar, adică al centralelor. Această participare masivă are drept scop evitarea cheltuielilor de pregătire a tehnologiilor pe soluții neoptime. Practic, la această fază M.C.I. nu participă. Noi am introdus artificial o fază anterioară, avizarea modelului, care constă într-o discuție bilaterală între cercetător și delegatul M.C.I. La contractări de această discuție în care se stabilesc seriile și prețurile nu se mai ține seama. Avizarea nu are valoare la contractări pentru că de data aceasta vine delegatul I.C.R.M. Prețul este fixat de un alt delegat al M.C.I., care nu cunoaște aspectele discutate în fazele anterioare.

Rep. — Este vorba de unele vicii de organizare, relativ ușor de corijat. Importanță mi se pare problema informației.

C.V. — Creatorul, cercetătorul de produs nu are la îndemînă cataloagele întreprinderilor producătoare de accesorii. Ne trebuie să spunem un nit cu cap special. În STAS este, dar nu știm cine îl produce. Pentru blănuri sintetice, plușuri sau diverse țesături din care se realizează jucăriile textile de asemenea nu avem la îndemînă cataloage. Cu alte cuvinte nu ne cunoaștem cu exactitate posibilitățile. M.I.-Et. a luat inițiativa întocmirii de fișe de produs. Cred că și alte ministere ar trebui să facă același lucru.

Rep. — Este un aspect important. Inițial mă refeream la informarea cumpărătorului prin reclame, pliante sau o pregătire

corespunzătoare a lucrătorilor din comerț.

M.I.-M. — Lipsa de informații în acest domeniu duce la compromisuri. Informația trebuie să fie insistență, sîcitoare cîteodată. Reclamele trebuie să aibă pentru a-și atinge scopul o valoare informațională cit mai mare. Astea sînt lucruri îndeobște cunoscute și totuși se mai întîlnesc reclame care nu spun nimic și deci nu ajută la nimic. În ceea ce ne privește, am propus să facem instrucțaje periodice cu lucrătorii din comerț privind produsele noi. La 5 ani se reînnoiește valoarea întregului sortiment. Dinamica articolelor noi este deci destul de ridicată. Am mai propus în ideea asigurării unei calități ridicate și constante, a asigurării fidelității reproducerii în serie mare a prototipurilor ca C.C.S.I.T.A.C. să asigure secretariatul unei comisii de omologare și control al calității. Deocamdată n-am primit răspunsuri de acceptare. Cred că am insistat suficient asupra funcției culturale a obiectelor, de fapt baza materială a comportamentelor umane. Ele au o capacitate de operaționalizare importantă asupra formării idealului uman promovat de societate, fac și trebuie să facă parte din însuși activitatea politică, educației. Creșterea în ritmuri deosebite de ridicate a nivelului de trai din țara noastră, pretențiile cetățenilor, justificate de gradul de cunoștințe, de nivelul de cunoaștere generală obligă pe toți cei care contribuie la crearea unei vieți mai bune, mai confortabile, la eforturi sportive.

OPREA GEORGESCU ■

Iarna dezavantajează satele de cîmpie. Contrastele alb-negru e prea șocant, prea simplificator pentru varietatea de culori și nuanțe care îmbracă așezările de plugari în restul anului, primăvara, vara sau toamna, cînd rid în terestre mușcate ori tîndăfiri, cînd gardurile sînt îmbrăcate în rozmarin și nalbă, cînd corzile de viță de vie înfășoară cu struguri stîlpi și balcoane, cînd în salcîmi, în nuci ori pe acoperișurile surilor se văd cuburi de berze, acești soli ai sudului fierbinte, aducînd simbolice promisiuni de copii. Dar Belintul Timișului e plin de culori și iarna. O frumoasă sosea asfaltată (operă a anilor din urmă), buclînd în dulci meandre golful Timișului, etalează de o parte și de alta case vopsite și măiestrite în toate felurile. Case mari, ferecate, grele, case-cetăți, clădite în arhitectura tipică a Banatului, cu garduri înalte de ziduri groase pornind chiar din pereți, prelungind fațade, case lungi de cîte 20-25 de metri, înfipite pe temelii de ciment ori de garnituri albe, negre sau roșii, cu frontoane decorate bogat, uneori somptuoase, înălțînd mîndria gospodarului, orgoliul lui, adesea pînă la pragul în care excesul podoabelor, deci tentativă ruperii de tradiție, se răzbuună. S-a renunțat la albul zidurilor pentru culori, s-a renunțat la vechile porți de lemn ce făceau din stejar dantelă pentru grele și opulente porți de fier forjat. Ce s-a pierdut însă ca artă s-a cîștigat ca spațiu de viață, ca funcționalitate a locuinței, ca apanaj de civilizație. O „Anchetă monografică a comunei Belint”, tipărită în 1934, sub egida „Institutului social Banat — Crișana”, descoperea cam 3 persoane locuind într-o cameră. Astăzi, cifra a coborît la 1. (Asta, în circumstanța în care introducerea în casa belinteanului a unei aparatură tehnice la zi, în special a televizorului, aduce în circuitul spațiilor locuite, în afara tradiționalei bucătărie-dormitor de iarnă, încă o cameră!). Vechea anchetă număra, în același timp, între cele 490 de case ale Belintului, nu mai puțin de 471 (96,60 la sută) clădite din birne și numai 19 (3,40 la sută) întemeiate din piatră sau zid. Astăzi, peste 97 la sută sînt din zid.

Risipa podoabelor exterioare, de pe frontonul și fațada casei sau de pe poarta de fier zăbrețit, e unicul lux, singura cotizație pentru frumos, mai degrabă pentru orgoliu, la care gospodarul consimte, în rest el face totul cu scrupulă. Casele, curțile și orînduirea lor se supun unui canon sever, pus sub semnul utilității. Orice petec din curte e cultivat, produce legume, intrările în curți sînt „prînse” sub acoperiș, creîndu-se astfel un spațiu de lucru în anotimpul ploilor, camerele sînt folosite adesea pentru nevoi economice, cloșca cu ouă e luată iarna în casă, cîrle sub televizor, sînt luate în casă, în lăzi anume, și cartofii, ca să „dea colți” la căldură, casa de locuit nu e centrul gospodăriei, ci un pion sau o anexă a ei. Cîndva, aceste case erau mai mici decît grajdurile și decît surile. „Belinteni — se scrie în ancheta anului '34 — se îngrîșeau mai mult de grajdurile vitelor și de împrejuririle curții decît de casă.

Majoritatea grajdurilor sînt făcute mari, din cărămidă arsă, frumos vîruite, asemenea și împrejurirea curții, există chiar o emulație între săteni ca să aibă cel mai frumos grajd”, ceea ce, notează cercetătorii, „te face să crezi că grajdul e casa de locuit” (casa belinteanului fiind, cum notam, o casă sărmană, de birne). Se întîmplă așa și fiindcă cei ai locului puneau (cum pun și azi, azi mai mult ca orîcînd, după cum vom vedea) preț mare pe vite, în epocă mai ales pe cai, fala lor fiind cai de rasă, „pe care să-i admiri toți” cînd îi înghimau la căruțe sau lemnul pictat și cu șezuturi de piele acoperite cu velințe țesute

nouă și robustă întemeiere a existenței lui. N-au fost ani lini, nici senini, ne spune Romulus Vlaconi, președintele C.A.P.-ului. Oamenii înfrîngîndu-și ezitățile, veniseră spre ei, spre acești ani, dacă nu toți, cel puțin unii, ca spre pomul cel lăudat, așteptînd să le pice în gură, cit ai bate din palme, fructele care să le schimbe gustul vieții. Dar s-au văzut iute siliți să se înghame la greu, adică să sape adînc la rădăcinile pomului, să-l stropească din plin cu sudoare, s-au văzat siliți, mai cu seamă, să se apropie cu alte științe și iscusințe, cu altă inimă și altă înțelegere, de un pămînt care, de veacuri

Cit a trecut de-atunci? În toamna asta, cei din Belint, au cules 22.830 kg de porumb la hectar. Aproape cît celebrul C.A.P. al Topolovățului Mare, din același Timiș, recent încoronat cu titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare. Cei din Topolovăț au dat cu ceva peste 23.000 kg de porumb la hectar, diferența nu-i mare, dar, zice președintele Vlaconi reprimîndu-și o umbră de gelozie din glas, ce-i al lor e al lor, noi ăștia, din Belint, ca și alții ca noi, am învățat și învățăm de la ei, ei ne sînt nași întru experiență, nu ne sfiim s-o spunem. E și acesta un izvor de

cum sîntem și noi, deci ce fac ei putem face și noi. Și fac. Fac, oferînd ei înșiși, la ceasul de față, învățături pentru alții. Nu au pămînt cît e zarea, au mai puțin decît cei din Topolovățul Mare, drept care, poate mai mult decît ceilalți, îl măsoară cu o avară măsură, brazdă cu brazdă. Sînt „strînși” (așa li se spune prin partea locului, „strînși”), adică dibaci, inventivi, exploratori tenaci ai „universului mic”, ai boabei și ai firului de țarină. Anul acesta, ne spune președintele, „au aerisit” culturile pe toată întinderea, ceea ce vrea să însemne că au stirpit, cu sapa, toate buruienile imune la erbicide, pînă la ultima. „De-ai fi dat drumul vreunei capre prin lan crăpa de foame, n-avea de unde apuca un fir de iarbă”. Au prăsit porumbul de cîte 3-4 ori, după care, în prag de toamnă, „au tăiat virfurile cocenilor”, ca să grăbească coacerea știuleților. Au ținut în aceleași drăstle frite toate culturile, și griul, și sfecla de zahăr, și cinepa, și cartoful („cartoful roz de Belint”, soi nou, invenția lor, dă azi recolte ca de Tără Barsei), s-au ocupat cu osîrde și de animale. Căi sînt mai puțini, căruțele cu tăblii pictate cedează locul „Daciilor 1300”, dar vitele aproape că nu mai încap în grajduri, cam jumătate din valoarea producției C.A.P.-ului o dă zootehnia. Iar această producție, după socotelile lui Romulus Vlaconi, va raporta anul acesta un beneficiu de peste 3 milioane de lei, aproape dublu față de 1985.

Si iarăși președintele se întoarce cu gîndul în urmă, își amintește de bălăii, ce aprige bălăii cu pămîntul s-au purtat îndelungul anilor, căci pămîntul acesta astăzi lucrat intensiv, migălit fir cu fir, într-o inextricabilă panoramă a vredniciei recoltei, a trebuit adunat dintr-o veche „băhnire” sau risipire și recreat într-un nou desen. A trebuit, pe mari suprafețe, secăt de mlaștini, a trebuit protejat, prin livezi și vită de vie, de vînturile pustiitoare ce-i erodau colinele, a trebuit apărat, prin diguri, de revărsările ciclice ale Timișului și Begăi. Un pămînt ce-a ieșit la lumină, la rod, prin munca unită a oamenilor, prin noua lor forță, ajunsă astăzi la o nevisată împlinire.

Se muncește răzbit în Belint, altfel satul n-ar arăta așa cum arată. Se muncește răzbit la C.A.P. și, după truda pe tarlalele obstii, se muncește la fel de răzbit și acasă, în curți, în grădini, pe loturile în folosință personală, fructificîndu-se tot pămîntul, pînă la ultimul petec sau rest de petec. Loturile, toate, sînt grădini, iar aceste loturi-grădini nu sînt despărțite între ele nici prin garduri, nici prin curțile sterpe. Vecinii, cîndară, răstoarnă brazdele în sens invers, unul spre dreapta, altul spre stînga, unicul semn de hotărîmîndu-se, spre cîntecul oamenilor și spre bucuria pămîntului. Noul model de muncă și de etică a muncii instaurat de C.A.P. s-a extins, cu adevărat, pînă la brazdă și pînă la om.

Belint, un sat din cîmpia Banatului, un sat care a biruit. O icoană a satului românesc, împodobită cu culorile de preț ale epocii.

ILIE PURCARU ■

Omul, mai mare decît pămîntul

„Tot oameni ca noi sînt și ei, și-au zis cei din Belint, privind spre vecinii din Topolovățul Mare. Ce fac ei putem face și noi”. Și au pornit să facă. În toamna aceasta au cules 22 830 kg porumb știuleți la hectar.

în casă. Se întîmplă așa și pentru că ele, grajdurile, ca și surile, merita înaintea de toate bănuțul omului, ca investiție-cheie, contribuind direct la obținerea de venit. Pentru mentalitatea locului, faptul că omul își face azi „casă mare”, „casă de zid”, cu multe camere și chiar cu baie, cum au cvasitotalitatea locuitorilor, echivalează cu o revoluție. De prisos să mai adăugăm că și edificiile publice, precum școlile (una din ele, cu două etaje), poșta etc., ridicate în anii din urmă, sînt alcătuirii arhitectonice de prestanță, punînd în priveliște un apăsător accent citadin.

Noua înfățișare și, implicit, noua calitate a vieții Belintului sînt fructul unor ani care și-aici, ca în pretutindenea satului românesc, se vor împlini în '87 într-o cifră rotundă: 25. Sînt anii care s-au scurs de la încheierea istoricului proces al cooperativizării agriculturii, ani care, pe măsură ce se apropie de împlinirea cu aniversarea lui '87, se suprapun, tot mai mult, cu noul desen al satului, cu

trudit, părea că dăduse totul. Acest „totul” nu mai ajungea acum, trebuiau s-o ia de la capăt. Nu mai ajungeau, în noua epocă a satului și a țării, cele 1.000-1.500 kg de porumb la hectar pe care le scoteau belinteni pînă prin anii '60, așa cum nu mai ajungea (ei înșiși, oamenii, simțeau că nu le mai ajunge, că-i împotriva noii firi a lucrurilor) să le ajungă traul într-o casă de birne, împărțind cîte trei o odăită bîcînică. Au schimbat unelte, obișnuințe și rînduiri ale muncii, au schimbat bănașul lor calin, înlocuindu-l cu neliniștea căutărilor, au schimbat și președinti de C.A.P. (vreo zece, ba parca mai mulți!), s-au schimbat fierele în parte și toți laolaltă, urcînd cu rîvnă, cu zel, cu aspre tătuări de inițiere, în cîinul sau tagma noului, și, treptat, distanțînd efort și răsplata lui s-a scurs, rodnicia drumului pe care apucaseră s-a vădit în depînătoarea ei. În 1975, C.A.P.-ul din Chizătau, unul din cele patru sate ale Belintului, a dat 8.000 kg de porumb la hectar în sistem neirigat, eucerînd titlul de Erou al Muncii Socialiste.

putere adus de anii din urmă. Adică omul nu mai trăiește în țărcul lui, doar cu ce știe și cu ce poate el, ca ursul din propria lui oșină. Nu mai sînt haturi pentru cunoaștere, ba se poate chiar spune că omul, în anii aceștia, a devenit, într-un fel, mai mare decît pămîntul, îl privește de sus, deși pămîntul și-a mutat zările de la ogor la capele țării. Omul poate privi acum și dîncolo, spre un cîmp cîndva refuzat. Cei din Belint au privit asadar spre cei din Topolovățul Mare, unde pămîntul e cam ca al lor (nisișos, cu stratul fertil ascuns în adînc), dar unde organizarea muncii și a zilelor calendarului hiesodic era mai temeinică, supusă de fapt unui alt calendar, decis de omul acestei vremi. Au învățat bune lecții despre arături, despre densități, despre rotația culturilor, despre fertilizarea terenurilor, despre o mie și unul de lucruri pe care ceilalți le dibuieră cu un ceas înaintea lor. Tot oameni ca noi sînt și cei din Topolovăț, și-au zis belinteni, oricum i-ai cîntări și i-ai măsura tot o bucată iese, sînt oameni dintr-o bucată, așa

E știut pe toată valea Zeletinului și mai departe, pînă la Bacău. Oriunde a fost ceva de numărat și de socotit, se zice, nu se putea să nu fie prezent și Gheorghe Costin. Da, recunoaște și el, are un fel de simț al banului, nu trece nepăsător pe lingă nici un prilej de-a înmulți banii din contul C.A.P.-ului și prin această strădanie a lui a încercat să-și facă datoria, la Căbești, de 25 de ani încoace, de cînd este președintele cooperativei.

Cînd a venit la Căbești o comisie ca să-l lămurească pe țărani să se inscrie în cooperativă, Gheorghe Costin a cerut să i se încredințeze lui o jumătate de sat și numai el știe cum i-a lămurit pe toți, numai cu vorba bună. Dar la prima adunare generală, cînd urma să fie citit actul de constituire a cooperativei, țărani din sală au cerut ca Gheorghe Costin să-l citească și tot pe el l-au ales președinte. Ziceau: el ne-a lămurit, el să citească. Și-apoi: el a citit, el să fie președinte. La scurtă vreme după aceea a apărut o echipă de filmare și Gheorghe Costin își aduce aminte de felul măiestru în care operatorul a înregistrat pe peliculă mînunchiul razelor de soare reflectat de panoul pe care abia fusese înscris numele cooperativei. Anii care au urmat au arătat că scena aceea

pe care operatorul o compusese cu deosebită grijă fusese de bun augur.

Din '62 și pînă astăzi, spune Gheorghe Costin, cooperativa din Căbești a pus, cum se spune, în bancă milioane de lei, între acestea fiind și contribuțiile la casa pensiilor, iar dacă am adăuga și valoarea produselor livrate de această cooperativă la fondul de stat s-ar ajunge la sume de-a drept

împrumuturi.

Pe 100 de hectare ce nu puteau să aibă o folosință agricolă a fost plantată o pădure de salcîmi, în urmă cu vreo 15 ani, pădurea aceea valorează acum vreo 30 de milioane și din ea se taie în fiecare an și se vind lemne de vreo 700-800 de mii de lei. Pădurea se regenerează singură și nu e nevoie de cine știe ce cheltuieli pentru întreținerea ei. Aceasta e o sur-

Căbești, în schimbul obligației ca el cu oamenii lui să execute lucrarea. A reușit să obțină doar 1,7 milioane, iar timpul record în care a executat defrișarea i-a îngăduit ca pe terenul astfel eliberat să pună pepeni. Una la mînă, zice Gheorghe Costin, este că pe ei defrișarea nu i-a costat 1,7 milioane ci mai puțin, iar a doua la mînă este că pepenii au adus un venit de un milion.

muncii lor se duce pe apa simbetel, la Căbești se face degrabă autorecepția iar legumele și fructele sau strugurii ajung acolo unde sînt așteptate, în piețe, spre desfătarea și bucuria oamenilor. Altfel, valoarea producției n-ar ajunge la 110 mii de lei, în medie, pe fiecare hectar al grădinii de legume de la Căbești. La o astfel de valoare a producției s-a ajuns, de bună seamă, prin strădania țărănilor din acest sat de a obține în primul rînd producții mari, iar nu de a încerca să vîndă pe piață la prețuri cit mai mari. În august, spune Gheorghe Costin, a fost la Covasna, la băi, vreme de vreo două săptămîni, și acolo a văzut că localnicii erau nevoiți să cumpere de la tot felul de precupeți roșiile cu 12-14 lei kilogramul, strugurii cu 18 lei. A dat telefon imediat la Căbești și-a cerut oamenilor lui să vîndă cu marfă. Cooperativa are 4 autocamioane ale ei și 4 tractoare cu remorci. O parte dintre acestea au trecut muntii, din județul Bacău în județul Covasna, iar localnicii au putut să cumpere struguri cu 10 lei, roșiile cu 6 lei. Precupeții au dat bir cu fugiții.

Da, spune Gheorghe Costin, banii sînt buni, dar mai întîi să fie munca.

DUMITRU ELIADE ■

Sursele autofinanțării

Banii, dar întîi munca

tul considerabile. Între timp, nu e greu de înțeles, averea obținută de la sport mereu și, spre lauda țărănilor din Căbești, din 1975 încoace cooperativa lor se autofinanțează, nu mai apelează la credite. La sfîrșitul anului trecut, cooperativa avea în cont 3,3 milioane de lei dar în acest an a făcut niște investiții și-a rămas doar cu 6 milioane. Dealtfel, după cum ne spune Gheorghe Costin, cam tot ceea ce s-a construit în cooperativă aceasta s-a făcut cu bani din fondurile proprii, nu din

să permanentă de venituri. Altele apar mai mult sau mai puțin întîmplător și meritul lui Gheorghe Costin este de a le sesiza la timp și de a nu pierde ocazia de-a spori în continuare venitul cooperativei. Bunăoară, după construirea unui baraj pe teritoriul comunei, era nevoie ca 80 de hectare să fie redate agriculturii, în urma unor defrișări, iar pentru executarea lucrării fuseseră planificați 2 milioane de lei. Gheorghe Costin s-a zbatut ca banii aceștia să fie atribuiți cooperativei din

Bineînțeles că averea cooperativei s-a adunat în primul rînd de pe urma producțiilor obținute pe cele 3.300 de hectare sau de pe urma producțiilor obținute în cadrul sectorului zootehnic ce cuprinde 800 de bovine și 3.000 de oi, dar nu e mai puțin adevărat că de mare importanță s-a dovedit și modul în care cei din Căbești și-au organizat munca astfel încît ea să fie valorificată pînă la capăt. Dacă alții rămîn în așteptarea unor mașini care nu mai vin, iar între timp rodul

Gustul performanței

Ion Barbu este demult conștient că poartă un nume greu de dus și greu de egalat cu al omonimului său, chiar înainte de liceu, din școala primară. Fiecare profesor când striga catalogul îi aducea aminte: „Măi, dar ce nume celebru ai! Vezi că te obligă!”, sau, „Ești în stare să-l ajungi?” Într-o poezie lui Ion Barbu și matematica lui Dan Barbilian, el a tras mai mult spre matematică, precum îl îndemnau înclinațiile spiritului său. Poate și cu gândul ce creștea în sine, de a crea o altă personalitate Ion Barbu.

„Intr-o seară, a rămas singur în sediul cuprins de liniște, tot după truda de peste zi se îndreptaseră spre odihna de noapte, pentru a fi capabili miine s-o ia de la capăt. Tinărul inginer agronom Ion Barbu sta cu capul în mișcările sprijinite de biroul rece, frământându-se cum să forțeze timpul, să treacă peste el, cum să-l forțeze pe șefi să-l încredințeze o fermă. Trei ani de stagiu i se păreau o veșnicie, o veșnicie de inutilitate. I se dădeau — credea — tot soiul de sarcini minore pentru care — gîndea — nu era nevoie să fi absolvit Agronomia la București cu 9,86 și să fi fost considerat un inginer-speranță. I-a venit în ajutor imaginația (poate din păcatul nepedepsit al poeziei, cu care se măsurase pe ascuns în adolescență). A luat caietul de **Note telefonice** și a scris: „In atenția tovarășului Președinte. Se transmite de la Direcția județeană agricolă ca toți specialiștii stagiați, indiferent în ce an de stagiu se află, să fie încredințați direct în producție, să li se încredințeze ferme”. A închis caietul și a plecat, cu o stare de neliniște în suflet. N-a suflat o vorbă soției, fostei sale colege de facultate, de an, de grupă, căreia obișnuia să-i destăinuie toate frământările.

Asta se întâmpla la Dridu, în județul Ialomița, în toamna anului 1978. O fi bănuț, n-o fi bănuț președintele C.A.P.-ului, om bătrîn și cu experiență, care primise și cîntărise mulți ingineri agronomi pînă la Ion Barbu, dar prea puțin atît de destoinic și gata să se înhame la treabă, nu știe nici azi. Știe doar că n-a verificat nota telefonică la Direcția agricolă și că l-a chemat și chiar i-a încredințat o fermă. Pe cea mai îndepărtată de sediu — Ferma nr. 3 Snagov —, destul de mare — 1040 ha —, destul de grea, cu destule probleme, pînă atunci, dînd producții mai slabe, cu oameni care nu prea veneau la muncă. Nu-l repartizase acolo, ca să-i „rupă gîtul”, știa că pămîntul bine lucrat și bine condus poate să dea mult, îi trebuia exact un inginer capabil și destoinic. Singurele culturi semănate erau păioasele. A luat-o, cum s-ar spune, din mers. Toată toamna și toată iarna a bătut cu piciorul moșia fermei și a calculat cu creionul pe hîrtie variante. De asolamente, de tehnologii, de soiuri de semințe, de lucrări. Avea în plan — porumb, floarea soarelui, soia, sfeclă de zahăr, ricin, orez, tutun, furaje —, culturi foarte variate, fiecare cu tehnologia și pretențiile ei. Dificile și pentru un inginer cu experiență dar pentru forțele unui începător. Tutunul ridica probleme mari, producțiile erau foarte mici, era dat în acord global cooperativelor iar reținerile acestora de a-l prelua și refuzurile lor erau persistente și încăpăținate, tocmai din motivul că nu prea cîștigau pe măsura muncii. La sfecla de zahăr a debutat cu o... „pană”. A început lucrările de semănat ca la carte, cum a învățat în facultate, pornind pregătirea patului germinativ cu cultivatorul. Dar nu mergea. Mecanizatorii îl priveau într-o dungă cu ironia lor aspră, tărănescă în ochi. Cei mai bătrîni îl sfătuiesc să intre cu grapa cu discuri în brazdă, el nu se lasă convins, „nu permite tehnologia”. Apelează, la sfatul inginerului șef și află că așa trebuie să facă, după starea concretă a solului și condițiile de climă. Învăță lecția practică, lecția conexiunii dintre cunoștințe și lecția modestiei. Să te sprijini la nevoie, să preiei și să cîntărești, să sfaturile bătrînilor, ale tîrînilor care își cunosc pămîntul, unde și-au cultivat de mii de ani pîinea. A fost bine, au făcut o sfeclă de pomină, cu 38 000 kg la hectar.

Ca elev bun de liceu putea să aleagă orice altă facultate,

poate Politehnica, dar, fiu al Bărăganului, crescuse cu credința că agronomia este cea mai umană dintre profesii și care cere performanță. O performanță măsurabilă cel puțin odată pe an, la derbiul toamnei și, de fapt, adună sumumum performanțelor de fiecare zi. În fiecare toamnă, la Dridu, și-a întărit acest crez. A atins performanțe în nivelul recoltelor, prin performanțele în munca asubra pămîntului și, mai ales, în munca sa cu oamenii. Treptat, treptat, a răpus toate prejudecățile și obișnuințele greșite ale tîrînilor privind densitățile, privind multe dintre lucrările agricole. La porumb se mergea pe formula „rarul”, la sfeclă — raritul nu se făcea pe rînduri, fir cu fir, ci cu buchetatul... I-a convins cu tact, fiind tot timpul printre ei, explicîndu-le și controlînd cu perseverență fiecare solă de teren. De fapt, examenul l-a dat toamna următoare, cînd a adus ferma printre primele din C.A.P., situînd-o alături de ale colegilor cu 10-15 ani vechime. Cooperatorii au fost pentru prima dată foarte bine plătiți, și astfel, noul inginer i-a cucerit pe deplin. Pentru prima dată ei dădeau 7.000 kg boabe de porumb la hectar de pe un pămînt neirigat.

Anul următor a schimbat ferma, oferînd-o soției reîncadrată în producție după concediul de maternitate. A preluat o altă ce se afla printre ultimele pe C.A.P. Și-a continuat drumul muncii și al tenacității. Aflase într-un depozit, „nefolosite, stocuri dintr-un ierbicid „sabie cu două tăgîsuri”. Cu efect bun pentru plante, dar și cu mari riscuri. Dacă ploua mult iar apa împingea substanța la rădăcina plantelor, adică, toată recolta era compromisă. Asta, era frica principală, existau însă și antidoturi, prin anumite lucrări tehnologice. Nu s-a temut, tehnologia de administrare a acestui ierbicid fusese tema tezei sale de licență și o experimentase în câteva locuri — ferma universitară de la Belciugatele, stațiunea de la Fundulea, I.A.S. Urziceni. Riscul este meseria oricui vrea să depășească mediocritatea și rutina. Cînd totul este bine calculat, el poate fi invins. Și, Ion Barbu a invins. Toți au trebuit să recunoască „știe carte, băiatul!”. În 4 ani, la Dridu, a lăsat o amintire frumoasă, o amintire atîrînd greu pe cîntarul pămîntului și al cooperativelor, a ridicat citeva dintre culturi la recorduri pe județ.

De citeva toamne a fost promovat inginer șef al cooperativei agricole din Ciocirlița, comună hotar în hotar cu moșia unui Erou al Muncii Socialiste, cu celebra C.A.P. Girbovi. În echipă cu un alt „președinte stranie”, precum spune, Vasile Licsandru, aflat în fruntea cooperativei de la înființarea acesteia, care nu „permite nici un rabat de la corectitudine, de la respectarea tehnologiilor, și chiar de la orgoliu”. Inginerul Ion Barbu se maturizase, dăduse destule examene ale vieții, i-au rămas însă proaspete ambiția și gustul performanței. Avînd alături oameni harnici, buni și drepiți, iubind cum se cuvine glia lor, înțelegînd drumul istoriei și sensurile noii revoluții agrare, așează succes după succes în bătălia recoltelor. Aflu astfel, că o cultură de porumb, de pildă, întocmai ca și toate celelalte, se înființează, adică se gîndește de la început și se pregătește ca atare, pentru a da producții-performanță, pentru a obține 20 000 kg sticleți la hectar. Deși condițiile meteorologice ale acestui an au fost mai mult potrivnice decît favorabile Bărăganului, cu secete mari — în vară, cu vînturi aprige — primăvara și zăpezi puține — astă iarnă, în toamnă, la Ciocirlița, s-au recoltat 10 800 kilograme de porumb boabe la hectar în cultură neirigată. La floarea soarelui s-a situat pe primul loc pe județ.

I se pare firesc lui Ion Barbu, este o datorie a agronomului să obțină de la pămînt tot ceea ce poate să dea. Este șansa Ciocirliței să-l fi descoperit. Împreună pot să se înalțe oricît. Chiar și pînă la cer și să smulgă încă o dată raza de soare pentru bunăstarea țării și a bunilor țărani din satul cu nume de pasăre-legendă. Nicînd aritmetica pîinii n-a fost departe de metafora poeziei.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Cînd s-a trezit în gară, singur în mijlocul unei mulțimi alcătuite din oameni total necunoscuți, și-a zis în gînd („obicei din studenție, cînd, înaintea examenelor, abia puteam respira de emoție”) — curaj, Corina! Ușor descumpănită — nu mai fusese niciodată la Focșani — a privit lumea din jur și a întrebă o persoană care i-a inspirat mai multă încredere cum se ajunge la Ișehaș. Acolo, după ce i-a explicat portarului ce și cum, a mers la serviciul personal. Nu avea cum să știe atunci că aceleia care a întîmpinat-o — fosta profesoară de română Liana Mesină — i se spune prin întîmplare „mama stagiarilor”. N-a știut, dar s-a convins, după primele cuvinte schimbate, că are în față un om de treabă. S-a întors în aceeași zi la București pentru a-i spune soțului său că a fost inspirată atunci cînd, proaspăt inginer, specialist în mecanică fină, a ales, la repartiție, întreprinderea de scule și echipamente hidraulice din Focșani. Din acea zi, a primului drum făcut la unitatea unde își satisface stagiatura, Corina Pătrănoiu a trăit două luni de viață intensă, într-un ritm pe care nu l-ar fi putut anticipa pe vremea pregătirii lucrării de diplomă. I s-au încredințat sarcini serioase, concrete, a plecat în delegații pentru a urgenta lucrările la utilajele de primă necesitate pentru întreprindere, a fost, așadar, considerată de la bun început un specialist de care e nevoie.

La fel s-au petrecut lucrurile și cu Mihail Făsan, absolvent al Politehnicii ieșene. Cu singura deosebire că el a fost cel mai grăbit dintre toți cei 33 de fosti studenți repartizați aici în acest an. Nerăbdarea sa are o explicație de suflet: Mihail e focșenean, a învățat la liceul coordonat de I.S.E.H., a făcut practică în întreprindere, iar acum se întoarce printre numeroșii săi cunoscuți din marea uzină ca inginer. Nostalgie și mîndrie.

Dincolo de numeroasele exemple care s-ar putea da, spunînd toate despre primirea caldă și încrederea cu care au fost întîmpinați stagiații la întreprinderile din Focșani, se cuvine reținută o idee, formulată de economistul Corneliiu Bogdan, și el proaspăt repartizat: prestigiul unei întreprinderi ca aceea de care vorbim, distinsă anul trecut cu „Ordinul Muncii” clasa I, nu se poate menține și spori decît prin exigenta colectivului față de modul în care fiecare dintre membrii săi își îndeplinește sarcinile în conformitate cu pregătirea sa profesională și cu puterea sa de muncă. Niciunul dintre cei peste patru sute de specialiști ai întreprinderii nu stă degeaba sau nu face lucruri pe care le-ar putea face și un altul, care n-a trecut prin facultate. Se simte, din tot ce spun oamenii de aici, dar mai ales din rezultatele întreprinderii, că e vorba de un efort constant de maximizare a energiei vitale și spirituale. Și, lucru foarte important, acest lucru se petrece într-un climat destins, de colegialitate și dorință unanimă de mai bine.

Cele spuse pînă acum, sugerate de discuțiile pe care le-am purtat cu mulți tineri specialiști ai întreprinderii din Focșani, n-au izvorit dintr-un entuziasm de circumstanță. Este de-a dreptul reconfortant gîndul că în această unitate, ca și în numeroase alte unități din țară, inteligența este prețuită și stimulată. Nu există bariere artificiale în calea creației tehnice sau a spiritului, de inițiativă.

Reafirm plăcerea de a călători cu metroul, mijloc de transport elegant, rapid, civilizat. Cu atît mai surprinzător, mi s-a părut, la stația Tinerețului, cînd, fără să vreau, am auzit asemenea discuție: „Nu vă schimb decît un leu, restul luați-l înapoi”. Nedumerire. „De ce, tovarășă? Ca să mai vin o dată la casă, la celălalt cap de drum?”... „Atît schimbăm!”

Pentru cine nu a înțeles, citeva lămuriri. Un călător, ca să poată trece de bariera aparatului de marșaj, avea nevoie de 1 leu și, normal, s-a dus la ghișeu, ce îndrăzneală, cu 8 monezi de 0,25 lei. Funcționara, ca să nu-și complice operațiunile de la sfîrșitul schimbului, nu a vrut să se „încarce”, cu mărunțișul încă unul leu. Mi se pare un fleac, care însă denotă că cine a fost pus la casa de schimb, de la intrarea metroului, are misiunea nu să ne crezeze nervi, ci să ne ușureze drumul. E o muncă foarte ușoară, de atenție, care trebuie făcută cu zîmbet și bună creștere, la nevoie, impusă. Atitudinea acelei funcționare nu se încadrează cu aspectul general al metroului, nu

Secretarul comitetului U.T.C. al întreprinderii, Vasile Stan, remarca faptul că de la realizarea a numai cîteva repere, în urmă cu un deceniu, s-a ajuns la echipamente hidraulice cu înalt grad de tehnicitate și, mai nou, la producerea de pile. Și asta într-o întreprindere în care două treimi din personal sînt oameni tineri și foarte tineri. Nu s-ar fi putut ajunge la producerea de utilaje apreciate și căutate în multe țări din lume fără această încredere, fără acest pariu pe tinerete, pariu cîștigat net de cei care au mizat pe elanul și dorința de a se realiza în profesie a celor nou veniți. Inginerul Grigore Tudose își aminteste că, la sosire, a fost primit de către seful secției în care lucrează acum într-un mod care l-a socotit plăcut. Marian Vilcu, șef al unei secții cu peste 1000 de oameni ai muncii, realizînd produse de zeci de milioane, nu are decît șase ani de la terminarea facultății. După doi ani era deja șef de atelier. Această rapidă ascensiune, normală într-o întreprindere tină, nu i-a schimbat

Întîmplări cu stagiați

Au venit cu dragoste, au fost primiți cu dragoste

în vreun fel comportamentul față de colaboratori. A rămas vesel, în pofida nenumăratelor probleme pe care le are de rezolvat zilnic. Știe, din propria-i experiență, ce însemnătate are primul contact al stagiarilor cu întreprinderea, cu tovarășii de muncă și cu aceia care coordonează activitatea. Așa se face că, fără aerele sau aerele celor ce vor să se impună, nelăsînd meritele să vorbească de la sine, i-a întîmpinat pe cei care s-au prezentat la post ca pe colegi de facultate cu cîteva ani mai mici. I-a întrebă ce știu despre utilajele cu care aveau să lucreze și, simplu, i-a pus la treabă din prima clipă. Desigur că nu le-a fost prea ușor. Auzeau pentru prima dată o serie de termeni cu care nu erau familiarizați, cuvinte pe care cei din jur le rosteau cu dezinvoltură, iar lor le erau străine. S-au amuzat copios, mai apoi, dîndu-și seama că spiratul nu înseamnă altceva decît burghiu, iar portanaga era, la rîndul ei o unealtă dintre cele mai simple și mai des folosite. Marele cîștig al tuturor inginerilor nou veniți — spunea Sergiu Balas, responsabil, pe linia organizativă de tineret, cu activitatea profesională — este faptul că, în perioada stagiaturii au posibilitatea să învețe efectiv multă meserie. Cadrele tehnice mai vîrstnice sînt dornice să împărtășească din cunoștințele lor. Se produce un interesant și extrem de util schimb informațional:

tinerii vin cu noutăți mai ales teoretice și primesc, la paritate, date utile privind activitatea propriu-zisă din secții. Și mai e ceva: renumele unității îi atrage pe cei mai buni dintre absolvenții, astfel încît stagiații care optează pentru I.S.E.H. sînt dintre cei care au terminat facultatea cu mediile cele mai mari și vor să-și desăvîrșescă pregătirea profesională într-o unitate de elită. De aici, ambiția lor de-a face. Văd că întreaga conducere e alcătuită din oameni tineri, că au sanse ca într-un timp foarte scurt să se familiarizeze cu întreaga problematică a întreprinderii, să devină oameni de bază în care se investesc speranțe pe care ei nu vor să le însele. Totul e astfel organizat încît omul să-și îndrăgească locul de muncă, să se bucure atunci cînd intră pe poarta uzinei. Iată un singur aspect sugerînd atenția cu care e privită prezenta tinerilor (implicat al stagiarilor) în întreprindere: a fost organizată o cinematecă a tineretului, unde se proiectează atît filme documentare, de informare tehnică, cit și filme artistice valoroase. Mai există apoi un stadion bine întreținut, o microcîntină, două cîmine. Sigur, odată cu dezvoltarea întreprinderii, pretențiile au crescut. Astfel că astăzi se rostesc gînduri privitoare la un club al întreprinderii, la o zonă de agrement, cu atît mai mult cu cît Milcovul curge la numai doi kilometri distanță și la alte proiecte.

Se știe bine, stagiatura nu e o perioadă ușoară în viața niciunui specialist. Este o etapă necesară, o etapă în care, de fapt, se conturează profilul celui care urmează a fi investit cu răspunderi însemnate. Totul depinde, și în acest caz, numai de om. De oamenii din jurul său. Elanul tineresc începe proba maturizării care nu înseamnă, nu trebuie să însemne, și temperarea entuziasmului. Sînt lucruri pe care stagiații de la Focșani le știu foarte bine. Și se simt foarte bine în mijlocul unui colectiv care i-a primit așa cum se cuvine. Ca pe conducătorii de mîine ai unității. Cei pe ai căror umeri se sprijină viitorul unei întreprinderi de marcă. Dincolo de dezlegarea importantelor probleme ridicate de complexitatea tehnică a utilajelor și a produselor, acolo — în spațiul interior unde se înțînesc simțirea, gîndul și speranța — e lumină.

N-au trecut de la momentul intrării în întreprindere a noilor stagiați decît două luni. Timp în care s-au petrecut multe. Întîmplărilor cu stagiați le sade bine să se termine frumos. Pentru că, în cazul lor, sfîrșitul nu este altceva decît un nou început. Să-i lăsăm, deci, să povestească despre bucuria pe care au simțit-o atunci cînd, abia veniți, au fost selecționați în echipele sportive ale întreprinderii (și nu pentru că n-ar fi existat pînă atunci suficienți jucători, ci pur și simplu pentru a se simți de-ai lor), au mîncat, iestii la muncă agricole, cot la cot cu aceia pe care-i cunoșteau numai de citeva zile... Sigur că în istorisirile lor intră și povestea unor idei privind optimizarea economică a întreprinderii, asimilările de noi produse, posibilitatea de a schimba din mers gama de produse realizate. Totul este gîndit și făcut cu bucurie. Cu bucuria oamenilor pentru care munca înseamnă inteligență, spirit de echipă și apropierea sensibilă de lucrul pe care-l fac.

DAN MUCENIC ■

face parte din lumea muncii care a croit un drum pe sub oras, învingînd mari și enorme obstacole. E mai greu să primești patru piese de 0,25 lei și să dai în schimb un leu, decît să gîndești rezistența șoselei care se sprijină pe subteran?

Nu dau dovadă de un ascuțit spirit de observație și nu cred că

Etica de fiecare zi ■

Restul nu e un mărunțiș

mi s-a întîmplat numai mie, ceea ce vreau să vă relatez în continuare.

În diferite magazine, la centrele de pline, de cite ori nu ne lovim de neplăcutele schimburi de cuvinte: „N-am rest!” „De ce n-aveți rest?”

După concepția unor casieri, cumpărătorii trebuie să aibă întotdeauna suma exactă, operația

din aritmetică, scăderea, probabil, tîndu-ne elanul zilei. Acesta să fie motivul sau o tactică subtilă? „Nu am rest, așteptați, altul la rînd!”... Cumpărătorul se plictisește și renunță. 0,25 lei, 0,50 lei, 1 leu, într-o curgere de 8 ore, se adună...

Restul, oricît de mic ar fi el, nu este un mărunțiș.

Intr-altă ordine de idei, dar tot un... năduf.

De cite ori, pentru că a devenit aproape regula soferilor, taxiul arată că este liber și cursa nu se efectuează!!! Simplu, „drumul” cetățeanului nu coincide cu „drumul” taximetristului. Mi se pare absolut deplasată întrebarea, înainte de a te urca în mașină: „În ce parte mergeți?”

Fiecare se duce unde are treabă presantă: la serviciu, la aeroport, la spital, la teatru. Omul de la volan trebuie să pornească mașina încotro i se spune, nicidecum să stabilească el traseul. Întîmplarea în sine, prin repetarea ei, nu este nici ea un „mărunțiș”, pentru că ne macină nervi.

CARMEN DUMITRESCU ■

Lipsa de precizie și caracterul oarecum contradictoriu și ambiguu al izvoarelor scrise referitoare la retragerea stăpînirii romane din Dacia în timpul împăratului Aurelian au dat prilej unor istorici străini să vorbească despre o golire de populație a fostei provincii romane. O analiză atentă și complexă a tuturor acestor surse antice duc la concluzia, înaintea de a face apel la celelalte categorii de documente, că din Dacia s-au retras doar administrația și armata. Într-adevăr, Eutropius, Rufius Festus vorbesc despre o retragere a romanilor, dar prin aceasta nu trebuie citiți de puțin înțeles că a avut loc o părăsire generală. Aprecierea exactă a sensului și a valorii conținutului real al acestor informații o putem face numai dacă luăm în considerare și celelalte izvoare scrise care se referă la acest eveniment. În acest sens ar fi de amintit Iordanes de la care aflăm că au fost transferate la sud de Dunăre doar legiunile.

Chiar și numai pe analiza izvoarelor scrise se poate afirma că populația principală a Daciei romane, strîns legată de aceste ținuturi cu veacuri în urmă, a rămas pe loc. O desprindere a acesteia de gliă ar fi fost o imposibilitate istorică, mai ales că nu se cunosc cauze imediate care să fi forțat imperiul să ia o astfel de măsură. Dimpotrivă, retragerea s-a făcut ca urmare a crizei generale economico-politice a imperiului din această vreme, ceea ce împunea o repliere a întăririi romanilor pe linia Dunării. O dovadă în plus o poate constitui și faptul că imperiul va continua să păstreze unele capete de pod pe malul stîng al Dunării.

Rezultatele cercetărilor arheologice și numismatice vin să infirme în mod categoric teza falsă a evacuării complete a Daciei romane și să facă dovada certă a continuității etnice daco-romane. Îndată după retragerea armatei și administrației romane din anul 274, dispar granițele fostei provincii, realizîndu-se din nou unitatea teritoriului locuit de totalitatea dacilor și daco-romanilor. În această vreme asistăm la pătrunderea unor grupuri de daci liberi pe teritoriul fostei provincii, precum și la o probabilă deplasare de daco-romani spre regiunile neocupate anterior de imperiu. S-au creat astfel condițiile prielnice ale unei omogenizări culturale și etnice daco-romane, realizată și întărită pe parcursul secolelor IV-VI e.n.

Persistența populației daco-romane după retragerea aureliană poate fi urmărită și dovedită arheologic și numismatic pe întreg cuprinsul Daciei. Urme de locuire din această vreme au fost depistate nu numai în zonele rurale, ci și pe locurile fostelor centre urbane ale provinciei și chiar ale unor din castele romane. Ceramică de tradiție dacică și daco-romană, produse și monede romane de la sfîrșitul sec. III și din sec. IV e.n. s-au descoperit la Apulum (Alba Iulia), Napoca (Cluj), Porolissum (Moigrad), Lechința de Mureș, Reci, Sărățeni, Veteș (Micia), în Transilvania; la Drobeta (T. Severin), Dierna (Orșova), Sucidava, Saldae (Răcari), Romula, Verbița, în Oltenia, precum și în Banat la Pojejena, Tibiscum, Gornea etc. În cele mai multe din aceste centre arheologice, straturile de locuire arată o continuitate de viață neîntreruptă din sec. II și pînă în sec. IV e.n., adică la cucerirea Daciei și pînă mult după

retragerea armatei și administrației romane.

Dovezile arheologice și numismatice ale persistenței populației daco-romane nu se reduc doar la cadrul fostei provincii. Pe teritoriile de la est și sud de Carpați se dezvoltă în cursul sec. IV e.n. cultura materială de tip Sintana de Mureș, pusă în legătură cu migrația neamurilor germanice ale gotilor. Săpăturile arheologice făcute în România în ultima vreme au permis să se constate că la alcătuirea acestei culturi au contribuit în principal elemente de moștenire dacică de tip Lipița, carpice și provinciale romane, ca urmare a prezenței masive a populației locale pe întreg acest spațiu, chiar și în perioada migrației gotice.

În regiunea dintre Dunăre și M. Neagră, alcătuită din provincia Moesia Inferior, elementul getic autohton va continua să se afirme pînă tîrziu în epoca romano-bizantină. În multe din principalele centre romane din această zonă (Tropaeum Traiani, Sucidava, Histria, Tomis, Callatis etc.) au fost scoase la iveală urme de cultură de tradiție dacică, în nivelurile arheologice din secolele IV-VI e.n.

romane postauréliene și cele timpurii bizantine făcute în Dacia reprezintă o altă dovadă importantă și directă a continuității autohtonilor daco-romani. Cea mai mare parte a acestor monede, în special a celor de bronz, care sînt și cele mai numeroase, nu pot fi atribuite decît uneia și aceleiași populații locale stabile, purtătoare și păstrătoare, a tradițiilor moștenite din veacurile anterioare și producătoare de bunuri, aflată într-un permanent contact cu lumea romană din zona Dunării.

Trebuie precizat totodată că pe parcursul sec. IV-VI are loc procesul de împlinire al romanizării pentru întreg spațiul carpato-danubian și pontic. În realizarea unui astfel de proces, un rol important l-au jucat relațiile strînse și permanente ale daco-romanilor cu imperiul. Datorită acestor relații, cunoscute prin numeroasele produse și monede romane descoperite în regiunile nord-dunărene, daco-romanii și-au menținut și întărit structura lor etno-lingvistică. Limba latină s-a extins și s-a impus la întreaga populație, un rol important în această privință fiind jucat de răspîndirea

mensiuni noi, pe măsura evoluției sale istorico-sociale.

La venirea migratorilor, daco-romanii se prezentau ca o unitate etno-lingvistică și culturală bine constituită, incit structura de fond a acesteia nu va mai putea fi modificată. O dovadă în acest sens o reprezintă faptul că cele mai multe din populațiile în migrație au locuit vremelnice și numai în anumite zone, iar grupele ce s-au stabilit definitiv au fost asimilate de masa daco-romană. Chiar și în regiunile din afara hotarelor vechii Dacie, în Pannonia și în Moesia Superior de pildă, după cum rezultă și din cercetările mai noi (Crivina R. P. Bulgaria), populația romană din zonele respective continuă încă să se mențină pînă în sec. IX-X e.n.

Deplasările slavilor și bulgarilor spre Balcani și centrul Europei, distrugerea limesului dunărean și sedentarizarea lor au produs modificări însemnate, nu numai de ordin politic și cultural, ci și demografic și etnic în regiunile respective. Pentru populația romană nord-dunăreană aceste evenimente, au însemnat, pe de o parte, ruperea

sec. IX, sub numele de vlahi, volahi, sau blachi, fiind constituiti în formațiuni politice de genul cnezatelor și voievodatelor. În același cadru se înscrie și bogata tradiție păstrată de-a lungul secolelor și transmisă poporului român, devenită o moștenire de pret a fondului de aur al patrimoniului etno-cultural și lingvistic național.

Istoricii români se străduiesc să răspundă tuturor problemelor privind etnogeneza românilor de pe poziția omului de știință, care apără cu fermitate adevărul și realitatea istorică, urmînd în acest sens îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu formulate la întîlnirea cu istoricii din 1980, cu care prilej se sublinia că „trebuie să avem în vedere că în problemele de istorie există puncte de vedere diferite, confruntări de idei și chiar încercări de denaturare a adevărului istoric. Tocmai de aceea istoricilor noștri le revine sarcina de a contribui activ la clarificarea acestor probleme pe baze științifice și în același timp, de a da o ripostă fermă oricăror încercări de a falsifica istoria, de a denatura realitatea”. „Originea daco-romană și continuitatea existenței pe aceste meleaguri, sublinia secretarul general al partidului la plenara din 1-2 iunie 1982, constituie caracteristici fundamentale ale poporului român. Stabilitatea locului în istorie, a crîngii și continuității în bazinul carpato-danubian ale poporului român constituie fundamentul oricărei activități ideologice, teoretice și politico-educative. Nu se poate vorbi de educație patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri”.

Asemenea îndrumări de înaltă ținută etică și științifică au constituit și trebuie să constituie îndrumări și un permanent îndreptar în cercetarea istorico-arheologică. În lumina acestor formulări rezultă datorita pentru orice istoric și om de știință de a se ridica cu fermitate împotriva oricărei încercări de denaturare a adevărului istoric și în egală măsură împotriva oricărei fel de exagerare. În aceste condiții, independent de unele divergențe de opinii, problemele majore ale istoriei noastre trebuie să fie tratate în mod unitar și să se sprijine întotdeauna pe dovezi concrete și pe rezultatele celor mai recente cercetări.

Există astăzi suficiente argumente care ne dau dreptul să dovedim că poporul român se numără printre cele mai vechi și mai statornice popoare din Europa, fiind urmasul direct al geto-dacilor romanizați, născut și dezvoltat în cadrul fostului teritoriu al Daciei lui Burebista și Decebal și al romanității orientale. Procesul său de formare este similar celui urmat de popoarele neolatine din Europa de vest, francez, spaniol și portughez, și se caracterizează prin continuitatea elementului autohton de bază geto-dac, romanizarea acestuia și asimilarea unor grupe etnice străine. Originea daco-romană a românilor și unitatea și continuitatea neîntreruptă a acestora în cuprinsul vechii vetre a Daciei apar ca o realitate istorică de neîgăduit. Aceste adevăruri își găsesc un sprijin real și deplin în rezultatele cercetărilor arheologice, care nu mai lasă loc altor interpretări și nu mai dau dreptul nimănui să întineze realitatea pură, infirmată de veacuri și statornică pentru totdeauna în conștiința poporului român.

Dr. CONSTANTIN PREDA ■

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

De la daco-romani la români

Odată cu retragerea din Dacia, romanii au continuat să păstreze câteva importante capete de pod pe malul stîng al Dunării, la Sucidava, Drobeta, Dierna, Pojejena etc. În timpul domniei lui Constantin cel Mare, romanii s-au instalat pe întreg malul stîng al Dunării pînă la „Brazda lui Novac”, întîrind linia de apărare nord-danubiană de la Drobeta și pînă la Barboși (Galați). În zona gurilor Argeșului s-a ridicat cetatea Dafne, iar către extremitățile „Brazdei lui Novac” castele de la Pietroasele (Buzău) și Hinova (lingă Drobeta-T. Severin). Un nou pod se va construi peste Dunăre în zona Sucidavei (Celei). Extinderea stăpînirii în stînga Dunării a însemnat nu numai o acțiune politico-strategică, ci și o încercare de apropiere de populația daco-romană, care făcea parte acum din marile neam al romanității orientale.

Pentru secolele V-VI, continuitatea populației autohtone își găsește expresia în cultura daco-romană de tipul descoperirilor de la Ipotești, Ciurelu, Dulceanca, Ciresanu și Gropșani, la sud de Carpați, cu corespondențele lor de la Costișa și Botoșani (Moldova), Bratei și Noșlac (Transilvania). În toate așezările și necropolele de acest tip se întîlnesc vechea moștenire dacică și aspectul cultural daco-roman provincial, sintetizate într-o formă nouă, ce va căpăta, în cursul sec. VI e.n., un conținut nou etnic, lingvistic și cultural, stabil și general pentru întreg teritoriul vechii Dacie, conținut concretizat în factorul romanic.

Prin numărul și lărga lor răspîndire, descoperirile monetare

creștinismului. O serie de descoperiri de caracter creștin din sec. IV-VI e.n., printre care se numără și o serie de simboluri specifice și inscripții latinești imprimate pe vase de lut, precum și un însemnat număr de tipare de turnat/crucii, fac dovada existenței certe a unor comunități creștine daco-romane.

Este bine știut că neamurile în migrație, goți, huni, slavi, avari, bulgari etc., care se vor așeza vremelnice în teritoriile daco-romanilor, cu toate tulburările ce le pricinuieste, nu mai pot schimba nimic din structura de bază, etno-culturală și lingvistică a autohtonilor. Dimpotrivă, după cum o arată descoperirile arheologice din această perioadă, noii veniți sînt cei care imprimă de la daco-romani forme superioare din cultura lor materială și spirituală. Gotii, în parte și hunii, apoi slavii și bulgarii au preluat de la romanitatea orientală, deci și de la daco-romani, o serie de elemente de cultură ce vor ajunge să se extindă în sec. VII-X în întreg estul și centrul Europei. Chiar dacă acestia au frînat pentru o anumită perioadă de timp dezvoltarea forțelor de producție locale „ei n-au reușit să steargă, cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din 1975 de la Alba Iulia, rădăcinile adînci ale civilizației create în trecut, nu au putut să abată pe locuitorii acestor meleaguri de a-și uni rîndurile pentru a-și făuri un destin propriu, care vorbește de tradiție, hărnicia și omenia lor. Plămădit în condiții istorice complexe, poporul român a păstrat și dezvoltat marile virtuți moștenite de la strămoșii săi, dîndu-le di-

ei de imperiu pentru mai bine de două secole pe de altă, stabilirea de raporturi cu noii veniți. Procesul important care are loc după 602, data trecerii masei de slavi la sud de Dunăre, este acela al asimilării slavilor timpurii stabiliți între romanici și al fundamentării limbii și culturii vechi românești.

Conviețuirea dintre daco-romani (romanici) și slavi în a doua jumătate a sec. VI și pînă după mijlocul sec. VII, în cadrul așezărilor de tip Ipotești-Cindesti-Botoșani, implică nu numai procesul de asimilare a slavilor, ci și unele modificări pe plan cultural. Este vorba pe de o parte de influența puternică exercitată de cultura romanică asupra adăosului slav, iar pe de altă de preluarea de către aceasta a unor elemente culturale slave și adaptarea lor la noile ei condiții de dezvoltare. Aceste transformări, prin care trebuie să se înțeleagă persistența aceluiași fond etno-cultural și lingvistic romanic dar ușor îmbogățit, se vor concretiza încă în sec. VIII — într-o nouă cultură și într-un nou popor, distinct de vecinii lui, **poporul român**. Aceste noi transformări le avem documentate în descoperirile de tip Bucov (jud. Prahova) și Dridu (jud. Ilfov). Așezări și necropole sau numai elemente culturale de tip Bucov-Dridu se întîlnesc răspîndite pe întreg teritoriul României. În această arie culturală se află și cele două mari necropole de la Izvoru (jud. Giurgiu) și Obrișia Nouă (jud. Olt), în care predomină cu autoritate ritul de înhumatie, cu orientarea V-E.

Croniclele vremii, bizantine, slave, ungurești, turcești, etc. îi înregistrează pe români, după

Cartea de istorie

ții politice românești și internaționale. Ostilitatea unor și miopia altora nu i-au permis să realizeze ceea ce ar fi fost spre binele țării sale și al păcii mondiale.

Cartea lui Milan Vanku a beneficiat de un *Cuvînt înainte* și de adnotările Vioricăi Moisuc, ea însăși o avizată specialistă a istoriei diplomației în perioada interbelică. Editura Politică a făcut o excelentă alegere, tipărind — și în remarcabile condiții grafice — această valoroasă contribuție la cunoașterea celui pe care Milan Vanku îl consideră drept „un eminent reprezentant al celor mai valoroase tradiții ale istoriei și culturii poporului român”.

Glavare istorice

Personalitate de distincție a istoriografiei române, Alexandru Zub și-a reunit un șir de studii și articole tipărite în periodicile de specialitate sau în cele culturale într-un volum intitulat *Cunoaștere de sine și in-*

tegrare (Iasi, Ed. Junimea, 1986, 279 pag.). Retipărirea este întotdeauna un examen pentru text: ceea ce la prima citire, cu ani în urmă parea valoros și interesant, poate să se infătiseze acum ca depăsit și anost. Ei bine, am recitit textele lui Alexandru Zub cu o satisfacție sporită; sporită pentru că ele rămîn la fel de strălucitoare prin erudiție, pătrundere și stil ca și la întîia lor citire. În scrisul lui Alexandru Zub simți un mare senior al spiritului, care, hrănit cu lecturi dintre cele mai bogate și variate (vezi și notele și recenziile sale din „Anuarul” de la Iasi) trăiește permanent în rafinata lume a ideilor și a confruntărilor — competente și oneste — de idei.

Textele reunite acum în volum sînt axate, cum o indică și titlul, pe strădaniile românilor de a-și defini propria identitate și, în același timp, de a se integra istoriei și culturii universale. Autorul le-a grupat în patru secțiuni: Durată și identitate; Pe calea recuperării; Confluen-

te, legături; Eforturi integratoare, secțiuni ce structurează o abundență de date, observații și idei despre aspecte, momente și personalități române și străine, aflate în legătură cu istoria poporului român. Nimic în aceste texte nu este de prisos, și chiar atunci cînd ele au un caracter ocazional, autorul a turnat în tiparul lor un conținut incitant (de pildă, articolul scris la moartea lui Hugh Seton-Watson sau cel despre profesorul Wilhelm Nyssen).

Identificat pînă la uitare de sine cu meseria de istoric, Alexandru Zub nu își oferă nici o clipă de răgaz în nobila-i activitate: volum după volum, articol după articol sporesc dimensiunile unei opere de remarcabilă ținută științifică și etică. Beneficiarii ai acestui efort, nu putem decît să așteptăm noile pagini, cu certitudinea că vom încerca aceleași desfășurări intelectuale.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Marile diplomat

„...subiectul „Titulescu” este întotdeauna actual, atractiv, interesant și totodată imposibil de „terminat”, constată cu perfectă dreptate Viorica Moisuc în al ei *Cuvînt înainte* la lucrarea istoricului iugoslav Milan Vanku, *Nicolae Titulescu, promotor al politicii de pace și colaborare în Balcani* (București, Ed. Politică, 1986, 190 pag.), a cărei traducere în limba română a văzut de curînd lumina tiparului. Marului public cititor, Milan Vanku îi este cunoscut printr-o altă lucrare a sa, tradusă în limba română, *Mica înțelegere și politica externă a Iugoslaviei, 1920-1938*, iar specialistii i-au citit numeroasele contribuții la cunoașterea relațiilor internaționale în perioada interbelică.

Volumul dedicat ilustrului diplomat român Nicolae Titulescu se alătură acestor contribuții, distingîndu-se prin noutatea materialului documentar, în bună parte inedit (cules din arhivele române și iugoslave) ca

și prin perfectă cunoaștere a problematicei și literaturii ce i-a fost consacrată. Prima impresie după lectura acestei cărți este similitudinea uneori pînă la identitate despre imaginea lui Nicolae Titulescu, reconstituită de istoriografia românească, în ultimele două decenii, și cea oferită de lucrarea lui Milan Vanku. Și pentru istoricul iugoslav, marile noastre diplomat a fost, așa cum o indică și subtitlul, un promotor al păcii și colaborării într-o lume, care, abia lesită din convulsile primei conflagrații mondiale, se îndrepta spre o a doua, mai singeroasă și mai devastatoare. Înainte de toate, Nicolae Titulescu a fost așa cum îl caracterizează corect Milan Vanku „omul securității colective”, adică diplomatul care și-a consacrat eforturile creării unui sistem politic, în măsură să asigure independența, integritatea și securitatea statelor europene. Acestui obiectiv, Nicolae Titulescu i-a slujit cu talentul și devotamentul ce l-au făcut una din marile personalități ale vie-

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

La București

În Capitală, la această etapă au participat formațiile artistice și interpreții individuali din centrele universitare Brașov, Pitești, Ploiești, Constanța și București. În cele trei zile ale festivalului au evoluat nu mai puțin de 120 de formații, iar numărul solistilor a trecut de 200.

Au fost multe momente de vîrf în evoluțiile scenice ale studenților, de la spectacolele folclorice și ansamblurile corale și instrumentale, montaje și recitări, muzică ușoară și de estradă, dans modern și contemporan, pînă la spectacolele de teatru, cărora li s-au adăugat secțiunile de artă fotografică și cîncecluburi, publicistică și creații literare, salonul studentesc de caricatură, desi unele dintre ele s-au aflat încă în faza experimentelor și a căutărilor.

Contactul cu mișcarea artistică studențească, chiar într-o etapă zonală, care își propune o nouă selecție, după etapa de masă, conduce de iubitorul de artă tânăr la o seamă de constatări cu semnificații estetice, patriotice și etice.

S-a putut observa, în spectacolele folclorice, tendința de a trece dincolo de stadiul mimetic al montajilor realizate de marile ansambluri profesionale, unele cam osificate în montare și interpretare, și de a sonda folclorul românesc în infăptuirile lui excepționale, spre acele structuri exemplare de viață, încorporate în arta autentică.

Momente deosebite au existat și în evoluția brigăzilor artistice și a grupurilor satirice. S-au impus prin texte inspirate, printr-o diversitate de expresie, prin originalitatea interpretării, brigăzile de la A.S.E., de la Facultatea de drept (Universitatea din București), de Mecanică, T.C.M., Energetică (Institutul din București), de la Institutul de Marină din Constanța, ca și grupul satiric al Facultății de Biologie-Geologie-Geografie (Universitatea din București).

Dar revelația acestei faze a fost, după opinia noastră, teatrul studentesc. Ne obișnușem cu spectacolele de bună înțelegere artistică ale teatrului Podul al Casei de cultură a studenților „Grigore Preoteasa”, care de aproape două decenii adaugă, cu fiecare punere în scenă, noi izbînzii artistice. Dar la această ediție am aplaudat nu numai reaparitia unor formații de teatru ci și prezenta lor în premie-

ră, de scena studențească, fapt ce trebuie relevat și stimulat. Mai întâi e vorba de spectacolul de excepție susținut de studenții de la Facultatea de filologie cu piesa **Interviu** de Ecaterina Oproiu, spectacol de mare perspectivă și de o deosebită inteligență în interpretare. De asemenea, trebuie relevate bunele intenții, ca și dăruirea totală, în reprezentațiile studenților de la Facultatea de matematică (Uni-

locul scenei, dar în privința repertoriului se impune să fie frecventate și acele opere din fondul de aur al dramaturgiei naționale.

Timo de trei zile am fost martor la desfășurarea artei autentice oferite de mișcarea artistică studențească și care își are un loc de seamă în arta amatoare contemporană parte integrantă a Festivalului Național „Cîntarea României”. De aceea credem că

La Iași

Formații corale și instrumentale, de dans modern și contemporan, de artă dramatică, ansambluri folclorice au fost prezente, în zilele de 5, 6 și 7 decembrie, pe scenele ieșene, pentru ca, prin ceea ce-au avut mai de preț, să evedentiez preocupările studenților pentru asimilarea și promovarea valorilor culturale autentice și, în

lui a fost vie în contact cu verva schimburilor de replici.

Toți interpreții și-au propus să aducă în lumină mesajul umanist al creației românești, bogăția de idei a unei arte inspirate din sentimentele și aspirațiile fundamentale ale poporului, din împlinirea contemporane. Cum era și firesc, la un loc de cînte în opțiunile artistice și ideologice ale participanților s-au aflat creația patriotică militantă, valorile reprezentative ale muzicii și literaturii noastre, cîntecul de masă revoluționar.

Formațiile corale, și în special cea suceveană, s-au prezentat la un nivel cu totul deosebit de pregătire artistică, iar vocile tinere care au umplut sala de spectacole a Casei Tineretului din Iași au demonstrat încă o dată puterea talentului.

Tinuta înaltă la care s-a ridicat întreaga competiție este o probă că artiștii studenți și îndrumătorii lor din cadrul Casei Tineretului din Iași, precum și cei care s-au ocupat și au canalizat înzestrările studenților, au înțeles să ridice pasiunea pe o treaptă înaltă a performanței.

În încheierea concursului s-a organizat, de altfel, și o dezbateri referitoare la calitatea spectacolelor prezentate în cadrul etapei la care ne referim, în decursul căreia, în afara aprecierilor pozitive care — s-ar fi putut altfel? — au fost nu puține, s-au făcut și observații asupra scăderilor unora dintre spectacole.

În același timp, tot la Iași, au avut loc lucrările Sesiunii Societății Studențești de Etnografie și Folclor care au reunit delegații de la toate universitățile de Filologie din țară, cărora li s-au adăugat și reprezentanți ai Conservatorului din Capitală. După dezbaterile generate de numeroasele și documentate, lucrări puse în discuție, s-a vizitat muzeul etnografic de la Palatul culturii din Iași, iar sîmbătă, 6 decembrie, membrii societății au avut ocazia să studieze vestigiile culturii Cucuteni.

Toată această vibrantă viață culturală, atât de sensibilă în zilele din urmă, denotă preocupările și adîncul interes al Asociației studenților comunisti, al tuturor studenților în general, pentru promovarea artei românești în ce are ea mai valoros și mai autentic.

NORA VASILESCU ■

Saltul valoric

În centrele universitare Iași și București (5—7 decembrie) a continuat desfășurarea fazei zonale a celei de-a VII-a ediții a Festivalului artei și creației studențești, impresionantă manifestare artistică atît prin cuprin-

derea unui mare număr de forțe artistice cît și prin nivelul calitativ al interpretării și al dăruirii și, nu în ultimul rînd, prin prezența unui public avizat, comprehensiv, generos și entuziast.

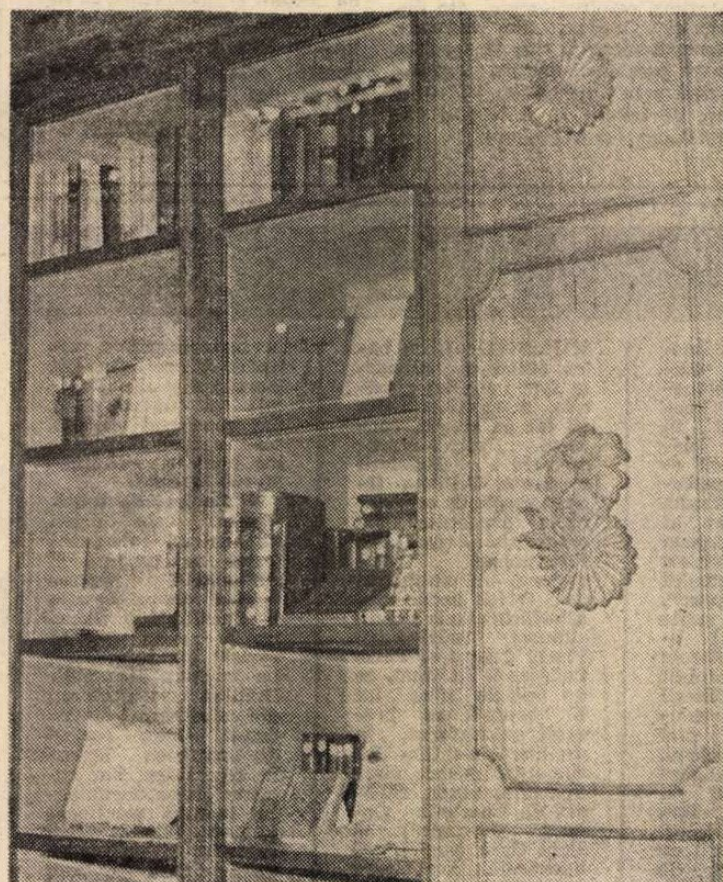
versitatea din București), în **Ceasul** de D. Solomon și **Salvatorul** de T. Mazilu, și ale celor de la Facultatea de zootehnie (Institutul agronomic „N. Bălcescu”) cu piesa **Patru cuseri** și-un flăcău de V. Puica. Este, indiscutabil, un salt valoric în

aceste spectacole de mare frumusețe și originalitate trebuie să fie văzute și de alte scene pentru a bucura un public cît mai larg.

OCTAV PAUN ■

primul rînd, a valorilor culturii naționale.

La secțiunea „Umor”, colectivele de satiră au adus în scenă savuroase și bogate dispute privind viața studențească, pline de nervul specific vîrstei. Atît bucuria publicului cît și a juriu-

Un sanctuar al cărții

La Muzeul Literaturii Române, prestigioasă instituție culturală de interes național, domină liniștea. O liniște aparentă, firește, pentru că dincolo de această tăcere, specifică mai tuturor muzeelor, se lucrează. Se lucrează intens, cu pasiune, cu patimă chiar. Dacă ar fi să ne referim doar la munca redactorilor revistei **Manuscrisum**, publicație ce stîrnește la fiecare apariție a ei un deosebit interes, atît în țară, cît și în străinătate, sau la studiile și cercetările specialiștilor care, consultînd uriașul tezaur de documente și manuscrise ale muzeului, întocmesc ample ediții critice, sau, de ce nu, chiar și la grupurile de elevi care, însoțiți de profesorii lor de limbă română, fac cunoștință cu tulburătoarea panoramă a literaturii române, de la începuturile ei și pînă în zilele noastre, și tot am alcătuit imaginea de ansamblu a așa-zisei liniști ce s-a așternut peste Muzeul Literaturii Române. Dar cîți dintre iubitorii de literatură se pot mindri că au văzut un manuscris eminescian? După părerea noastră prea puțini sînt cei ce pot răspunde afirmativ la această atît de simplă întrebare. Cîți au văzut de-adevăratelea scrisul lui Bacovia, Blaga, Arghezi, G. Călinescu sau al lui Perpessiciu, primul director, în 1967, al Muzeului Literaturii Române? Și-n fine, cîți dintre iubitorii de literatură din țara noastră știu că muzeul bucurestean este cîtat a fi unul dintre cele mai bune din Europa, unul ce a

servit drept model altor muzee ale literaturii din alte țări? Cu alte cuvinte, avem la îndemînă un excelent lăcaș de cultură în care am putea face cu-nostință aproape pe viu cu viața și opera marilor noștri scriitori, cu un veritabil film despre devenirea însăși a literaturii române. Dar, ca să punem intrucitva punct acestei poate prea

Muzeul —
focar de spiritualitate

Deschiderea spre public

patetice introduceri, vom face mărturisirea că, într-unul din sondajele noastre, cînd am vrut să vedem cît de cunoscută este rețeaua muzeală bucuresteană, am avut prilejul să constatăm că prea puțini din cei abordați știau că există și un Muzeu al Literaturii Române. Cu atît mai surprinși au fost cînd au aflat că au trecut de zeci și zeci de ori prin preajma muzeului al cărui sediu este în plin centrul Capitalei, în imediata a-

propiere de Calea Victoriei, vizavi de celebrul, de-acum, Muzeu al Colecțiilor. Acestea fiind zise, l-am rugat pe foarte recentul director al muzeului, istoricul și criticul literar Nicolae Ciobanu, să ne vorbească despre cîteva din cele mai noi întîmplări, ca să le zicem așa, din viața muzeului.

— V-ar interesa, ca să atragem atenția cititorului, să vă relatez cîteva întîmplări oarecum mai palpante?

— Firește.

— Acum cităva vreme, de la un punct de frontieră, primim un foarte ciudat telefon prin care sîntem invitați să ne exprimăm părerea în legătură cu piesele unui joc de șah. Era o minunație de joc de șah, complet și foarte bine întreținut. Pur și simplu o bijuterie. Ei bine, șahul acela îi aparținuse lui Vasile Alecsandri. Și, pentru că a venit vorba de șah, avem într-una din vitrinele muzeului șahul lui Sadoveanu, despre care se știe că era un foarte avizat cunosător al acestui joc. Altcuiva: mai zilele trecute vine la noi un student de la filologie, grec de origine, și ne arată o pereche de ochelari. După spusele sale ochelarii respectivi ar fi fost ochelarii lui Caragiale. Intrase în posesia lor la Ploiești, unde l-a cunoscut pe un bătrîn avocat, acum pensionar. Revenit la facultate, la București, și arătî-

(Continuare în pagina 15)

VICTOR NIȚA ■

Argument

Despre opțiuni permanente

Studiarea atentă a literaturii interesează pe oricine care, dincolo de aprecierea subiectivă, caută motivația mai largă, manifestarea disponibilităților celor mai diverse. Dezbaterile stîrnite de un punct sau altul de vedere admit (sau, în orice caz subînțeleg) că termenii de referință, actual însuși al receptării se schimbă, evoluează după cum realitatea propune un număr de convergențe cu textul propriu-zis sau, dimpotrivă, îi dezvăluie căderea în desuetudine.

Desigur, nici o operă nu există în sine. Ea încorporează, de la apariție, o potențialitate activă ce consună ori contrazice gustul vremii. Se știe că a existat aproape un secol, cam între anii 1700—1800, cînd Shakespeare n-a fost jucat. Or, dacă un titan al scenei a cunoscut un tratament de defavoare, din fericire trecător, faptul se poate repeta la alt nivel, reflectînd cauze irrudite.

La acest fenomen îmi propun să mă refer și să-i caut unele explicații.

În urmă cu doi ani am răspuns invitației unui cunoscut dascăl și am participat la o discuție cu elevii atrași de frumosul artistic. Tema mea (am avut libertatea să-mi fixez singur subiectul) a fost, deloc intîmplător, culeasă din tezaurul scrisului sadovenian. În oglinda fascinantei sale proze vîd marcate marile virtuți ale poporului român: omenie, înțelepciune, voință de autoperfecționare, sete de viață. Ipostazele eroilor unei literaturi de mare dramatism sub aparențe calme sau calm-pitoresti trebuie semnalate copiilor și adolescenților ca aceștia să le simtă virtutea constructivă, opusă intoleranței. Și ca, ferite de obtuzitate, să le păstreze valențele de optimism, umor, vitalism luminos.

Spre surpriza mea o bună parte din tinerii prezenți au afirmat că îl simt pe Mihail Sadoveanu drept un autor depășit!

Aș spune, dacă m-aș lua după un prim impuls, că e vorba de o inadvertență. Tristă, nu încapă discuție, dar nu mai mult. O simplă inadvertență juvenilă. În fapt, ca să fiu corect, reacția elevilor nu e singulară. În prezent am impresia că Mihail Sadoveanu se află într-un con de umbră absolut nejustificat. Motivele trebuie căutate la nivelul existențial, psihic și moral, pe care îl propune mesajul literaturii sale. În plan psihic se simte, greșit, că omul sadovenian este limitat de patriarhalitate. Se uită că patriarhalitatea are o valoare secundară și că în prim plan rămîne consecvența acelor temperamente de a-și revendica dreptul la libertate. Apoi, în relație cu adevărul enunțat mai sus, forța fiecărei individualități de a rămîne fidelă esenței sale profunde.

La nivel etic lucrează o prejudecată nu mai puțin facilă, dar egal de nocivă. Dacă finalitatea eroului sadovenian a fost mai totdeauna cea justițiară, legată de repararea unei nedreptăți, apoi astăzi, zic detractorii săi conștienți (ca și cei numai păcăliți de cei care îi sint ostili pe față) patosul dreptății este fără obiect. A apus timpul cînd era nevoie de o spadă curajoasă ca să fie spălată în sînge o trădare fatișă ori o mișelie mai rafinată. Cerința morală nu rămîne în cercul unei exigențe de epocă. Adevărul este că orice scriere sadoveniană presupune un supraadevăr, o transpunere de la nivelul dat de evenimentul evocat la celălalt, presupus reclamat de complicitatea noastră cu idealul. Cotidianul nu exclude idealul, el îl reflectă la cote ce relevă perenitatea aspirației spre adevăr, puritate, înțelegere. Iar împrejurarea că literatura sadoveniană abundă în exemple spectaculoase de triumf, în final, al binelui asupra răului, mi se pare exemplară ca adresă educativă. Școala nu ignoră și manualele tin pasul nevoii noastre de perfectibilitate. Doar că o fac fără suficientă convingere, fără insistență și ingeniozitate.

Altfel în orizontul școlii s-ar produce îmbogățiri treptate ale opțiilor elevilor față de Mihail Sadoveanu. Procesul nu ar mai declanșa crize de receptare, opacități de asimilare. Mai cred că și istoria literară, critica literară au datorii mari, achitate încă parțial. S-a inițiat o ediție extrem de pretențioasă, ceea ce este foarte bine, la care ar urma să răspundă un nou mod de interpretare a experienței făcute de marel nostru povestitor. Un lucru este sigur: materialul de construcție sadovenian are de partea sa perenitatea. Aceasta condiționează motivele dublei mutații ce așteptăm să se producă. Mai întîi ontologică, pe urmă și axiologică. Pe orbita spirituală a timpului de față ce nu este și nici nu are cum să fie neutră față de moștenirea marelui scriitor. Impactul artistic și cultural datorat moștenirii lăsate nouă de autorul *Divanului persian*, al *Crengii de aur* și al *Fraților Jderi* s-a sedimentat drept un factor de eternă contemporaneitate. Validitate de chiar dialogul necesar cu valori formative. Asemenea lui Nicoară Potcoavă, încrezător în stimulii activității hrînite de datul social și istoric, replica noastră la literatura lui Mihail Sadoveanu îi confirmă legitimitatea, dimensiunile, durabilitatea originalitate, realismul angajat.

HENRI ZALIS ■

Vitrina cărților

Ipostazele criticului

Unele din problemele complexe ale criticii de teatru, precum criteriile și metodologia, evoluția conceptului dramatic, relația dintre text și spectacol, evoluția dramaturgiei ca literatură mi-au fost evocate de noua carte a lui Constantin Măciucă — *Motive și structuri dramatice* (ed. Eminescu) unde, însă, criticul optează pentru domeniul literar al dramei. Dacă în volumul său anterior (*Viziuni și forme teatrale*), autorul oferea perspective teoretice asupra construcției dramei și aprecieri critice în legătură cu drama istorică și comedia dar propunea și un capitol despre regie, în recentul volum Constantin Măciucă acordă mai mult de o jumătate de spațiu descifrării geografiei dramei poetice. Urmează trei studii despre dramaturgiile lui Romulus Guga, Mircea Bradu și Theodor Mănescu pentru ca, în final, criticul să propună câteva pagini despre situația actuală a repertoriului și despre momentul teatral al ultimilor ani. Practic, se pot demonta trei ipostaze ale criticului în acest volum: prima este a criticului cu propensiuni teoretice spre configurarea specificității dramei poetice; a doua este a criticului aplicat literaturii dramatice și a treia este a criticului de atitudine, polemist, aș zice, față de funcțiile și disfuncțiile repertoriului teatral.

Coexistența acestor ipostaze explică alura compozită a volumului dar și anvergura investigației. Studiul despre drama poetică este, în critica noastră de azi, unicul de asemenea cuprindere (în afară de cartea Zamferei Popescu, *Omul teatrului poetic*, de altă deschidere, totuși nepomenită aici). Constantin Măciucă are, deci, în vedere, o distincție teoretică între basmul dramatic și drama mito-poetică de idei. Anunțînd-o, el va porni la descifrarea „funcțiilor liricului” în dramă, a categoriei poeticului, a corelațiilor între poetic și dramatic, a imaginarii poetice, a mitului și reverberațiilor sale în universul dramei, a motivelor mito-poetice (Mășterul Manole și Miorița dețin ponderea), a sistemului dramatic al lui Lucian Blaga (reprezentînd drama mito-poetică de idei) și, în fine, a structurii dramei poetice. Literatura dramatică asupra căreia se aplică analiza este bogată: Blaga, Voiculescu, Maniu, Dan Botta, Eftimiu, Radu Stanca, Ion Luca, Valeriu Anania, Horia Lovinescu, D.R. Popescu, Marin Sorescu, Romulus Guga, Mircea Eliade, Al. Sever, Paul Everac și alții. Efortul de sistematizare al criticului este demn de interes. Propriilor observații, formulate într-un limbaj specializat-obstrucționat, citeodată, de construcții lingvistice-sintactice căutate, Constantin Măciucă le adaugă pe ale altor critici, totul pe fundalul unei perspective teoretice ample.

Studiile despre Romulus Guga, Theodor Mănescu și Mircea Bradu definesc valoarea fiecărei dramaturgii în parte. La Mănescu, pe lângă noutatea formale și viziunii din ciclul *Politica*, este remarcată calitatea politicului în dramă. Dramaturgia lui Guga este analizată atît din perspectiva etapelor creației dar și din aceea a motivelor dramatice, imaginea operei fiind sesizabilă. Mircea Bradu este un exponent al tendințelor novatoare în dramaturgia dedicată eroilor exponențiali și criticul îi revelă particularitățile în contextul dezvoltării speciei la începutul deceniului trecut. Lectura atentă a pieselor, cunoașterea altor dramaturgi, îi permit lui Constantin Măciucă racorduri precise și observații pertinente.

Constantin Măciucă vedește și în acest volum de critică și teorie a dramei preponderență spre privirea critică integratoare și punere în valoare a subiectelor abordate, toate de interes și de actualitate.

MARIAN POPESCU ■

Contribuții

Prin cartea sa, apărută recent în Editura Muzicală, Constantin Catrina aduce încă o pagină relevantă pentru istoria muzicii românești privind mai ales muzica transilvană și cu referire directă la activitatea muzicienilor brașoveni. Într-adevăr, „Studii și documente de muzică românească”, cum este intitulat volumul lui Catrina, punînd accentul pe înflorirea perioadă a secolului al XIX-lea și începutul frîmțurării noastre veac, înfățișînd — în cele 223 pagini ale sale — o oglindă aproape vie a activității muzicale din Brașov și celelalte localități apropiate, devine un îndreptar cu răsfrîngere pe mai multe planuri. Volumul conține o multitudine de informații cu un spectru de mare interes, mai ales pentru publicul larg. Vom putea afla, astfel, cum încă din 1878, după crearea *Asociației Generale a Lucrătorilor din România*, statutele organizațiilor profesionale atestau antrenarea muncitorilor în diferite asociații artistice; cum în 1907 s-a înființat *Corul general muncitoresc*, prin colaborarea tuturor sindicatelor și a membrilor partidului social-democrat din Brașov; cum, o dată cu desființarea Sindicatelor Unite, precum și a acestui ansamblu, ia ființă — în 1925 — corul „Stăruința” care continuă să dezvolte în rîndul muncitorilor dragostea pentru teatru și muzică, în spiritul cerinței educației muncitorești, o permanentă, deci, a activității artistice a lucrătorilor din Brașov; cum această permanentă, în care s-au integrat și s-au adăugat, treptat, coruri similare, ca și fanfare, ale minerilor, tipografilor, ceferiștilor etc., din Sibiu și Oradea, din întreaga Transilvanie, a dus la tradiția artei corale românești, constituind prin vreme o adevărat arc de triumf al cîntecului revoluționar și muncitoresc.

Un alt capitol, de o deosebită importanță în economia volumului, îl constituie turneele, concertele și spectacolele muzicale românești petrecute aici, în răstimpul amintit. Aflăm astfel, cu destulă amănunț, prezența la Brașov a marelui compozitor *Gavril Musicescu* — împreună cu valoroasa sa formație, *Corul Mitropolitan din Iași* — turneul la Sibiu al vechiului cor țărănesc din Chizătau — înființat încă în 1857, în dorința acestor minunați oameni de a cultiva dragostea pentru frumos și pentru cîntecul gîlbei străbune — turneul „Reuniunii de Muzică” din Lugoj, aflată sub conducerea compozitorului *Ion Vidu* (cu prilejul inaugurării monumentului eroilor români, aflat în imediata apropiere a stației C.F.R. Bartolomeu — 7 iulie 1921) ca și multe alămănute, inedite, legate de câteva turnee ale celebrei societăți corale „Carmin” (înființată de D.G. Kiriac și continuată, direct, de discipolul său: *Ioan D. Chirescu*) în 23 august 1905 la Sibiu, în 30 aprilie 1924 la Oradea („pentru trezirea și întărirea spiritului românesc”, după cum scria marile *Timotei Popovici*), în 2 iulie 1933 la Brașov (avîndu-l ca solist, printre alții, pe neuitatul *George Folescu*), precum și ale spectacolelor oferite de societățile corale „Cîntarea României” (înființată în 1919) — Brașov 1922, 1924, 1926 — „Gavril Musicescu” (alcătuită din inițiativa lui Ștefan Stoicescu, în 1910 la București) — Brașov, 1923, 1926 — „Crai Nou” (dirijat de valorosul *Sabin V. Drăgoi*) — Brașov, 1933 — „Doina” (înființată de *Petre Severin*, la Turnu Severin în 1930) — Sibiu, 1934, Arad, Blaj și alte localități — și am putea continua cu încă multe altele.

În sfîrșit, cel mai vast capitol al cărții tratează și popularizează activitatea și creația marilor muzicieni români care și-au închinat energiile creatoare dezvoltării artei și culturii brașovene: cîntărețul, pedagogul, dirijorul și compozitorul *Nicolae Popovici*, doinitorul Munților Apuseni, compozitorul *Nicodim Ganea*, învățătorul *Romulus Ardeleanu*, ajuns mai tîrziu dirijor de cor, compozitor, publicist și instrumentist, stilistul în muzica bizantină — compozitorul *George Ucenescu*, totuși, legați indisolubil de marii maeștri *Gheorghe Dima*, *Tiberiu Brediceanu*, *Sabin V. Drăgoi* și *Constantin Bobescu*, ce și-au petrecut o însemnată parte din viață în orașul de vechi așezare aflat la poalele Timpei.

Preocuparea permanentă pentru culegerea și valorificarea folclorului brașovean, revistele vremii — în care s-au oglindit evenimentele muzicale mai importante de prin aceste locuri — muzicieni de altă dată (*Augustin Bena*, *Iacob Muresianu*, *Aca de Barbu*, *Ana Voileanu-Nicoară*, *Lucia Cosma*, *Guilelm Sorban* etc.) încheie acest volum de „Studii și documente de muzică românească”, scris cursiv, într-un ritm alert, plin de grija pentru aflarea și respectarea adevărului istoric.

CLAUDIU NEGULESCU ■

CAP LIMPEDE

● **Traduceri.** O reîntîlnire cu ingeniozitatea și inventivitatea stilistică a lui Șerban Foartă ne prilejuiește revista *Orizont* (nr. 48/1986) prin traducerea din poemul *După amiaza unui faun* de Stéphane Mallarmé, fată cum sună o secvență lirică din poemul mallarmean, în viziunea lui Foartă: „Le-aș vrea, aceste nimfe, perpetue. Un duh, / Rozaibil lor, că pare-mi să joace, ntr-un văzduh / Topit de somn. O umbră iubișem? Greu-mi du-biu, / Morman de noapte veche, sfîrșite-ntr-un conubiu / De crengi subțiri ce, ele, crîng însuși, spun că eu / Îmi dăruisem singur, vai mie!, drept trofeu / Exsangva greșală a rozelor în

floare / Să cugetăm...” Ceva din sunetul poeziei lui Șerban Foartă a trecut, cum bine se vede, și în traducerea de față.

● **Atelier literar.** Despre ceea ce scrie în momentul de față Augustin Buzura aflăm dintr-un scurt dialog realizat de criticul literar Ion Simuț în *Familia* (nr. 11/1986): în cîrind va încheia cel de al doilea roman din ciclul *Zidul morții*, început cu *Refugii* (1984), deși nu s-a hotărît încă asupra titlului; va alege între *Drumul cenușii* și *Sălbaticii* (scriitorul confirmă, o dată în plus, că are „superstia” titlurilor terminate în doi i, cum de altfel a măr-turisit cîndva. Mai aflăm, din corvorbire,

că Augustin Buzura are în proiect și un roman despre minerii, pentru care s-a documentat deja, și unul fantastic, din care citeva fragmente au fost introduse în volumul ce va apărea în curînd. În fine, o altă intenție e de a scrie un jurnal al propriilor romane, în care să lumineze dintr-un alt unghi raportul realitate-ficțiune.

● **Cugetări.** O frumoasă reflecție despre cunoașterea de sine găsim în *Jurnalul lui Alceste*, pe care Gheorghe Griguru îl publică, sub formă de serial, în *Vatra*: „Se cunoaște pe sine extrem de puțin. Nu se poate descifra. Un analfabet al sinelui”.

● **Zilele muzicale gălățene.** În Galați, o-

rașul care a dat ilustre personalități muzicale precum Ivanovici, Cuclin și Leonard, a avut loc, în perioada 24—30 noiembrie, cea dintîi ediție a *Zilelor muzicale gălățene*, datorată efortului conjugat al Comitetului județean de cultură și educație socialistă și Teatrului muzical „N. Leonard”. Pe parcursul a șapte zile, un adevărat evantai de spectacole muzicale a prilejuit publicului gălățean întîlniri cu arta adevărată, sub cele mai diverse aspecte ale ei. Spectacole de operă (*Hänsel și Gretel* de Humperdinck, *Don Pasquale* de Donizetti, *Traviata* de Verdi), de operetă (*Leonard* de Florin Comisel), spectacole muzicale (*Exame-*

Marius Teicu), de balet (*Albă ca zăpada*, în fapt un colaj muzical), distractive (*Eu vă fac să rideți*), concert vocal-instrumentale (*Bijuterii muzicale*, *Tribuna tinerilor soliști*) ori concerte simfonice (cu orchestra de cameră a Filarmonicii bucureștene) au umplut în chip fericit serile manifestării careia i s-au alăturat muzicologii Violel Cosma și Petre Codreanu. În final, ca un omagiu adus lui N. Leonard, cel prezentat au vizionat, în premieră, un film documentar despre viața ilustrei tenor, realizat de Luminița Codrea (scenariul) și Paul Orza (regie). O adevărată sărbătoare muzicală a fost, așadar, întîlnirea de la Galați, unde au fost

prezente colective artistice de prestigiu din localitate și din Capitală și unde și-au dat concursul artiști bine cunoscuți scenei noastre. (Adina-Marta Șuşnea).

● **Lecturi de iarnă.** Printre cele dintîi almanahuri ale sezonului se numără și *Almanahul literar* editat de Asociația Scriitorilor din București, cu un sumar variat și interesant, pe măsura disponibilităților scriitoricești ale celor care l-au alcătuit. Celor curioși de asemenea lecturi le semnălam, din cuprins, câteva documente inedite privitoare la I. M. Rașcu, Victor Eftimiu, Topircanu, Perpessiciu, Doru D'Istria, o suită de articole omagiale despre Eugeniu Ștefă-

Cină la ora prinzului

O poveste frumoasă, deși de toate zilele (sau poate tocmai de aceea) semnează Ion Buceru ca scenarist al recentului film al lui Mihai Constantinescu, **Un oaspete la cină**. Ea, studentă la arhitectură, de familie bună și cu dare de mină; el, muncitor și băiat plin de calități. Se iubesc, în ciuda părinților ei, care privesc alegerea fetei ca pe o megalomanie. Voluntară, fata înțelege să ia viața pe cont propriu și va reuși — sint toate indiciile — nu fără greutate și chiar dezamăgiri, dar nici fără tandrețe și bucurie.

Filmul este ceea ce se numește o „lecție de demnitate”, predată în general convingător, sobru, cu grijă evidentă pentru adevărul psihologic, pentru logica expunerii. Băiatul e modest, fără umilinte, fata e independentă din spirit critic față de o mamă robită prejudecăților și snobismului. De altfel, tipul social al clanului Pandrea (devenit în filmele ultimilor ani un loc comun) se bucură de toată atenția scenariului și a regiei, ca și de avantajul unor excelenți interpreți. Adela Mărculescu (în rolul mamei) e un personaj din păcate posibil, chiar și în unele scene cam apăsate (prînzul la care se încearcă a fi prezentat proaspătul ginere), mai puțin poate în inflexibilul său egoism, greu de acceptat la o mamă. Profesorul Pandrea e un blind abstras, salvat de la condiția schematică a „pozitivului” incurabil de talentul lui Constantin Codrescu. În aceeași zo-

nă, într-un rol secundar, dar destul de consistent, de lichea manierată și cu pedigree, Geo Costiniu umple un fundal compus cu atenție (cu mult mai multă atenție decât sintem obișnuiți a remarcă în filmele de gen), pe care evoluează în prim plan cuplul Georgehe Csapo (Mihai) și Ruxandra Bucecu (Ileana Pandrea).

Pentru cei doi protagoniști, regizorul a ales maniera sobră de interpretare. Mihai și Ileana nu sint deloc niste visători. Mai degrabă tristi (Ruxandra Bucecu practică o tristete gen Ecaterina Nazare); Georgehe Csapo, mult mai aproape de datele personajului, găsește dozajul necesar, fiind reținut, dar și sensibil, mîndru, dar și tolerant, sigur pe el dar și vulnerabil etc.) febra scurtă, mornită a dragostei celor doi tineri rămîne insuficient motivată în scenariu. Deși filmul povestește eficient, curgător, ca un rezumat de nota zece, exact acolo unde trebuia să captiveze rămîne fără vlagă. În mod ciudat, sint mai adevărate scenele

aproape satirice din casa Pandrea decît „flănrările” crispate, apăsate de nebulose — și oricum premature — răspunderi ale celor doi îndrăgostiți. Povestea e adevărată, posibilă (cineva într-o cronică, i-a depistat chiar și genul proxin cinematografic, inteligent parafrazat în titlu de relizatorii filmului nostru), dar ca și relatarea unui stil personal, simplitatea cedează de multe ori simplității, fapt la care colaborează și aportul mai mult decît discret al imaginii (Petre Petrescu) și al muzicii (Temesiole Popa).

Un oaspete la cină e un film bine gîndit, mai ales la nivelul scenariului, dar fără strălucire în alegerea soluțiilor regizorale, deservit din păcate de divorțul între optimismul propus și scepticismul asumat, prin interpretare, de protagoniști. Ce mai contează că „oaspetele la cină” a venit de fapt... la prînz?

TANIA RADU

Muzica pentru balet semnată de Mihail Jora joacă un rol fundamental în istoria românească a genului: la 17 martie 1932, pe scena Operei Române din București, premiera baletului **La piață** marchează data de naștere a baletului nostru ca spectacol, ca gen de sine stătător. Această importanță deosebită, colectivului operei bucureștene a știut să o reliefeze grupind, într-un spectacol-coupé, trei partituri, într-o „seară Mihail Jora”, alcătuită din baletete (tablourile coregrafice) într-un act **Curtea veche**, **Demoazela Măriuța** și **La piață**. Primele două titluri se joacă de mai multă vreme pe aceeași scenă și am insistat asupra lor cu ocazia respectivelor premiere, ultimul titlu, tabloul coregrafic **La piață**, a fost prezentat „în premieră”, el fiind, în fapt, o reluare, după mult timp, a variantei regizorale și coregrafice semnate de **Tilde Urseanu** (asistent coregrafie, **Doina Andronache**), în care există, după spusele cronicarilor mai vîrstnici, multe elemente comune față de prima coregrafie, „inaugurală” pentru genul românesc, gîndită, în 1932, de **Florica Capsali**. Interesant este faptul că, tot pe prima scenă lirică și coregrafică a țării, s-a mai montat, relativ recent, pe aceeași muzică, o versiune semnată de **Ioan Tugearu**, bine apreciată la vremea respectivă, optica regizorală fiind însă radical diferită. Ne vom îngădui, de aceea, fără a insista prea mult asupra modalității comparative, să „legăm” cele două montări în vederea sublinierii mai plastice a specificului acestei recente premiere.

Propriu-zis vorbind, partitura nu este centrată în jurul unui conflict (de aceea a și fost, probabil, intitulată „tablou coregrafic”). Atmosfera este aceea a unei piețe de prin anii 1920, „studiate” între orele 5 dimineața și 5 și jumătate seara. Fi-
resc, scena e mai întîi goală, „somorosă”, pentru ca, pe parcurs, să se aglomereze cu felurite personaje (dintre care unele au posturi pur descriptive, iar altele amorsează un început de conflict dramatic), finalul recăzînd apoi în „somorolență” inițială. Partitura este de

Seară de balet

Gînduri mai noi

o plasticitate, de o colorație, de o savoare sonoră cu totul ieșite din comun, muzica „descriind” năvălurile, incontinența „beivului”, gestică agitată a „țăranelor olteni”, gestică sacadată a „plutonierului”, gestică fascinantă, unduitoare a „chivuteilor” și a „Chivei” etc. Nu vom repovesti subiectul însă trebuie să facem deosebirea între unitatea de timp, spațiu, de planuri și priviri a acestei montări și scindarea punctului de vedere (în genul povestitor/personaj) din cealaltă versiune. Dacă prima idee coregrafică se axa asupra subiectului la modul tradițional, cealaltă introduce gînduri mai noi, contemporane, reliefind un punct de vedere suplimentar —

al coregrafului — oarecum divergent față de cel al compozitorului și libretistului.

Revenind la premiera noastră, să subliniem colorația deosebită a scenei (adaptare scenografie, **Adriana Urmuzescu**), plastică descriind tipuri și stereotipuri, moravuri și impulsuri, susținîndu-se pe muzica dirijată cu claritate de **Carol Litvin**. Coregrafia este cursivă, sugestivă, folosind elemente de dans popular românesc și de dans de caracter, înfășurate însă discret în hainele baletului cult. Personajele sint descrise clar, cu o insistență deosebită asupra situațiilor caricaturale, asupra trăsăturilor care se vor a fi caracteristice. În privința interpretării, subliniem farmecul, inteligența, plasticitatea scenică și simțul actoricesc deosebit al protagonistei **Daniela Constantinoid**, alături de care **Georgehe Anghel** semnează un rol comic bine pus la punct. Remarcabile sint contribuțiile lui **Stefan Bănică**, „beivul” în jurul căruia se învîrte taraful (**Anatol Dumitrescu** și **Mihai Fotescu**), și ale „haimanalelor” **Doina Bunoiu** și **Tiberiu Alnosnino**, în roluri de caracter, pitorești. **Maria Cumbari** creionează o „logodnică” nu prea bogată în spirit, alături de care adăugăm contribuțiile fericite semnate de **Nicolae Denes**, **Madeleine Vasilescu**, **Ioana Bădănoiu**, **Dumitru Ologoiu**, **Eugenia Cucu**, **Cușa Hristu**. Premiera marchează un punct pozitiv în repertoriul (deși, personal, îmi exprim preferințele față de varianta cealaltă), avînd calități cu prisosință.

VIOREL CREȚU

CAP LIMPEDE

nescu-Est, Mihail Cruceanu și Mircea Eliade (acesta din urmă evocat de Constantin Noica, Sergiu Al-Gheorge, Cezar Baltag și Ion Biberi), eseuri despre Faulkner, Dylan Thomas, Sylvia Plath și Sartre, poezii de Șt. Aug. Doinas, Georgehe Tomozei, Constantin Buzea, Florin Mugur, Ana Blăndiana, Petre Stoica, Cezar Baltag, Leonid Dimov, Radu Cărneci, Ion Sofia Manolescu, Nicolae Drăgos, Traian T. Coșovei, două însemnări ale lui E. M. Cioran despre Mircea Eliade și B. Fondane, proză de Constantin Toiu, Octavian Paler, Ov. S. Cărmăneanu, un grupaj de autointerviuri ale scriitorilor Radu Cosașu, Mircea Nedelciu, Șerban

Foartă, Tudor Octavian, Cornel Regman, Nicolae Prelipceanu, traduceri din proza lui Julio Cortázar, David A. Heller, Agatha Christie, James Holding, Herman Hesse, Friedrich Dürrenmatt, Roald Dahl și Marguerite Yourcenar, un foarte util microdicționar de presă literară, articole de interes documentar despre teatru (Gaby Michalescu), film (Constantin Popescu) și muzică (Mircea Zane), pagini de umor, jocuri distractive și, desigur, sport, în care scriitorii și ziariștii trag concluzii la rece. În prag de iarnă, **Almanahul literar** poate fi considerat un cadou oferit de obște scriitoricească.

● Evocări. „Roton-

da 13” a Muzeului Literaturii Române, manifestare literară devenită de acum tradițională, va fi consacrată de astă dată evocării esteticianului Mihail Dragomirescu. La înfîlțire, care va avea loc în această seară la orele 18, vor participa, sub prezidenția lui Șerban Cioculescu, scriitorii Mircea Anghel, Mihail I. Dragomirescu, Ion Rotaru, Gri-gore Smeu, Al. Tudorică și Pan Vizirescu. (Radu G. Teșosu).

● În așteptarea vacanței. Teatrul „Ion Creangă” a adus pe afiș un nou spectacol inspirat din povestirile lui Ion Creangă. Scenariul este semnat de Mihaela Tonitza-Iordache. Uite-l, nu

e... — acesta este titlul premiei — a fost pus în scenă de regizoarea Sanda Manu. În distribuție, pe lângă actorii ai teatrului, figurează și trei din studenții claselor de actorie ale I.A.T.C. (T.R.)

● Recent s-a desfășurat în comuna Cicirlău din Maramureș o nouă ediție a unei manifestări care cunoaște an de an un succes sporit: Festivalul cenacurilor sătești. Insufletită de poetul Ion Burnar, cu sprijinul factorilor culturali ai comunei și județului, manifestarea artistică maramureșeană a mobilizat și la această ediție creatori și prestigioși oameni de cultură din întreaga țară. (I.Z.).

Cronica literară

de Valeriu Răpeanu

Alt Istrati

Cînd în urmă cu douăzeci și unu de ani publicam o cronică despre cartea primului monograf al operei lui Panait Istrati, Alexandru Oprea, a cărui moarte absurdă în urmă cu cîțiva ani ne-a îndurerat pe toți, autorul **Ciulinilor Bărganului** mi se părea ca om și scriitor avînd ceva neobișnuit, straniu uneori, exultat adeseori, gata mereu de afirmare și de negație simultane. Mi se părea că o scrisoare a lui Panait Istrati trimisă din sanatoriul Filaret lui George Mihail Zamfirescu ar fi definit și mai elocvent dilema acestui peregrin care, cu doi ani înaintea morții sale, îi mărturisea celui ce a scris **Maidanul cu dragoste**: „De altfel, nici nu mai cred că sunt un om sociabil. Anii de singurătate și renunțare, chiar la oameni ca Romain Rolland, au făcut din mine un om certat aproape cu întreaga societate”. De cînd Al. Oprea a publicat monografia la care ne-am referit situația literară a lui Panait Istrati s-a modificat structural în conștiința critică și a publicului românesc, iar circulația operei sale în străinătate a început să urce din nou puncte gloriole. Centenarul nașterii sale a căpătat dimensiunile unui eveniment cu reverberații internaționale și, fapt mai important, nu a rămas doar în limitele unei suite de manifestări protocolare ci s-a repercutat în editarea operelor sale în diferite țări ale Europei. În ceea ce ne privește, în ultimii douăzeci de ani Panait Istrati n-a mai fost un caz ci un scriitor integrat unei culturi și unor structuri mentale și ideologice, tipăritura operelor sale sub diferite forme contribuind la inserarea lui firească în cadrul literaturii autohtone infirmîndu-se, atît la nivelul criticii cit și al publicului, sentința categorică a lui G. Călinescu: „Cu toate că Panait Istrati a dat și versiuni române ale operei sale franceze, el nu va fi niciodată scriitor român, deoarece versiunilor le lipsește spontaneitatea și traducția aceea servilă a idiotismelor ce fac în franțuzește efect exotic”. Apariția, în vară, a cărții, sau mai bine zis a primei părți din cartea lui Mircea Iorgulescu intitulată **Spre alt Istrati** (Editura Minerva) a surprins mai întîi prin titlul manifest și, de ce nu, insolit. Autorul și-a dat seama de surpriza cu care mai ales confrății vor împingea o carte astfel intitulată și în preambulul acestui prim volum a mărturisit de ce a optat pentru o asemenea perspectivă în alcătuirea exegezei sale. Nu cade în eroarea de a absolutiza perspectiva sa și nici de a o considera unica posibilă. Dimpotrivă, cu o rigoare științifică remarcabilă Mircea Iorgulescu afirmă că nu poate spune: „acesta e Istrati” ci, numai, eventual, „acesta e un alt Istrati”.

După acest avertisment și la capătul lecturii ne întrebăm: a izbutit Mircea Iorgulescu să contureze cititorului de astăzi, pentru care opera lui Panait Istrati nu mai este ca în urmă cu două decenii atît de puțin cunoscută, iar viața lui doar o suită de mistere, o imagine care fiind nouă să intrinsecească și atribuțiile adevărului? Opinia mea este una de natură net pozitivă. Mircea Iorgulescu a izbutit să contureze această imagine deoarece, pornind așa cum a mărturisit, de la o nouă cercetare și, așa adăuga, de la o nouă evaluare a documentelor, a mărturiilor scriitorului sau ale altora, nu a rămas doar la simpla operațiune de rectificare a datelor și faptelor ci le-a reinterpretat din perspectiva unei critici psihologice. Dacă ar fi urmat doar calea rectificării erorilor de pînă acum și a umplerii lacunelor titlul nu s-ar fi justificat. Istoria literară este o știință dar cu mai multe servituiți, în special la noi, unde orice investigație trebuie luată de la capăt din pricina pe care nu este locul să le dezvoltăm aici. Dar acel „alt” Istrati și așa adăuga acest **nou** Istrati ne apare din paginile scrise de Mircea Iorgulescu deoarece autorul stăpîn pe o investigație exhaustivă a surselor trece în domeniul criticii de interpretare psihologică a celui ce a fost deopotrivă autorul unei opere și personajul unei vieți. Metoda mi se pare cea mai potrivită în cazul lui Panait Istrati, care n-a fost un scriitor în înțelesul obișnuit al cuvîntului, ci mai mult decît atît, ajungînd ca de la un moment dat imaginea omului să întunece chiar și adevărul operei. Spre acest adevăr al operei înțeleasă nu ca o entitate autonomă ci ca un reflex al vieții sale așa cum a fost sau cum autorul ei a vrut să fie în ochii contemporanilor și al posterității ne poartă cartea de pasiune și rigoare a lui Mircea Iorgulescu. Nu de pasiune polemică mărunță ci de pasiune în demonstrarea unor adevăruri surprinzătoare la prima vedere dar aflîndu-și toate izvorul și corespondența în adevărul esențial al unei existențe turburate de coincidențe, întîmplări și chiar fapte neverosimile. Stăpînînd obiectul investigației și dominîndu-l cu rigoare și afecțiune, Mircea Iorgulescu află de fiecare dată formule memorabile, definiții concise, folosînd paradoxul și antinomia pentru a contura cu nerv acea existență care pînă în 1922 se „caracteriza” printr-o stabilitate „instalare în instabilitate”. Nu-și acordă un credit absolut mărturiilor sale considerînd pe bună dreptate că ceea ce a spus despre sine Panait Istrati e o mărturie literară nu literală. Cititorul va afla aici nu viziunea scriitorului despre sine ci interpretarea direcțiilor de manifestare ale personalității sale cărora li se dau explicații pornind de la condiția socială, morală, structura psihologică, de la acele întîmplări ale copilăriei și ale adolescenței care l-au marcat atît de mult încît nu numai opera își are aici sursele dar omul de aici s-a edificat integral. Viața cu întîmplările ei scoate din comun și cu întîmplarea ieșită în cale nu a făcut decît să evidențieze aceste structuri și acest fond atît de net conturat din lumea copilăriei și a adolescenței.

Portretul lui Panait Istrati ni se relevă acum într-o suită de imagini, de comparații, de metafore toate laolaltă și fiecare în parte conducîndu-ne nu numai către un alt Istrati ci — așa cum spuneam — către o altă perspectivă asupra operei sale. Dar ceea ce Mircea Iorgulescu a culezit cînd a pornit la drum nu putea fi împlinit numai printr-o laborioasă reinvestigare a surselor, numai printr-o meditație adîncă asupra subiectului ci și prin modul în care e scrisă această carte. Și chiar dacă am anticipat ceea ce vreau să spun acum nu aş putea încheia rîndurile dedicate cărții sale fără să afirm un fapt care poate onora li se va părea paradoxal: adevărul pe care l-a urmărit Mircea Iorgulescu rezultă din faptul că paginile sale sint scrise frumos, cu un avînt al frazelor, un nerv al evocării, o precizie a formulării și o combustie internă. Toate ne duc către o expresie aforistică și definiții percutante, încît tensiunea existenței eterne nu ne mulțumit se revărsă în pagini vegheate de un spirit critic riguros dar niciodată sec și plat. Cartea lui Mircea Iorgulescu nu reprezintă doar deschiderea unor orizonturi către un nou Panait Istrati ci și deschiderea unor orizonturi noi de înțelegere metodologică a istoriografiei noastre literare.

*) Editura Minerva.

A fost dat în folosință

un nou și important

drum de fier

Fotoreporterul

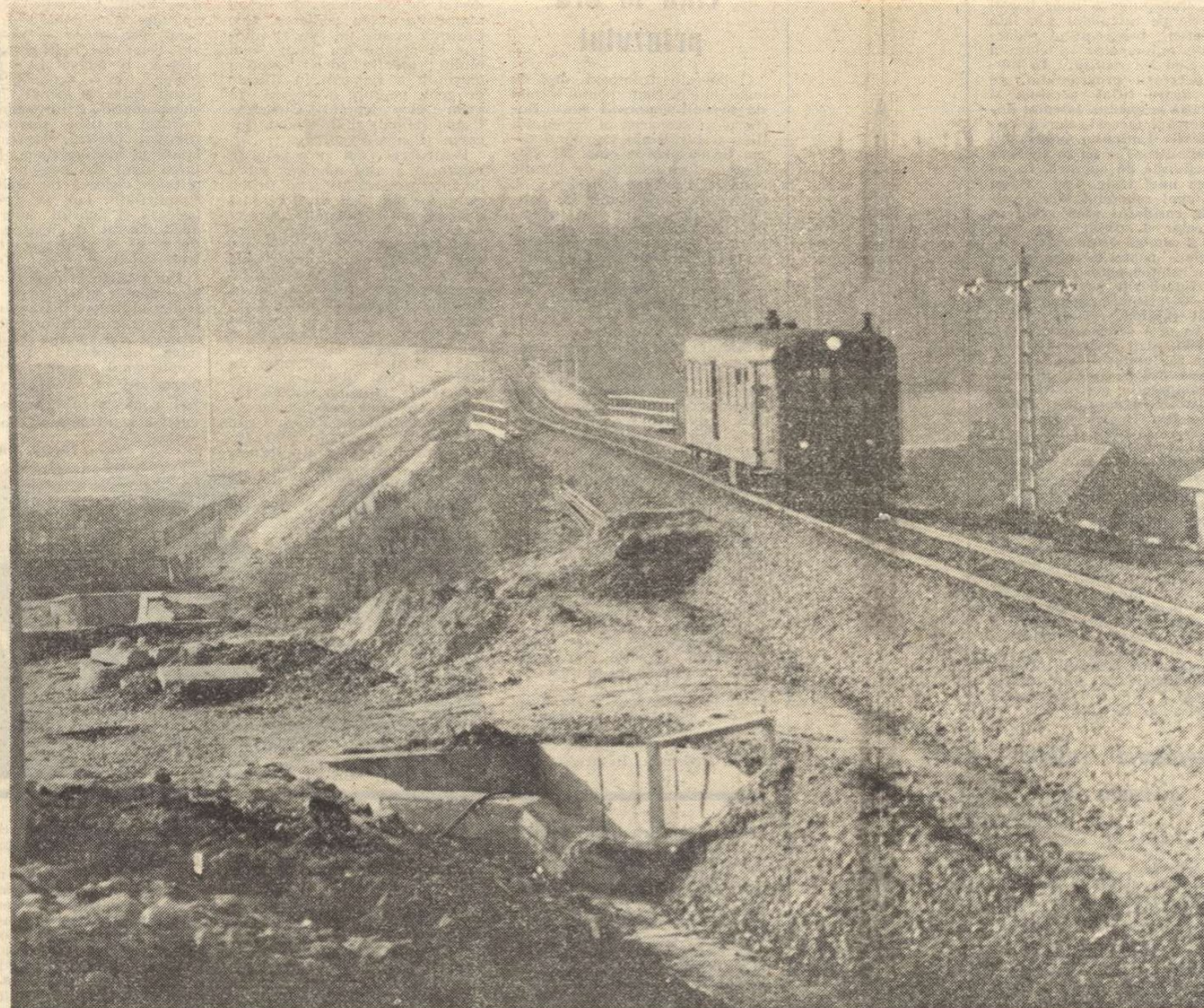
nostru

n-a pierdut

primul tren!

Fără a avea zarva marilor șantiere, fără a atrage prea mulți reporteri și curioși, constructorii liniilor de cale ferată își cuceresc gloria pas cu pas și ajung la stația terminus în liniște și cu modestie.

Realizările lor nu sînt, însă, mai puțin importante și mai puțin strălucitoare decît alte cliitorii care sporesc zestrea patriei și fertila dimensiune a unei epoci.

Se circulă, lată, pe cea mai nouă linie de pe harta feroviară a țării!

Cale liberă trenurilor ce vor transporta cărbunele țării pe o nouă magistrală feroviară! Cale liberă pe magistrala cărbunelui, apărută pe harta economică a României de azi ca o necesitate vitală, aici în bazinul carbonifer Horezu, pentru ca rodul trudei minerilor din această zonă să ajungă cel mai rapid și fără pierderi în rețelile energetice românești!

Apropiindu-ne de oameni, avem a descifra biografia interesantă, spectaculoasă de-a dreptul, biografia ale unor comuniști pentru care fapta înfruntă revoluționară, reprezintă starea firească, cea a existenței lor de fiecare zi.

Kilometrul 0, Stația Băbeni. Aici a fost bătut primul țarș, își aminteste cu precizie inginerul Silvel Prodescu, la 29 aprilie 1981, ora 13.30. Erau doi tineri, un inginer buldozist, un excavatorist, un șef de echipă și un paznic, supraveghetor al celor două utilaje cu care s-a început lucrul. Ingerul Prodescu este un om foarte exact în tot ceea ce face, cu o memorie de computer, dar de computer romantic (dacă există așa ceva), fiecare dintre amintirile sale fiind adunată sub o aură de emoție. Sub ochii săi și ai celor ce-și așteptau răsplata eforturilor — răsplată sentimentală pentru ei, dar însemnând imens pentru țară — a fost eliberată, pe prima pagină a registrului din gara Berbești, la poziția 1, cea dintîi dispoziție de liberă circulație pentru matisa cu numărul 3532, în ziua de 25 noiembrie 1980.

Viteza — 5 km/h. Cu două zile înainte, în duminică Referendumului pentru pace, constructorii raportaseră legarea ultimei joante de cale ferată, ceea ce înseamnă, în limbajul nostru de fiecare zi, definitivarea traseului. Și evenimentele au prins a urma cu repeziciune. În 26 noiembrie, la ora 10, are liberă trecere un tron de lucru, pentru ca în 27 noiembrie, ora 20, să treacă prin gara Berbești prima garnitură mergînd la încărcare cărbune, condusă de mecanicii Vasile Vintur și Nicolae Vlad. Prima comunicație la acest prim tren a fost făcută, în lipsa telefonului, prin intermediul mașinii ARO 21-VL-029, de către Dan Iordache. Cel care și-a asumat responsabilitatea semnării primei dispoziții de liberă circulație a fost inginerul constructor Iulian Pirianu, șeful producției din cadrul Antreprizei de construcții feroviare Vileca, detasat aici ca șef de brigadă în momentele de vîrf ale finalizării importantei lucrări, momente care au durat 6 luni, pe parcursul cărora au fost montați 15 kilometri de linie. O singură lucrare și numărare premiere...

Revenind pe firul magistralei, trecînd podul de la kilometrul 4, de peste râul Luncăvăt, dincolo de viaductul căruia localnicii îi spun „de la Valea Urzicii”, ajungem în noua stație Popești.

Garnitura trece prin tunelul Grosi, prin punctul de oprire pentru pasageri Cornisoara, prin stația Copăceni și tunelul cu același nume și oprește la Berbești. În afan aici, urmînd ultimele finisaje, pe inginerii Pirianu și Prodescu. Mergem împreună urmărind, cu acest prilej, lucrările de finalizare a traseului și de montare a instalațiilor moderne,

de mare capacitate, pentru încărcarea cărbunelui — grăție cărora, zilnic, de la Berbești, pornesc 24 000 tone minere. Deci sîntem pe la ceasurile amurgului, utilajul complex condus de Mihail Chiorean continuă să lucreze. Marginile zilei de muncă sînt aici, în acest teritoriu al efortului cotidian, cele impuse de sentimentul datoriei împlinite. Biografia maestrului Chiorean este una specifică adevăraților șantieristi. Casătorit în 1965, și-a văzut născuți cei patru copii în patru colțuri de țară — la Galați, Teiuș, Meșdida și București. Urmare firească — primii trei sînt deja ceferiști, iar ultimul, o fată, este elevă tot la un liceu cu profil feroviar. Istorișeste inginerul Pirianu: „Mult face, într-o carieră de om tînar, o asemenea lucrare. Mă uit, de mult timp, la doi ingineri, încă stagiați — Virgil Micu și Augustin Teclan. Sînt, amîndoi, maramureșeni. S-au împrietenit pe cînd erau elevi al unui liceu din Baia Mare, au rămas prieteni și pe timpul studenției bucureștene, au venit împreună aici, stau în același apartament și sînt la fel de harnici și prieteni, fapt pentru care au și primit numirea de șefi de secție. Urmare de foarte mare răspundere pentru vîrsta lor de specialiști. Dar pe deplin meritat. La fel, cele lucrări frumoase s-ar putea spune despre experimentatul maestru Mircea Spineanu, despre inginerii Alexandru Florea și Ionica Butnaru ultimii veniți aici.

La Alunu, în alt punct fierbînt al noului tronson, munții de cărbune emană aburi subțiri, semn al calității sale deosebite. Nu se arată locul unde va fi amplasată noua gară Alunu și ațîm că, numai aici, au fost introduși în operă 150 mii metri cubi de terasament, ceea ce spune totul despre amploarea întregii construcții. Construcție care — după spusele inginerului Traian Sabău, directorul A.C.F. Vileca — reprezintă o lucrare de anvergură, linia fiind paralelă cu Carpății și ațîndu-se cea mai scurtă pe care o putea parcurge cărbunelul extras aici. Desigur, la obținerea rezultatelor despre care am vorbit, nu-si putea aduce contribuția o singură unitate. Se cuvin, de aceea, subliniate meritele Antreprizelor de construcții montaj și construcții tunele Brasov, A.C.F. Sibiu, ca și sprijinul acordat bunului mers al lucrărilor de către I.T.A. Vileca și I.U.G. București.

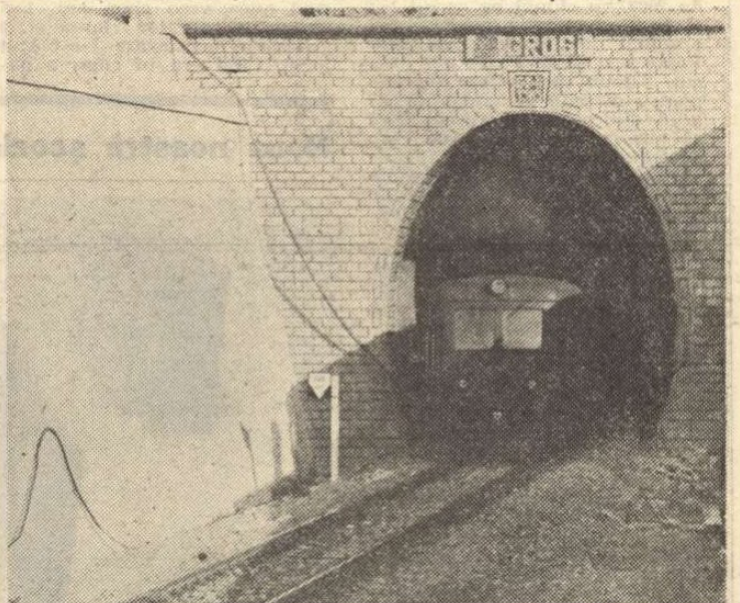
N-am vrea să se înțeleagă, din cele spuse pînă acum, că noua magistrală a cărbunelui Băbeni — Berbești — Alunu este altceva decît sfîrșitul unei etape și punctul de începere a altuia. Pe drumul de întoarcere, de la Alunu la Berbești, am zărit, cocoțat pe un deal și lucrînd la lumina reflectoarelor buldozerul lui Costică Drăgu, din brigada 3 condusă de tînarul inginer Gheorghe Rednic, atîcînd un nou tronson. Tronson ce va lega, în final (după crearea stației Securi), Băbenii de Cărbunest. Două mari bazine carbonifere vor putea, astfel, corespunde pe drumul cel mai scurt posibil, reducîndu-se cu peste 110 kilometri vechiul traseu.

Enopcea noii magistrale continuă!

VICTOR RADULESCU

Au fost construite, în devans zeci de viaducte și de poduri...

...au fost străpuse patru tunele...

...ajungîndu-se ca, în gara Berbești, trenurile să circule înainte de a fi fost prevăzute în „Mersul trenurilor”!

Șeful de brigadă Iulian Pirianu și colaboratorii săi Dan Iordache și Constantin Ricu — în undă cu mecanicii primelor convoaie de cărbune

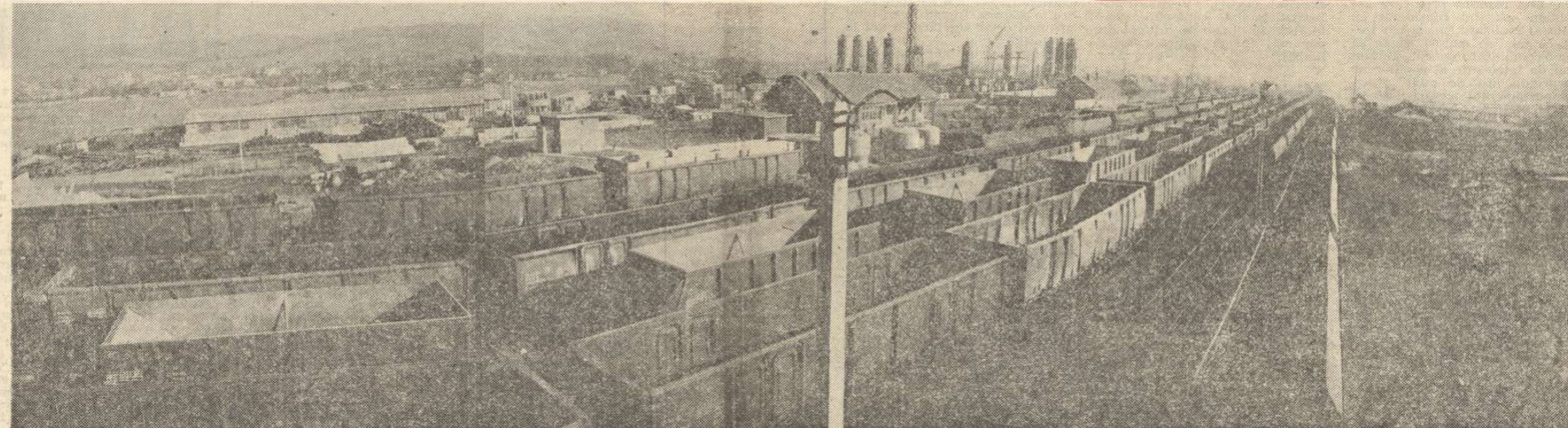
Pentru oamenii locului un punct de reper al noii civilizații: gara

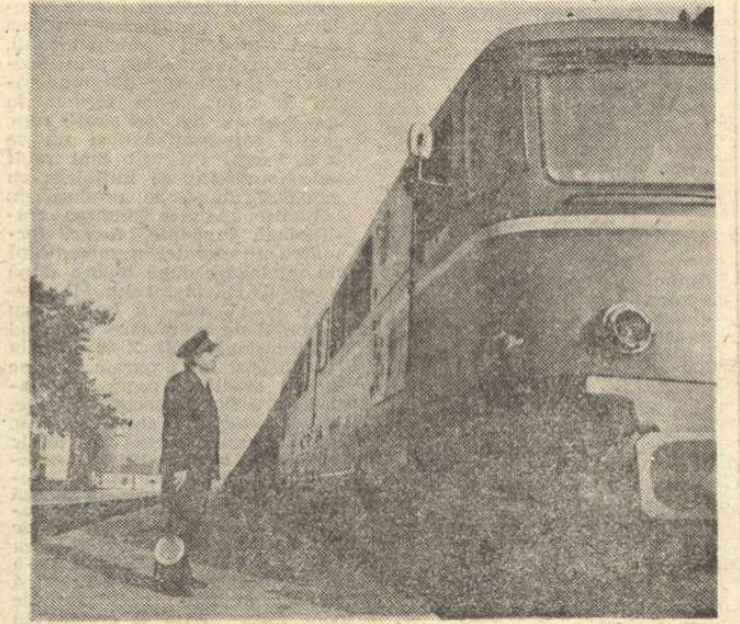
Mihail Chiorean — un ceferist-constructor care, în peste 20 de ani, a făcut, muncind, ocolul țării

În triajul Alunu, siguranța circulației este în miinile lor

Din stația Popești, după încărcare — vagoanele cu cărbune pornesc spre centralele termice

Un vechi ceferist, Gh. Bălțeanu, și o prezență nouă în gara Băbeni: trenul de cărbune.

Sintem atit de adine obisnuiti sa masuram timpul pe ceas incit nu ne gindim ca mersul timpului poate a devenit altul. Aparenta noastra neputinta de a intelege acest ritm nou este zidita bine in noi. Temelia ei a incorporat carmizile si betonul educatiei clasice si sacralizate de multe, de foarte multe generatii. Darimarea unei obisnuite, a unui mod de a gindi si de a intelege, atit de bine asimilate in metabolismul spiritual al oamenilor, i-a pus deseori in dramatica postura de adversari ai noului. Refuzul piciorilor vechi de a intelege si accepta arta lui Eduard Manet in Franta secolului trecut are, desigur, aceasta cauza, dar biruinta noului, a vietii nu le-a lasat, in posteritate, decit un loc trist, umilitor, iar numele lor in istoria artei este doar al unor frine ridicole in calea valorii. Azi, cadrulul ceasului ne permite sa calculam in ore, in zile si ani distanta care ne desparte de secolul viitor. Si noi mai credem ca acest calcul este cu desavirsire exact. Ce-ati zice daca ati descoperi, deodata, ca ne-am inselat? Tot increzandu-ne in logica pe care o socotim infailibila a ceasului, n-am observat ca s-a schimbat ceva uluitor de important. Acel an 2000, cu chipul pe care l-a alcătuit imaginatia noastra, s-a apropiat mai repede de noi. Poate a si sosit. Poate a si trecut. Timpul are viteze diferite pentru diferite generatii. Decalajul dintre ele a crescut fara sa observam. Noi, cei pe care educatia traditionala ne-a construit in logica imperturbabila — o iluzie! — a cadranelor de ceas, asteptam mileniul al treilea peste 14 ani. Pentru multi dintre copii insa el se pare ca a si sosit. De curind, profesorul de matematica, Alexandru Mironov, care este una si aceeași persoană cu scriitorul si redactorul de televiziune omonim, imi spunea urmatoarele: „In ianuarie 1985 a avut loc, la cabana Baciu de linga Brasov, primul experiment cu copii facut de Institutul pentru Tehnica de Calcul si Informatica Bucuresti. Un grup de 28 de elevi au fost lasati sa se joace cu 18 calculatoare. După zece zile, toti, dar absolut toti, se descurcau foarte bine. Stiau sa converseze cu calculatorul. Unii dintre acesti copii erau atunci de clasa a doua. Acum ei sint specialisti ajunsi tocmai in clasa a patra. Există insa ceva chiar mai important. Prin ziua a saptea a experimentului, au aparut la ferestre niste tinci din Săcele. Ei vedeau pe geam, fascinati, calculatoarele. Nu pot fi descrisi ochii acelor copii! Priveau, mi-am dat seama, secolul douăzeci si unu. Am propus, atunci, sa-i chemam inăuntru. Au fost lasati liberi sa se joace, impreună cu ceilalti. In ziua a zecea a experimentului, deci după numai trei zile, se descurcau si ei. Lumea calculatorului vine peste noi! In alt ritm decit credeam. Decit mai credem inca multi. Secolul douăzeci si unu poate a si venit. Poate ca a si trecut pe linga noi clipa lui initiala, iar noi, batrinii, nici n-am observat. De atunci, de cite ori ma uit la asemenea copii, mi se pare ca noi, noi batrinii, mirosim a mediu intirziat, a trogloditi. Noi, batrinii! Alexandru Mironov va implini anul acesta 45 de ani. Mie mi se pare inca tinar. Si totusi... Nu cumva are dreptate? Ceea ce spune el impinge spre un fel nou de a privi in oglinda. Spre alt fel de ceasornic si de masurare a pasului vremii, a viestei. Cit, oare, vom fi trait fiecare dintre noi, aplicind acest nou mod de a ne intelege virsta? Nu stiu sa va spun. Dar lucrul acesta ramine tulburator si fascinant. O noua lume există deja. Se dezvoltă alături de noi fara sa simțim. Dacă nu vom deschide bine ochii, dacă nu vom face efortul de a intelege foarte repede fenomenul, ce virsta vom avea peste 10, peste 14 ani? Linistea obisnuintelor trece brusc in nelinistea acestei lumi noi. Cu cit ne vom păstra mai mult timp intacta vechea liniste cu atit ne vom accelera imbatrinirea. E timpul sa acceptam nelinistea, pentru a mai păstra cite ceva din tineretia, sau macar din dulcea iluzie a tineretii, la care nu vrem sa renuntăm definitiv. Conectarea la nou, dificultatea de a realiza, de a intelege schimbarea ne sint, iată, abrupt obligatorii. Dar copiii nostri merita, oricum, disconfortul de a le privi si intelege lumea. Chiar dacă deschiderea cerută din nou înseamnă dărimarea clasice noastre constructii, acceptarea desuetudinii ei.

O familie din Arad

Petru Jigorea s-a nascut la 12 iulie 1948 in comuna Ciresu, judetul Timis. A facut Facultatea de fizica din Timisoara. In

prezent este programator principal la Centrul Teritorial de Calcul Electronic Arad. Sotia sa, Elena, este asistenta de pediatrie. Au un singur copil. S-a nascut la 5 august 1974, Razvan. A invatat engleza la gradinita. Conversa binisor cind a inceput scoala. Acum se descurca bine in reviste de specialitate. Ce fel de specialitate? A tatălui. Ba chiar si a sa: informatica.

Tatăl: „Literale le-a invatat, fara sa observam, de pe la 3 ani. Citea diferite cuvinte. Nu-l mai puteam opri. Eu, după eă-satorie, la venirea in Arad, n-am gasit catedra. Am lucrat vreo 4 ani la Casa pionierilor. Ma ocupam de cercul de electronica. Apoi am lucrat la I.I.R.U.C. Acolo, acum vreo 3 ani, s-a propus un cerc de electronica pentru copii. L-am facut eu. Acum 2 ani am inceput sa-l transform in cerc de informatica. Aveam un calculator ZX SPECTRUM 48 K. Jocuri. Cu asta-i prinzi pe copii. Cei pasionati de electronica au devenit foarte pasionati pe calculator. Si-au adus si prieteni. Imi crestea inima. Nu mai era loc destul pentru atitia copii. După inca un an, am afiliat cercul la Casa pionierilor. Pe Razvan l-am dus sa vada un calculator cind avea vreo cinci ani. L-a imitat pe operator: lansa si el programe in executie. I-a placut jocul. Cind era in clasa a pa-

insă Razvan care ma depasea in soft. In prezent este si greu sa fii hard-ist fara sa stii soft. In august 1985, Razvan a fost in Tabara Nationala de Informatica de la Navodari. El e tăcut. Nu mi-a povestit mare lucru. Dar in ianuarie 1986 am fost invitat ca specialist-instructor de către Consiliul National al Pionierilor la Tabara Nationala de Informatica de la Voineasa. Era si el acolo. Erau si alti copii si instructori care fusesera la Navodari. Am aflat, de la ei, despre impresia pe care o lasase acolo. A descoperit o greseala, neobservata nici de cei mari. Vocea lui de copil a produs mirare. Avea idei la care nu se gindiseră nici ome-nii mari. Ca si la Navodari, la Voineasa a obtinut Marele Premiu. La propunerea tovarasului Ion Diamandi de la Institutul de Tehnica de Calcul si Informatica Bucuresti — I.T.C.I. — a fost cooptat printre colaboratorii institutului. Tot după tabara de la Voineasa am trecut si eu la C.T.C.E. Evident, este mai pasionant soft-ul decit hard-ul... Pentru mine, una din cele mai tulburatoare intimplari a fost urmatoarea: Razvan vroia sa transmita grafica realizata de el (pe microcalculatorul lui) la un calculator mini de tip CORAL. L-am dus la centru. L-am explicat chestiunile de protocol al transmisiei. A facut un program care vectorizează grafica.

clasele a V-a si a VI-a a avut media generala zece. Aşa invatā si acum. E bun coleg, sociabil. Stie sa ridā, se stie bucura. Fire curioasă. Modest. Ii antrenează si pe ceilalti. Clasa nu mai vroia sa se termine ora la care a prezentat el un program de invatare asistata de calculator, program pe care l-a creat singur.“

Atractia calculatorului a facut ca parintii sa aiba de luptat pentru ca acest copil sa mai faca si altceva. Sa se mai joace si altfel. Oricum, sportul ii era necesar. Il accepta. Ca pe o alimentatie. Constient ca e necesar. Dar bicicleta sta neatinsa de foarte multa vreme. Nu-l mai atrage. Intre tentatii, calculatorul se dovedeste feroce. Si acum, iată transcrierea unui portret vorbit facut de Alexandru Mironov acestui copil: „Un baietel cu ochii mari si catifelati, zimbind sfios si ingaduitor totodata. Te priveste cu atentie, iti raspunde serios la intrebari, dar pare, in acelasi timp, putin absent. Si ghicesti ca, in spatele privirilor, mintea lui este capabila de abstractizari superioare, ca limbile Turnului Babel sint pentru el algoritmiizabile in limbaje de calculator. Razvan o sa creasca linga noi, printre noi, si in fineit mai departe si mai in adincurile inteligentelor artificiale, parca a-nume pentru el create. In tabara de la Voineasa isi stringea mina

standard cu un altul realizat de autor, transpunerea unor bucati muzicale pe calculator s.a. Iată descrierea programului redactat de autor, elev in clasa a VI-a, cind l-a realizat: In timpul incercării programului, pe ecran apare titlul acestuia si fotografia autorului. Immediat după incercare (aceasta durează aproximativ 4 minute), programul se autolansează si pe ecran apar instructiunile de operare. La apăsarea unei taste, pe ecran apare apoi robofelul Minitehnicus pe coridorul unei scoli, in fata celor 6 cabinete in care poate fi condus de operator. Minitehnicus poate fi introdus in fiecare cabinet pentru a raspunde la intrebarile ce vor fi atasate. O situatie aparte are ultimul cabinet, cel de PTAP, unde va gasi un joc numit TIR SPATIAL, dar, pentru a-l juca trebuie sa totalizeze un scor de minimum 350 de puncte in celelalte cabinete de matematica, fizica, istorie, geografie si informatica. Din fiecare cabinet se poate trece la altul după 5 raspunsuri corecte. După reusita la un cabinet, lui Minitehnicus, respectiv operatorului, i se ofera ca recompensa o melodie, ce reprezintă totodata si „sunetul clopotelului“ pentru pauza. La fiecare raspuns corect punctajul creste si Minitehnicus inaintea-za pe o noua pozitie, iar pentru fiecare raspuns gresit punctajul scade. Minitehnicus ramind pe vechia pozitie. Setul de intrebari este la nivelul clasei a VI-a, dar poate fi schimbat cu alt set, prin incercare de pe cassetă magnetica, folosind instructiunea MERGE. La intrarea in cabinetul PTAP, sint prezentate instructiunile de joc.“

Fermecătorul „vrăjitor” si lumea lui

„Totul este facut de el, ne spunea Petru Jigorea, vorbind despre acest program. Chiar dacă as fi vrut, nu mă lăsa să-l ajut. Ne-am consultat. Nu efectiv in programare, însă. L-am văzut pe Razvan la școală si acasă. Este un copil fermecător prin fulgărătoarea intelegere exacta a oricărei intrebari, atitudinii, situatii. Dă senzația neobisnuită ca ai în față o personalitate puternică si acapatoare, cu surpriza ca omul are chip si înaltime de copil. Ii plac gramatica, științele naturii, geografia. („La geografie si naturale nu invatā acasă, nici nu eram siguri ca a inceput la școală aceste materii.“) Doar la istorie il ascultă mama. „Orice invatā nu uită.“ Are o memorie cu care pe tatăl său ba il compănează, ba il stimulează, după mărturisirea acestuia.

L-am rugat pe tovarasul Ion Diamandi, analist principal la I.T.C.I., sa aprecieze programul achizitionat de institut si pe autor. „Programul este cu totul deosebit ca performanta pentru un copil de clasa a VII-a. Este, practic, complet. Intr-un limbaj evoluat. Foloseste programarea structurata. Asta pot face numai cei avansati. Este realizat pe o imprimanta. Spun aceasta, mai ales pentru cititorii de specialitate. In prezent, institutul poate vinde oricarei scoli caseta cu acest program, la pretul de 150 de lei. Razvan face parte din categoria celor pe care ii numim experti. A obtinut cam toate premiile care se puteau obtine. Este foarte dezvoltat la ora actuala. Foloseste deja calculatorul la prelucrarea de texte. Face programe prin care stochează pe caseta lectiile invatate. Sterge ce vrea. Adaugă. Isi cheamă pe ecran orice date pentru verificare. Invatā in cu totul alt mod decit am facut-o noi la virsta lui.“

Sigur, acest tinar este unul mai exersat si, cert, unul mai dotat decit altii. Dar posibilitățile pe care le deschide intilnirea cu calculatorul sint tulburătoare in cazul oricărui copil. Si intilnirea este inevitabilă. Multe scoli sint deja dotate cu calculatoare. Nu doar un liceu ca acela de informatica din Bucuresti. Am văzut licee ca „Ioan Slavici“ din Arad sau „Emanuil Gojdu“ din Oradea in care se obtin rezultate deosebite in initierea elevilor pe calculator. Este o autostradă pe care noi n-am călcat in copilărie. Noi, batrinii, cum spune Alexandru Mironov. Dar lumea viitorului nu incapa in doială ca va circula, cu predilectie si inevitabil, pe ea. Este drumul viitorului. Pentru noi este neasteptat, chiar incomod sa intelegem această lume, acest viitor. Dar el, într-adevăr, a si sosit. Să fim cinstiti cu noi si mai ales cu copiii nostri: să nu ne facem ca nu observăm! Să acceptăm nelinistea, confruntări lucide cu această realitate!

Este o neliniste vitală.

Noua noastră școală

Nu căutați viitorul în depărtări. Priviți, e chiar lângă dumneavoastră!

tra, a avut primul lui contact cu un calculator personal. Era al unui student din vecini, care venise să mi-l arate. Pe acel calculator (cu o minimprimantă), Razvan a digitalizat, a transpus o fotografie a lui, făcută la 1 mai 1984. Eu l-am alimentat cu reviste. Acest lucru este capital. Revistele aduc informații pasionante. Dacă nu ești in contact cu alți utilizatori de calculatoare, îți dispar ideile. De joc te saturi. Te joci, te joci, dar acolo rămii, dacă nu inveti programare. Așa pătesc majoritatea cumpărătorilor de calculatoare personale. Pentru că, atunci cind vor să-si facă un program, trebuie să invete. Trebuie să-ti transformi gindirea după modelul calculatorului. Dacă invatăm doar prin asociieri cu elemente ale modelului in care ne-am format, la un moment dat, se poate rupe lanțul informational si nu se mai leagă. Cu atit mai mult este important ca intilnirea cu calculatorul să se producă in copilarie. Atunci gindirea traditională ingăduie, firesc, formarea in paralel a modalității de intelegere după logica, după modelul calculatorului. Razvan stia, la 11 ani, să lucreze cu limbajul de asamblare (folosind si dezasamblorul) Z-80 si stia sa citească un program. De pe atunci modifica programe elaborate de firme specializate. Ele, aceste programe, sint protejate, prin așa numite chei: să nu le poți copia sau modifica. L-a amuzat să descopere singur cheile de acces. A reusit să spargă cheile de protecție, cum se spune curent. Erau programe de jocuri. Le-a tradus textele, le-a modificat cum i-a plăcut, le-a inebunit complet. Ii plăcea că veneau studenți să-l intrebe cum face. Asta il crestea in ochii lui. Eu, fiind hard-ist, spre asta il dirijam si pe el mai mult. Nu prea intelegeam programarea, soft-ul. M-a stimulat

L-a facut pe loc. Si a inceput sa transmită. El lucra la calculatorul lui, eu minuiam CORAL-ul. Legătura a functionat perfect. Ulterior, ajutat de colegul meu Mihai Săbăilă, am obtinut desenul mărit la limita maximă de imprimare. A doua zi, ceilalti colegi m-au asaltat: Cum ai facut? Am avut o clipă... la care mi-e greu să mă mai gindesc. N-am îndrăznit să le spun că am lucrat cu Razvan. Era mai mult realizarea lui: eu n-am avut de facut mai mult decit să minuiesc in mod obisnuit un CORAL, dar cine m-ar fi crezut atunci? Parcă pentru a-mi ispăsi ezitarea, acel răspuns prin care acceptam să fiu considerat eu autorul realizării lui, m-am trezit că mi se mai si spune să fac o comunicare scurtă... Ritmul nou de intelegere al copiilor ne surprinde atit de mult incit comportamentul nostru riscă să devină nefiresc. Ne desprimem greu noi, oamenii mari, de modelul de gindire in care am fost formati.

Razvan este, acum, in clasa a VII-a, la Școala nr. 5 din Arad.

Profesoara lui de matematică, tovarasa Rodica Negrilă: „Este un copil dotat pentru matematică. Orice i-ăs da, niciodată nu spune că are prea mult de lucru. In pauze, imi pune intrebari suplimentare din materia ce depășeste nivelul clasei, de nivelul claselor a XI-a si a XII-a. In vară si-a facut un caiet cu probleme din culegeri pe care le-a rezolvat. Două sute de pagini a umplut. La cercul de matematică este foarte activ.“

Diriginta lui, profesoara de română, Rodica Negrilă: „Din clasa a V-a am remarcat că este un copil deosebit. Disciplinat si bine pregătit la toate materiile. In camera lui, am rămas uimită de ce am văzut: o mică lume a informaticii. In

cu specialisti de la I.T.C.I., fără nici un fel de complexe. (De altfel, nu este tocmai lipsit de importantă că media de virstă a cercetărilor acestui prestigios institut condus de directorul Dan Rotaru, este intre 32 si 33 de ani.) In august 1986, la Cluj-Napoca, la Forumul pionierilor, eu i-am prezentat pe conferențieri. Se numeau Mircea Malita, Edmond Nicolau si Razvan Jigorea. In această companie, elevul s-a bucurat de un interes deosebit. Si-a prezentat programele, a vorbit despre inteligenta artificială. Este, cert, unul din cei numiti vrăjitori informatici. Expresia aceasta circula. Vrajitorii informatici sint cunoscuti peste tot in lume ca altfel de oameni: invatā automat orice limbaj.“

Minitehnicus la școală

Aceasta este denumirea unui program de Razvan Jigorea. Capacitatea lui de creație fiind deja cunoscută, I.T.C.I. a incheiat, la 15 aprilie 1986, cu Școala nr. 5 din Arad contractul de cercetare stiintifică nr. 197. Tema trecută in contract: „Realizarea de programe de instruire pentru invatamintul scolar pe calculatoare personale compatibile Sinclair Spectrum.“ Contractul prevede ca școala să-si procure un calculator cu banii conveniti drept plată pentru munca lui Razvan. Aceasta a fost dorinta lui. Este un program de instruire asistată de calculator, care a fost predat in două faze beneficiarului. Programul a fost scris in limbajul de programare BASIC-Spectrum, avind si citeva rutine scrise in limbaj de asamblare Z-80. S-au folosit diferite tehnici de programare: digitalizarea unei fotografii si transpunerea ei pe display, schimbarea setului de caractere

atelier literar

G. Dumitrescu

Sărbu M.: Poemul, în-
sufletit de bune intenții
(pentru care vă mulțu-
mim) are unele părți in-
teresante. Așteptăm, însă,
de la dv., după o altă de
lungă „dispariție”, vesti
mai consistente și mai
explicite (era vorba,
parcă, și de o carte...)

Anatol C.: Vă vor-
beam de „un amatorism
elevat”, ceea ce însemna,
desigur, că onorurile erau
adresate unui oaspete
distingat, dar ocazional, al
acestei rubrici (destinată
în primul rând începăto-
rilor, în drum spre ma-
reia performanță...). Iar
onorurile se adresau nu
atât textelor trimise (ul-
timele, mai slabe, desue-
te, diletanțe), cit adevă-
rătorilor dv. creații de artă
care v-au consacrat. Și
pentru care reînnoim
omagiile noastre, consi-
derând că, de data asta,
am reușit să ne explicăm
mai bine punctul de ve-
dere.

V. Antonie: Citeva pa-
gini ceva mai echilibra-
te: „Răsărit de soare”,
„Efort”, „Intrarea în
adevăr” (cu un vers

stingaci, confuz, care a-
proape compromite în-
tregul text — ce vreți să
spuneți cu „treceți prin
mileniile care sint oprite
de moarte”?... Ar fi bine
să revedeți și restul, până
la final, care și el e calm
în doi peri). Încolo, ni-
mic nou, nici măcar în ce
privește ortografia!...

H. R. — Mateescu:
Unele au un caracter
prea particular și intim,
pentru a putea sugera
ceva cititorului (de p.,
„Scrisoare”, ori „Vedere
din Predeal”, etc.). Alte-
le reiau vechea manieră
a compunerii programati-
ce, convenționale, clasi-
cizante. În final, citeva
(mai ales prima) se află
în plină zodie a poeziei:
„Parabolă”, „Marti”, „A
muri-a dormi”, „Frene-
zia”. Schimbarea semnă-
turii (care, după atita
vreme, a obținut, desi-
gur, o anumită „cețate-
nie” lirică...) ni se pare
cu totul absurdă!...

Ip. Ciubotaru: Nu exis-
tă nici un termen. Textele
reținute sint programate
în funcție de condițiile
și nevoile redacționale.

Aceleași condiții redac-
ționale determină ca,
uneori, nu tot ce se pro-
gramează să și apară.
Sperăm că v-am lămurit.

Sz. Pop: E ceva și nu
e — încă nu putem tra-
ge o concluzie. Reveniti.
Dar (chiar dacă în ace
purtări cumva același
nume) nu vă este îngă-
duit, după vechi legi,
scrise sau nescrise, să fo-
lositi o semnătură bine-
cunoscută de ani de zile
în literatura, în publica-
țiile noastre culturale, în
presă, radio și TV. (Ar
fi cam ca o tentativă de
furt...).

W. Kramps: Trei pa-
gini mai infiripate (dar
ceva mai jos decit bu-
chetul precedent, cuprin-
zind lucruri ieșite din
comun): „Inchis într-un
mit”, „Pescuitul miracu-
los”, „Singur-lună” (care,
însă, ne aminteste, fără
ghilimele, un titlu abso-
lut familiar!...). Dați-ne
un telefon.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu
se înapoiază.

RĂSĂRIT DE SOARE

În fața mașinii de scris
întotdeauna există un răsărit de soare
cu care trebuie să mă iau la întrecere.
Bag repede o coală albă
și-o ridic în sus
cu un poem.
Pare o jalbă modernă.
O citește o dată
de două ori.
O pun de-o parte.
În fiecare an
de cîncisprezece ianuarie
o pun într-un protap
și mă duc și eu eu ea
la statuia lui Eminescu.

VICTOR ANTONIE

ȚĂRAN MUNCIND

Pare etern
spatele gri
al țăranelui
ca un dîmb aplecat peste țarină,
crescînd deodată
cu sufletul recoltei,
care-i ajunge
în vîzul crestat
ca propriile palme,
prin aerul calm
al acestei planete,
care e munca.

ADRIAN CRETU

SE VA SPUNE

ochii mei visîndu-și orbirea
pe tine te visează
sînt ca un rîu în care

se oglindește o singură stea
dincolo de viața în sine
vîd stîngăcia cu care trăim
eu și tu
două cercuri gemene
întru stelele nopții
mai vinovat de albi
mai vinovat de frumoși
încît se va spune
despre noi
„muzica lor cea mai de preț
a fost marea tăcere
a iubirii lor”...

MARIUS DUMITRESCU

E-ATITA LUMINĂ

E-atita lumină sub fiecare creangă
și deasupra fiecărui pod
în cuvinte
și-n lacrima neplînsă a tatii
cînd îmi aduce în lopată
tăcerea pămîntului
în privirea caldă ca piinea a mamei
și-n surisul de toamnă al iubitei
E-atita lumină în mine încît
și pe degetul mic de la mina stîngă
port o stea
și-n muguri și-n firul de iarbă
chiar și-n praful de la marginea drumului
e-atita lumină

Mai cade uneori cite-o frunză
și-atunci tremurînd parcă aștept
ca steaua de pe degetul mic
să mă tragă
spre noaptea din care vin.

ALEX. DORIAN

Deschiderea spre public

(Urmare din pag. 9)

du-i profesorului său de lite-
ratură, a fost îndrumat să ni-
prezinte și nouă. Ochelarii sint,
într-adevăr, aidoma celor pe
care îi purta Caragiale. Dar
oare sint chiar ochelarii lui
Caragiale?! Urmează să ne de-
plasăm la Ploiești, să-l aflăm
pe acel avocat în vîrstă și, din
fir în fir, așa cum fac detectivii
să refacem toată povestea ace-
stor ochelari. Sau, dacă vreți,
o problemă mai ciudată. Fiul unui
mare scriitor, nu-i voi pronun-
ta numele, întrucît nu vreau să
întinez memoria sa, lasă muze-
lui nostru, prin testament, bi-
blioteca tatălui său și o sume-
denie de manuscrise deosebit
de valoroase. În testament, însă,
cu chiar mina sa, a scris:
„Aveți grijă, păziți-vă de cele
două scorpilor!”. Cele două scor-
pii s-au dovedit a fi două mă-
tuși ale sale. Înainte ca noi să
intrăm în posesia bibliotecii și
a manuscriselor, scorpile, cum
le-a numit el, își făcuseră da-
toria, adică au sustras o bună
parte din manuscrise. Ce fac
ele cu acele manuscrise? Le
vind cu bucată pe la diverși
anticari, iar noi le recuperăm
încetul cu încetul. Din fericire,
însă, astfel de falși moștenitori
sint tot mai puțini. Ca să con-
tracrez acest exemplu, iată, de
curînd am primit biblioteca lui
Cosbuc, o bibliotecă fabuloasă,
cu cărți de o valoare greu de
exprimat în cuvinte, inclusiv
mobiliierul acelei biblioteci,
două fotolii și o masă, mobilă
florentină autentică, pe care
poetul le-a cumpărat în Italia,
la Florența, cînd s-a documen-
tat în vederea traducerii în
limba română a operei lui Dan-
te. Avem chiar manuscrisul, o
ediție foarte rară a **Divinei Co-
medii**, care i-a servit poetului
nostru.

— Încetul cu încetul ați pă-
răsit domeniul așa-zis palpi-
tant al cititorului intimplări de
ultimă vreme și ați început,
după cite vedem, să ne vorbiți
despre muzeu. Ce alte piese,
aidoma celor ce i-au aparținut
lui Cosbuc, au mai intrat în
dotarea muzeului?

— Aș aminti, în primul rînd,
fondul Sadoveanu care, prin
bogația sa ne este de un real
folos în elaborarea ediției cri-
tice Sadoveanu, cea care va
urma ediției Eminescu care,
începută de Perpessicius, a a-
juns la cel de-al XIII-lea vo-
lum, iar în 1989, la centenarul
stingerii din viață a poetului,
vom edita și cel de-al XVI-lea
volum, ultimul. Și dacă tot am
vorbit despre faptul că s-a în-
ceput elaborarea ediției Sado-
veanu, putem vorbi și despre
faptul că am alcătuit în linii
mari colectivul care va lucra la
o altă amplă ediție. Perpessi-
cius, de la moștenitorii căruia
am primit, prin testament, un

impresionant volum de mate-
riale. După cite văd, însă, m-am
îndepărtat de la întrebarea
dumneavoastră, și-am început
să vorbesc despre intențiile
noastre de viitor. Între alte noi
achiziții, ca să revin, avem
bucuria să spunem că deținem,
prin senzaționala bibliotecă a
lui Blaga, inclusiv manuscrisul
trilogiilor. Alte citeva intrări,
ca să le zic așa, de excepție:
manuscrise, mobilier și alte o-
biecte ce au aparținut unor
importanți scriitori ca Ion Pil-
lat, Adrian Maniu, Ion Vineu,
Duliu Zamfirescu, Vasile Voi-
culescu, o parte din biblioteca
și manuscrisele lui Arghezi,
restul aflîndu-se la „Mărtisor”,
casă memorială pe care tot noi
o patronăm, ca și Casa memo-
rială „G. Bacovia”.

— Ce anume credeți că l-ar
uimi pe un iubitor de litera-
tură care ar intra pentru pri-
ma dată în muzeu?

— Mărturisesc că eu însumi
mi-am pus această întrebare.
Și pentru că nu mi-am putut
răspunde cu una cu două, i-am
adresat-o și kolegei mele, Con-
standina Stoian, șefa secției de
arhivă și expoziții. Ca una din
cercetătoarele care lucrează la
muzeu încă de la înființarea
acesteia, dacă nu mă înșel,
mi-a dat un răspuns pe care
încerc să-l reproduc. Ar con-
sta acel vizitator că literatura
este un fenomen în spațiu și
timp. Apoi ar înțelege de ce
există acest muzeu, singurul
loc în care pot fi păstrate și
teaurizate o sumedenie de ele-
mente ce dau consistență și pe-
renitate literaturii noastre. Ar
fi uimit, cred eu, de întîlnirea
cu textele eminesciene. Grație
lor ar intra, să zicem, în la-
boratorul de creație al poetului
din perioada sa vînză. Ar
vedea, de exemplu, cit de bine
și-a cunoscut Eminescu țara
însotînd trupele de actori. Ar
mai vedea ce loc a jucat în
creația eminesciană popasul
poetului la Blaj. După șederea
sa la Blaj Eminescu a desco-
perit fabuloasă istorie a Tran-
silvaniei. Ar mai putea constata,
ca și cum ar urmări un film,
că în aceeași perioadă de timp
au coexistat în literatură citeva
mari virfuri scriitoricești. E
destul să aduc în discuție con-
temporaneitatea lui Eminescu,
Caragiale și Slavici, sau Ca-
ragiale și Cosbuc. Intrat în mu-
zeul nostru, iubitorul de litera-
tură ar trăi două stări oarecum
diferite, o demitizare și o re-
mitizare a scriitorului.

— Ce v-ați propus dumnea-
voastră, ca nou director al mu-
zeului, și, firește, cum se vor
resimți aceste intenții în viața
muzeului?

— Două întrebări, strîns le-
gate una de alta, la care îmi
vine mai greu să răspund,
întrucît este implicată și per-
soana mea. Intenționez să pun
în valoare tot ce ține de elanul
și pasiunea mea de istoric li-
terar pe terenul unei realități
inedite, ceea ce pentru mine e
foarte mult. Sper să rezultă o
fațetă nouă a activității mele
de pînă acum. O fațetă în care
reperetele mele ar fi, deocam-
dată, doar două — cunoașterea
și valorificarea tradiției exis-
tente în sensul inițiat de Per-

pessicius, și înscrierea mai a-
cută, majoră, a activităților
muzeului nostru în peisajul
cultural-artistic mai larg, cu
precădere literar. Acest al doi-
lea reper presupune o mai de-
cisă deschidere spre marele
public iubitor de literatură,
spre preocupările istoriei lite-
rare actuale. Vom contribui
astfel, prin efortul nostru, la
această foarte importantă ac-
țiune de valorificare a moște-
nirii literare. Vrem să conti-
nuăm, sub toate aspectele, tot
ceea ce s-a dovedit a fi bun
de-a lungul celor aproape 20 de
ani de existență a muzeului și
a recepta tot ceea ce este nou.
Un teren fertil se arată a fi
literatura română de la începu-
tul secolului nostru, inclusiv
perioada interbelică. Muzeul
Literaturii Române trebuie să
fie instituția care să acționeze
în direcția teaurizării a tot
ceea ce ține de dezvoltarea li-
teraturii române în această e-
pocă, în așa fel, încît să se știe
în viitor că aici există aproape
tot din ceea ce au scris scri-
torii.

— Un exemplu în acest sens
l-ar constitui faptul că recent,
reluînd un mai vechi obicei al
muzeului, o echipă de actori a
făcut o lectură scenică, cu pub-
lic, a unui text dramatic de
Nicolae Iorga...

— Da, este vorba de piesa
Frumoasa fără trup, scrisă la
Vălenii de Munte, publicată de
editura pe care Nicolae Iorga
o înghebase acolo. O piesă
niciodată pusă în scenă, dar
extrem de interesantă, după pă-
rerea mea. Regizorul și actorul
Mihai Stan, care s-a încumetat
să-i confere o alură spectacu-
lară, a scos în evidență citeva
din calitățile indiscutabile ale
acestui valoros text dramatic.
În fața unui numeros public
cel care de obicei vine la dez-
baterile din sala noastră, de-
venită, zic eu, celebră prin
personalitățile literare și cultu-
rale ce-au conferit aici,
este vorba de Rotonda 13, a a-
sistat la un spectacol interesant,
Iorga dovedind cu această piesă
de inspirație folclorică, că ar fi
putut scrie și teatru pur, de faci-
tural romantică, asemîndu-se
pe alocuri cu **Lucașfărușul**, dar
și cu **Faust**-ul lui Goethe. Avem
în vedere, cu această reușită
montare în lectura actorilor,
alte citeva spectacole la sediu,
apoi alte spectacole în liceele de
istorie și filologie, dar eu cred
că, pînă la urmă, se va putea
realiza un spectacol de teatru
propriu-zis. Revenind la subiec-
tul nostru, cu acest spectacol
am reluat o tradiție inaugurată
de primul director al muzeului,
academicianul Perpessicius, con-
tinuată de cel de-al doilea di-
rector, istoricul și criticul li-
terar Al. Oprea, în colaborare
cu scriitorul și omul de carte rară
Romulus Vulpesco. În ceea ce
mă privește, sint gata să co-
laborez cu orice om de teatru
care vrea să pună în scenă,
adică în lectura actorilor, un
text inedit din cele aflate în te-
zaurul muzeului nostru. Și, ca
încheiere, sintem gata să cola-
borăm cu toți cei ce vor să
contribuie la un cit mai solid
impact al nostru cu marele pu-
blic iubitor de literatură.

— La această masă de lucru s-au scris capodopere — de-
tali din ambianța lui Sadoveanu

La Opera Română

● A doua reprezentație, după
premieră, cu **Seară de balet** **Mi-
hail Jora**, Nostalgia tinereții
din **Curtea veche** (coregraf
Alexa Mezincescu), solemnita-
tea zimbitoare din **Demozela**
Măriața (Vasile Marcu și Rose
Marie Both), animația pestriță
din **La piață** (Tilde Urseanu) au
plăcut, Vineri, 12 decembrie, la
ora 18, vor dansa: Eugenia Co-
tovelea, Nicolae Denes, Roxana
Colceag, Tiberiu Almosnino,
Anne Marie Vretos, Florin
Brîndușă, Viorel Berinde, Da-
niela Constantinou, Gheorghe
Anghelus, Maria Cumbari, Ște-
fan Bănică ș.a. În rolul Barbu
Lăutaru — solistul vocal Ni-
colae Bratu. Dirijează Carol
Litvin.

● Este o reprezentație rară,
prea rară din păcate, aceea a
operei („scene lirice” i-a spus
Ceaikovski) **Evgheni Oneghin**,
încoronarea muzicală a ro-
manului în versuri de Pușkin.
Cu Sanda Șandru în Tatiana,
Florin Diaconescu în Lenski, Lu-
cian Marinescu în Oneghin, Dan
Zancu în Gremiu și dirijorul
Constantin Petrovici la pupitrul,
sperăm ca spectacolul de simba-
tă 13 decembrie să răspundă ex-
igiențelor.

● Soprana Daniela Vlădescu
va deslăși copiilor pe năzdră-
vanul **Motan încălțat**, opera
compozitorului Cornel Trăilescu.
Victoria Bezetti (Domnița),
Veronica Gârbu (Doica), Cři-
stian Mihăilescu (Împăratul), A-
lexandru Moisiuc (Robul), Ga-
briel Năstase (Ionică), Adrian
Ștefănescu (Dregătorul), Pompei
Hărășteanu (Urișul) fac parte
din distribuție. Dirijează Lucian

Anca. Duminică, 14 decembrie,
în matineul de la ora 11.

● Duminică seara (ora 18) o
gală cu **Lacul lebedelor** ceai-
kovskian. Cuplul de balerini
**Nelly Beredina și Piatras Skir-
mantas** din R.S.S. Lituaniană
asigură rolurile principale, Ode-
tta-Odillia și Siegfried, alături
de Florin Brîndușă (Rotbart),
Gheorghe Anghelus (Bufonul),
Anne Marie Vretos, Roxana
Colceag și Laurențiu Guinea
(Pas de trois). La pupitrul Cor-
nel Trăilescu.

● Cu aleasa participare a ar-
tistului emerit Valentin Teodo-
rian în Eisenstein și a bașilor
Ioan Hovorov în Frank și Con-
stantin Gabor în Frosch, Mari-
na Mirea fiind Rozalinda, Gerda
Radler — Adela, Adriana Ale-
xandru — Orlovsky și Gabriel
Năstase — Alfred (în debut),
opereta lui Johann Strauss **Li-
liacul** va putea fi urmărită
marți, 16 decembrie, la ora 18.
Conducerea muzicală aparține
dirijorului Lucian Anca.

● Din operele semnate de
Verdi, miercuri 17 decembrie, la
ora 18, **Bal mascat**. În distri-
buție figurează Cornelia Pop
(Amelia), Constantin Ene (Ric-
cardo), Nicolae Urdăreanu (Re-
nato), Adina Iurascu (Ulrica),
Eleonora Enăchescu (Oscar).
Conducerea muzicală: Constan-
tin Petrovici.

● Cele două creații ale core-
grafului Ioan Tugearu — **Bufo-
nul** de Serghei Prokofiev și
Nunta însingurată după Federi-
co Garcia Lorea — au fost pro-
gramate pentru joi, 18 decem-
brie. În rolurile principale
Gheorghe Anghelus, Rose Ma-
rie Both, Beatrice Bleont, Viorel
Berinde, Mihai Tugearu. În
roluri de debut Cătălin Caracac,
Gabriela Ocolescu, Mirela Sim-
niceanu și Mihaela Țigănuș.

Un domeniu fascinant: reconstituirea antropologică

Fotografii la minut... peste milenii!

Interviu acordat de dr. Cantemir Rîșcuța de la Institutul „Victor Babeș”

— Să revenim cu voia dumneavoastră, stimată tovarășe doctor, în miraculoasa lume a reconstituirilor antropologice. Nimic mai senzational decât posibilitatea de a reinvia imagini dispărute, de a percepe fizionomia unor copăminteni pierduți în circuitul materiei cu secole și milenii în urmă. Sinteti de altfel — ne permitem să amintim cititorilor noștri — printre puținii oameni de știință ale căror cunoștințe de medicină, de antropologie și paleoantropologie, de istorie și lingvistică sint completate fericit prin talentul graficianului și al sculptorului. Și, evident, unul dintre foarte puținii specialiști înzestrați cu facultatea de a intui cu suficientă precizie corelația anatomică de volume și desen fizionomic dintre părțile moi și structura osoasă a unui organism. Pe această cale, antropologia a adus clarificări esențiale în unele probleme de paleontologie, de antropo și etnogeneză, de urmărire în timp a elementelor de continuitate etnică în rindul unor populații. În ultima noastră relație, din ianuarie 1985, am înfățișat publicului larg cercetările pe care le-ați întreprins vreme de 20 de ani, împreună cu colectivul din I.V.B., asupra unor grupe de populații din Munții Apuseni. Concluziile studiului s-au dovedit cu adevărat tulburătoare: locuitorii Munților Apuseni păstrează într-o mare proporție trăsăturile vechilor aborigeni predați și daci. S-a dovedit atunci că iconografia antică dovedește o precizie uluitoare, asemănarea dintre daci prezentați pe Columna lui Traian, pe Arcul de Triumf al lui Constantin cel Mare și actualii băștinași din Munții Apuseni, din alte regiuni ale țării, fiind frapantă. Știm de asemenea că ați întreprins investigații asupra scheletelor deshumate la Schela Cladovei, bănuim că o să ne vorbiți și despre această cercetare, dar până atunci vă rugăm să amintiți cititorilor noștri cînd și cum s-a născut metoda de reconstituire antropologică?

— Antropologia, ea însăși, este o știință relativ nouă. Multă vreme discipolii disciplinei au purtat discuții în legătură cu scopul și mijloacele de cercetare, confruntări și opinii ce s-ar putea rezuma la următoarea întrebare: a vedea sau a măsura? În veacul trecut a stăruit o vreme părerea că important este a efectua clasificări pe baza descrierilor vizuale, acestea bazate pe analiza senzorială a formelor. Ulterior a fost acreditată ideea că, în antropologie, totul trebuie să fie comensurabil, argumentele vizind diferențele cantitative, pentru ca din nou, în ultimele decenii, să se aprecieze că a vedea este un demers tot atât de necesar ca și a măsura, că reconstituirea prin mijloacele graficii și ale

sculpturii pot furniza prețioase cunoștințe. Reconstituiri au fost efectuate și în trecut, începînd cu finele veacului XIX, asupra unor fosile celebre pentru începuturile paleoantropologiei. Aceste prime reconstituiri s-au făcut prin colaborare cu artiști plastici. Execuția oricît de scrupuloasă a acestor portrete nu a putut depăși stadiul unor cunoștințe sumare despre relația dintre craniu și țesuturile moi ale feței. Un merit deosebit a revenit spre începutul secolu-

Acest soldat roman a trăit cu 2 000 de ani în urmă la Histria

lui nostru unor pionieri ai morfologiei hominide de a obține date statistice asigurate în legătură cu amintita relație morfologică. Este vorba de A.H. Schultz și Mihail M. Gherasimov, cărora le datorăm personal începuturile activității mele în acest domeniu. Ajutat de datele pe care mi le-au împărtășit cu multă generozitate, am putut depăși, fără consum de timp, etapele de început. În cursul unei întrevederi — singura de altfel — pe care am avut-o cu Mihail Gherasimov, acest om de excepție mi-a propus ca, în intervalul unei săptămîni de colaborare, să-mi împărtășesc toate cunoștințele sale nepublicate, ce constituiau „know-how”-ul său. Moartea sa prematură m-a frustrat de această ocazie unică, dar m-a îndemnat să caut o cale proprie spre atingerea scopului și astfel am ajuns să creez metoda mea originală de reconstituire grafică și plastică pe bază de proiecții ortogonale. Cu această metodă am izbutit să reconstitui pe Homo erectus javanensis Sangiran II, pe Homo erectus modjokertensis infans și pe Homo sapiens praesapiens steinheimensis. Primii doi mi-au fost propuși de însuși descoperitorul lor, profesorul H.H.R. von Koenigswald, și i-am lucrat parțial în țară, parțial în laboratorul său din cadrul Universității din Utrecht pe cînd mă aflam ca cercetător-oaspete al Institutului de antropologie din acel oraș. Homo erectus modjokertensis mi-a fost pro-

pus spre studiu și reconstituire în premieră internațională după 32 de ani de la descoperirea lui. Homo sapiens praesapiens steinheimensis, exemplar unic feminin, a fost realizat la propunerea profesorului Gottfried Kurth, directorul Institutului de antropologie al Universității tehnice din Braunschweig unde am lucrat o jumătate de an ca „Gastprofessor” la recomandarea celebrului biolog prof. Bernhard Rensch din Münster. Am avut de asemenea prilejul de a-mi prezenta rezultatul reconstituirilor în cadrul unor expuneri la universitățile din Utrecht, Münster, Mainz, Giessen, Heidelberg și Viena. la Institutul Muzeu Senckenberg. Filmul nostru „Copilul de la Modjokerto” în care eu și soția mea, Irina Rîșcuța, am prezentat acest caz, a intrat în „Arhiva de aur” a filmului științific de scurt metraj de la Bruxelles.

— Pe ce date științifice se sprijină această întoarcere în adîncurile istoriei și preistoriei?

— Cercetările au putut stabili existența unor corelații între structura osoasă și părțile moi ale feței, ale celorlalte detalii ale organismului uman sau animal. Un anumit schelet determină o anumită conformație fizionomică. Experiența pe care o avem ne confirmă faptul că o observație riguroasă ne poate apropia de adevăr.

— Fotografiile care însoțesc relatarea noastră vor fi și ele semnificative în acest sens.

— Evident, pe noi ne preocupă redarea riguroasă a anatomiei umane așa cum a procedat și artistul grec sau roman. Acesta a demonstrat o atît de mare putere de observație privind configurația fizică a omului, a variabilității ei în cadrul tipurilor etnice, încît operele sculptorului roman sau grec pot sta oricînd la baza unei analize științifice consacrate fizionomiei vechilor populații. De pe Columna lui Traian ochiul avizat poate desprinde cu ușurință nu numai portretele de daci și romani, ci și pe cele de sarmați sau germani. În această situație, se înțelege desigur, antropologul contemporan poate găsi în modelul antic un ghid sever pentru interpretările sale. Cu ani în urmă, prin 1960 dacă îmi amintesc bine, mi s-au pus la dispoziție mai multe schelete deshumate dintr-o necropolă extra muros a cetății Histria. Reconstituirile mi-au adus înaintea ochilor figuri de daci, de sarmați, de greci. Am avut la dispoziție și craniul unui bărbat tinăr, a cărui reconstituire prin mijloacele graficii mi-a scos la iveală chipul unei persoane cu trăsături armonioase, binecunoscută în „tipologia” antropologică. Ne-a venit atunci ideea să-i aplicăm o coafură practică în Roma imperială și atunci am avut în fața ochilor portretul tipic al unui ostaș roman. Ulterior, stînd de vorbă cu arheologii, am aflat cu satisfacție că relieva provenea într-adevăr dintr-un mormînt cu inventar și tip de înmormîntare caracteristică romanilor.

— Să revenim la cercetările de la Schela Cladovei.

— În această mică localitate de lângă Drobeta-Turnu Severin, arheologul Vasile Boroneanț a scos la iveală o necropolă aparținînd paleoliticului superior. Sub raport antropologic, în Europa, pot fi distinse două configurații caracteristice: Cromagnon — Oberkassel și Brunn — Predmost. Prima variantă se caracterizează prin robustetea corporală, prin fața scurtă cu pomeți dezvoltati lateral dar nu proeminenți în față, cu marginea orbitei superioare mai avansată decît cea inferioară. Cea de a doua seamănă cu prima, dar reprezentanții ei au fața mai înaltă. La Schela Cladovei cele două tipuri apar metisate, iar tipul

Prin operații de reconstituire a fost realizat și acest portret de femeie (Schela Cladovei, paleoliticul superior). Asemănarea cu femeile reprezentate pe Columna lui Traian este frapantă

Unul din războinicii descoperiți în necropola de la Schela Cladovei. În oasele craniului a fost găsit un vir de săgeată. Ce putere herculeană a posedat arcașul anonim din moment ce țepușa din os a perforat țeastă adversarului său ca un glonte?

rezultat conferă, pînă astăzi trăsături caracteristice și populației din țara noastră, mai ales celei din zonele de locuire vechi, izolate geografic. Intre omul de la Schela Cladovei și cel reprezentat pe Columna lui Traian asemănarea este de asemenea izbitoare. Aceasta a fost de altfel și principala concluzie a cercetărilor noastre.

— Este vorba cu alte cuvinte de o populație predacăică dar înrudită în linie directă cu contemporanii lui Decebal?

— Omul de la Schela Cladovei este unul din strămoșii populației geto-dace. Cum trebuie înțeleasă această afirmație? Geto-dacii au fost o ramură a unei mari familii indo-europene care s-a constituit din populații autohtone și migrate, pe un areal ce se întindea din Europa Centrală pînă spre Volga. Situația geografică a geto-

Femeia de la Stenheim (epoca bronzului)

dacilor, aproximativ la mijlocul acestui areal geografic (ce corespunde oarecum cu teritoriul țării noastre), ne duce la concluzia că ei nu au imigrat aici ci s-au constituit pe acest teritoriu, iar una dintre componentele constitutive a fost cu mare probabilitate populația autohtonă de tip Schela Cladovei. Bineînțeles că o analiză de structură antropologică trebuie să opereze la scară populațională. Toate etniile, cu excepția celor izolate geografic, reprezintă populații cu structuri antropologice complexe. Rețeaua de permanente radiații și regurări genetice nu ne permite o reconstituire a tipurilor pure, inițiale, o asemenea întreprindere nu poate fi decît ipotetică. Valoarea analizei antropologice structurale prin operații de reconstituire nu poate oferi în primul rînd date pentru recunoașterea traseului evoluționar antropologic și istoric, problema în primul rînd de natură euristică. Din acest punct de vedere, descoperirea de la Schela Cladovei aduce indicii că pe actualul teritoriu al țării noastre a continuat să persiste o populație statornică încă din perioada paleoliticului superior și poate chiar înaintea acestuia, și care și-a transmis în mare măsură caracterele etnice pînă în zilele noastre.

— Metoda dumneavoastră este cunoscută și mult apreciată și în străinătate unde ați fost invitat în repetate rînduri. În Republica Federală Germa-

nia, în calitate de „Gastprofesor” al Universității tehnice din Braunschweig, ați executat și reconstituirea fizionomică a unor vestigii scheletice din epoca bronzului. Cu acest prilej ați folosit și procedeul dumneavoastră de analiză și reconstituire fotostereotonică.

— Procedeul a fost folosit aici și pentru testarea gemelității. Este vorba de un experiment nou pe plan internațional. Investigațiile au avut în vedere doi copii gemeni din epoca bronzului descoperiți la Runstedt. Operația a demonstrat o frapantă concordanță în situația sterică a organelor de simț în structura craniului chiar dacă evoluția ulterioară a celor doi copii a decurs mai puțin concordant în alte părți ale craniului.

— Unde ați mai fost invitat?

— În R.F.G., la Institutul de antropologie al Universității din Mainz, unde mi s-a oferit ca, împreună cu soția mea, să efectuăm reconstituiri fizionomice după cele mai importante descoperiri ale preistoriei germane. Apoi în Italia, pentru a ne valida metoda noastră fotostereotonică pe un material constînd din 800 schelete ale osuarului din Siena, în cadrul unei competiții între cinci universități europene.

— Ați răspuns și unor solicitări ale miliției judiciare. Sint intervenții care, știm, nu fac parte din munca obișnuită, dar cititorii noștri vor fi desigur interesați să afle cum poate un antropolog să contribuie la definitivarea unei anchete judiciare.

— Este vorba de identificarea unor cadavre marcate puternic de procesul de necrozare. Cu ani în urmă, ca să dau un exemplu, în codrii de pe Valea Argeșului a fost găsit, atîrnînd de o cracă, scheletul unui bărbat. Pe baza reconstituirii noastre, miliția a putut reface drama care se consumase aici. Cel ce-și pusese capăt zilelor s-a dovedit a fi un tinăr dat dispărut de familia sa cu mult timp înainte.

— Într-un precedent articol, am vorbit și despre reconstituirea pe care ați făcut-o după craniul picturalui Ion Andreescu. Portretul obținut a fost comparat cu fotografia artistului și atunci s-a văzut că autoportretul acestuia reprezintă o imagine idealizată, că pictorul s-a văzut în oglindă altfel decît a fost în realitate. Am amintit acest experiment deoarece el ne îndeamnă să ne punem următoarea întrebare: de ce, prin metoda dumneavoastră, nu se procedează la reconstituirea înfățișării unor personalități ale evului mediu românesc? De ce să nu dispunem și pe această cale de imagini ale voievozilor și domnitorilor noștri celebri? Ar fi singura posibilitate de a compara imaginile artistului medieval cu cele obținute prin munca antropologului.

— Ar fi o întreprindere utilă și de interes major, dar pentru asta am nevoie de concursul istoricilor și al celor care se ocupă cu îngrijirea monumentelor istorice. Le-am oferit acestora serviciile mele și sper că dorința mea va fi onorată cu atenția cuvenită.

LIVIU TIMBUS ■

Doctorul Cantemir Rîșcuța, împreună cu soția și principalul său colaborator, Irina Rîșcuța, scoțînd din bezna preistoriei portretul unui autohton.

La sfîrșitul săptămîinii trecute, Clujul universitar a găzduit faza finală a Concursului Studentesc de Creație Științifică și Tehnică. Cele două zile cît a durat această tradițională manifestare de nivel național sînt desigur, un pas mie în vîrstă studentiei, dar pot fi un pas mare spre viitorul științei și tehnicii românești. Aceasta pentru că un astfel de concurs a reprezentat expresia concentrată a unui impresionant potențial creator, a unor talente inovatoare ce prefigurează în germene disponibilitățile creative și productive ale tinerei generații, ca și valentele sale deschise spre un viitor, nu prea îndepărtat, cînd aceste disponibilități se vor cere pe deplin reificate în practică. Din această perspectivă, ediția recentă a concursului, prin natura și finalitatea lucrărilor prezentate a marcat o mutație interesantă și promițătoare, evidențind cu pregnanță caracterul aplicativ, **înca de pe acum** al multor creații științifice studentesti originale. Cu alte cuvinte, urmare a implicărilor benefice pe care le-a avut și le are procesul de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, tinăra generație universitară se afirmă tot mai mult nu numai ca o potențialitate creatoare în devenire, ci mai ales ca o forță activă și prezentă în eforturile actuale de modernizare a producției, de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. **„Regăsirea rodului gîndirii studenților în realitatea social-economică românească cotidiană”,** afirma rectorul Politehnicii clujene, prof. dr. ing. Ioan Drăgan, **constituie o premisă certă că și ediția din acest an a concursului va contribui sub forma sa specifică la afirmarea și impulsivitatea creației tehnico-științifice din țara noastră.”**

La concurs au fost înscrise 348 de lucrări, chintesenta a tot ce au gîndit și creat mai bine în precedentul an universitar studenții tuturor facultăților din țară. Ponderea au deținut-o, cum rezultă și din titulatura concursului, lucrările din profil tehnic, dar într-o binevenită

complementaritate spirituală au fost organizate secții și pentru disciplinele fundamentale (matematică, fizică, chimie, biologie), pentru cele umaniste (filologie, medicină), ca și pentru științe sociale, arhitectură, design și arte, geografie, geologie și ecologie. În total au fost organizate 26 de secțiuni, cu „jurii” separate constituite din prestigioase cadre didactice universitare din toată țara. Această grupare tematică a permis individualizarea mai precisă a obiectului și finalității lucrărilor și a facilitat analizarea lor operați-

Concursul studentesc de creație științifică și tehnică

vă și comparativă, după criterii proprii „științei mari” (eficiență, rentabilitate, consumuri energetice etc.), astfel încît desemnarea laureatilor a intrunit toate condițiile de obiectivitate necesare. Activitatea de analizare și apreciere a fișelor și documentațiilor lucrărilor înscrise în concurs, ne relatează șef de lucrări dr. ing. Radu Munteanu, secretarul Comisiei centrale a concursului, a dezvăluit existența unor lucrări deosebit de valoroase, majoritatea avînd caracter aplicativ și care demonstrează fertilitatea atragerii studenților în procesul creației științifice originale, sub îndrumarea unor cadre didactice prestigioase și pasionate în a desfășura muncă științifică nemilcîtită alături de studenți. La fiecare secțiune s-a

acordat, din păcate, numai cîte un premiu dar acesta este și scopul oricărui concurs veritabil, de a-i scoate în evidență pe cei mai buni dintre cei buni. Totuși în fata evidenței, s-a mai acordat marele premiu al Teodosiu, din anul II, Automatică, București, pentru o lucrare în domeniul proiectării de programe prin care acest student dovedește o capacitate științifică și intelectuală cu totul deosebită mult peste ceea ce poate aștepta de la vîrstă și nivelul de pregătire al promoției sale. De asemenea s-au mai propus alte două premii deosebite pentru lucrări ce învederează cea mai bună cercetare interdisciplinară și respectiv cea mai mare aplicabilitate practică. În general, concursul a prilejuit, o edificatoare trecere în revistă a stadiului actual al cercetării științifice studentesti confirmînd încă o dată prin valoarea lucrărilor prezentate, virtuțile multiple ale procesului de integrare a învățămîntului superior cu cercetarea și producția.

Fiind pentru prima dată gazdă a acestei manifestări studentesti naționale Institutul Politehnic din Cluj-Napoca s-a străduit să-i asigure o organizare nec plus ultra. Astfel, în pîndă cu concursul propriu-zis, și prilejuite de acesta au fost amenajate o expoziție a realizărilor tehnico-științifice din centrul universitar Cluj-Napoca și o altă de carte universitară, care a cuprins apariții datorate cadrelor didactice de aici. Artele au fost prezente în manifestare printr-o expoziție de creație vestimentară a studenților de la arte plastice și printr-un miniconcert prezentat de studenții Conservatorului clujean. Ca de obicei, în asemenea ocazii, spațiul care a pulsă prin toate aceste manifestări a fost Casa de cultură a studenților, devenită iarăși în aceste zile ca în atîtea alte riaduri, teritoriul cu cea mai densă spiritualitate studentescă pe metru pătrat.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Crescătorii de cristale

Monocristalele, anunțate în cuprinsul revistei noastre încă din perioada cînd ele mai constituiau obiect de cercetare, au devenit realitate.

Sînt ani de muncă pentru un minut de adevăr. Dacă știi acest adevăr, îl sintetizezi verbal într-un minut. Dacă nu-l ai, te zbați mult să-l găsești — afirmă conf. univ. dr. Livius D. Nicoară, acum, cînd grupul de cercetători a ajuns la capătul unui drum de căutări.

Desore cercetările colective ale cadre didactice ale Universității din Timișoara s-a scris, cum spuneam, în urmă cu cîteva ani. Astăzi, „Flacăra” a ținut să revină, pentru a anunța o reușită: la Timișoara s-a pus la punct și a primit brevet de invenție un procedeu și o instalație de producere a cristalelor optice cu număr redus de dislocații și defecte de structură, avînd o transmisie de peste 96 la sută în domeniul ultraviolet vizibil și infraroșu. Au fost obținute la Timișoara monocristale optice cu diametre cuprinse între 5 și

40 mm, cu o lungime de 120 mm. Numele „crescătorilor de cristale” românești sînt: Livius D. Nicoară, Irina Nicoară, Zeno Schlett, Birău O.

Din ele se pot construi prize, lentile și alte detalii optice pentru aparatură și control în diverse procese. Avantajele economice au fost calculate la 5 milioane lei. Activitatea de microproducție din cadrul Universității timișorene poate asigura întreaga cantitate de monocristale solicitată de industrie, eliminînd total importul acestora.

— Avem sentimentul că am răspuns afirmativ cerințelor zilelor noastre — concluzionează conf. univ. dr. Zeno Schlett. Cercetarea din învățămîntul superior trebuie să se constituie în element de avangardă care să ofere și să impună tehnologii noi industriei.

Creșterea cristalelor este considerată astăzi în întreaga lume o mare artă. Dar este și un meșteșug care cere multă, multă știință. În laboratoarele lor, în care intră zi de zi cu rivna căutătorilor de comori, specialiștii din Timișoara au dovedit că posedă întreaga știință, marele meșteșug și toată arta pe care o cer creșterea cristalelor.

Salvatorul verde brilliant

Păsările din crescătorii nu putine din ele sînt afectate în prezent de leucoză viscerală aviară, afecțiune virală ce provoacă importante pierderi aviculturii. Încercările efectuate pe plan mondial, pînă în prezent pentru găsirea unui remediu eficace și economic împotriva acestei boli, nu au dat rezultate satisfăcătoare.

Cercetătorul Mihail Nicolae, doctor în biologie, este și el, de un mare număr de ani, unul dintre căutătorii medicamentelor salvatoare. Colectivul format în jurul său la „Institutul oncologic” din Cluj-Napoca s-a oprit asupra Verdelui brilliant, un colorant specific al Acidului Ribonucleic viral. Rezultatele anterioare obținute pe celule ascitice (cancerose) Ehrlich au arătat efectul malignopriv al coloranților trifenil metanici (Verde brilliant și Verde malahit). Primul pas a fost făcut în leucoză ce afectează păsările. La Cluj Napoca au fost obținute o serie de preparate care s-au dovedit utile în rezolvarea leucozei viscerale aviare, folosind Verdele

brilliant, blocant al ARN-ului viral. Cercetările au fost întreprinse de un colectiv mare, întrîind specialiști de la Centrul de cercetări biologice, Institutul oncologic, Facultatea de chimie a Universității clujene și Ferma Avicola Gilău, județul Cluj.

Verdele brilliant s-a administrat sub formă de soluție, unu la sută în doze de 3 injecții de cîte un mililitru, date la intervale de cîte o zi, una pe zi, intravenos, la un unmar de 200 păsări cu leucoză viscerală aviară în stadiu terminal. Lotul martor a fost alcătuit din 20 păsări bolnave, cărora nu li s-a administrat nici un fel de tratament. Rezultatul: toate cele 200 de păsări cu leucoză viscerală în stadiu terminal tratate cu Verde brilliant s-au vindecat, reluînd ouatul la zece zile după terminarea tratamentului. La lotul martor, toate păsările au murit în interval de o lună.

Experimentele relevă, așadar, eficacitatea Verdelui brilliant în rezolvarea leucozei viscerale aviare, prin blocarea ireversibilă a ARN-ului viral, iar invenția, brevetată de Oficiul de Stat pentru Inventii și Mărci, a obținut premiul special al „Salonului de inventii și inovații” de la Bacău, care a avut loc în această vară.

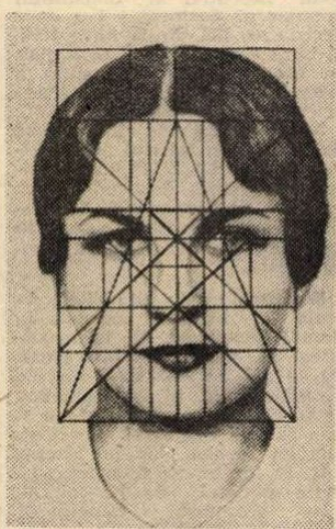
LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Pionieri ai esteticii matematice

Incredințat că toate științele, toate disciplinele, toate preocupările omenești pot fi exprimate matematic, matematizate, puse în formule și ecuații, Mihai Eminescu nu excepția în această privință creația lirică, atît de scumpă lui. Iată de ce în manuscrisul 2292, la fila 23, găsim notația — și încă subliniată — „Poezia în ecuațiune”. Nu avea cum să știe poetul-gînditor că tocmai doi fii ai plăurilor românești aveau să devină pionieri ai împlinirii cerinței anticipatoare, astfel formulate și încă în cadrul unei discipline riguroso fundamentate.

Intr-adevăr, dintre cei trei fondatori pe plan mondial ai esteticii matematice doi sînt români: Matila C. Ghyka (1881—1965) și Piu Șerban Coculescu (pseudonim — Pius Servien) (1902—1959), cel de al treilea fiind matematicianul american George David Birkhoff (1884—1944). Atît Ghyka, cît și Servien au fost în același timp matematicieni, scriitori și esteticieni, primul fiind totodată inginer. Cititorului român i s-au oferit, în 1975 și 1981, în traducere, două volume masive din opera lor profund originală, pe care, firește, esteticienii români o cunoșteau mai de mult. Și unul și altul s-au bucurat de aprecierea deosebită a lui Paul

Valéry, marele poet francez, care a fost în același timp un pasionat al științelor, mai ales al matematicii.

Matila Ghyka, absolvent al Academiei Navale a Franței (1900), apoi al Școlii Politehnice din Paris (1904), de asemenea doctor în științe juridice (1909), a activat ca diplomat în serviciul statului român, a fost pro-

fesor de estetică și alte discipline umaniste în Anglia și S.U.A., a scris un roman (*Pluie d'étoiles*), care a apărut în nouă ediții. Aportul său este substanțial în ce privește utilizarea metodelor matematice în studiul artei și elaborarea unei teorii matematice a formelor cu valoare estetică. A studiat proporțiile în natură și artă, abordînd probleme ca geometria formelor naturale anorganice și organice. Lucrarea sa *Esthétique des proportions dans la nature et dans les arts* (ediția a IV-a, 1927) este considerată de el drept un „memento de geometrie estetică”. Teoretician modern al studiului „numărului de aur” (cărui i-a consacrat o lucrare clasică în 1931), el a analizat evoluția ideilor despre armonie și diferite canoane geometrice în artele plastice, comparînd totodată diferite tipuri de simetrie; în 1939 a editat împreună cu Tudor Vianu și G.M. Cantacuzino revista „Simetria”. Spre deosebire de simetria de tip hexagonal, consideră el, care exprimă un echilibru rudimentar și inert ca bază a lumii minérale, lumea animală și vegetală e caracterizată printr-o simetrie pentagonală, definită de „numărul de aur”. Atît formele arhitecturale, cît și cele ale picturii și muzicii apar guvernate de proporția de aur. „Numărul de aur” exprimă astfel un deziderat organic al naturii și omului.

Funcția estetică a ritmului este analizată de Ghyka într-o altă lucrare fundamentală a sa, *Essai sur le rythme* (1938). El studiază și diferențiază cu subtilitate ritmurile ireversibile, dezvoltate temporal, în succesiune (muzică, poezie), emanații nemilcîtite ale experienței trăite, de ritmurile spațiale (artă plastică și arhitectură), domenii al reversibilului și continuului, unde sîntul proporțiilor se manifestă pregnant. Profesorul Solomon Marcus — el însuși creator al poe-

ticii matematice — observă că Matila Ghyka „și-a devansat epoca, deoarece abia dezvoltarea teoriei informației și a teoriilor interdisciplinare, caracteristică ultimelor două decenii, avea să ofere cadrul adecvat pentru înțelegerea diferitelor restricții care guvernează aspectele combinatorii în structura operelor de artă.”

Și lui Ghyka i se potrivește de minune caracterizarea pe care poetul simbolist Léon Paul Fargue o făcea celui de al doilea cititor al esteticii matematice, lui Pius Servien, pe care îl considera „un descendent spiritual al lui Leonardo da Vinci”, prin originalitatea și diversitatea preocupărilor sale. Servien a studiat literale la Sorbona, auzind sistematic și cursuri de fizică, matematică și chimie, obținînd doctoratul în litere în 1930 și de asemenea certificatele pentru studii superioare de fizică și chimie. Servien a avut un rol important în rolul definirii structurilor matematice în artă și în constituirea esteticii cu o rigoare apropiată de aceea a științei; este fondatorul unei teorii matematice a ritmului, inițiată încă în teza sa de doctorat (*Les rythmes comme introduction physique à l'esthétique*, 1930). Creația umană se organizează, după el, în jurul a doi poli ai limbajului, limbajul științific (L.S.), în care orice frază admite o infinitate de fraze echivalente, și limbajul liric (L.L.), în care nu există fraze echivalente; fiecare frază este dotată cu o structură ritmică, de natură aritmetică, care e esențială doar în cazul limbajului liric. „Estetica este, după Servien, un comentariu al fenomenelor din L.L., exprimat cu ajutorul frazelor din L.S.” (Solomon Marcus), estetica făcînd astfel puntea dintre cele două limbe.

Pius Servien a arătat că modelele probabilistice pot fi aplicate în studiul creației artistice;

astfel, lirismul cristalizează structuri sonore regulate, iar tot ce este ritmat poate fi transcris numeric.

Cercetările ulterioare morții esteticianului-matematician, în domenii ca studiul probabilistic al structurilor prozodice, dezvoltarea esteticii informaționale, studiul logico-algebric al semanticii științifice și studiul topologic al semanticii poetice, confirmă fecunditatea ideilor lui Servien, care exprimă, în ultimă analiză, unitatea organică a culturii umane. Opera sa fundamentală este *Esthétique: Musique, Peinture, Poésie, Science* (1953).

A întreprins și cercetări de calculul și teoria probabilităților, a investigat fundamentele matematice, s-a ocupat de problemele filosofice și etice ale științei — un deosebit interes prezentînd studiul său din 1942 *Mathématique et humanisme*, publicat la Geneva.

Fire excentrică și generoasă, Pius Servien constituia întotdeauna o surpriză pentru cei cu care venea în contact. Geologul Sabba S. Ștefănescu istorisește că dezbaterile tezei sale de doctorat privitoare la ritmuri ca bază a esteticii a provocat inițial controverse aprinse, transformîndu-se într-un „adevărat proces”; ulterior, ideile sale au fost aproape unanim acceptate. „Avea întotdeauna — scrie același — un mod original de a privi lucrurile, o surprinzătoare îndrăzneală în gîndire.”

Firește — căci fără originalitate și îndrăzneală (care întotdeauna întîmpină la început rezistența inerției) nu poți să dai asaltul împotriva edificiilor învechite (ale științei, ca și ale artei), nu poți să cucerești treptele noului. Așa au făcut Babeș, marii innoitori — la noi Racoviță, Edeleanu, Saligny, Coandă, Procopiu, Tzara, Brăncuși — și numele lor s-au înscris durabil în analele civilizației.

I. M. ȘTEFAN

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Comuna Lungani este situată în partea vestică a Podișului Central al Moldovei. Ea are în componență satele Goesti, Crucea, Zmeu și, respectiv, Lungani. Satele sunt întinse pe o suprafață de circa 6355 km.p. și au 5352 de locuitori. Datele sumare pe care vi le furnizez — scrie corespondentul nostru Dumitru Păpușoiu din Tg. Frumos județul Iași, sună ca o invitație pentru a poposi prin părțile locului. Locuri frumoase, ca inșeși sufletele moldovenilor. Ar fi însă de dezvăluit câteva aspecte inedite ale acestor așezări moldave. Comuna Lungani este atestată scriptic încă din anii 1400—1432, din timpul domniei lui Alexandru cel Bun. Cu o vechime la fel de apreciabilă este și satul Goesti, pe unde și-a perindat pașii cronicarul Grigore Ureche, fiul lui Nestor Ureche și unde și-a scris celebra trilogie „Apus de Soare” scriitorul Barbu Șt. Delavrancea. Aici se află un exemplar splendid de salcâm, căruia sătenii îi spun „salcîmul lui Delavrancea”, arbore declarat monument al naturii.

■ Cîțiva cetățeni s-au adresat revistei noastre solicitînd sprijin în rezolvarea situației lor locale. Redăm cîteva dintre soluțiile favorabile. **Consiliul popular al Sectorului 5 București** ne răspunde că lui Gheorghe Briceag i s-a repartizat apartamentul nr. 32 din blocul 37, cartierul Mărgăneșului din Capitală; **Consiliul popular municipal Focșani** răspunde scrisorii lui Nicușor Mitrea, om al muncii la Întreprinderea metalurgică Focșani, în sensul că i s-a repartizat — din redistribuire — un apartament situat în blocul C-5 din Aleea 1 Iunie nr. 1 Focșani; **Consiliul popular municipal Reșița** ne înștiințează printr-o adresă că Ioan Bratu, lucrător la I.U.G. Reșița, va primi un apartament cu două camere din cota ce i se va repartiza în cadrul repartizării reșitene la mijlocul lunii decembrie a.c.

■ **Nicolae Dumitru din Rimnicu Sărat** (Aleea Livezilor 4, bl. 13 B, ap. 13) solicită lămuriri suplimentare despre cabinetul medico-farmaceutic din Brăila, unde își desfășoară activitatea farmacist Alexandru Torjescu. Corespondentul mai dorește cîteva detalii despre tratamentul bolilor de piele și stomac aplicat aici, cit și în privința programărilor la acest cabinet specializat. Cabinetul medico-farmaceutic e situat în str. Campiniu nr. 1 Brăila, telefon 946/15624, unde se dau consultații în gastroenterologie, boli de piele, boli de colagen (lupus eritematos, sclerodermie, poliartrită cronică evolutivă, reumatism poliartricular, leuconevraxită și altele). Cabinetul este dotat cu laborator și farmacie, iar analizele suplimentare necesare se fac la policlinica cu plată.

■ Gelu antiulceros T.A. — folosit în afecțiunile gastrice — se prepară la Farmacia nr. 17 Brăila, cit și la Oficiul farmaceutic din Craiova, titulara brevetului.

■ Iată și alte cîteva soluționări favorabile privind situația profesională a unor cetățeni care ne-au solicitat sprijinul, răspunsuri sosită cu poșta din aceste ultime zile ale anului calendaristic 1986. **Consiliul popular al Sectorului 5 București** ne înștiințează că Mihail Cîmpeanu a fost reînscris în muncă la I.P. Filaret; **Consiliul popular județean Botoșani**, venind în sprijinul lui Mihail Melinte — avînd în vedere și starea precară a sănătății sale — i-a oferit un post de casier la Asociația de locatari unde domiciliază; **D.P.M.O.S. București** ne comunică faptul că Ștefan Buseu a fost reînscris pe postul de inginer avut anterior la Întreprinderea „Vulcan” din București.

■ Despre soarta unui colet... „bucucas” primim răspuns de la **Direcția de transporturi poștale București**: Cereți-l efectuat pe un stabil cîștigat de la oficiul de prezentare și pînă la oficiul de distribuție fără mențiuni în actele de manipulație și fără să fie însoțit de vreun așazis act de neregulă. Coletul a fost predat destinatarului — Radu Mihail din Mediaș — n.n. — care a semnat fără obiecțiuni buletinul de expediție al coletului în cauză. În aceste condiții unitățile poștale nu acordă despăgubiri. Însă, cazul semnalat a fost luat în evidența organelor de control ale unității noastre în vederea inițierii unor acțiuni pentru depistarea și eliminarea eventualelor elemente necinstite din rețeaua poștală.

N.N. Prin urmare, păgubitul a rămas tot... păgubit!

■ Mă numesc **George Ardeleanu** și locuiesc în str. Moloci nr. 3, bl. 46, ap. 16, Sectorul 5, București. Sint pensionar în vîrstă de 68 de ani și sint nevătător. Datorită infirmității mele nu pot citi presa sau vreun roman. Singura și reală mea bucurie este de-a asculta programele radio. În acest scop mi-am cumpărat un radio-receptor portabil SOLO 500. La scurt interval aparatul de radio a încetat să funcționeze. M-am adresat reprezentanței TEHNOTON din str. Smirndan nr. 18, intrucît aparatul era în garanție. După două săptămîni am ridicat aparatul, dar abia după cîteva ore, acesta era din nou defect. M-am adresat aceleiași reprezentanțe. Povestea s-a repetat de două sau de trei ori, ultima dată pe 25 octombrie a.c. Mai este și un alt aspect: pe certificatul de garanție nu s-a operat absolut nimic. Toate aceste aspecte mi le-au sesizat soția și fratele meu cînd s-au prezentat la reprezentanța din Smirndan 18. Vă rog să mă sprijiniți și să interveniți pe lingă această unitate pentru a-mi repara corespunzător aparatul, intrucît așa cum vă spuneam, este singura mea bucurie.

■ Primim, de la **Uniunea județeană a cooperativei agricole de producție Vrancea**, un răspuns pentru Aneta Bundan din București, bul. Leontin Sălăjan, bl. V-20, ap. 100, care semnalase că nu găsește înțelegere din partea C.A.P.-ului Ruginesti în vederea atribuirii lotului în folosință situat în apropierea casei părintești: „Pentru anul 1987 s-a stabilit, de comun acord cu conducerea C.A.P. Ruginesti, să atribuiască suprafața de teren în discuție — ca lot în folosință, altei persoane, iar numitul Vasile Gr. Vasileoiu să-i asigure lot în folosință personală în alt punct din hotarul comunei.

■ **Profesorul Naum Smarandache din Sibiu**, str. Rahova nr. 10, ap. 30 ne scrie că recent a avut loc cea de-a treia întrînire colegială a absolvenților — de acum 40 de ani — ai Liceului nr. 2 de matematică, fizică și chimie Caracal (Olt), fost „Ioniță-Asan”. Au fost prezenți colegi din București, Cluj-Napoca, Brașov, Constanța, Sibiu, Suceava, Focșani, Alexandria, Inău și, firește, din localitățile olteneste, inclusiv Caracal.

■ **Consiliul popular al județului Caraș-Severin** răspunde scrisorii Tatiane Nicolescu: Cercetînd cele sesizate — prin controale inopinate efectuate la hotelul-restaurant „Scorillo” aparținînd de I.C.S.M. Caransebeș — s-a constatat că faptele relatate corespund adevărului, în sensul că mobilierul e vechi, instalațiile sanitare sint defecte, iar serviciile acordate cetățenilor — minime. Aceste deficiențe sint datorate și dezinteresului manifestat de șeful de unitate — Rudolf Crașovan, care își rezolvă multe din problemele personale în timpul serviciului. În contextul controalelor s-au luat următoarele măsuri: cameristele Maria Mănoiu, Gabriela Gorău, Pascalia Mălăescu și Elena Mălăiceanu au fost sancționate, conform art. 100 din Codul Muncii, cu diminuarea retribuției pe trei luni. Aceeasi sancțiune a fost aplicată și recepționerei Zamfira Trandafir care — în perioada respectivă — îndeplinea și funcția de administrator al hotelului.

N.N. Inspectoratul comercial de stat Caraș-Severin — care a întocmit altminteri referatul de constatare — uită însă să ne spună ce sancțiune a primit șeful de unitate care, așa cum rezultă din cuprînsul referatului se face vinovat, în bună măsură, de starea în care a ajuns respectivul hotel de categoria I-a.

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 București** dînd dovadă de solitudine față de scrisoarea Mariei Rujoiu din București care, bolnavă fiind, cerea sprijinul revistei în obținerea unei locuințe corespunzătoare, intrucît spațiul locativ pe care-l deține este cu totul și cu totul nesatisfăcător: Cererea sa a fost luată în evidența sectorului spațiu locativ, pentru a fi inclusă pe tabelul de locuințe al pensionarilor. În funcție de cota de locuințe repartizată pensionarilor în primul trimestru al anului viitor, urmează ca situația sa locativă să fie reanalizată și soluționată conform cerințelor.

■ La scrisoarea Evei Mangra din comuna Ceica (Bihor) re-

răspunde **Consiliul popular al județului Bihor**: Cele relatate în scrisoare sint întemeiate. Intrucît susnumita nu a făcut contestația în termen de 15 zile de la comunicarea procesului verbal de constatare și sancționare — contestație care ar fi fost normal să fie făcută la forul imediat superior, Inspectoratul de stat sanitar-veterinar București — nu se mai poate reveni asupra măsurii luate. Este vorba de o amendă de 1000 lei aplicată de dr. Leonard Comandău, de la Inspectoratul sanitar-veterinar Bihor, pentru nerespectarea condițiilor de igienă în locul de depozitare a laptei la C.A.P. Ceica.

N.N. Susnumita sustine prin acte doveditoare că de la 1 aprilie 1986 nu mai lucrează la ferma zootehnică a C.A.P. Ceica, ci este angajată la Consiliul popular al comunei Ceica. Or, procesul verbal de contravenție nr. 509, din 3 august 1986, ne este trimis în copie și nu vizează noile atribuțiuni ale Evei Mangra. Cine descurcă acum lucrurile?

■ La unitatea de confecții a Cooperativei „Drum Nou” din b-dul Păcii nr. 7 București, am comandat un halat de casă cu materialul clientului. Am întrebât-o pe maistrul Ionescu Dumitru cit costă cusutul halatului și mi-a răspuns cu o anume deferență: 200 lei. Cum halatul soției, confecționat anterior, a costat doar 116 lei, am întrebant în mod normal de ce oscilația de tarife la cusutul halatelor? Mi s-a răspuns cu o ridicare din umeri, de parcă ar fi dat din umeri ecoul propriei mele voci. Am plătit, totuși, cusutul halatului cu chitanța nr. 14576/1986. Abia de-aici a început „hora”, că dacă știam il cumpăram din magazin, M-a chemat la probe, m-a așezat și asta încă nu e totul. Modul de-a discuta cu oamenii, cu totul necivilizat, al acestei croitorese, mi se pare că frizează regulile elementare de comportament. Chiar nu are nimeni ac pentru dînsa?

■ Primim de la **U.J.C.M. Brașov**, Casa de asigurări sociale și pensii din cadrul cooperativei mestesugărești, Filiala Brașov: Pretențiile noastre față de Dumitru Mirlaru din orasul Codlea se întemeiază pe prevederile articolului 8 din Legea nr. 13/1968 care stipulează, între altele, că mestesugarii cu ateliere proprii sint obligați să cotizeze la asigurări sociale din cooperația mestesugărească — cu o sumă lunară în funcție de venitul anual imposibil stabilit de organele financiare. Plata acestor obligații constituie o garanție dar și o condiție pentru a putea accede la timp drepturile de care mestesugarii asigurați beneficiază prin sistemul propriu de asigurări sociale.

■ Datorită unor întîmplări vitrege — mama a murit în anul 1970 iar tata s-a recăsătorit — am fost date la Casa de copii din Birlad — eu și cu sora mea, Mihaela Butnaru, născută în 1967. În anul 1974, cînd sora mea avea 7 ani, a fost înfiată de familia Dănescu Marin, str. Laptelui nr. 22, cartier „Vitan”, Sectorul 4 București. Este destul de trist pentru mine să știu că n-am pe lume decît o soră și să nu reușesc s-o văd cînd cînd în cînd. Deși hotărîrea judecătorească — pe care o trimit în copie — stipulează ca noi să ne întîlnim periodic, părinții actuali ai Mihaelei — devenită prin înfiere Oana Cecilia Dănescu — ne împiedică, pur și simplu, să ne vedem! Stă în firea lucrurilor ca eu să-mi revăd sora măcar o dată la trimestru. Iar cînd un act judecătorec parafează această îngăduință, mă mir sincer de ce părinții adoptivi ai Mihaelei se opun cu atîta înversunare. Eu nu doresc decît să mă reîntîlnesc cu Mihaela, așa cum sună de altfel hotărîrea judecătorească, așa cum sună glasul singelui și al inimilor noastre. (Dorina Orlaru, comuna Puiești, județul Vaslui).

■ Primim de la **Consiliul popular al municipiului Satu Mare**: Comitetul executiv al

Consiliului popular al municipiului Satu Mare a soluționat în mod favorabil cererea lui Petru Mureșan, lucrător la uzinele „Unio” Satu Mare, repartizîndu-i în Cartierul „UNIO” apartamentul nr. 2, cu două camere, din blocul U.D.-6.

■ Ne bucură să dăm vești bune de sfîrșit de an și pentru alți cetățeni care ne-au solicitat sprijin în clarificarea situației lor profesionale. **Consiliul popular municipal Dej (Cluj)**: Szolagyi Maria a fost încadrată la Întreprinderea de prelucrarea lemnului din orasul Dej; **Consiliul popular al județului Prahova**: Nicolae D. Dragu a fost repartizat și încadrat la Întreprinderea produse refractare Pleasa (Prahova); **Consiliul popular al județului Brașov** (Maria Mihai din Făgăraș solicită sprijin pentru încadrarea fiicei sale, Nicoleta Pascu, absolventă a Liceului industrial Făgăraș); Pentru Pascu Nicoleta s-a eliberat repartitia nr. 2623/1986, pentru a fi încadrată în muncă la Întreprinderea pentru prelucrarea și industrializarea cartofului Făgăraș (Brașov).

■ Am cumpărat o pereche de schiuri tip Combi R-190, seria 7344, fabricate de I.P.L. Reghin. După 3—4 zile de folosință unul dintre schiuri s-a rupt. Conform certificatului de garanție am expediat ambele schiuri pe adresa I.P.L. Reghin, cu chitanța 405, seria 590125 emisă de Oficiul P.T.T.R. Tg. Neamt; iar cu recipisa nr. 2495 am expediat și certificatul de garanție, bonul de plată și nota explicativă, conform indicațiilor telefonice primite de la secretariatul întreprinderii. Nu am primit nici un răspuns nici pînă azi! Nu sint un om rău la pagubă, cum se spune, dar cu banii plătiți de colet, recomandate și, în special, convorbirile telefonice cu secretariatul întreprinderii, puteam liniștit să-mi cumpăr schiuri noi. Sezonul rece ne bate la ușă, iar eu privesc teancul de hîrtioage adunate de la cumpărarea schiurilor marca Reghin. Nu credeți că o tradiție a producției de schiuri se onorează altfel decît o face conducerea I.P.L. Reghin? Întrebă pe bună dreptate Nicolae I. Dănilă. (Alea Salcimilor nr. 4, bl. A-14, sc. A, et. II, ap. 12 Tg. Neamt).

■ Primim, de la **Consiliul popular al Sectorului 1 București**, al doilea răspuns pentru Gheorghita Dinescu (str. Frunțasului nr. 14): Prin nota nr. 557, din 23 ianuarie 1986 — adresată Judecătoriei Sectorului 1 — la dosarul nr. 7466/1985, făcăm cunoscut instanței de judecată că dacă magazinele construite de Nicolae Silviniu au fost construite fără autorizație de construcție și cu încălcarea decretului 144/1958, sectorul de arhitectură și sistematizare a Sectorului 1 nu poate emite autorizație de demolare. Contravenientul Nicolae Silviniu a fost sancționat cu procesul verbal nr. 116/1986, în conformitate cu H.C.M. nr. 2490/1969, pentru construcțiile executate fără autorizație și a fost somat ca, în termen de 10 zile de la primirea procesului verbal, să desființeze construcțiile executate fără autorizație, dar a refuzat. Comitetul executiv al Consiliului popular al Sectorului 1 a emis decizia nr. 799, din 20 iunie 1986, în baza căreia I.C.R.A.L. Pajura va efectua demolarea silită a celor două magazine pe cheltuiela contravenientului.

N.N. Decizia este cit se poate de clară și în spiritul legii. Numai că I.C.R.A.L. Pajura nesocotește această decizie! Cîteva echipe s-au prezentat la fata locului și... vorba proverbului: au venit, au văzut și au plecat cum au venit!

■ Numele meu este Elena Avram și locuiesc pe strada Bomki Donat nr. 21, în localitatea Sf. Gheorghe (Covasna). De ce mă adresez dv? Vă rog să mă ajutați într-o problemă de familie. Părinții mei, Ioan și Ana Martin din satul Cloaștra, comuna Saschis, județul Mureș, sint în drept să-si primească suma modestă de 448 lei, pe care secretarul Consiliului popular comunal Saschis i-a încasat pe nedrept, în sensul că

suma a fost încasată de două ori. Noi am achitat această sumă cu chitanța nr. 156436, din 14 ianuarie 1986, la filiala C.E.C. a Sectorului 6 București, dar funcționarul comunal nu a ținut cont de chitanțele doveditoare și a perceput această sumă încă o dată. Sigur că, totul este o formalitate, ca să nu spun, birocrație, dar părinții noștri au peste 60 de ani, iar suma de 448 de lei nu este tocmai neglijabilă.

■ **Consiliul popular al Sectorului 3 București**: Analizînd cererea familiei Lupu Gheorghe (str. Rodul Pămîntului nr. 4, bl. P-2, ap. 39), din care rezultă motivele temeinice invocate cu privire la contribuția bănească și contribuția în muncă stabilite pentru anul 1986, Comitetul Executiv al Consiliului popular al Sectorului 3 București a hotărît reducerea contribuției bănești la 275 lei și scutirea dv. și a soției dvs de prestarea contribuției în muncă.

Pagină realizată de DORIN SALAJAN

Poșta redacției

Florea Brîndușa — Craiova: Adresați-vă cu cerere consiliului popular. ■ **Mareș Niculina — Rm. Sărat**: Au dreptul. ■ **Ene Nicolae — București**: Norma de muncă pentru întreg gersonalul din școlile de șoferi amatori este de 8 ore pe zi, iar sporul de vechime se acordă după rețeaua învățămîntului, maiștrii instructori fiind încadrați potrivit anexei V din Legea 57/1974. ■ **Vasiloaie Gheorghe — Oțelu Roșu**: Conform Legii 5/1973, dacă venitul mediu pe membru de familie este mai mare de 1500 lei, chiria se majorează diferențiat cu 50,75 sau 100%, în funcție de cuantumul retribuției sau pensiei care constituie baza de calcul, respectiv dacă este de pînă la 1800, între 1801—2200 sau peste 2200 lei. ■ **Popescu Pamfil — Constanța**: Funcția de ofițer mecanic se încadrează în grupa a II-a de muncă numai după 18.03.1969 (Decretul 292). ■ **Zaharia N. Mariana — satul Tălpigii, com. Ghidigeni (Galați)**: Diploma obținută după ce ați frecventat un curs de croitorie la casa de cultură nu constituie act de calificare valabil pentru încadrarea în muncă. ■ **Asociația locatarilor 304 — Oradea**: Facturile pentru serviciile de gospodărie comunală trebuie achitate în 5 zile de la avizare, întîrzierea atrăgînd majorări de 1% pe zi. Garanția depusă la încheierea contractului se restituie la încetarea acestuia, după lichidarea debitelor. ■ **Stelciuc Ilie Vladimirescu — Baia de Aramă**: Avînd în vedere că sporul de 5—25% pentru muncă peste programul normal de lucru este introdus prin lege (57/1974) în retribuția tarifară, se ia în calcul la stabilirea alocației de stat pentru copii. ■ **Alecu Nuți-Elena — Giurgiu**: Încadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată beneficiază de ajutor pentru incapacitate temporară de muncă în cazul în care incapacitatea s-a ivit în intervalul de 90 de zile de la data desfăuririi contractului de muncă din motive neimputabile lor. ■ **Găman Sabin — com. Tismăna (Gorj)**: Din răspunsul primit de la consiliul popular rezultă că suma v-a fost stabilită astfel ținîndu-se seama că mai aveți în familie două persoane apte de muncă, fiind cadre didactice. ■ **Burghel Viorel Florian — com. Plenița (Dolj)**: Concediul legal de odihnă poate fi întrerupt la inițiativa unității. În cazuri justificate, prin dispoziție scrisă. Zilele rămase se replanifică pînă la sfîrșitul anului calendaristic sau se compensează în bani. Fragmentarea concediului de odihnă la solicitarea angajatorului se poate face, în cazuri motivate, în două perioade din care una obligatorie de 15 zile. ■ **Catrina Ion — com. Silistea Nouă (Teleorman)**: Cererea dv. privind repartizarea unui apartament în Roșiori de Vede a fost luată în evidența consiliului popular.

REGHINA VÂRVICI

• „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Scrisoarea expunea o situație ce părea simplă de lămurit. Cu fiecare pas al documentării însă vor deveni vizibile tot mai multe incorectitudini de care cei vinovați nici măcar nu se jenușeau, ca să nu mai vorbim de faptul că nu se simt răspunzători, tot mai multe probe de lipsă de respect manifestată de niste funcționari față de un cetățean. Într-un proces civil al cărui recurs se încheiase în octombrie 1985, proces în care un minor, prin mama sa, pretindea a șasea parte dintr-o moștenire de 174.774 de lei — cerind, în acest scop, și anularea unui testament olograf adică sub semnătură privată, neautenticat, ce destina acea moștenire unei singure persoane, și care testamente conținea adăugiri, inclusiv modificarea datei, făcute de o mină necunoscută — s-a plătit taxa de timbru cerută. Ei bine, în vara acestui an, în urma unei verificări financiare, prin sondaj, în dosarele judecătorești, mama minorului era înștiințată că trebuie să plătească 14.468 de lei diferență neachitată la taxa de timbru. Ea însă plătiese, susținea, la ambele instanțe atât cit i-au cerut judecătorii pentru valoarea pretinsă, adică pentru cei aproape 30.000 de lei. Somația din vara acestui an nu-i dă lămuriri. Din acest moment, încep pentru ea deruta și drumurile inutile. Conform celor scrise pe înștiințare, se prezintă la Circumscripția financiară a sectorului 1. Acolo este primită cu stupor: nu i s-a trimis nici o adresă. Cineva chiar corectează și scrie peste 1 cifra 3. Merge la circumscripția sectorului 3. Dar procesul verbal al controlului la care se considerase că nu la o șesime, ci la întreaga valoare a moștenirii trebuia să i se perceapă taxa de timbru nu i se arată. Să-l caute la judecătorie! Nu-l găsește nici acolo. Să-l caute la tribunal! Nu-l poate vedea niciăieri. Nici la circumscripție. Unde există. Și unde era firesc să i se arate. De la început. După o săptămână de drumuri pe un traseu presărat cu funcționari indiferenți — este un eufemism! — și cu lipsă de simpatie i se spune, în sfârșit, primul lucru clar (care i se putea spune din capul locului): să facă o contestație. Unde? Cum unde? Chiar „la noi”, adică la circumscripție. Abia a doua zi însă i se va spune că trebuie plătită și o taxă pentru primirea contestației. Continuă drumurile și tracasarea. După ce plătește și acea taxă, i se refuză primirea contestației. Dacă alte lucruri frizau abuzul, acesta era un abuz. Funcționarii respectivi erau obligați să primească o asemenea contestație. Așa cum erau obligați să ofere oricărui cetățean îndrumările necesare, cu bunăcredință, cu simpatie. Până la urmă, greu, nefiresc de

greu, după discuții care numai bunăvoință nu arată, i se primește contestația. Este ziua de 15 august. Răspunsul nr. 51497, datat 29 septembrie 1986 sosește în plic stampilat de post la 9 noiembrie. De ce? Mister. În el se spune: **Taxa de timbru comunicată în sumă de 14.468 de lei s-a stabilit ca diferență între taxa datorată și taxa menționată în dosarul nr. 762/985 de la Judecătoria sectorului 3, în urma verificării efectuate de organele de specialitate ale Ministerului Finanțelor și Circ. financiară sector 3 prin proces verbal, ca urmare a aplicării corecte a prevederilor pct. 1 din HCM 911/955, paragraful 39 și precizărilor nr. 5 din Instrucțiunile Ministerului de Finanțe nr. 1711/960. Față de cele de mai sus, vă facem cunoscut că s-a redus cuantumul taxei de timbru stabilită inițial de la 14.468 lei la 12.903 lei.**

Acest răspuns, în loc să aducă lămuriri, complică situația prin două inexactități. După ce am stat de vorbă cu șeful cir-

mai consultat o dată pe tovarășul Raicu. Deci exact persoana a cărei interpretare era pusă în discuție de contestație au rezolvat contestația (!!!) Același text al unei reglementări a fost interpretat în două feluri diferite: judecătorii de la două instanțe au calculat taxa de timbru la o șesime din moștenire, iar tovarășul Gheorghe Raicu la întreaga moștenire. Tovarășul Done Balan, inspector șef la circumscripția financiară ne-a spus: „Așa cum a făcut și colega noastră Maria Dobrin, noi ne-am însușit punctul de vedere al tovarășului de la minister, nu aveam ce face.” Ei bine, tovarășul Gheorghe Raicu susține următoarele: „Nu este părerea lui Raicu, nu este interpretarea mea, aceasta este interpretarea dată reglementării de către echipa de control, echipa pe care eu doar am însoțit-o la judecătoria sectorului 3 pentru a asigura corectitudinea lucrărilor sale și cu a cărei interpretare am fost de acord.” Ce să înțelegem? Pentru că

afară de orice dubiu este că același text poate fi interpretat în două feluri. Principiul conform căruia, în asemenea cazuri, se aplică acea interpretare care este în favoarea cetățeanului pare a nu mai interesa în focul disputei. Dacă am lua de bună doar părerea economistului în divergență de opinie cu juristii respectivi, ar însemna să-i acordăm credit exclusiv lui, pe acest teren al legilor care nu este de fapt profesia sa, ignorând faptul că, în chiar cimpul propriei sale meserii, el a greșit în două rânduri, inexplicabil, calcule deloc dificile: adunări și împărțiri cu numere întregi. Ne abținem de la a sugera soluții și chiar de a mai comenta astfel de fapte. Dar nu putem să nu vedem aceste lucruri care au stridentat lor. Pentru semnatura scrisorii trimise la redacție este mai puțin importantă ambiția cuiva într-o dispută teoretică. Ea însă plătește acum taxe de sute de lei și pentru corectarea unor asemenea greșeli, care nu sînt ale ei și pentru care nu are nici o vină. Oare toate aceste lucruri n-o puteau face să considere că ea a procedat corect și este nedrept să i se ceară mii de lei în plus, din moment ce a plătit atât cit i-au spus judecătorii că este legal să plătească? Ca să nu mai vorbim de faptul că în dosarul instanței de fond nu există chitanța cu care ea susține că a plătit 1473 de lei taxa de timbru. Avocatul ne-a spus că el a transmis judecătorilor această chitanță. Cum să credem că un proces care a durat aproape zece luni s-a desfășurat fără îndeplinirea acestei obligații? Acțiunea ar fi fost respinsă ca netimbrată. Cum să mai credem, pe deasupra, că nici judecătorii de la instanța de recurs n-au sesizat acest lucru? Și, atunci, unde este chitanța? Nimeni nu știe. Dar, fără ea, acei bani trebuie plătiți din nou. Lucru pentru care iarăși petiționara se consideră, pe bună dreptate, nevinovată.

Acesta este tabloul neașteptat din spatele unei sesizări ce ni se părua, inițial, simplă de lămurit. Este cert că nimeni nu i-a spus altfel mamei minorului respectiv decât că trebuie să timbreze la cit cere, adică la o șesime din moștenire. „Dacă mi s-ar fi spus că trebuie să plătesc atâtea mii de lei taxa de timbru, nici nu mai deschideam acțiunea”, afirmă ea. Logic, n-o poți socoti vinovată că a dat crezare unor juristi în exercițiul meseriei lor. Atunci?

Supunem respectuos atenției celor în drept **TOATE** elementele acestui caz ieșit din comun și așteptăm rezolvarea sa cu echitatea și cu deplinul respect pentru om care guvernează spiritul tuturor legilor noastre.

DORIN GHERGHINESCU

Văzute...

„Cintarul de precizie”, cum se autointitulează cel pe care l-am văzut ca un monument al naturii pe Bulevardul 1848, are câteva caracteristici.

Nu este „deschis” la orice oră. În schimb, zi și noapte, este un cintar „afis”. Citim pe el: „Atenție, nu uitați obiecte aici, nu răspundem!”... „Rugăm păstrați curățenia orașului” (în acest fel poate și-a câștigat dreptul de a sta înfipt pe trotuar).

„Cintarul este verificat de metrologie în acest an 1986 și vă asigurăm kilogramele pe care le spunem sint exacte!”

„Controlați-vă sănătatea dumneavoastră și a copiilor dumneavoastră!”

„Ca să vă putem cântări exact vă rugăm să nu mișcați pe cintar și să nu stați aplecați pe cintar!”

„Distrați-vă și dumneavoastră cînd treceți pe lângă acest cintar... mintos, pentru că de aflat cu adevărat „cite kilograme avem” aflăm numai dacă e o zi norocoasă și posesorul cintarului e acolo.

Plimbându-mă pe străzi, am observat cum bucureșteanul poate fi, cum îi stă bine, politicos și disciplinat. La maxi-taxi se așază doi cite doi, și așteaptă în ordine mașina. De ce nu s-ar putea la fel și la celelalte mijloace de transport? Prețul biletelor determină gradul de civilizație?

Strada Linăriei a devenit aproape impracticabilă pentru trecători, deși există trotuare în bună stare. Constructorii de locuințe, încălcînd dispozițiile de organizare a locului de muncă, ignorînd respectarea elementară a curățeniei, transformă strada într-o prelungire a șantierului. Strada, de la un cap la altul, e acoperită de un strat gros de praf, apa bălțește chiar cînd nu plouă, pentru că mașinile transportă materialul de construcții încărcate pe roți și cu mult, mult noroi. Degeaba efortul celor care se ocupă de curățenia străzilor! Același șantier lasă în urmă prea multe... urme. Bucuria de a vedea spații noi clădite, de a simți alți oameni fericiți că se mută în apartamente cu confort înalt, e stîrbită de aspectul din jurul blocurilor.

CARMEN DUMITRESCU

Traseul indiferenței

cumscripției, tovarășul Valentin Teianu, care a semnat răspunsul, și cu cei doi inspectori — unul de la circumscripție, celălalt de la Ministerul de Finanțe — care au făcut verificarea amintită, știm că la acea verificare taxa de timbru s-a calculat eronat, la o valoare mai mare decît trebuia. De ce? În acest punct domnește ambiguitatea. La contestație s-a observat greșeala și s-a refăcut calculul, dar uitîndu-se să se scadă valoarea chitanței cu care s-a plătit taxa de timbru la recurs, singura chitanță găsită la control. Ceea ce arată că și acest al doilea calcul este, oricum, greșit. O nouă contestație, chiar numai pentru corectarea acestei greșeli trebuie plătită cu alte sute de lei. Oricum, rămîne în afară de orice dubiu că nu era vorba de **reducerea** cuantumului taxei, ci de **corectarea** unei greșeli, iar primul calcul — greșit! — nu se poate susține cu seriozitate că a fost făcut ca urmare a aplicării **corecte** a reglementărilor. Ce credibilitate mai pot avea un asemenea răspuns și autorii lui? Cei doi economiști care au făcut verificarea la judecătoria sint Maria Dobrin, de la circumscripție și Gheorghe Raicu, de la Ministerul de Finanțe. Tovarășă Maria Dobrin ne-a spus că dînsa a rezolvat contestația, dar numai după ce l-a

„echipa” însoțită de dînsul cuprindea o singură persoană. Lucru specific și în procesul verbal încheiat atunci, document care prezintă lucrurile în altă lumină, precizînd negru pe alb că verificarea a fost făcută de două persoane: Gheorghe Raicu și Maria Dobrin. Iar tovarășă Maria Dobrin ne-a spus că și-a însușit punctul de vedere al tovarășului Gheorghe Raicu (!!!) Mai notăm că nu numai judecătorii celor două instanțe au interpretat altfel textul aceleiași reglementări. La oficiul juridic al Ministerului de Finanțe, tovarășul Ion Clim ne-a spus chiar că: „Noi, la oficiul juridic, n-am fost de acord cu interpretarea tovarășului Raicu. Noi susținem că taxa trebuia plătită la cit se pretindea, adică doar la o șesime din moștenire. Dacă vreți să rețineți părerea mea, mie mi se pare că textul reglementării este clar în acest sens. Și, cum era vorba de interpretarea corectă a legii, i-am spus limpede șefului circumscripției financiare, cînd m-a întrebat, să dea răspunsul corect.” Tovarășul Raicu susține și dînsul că i se pare clară reglementarea, dar în celălalt sens. Și de-o parte și de alta părerea proprie este considerată corectă, iar cealaltă greșită. În fața acestei situații ce să înțelegăm petiționara? Singurul lucru în

precizeze dacă cetățeanul a lucrat permanent în condițiile grupei a doua?”

Lucrurile se complică. Din relativ simple devin încălcite și asta în bună măsură datorită faptului că totul s-a petrecut în urmă cu aproape douăzeci de ani. În două decenii se pot petrece multe, oamenii se pensionează, se mută, mor, mă rog, ca în viață. Cel care n-a operat atunci în cartea de muncă, nu mai e de găsit, treabă pentru care Mihai Cosma n-are nici o vină. Că întreprinderea — iată o și numim, întreprinderea pen-

creze în condițiile pentru care a fost gândit. Aplicat birocratic nu face altceva decît să perpetueze o neglijență, o greșală.

Ce vină are Mihai Cosma că în 1969 cineva n-a completat în mod corect cartea de muncă? Și de ce trebuie s-o simtă el și azi, și în viitor?

Dar iată că după atitea demonstrații, după atitea drumuri și audiențe ale pensionarului Mihai Cosma, Maria Dașcă ne spune: „Să știți însă, că acest an, luat în calcul, nu i-ar aduce în plus, la pensie, decît un leu și șase bani”. În acest moment orice om zdravăn ar lua-o razna aflînd că și-a mincat doi ani și jumătate din viață pentru un leu și șase bani. Nu i se putea spune de la început cit e de mare adevărul pentru care se bate? Decar dată, singurul care probabil, regretă aflarea lui, este Mihai Cosma. În aceste condiții, mai importantă este lupta.

Dar, mare sau mic, adevărul rămîne ca atare. Înlocuind leul cu lei și presupunînd că era vorba de cîteva sute, aplicarea inadecvată, forțată a ordinului respectiv, ce adevăr dezvăluie?

RAZVAN BĂRBULESCU

P.S. Iată însă că, spre bucuria lui M.C., lupta continuă. Ulterior redactării articolului, omul a trecut iar pe la redacție, informîndu-ne că I.E.E.L.I.F.-ul i-a eliberat o nouă adeverință, așa cum o ceruse oficiul de pensii. Dar ce era complet ieri, s-a dovedit cu totul insuficient azi, și, conform logicii că nemulțumirea este o cale de progres, tovarășă Maria Dașcă a cerut pe colțul noii adeverințe să se mai menționeze „dacă activitatea s-a încadrat la grupa a II-a de muncă, actul normativ, anexa și punctul”. Mi-e greu să cred că doar mîșchina sumă de un leu și șase bani poate da cuiva atîtea idei.

Cosma: ce e de făcut ca și anul 1968 să se alinieze celorlalți din grupa a II-a? I se răspunde: întreprinderea la care a lucrat în acea perioadă trebuia să fi menționat grupa de muncă în care se încadra funcția de fierar-forjor sau să-i elibereze o adeverință din care să reiasă același lucru. Prima cerință n-a fost respectată din cauza neglijenței funcționarului care a completat cartea de muncă la acea dată, dar întreprinderea îi dă adeverința menită să schimbe starea lucrurilor, anul să fie an, meseria de fier-

deși nu scrie nicăieri acest lucru, dimpotrivă, adeverința întreprinderii e foarte clară.”

Cu aceleași nedumeriri ne-am îndreptat și noi către Ministerul Muncii, Direcția generală de asistență socială, pensii și asigurări sociale, fiind ulterior îndrumați către Inspecția de stat pentru protecția muncii, din cadrul aceluiași minister, unde funcționează specialiști cu o bună experiență „în grupele de muncă”. Redau textual părerea inginerului Aurel Belciug din cadrul Inspecției de stat: Avem în destule

Un adevăr de numai un leu și șase bani

rar-forjor să fie de fierar-forjor, grupa a II-a să fie grupa a II-a, mă rog toate cele necesare pentru ca omul să fie mulțumit într-un cadru absolut legal. Dar, ca un făcut, adeverința nu ajută. Cadrul e legal dar nu destul și mulțumirea care se întrevădea la orizont, dispare pe apa simbei și drumurile reîncep. Omul este din ce în ce mai iritat, îi irită și pe cei din jur, statutul lui dintr-unul normal se transformă într-unul de reclamație. Zice Mihai Cosma: „Marele necaz este că nu mai înțeleg nimic. Ce vină am eu că un funcționar mi-a trecut în cartea de muncă, la timpul potrivit, grupa de muncă. Uneori cred că sint acuzat de furt, ca și cum aș ține morțiș să iau un lucru care nu-i al meu. Deci, pînă în 1968 am fost fierar-forjor, grupa a doua, după 1969 sint tot fierar-forjor, grupa a doua, dar între acești ani sint doar fierar-forjor grupa a treia,

situații probleme mai complicate de limpezit, dar aici nu văd nimic de lămurit. Cei de la oficiul de pensii al D.P.M.O.S. Constanța îi puteau completa cartea de muncă și pentru anul de care e vorba, fără nici o problemă”. Și, totuși, de ce anul 1968 se arată mai buclușă pentru Mihai Cosma, tocmai acum, la pensie, aveam să aflăm la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat al D.P.M.O.S. Constanța, Maria Dașcă, care s-a ocupat de acest dosar, ne spunea următoarele: „Întreprinderea la care a lucrat în acea perioadă Cosma Mihai trebuia să ne facă niste precizări și anume cit din timpul acelei perioade a lucrat în condițiile grupei a II-a de muncă, potrivit unui ordin al Ministerului Muncii (nr. 59 din 14 februarie 1969). Ordinul a intrat în vigoare în martie 1969. Pentru perioada anterioară lui, între noiembrie 1968 și februarie 1969, prevederile cereau să se

tru exploatarea și executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare n-a făcut precizările amintite este firesc. Cine să mai știe cum s-a lucrat atunci, de vreme ce însăși I.E.E.L.I.F.-ul n-are decît puțini ani de funcționare, ea luînd ființă prin comasarea altor unități. Se știe doar că forja pe care s-a lucrat a fost o „forjă fixă, cu două focuri, acționată electric”, și că „nu s-a lucrat la forjă de cîmp”, respectîndu-se, deci, condițiile încadrării în grupa a II-a. Fără îndoială, ordinul ministerului are menirea să reglementeze o situație sau alta într-un capitol care se dovedește, uneori, destul de anevoios de soluționat — problema grupelor de muncă — dar el poate da roade doar aplicat la timp și nu cooperează exact atunci cînd i se cere să rezolve „mici” scăpări ale unui funcționar, mai ales cînd ele s-au petrecut cu atîta vreme în urmă. Mai exact, el este un instrument util punîndu-l să lu-